

การศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย

นายนิพนธ์ กล้ากลุ่มจิตร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2556

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR) are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

A STUDY OF THAI CLASSICAL MUSIC TRANSMISSION IN SCHOOL AND THAI MUSIC
HOUSE

Mr. Nipon Klamklomjit

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Music Education

Department of Art, Music and Dance Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2013

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนและบ้าน
ดนตรีไทย

โดย

นายนิพนธ์ กล้ากลุ่มจิตร

สาขาวิชา

ดนตรีศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร. ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์

.....คณบดีคณะครุศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. ชนิตา รัชกุลเมือง)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร. ดนัญญา อุทัยสุข)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร. ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ อรวรรณ บรรจงศิลป์)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

นิพนธ์ กล้ากลุ่มจิตร : การศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย. (A STUDY OF THAI CLASSICAL MUSIC TRANSMISSION IN SCHOOL AND THAI MUSIC HOUSE) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ. ดร. ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 328 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนสาธิต "พิบูลบำเพ็ญ" มหาวิทยาลัยบูรพา 2) เพื่อศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ จากการสัมภาษณ์ การสังเกต และแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้ถ่ายทอดในระบบโรงเรียน คืออาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล และผู้รับการถ่ายทอด จำนวน 65 คน ผู้ถ่ายทอดในระบบบ้านดนตรีไทยคือผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต และผู้รับการถ่ายทอด จำนวน 15 คน เครื่องมือในการวิจัยมี 3 ชนิด ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์ผู้ถ่ายทอดและผู้รับการถ่ายทอด 2) แบบสังเกต การถ่ายทอดดนตรีไทยในเชิงปฏิบัติการ 3) แบบสอบถามผู้รับการถ่ายทอด เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาค้นคว้าเอกสาร สัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำเสนอในรูปแบบความเรียง และตาราง

ผลการวิจัยมีดังนี้ 1. วิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนสาธิต "พิบูลบำเพ็ญ" มหาวิทยาลัยบูรพา มีขั้นตอนการถ่ายทอดดังนี้ กลุ่มผู้เรียนในรายชั่วโมง 1) ทำความเข้าใจเนื้อสาระ 2) การอธิบายพื้นฐานด้านดนตรีไทยเบื้องต้น 3) เลือกเครื่องดนตรีที่สนใจปฏิบัติ บรรยาย/สาธิต 4) ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ 5) ผู้สอนคอยติดตาม และประเมินอย่างใกล้ชิด 6) ประเมินผล กลุ่มผู้เรียนในชุมนุม 1) อธิบายความเป็นมาและสาระความรู้ของบทเพลง 2) สาธิตการบรรเลงพร้อมแจกโน้ตเพลง 3) ให้เวลาฝึกซ้อม 4) ปรับและแก้ไขทางเพลง วิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในระบบโรงเรียน ด้านวิธีการ กระบวนการถ่ายทอด พบว่า ในระบบโรงเรียนมีภาพรวมการถ่ายทอดในระดับ มาก ($M = 2.6, S.D. = 0.49$) 2. วิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต มีขั้นตอน การถ่ายทอดที่มุ่งเน้นไปทางด้านการปฏิบัติ โดยแบ่งผู้เรียน ออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบไปด้วย กลุ่มผู้เรียนพื้นฐาน มีขั้นตอนดังนี้ 1) สอบถามความพร้อมก่อนการศึกษา 2) เรียนรู้การบรรเลงให้ตรงคู่เสียงโดยการจับมือตี 3) ปฏิบัติเพลงสาธิตการชุดโหมโรงเย็น 4) การวัดผลและการประเมินผล กลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถอยู่แล้ว มีขั้นตอนดังนี้ 1) มีการทดสอบก่อนเรียน 2) เรียนเพลงประเภทเพลงเรื่อง และเพลงเถา 3) การวัดผลและการประเมินผล วิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในระบบบ้านดนตรีไทย ด้านวิธีการ กระบวนการถ่ายทอด พบว่าในระบบบ้านดนตรีไทยมีภาพรวมการถ่ายทอดในระดับ มาก ($M = 2.6, S.D. = 0.63$)

ภาควิชา ศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา ลายมือชื่อนิสิต

สาขาวิชา ดนตรีศึกษา ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ปีการศึกษา 2556

5383346527 : MAJOR MUSIC EDUCATION

KEYWORDS: TRANSMISSION / INSTRUCTING / EVALUATED / PRACTICAL ACTIVITY

NIPON KLAMKLOMJIT: A STUDY OF THAI CLASSICAL MUSIC TRANSMISSION IN SCHOOL AND THAI MUSIC HOUSE. ADVISOR: ASSOC. PROF. NARUTT SUTTACHITT, Ph.D., 328 pp.

The study aims to investigate the transfer of knowledge about Thai classical music at Piboonbumpen Demonstration School, Burapa University and at Baan Puyai Thaworn Sangjit (House of the Village Headman, Thaworn Sangjit) and applied both quantitative and qualitative methods including observation, interviews, and questionnaires. The subjects for the first group were Ajarn Pradit Intanin (the mentor) and his 65 students. The subjects for the second group were Puyai Thaworn Sangjit and his 15 students. Research methodology included interviews with the mentors, completion of an observation checklist in class, and questionnaires collected from the students. The researcher collected data from printed documents and informal interviews. The results are presented in texts (essay) and tables.

The results of the study are stated as follows. At Piboonbumpen Demonstration School, Burapa University, the mentor transferred the knowledge by : A group of students in their learning time(1) giving clear lesson plans; (2) giving background information about Thai classical music; (3) allowing students to choose a musical instrument they are interested in; (4) giving lectures and demonstrations; (5) encouraging student to practice (6) facilitating and evaluating the students' performance. A group of students in their activity course (1) explaining the background and the detail of songs' knowledge (2) demonstrating how to play a musical instrument and giving scores. (3) giving time for practicing. (4) adjusting and correcting. It was found that the transfer of knowledge at Piboonbumpen Demonstration School was effective at $M=2.6$, and $S.D.=0.49$. At Baan Puyai Thaworn Sangjit, the transfer of knowledge is achieved primarily through practice. Students are divided into two groups: beginners and intermediate learners. For beginners, the mentor transferred the knowledge by (1) asking if the students are ready to learn; (2) having students practice the intervals while the mentor holds the students' hands to practice; and (3) students practicing Pleng Satukarn (salutation song), and Hom Rong Yen (overture); and (4) the mentor evaluating the students' performance. For intermediate learners, the steps were: (1) the students take a pre-test; (2) the students learn about a series of Thai classical songs; and (3) the mentor evaluates the students' performances. It was found that the transfer of knowledge at Baan Puyai Thaworn Sangjit was effective at $M=2.6$, and $S.D.=0.63$.

Department: Art, 328 Education

Student's Signature

Advisor's Signature

Field of Study: Music Education

Academic Year: 2013

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร. ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านให้คำปรึกษา แนะนำ และตรวจแก้ไขสิ่งบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่งตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. ดนีนญา อุทัยสุข ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ อรรวรรณ บรรจงศิลป์ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก เป็นกรรมการตรวจวิจัย ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ทำให้วิจัยฉบับนี้มีความถูกต้อง สมบูรณ์ ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์ อาจารย์ ดร. อาพันชนิต เจนจิต ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พงษ์ลดา ธรรมพิทักษ์กุล เป็นอย่างสูงในความกรุณา สละเวลาตรวจแก้ไขเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัยจนเป็นเครื่องมือที่สมบูรณ์ และช่วยเหลือในการวางแผนทางการวิจัย และการเก็บรวบรวมข้อมูลให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ลูกศิษย์อาจารย์ ประดิษฐ์ อินทนิล นักดนตรีไทยบ้านผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ที่ได้ให้ความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างสูงในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ไพพรรณ อินทนิล อดีตผู้รักษาการผู้อำนวยการสถาบันวิจัยวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยบูรพา อาจารย์ละเอียด คชวัฒน์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนชลราษฎรอำรุง คณาจารย์ สาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุก ๆ ท่าน ที่ให้ความรู้ และแนะนำสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาทางด้านดนตรีศึกษาเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณ พี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ สาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ลูกศิษย์จากโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา นิสิตชมรมดนตรีไทย มหาวิทยาลัยบูรพา ที่คอยเป็นกำลังใจอย่างดีมาโดยตลอด

ขอขอบคุณบุคคลในครอบครัว กล้ากล้าอมจิตร และครอบครัว ไชยมาตย์ ที่เป็นแรงสนับสนุน ให้การช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการศึกษาจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ท้ายนี้ คุณค่าและประโยชน์จากการศึกษาวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ขอมอบบูชาพระคุณบิดา คุณมารดา คุณครูบาอาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกท่าน ซึ่งเป็นผู้ให้การศึกษาและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย เสมอมา จนทำให้วิจัยเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์

นิพนธ์ กล้ากล้าอมจิตร

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
หน้า.....	ฏ
สารบัญภาพ	ฏ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามคำศัพท์	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ตอนที่ 1 แนวคิด ทฤษฎี การถ่ายทอดดนตรีไทย	9
1.1 องค์ประกอบของการสอน.....	9
1.1.1 ผู้สอน	9
1.1.2 ผู้เรียน	10
1.1.3 หลักสูตร.....	11
1.1.4 กระบวนการ.....	11
1.1.4.1 หลักการ วิธีการ และเทคนิคการถ่ายทอด	12
1.1.4.2 การถ่ายทอดดนตรีไทยด้านทฤษฎีและด้านทักษะ.....	14
1.1.4.3 สื่อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน	16
1.1.4.4 สถานที่ในการจัดการเรียนการสอน	18
1.1.4.5 คุณธรรม จริยธรรมกับการถ่ายทอดดนตรีไทย	19

1.1.4.6 การจงใจความสนใจและทัศนคติกับดนตรีไทย	20
1.1.4.7 การวัดและการประเมินผลทางด้านดนตรีไทย	21
ตอนที่ 2 การถ่ายทอดดนตรีไทยในประเทศไทย	22
2.1 การถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทย	22
2.2 การถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน	23
ตอนที่ 3 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน และบ้านดนตรีไทย	26
3.1 ข้อมูลทั่วไปโรงเรียน สาธิต“พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา	26
3.2 ข้อมูลทั่วไปบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่อาร แสงจิต	27
ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	28
ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย	31
บทที่ 3	34
วิธีดำเนินการวิจัย	34
ขั้นที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
ขั้นที่ 2 กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล	36
ขั้นที่ 3 ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	37
ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล	39
ขั้นที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูล	40
ขั้นที่ 6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	40
บทที่ 4	42
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
ตอนที่ 1 การศึกษารายละเอียดทั่วไปตามองค์ประกอบทางดนตรีศึกษา (ในโรงเรียน)	44
1.1 ด้านผู้สอน	44
1.2 ด้านผู้เรียน	52
1.3 ด้านหลักสูตร	62
1.4 ด้านกระบวนการ	67
ตอนที่ 1 การศึกษารายละเอียดทั่วไปตามองค์ประกอบทางดนตรีศึกษา (บ้านดนตรีไทย)	87
1.1 ด้านผู้สอน	87

1.2 ด้านผู้เรียน.....	94
1.3 ด้านหลักสูตร	100
1.4 ด้านกระบวนการ	103
2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามในโรงเรียน	115
2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามในบ้านดนตรีไทย	122
ตอนที่ 3 สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลด้านกระบวนการถ่ายทอดดนตรีไทย	129
3.1 วิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน	129
3.2 วิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทย.....	132
3.3 สื่อวัสดุอุปกรณ์ในโรงเรียน	135
3.4 สื่อวัสดุอุปกรณ์ในบ้านดนตรีไทย	136
3.5 สถานที่ในโรงเรียน	137
3.6 สถานที่ในบ้านดนตรีไทย.....	139
3.7 การวัดผลและการประเมินผลในโรงเรียน	140
3.8 การวัดผลและการประเมินผลในบ้านดนตรีไทย.....	141
3.9 คุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียน	142
3.10 คุณธรรมและจริยธรรมในบ้านดนตรีไทย	143
3.11 สรุปวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา.	148
3.12 สรุปวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทย ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต	152
บทที่ 5	154
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	154
สรุปผลการวิจัย	157
ผู้สอน (teacher).....	157
ผู้เรียน (student).....	158
หลักสูตร (curriculum).....	161
กระบวนการสอน (process).....	162
อภิปรายผลการวิจัย	168
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	171

ญ

หน้า

รายการอ้างอิง.....	173
ภาคผนวก.....	177
ภาคผนวก ก.....	178
ภาคผนวก ข.....	180
ภาคผนวก ค.....	207
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	328

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 4.1 สภาพทั่วไปของผู้เรียนดนตรีไทยในโรงเรียน	115
ตารางที่ 4. 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาพรวมของการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อ แนวทาง การถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน ด้านวิธีการ กระบวนการ การถ่ายทอดทางด้านดนตรีไทย	116
ตารางที่ 4. 3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาพรวมของการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อ แนวทาง การถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน.....	117
ตารางที่ 4. 4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาพรวมของการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อ แนวทาง การถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน.....	118
ตารางที่ 4. 5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาพรวมของการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อ แนวทาง การถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน.....	119
ตารางที่ 4. 6 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาพรวมของการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อ แนวทาง การถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน.....	120
ตารางที่ 4. 7 สภาพทั่วไปของผู้เรียนดนตรีไทยบ้านดนตรีไทย.....	122
ตารางที่ 4. 8 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาพรวมของการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อ แนวทาง การถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทยด้านวิธีการกระบวนการการถ่ายทอดทางด้านดนตรีไทย...	123
ตารางที่ 4. 9 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาพรวมของการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อ แนวทาง การถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทย ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์	124
ตารางที่ 4. 10 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาพรวมของการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อ แนวทาง การถ่ายทอดดนตรีไทย	125
ตารางที่ 4. 11 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาพรวมของการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อ แนวทาง การถ่ายทอดดนตรีไทย	126
ตารางที่ 4. 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับความคิดเห็นต่อการถ่ายทอดดนตรีไทย	127
ตารางที่ 4. 13 ประเภทเครื่องดนตรีไทยในโรงเรียน.....	135
ตารางที่ 4. 14 ประเภทเครื่องดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทย	136
ตารางที่ 4. 15 กระบวนการถ่ายทอดดนตรีไทย ด้านวิธีการ.....	145
ตารางที่ 4. 16 กระบวนการถ่ายทอดดนตรีไทย ด้าน สื่อวัสดุอุปกรณ์.....	146
ตารางที่ 4. 17 กระบวนการถ่ายทอดดนตรีไทย ด้านสถานที่	146
ตารางที่ 4. 18 กระบวนการถ่ายทอดดนตรีไทย ด้านการวัดและการประเมินผล	147
ตารางที่ 4. 19 กระบวนการถ่ายทอดดนตรีไทย ด้านการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม.....	148

สารบัญภาพ

หน้า

แผนภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย 33

แผนภาพที่ 3.1 กรอบวิธีการดำเนินการวิจัย..... 35

รูปภาพที่ 4.1 ด้านหน้าอาคารเรือนรัษฎาศิลป์..... 138

รูปภาพที่ 4. 2 ฝั่งด้านขวาอาคารเรือนรัษฎาศิลป์ 138

รูปภาพที่ 4.3 ฝั่งด้านซ้ายอาคารเรือนรัษฎาศิลป์..... 138

รูปภาพที่ 4.4 ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต สานิตการบรรเลงสีองวงใหญ่..... 139

รูปภาพที่ 4.5 ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต สานิตการบรรเลงดนตรีไทย..... 139

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ดนตรีไทย เป็นศิลปะประจำชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าประเทศไทย มีความเจริญรุ่งเรืองมาช้านาน ตั้งแต่ก่อนสมัยสุโขทัย จนถึงปัจจุบัน เรามีดนตรีและศิลปะเจริญ ถึงขั้นที่เป็นแบบฉบับ (classic) โดยการแบ่งประเภทเครื่องดนตรีจากการบรรเลง การเกิด การสั่นสะเทือนของวัตถุจนเกิดเป็นคลื่นเสียง จึงสามารถแบ่งประเภทของเครื่องดนตรีไทยได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ ดิด สี ตี เป่า (สุวรรณ วังโสภณ, 2547) ซึ่งเครื่องดนตรีไทยทั้ง 4 ประเภทนี้ พัฒนาขึ้นจนมีรูปแบบการบรรเลงดนตรี ที่มีแบบแผนชัดเจนทั้งการบรรเลงเดี่ยว และการบรรเลงรวม วง ตัวอย่างวงดนตรีไทยเช่นวงปี่พาทย์ วงเครื่องสาย และวงมโหรี เป็นต้น (สุรพล สุวรรณ, 2551) ดนตรีไทยยังถือได้ว่าเป็นสิ่งที่บรรพบุรุษได้สั่งสมความคิดด้วยเหตุผลของปัญญา สอดคล้องกับวิถีชีวิต ของคนไทยตั้งแต่การ เกิด แก่ เจ็บ ตาย มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ศิลปะทางดนตรีที่จะเจริญออก งามได้นั้นต้องประกอบไปด้วย ศิลปินที่มีความสามารถในการบรรเลงสามารถถ่ายทอดความงาม การสร้างสรรค์ เพื่อสื่ออารมณ์ความรู้สึก และที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ดนตรีไทยจะสามารถดำรง อยู่ในสังคมจนถึงปัจจุบันได้ ก็ด้วยกระบวนการการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง (อุทัย ศาสตร์รา , 2553) การถ่ายทอดเป็นสิ่งสำคัญมากในกระบวนการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีไทย การเรียน การสอนดนตรีไทยนับแต่โบราณมา เริ่มมาจากการเรียนการสอนในบ้านของตนเอง โดยมี บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย ซึ่งเป็นนักดนตรีไทย เป็นผู้ถ่ายทอด นอกจากมีการเรียนการสอนในบ้านแล้ว วัด ยังเป็นอีกสถานที่หนึ่ง ที่มี การนำดนตรีไทยเข้ามามีบทบาททางสังคม (สงบศึก ธรรมวิหาร, 2545) วัง เป็นสถานศึกษาที่มีการจัดการศึกษาระดับสูง เริ่มเป็นระบบมากขึ้นเมื่อเกิดโรงเรียนพรานหลวงขึ้น ในช่วงรัชกาลที่ 6 (สุกรี เจริญสุข, 2551) การเรียนดนตรีไทย ในด้านกระบวนการที่ทำให้เกิดผลที่ดีและมี ประสิทธิภาพนั้นควรต้องไปเรียนรู้ที่บ้านครู เรียนอย่างจริงจังตั้งแต่เข้าจนเย็น มีการจดจำ ท่วงทำนองเพลงให้แม่นยำ และมีการฝึกอย่างสม่ำเสมอจนเกิดความชำนาญ รวมถึงต้องมั่นบรรเลง รวมวงโดยอาศัยความใส่ใจความเพียรพยายามของผู้เรียน และสำหรับผู้ถ่ายทอดต้องมีความเมตตา ความตั้งใจในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ลูกศิษย์อย่างจริงจัง (คุณหญิงชื่น ศิลปบรรเลง, 2521) ใน กระบวนการการถ่ายทอดดนตรีไทยนั้นมียุคประกอบที่สำคัญได้แก่ ครู ศิษย์ หลักการและวิธี การสอน เพลงที่สอนหรือหลักสูตรเนื้อหาสาระ และการปลูกฝังจริยธรรมแก่ศิษย์ สำหรับการถ่ายทอด ดนตรีไทย ส่วนใหญ่นิยมใช้หลักการสอน ได้แก่ การทำตามคำสั่งครู การท่องจำ และยึดมั่นในจารีต ประเพณี มีลักษณะการถ่ายทอดแบบมุขปาฐะ (อุทัย ศาสตร์รา, 2553) การเรียนการสอนสำหรับ ผู้เรียนย่อมมีการสังเกตจากแบบอย่างพฤติกรรมของผู้สอน (Bandura, Ross, & Ross, 1961) ครูผู้สอนจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอน การสืบทอดในยุคสมัยแรก ๆ นั้น เป็นแบบมุขปาฐะทั้งหมด มีการบอกเล่าให้จำ ผู้เรียนมีการสังเกตผู้ถ่ายทอด โดยที่ผู้ถ่ายทอดปฏิบัติให้ ดูเป็นแบบอย่าง และให้ผู้เรียนปฏิบัติตามแบบอย่าง ผู้ถ่ายทอด

จากข้อมูลข้างต้น เห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนทางด้านดนตรีไทยนั้น สามารถแยก องค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับดนตรีศึกษา ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร และกระบวนการ

ถ่ายทอด องค์ประกอบ ทั้ง 4 นี้ ทำให้การจัดการเรียนการสอนทางด้านดนตรีศึกษามีความสมบูรณ์ (Steiner, 1988) มากขึ้น การจัดการเรียนการสอนในประเทศไทยในปัจจุบันสามารถแบ่งออกได้ เป็น 3 รูปแบบ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปี 2542 มาตรา 15 คือการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนด จุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษาหลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษาการวัดและการประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไข ของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนด จุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็น เงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับ สภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจศักยภาพความพร้อมและโอกาสโดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ (พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์, 2551) จากรูปแบบการจัดการศึกษาที่กล่าวไว้ข้างต้น เห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนทางด้านดนตรีไทย ในปัจจุบัน มีการจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจนมากขึ้นทั้งในระบบ และตามอัธยาศัย

การจัดการเรียนการสอนด้านดนตรีไทยในระบบการศึกษา มีการนำดนตรีไทยเข้าไปใช้สอน ในหลักสูตรการศึกษา ทั้งในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา โดยการสอน ในรายวิชาศิลปะ สาระดนตรี รายวิชาเลือก และรายวิชาทั้งทฤษฎีและทักษะ ในสาขาวิชาดนตรีไทย ตามสถาบันระดับอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังมีการดำเนินการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรทางด้านดนตรีไทย โดยการตั้งเป็นกิจกรรมชุมนุมหรือกิจกรรมกลุ่มชมรมดนตรีไทย ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ (สายพิณ พุทธิสาร, 2543) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคตะวันออก มีหน่วยงานทั้งทางภาครัฐและภาคเอกชนที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมผู้เรียนที่ศึกษาในระบบ โรงเรียน พร้อมกับจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนให้เข้าร่วมกิจกรรมการประกวดดนตรีไทยระดับ นักเรียนภาคตะวันออก ซึ่งถ้วยพระราชทาน ตลอดระยะเวลากว่า 30 ปี ที่สถาบันวิจัยวัฒนธรรมและ ศิลปะ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้จัดขึ้น ส่งผลให้ดนตรีไทยในภาคตะวันออกโดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัด ชลบุรี ทำให้ผู้ที่สนใจทางด้านดนตรีไทยทั้งในระดับนักเรียนโรงเรียนและประชาชนในชุมชนต่าง ๆ เกิดความตื่นตัวมีการพัฒนาทางด้านดนตรีไทยอย่างต่อเนื่อง (สถาบันวิจัยวัฒนธรรมและศิลปะ, 2554) สำหรับนักเรียนในโรงเรียนที่มีความสนใจและมีบุคคลากรทางด้านการศึกษาที่ศึกษาศึกษาภาพ เป็นหลักในการนำพัฒนาทางด้านดนตรีไทย ถือได้ว่าเป็นต้นแบบการจัดการศึกษาด้านดนตรีไทยนั้น พบว่า โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี เป็นสถาบันการศึกษาที่มี ชื่อเสียงทั้งด้านวิชาการและกิจกรรมทางด้านดนตรีไทย ด้านวิชาการ มีการจัดการเรียนการสอนที่ ทันสมัยปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระต่าง ๆ ให้มีความก้าวหน้าตามสถานการณ์ด้านการศึกษาของโลก เป็น เครื่องมือขับเคลื่อนศักยภาพการจัดการเรียนการสอนที่เป็นต้นแบบ ให้กับสถาบันทางการศึกษาอื่น ๆ ที่ อยู่ในระดับเดียวกัน และมีการจัดการเรียนการสอนมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานได้รับการจัดให้เป็น หน่วยงานที่เทียบเท่าภาควิชาตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา ในปีพุทธศักราช 2533 โดย สังกัดคณะศึกษาศาสตร์ เปิดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนโดยประมาณ 3,500 คน ปัจจุบัน โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา เป็น หน่วยงานอิสระภายในคณะศึกษาศาสตร์ อยู่ในการกำกับของมหาวิทยาลัย มีการบริหารงานนอก

ระบบราชการเพื่อให้เกิดความคล่องตัว และมีประสิทธิภาพ มีการจัดการเรียนการสอนพัฒนานักเรียน ให้มีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีหลักสูตรสถานศึกษาที่มีสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ โดยกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งมีสาระที่เกี่ยวข้องกับวิชาศิลปะด้านดนตรีอย่างชัดเจน (โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา, 2554) ในด้านการจัดการเรียนการสอนทางด้านการปฏิบัติ ถือได้ว่าเป็นโรงเรียนแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการจัดส่งนักเรียนเพื่อเข้าร่วมการประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือถวายพระราชทาน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จากสถาบันวิจัยวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยบูรพา และได้รับรางวัลชนะเลิศ ประเภทดนตรีและการประกวดประเภทเดี่ยวเครื่องดนตรี อย่างหลากหลาย (สถาบันวิจัยวัฒนธรรมและศิลปะ, 2553) โดยมีผู้ถ่ายทอดความรู้ที่มีความสามารถเป็นที่ยอมรับในกลุ่มคณาจารย์ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และระดับประเทศ มีหลักการ วิธีการ ถ่ายทอดด้านทฤษฎีและทักษะอย่างสูง ท่านคือ อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล มีผลงานทางด้าน การถ่ายทอด และการแสดงด้านดนตรีไทยอย่างหลากหลาย อาทิ เช่น อาจารย์ผู้สอนคณะศึกษาศาสตร์วิชาเอกการสอนดุริยางคศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นคณะกรรมการประจำสถาบันวิจัยวัฒนธรรมและศิลปะ จัดทำหนังสือโน้ตเพลงสำหรับเครื่องดนตรี ขิม ระนาดเอก และซอด้วง เป็นผู้ริเริ่มและอำนวยการเพลงมหรรรณดนตรีไทยจังหวัดชลบุรี ผู้อำนวยการคัดเลือกเพลงการแสดงและฝึกซ้อมดนตรีไทยไปเผยแพร่ต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศเนเธอร์แลนด์ ประเทศออสเตรเลีย ประเทศเกาหลี สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนศรีลังกา ประเทศอินโดนีเซีย ได้รับรางวัลครูดีเด่น สาขาดนตรีไทย ของคุรุสภา (สถาบันวิจัยวัฒนธรรมและศิลปะ, 2554)

ในพื้นที่เดียวกันนี้เอง จากงานวิจัยด้านวิชาชีพดนตรีไทยทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกี่ยวกับการศึกษาศิลปะทางด้านดนตรีไทยพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในทุกจังหวัด เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ ที่มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจที่ดี จังหวัดชลบุรีเป็นเมืองที่มีความนิยมดนตรีไทยเป็นอันมาก มีการจัดการประกวดดนตรีไทยอย่างต่อเนื่อง จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับ ศิลปวัฒนธรรม ดนตรีประกอบพิธีกรรม มีจำนวนนักดนตรีไทยในพื้นที่เป็นจำนวนมาก และมีจำนวนนักดนตรีไทยที่มีความสามารถได้รับการยอมรับและมีชื่อเสียงการบรรเลง พร้อมกับการสร้างนักดนตรีไทยมีอาชีพให้แก่จังหวัดชลบุรี และรับงานต่าง ๆ ทั้งปีพาทย์ งานลิเก วงดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ถือได้ว่าเป็นที่วงดนตรีไทยที่ได้รับการยอมรับมากในจังหวัดชลบุรี (ชูชาติ พิณพาทย์, 2539) คณะปีพาทย์ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2452 ถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลากว่า 100 ปี โดยนายองุ่น แสงจิต (ในอดีตชื่อคณะปีพาทย์นายองุ่น แสงจิต) คณะปีพาทย์ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 39/2 ตำบลบ้านบึง อำเภอมือเมือง จังหวัดชลบุรี โดยประกอบอาชีพดนตรีไทยต่อบรรพบุรุษ ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ท่านเกิดวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2483 ที่ตำบลบ้านบึง อำเภอมือเมือง จังหวัดชลบุรีได้ศึกษาดนตรีไทยจากนายองุ่น แสงจิต ผู้เป็นบิดา มีความสามารถในศิลปะการแสดงด้านดนตรีไทย โดยมีความเชี่ยวชาญพิเศษในการเล่นระนาดเอกและระนาดทุ้ม โดยเฉพาะระนาดทุ้มเป็นเครื่องดนตรีที่ถนัดมากที่สุด โดยเริ่มเล่นดนตรีไทยมาตั้งแต่อายุ 7 ขวบได้รับการถ่ายทอดวิชาความรู้มาจากบรรพบุรุษเมื่ออายุ 17 ปี จึงประกอบอาชีพด้านดนตรีไทย โดยมีภรรยาและบุตรร่วมปฏิบัติงานเป็นครอบครัวฝึกฝน และถ่ายทอดความรู้ แก่ประชาชน และเยาวชนที่สนใจทั่วไปรวมทั้งเป็นหัวหน้าวงคณะปีพาทย์ คณะ

ถาวร แสงจิต โดยรับงานการแสดงทั่วไป และช่วยเหลือสังคม แสดงเพื่อการกุศลในงานของชุมชน สม่าเสมอตลอดมา เป็นที่รู้จักและยอมรับในความสามารถ ยังได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3 ตำบลบ้านปึก มีกิจกรรมการแสดงดนตรีไทยในคณะปีพาทย์เป็นที่รู้จักยอมรับในจังหวัดชลบุรี และภาคตะวันออก ประพฤติตนเป็นคนดีมีศีลธรรมเป็นแบบอย่างแก่ชนรุ่นหลัง ศูนย์วัฒนธรรม จังหวัดชลบุรี โรงเรียนชลกันยานุกูล จึงยกย่องเชิดชูเกียรติให้ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เป็นศิลปินดีเด่น จังหวัดชลบุรี สาขาศิลปะการแสดงด้านดนตรีไทย ประจำปี พ.ศ. 2542 ณ ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด ชลบุรี บ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต นอกจากนี้จะได้รับการยอมรับในด้านการแสดงต่าง ๆ ทั้งใน จังหวัดชลบุรีและจังหวัดใกล้เคียงแล้ว การถ่ายทอดทางด้านดนตรีไทยบ้านผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ยังได้ พัฒนาคณะดนตรีไทยให้ได้ใช้ดนตรีไทยประกอบอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นอาชีพนักดนตรีไทย หรืออาจารย์ สอนรายวิชาดนตรีไทยในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และได้ส่งให้ลูกศิษย์ไปศึกษาด้านดนตรีไทยกับครู ดนตรีไทยที่มีชื่อเสียงเช่น อาจารย์เจริญใจ สุนทรวาทีน ศิลปินแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2530 ทั้งนี้ยังได้รับการยอมรับให้เข้าร่วมการบรรเลงดนตรีไทยประกอบการแสดงลิเก ให้กับครูบุญเลิศ นางพินิจ ศิลปิน แห่งชาติปี พ.ศ. 2539 (บุญญา เจริญสีบทอง, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2555)

ด้วยเหตุผลและผลงานของผู้ถ่ายทอดต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้เกิดความสนใจใน การถ่ายทอดของผู้ถ่ายทอดดนตรีไทย ได้สร้างองค์ความรู้ วิธีการสอน และถ่ายทอดองค์ความรู้ต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้นำความรู้ไปประกอบอาชีพและศึกษาต่อ ในด้านต่าง ๆ ทั้งการถ่ายทอด ในระบบโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย โดยการมุ่งศึกษาวิธีการการถ่ายทอดดนตรีไทยในระบบโรงเรียน สาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา และบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ในทางดนตรีศึกษา ประกอบไปด้วย ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร กระบวนการ (Steiner, 1988) โดยเน้นในเรื่องกระบวนการ ถ่ายทอดอย่างเป็นระบบ โดยผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ให้เห็นถึงกระบวนการถ่ายทอดที่มี ประสิทธิภาพ และได้ผลเป็นที่ประจักษ์อันจะเป็นผลที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน ทางด้านดนตรีต่อไป

คำถามการวิจัย

1. วิธีการการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นอย่างไร
2. วิธีการการถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา
2. เพื่อศึกษาวิธีการการถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ ถาวร แสงจิต

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิธีการ การถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย: กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา (อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล เป็นผู้ถ่ายทอด) และบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต (ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ผู้ถ่ายทอด) ผู้เรียน (ผู้รับการถ่ายทอด) หลักสูตร (เนื้อหาสาระ) และเน้นในส่วนของการบวนการถ่ายทอด (วิธีการ) โดยได้ใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย

1. ผู้ถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ถ่ายทอดคือ อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล
2. ผู้ถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ผู้ถ่ายทอด คือ ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต
3. ผู้รับการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนได้แก่ นักเรียนโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ได้รับการถ่ายทอดโดย อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล มีเกณฑ์ดังนี้
 - 3.1 ผู้เรียนที่เรียนตามหลักสูตรปกติ (กลุ่มผู้เรียนในรายชั่วโมง) จำนวน 50 คน
 - 3.2 ผู้เรียนที่ได้รับรางวัลการประกวดดนตรีไทยชิงถ้วยพระราชทาน (กลุ่มผู้เรียนในชุมนุม) จำนวน 15 คน
4. ผู้รับการถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ได้แก่ ผู้ที่ได้ศึกษาโดยตรงโดยมีผู้ถ่ายทอด คือ ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต และได้นำความรู้ทางด้านดนตรีไทยไปประกอบอาชีพในด้านต่าง ๆ
 - 4.1 ผู้เรียนที่เข้าศึกษาทั่วไป จำนวน 10 คน
 - 4.2 ผู้เรียนที่เข้าศึกษาอย่างต่อเนื่องและอยู่ในคณะปีพาทย์ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต จำนวน 5 คน

นิยามคำศัพท์

วิธีการการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย หมายถึง กระบวนการสอน ประกอบด้วย วิธีการ สื่อวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ การวัดและการประเมิน การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมหลักการ เทคนิคการสอน องค์ประกอบทางการสอนต่าง ๆ ทั้งทางทฤษฎีและทักษะ ของผู้ถ่ายทอดดนตรีไทยในระบบโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา และบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ ถาวร แสงจิต

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา

บ้านดนตรีไทย หมายถึง บ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต

บ้านดนตรีไทย หมายถึง บ้านดนตรีไทยมีการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทย มีกิจกรรมทางด้านดนตรีต่าง ๆ อยู่เสมอ มีการจัดกลุ่มองค์กรที่เหนียวแน่น เช่น มีนักดนตรีจำนวนมาก มีการรับงานการบรรเลงในพิธีกรรมต่างๆ เป็นบ้านที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในวงการดนตรีไทย ซึ่งได้แก่ บ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต

วิธีการการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยตามหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา

วิธีการการถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทย หมายถึง การจัดการเรียนการสอนลักษณะเฉพาะของผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต

ผู้รับการถ่ายทอดในโรงเรียน หมายถึง นักเรียนโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ได้รับการถ่ายทอดโดย อาจารย์ ประดิษฐ์ อินทนิล เป็นผู้เรียนที่มีความสนใจและมีความสามารถทางด้านดนตรีไทยเป็นพิเศษ (เรียนกิจกรรมชุมนุมดนตรีไทย) เป็นผู้เรียนที่ได้รับรางวัลการประกวดดนตรีไทยชิงถ้วยพระราชทาน และผู้เรียนที่เรียนตามหลักสูตรปกติ (กลุ่มผู้เรียนในรายชั่วโมง)

ผู้รับการถ่ายทอดในบ้านดนตรีไทย หมายถึง ผู้รับการถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทย ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต โดยมีผู้ถ่ายทอดคือ ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิตจิต และได้นำความรู้ทางด้านดนตรีไทยไปประกอบอาชีพในด้านต่าง ๆ ทั้งผู้เข้าศึกษาทั่วไป และผู้ที่เข้าศึกษาอย่างต่อเนื่องเป็นนักดนตรีประจำคณะปี่พาทย์ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต

กระบวนการถ่ายทอด หมายถึง กระบวนการสอน วิธีการสอน ดนตรีไทยในโรงเรียน และบ้านดนตรีไทย

ผู้เรียนที่มีความสนใจและมีความสามารถทางด้านดนตรีไทยเป็นพิเศษ หมายถึง นักเรียนหรือผู้เรียนที่ ศึกษาในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา มีความรู้ความสามารถทางด้านทฤษฎีและทักษะเป็นตัวแทนเข้าร่วมการบรรเลงดนตรีไทยและเข้าร่วมการประกวดดนตรีไทยในโอกาสต่าง ๆ

ผู้เรียนที่เรียนตามหลักสูตรปกติ หมายถึง นักเรียนหรือผู้เรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา เรียนในหลักสูตรตามระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและได้ศึกษารายวิชาศิลปะ สาระดนตรี โดยมีอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิลเป็นผู้ถ่ายทอด

ผู้ถ่ายทอดและผู้สอนในโรงเรียน หมายถึง อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล

ผู้ถ่ายทอดและผู้สอนในบ้านดนตรีไทย หมายถึง ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต

ผู้รับการถ่ายทอดในโรงเรียน หมายถึง ผู้เรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา

ผู้รับการถ่ายทอดในบ้านดนตรีไทย หมายถึง ผู้เรียนที่ศึกษาในคณะปี่พาทย์ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต

กลุ่มผู้เรียนในรายชั่วโมง หมายถึง นักเรียนที่เรียนในรายวิชาตามหลักสูตรปกติ ตามตารางการจัด การเรียนการสอนในรายวิชาพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา

กลุ่มผู้เรียนในชุมนุม หมายถึง นักเรียนที่เลือกเรียนในกิจกรรมชุมนุมที่สนใจทางด้านดนตรีไทย ในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา

กลุ่มผู้เรียนพื้นฐาน หมายถึง ผู้เรียนที่สนใจศึกษาด้านดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทยคณะถาวร แสงจิต โดยที่ไม่มีพื้นฐานความรู้ด้านดนตรีไทยมาก่อน

กลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถอยู่แล้ว หมายถึง ผู้เรียนที่มีพื้นฐานทางด้านดนตรีไทยสามารถต่อเพลงที่มีความยากมากขึ้นในบ้านดนตรีไทยคณะถาวร แสงจิตได้

ผู้เรียนที่ได้รับรางวัลการประกวดดนตรีไทยชิงถ้วยพระราชทาน หมายถึง นักเรียนโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ที่เข้าร่วมการประกวดดนตรีไทยชิงถ้วยพระราชทานและได้รับรางวัล

ผู้เรียนที่เข้าศึกษาทั่วไป หมายถึง ผู้ที่มีความสนใจและเข้าศึกษาดนตรีไทยกับผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต

ผู้เรียนที่ศึกษาอย่างต่อเนื่องและอยู่ในคณะปีพาทย์ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต หมายถึง ผู้เรียนที่เข้าศึกษาด้านดนตรีไทยอย่างต่อเนื่องโดยและเป็นนักดนตรีไทยประจำคณะปีพาทย์ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต

ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต หมายถึง นายถาวร แสงจิต อดีตผู้ใหญ่อำเภอ ตำบลบ้านปึก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

ความเป็นครู หมายถึง ผู้สอนที่จัดการเรียนการสอน ผู้ที่มีทักษะทางการสอน มีความรู้ที่จะสอน มีความอดทน สง่างาม เสียสละ เมตตา มีการพัฒนาทางด้านการจัดการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน เป็นผู้มีกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ เข้าใจในตัวผู้เรียน ประพฤติปฏิบัติตนทั้งทาง กาย วาจา และจิตใจให้เป็นแบบอย่างแก่ลูกศิษย์อยู่อย่างสม่ำเสมอ

สื่อวัสดุอุปกรณ์ หมายถึง สิ่งที่ผู้สอนในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทยไทยนำมาใช้เพื่อเป็นสื่อนำพาความรู้จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ โดยมีรูปแบบและการนำไปใช้แตกต่างกันตามโอกาสความเหมาะสมของเนื้อหาสาระการเรียนรู้ โดยสื่อ อาจเป็นสิ่งที่ใช้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดย การดู สัมผัสหรือจับต้อง การฟัง เป็นไปตามรูปแบบการสอนที่ผู้สอนได้ออกแบบไว้

สถานที่ หมายถึง สภาพห้องเรียน สภาพบริเวณอาคาร และสิ่งแวดล้อม ที่โรงเรียนและบ้านดนตรีไทยใช้เป็นสถานที่ในการถ่ายทอดดนตรีไทยเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างเหมาะสมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้

การวัดและการประเมินผล หมายถึง การวัดผลการถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีไทยทั้งทาง ทฤษฎีและทักษะ ในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย

การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง สิ่งที่ผู้สอนในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทยใช้ปฏิบัติและอบรมสั่งสอนให้ผู้เรียน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบวิธีการการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา
2. ทราบวิธีการการถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต
3. ได้ข้อเสนอแนะแนวทางวิธีการ การถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทยระหว่างโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา และบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในส่วนของกรวิจัย เรื่อง การศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน และบ้านดนตรีไทย โดยได้ศึกษากระบวนการ การถ่ายจากโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา และบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่อาร แสงจิต เป็นการศึกษานี้เน้นเนื้อหาของการศึกษาด้านวิธีการถ่ายทอดทางด้านดนตรีไทยในเชิงดนตรีศึกษาประกอบไปด้วย ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร และเน้นศึกษากระบวนการการถ่ายทอดเนื้อหาสาระในการจัดการเรียนรู้ หลักการ วิธีการ เทคนิคการสอน ทักษะ การปฏิบัติ ด้านทฤษฎี การมีคุณธรรม จริยธรรมในการถ่ายทอด โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกรอบแนวทางในการศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน และบ้านดนตรีไทยโดยแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 แนวคิด ทฤษฎี การถ่ายทอดดนตรีไทย

1.1 องค์ประกอบของการสอน

1.1.1 ผู้สอน (teacher)

1.1.2 ผู้เรียน (student)

1.1.3 หลักสูตร (curriculum)

1.1.4 กระบวนการ (process)

1.1.4.1 หลักการ วิธีการ และเทคนิคการถ่ายทอด

1.1.4.2 การถ่ายทอดดนตรีไทยด้านทฤษฎีและด้านทักษะ

1.1.4.3 สื่อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน

1.1.4.4 สถานที่ในการจัดการเรียนการสอน

1.1.4.5 คุณธรรม จริยธรรมกับการถ่ายทอดดนตรีไทย

1.1.4.6 การจูงใจความสนใจและทัศนคติกับดนตรีไทย

1.1.4.7 การวัดและการประเมินผลทางด้านดนตรีไทย

ตอนที่ 2 การถ่ายทอดดนตรีไทยในประเทศไทย

2.1 การถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทย

2.2 การถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน

ตอนที่ 3 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน และบ้านดนตรีไทย

3.1 ข้อมูลทั่วไปโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ความเป็นมาทางด้านการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน

3.2 ข้อมูลทั่วไปบ้านดนตรีไทย ผู้ใหญ่อาร แสงจิต ความเป็นมาด้านการถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทย

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตอนที่ 1 แนวคิด ทฤษฎี การถ่ายทอดดนตรีไทย

1.1 องค์ประกอบของการสอน

ในการจัดการเรียนการสอนนั้นจะประสบความสำเร็จและมีความสมบูรณ์ขึ้นได้ ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีส่วนช่วยให้การดำเนินการสอนนั้นประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ จัดได้ว่าเป็นองค์ประกอบของการสอนทั้งสิ้น (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2550) ซึ่งมีนักวิชาการทางด้านการศึกษาได้ให้ทัศนะที่เกี่ยวข้องกับการสอนไว้ดังนี้

คาร์เตอร์ วี กูด (Good, 1973) ได้ให้ความหมายของการสอนไว้ 2 ลักษณะ ซึ่งสรุปได้ดังนี้ การสอนในความหมายแคบ คือ การสั่งสอนผู้เรียนในสถานศึกษา การสอนในความหมายกว้าง คือ การดำเนินการจัดสภาพการสอนโดยผู้สอน ซึ่งรวมถึงทิศทางการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน การวางแผน ออกแบบ เตรียมอุปกรณ์สำหรับการเรียนการสอน และการประเมินผล การออกแบบการเรียนการสอนให้มีความใหม่ขึ้น

อลิซาเบธ สไตเนอร์ (Steiner, 1988) กล่าวถึงองค์ประกอบของการศึกษาที่ครอบคลุมถึงการสอน ประกอบไปด้วย

ผู้สอน (teacher) คือ ผู้เสนอแนะแนวทางการเรียนรู้ให้กับผู้อื่น

ผู้เรียน (student) คือ ผู้ที่ได้รับการแนะแนวทางการเรียนรู้

เนื้อหาสาระ (content) เป็นโครงสร้างของหรือองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้

บริบท (context) เป็นการจัดสภาพการณ์ของการเรียนรู้

โดยมีความสอดคล้องกับการถ่ายทอดดนตรีไทย ทั้งในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ผู้ถ่ายทอด หรือผู้สอน ผู้รับการถ่ายทอด คือ ผู้เรียน หลักสูตร คือเนื้อหาสาระในการถ่ายทอด และกระบวนการ คือ วิธีการถ่ายทอด (อุทัย ศาสตรา, 2553)

การจัดการเรียนการสอนประกอบด้วย ครูผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร วิธีสอน วัตถุประสงค์ของการสอน สื่อการสอน การประเมินผล (ลำพอง บุญชูช่วย, 2530) นอกจากนี้ ยังมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการสอน (เพียงจันทร์ ทองปาน, 2540) ทำให้ การจัดการเรียนการสอนมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลการเรียน

จากข้อมูลเบื้องต้นสามารถสรุปองค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนออกได้เป็นสองส่วนซึ่งประกอบไปด้วย ส่วนแรกคือ ครูผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร และกระบวนการ ส่วนที่สอง คือส่วนที่กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ วิธีการ วัตถุประสงค์ การวัดและการประเมินผลในการจัดการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนควรจะต้องใช้องค์ประกอบทางการสอนทั้งสองส่วนในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ และเกิดประสิทธิภาพ

1.1.1 ผู้สอน กล่าวได้ว่าเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญมาก เป็นผู้เชื่อมโยง เป็นแหล่งข้อมูล ผู้ประสานงาน ผู้ช่วยในการวางแผน ผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง (เพียงจันทร์ ทองปาน, 2540) บทบาทที่

สำคัญของครูผู้สอนในด้านบุคลิกภาพที่ดี ควรประกอบไปด้วย มีทักษะทางการสอน มีอารมณ์ขัน เข้ากันกับผู้เรียนได้ ใจกว้าง มีความรู้ในเรื่องที่จะสอน อดทน สง่างาม ให้เกียรติผู้เรียน มีเสียงไพเราะ ยุติธรรมไม่ลำเอียง ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน มีความสนใจในเนื้อหาวิชาอยู่เสมอ มีอุดมการณ์ จริงใจ เสียสละ ความคิดริเริ่ม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี (รัตนา พุ่มไพศาล, 2533) ครูผู้สอน เป็นบุคคลที่มีความสำคัญมาก มีพัฒนาการในด้านการจัดการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน จัดบรรยากาศที่เหมาะสม ในการดึงดูดความสนใจของผู้เรียนทำให้การเรียน การสอนในรายวิชาต่าง ๆ ประสบความสำเร็จ (อัญชลี ปานแจ่ม, 2541) นอกจากนี้ครูสภายังได้กำหนดจรรยาบรรณครู พ.ศ. 2539 เพื่อให้ครูใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตนไว้จำนวน 9 ข้อด้วยกัน ประกอบด้วย ข้อที่ 1 ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ ข้อที่ 2 ครูต้องอบรมสั่งสอน ฝึกฝน เสริมสร้างความรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงาม ข้อที่ 3 ครูต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ ข้อที่ 4 ครูต้องไม่ทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์ ข้อที่ 5 ครูต้องไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ใน การปฏิบัติหน้าที่ปกติ และไม่ใช้ศิษย์กระทำการใด ๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนเองโดยมิชอบ ข้อที่ 6 ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิชาการ เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่เสมอ ข้อที่ 7 ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครู และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู ข้อที่ 8 ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์ ข้อที่ 9 ครูพึงประพฤติปฏิบัติตน เป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญา และวัฒนธรรมไทย (คุรุสภา, 2539)

คิลโก้ (Kilgo, 1970) กล่าวว่า อาจารย์ผู้สอนที่ดีนั้นต้องมีกระบวนการ ใช้กระบวนการ กลุ่มได้เป็นอย่างดี ทำความรู้จักกับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนรู้จักกัน สามารถวางแผนร่วมกันระหว่างผู้สอน กับผู้เรียน ช่วยเหลือผู้เรียนโดยการจัดการเรียนการสอนใช้สื่อการเรียนการสอน และวิธีการสอนที่มีความหลากหลายวิธี มีความสุขกับการสอน และสนใจที่จะหาความรู้อยู่เสมอ

สรุปได้ว่า ผู้สอน คือ ครู อาจารย์ ที่จัดการเรียนการสอน เป็นผู้ที่มี ทักษะทางการสอน มีความรู้ที่จะสอน มีความอดทน สง่างาม เสียสละ มีการพัฒนาทางด้านการจัดการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน เป็นผู้ที่มีกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ เข้าใจในตัวผู้เรียน ประพฤติปฏิบัติตนทั้งทาง กาย วาจา และจิตใจให้เป็นแบบอย่างแก่ลูกศิษย์อยู่อย่างสม่ำเสมอ

1.1.2 ผู้เรียน เป็นผู้ที่ได้รับผลโดยตรงจากระบบการเรียนการสอนพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปของผู้เรียน เป็นผลผลิตในกระบวนการเรียนการสอน ลักษณะของผู้เรียนมีอยู่ 4 ลักษณะคือ ผู้เรียนแบบปฏิบัติเชิงกล ผู้เรียนแบบปฏิบัติอย่างอิสระ ผู้เรียนแบบปฏิบัติด้วยปัญญา ผู้เรียนแบบปฏิบัติตามสัญชาตญาณและอารมณ์ สามารถเชื่อมโยงกับศาสตร์ด้านอื่น ๆ มาสู่การปฏิบัติ แสวงหาเครื่องมือที่จะช่วยพัฒนาการเรียน ผู้เรียนต้องเป็นผู้แสวงหาความรู้ในหลายด้านเพื่อนำไปปรับใช้และพัฒนาทักษะต่อไป (วิณา ธนาไชยสกุล, 2547) ผู้เรียนยังถือได้ว่า เป็นองค์ประกอบที่สำคัญเท่ากับครู ทั้งครู

และผู้เรียนต้องร่วมมือกันเพื่อช่วยให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ (อุทัย ศาสตร์, 2553) สำหรับผู้เรียนด้านดนตรีไทยต้องเป็นผู้มีความขยันอดทนในการฝึกซ้อมมีการฝึกการบรรเลงอย่างสม่ำเสมอ หากมีการบรรเลงผิดก็เริ่มบรรเลงใหม่เพื่อให้ถูกต้อง (เขวงศักดิ์ โพธิสมบัติ, สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2555)

สรุปได้ว่า ผู้เรียน คือ ผู้ที่ได้รับผลจากกระบวนการถ่ายทอด โดยสังเกตจากการแสดงออกทางด้านพฤติกรรม ที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ที่ตนได้รับ เป็นผู้ที่แสวงหาความรู้นำไปปรับใช้และพัฒนาตนเองจากการที่ผู้สอนได้ใช้กระบวนการถ่ายทอดความรู้ ระหว่างผู้สอนไปสู่ผู้เรียน

1.1.3 หลักสูตร คาร์เตอร์ วี กูด (Good, 1973) ได้ให้ความหมายของคำว่า “หลักสูตร” ว่าเป็นความหมายถึงกลุ่มรายวิชาที่จัดไว้อย่างมีระบบหรือลำดับวิชาที่บังคับสำหรับการจบการศึกษา เฮส (Hess, 1980) เป็นมวลประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับจากการจัดการศึกษาโดยอาศัยพื้นฐานของทฤษฎีและการวิจัยจากอดีตและปัจจุบัน (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2537) กล่าวว่า หลักสูตร คือ ประสบการณ์ทั้งหลายที่ทางโรงเรียนจัดให้นักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่พึงปรารถนา หลักสูตร หรือ สิ่งที่จะสอนเป็นเอกสารที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นแนวทางเกี่ยวกับแผนการสอน หรือ เป็นเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ซึ่งครูต้องจัดเนื้อหาวิชา ให้มีความสัมพันธ์กัน มีความน่าสนใจ เหมาะสมกับวัยและระดับชั้น (อุทัย ศาสตร์, 2553) ยังเป็นเครื่องมือที่จะทำให้ปรัชญาหรือความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาบรรลุตามความมุ่งหมายและแผนการศึกษาชาติเป็นสิ่งที่นำความมุ่งหมายของการศึกษาออกไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผลความสำเร็จ (กาญจนา คุณานุรักษ์, 2527)

สรุปได้ว่า หลักสูตร คือ สิ่งที่น่าพาให้ผู้สอนถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้ไปสู่ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งได้มาจากประสบการณ์การศึกษาทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ ในส่วนของการวิจัยให้มีความเหมาะสมกับระดับการศึกษา ส่งผลให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่ตั้งไว้

1.1.4 กระบวนการ เป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งของการศึกษากระบวนการหรือวิธีการ (process) ในการให้การศึกษา ซึ่งผู้สอนจัดให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างสะดวก มีความสำคัญยิ่งกว่าเนื้อหาความรู้ (content) ที่ต้องสอนจริง เพราะถ้าผู้สอนรู้จักใช้กระบวนการวิธีสอนที่ดีมีความเหมาะสม จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจในบทเรียน มีทักษะและความชำนาญในวิชาที่เรียน มีทัศนคติ (attitude) ที่ดีต่อสิ่งที่เรียนรู้ มีความสามารถนำสิ่งต่าง ๆ ไปใช้ได้ทั้งยังสามารถนำความรู้ไปแก้ไขปัญหาชีวิตประจำวันและนำความรู้ไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้ต่อไป กระบวนการวิธีสอนจึงถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ความมุ่งหมายของการศึกษาหรือจุดประสงค์ของการศึกษาบรรลุผลขึ้นได้ (ชัยวัฒน์ภทร เลาสัตย์, 2551) การสอน เป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ เจตคติจากผู้สอนหรือครูไปสู่ผู้เรียน หรือศิษย์ ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การบอกกล่าว อธิบาย แนะนำ ชี้แจง แสดงให้ดู หรือช่วยเหลือการเรียนรู้อื่น ครูเป็นผู้จัด

ประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรม ตลอดจนสื่อ วัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับผู้เรียน การสอนเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้ทุกแห่งไม่จำกัดเวลาและสถานที่ (อุทัย ศาสตรา, 2553) อีกทั้งกระบวนการวิธีการสอนเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ส่งเสริมหรือช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจมองเห็นคุณค่าของสิ่งที่จะเรียน ตั้งใจมีความมานะบากบั่น ต่อสู้ดิ้นรนในลักษณะต่าง ๆ จึงเกิดการเรียนรู้ในที่สุด การสอนจึงเป็นทั้งเหตุและหนทางนำไปสู่ การเรียนรู้ (ปรีวิทย์ ไวทยาชีวะ, 2551) กระบวนการสอนเป็นวิธีการที่จะช่วยให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้ ซึ่งขึ้นอยู่กับความคิดและความเชื่อ ไปพร้อมๆกับกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ถ้าหากผู้สอนมีความเชื่อว่า มนุษย์เรียนรู้ได้จากการฟัง การอ่าน ผู้สอนก็จะอธิบายเนื้อหาสาระให้ฟังหรือให้อ่านจากเอกสารต่าง ๆ ในกระบวนการสอนจึงต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้เป็นหลักสำคัญ (ทิตินา แชมมณี, 2544)

สรุปได้ว่า กระบวนการ คือ สิ่งที่น่าพาความรู้จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน ทั้งทางด้านทักษะ และ ทฤษฎี ซึ่งมีวิธีการที่หลากหลาย เช่น การอธิบาย แนะนำ ชี้แจง แสดงให้ดู ช่วยในการเรียนรู้ เห็นได้ว่าองค์ประกอบของการสอนที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาด้านองค์ประกอบต่าง ๆ ทางด้านดนตรีศึกษา โดยศึกษา ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร และกระบวนการ (Steiner, 1988) เป็นสิ่งสำคัญในการศึกษาด้านดนตรีไทย

ด้านกระบวนการในการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาสาระที่มีความสอดคล้องและเกี่ยวข้องกับกระบวนการถ่ายทอดทางด้านดนตรีไทย ดังนี้

1.1.4.1 หลักการ วิธีการ และเทคนิคการถ่ายทอด

ในการถ่ายทอดดนตรีไทย มีความเกี่ยวข้องกับศาสตร์ทางด้านการสอน ไม่ว่าจะเป็นหลักการ วิธีการ และเทคนิคการถ่ายทอด หลักการ หมายถึง สาระสำคัญที่ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542) วิธีการสอน หมายถึง ขั้นตอนที่ผู้สอนดำเนินการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ หรือจุดมุ่งหมาย และ เทคนิคการสอน หมายถึง กลวิธีที่ทำให้การสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (ทิตินา แชมมณี, 2550)

ทิตินา แชมมณี กล่าวว่า วิธีการสอนนั้นมีอย่างหลากหลายแบบ เช่น การสอนแบบบรรยาย การสอนแบบอภิปราย การสอนแบบฝึกปฏิบัติ และการสอนให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยได้รวบรวมวิธี การสอนไว้อย่างหลากหลายวิธี ผู้วิจัยขอนำเสนอวิธีการสอนที่ได้รับความนิยมในการจัดการเรียนการสอนทางด้านดนตรีไทย จำนวน 7 วิธี จากทิตินา แชมมณีที่กล่าวไว้ 14 วิธี (ทิตินา แชมมณี, 2552) ดังนี้

วิธีที่ 1. วิธีสอนโดยใช้การบรรยาย (lecture) คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการพูด บอก เล่า อธิบาย สิ่งที่ต้องการสอนแก่ผู้เรียนให้ผู้เรียนซักถาม แล้วประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง

วิธีที่ 2. วิธีสอนโดยการสาธิต (demonstration) คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการแสดงหรือทำในสิ่งที่ต้องการ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สังเกตดู ซักถาม อภิปราย และสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากการสังเกตการสาธิต

วิธีที่ 3. วิธีสอนโดยใช้การทดลอง (experiment) คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการให้ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดปัญหาและสมมติฐานในการทดลองและลงมือทดลองปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปอภิปรายผลการทดลอง และสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับจากการทดลอง

วิธีที่ 4. วิธีสอนโดยใช้การนิรนัย (deduction) คือ กระบวนการที่ผู้สอนให้ความรู้ โดยการให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ ทฤษฎี หลักการ กฎ หรือข้อสรุปในเรื่องที่เรียน อย่างลึกซึ้ง หรือกล่าวได้ว่าเป็นการสอนจากหลักการไปสู่ตัวอย่างย่อย ๆ

วิธีที่ 5. วิธีสอนโดยใช้การอุปนัย (induction) คือ กระบวนการสอนที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดโดยการนำตัวอย่าง ข้อมูล ความคิด เหตุการณ์ สถานการณ์ ปรากฏการณ์ ที่มีหลักการ แนวคิด ที่ต้องการสอนให้แก่ผู้เรียนแฝงอยู่มาให้ผู้เรียนศึกษา วิเคราะห์ กล่าวคือ การเรียนการสอนโดยการนำตัวอย่างมาให้นักเรียนได้เรียนรู้แล้วนำไปสู่การคิดในเชิง หลักการ และแนวคิด

วิธีที่ 6. วิธีสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย (small group discussion) คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดโดยการจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ประมาณ 4-8 คน และให้ผู้เรียนในกลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น และประสบการณ์ในประเด็นที่กำหนด และสรุปผลการอภิปรายออกมาเป็นข้อสรุปของกลุ่ม

วิธีที่ 7. วิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง (case) คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ให้ผู้เรียนศึกษาเรื่องที่สมมติขึ้นจากความเป็นจริงและตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้น แล้วนำคำตอบและเหตุผลที่มาของคำตอบนั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

จากข้อมูลเบื้องต้นสรุปได้ว่า หลักการ วิธีการ และเทคนิคการถ่ายทอดนั้น ล้วนเป็นสิ่งที่อยู่ในกระบวนการ การถ่ายทอดด้านดนตรีไทย หากไม่มีหลักการในการถ่ายทอดจะทำให้แนวทางและการบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ไม่ตรงกับสิ่งที่ผู้เรียนและผู้สอนได้วางแผนออกแบบ การถ่ายทอด รวมถึงวิธีการการถ่ายทอดที่มีความหลากหลายวิธี ขึ้นอยู่กับการออกแบบการถ่ายทอดในเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ เทคนิคการถ่ายทอดก็เช่นเดียวกันขึ้นอยู่กับความชำนาญของผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการถ่ายทอด จึงเห็นข้อผิดพลาดและได้เสนอแนะ หรือแนะนำจากสิ่งแวดล้อมรอบข้างนำมาประยุกต์ใช้ผสมผสานกับความรู้ที่ตนมีอยู่รวมถึงประสบการณ์ในการสอน จึงเกิดเป็นเทคนิคในการถ่ายทอดขึ้น

จากหลักการ วิธีการ และเทคนิคการถ่ายทอดดังกล่าวผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา กระบวนการ การถ่ายทอดทางด้านดนตรีไทยในระบบโรงเรียนและระบบบ้านดนตรีไทย ของครูผู้ถ่ายทอด ว่ามีหลักการ วิธีการ และเทคนิคการถ่ายทอด อย่างไร ถึงส่งผลให้ผู้รับการถ่ายทอดได้รับความรู้อย่างสูงทั้งในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย

1.1.4.2 การถ่ายทอดดนตรีไทยด้านทฤษฎีและด้านทักษะ

กล่าวได้ว่าเป็นกระบวนการหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนด้านดนตรีไทยที่ทำให้กระบวนการจัด การเรียนรู้ไปสู่การบรรลุในวัตถุประสงค์ โดยมีผู้วิจัย หลายท่านที่ได้ศึกษาวิจัยในเรื่องต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดดนตรีไทย ดังนี้

เหมราช เหมหงษา กล่าวว่า การถ่ายทอดนั้นนับว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากต่อการสืบทอดการบรรเลงจะเข้า นอกเหนือไปจากองค์ความรู้ที่ถือเป็นต้นแบบในการบรรเลงจะเข้า ความสามารถในการถ่ายทอดของครูในสมัยยุคต่าง ๆ นั้น นับว่าเป็นสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญมากต่อ การสืบทอดการบรรเลงจะเข้า การที่ครูพยายามปลูกฝังทุก ๆ สิ่งทุก ๆ อย่างให้กับศิษย์เสมือนเป็นแม่พิมพ์หรือเป็นบ้ำหลอม นับเป็นของทำยากไม่ได้กระทำได้ทุกคน กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้าได้เข้าสู่ระบบของการศึกษาอย่างเป็นทางการในโรงเรียน ดังสภาพของระบบการศึกษาอย่างเป็นทางการในปัจจุบัน ถือเป็นที่ยอมรับและได้รับการยกย่องว่าเป็นระบบการศึกษาที่มีมาตรฐาน มีความสอดคล้องกับสภาพของสังคมไทยมาโดยตลอด (เหมราช เหมหงษา, 2541)

การถ่ายทอดดนตรีไทยทางด้านการปฏิบัติ นั้น เป็นการถ่ายทอดในด้านทักษะ ซึ่งสามารถจำแนกได้ออกเป็นเรื่องของหลักการ วิธีการ เทคนิค ต่าง ๆ ในการถ่ายทอดทางด้านการปฏิบัติเพื่อให้ดำเนินไปตามเป้าหมายที่วางไว้ หลักทั่วไปในการสอนทักษะดนตรี ประกอบไปด้วย เสียงก่อนสัญลักษณ์ (สัญลักษณ์ก่อนเสียงใช้ได้เมื่อเรียนรู้จนเข้าใจสัญลักษณ์อย่างดีแล้ว) ความถูกต้องและความไพเราะ ความมีดนตรีการ ทักษะการฝึกซ้อม ทักษะการแสดง การประเมินผลตนเอง การแก้ไขปรับปรุงและการพัฒนาทักษะ (Abeles, Hoffer, and Klotman, 1995; Monroe, 1907; Schleuter, 1997) อ้างถึงใน (อุทัย ศาสตร์รา, 2553)

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ กล่าวว่า การสอนทักษะปฏิบัติดนตรี เป็นสิ่งที่ผู้สอนดนตรีทุกคน ควรตระหนักอย่างยิ่ง ในเรื่องของขั้นตอนและวิธีการเบื้องต้น รวมทั้งเรื่องราวทางจิตวิทยาการสอนดนตรี เพื่อช่วยให้การสอนทักษะปฏิบัติดนตรีดำเนินไปอย่างเป็นขั้นตอนต่อเนื่องสัมพันธ์กันโดยตลอด ซึ่งผลที่เกิดขึ้น คือ การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนทักษะปฏิบัติดนตรีซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความรักและเกิดความขยันในการเรียนรู้และฝึกซ้อมสิ่งต่าง ๆ ที่เรียนรู้ไป การเตรียมตัวของผู้สอนทักษะปฏิบัติดนตรีจึงเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2553)

อาภรณ์ ใจเที่ยง ได้เสนอแนวทางการจัดการสอนทั้งทฤษฎีและทักษะ ดังนี้

ก่อนสอน ผู้สอนควรเตรียมการสอนทุกครั้ง ตามหัวข้อที่กำหนดไว้ในกระบวนการสอน ประกอบไปด้วย พฤติกรรมเบื้องต้นทางความสามารถ การกำหนดจุดประสงค์ของการสอนไว้ 3 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะ เจตคติ และจัดเลือกเนื้อหาสาระที่จะสอน ให้ครบตามหลักสูตรสอดคล้องกับเวลา สภาพการณ์และผู้เรียน วิธีการประเมินผล พร้อมกับเขียนขึ้นเป็นแผนการสอน (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2550)

ระหว่างการสอน ควรดำเนินการตามแผนการสอนที่กำหนดไว้เป็นลำดับขั้น ได้แก่ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียนเป็นขั้นเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนและสร้างความสนใจให้ผู้เรียนอยากรู้ อยากคิด อยากทำ เพื่อโยงความรู้ใหม่ ขั้นดำเนินการสอนหรือขั้นปฏิบัติกิจกรรม (ขั้นสอน) เป็นขั้นที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จะดำเนินการสอนแบบใดนั้นขึ้นอยู่กับวิธีสอนที่จะ

นำไปใช้ ชั้นสรุปและวัดผลเป็นการย้ำความเข้าใจทบทวนด้านความรู้ทักษะเจตคติการนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน อาจจะมีการสั่งงานเพื่อเป็นประโยชน์ในการสอนครั้งต่อไป

หลังการสอน ควรจะมีการประเมินการจัดการเรียนการสอนว่าเป็นไปตามจุดประสงค์หรือไม่ มีสิ่งใดที่ควรปรับปรุงเพื่อนำไปใช้ในการสอนต่อไป

มนตรี ตราโมท (อ้างถึงใน สงบศึก ธรรมวิหาร, 2534) กล่าวว่า การเรียนการสอนปฏิบัติ คนตรีไทยขั้นพื้นฐาน มีดังนี้

ก่อนเริ่มการเรียนการสอน การที่จะเริ่มสอนดุริยางคนตรีแก่ศิษย์ ถ้าจะให้ได้ผลจริง ๆ ครู ควรดูอุปนิสัยของศิษย์ก่อน ว่ามีนิสัยดนตรีอยู่หรือไม่ ถ้าไม่มีหัวดนตรีอยู่แล้วแม้จะฝึกหัดไปอย่างไร ก็จะไม่ถึงขนาดเท่าที่ควร ถ้าเลือกผู้ที่มีนิสัยดนตรีอยู่แล้วมาฝึก การสอนและการเรียนก็จะสะดวก รวดเร็วขึ้น หากศิษย์มีเขาวรรตดี อุสาหะพยายาม ด้วยความรักเรียนจริง ๆ และมีอีกดี เหมาะที่จะใช้ เครื่องดนตรีนั้น ๆ แล้ว ย่อมเป็นที่แน่นอนว่าศิษย์ผู้นั้นจะดีและมีชื่อเสียงต่อไปในภายภาคหน้าโดยไม่ต้องสงสัย แต่อย่าลืมว่าความพยายามย่อมนำความสำเร็จมาได้ทุกสถาน ส่วนที่จะสำเร็จเพียงใดขึ้นอยู่กับผู้เรียน

การเลือกเครื่องดนตรีที่ใช้ศึกษาเรียนรู้ เป็นอีกอย่างหนึ่ง ที่มีความสำคัญไม่น้อย เราจึงได้ยิน คำกล่าวที่ว่า คนนั้นสีซอดี คนนี้ตีดจะเข้ดี คนนั้นเป่าปี่ดี คนนี้ตีระนาดดี ทำไมคนเหล่านั้น จึงไม่ตีไป ทุก ๆ สิ่ง นี้ก็เป็นเพราะธรรมชาตินั่นเอง ที่สร้างมาให้คนนั้นมีมือหรือปากเป็นกำลัง และนิยมเหมาะ แก่เครื่องดนตรีนั้น ๆ ที่จะเรียนรู้ได้ทุก ๆ สิ่ง แต่การปฏิบัติต้องอาศัยธรรมชาติของร่างกาย ประกอบด้วย

วิธีสอน เมื่อเลือกเครื่องดนตรีที่จะเรียนได้แล้ว ครูที่ถ่ายทอดตามกระบวนการขั้นตอน คือ นั่งให้ถูกแบบแผนของการใช้เครื่องดนตรีชนิดนั้น จับเครื่องดนตรีให้ถูกลักษณะ เริ่มกระทำให้เป็น เสียงโดยยังไม่ต้องเป็นเพลง จำพวกตีตีส้มักใช้สายเปล่ายังไม่ลงนิ้ว เพื่อให้บรรเลงได้เสียงที่ถูกต้อง ชัดเจนเสียก่อน แล้วจึงไล่เสียงเรียงระดับเสียง ส่วนฆ้องมักจะเริ่มจากเพลงสาธุการและเพลงไหมโรง เย็นต่อไปทีเดียว เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและเกิดความชำนาญในชุดเพลงที่บรรเลง จำพวกเครื่องตี ดี่ ควรจะฝึกโสตประสาทให้รู้จักการเทียบสาย มีการต่อเพลงที่สั้น ๆ และง่าย ๆ ไปก่อน เช่น เพลงต้น เพลงฉิ่ง จระเข้หางยาว เป็นต้น แล้วค่อยเลื่อนต่อเพลงให้ยาว ๆ ขึ้นบอกให้รู้จักจังหวะ ครั้งแรกให้ รู้จักจังหวะทั่วไป โดยการเคาะสมา่เสมอกัน แล้วรวมให้เห็นเป็นจังหวะฉิ่ง คือ ฉิ่งและฉับ หน้าทับขึ้น ตรงไหน หมดจังหวะตรงไหน บอกให้ทราบว่าจะทำอะไรใช้แทนกันได้บ้าง เปรียบเทียบให้เห็นว่า เท่ากันอย่างไร ควรใช้เม็ดพรายอย่างไร ตรงไหน (สงบศึก ธรรมวิหาร, 2534)

สงบศึก ธรรมวิหาร (2534) กล่าวว่า อาจารย์มนตรี ตราโมท มีแนวคิดและวิธีการในการ ถ่ายทอดดนตรีไทยและเพลงไทย ดังกล่าวต่อไปนี้

“...การเริ่มเรียนดนตรีไทย จะเริ่มเรียนกันในวันพฤหัสบดี เพราะ ถือว่าวันพฤหัสบดีเป็นวัน ครู การเลือกเรียนเครื่องดนตรีจะต้องคำนึงถึงความ เหมาะสมกับร่างกายของตน และในการบรรเลงดนตรีไทยนั้นใช้บรรเลงด้วยความจำ ไม่ใช่โน้ต เพราะฉะนั้นการเรียนการสอนในขั้นต้นจึงเริ่มสอนด้วย ภาคปฏิบัติอย่างเดี่ยวส่วนทฤษฎีไปสอนเอาที่ตอนปฏิบัติได้คล่องแคล่วแล้ว...”

ในการถ่ายทอดดนตรีไทยนั้น จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของร่างกายกับ

*เครื่องดนตรี เพราะหากไม่เหมาะสมแล้วก็จะทำให้การถ่ายทอดดนตรีไทยไม่
ประสบผลสำเร็จตามประสงค์ได้*

สงบศึก ธรรมวิหาร (2534) กล่าวว่า วิธีการในการถ่ายทอดดนตรีไทยนั้น มีวิธีการพิถีพิถันมากในเรื่องของการนั่งบรรเลงเครื่องดนตรีไทย การจับเครื่องดนตรีก็ต้องให้ถูกต้องตามลักษณะของเครื่องดนตรีเพราะถ้าหากนั่งได้ถูกต้อง จับเครื่องมือได้ถูกต้องดีแล้ว จะทำให้การเล่นเครื่องดนตรีเป็นไปด้วยความถูกต้องเหมาะสม เป็นที่ทราบกันดีว่าการเรียนดนตรีไทยอันเป็นแบบแผนนั้นเป็นเรื่องที่สืบเนื่องมาแต่วังเจ้าฟ้ามหากษัตริย์ การนั่งบรรเลงย่อมมีแบบแผนที่ดีและคำนึงถึงความเหมาะสมในกาลเทศะ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการบรรเลงทั้งด้านการเอื้อต่อการบรรเลงทั้งทักษะและผู้ชมที่ดูแล้วเรียบร้อย ในการถ่ายทอดดนตรีไทยนั้นเริ่มจากการฝึกเด็ก ๆ ลูกหลานของนายวงเพื่อให้เกิดความรู้ การบรรเลงปี่พาทย์ในเบื้องต้น โดยการให้ไปงานด้วยและให้ตีเครื่องประกอบจังหวะที่ไม่สำคัญไปก่อน เพื่อให้หูชินกับเพลงและมีจังหวะแม่นยำขึ้น วิธีการถ่ายทอดในแง่ของการปฏิบัตินั้น นอกจากจะฝึกฝนโดยตรงแล้ว การได้ไปร่วมบรรเลงอยู่บ่อย ๆ สม่่าเสมอทำให้รู้จักเพลง ได้ยินเพลงและจำเพลงได้มากขึ้นเพราะความเคยชิน เป็นการเพิ่มคุณภาพนักดนตรี

เห็นได้ว่า การถ่ายทอดดนตรีไทยทางด้านทักษะและทฤษฎีต้องมีการจัดการเรียนการสอนที่ควบคู่กัน แต่ต้องให้ผู้เรียนมีความรู้ทางด้านทักษะมาก่อน (สงบศึก ธรรมวิหาร, 2534) ในการฝึกทักษะนั้นครูผู้สอนควรตระหนักอย่างยิ่งในส่วนของขั้นตอนและวิธีการเบื้องต้นรวมถึงเรื่องราวทางจิตวิทยาการสอนการเรียนรู้ให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2553) ซึ่งกระบวนการ การจัดการเรียนการสอนนั้นสามารถแบ่งเป็น 3 ชั้น ประกอบด้วย ก่อนสอน ระหว่างสอน หลังการสอน จะทำให้กระบวนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2550) การถ่ายทอดทางด้านดนตรีไทยยังให้ความสำคัญต่อรายละเอียดในทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นการนั่งบรรเลง การจับไม้ตี การจับคันชักซอ การเลือกเครื่องดนตรีที่มีความเหมาะสมต่อผู้เรียนและความสามารถ การต่อเพลงหรือเรียนเพลงที่เริ่มต้นจากเพลง ง่าย ๆ ก่อน ค่อย ๆ ไปหาเพลงที่ยาว ๆ และยากขึ้นตามลำดับ รู้จักจังหวะ สามารถแยกอัตราจังหวะ ช้า เร็ว ฉิ่งและฉับ ตีอย่างไร การเข้าหน้าทับและจบหน้าทับอย่างไร การเริ่มการถ่ายทอดดนตรีไทยนั้น ครูมนตรี ตราโมท กล่าวว่า ให้ไปงานด้วย ให้ตีเครื่องประกอบจังหวะเพื่อให้หูชินกับเพลงและมีจังหวะที่แม่นยำขึ้น (สงบศึก ธรรมวิหาร, 2534)

1.1.4.3 สื่อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่มีความสำคัญในกระบวนการ การจัดการเรียนการสอนโดยมีผู้ให้ความหมายและความสำคัญรวมถึงบทบาทสื่อ ที่มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตรงตามวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ สามารถสรุปความหมายและบทบาทของสื่อการเรียนการสอน ได้ดังนี้

สื่อการเรียนการสอน หมายถึง ตัวกลางที่ใช้ในการสื่อความหมาย ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน โดยสื่อจะทำให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรงและเรียนรู้ได้มากกว่าที่ไม่ใช้สื่อการสอน ลักษณะที่เป็นรูปธรรมของสื่อการสอน ช่วยทำให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายต่าง ๆ ได้ดีขึ้น และยังช่วยส่งเสริมด้านความคิดและการแก้ปัญหา ช่วยให้ผู้เรียนได้จดจำเรื่องราวต่าง ๆ ได้มากและจำได้นาน ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ เจตคติ การแก้ปัญหา มีความซาบซึ้งในคุณค่าทางศิลปะ ผู้เรียนเกิด

ความคิดรวบยอด สำหรับผู้เรียนที่เรียนซ้ำ สื่อจะส่งผลให้เรียนได้เร็วและมากขึ้น ส่วนนักเรียนที่ฉลาด จะเรียนรู้ได้มากขึ้น สื่อการสอนช่วยขจัดปัญหาเรื่องสถานที่ เวลาและระยะทาง เช่น สามารถนำสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีต มาศึกษาได้ สามารถนำสิ่งที่อยู่ไกลเกินไป มาศึกษาได้ (เรื่องวิทย์ นนทะภา และคณะ, 2541) และยังเป็นสิ่งที่ช่วยให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ส่งผลให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระไปตามกระบวนการการถ่ายทอดของผู้สอน ในการนำสื่อมาใช้ให้สอดคล้องและบรรลุถึงกระบวนการสอน ซึ่งมีรูปแบบของการสอน ดังนี้

แบบที่ 1. แบบกลุ่มใหญ่ (mass learning) เป็นการสอนต่อบุคคลกลุ่มใหญ่ เช่น การบรรยายต่อที่ประชุม สื่อที่จะนำมาใช้ก็ควรที่จะเหมาะสมกับขนาดของกลุ่ม ได้แก่ ภาพยนตร์ สไลด์มัลติมีเดีย เครื่องฉายภาพโปรเจกชันครีซเซ เป็นต้น

แบบที่ 2. แบบรายบุคคล (individualized learning) เป็นการเรียนรู้รายบุคคลตามความสามารถเฉพาะตน โดยผู้เรียนสามารถประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองจากสื่อหลากหลายประเภท เช่น บทเรียนสำเร็จรูป เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องวิดีโอทัศน์ สไลด์ รูปภาพ ฟิล์มสตริป เทปเสียง และจากชุดการสอน เป็นต้น

แบบที่ 3. แบบกลุ่ม (group learning) เป็นการเรียนเป็นกลุ่ม ที่ผู้ส่งและผู้รับสามารถตอบโต้ และรับรู้ร่วมกันได้ทันท่วงที่เป็นลักษณะการสื่อสาร 2 ทาง เช่น การสัมมนา กลุ่มย่อย การทบทวน บทเรียน การอภิปรายแบบระดมสมอง สื่อที่จะนำมาใช้ อาจเป็นสไลด์ชุด แผ่นใส และเอกสารสิ่งที่พิมพ์

โดยทั้ง 3 แบบนี้ จะใช้สื่อที่มีความแตกต่างกันไปตามความเหมาะสม ในส่วนของบทบาทของสื่อขบวนการเรียนการสอน พบว่าสื่อการสอนทำให้การเรียนรู้ง่ายขึ้น ประหยัดเวลา สื่อยังช่วยถ่ายทอดความรู้สึกความคิดเห็นระหว่างผู้สอนและผู้เรียน และยังมีความสำคัญในการสอนที่เน้นเอกัตบุคคลให้มีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีภูมิหลังความพร้อมที่แตกต่างกัน ผู้สอนต้องรู้จักใช้สื่อการสอนและเทคนิคที่ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจในบทเรียนและเกิดประสิทธิผลในการเรียน (จริยา เหนียนเฉลย, 2549) ด้านการถ่ายทอดดนตรีไทย สิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่เกี่ยวข้องกับสื่อ นั่นคือ เครื่องดนตรีไทย ที่เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอด ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและเกิดความเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ การจัดการเรียนรู้โดยการได้ศึกษา ด้านการปฏิบัติ ดังคำที่ อาจารย์มนตรี ตราโมท ได้กล่าวว่า

“...การเลือกเรียนเครื่องดนตรีจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับร่างกายของตน...”

(สงบศึก ธรรมวิหาร, 2534) จากคำกล่าวข้างต้นเห็นได้ว่า การเลือกเครื่องดนตรีในการศึกษาด้านการปฏิบัติ นั้น ต้องรู้จักเลือกให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพราะสื่อการเรียนด้านดนตรีไทย เป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดความสนใจ และเรียนรู้ด้านการปฏิบัติได้โดยตรง ผู้เรียนเกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้น

สรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอน คือ สิ่งที่เป็นเครื่องมือช่วยนำพาความรู้จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ โดยมีรูปแบบและการนำไปใช้แตกต่างกันตามโอกาสความเหมาะสมของเนื้อหาสาระการเรียนรู้ โดยสื่อ อาจเป็นสิ่งที่ใช้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการ ดู สัมผัสหรือ จับต้อง การฟัง รับประทาน การดมกลิ่น เป็นไปตามรูปแบบการสอนที่ผู้สอนได้ออกแบบไว้

1.1.4.4 สถานที่ในการจัดการเรียนการสอน

ในการจัดการเรียนการสอน สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้การจัดการเรียนรู้ของผู้สอนได้นำพาความรู้ไปสู่ผู้เรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ คือสถานที่ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการในด้านต่าง ๆ โดยมีผู้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการสถานที่ในการจัดการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

ห้องเรียน เป็นสถานที่สำหรับจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในสถาบันการศึกษาทุกประเภททั้งโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนเอกชน หน่วยงาน องค์กรทางศาสนาและผู้ช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรม ห้องเรียนเป็นสถานที่ปลอดจากการรบกวนจากสิ่งต่าง ๆ ในห้องเรียนยังเป็นปัจจัยสำคัญในการกระตุ้นพัฒนาการเด็ก โดยมีการจัดห้องเรียนเป็นส่วนได้แก่ ส่วนเรียน ส่วนอ่านหนังสือ และคอมพิวเตอร์ ส่วนอเนกประสงค์ (ส่วนประชุมของครู เรียนกลุ่มย่อย ส่วนผ่อนคลาย หรือส่วนการบำบัด) และส่วนโถงทางเข้า (Clare L. Vogel.) อ้างถึงใน (สิริลักษณ์ แสงชูโต, 2551) ห้องเรียนสามารถทำให้ดีขึ้น โดยการออกแบบห้องเรียนให้มีความเหมาะสมกับการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อกระตุ้นพัฒนาการเด็กในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่มีการจัดการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนการสอนในรูปแบบใดก็ตาม ต้องมีการจัดสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนการสอนทั้งทางด้านวิชาการ หรือด้านการปฏิบัติในสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ต้องมีสถานที่อำนวยความสะดวกในการสอนและมีความปลอดภัยอย่างยิ่งในขณะที่ผู้สอนกำลังถ่ายทอดความรู้หรือสร้างแหล่งเรียนเพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน ด้านการเรียน การสอนดนตรีไทย จะเห็นได้จากประวัติความเป็นมาการถ่ายทอดดนตรีไทยภายใน บ้าน วัด วัง และสถาบันการศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งแต่ละที่ย่อมมีสถานที่ในการถ่ายทอดแตกต่างกันไปตาม ความเหมาะสมของกลุ่มผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้สถานที่ในการเรียนปฏิบัติเครื่องดนตรีแยกแต่ละประเภท โดยผู้สอนในอดีตมักจะใช้บ้านหรือสำนักดนตรีของตนเป็นสถานที่ในการถ่ายทอด (อุทัย ศาสตรา, 2553) ส่วนการศึกษาในระบบสถาบันการศึกษาจะมีการเตรียมห้องเรียนต่าง ๆ เพื่อใช้เรียน บางครั้งก็ใช้การแยกห้องเรียนในการปฏิบัติแต่ละเครื่องมือ โรงเรียนส่วนใหญ่มีการแบ่งห้องเรียนออกเป็นส่วน ๆ เช่น ห้องดนตรี ห้องศิลปะ เป็นต้น

สรุปได้ว่าสถานที่ในการจัดการเรียนการสอนนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ การจัดห้องเรียนที่ดีต้องมีความเหมาะสมกับสภาพผู้เรียนในแต่ละกลุ่มที่มีความแตกต่างกันทั้งในระบบ บ้าน วัด วัง และสถาบันการศึกษา โดยมีการแบ่งห้องเรียนออกตามวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้

1.1.4.5 คุณธรรม จริยธรรมกับการถ่ายทอดดนตรีไทย

สิ่งนี้ถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญของกระบวนการการถ่ายทอดดนตรีไทย ที่ครู อาจารย์ ผู้สอนทุกคนนั้น ได้แฝงไว้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนอันก่อให้เกิด ความเหมาะสมในการถ่ายทอดดนตรีไทยให้ลูกศิษย์ของตน มีนักวิชาการหลายท่านที่ให้ความสนใจ และศึกษาวิจัยในเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องกับ คุณธรรม จริยธรรม กับการถ่ายทอดดนตรีไทย ดังนี้

สาโรช บัวศรี กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง ความประพฤติที่ถือว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่า ความประพฤติเหล่านี้ ประกอบด้วย ศีลธรรม คุณธรรม เนติธรรม และธรรมเนียมประเพณี (สาโรช บัวศรี, 2522)

สงบศึก ธรรมวิหาร (2534) กล่าวว่า จากแนวคิดและวิธีการในการอนุรักษ์การถ่ายทอดดนตรีไทยและเพลงไทย สิ่งสำคัญที่อาจารย์มนตรี ตราโมท ได้พยายามเน้นและพร่ำสอนให้ลูกศิษย์ได้จดจำเป็นพื้นฐานการปฏิบัติตนของศิลปินไว้ว่า การบำเพ็ญตนเป็นนักดนตรีที่ดี 13 ข้อ คือ

1. อุตสาหะ
2. ตั้งใจจริง
3. กล้าหาญ
4. รื่นเริง
5. มีมารยาท
6. รู้หน้าที่
7. ตรงต่อเวลา
8. สามัคคี
9. ซันดี
10. ใจนักกีฬา
11. งานกับอารมณ์อย่างรวมกัน
12. อุทิศตนเพื่อศิลปะ
13. ให้ใช้หลัก สุ จี ปุ ลิ

คำสอน จริยธรรมทั้ง 13 ข้อนี้ ทำให้นักดนตรีไทยปฏิบัติตนได้ดี นอกจากนี้คำสอนยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในหน้าที่การงานต่าง ๆ ได้ สมควรที่นักดนตรีไทยหรือผู้ที่สนใจ จะนำไปปฏิบัติในชีวิต คุณธรรม จริยธรรม เป็นคุณสมบัติที่สำคัญของนักดนตรีไทย ซึ่งในกระบวนการศึกษาการถ่ายทอดดนตรีไทย ถือเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องอบรมสั่งสอน ลูกศิษย์ให้เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติของนักดนตรีไทยที่ดีอันเป็นลักษณะเฉพาะของการสอนดนตรีตามขนบไทย ซึ่งคุณธรรม จริยธรรมของนักดนตรีไทยที่ครูดนตรีไทยต้องปลูกฝังศิษย์ ได้แก่ ความมีกิริยามารยาทเรียบร้อย ความมีระเบียบวินัยและความซื่อตรง ความตรงต่อเวลา ความขยันหมั่นเพียรและตั้งใจจริง ความสามัคคี ความเสียสละ ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติของนักดนตรีไทยที่ดีทุกคน สำหรับการถ่ายทอดหรือปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่เด็กได้มีประสิทธิภาพ (อุทัย ศาสตร์รา, 2553)

สรุปได้ว่า การถ่ายทอดดนตรีไทยมีการถ่ายทอดทางด้านทฤษฎีและทักษะโดยมีการถ่ายทอดแบบควบคู่กันไประหว่างทฤษฎี ทักษะ และคุณธรรม จริยธรรม ในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรมนั้น ได้มีการสอดแทรกเข้าไปในกระบวนการถ่ายทอด ซึ่งครูผู้ถ่ายทอดเองต้องปลูกฝัง กิริยามารยาท ระเบียบวินัย การรู้จักหน้าที่ ซื่อตรง ขยันหมั่นเพียร ความสามัคคีและความเสียสละ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ ผู้มีคุณธรรม จริยธรรม โดยเฉพาะผู้ถ่ายทอดที่ได้รับการยอมรับแก่ลูกศิษย์โดยเป็นผู้อบรม ชี้แนะให้ลูกศิษย์ได้เรียนรู้ และปฏิบัติ ลูกศิษย์ จะได้เป็นนักดนตรีไทยที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม นำไปสู่ความสำเร็จทางด้านดนตรีไทยต่อไป

จากข้อสรุปดังกล่าวผู้วิจัยได้ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาด้านคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ถ่ายทอด ในการถ่ายทอดความรู้ทางด้านทฤษฎีและทักษะทางด้านดนตรีไทยทั้งในระบบโรงเรียนและระบบบ้านดนตรีไทย เช่น ด้านความมีกิริยามารยาท ความอดทนอดกลั้น ความมีระเบียบวินัย ขยันหมั่นเพียร เป็นต้น

1.1.4.6 การจูงใจความสนใจและทัศนคติกับดนตรีไทย

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2541) กล่าวว่า สำหรับการจัดการเรียนการสอนนั้น การจูงใจความสนใจ และทัศนคติที่ดีต่อรายวิชาและครูผู้สอนเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาดนตรี จูงใจให้ผู้เรียนอยากเรียนดนตรีอย่างสม่ำเสมอ ในสภาพการณ์ที่จะช่วยสร้าง การจูงใจขึ้นอยู่กับหลายสิ่งหลายอย่าง กล่าวคือ ผู้เรียนรู้สึกสนใจและมีเจตคติที่จะเรียนดนตรี ถ้า กิจกรรมที่ผู้สอนจัดขึ้นสามารถทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ ฟังพอใจ และเห็นว่าตนเองมี พัฒนาการก้าวหน้าในการเรียน ดังนั้นในการเรียนการสอนดนตรี ถ้าผู้สอนให้ความสำคัญกับ ความก้าวหน้าทางด้านการเรียนรู้ โดยเน้นที่พฤติกรรม หรือผลงานต่าง ๆ ที่ผู้เรียนกระทำ โดย ช่วยเหลือแนะนำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับบทเรียนที่เรียนจะทำให้ผู้เรียน เห็นความสำคัญ และหันมาสนใจกับเนื้อหาดนตรีอย่างแท้จริง ซึ่งเมื่อผู้เรียนเกิดความเข้าใจและ ปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ได้ย่อมทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีในการเรียนดนตรีได้ในที่สุด อย่างไรก็ตามใน การเรียนการสอนดนตรี หลักง่าย ๆ ที่จะนำไปสู่การจูงใจ ผู้สอนดนตรีควรตระหนักถึง ได้แก่ เนื้อหา ดนตรีควรมีความเหมาะสมกับวัยผู้เรียน ควรมีการสลับปรับเปลี่ยนกิจกรรมทางดนตรีที่มีความ หลากหลาย วัสดุอุปกรณ์ดนตรี ควรอยู่ในสภาพดี บุคลิกภาพครูควรกระฉับกระเฉง การจัดชั้นเรียน ควรมีการปรับเปลี่ยนเป็นระยะ ๆ การประเมินผลดนตรีควรมีการประเมินในหลายรูปแบบ ควร คำนึงถึงจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอน ระลึกอยู่เสมอว่าแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ในการเลือกเพลงควรให้มีความเหมาะสมกับระดับและวัยของผู้เรียน (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2541)

การเรียนการสอนในระบบโรงเรียนเป็นการอนุรักษ์ดนตรีไทยให้เป็นระบบในการให้การศึกษา แก่นักเรียนต้องมีหลักสูตร ผู้สอน ผู้เรียน กระบวนการ และสื่อที่ดี ในการถ่ายทอดดนตรีไทยจะสร้าง แรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจต้องมีกระบวนการสอน เทคนิคที่ดี (ประดิษฐ์ อินทนิล, สัมภาษณ์, 19 มีนาคม 2555)

ทัศนคติ คือ ความสลับซับซ้อนของความรู้สึก หรือการมีอคติของบุคคล ในการสร้างความพร้อมกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามประสบการณ์ของบุคคลนั้นที่ได้รับมา มีความโน้มเอียงที่จะมี ปฏิกริยาต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ดีหรือต่อต้านสิ่งแวดล้อมที่มาถึงทางหนึ่งทางใด ในด้านพฤติกรรม หมายถึง ความพร้อมในการตอบสนอง เป็นบุคลิกภาพที่สร้างขึ้นได้ เปลี่ยนแปลงได้และเป็นแรงจูงใจ กำหนดพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ (ศักดิ์ สุนทรเสณี, 2531); (เดโช สวานานนท์, 2512)

สรุปได้ว่า ในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนมีหน้าที่ในการจัดเตรียมออกแบบการจัด การเรียนการสอนให้มีความน่าสนใจ มีความเหมาะสมต่อผู้เรียนในวัยต่าง ๆ ส่งผลให้ผู้เรียนนั้นเกิด ความสนใจศึกษาเรียนรู้ในเนื้อหาสาระทางด้านดนตรี ทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นนี้ มีความสอดคล้องกับ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2541) ที่ได้กล่าวว่า ความพร้อม รูปแบบของกิจกรรม การจูงใจ ความสนใจและ ทัศนคติ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การเรียนการสอนที่จัดขึ้นโดยคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ย่อมช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้แนวคิด เนื้อหา และทักษะทางด้านดนตรีได้อย่างมีความหมายและมี ประสิทธิภาพ ผู้วิจัยเห็นว่า ทัศนคติ มีส่วนช่วยให้กระบวนการ การถ่ายทอดทางด้านดนตรีไทย เป็น ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนของผู้เรียนและเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ถ่ายทอดมีทัศนคติที่ดีต่อการถ่ายทอด

องค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน การศึกษาทัศนคติ จึงเป็นแนวทางในการศึกษาการถ่ายทอดดนตรีไทยในระบบโรงเรียนและระบบบ้านดนตรีไทยในการวิจัยครั้งนี้

1.1.4.7 การวัดและการประเมินผลทางด้านดนตรีไทย

เป็นกระบวนการวัดความรู้ความสามารถของผู้เรียน ซึ่งมีนักวิชาการได้ศึกษาและให้ทรรศนะเกี่ยวกับการวัดและการประเมินผล ดังนี้

ชวาล แพรัตกุล ได้ให้ความหมายว่า การประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่ครูนำทุก ๆ รายการที่ทราบจากการวัดไปใช้ คือ ครูนำผลจากการวัดผลเหล่านั้นมารวมกันเพื่อนำไปใช้วินิจฉัย ตีราคา คุณค่า และชี้ขาดลงไปเป็นผลสรุปว่า เด็กคนนั้นมีคุณภาพสูงหรือต่ำ สมควรสอบได้หรือสอบตก และการประเมินค่าที่ได้นั้น ต้องตั้งอยู่บนรากฐานของการวัดที่ดีด้วย (ชวาล แพรัตกุล, 2518)

อำไพ ตีรณสาร กล่าวว่า การวัดและการประเมินผลของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง มีการติดตามประเมินผลตามมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้และมาตรฐานช่วงชั้น ซึ่งใช้เป็นเป้าหมายจากการพัฒนาผู้เรียนที่ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินการเรียนรู้ของตนเองได้และใช้วิธีการประเมินจากสภาพจริง ด้วยวิธีการประเมินที่หลากหลาย (อำไพ ตีรณสาร, 2547)

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2544) กล่าวว่า ดนตรีเป็นวิชาที่มีเนื้อหา ทักษะและสัมพันธ์กับทัศนคติกับผู้เรียน เกี่ยวข้องโดยตรงกับความซาบซึ้งในดนตรี การวัดและการประเมินผลทางดนตรี จะต้องใช้ทั้งการวัดและการประเมินผลควบคู่กันไป ซึ่งการวัดและการประเมินผลทางดนตรีแบ่งออกเป็น 3 ส่วนได้แก่

ส่วนที่ 1. การวัดและการประเมินในเนื้อหาดนตรี เนื้อหาดนตรีได้แก่ องค์ประกอบดนตรี ซึ่งประกอบไปด้วยจังหวะ ทำนอง เสียงประสาน รูปแบบ สีสัน ลักษณะของเสียง และวรรณคดีดนตรีได้แก่ บทเพลงและประวัติดนตรีซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับทฤษฎีดนตรี สามารถวัดและประเมินได้โดยแบบทดสอบซึ่งครูควรวัดทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจ และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ รวมถึงการวิเคราะห์ด้วย

ส่วนที่ 2. การวัดและประเมินทักษะดนตรี เกี่ยวข้องโดยตรงกับการปฏิบัติ ทั้งการปฏิบัติรายบุคคล และการปฏิบัติเป็นกลุ่ม โดยทั่วไปการวัดและการประเมินผลภาคปฏิบัติควรวัดให้ครบทุกทักษะ ได้แก่ การฟัง การร้อง การเล่น การเคลื่อนไหว การอ่าน และการสร้างสรรค์ควรแบ่งการวัดออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การวัดลักษณะเครื่องดนตรีและคุณภาพการปฏิบัติ ควรวัดผลและประเมินผลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ส่วน 3. การวัดและการประเมินด้านทัศนคติทางดนตรี เป็นการวัดและการประเมินผลที่แตกต่างไปจากการวัดและการประเมินด้านเนื้อหาและทักษะทางดนตรี เนื่องจากทัศนคติทางดนตรีเกี่ยวข้องกับรสนิยม ความชอบ ความมีสุนทรีย์และความซาบซึ้งซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นทางจิตใจ อารมณ์ ด้านทัศนคติทางดนตรีนั้น ประกอบด้วย การสังเกต สัมภาษณ์ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เป็นผู้แสดงทัศนคติของตนเองออกมา การวัดและการประเมินผลนี้ ควรกระทำอย่างสม่ำเสมอ และควรเป็นการประเมินระหว่างเรียน จะได้ข้อมูลที่เป็นจริงและน่าเชื่อถือ

สรุปได้ว่า การวัดและการประเมินผลทางด้านดนตรีไทยเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งในการวัดผลการถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีไทยทั้งทางทฤษฎีและทักษะในองค์ประกอบที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร กระบวนการ การวัดผลและการประเมินผลทางด้านดนตรีไทยที่สำคัญ เป็นสิ่งบอกให้ทราบว่าผู้เรียน ได้ผลตามวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้หรือไม่ ผู้สอนเองได้ถ่ายทอดตรงตามจุดประสงค์และได้ผลที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้อย่างไร ซึ่งในการประเมินผลทางด้านดนตรีไทยนั้น เราสามารถแบ่งส่วนในการประเมินได้เป็น 3 ส่วนได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านทักษะดนตรี และด้านทัศนคติทางด้านดนตรี (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2544) ผู้สอนเองควรเลือกใช้การวัดผลและการประเมินให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์ กระบวนการในการจัดการเรียนการสอนทั้งทางด้านเนื้อหา ทักษะ และทัศนคติ ของผู้เรียนหรือผู้รับการถ่ายทอด การวัดผลและการประเมินผลในการศึกษาของผู้วิจัยนั้นใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ขั้นการวัดและการประเมินผลทางด้านทฤษฎีและทางด้านทักษะ คือการศึกษารูปแบบและวิธีการจัดการประเมินในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทยอย่างไรต่อไป

ตอนที่ 2 การถ่ายทอดดนตรีไทยในประเทศไทย

2.1 การถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทย

การศึกษาในเรื่องของการถ่ายทอดดนตรีไทยในประเทศไทย ตั้งแต่อดีต ถึงปัจจุบัน มีงานวิจัยที่กล่าวถึง สถาบันหลักในการถ่ายทอดดนตรีไทย หลายท่านได้นำเสนอ หลักการและที่มาต่าง ๆ โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ประวัติดนตรีศึกษาในประเทศไทยเป็นเรื่องที่ไม่ได้บันทึกไว้เป็นหลักฐานทั้งในสมัยสุโขทัย และอยุธยา หรือแม้แต่สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นก็ตาม ความเด่นชัดของดนตรีศึกษาตามหลักฐานที่มีการบันทึกไว้เริ่มในราวสมัยรัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ดนตรีศึกษาในช่วงเวลาก่อนหน้านี้เป็นเรื่องของการวิเคราะห์จากหลักฐานทางดนตรีโดยทั่วไปได้แก่ เรื่องประวัติดนตรีที่ได้กล่าวไว้จากบันทึกต่าง ๆ ซึ่งมีข้อมูลในเรื่องของเครื่องดนตรี การประสมวง แนวความคิดต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ทำให้สรุปได้ว่า ดนตรีศึกษาของไทยแต่อดีตมา เป็นเรื่องของการศึกษาที่เกิดขึ้นในสถาบันที่สำคัญสามแห่ง คือ บ้าน วัด และวัง ดนตรีไทยมีการเรียนการสอนโดยมุขปาฐะ ในสถาบันหลักของสังคมไทยแต่โบราณมาสามสถาบัน คือ บ้าน วัด และวัง เริ่มจากยุคเริ่มต้น คือ สมัยสุโขทัย (พ.ศ. 1800-1891) ซึ่งเป็นยุคที่มีข้อมูลในเรื่องเครื่องดนตรีเท่านั้น มีหลักฐานด้านดนตรีไทยศึกษาน้อยมากจึงใช้การสันนิษฐานจากหลักฐานโบราณคดีได้ว่า ดนตรีไทยศึกษามีสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนาฏศิลป์ไทย ผู้สอนและผู้เรียนเป็นพราหมณ์สามัญชน และข้าราชการ การเรียนการสอนเป็นแบบมุขปาฐะ ไม่มีหลักฐานเรื่องหลักสูตร สันนิษฐานได้เพียงว่าหลักสูตรกำหนดโดยผู้สอน ต่อมาในยุคพัฒนา ตรงกับสมัยกรุงศรีอยุธยาถึงกรุงธนบุรี (พ.ศ. 1892-2325) ผู้สอนเป็นชาวบ้านข้าราชการ พราหมณ์และขุนนาง ผู้เรียนเป็นชาวบ้านหรือข้าราชการและมีการศึกษาในบ้าน วัด และวัง การเรียนการสอนในบ้านหรือในวัด ใช้วิธีการเรียนแบบอยู่ประจำกับครอบครัวของผู้สอน การเรียนในวัง ผู้เรียนพำนักอยู่ในเขตพระราชฐาน ส่วนผู้สอนรับราชการโดยเดินทางไปกลับ เนื่องจากต้องกลับมาสอนดนตรีที่บ้านหรือที่วัดด้วย (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2547)

สุรพล สุวรรณ และคณะ (2554) ได้กล่าวไว้ว่า ในการศึกษาดนตรีไทย บ้านดนตรีไทย จัดว่าเป็นสำนักการศึกษาตลอดมาจนถึงปัจจุบัน ตามประวัติของศิลปินแห่งชาติสาขาดนตรีไทยและคีตศิลป์ ทั้งที่ยังมีชีวิตอยู่และเสียชีวิตไปแล้ว พบว่าจุดเริ่มต้นของการเป็นศิลปินที่มีชื่อเสียง จนได้รับการยกย่องว่าเป็น “ศิลปินแห่งชาติ” นั้น เริ่มต้นที่ “บ้าน” ไม่ว่าจะเป็น คุณหญิงไพฑูริย์ กิตติวรรณ (ศิลปินแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2529) ครูเฉลิม บัวทั่ง (ศิลปินแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2529) ครูท้วม ประสิทธิ์กุล (ศิลปินแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2529) ครูเจริญใจ สุนทรวาที (ศิลปินแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2530) ครูไชยลังกา เครือเสน (ศิลปินแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2530) ครูประเวช กุมุท (ศิลปินแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2532) ท่านเหล่านี้ล้วนมีท่านบิดาเป็นผู้เริ่มต้นสอนตนเองตั้งแต่ยังเยาว์ทั้งสิ้น ทั้งนี้ไม่ได้นับย้อนกลับเข้าไปยังครูดนตรีที่มีชื่อเสียงในอดีตที่เป็น “ครูของครูดนตรี อีกหลาย ๆ ท่าน” บ้าน มีส่วนสร้างศิลปินและครูทางดุริยางคศิลป์ และคีตศิลป์ จนได้ถ่ายทอดมายังครูดนตรีไทยและนักดนตรีไทย (สุรพล สุวรรณ และคณะ, 2554)

เห็นได้ว่า การจัดการเรียนการสอนหรือการถ่ายทอดทางด้านดนตรีไทยนั้นมาตั้งแต่อดีตซึ่งล้วนและเกี่ยวเนื่องกับ บ้านบ้านดนตรีไทยเป็นต้นกำเนิดในการสร้างนักดนตรีไทย

ดนตรีไทยเป็นดนตรีประจำชาติที่มีวิธีการเรียนการสอนสืบทอดกันมาช้านาน ดนตรีไทยเรียนกันในครอบครัว “พ่อสอนลูก” พ่อเป็นเจ้าของชีวิต การเรียนดนตรีจึงเป็นวิธีเรียนทั้งชีวิต นักเรียนต้องไปอยู่กับครูเรียนรู้โดยการอยู่รับใช้ เลียนแบบชีวิตเรียนรู้โดยระบบอุปถัมภ์ค้ำชู ครูสอนก็ต่อเมื่อมีความพอใจในศิษย์ ครูมีสิทธิ์ที่จะไม่สอน ความผิดจะตกอยู่ที่ผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่ และการศึกษาเป็นเรื่องของบุญคุณที่จะต้องทดแทนดนตรีอยู่ที่เด็กมีโอกาสและมีความสามารถ เมื่อเด็กได้เจอครูดนตรีที่ดีมีโอกาสแสดงฝีมือ เด็กจะพัฒนาได้เต็มศักยภาพ การเรียนดนตรีแบบครอบครัว “ดนตรีบ้าน” (สุกรี เจริญสุข, 2551) มีลักษณะเฉพาะ ใครต้องการเรียนดนตรีชนิดใด ต้องขออนุญาตเป็นศิษย์โดยพักอาศัยช่วยเหลือครู อาจารย์ อยู่ที่บ้านครูดนตรี ครู อาจารย์ จึงจะถ่ายทอดวิชาการที่ตนมีความชำนาญให้ไปเรื่อย ๆ トラบจนผู้เรียนหรือผู้สอนขอเลิกไป (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2553)

สรุปได้ว่า การเริ่มต้นของการถ่ายทอดด้านดนตรีไทยตั้งแต่อดีตนั้นได้เริ่มต้นจาก บ้านดนตรีไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่ง บ้าน ถือได้ว่ามีความสำคัญมากกับการเริ่มต้นในการถ่ายทอด ซึ่งแต่ละบ้านจะมีการถ่ายทอด ปลูกฝัง และสร้างเสริมค่านิยม ความเชื่อ ความรู้ความสามารถ จึงทำให้บ้านดนตรีไทยมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยมีพ่อ แม่เป็นผู้ถ่ายทอด และบางบ้านดนตรีได้นำลูกศิษย์ที่ได้ศึกษาในบ้านนั้น ๆ เป็นผู้ที่มีความสามารถได้รับการไว้วางใจจากครูที่อยู่ในบ้านดนตรีแห่งนั้นให้เป็นผู้ถ่ายทอดต่อจากครูเช่นกัน และในเวลาต่อมาเริ่มมีการศึกษาที่เป็นระบบมากขึ้น เมื่อเกิดโรงเรียนพรานหลวงเกิดขึ้นในช่วงรัชกาลที่ 6

2.2 การถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน

การศึกษาเรื่องราวของการนำเสนอการถ่ายทอดดนตรีไทย เข้ามาสู่ระบบโรงเรียน ซึ่งมีผู้วิจัยได้ทำการศึกษาประวัติและที่มาต่าง ๆ ไว้หลายท่าน ดังต่อไปนี้

สงบศึก ธรรมวิหาร (2534) กล่าวว่า การถ่ายทอดดนตรีไทยในสถานศึกษา อาจารย์มนตรี ตราโมท ได้กล่าวว่า

“...ในระดับประถมศึกษาควรจะเน้นให้มีเพียงความจำเท่านั้น มากกว่าอย่างอื่น พยายามทำให้ง่าย ถ้ายากเกินไปเด็กจะไม่รับ ถ้าระดับมัธยมศึกษาผู้สอนควรคำนึงถึงคือ ควรใส่ลักษณะของเพลงและค่านิยมของคนตรีว่าเป็นอย่างไร ส่วนอุดมศึกษานั้นก็คล้ายกับมัธยมแต่ต้องลึกซึ้ง...”

การสอนดนตรีไทยในระดับประถมศึกษานั้นต้องเน้นความจำ พยายามทำให้ง่าย ค่อย ๆ ไปหายาก ในระดับที่สูงขึ้นไป ต้องเพิ่มเนื้อหาและค่านิยม อาจารย์มนตรี ตราโมท ได้ใช้วิธีในการถ่ายทอดดนตรีไทยยึดแบบโบราณบ้างและก็แบบสมัยใหม่บ้าง ตัวอย่างการนำโน้ตเข้ามาใช้หรืออนุโลมใช้เพื่อให้สะดวกสบายและเหมาะสมกับปัจจุบัน สำหรับวิธีการสอนหรือการถ่ายทอดแบบโบราณนั้น เป็นการต่อเพลงแบบตัวต่อตัว เวลาครูบอกบางทีก็บอกทั้งวง บางทีก็บอกคนเดียว บางทีก็ตีระนาดสอน บางทีก็บอกเพลง เสียง “นอย นอย” ด้วยปากเปล่า การเข้ามาศึกษาที่โรงเรียน วิชาทฤษฎีโน้ตแยกไปอีกทางหนึ่ง เรื่องของการร้องเพลงและการใช้เสียงในการร้องเพลงสากล ดนตรีไทยกับดนตรีสากลแยกกันออก ซึ่งหลักสูตรนี้ อาจารย์มนตรี ตราโมท เป็นผู้วางไว้เช่นกัน ผู้ที่เรียนในลักษณะนี้ ต้องนำความรู้ทั้งสองแบบมาประยุกต์เข้าหากันให้เกิดประโยชน์ เป็นเรื่องความสามารถของเอกัตตบุคคล (สงบศึก ธรรมวิหาร, 2534)

โรงเรียนพรานหลวงนี้มีหน้าที่สอน ครึ่งวัน และอีกครึ่งวันผู้เรียนจะต้องไปศึกษาดนตรีที่กรมมหรสพตามความสนใจ ผู้เรียนในโรงเรียนพรานหลวงทางดนตรีไทยผู้หนึ่งที่กลายมาเป็นผู้รู้ในวงการดนตรีอีกหลายสิบปีต่อมา คือ อาจารย์มนตรี ตราโมท ศิลปินแห่งชาติ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2553) การถ่ายทอดดนตรีประจำชาติในโรงเรียนพบว่า ประสบปัญหาในหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การขาดแคลนบุคลากรผู้เชี่ยวชาญ ในการถ่ายทอดอย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการแสวงหาความรู้ (สุวรรณ วังโสภณ, 2547)

ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก สำหรับการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยที่จะประสบความสำเร็จนั้นต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบเหล่านี้ คือ การเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การจัดบรรยากาศการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การเรียนการสอน โดยครูจำเป็นต้องฝึกฝนจนเกิดทักษะความชำนาญ (ทัตไฉน อายุเจริญ, 2534) ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2551 ได้มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะ พื้นฐาน รวมทั้งเจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพเพื่อให้สถานศึกษา ครู และผู้เกี่ยวข้องสามารถจัดทำหลักสูตรได้ตามความเหมาะสมกับผู้เรียนและเป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้จัดทำสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระ พร้อมทั้งกำหนดรายละเอียดที่จำเป็นเกี่ยวกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน 8 กลุ่มสาระ ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระ

การเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โดยหลักสูตร การศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ในกลุ่มศิลปะ เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม สุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ ดังนั้น กิจกรรมศิลปะสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนโดยตรงต่อด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม ตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง และแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์พัฒนากระบวนการรับรู้ทางศิลปะ การเห็นภาพรวม การสังเกตรายละเอียด สามารถค้นพบศักยภาพของตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ ด้วยการมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดระดับสิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจง และมีความเป็นรูปธรรม นำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญ สำหรับการวัดผลและประเมินผล เพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนเข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ ใช้ในชีวิตประจำวัน มีความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่า ของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ทั้งนี้ สิ่งสำคัญประการหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะนั้น คือ สาระดนตรี ที่เป็นองค์ความรู้ของวิชาดนตรีทั้งหมด สามารถแบ่งออกได้เป็นสองส่วน คือ เนื้อหาดนตรี และทักษะดนตรี เนื้อหาดนตรี ประกอบไปด้วย องค์ประกอบดนตรีและวรรณคดีดนตรี องค์ประกอบดนตรีประกอบไปด้วย จังหวะ ทำนอง เสียงประสาน รูปแบบ สีสัน ลักษณะของเสียง วรรณคดีดนตรีประกอบไปด้วย บทเพลงและประวัติดนตรี ทักษะดนตรี ประกอบไปด้วย การฟัง การร้อง การเล่นเครื่องดนตรี การเคลื่อนไหว การสร้างสรรค์ และการอ่าน (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2539) การศึกษากระบวนการในการถ่ายทอดดนตรีไทยในระบบโรงเรียนนั้นควรจะศึกษาในประเด็นที่มีความสอดคล้องกับหลักการสอนที่ดี ควรอยู่บนพื้นฐานของหลักการที่ดัดแปลงเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนใน การจัดการเรียนการสอนดนตรีอย่างถูกต้องเหมาะสม ที่ส่งผลต่อการพัฒนาความรู้ทักษะทางดนตรีของผู้เรียน โดยหลักการทั่วไปที่สำคัญในการสอนดนตรี มี 4 ประการ ได้แก่สอนให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เกี่ยวกับเสียงดนตรีก่อนที่จะสอนสัญลักษณ์ทางดนตรี ผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมดนตรีทุกประเภท สาระดนตรีและกิจกรรมควรจัดให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนและกิจกรรมที่จัดในการเรียนการสอนดนตรีควรมีความหลากหลาย (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2544)

สรุปได้ว่า การถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน มีความเป็นมาตั้งแต่อดีตอย่างชัดเจนตามองค์ประกอบทางด้านดนตรีศึกษาซึ่งประกอบไปด้วย คือ ครูหรือผู้สอน (teacher) ผู้เรียนหรือนักเรียน (student) สาระ (content) การเรียนการสอน (context) ทั้ง 4 องค์ประกอบ ถือได้ว่าเป็นกระบวนการทางการศึกษาที่สำคัญ การถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน จึงควรมีโครงสร้าง มีระบบการจัดการเรียนการสอนที่ค่อนข้างชัดเจนและได้ผลเป็นที่ประจักษ์โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านกระบวนการ

ถ่ายทอดเป็นการจัดการเรียน การสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาความรู้ ทักษะทางด้านดนตรีของผู้เรียน ได้เป็นอย่างดี

ตอนที่ 3 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน และบ้านดนตรีไทย

3.1 ข้อมูลทั่วไปโรงเรียน สาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา

ความเป็นมาทางการถ่ายทอดดนตรีไทยในระบบโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา สามารถแยกการบริหารโรงเรียนได้ เป็น 5 สมัย ประกอบไปด้วย (คู่มือนักเรียน และผู้ปกครอง, 2554)

1. สมัยโรงเรียนประชาบาล (พ.ศ.2482-2496)
2. สมัยโรงเรียน “พิบูลบำเพ็ญ” (พ.ศ.2496-2499)
3. สมัยโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” วิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสน (พ.ศ.2499-2517)
4. สมัยโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (พ.ศ.2517-2533)
5. สมัยโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา (พ.ศ. 2533-ปัจจุบัน)

พ.ศ. 2533 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ได้รับการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัย เอกเทศ ชื่อ มหาวิทยาลัยบูรพา เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2533 โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับการจัดให้เป็นหน่วยงานที่เทียบเท่าภาควิชา ตามพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยสังกัดคณะศึกษาศาสตร์ ในปี พ.ศ. 2533 ปัจจุบัน โรงเรียนสาธิต “พิบูล บำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นหน่วยงานอิสระภายในคณะศึกษาศาสตร์อยู่ในการกำกับของ มหาวิทยาลัยมีการบริหารงานนอกระบบราชการเพื่อให้เกิดความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานดังนี้

ข้อ 1 เพื่อศึกษาวิจัยและทดลองงานพัฒนาการของเด็กในวัยเรียนอันเกี่ยวเนื่องในด้าน จิตวิทยาการศึกษา การแนะแนวการศึกษา และทฤษฎีการเรียนรู้ของเด็กในทุกระดับการศึกษาให้มีความเจริญงอกงามในทุกด้าน

ข้อ 2 เพื่อเป็นแหล่งสาธิต ทดลอง วิจัยงานด้านหลักสูตรวิธีสอน การใช้สื่อการสอนการวัดผล และ การประเมินผลของหลักสูตรทุกระดับการศึกษา

ข้อ 3 เพื่อเป็นสถานที่ปฏิบัติงาน ด้านฝึกสอน ฝึกงาน และพัฒนาวิชาชีพศึกษาศาสตร์ของ นิสิตนักศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์ และคณะอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอื่น

ข้อ 4 เพื่อเป็นแหล่งสาธิตอบรม เผยแพร่ผลงาน จากการทดลองวิจัยทางการศึกษาให้แก่ สถาบัน โรงเรียน ชุมชนอื่น ๆ

ข้อ 5 เพื่อเป็นแหล่งอบรม ศึกษา และเผยแพร่งานด้านศิลปวัฒนธรรม เพื่อเป็นการปลูกฝัง วัฒนธรรมและอนุรักษ์ให้เป็นมรดกสืบต่อไป

การจัดการศึกษา โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา มีเป้าหมายสำคัญใน การจัดการศึกษา คือ มุ่งพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเน้นส่งเสริมให้นักเรียนให้มีความรู้ตามความถนัด

มีคุณธรรมและค่านิยมที่ถูกต้อง สามารถปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามความถนัดได้ อย่างมีประสิทธิภาพ และมีระเบียบวินัยในการดำเนินชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา มุ่งพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ โดยมีสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 67 มาตรฐาน ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มประกอบไปด้วย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา, 2554)

ประดิษฐ์ อินทนิล (2553) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนและการถ่ายทอดทางด้านดนตรีไทยนั้นได้เริ่มต้นอย่างเป็นทางการเป็นระบบในช่วง พ.ศ.2517-ปัจจุบัน อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ได้เข้ามาเป็นอาจารย์ที่โรงเรียนสาธิต ตั้งแต่สมัยโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน กระทั่งโรงเรียนได้รับการจัดตั้งเป็น โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา (เริ่มสอนตั้งแต่ พ.ศ. 2517-2553) อาจารย์ได้ศึกษาดนตรีไทยอย่างถูกต้องตามแบบแผน โดยได้รับการศึกษาจากบิดาในอดีต ต่อมาได้ศึกษากับอาจารย์คุณหญิงชื่น ศิลปบรรเลง อาจารย์ประสิทธิ์ ศิลปบรรเลง โดยเป็นผู้สอนดนตรีไทยตั้งแต่แรกเข้ารับการบรรจุจนเข้ารับราชการ และมีโอกาสได้ศึกษากับครูชฎิล นักดนตรี ในเวลาต่อมา และยังเป็นผู้ริเริ่มการจัดการประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งด้วยพระราชทาน สามารถฝึกสอนนักเรียนโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับรางวัลชนะเลิศถ้วยพระราชทาน จำนวนมากมายตลอดระยะเวลาที่ได้รับราชการอยู่จังหวัดชลบุรี 36 ปี (ประดิษฐ์ อินทนิล, 2553)

เห็นได้ว่า ความเป็นมาของการถ่ายทอดดนตรีไทยของโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา มีทั้งระบบ ระเบียบ หลักการ หลักสูตร และสาระการเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างชัดเจน ทั้งยังมีการถ่ายทอดทางด้านดนตรีไทยที่ยาวนานและมีผลผลิต มีนักเรียนที่มีความรู้ความสามารถทางด้านดนตรีไทยจำนวนมากที่ได้รับรางวัลชนะเลิศในการประกวดดนตรีไทยสิ่งเหล่านี้เป็นผลจากกระบวนการถ่ายทอดดนตรีไทยของอาจารย์ที่สอนดนตรีในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ทั้งสิ้น

3.2 ข้อมูลทั่วไปบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่อาวรวงศ์ แสงจิต

จังหวัดชลบุรีเป็นเมืองที่มีความนิยมดนตรีไทยเป็นอันมาก ทั้งยังมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้การสนับสนุนกิจกรรมการจัดการประกวดดนตรีไทยอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้เกิดนักดนตรีไทยในพื้นที่เป็นจำนวนมาก และมีนักดนตรีที่มีความสามารถได้รับการยอมรับและมีชื่อเสียง การบรรเลงพร้อมกับการสร้างนักดนตรีมืออาชีพให้แก่จังหวัดชลบุรี ซึ่งวงดนตรีไทยที่มีชื่อเสียงและผลิตนักดนตรีมืออาชีพดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ได้แก่วงดนตรีไทยผู้ใหญ่อาวรวงศ์ แสงจิต มีการรับงาน

การแสดงต่าง ๆ ทั้งปี่พาทย์และรับงานลิเก ถือว่าเป็นที่ยอมรับมากในจังหวัดชลบุรีและจังหวัดใกล้เคียง (ชูชาติ พิณพาทย์, 2539) ความเป็นมาทางด้าน การถ่ายทอดดนตรีไทย ในบ้านดนตรีไทย ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เห็นได้ว่า บ้านดนตรีไทยนั้นเทียบเท่ากับสำนักดนตรีไทย เพราะเท่ากับเป็นแหล่งวิชาการหลักในวงการดนตรีไทย ซึ่งสะสมความรู้ในด้านดนตรีไทยไว้เป็นจำนวนมาก และผลงานดนตรีเหล่านั้นจะมีลักษณะพิเศษเฉพาะตนเป็นเอกลักษณ์ประจำของบ้านนั้น หรือ ที่ชาวตะวันตกเรียกว่า สไตล์ (Style หรือ School of Music) เฉพาะตัวมาก ๆ (ณรงค์ เขียนทองกุล, 2539)

คณะปี่พาทย์ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2452 ถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลากว่า 100 ปี โดยนายอุ้น แสงจิต (ในอดีตชื่อคณะปี่พาทย์นายอุ้น แสงจิต) คณะปี่พาทย์ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 39/2 ตำบลบ้านบึง อำเภอมะเมือง จังหวัดชลบุรี ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ได้ศึกษาดนตรีไทยจากนายอุ้น แสงจิต ผู้เป็นบิดา ได้เข้าร่วมงานกิจกรรมเชิงวิชาการในหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน กิจกรรมมหรสพดนตรี การประชันวงดนตรีปี่พาทย์ ในการประกวดดนตรีไทย ณ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี การแสดงดนตรีวงปี่พาทย์งานประจำปี จังหวัดชลบุรี ณ ศาลากลางจังหวัดชลบุรี งานพระราชทานเพลิงศพ ของบุคคลที่มีชื่อเสียงหลายท่านในจังหวัดชลบุรี เช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นิคม แส่นเจริญ งานอุปสมบทของบุคคลสำคัญและประชาชนทั่วไปทั้งในจังหวัดชลบุรีและจังหวัดใกล้เคียง พร้อมทั้งกิจกรรมอื่น ๆ อีกมากมาย (พิรพร สุทธา, 2550) ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เป็นนักดนตรีที่ไทยที่มีฝีมือการบรรเลงระนาดทุ้มได้เป็นอย่างดี และมีความชำนาญเครื่องดนตรีประเภทปี่พาทย์ไทย และปี่พาทย์มอญ มีผลงานและได้รับการประกาศเกียรติคุณอย่างหลากหลาย เช่น โล่เกียรติคุณศิลปินดีเด่นสาขาดนตรีไทย ประจำปี พ.ศ. 2542 จากศูนย์ศิลปวัฒนธรรม จังหวัดชลบุรี วงดนตรีบรรเลงประกอบลิเก ครูบุญเลิศ นางพินิจ ศิลปินแห่งชาติ ส่งต่อผู้เรียนด้านการศึกษาดนตรีไทย กับอาจารย์เจริญใจ สุนทรวาทีน ศิลปินแห่งชาติ ทั้งยังเป็นครูภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่ได้รับการยอมรับในการถ่ายทอดดนตรีไทยให้แก่ผู้สนใจทั่วไปทั้งในหมู่บ้าน และต่างจังหวัด เป็นผู้ถ่ายทอดให้กับทุกคนด้วยความจริงใจและไม่ปิดบังความรู้ให้แก่ศิษย์ (ถาวร แสงจิต, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2556)

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาข้อมูลเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีที่มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในระบบโรงเรียน และบ้านดนตรีไทย เพื่อเป็นแนวทางที่สำคัญอย่างยิ่งของการวิจัย นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุป ได้ดังนี้

การถ่ายทอดดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2325-2475) เป็นการจัดการศึกษาโดยมี บ้าน วัด และวัง เป็นสถานศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อนำความรู้ความสามารถ ของผู้บรรเลงดนตรีไทยไปใช้บรรเลงประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ระยะที่ 2 (พ.ศ.2476-2529) เป็นการจัดการศึกษาในสถาบันการศึกษาเพื่อผลิตบุคลากรดนตรีไทยให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐและจัดการศึกษาตามสถาบันที่เปิดสอนวิชาชีพนครดนตรีไทย มีจุดมุ่งหมายในการผลิตศิลปินดนตรีไทย และผลิตครูดนตรีไทย ด้านการสนับสนุนของผู้บริหารประเทศเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ดนตรีไทยได้รับการพัฒนา แต่ปัญหาของการศึกษาวิชาชีพนครดนตรีไทย คือ การถ่ายทอดที่ไม่มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อเก็บเป็นหลักฐาน และการที่ไม่ได้ศึกษาสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมาแทนที่สิ่งที่ยุติหายไปแล้ว ทำให้วิชาดนตรีไทยไม่ได้พัฒนาขึ้นเท่าที่ควรในแง่วิธีการสอนจะมีอยู่ 7 วิธี คือ สอนเน้นการปฏิบัติควบคู่

ไปกับทฤษฎีและคุณธรรมนักดนตรี สอนโดยยึดมั่นในจารีตประเพณี สอนเฉพาะทางของเครื่องดนตรี สอนโดยอาศัยความจำเป็นหลัก สอนตามความสามารถ ของศิษย์ สอนต่อจากพื้นฐานเดิมของผู้เรียน และสอนเป็นรายบุคคล (มาศสุภา ศรีสุกอง, 2531)

การสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีไทยในสังคมไทยปัจจุบัน สายสกุลพาทยโกศล และสกุลศิลป บรรเลง พบว่า ทั้งสองสกุลมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด สกุลพาทยโกศล เป็นองค์กรลักษณะ บ้านพิณพาทย ประกอบด้วยสมาชิกในบ้านหรือเครือญาติ เป็นกลุ่มทำงานดนตรีไทยที่อยู่ในบทบาท เดิม คือ บรรเลงประกอบพิธีกรรมเป็นหลักเพื่อหารายได้ การถ่ายทอดวิชาใช้วิธีการบอกเล่าหรือปาก ต่อปากตามประเพณีปฏิบัติ ในวัฒนธรรมดนตรีไทย สกุลพาทยโกศล จึงเป็นสกุลที่พยายามรักษารูป แบบเดิมให้คงอยู่ ส่วนสกุลศิลปบรรเลง มีองค์กร อยู่ในรูปแบบมูลนิธิหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลป บรรเลง) ซึ่งประกอบกิจกรรมด้านการอนุรักษ์และเผยแพร่ดนตรีไทยเปิดสอนดนตรีไทยแก่บุคคล ทั่วไป และพัฒนาวิธีการบันทึกโน้ตเพลงไทยด้วย สกุลศิลปบรรเลงจึงเป็นสกุลที่พยายามปรับเปลี่ยน ตัวเอง เพื่อตอบรับความเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคมได้ชัดเจนกว่าสกุลพาทยโกศล (วิมาลา ศิริ พงษ์, 2538)

ในการอนุรักษ์ถ่ายทอดดนตรีไทยและเพลงไทย พบว่า แนวคิดและวิธีการของอาจารย์มนตรี ตราโมท เห็นควรให้มีการสร้างเครื่องดนตรีไทยเพื่อให้ได้มาตรฐาน โดยการรักษาเอกลักษณ์ของเครื่อง ดนตรีไทยไว้ ผู้บรรเลงและผู้ฟังควรรู้หน้าที่ของเครื่องดนตรีไทย หลักการผสมวงและโอกาสใน การบรรเลงการร้องและการบรรเลงต้องให้ถูกต้องตามแบบแผนเดิม การแต่งเพลงใหม่ควรมีรูปแบบ เดิมและควรมีการปรับปรุงให้เข้ากับยุคสมัย ผู้ชำนาญการดนตรีไทยควรแต่งตั้งตำราดนตรีไทย และ พยายามสอดแทรกเนื้อหาของดนตรีไทยและเพลงไทยในงานเขียนต่าง ๆ ส่งเสริมดนตรีไทยในสังคม รัฐบาลต้องให้การสนับสนุนส่งเสริมดนตรีไทยและเพลงไทย ด้านแนวคิดและวิธีการในการถ่ายทอด ดนตรีไทยและเพลงไทยนั้น พบว่า การสอน ต้องเริ่มด้วยภาคปฏิบัติจากง่ายไปหายาก ครูที่มีความรู้ ความสามารถจริงเป็นสิ่งจำเป็นที่สุด การใช้เทคโนโลยีต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับกาลเทศะ รัฐบาลควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ และครูผู้สอนควรมีการแต่งตำราเกี่ยวกับดนตรีไทยให้นัก ดนตรีและประชาชนได้รู้และเข้าใจ เพื่อเป็นพื้นฐานในการบรรเลงและการฟังอย่างเข้าใจและซาบซึ้ง (สงบศีก ธรรมวิหาร, 2534)

พันธุศักดิ์ พลสารัมย์ (2532) ได้วิจัย เกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรมการสอนดนตรีใน สหวิทยาลัยอีสานใต้ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ สรรวจปัญหา การเรียนการสอนของอาจารย์และนักศึกษาในภาควิชาดนตรี พร้อมกับเสนอแนะแนวทางการ พัฒนาการเรียนการสอนดนตรีในสหวิทยาลัย อีสานใต้ ผลการวิจัยพบว่า ด้านพฤติกรรมการสอน ของอาจารย์ อาจารย์แต่ละท่านมีลักษณะการถ่ายทอดเฉพาะแต่ละบุคคล มีการแต่งกายสุภาพ เรียบร้อยมาก แต่ขาดความมีอารมณ์ขันและความเป็นกันเองการเรียนการสอนอาจารย์มีการ กำหนดการเรียนและรายละเอียดเกี่ยวกับวิชาอย่างชัดเจน มีการวางแผนเกี่ยวกับการเรียน การสอนร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ขาดการติชม อาจารย์เข้าสอนช้าเป็นครั้งคราว และมีการติดตามงานที่มอบหมายน้อย ปัญหาการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า มีปัญหา มาก คือ อาจารย์ไม่เพียงพอและขาดอาจารย์ที่สอนวิชาเฉพาะโดยตรง อาคารสถานที่ห้องเรียน ห้องซ้อม ไม่

เหมาะสมกับการเรียนการสอน นักศึกษามีพื้นฐานทางดนตรีน้อย ขาดความรับผิดชอบและเอาใจใส่ในการเรียน การฝึกซ้อม (พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย, 2532)

ปัญญา รุ่งเรือง (2533) ได้วิจัยเกี่ยวกับการศึกษาแนวคิดในการสอนเพื่อพัฒนาดนตรีไทยของผู้สอนดนตรีไทยในระดับอุดมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า การบรรเลงดนตรีไทยด้วยวิธีการนั่งกับพื้น เป็นประเพณีโบราณที่ควรรักษาไว้ และสามารถนั่งเก้าอี้ได้ในสถานการณ์ที่มีความเหมาะสม ท่วงทีในการขับร้อง บรรเลง การจัดรูปแบบวงดนตรีควรปรับปรุงดัดแปลง ให้แตกต่างไปจากเดิมได้ตามความเหมาะสม ในแง่ของค่านิยมของคนในสังคม การเสื่อมความนิยมของดนตรีไทยในสังคมเป็นเพราะบุคคลไม่สามารถเข้าถึงดนตรีไทยได้ การสอนเพื่อพัฒนาผู้ฟังให้เข้าถึงดนตรีไทยมีผลให้บุคคลทั่วไปเกิดความนิยมในดนตรีไทยมากขึ้น ในแง่ของ การนำเสนอดนตรีไทย เนื้อเพลงและแนวทางบรรเลงควรมีสาระเพื่อสังคมและใช้วิธีการนำเสนอที่ทันสมัย สามารถนำไปใช้ในสังคมได้ทุกโอกาสไม่เพียงแต่ใช้ในพิธีกรรมเท่านั้น เป็นการประสมประสานระหว่างวัฒนธรรมตะวันตกกับวัฒนธรรมไทย เช่นเดียวกับวิถีชีวิตของคนไทยที่มีการผสมกลมกลืนวัฒนธรรมตะวันตกกับวัฒนธรรมไทย (ปัญญา รุ่งเรือง, 2533)

สุวรรณ วังโสภณ (2547) ได้ศึกษาวัฒนธรรมการถ่ายทอดดนตรีประจำชาติไทยและญี่ปุ่น ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมการถ่ายทอดดนตรีประจำชาติไทยและญี่ปุ่นนั้น มีความเหมือนโดยจุดมุ่งหมาย ในการถ่ายทอดเพื่อการดำรงรักษาวัฒนธรรมดนตรีประจำชาติ และเพื่อการประกอบอาชีพ โดยมีรูปแบบการถ่ายทอดตามจารีตประเพณีโบราณ คือการถ่ายทอดแบบตัวต่อตัวที่เรียกว่า การถ่ายทอดแบบไทยโบราณ และญี่ปุ่นโบราณ โดยมีการสอนทักษะการบรรเลงดนตรีร่วมกัน การสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และบุคลิกภาพของนักดนตรีไปพร้อมกัน รูปแบบการจัดการเรียนการสอนดนตรีประจำชาติไทยในโรงเรียนที่เหมาะสมต้องเป็นการผสมผสานแนวคิดเรื่องภูมิรัฐ และภูมิธรรมที่แฝงในคุณค่าวัฒนธรรมประจำชาติ เข้ากับจารีตการถ่ายทอดดนตรีประจำชาติในรูปแบบการถ่ายทอดของบ้านดนตรี โดยการเรียนการสอนต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความยืดหยุ่น เรื่องหลักสูตร การวัดผล และบูรณาการดนตรีประจำชาติให้เข้ากับรายวิชาต่าง ๆ โดยการดำเนินการจัดการเรียนการสอนดนตรีประจำชาติในรูปแบบการสร้างบรรยากาศ การเรียนรู้ในโรงเรียนเหมือนบ้านดนตรี (สุวรรณ วังโสภณ, 2547)

เหมราช เหมหงษา (2541) ได้วิจัย เรื่องวิวัฒนาการการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้ การศึกษาเชิงประวัติศาสตร์นั้น พบว่า ความรู้ในเชิงทฤษฎีและในเชิงปฏิบัติของกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้ สายครูระดี วิเศษสุรการ และสายครูทองดี สุจริตกุล พบว่า ครูระดี วิเศษสุรการ ได้ถ่ายทอดทักษะ การบรรเลงจะเข้โดยตรง ดังนี้ 1. การตรวจสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียน 2. การปลูกฝังคุณธรรมของนักดนตรีไทย 3. วิธีการสอนแบบไทยโบราณ และครูทองดี สุจริตกุล มีวิธีการถ่ายทอดทักษะการบรรเลงจะเข้ ดังนี้ 1. วิธีการสอนแบบไทยโบราณ 2. วิธีการสอนแบบการศึกษาอย่างเป็นทางการ 3. การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของนักดนตรีไทย โดยแต่เดิมสมัยโบราณมักนิยมให้เรียนรู้วิชาทฤษฎีจากการให้ปฏิบัติจริงโดยไม่เน้นทฤษฎี ซึ่งในปัจจุบันความรู้ ในเชิงทฤษฎีและความรู้ในเชิงปฏิบัติ นั้น นับเป็นสิ่งสำคัญที่เท่า ๆ กัน เพราะเหตุว่าความรู้ในเชิงปฏิบัติได้ถูกนำมาสร้างให้เกิดความรู้ในเชิงทฤษฎีขึ้นได้ (เหมราช เหมหงษา, 2541)

อุทัย ศาสตรา (2553) ได้ศึกษากระบวนการการถ่ายทอดการบรรเลงระนาดเอกของ ครู ประสิทธิ์ ถาวร ศิลปินแห่งชาติ พบว่า ครูประสิทธิ์ ถาวร ได้รับการถ่ายทอดอย่างเข้มข้นจากหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) จนเชี่ยวชาญด้านดนตรีไทยทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ โดยเฉพาะการบรรเลงระนาดเอก ลูกศิษย์ของท่านส่วนใหญ่เป็นนักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์ ซึ่งมีพื้นฐานการบรรเลงระนาดเอกอยู่ก่อนที่จะเรียนกับท่าน สำหรับการสอนทักษะการบรรเลงระนาดเอกของ ครูประสิทธิ์ ถาวร มี 2 ลักษณะ คือ การสอนควบคู่กับ การปรับวง เป็นการสอนที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ และการสอนแบบตามชนบทโบราณ เป็นการสอนที่บ้าน โดยยึดหลักการสอนที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ สอนตามความสามารถของผู้เรียน เน้นวิธีการบรรเลงมากกว่าบทเพลง เน้นพื้นฐานการบรรเลงระนาดเอกที่ถูกต้อง สอนทักษะอย่างเป็นขั้นตอน ด้วยการสอนแบบมุขปาฐะโดยการใช้อธิบาย การสาธิต และการอุปมา อุปมัย ให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง (อุทัย ศาสตรา, 2553)

จากการศึกษาพบว่า การจัดการเรียนสอน สิ่งสำคัญที่นักวิชาการด้านดนตรีไทยได้วิจัยไว้ข้างต้น เห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนด้านดนตรีไทยประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบที่สำคัญ อันได้แก่ ผู้เรียน ผู้สอน หลักสูตร และกระบวนการถ่ายทอด (การถ่ายทอดในด้านดนตรีไทย) (Steiner, 1988) นักวิชาการทางด้านดนตรีไทยหลายท่านได้ให้ความสำคัญมากสำหรับกระบวนการถ่ายทอดทั้งในระบบโรงเรียน และบ้านดนตรีไทย ถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ที่จะทำให้ความรู้ทางด้านดนตรีไทยได้สืบทอดไปสู่ผู้เรียนรุ่นต่อรุ่น เพื่อให้ได้ประสิทธิภาพมากที่สุด ทั้งทางด้านทักษะ และทฤษฎี ให้มีความถูกต้อง และมีความเหมาะสมต่อผู้เรียน จากงานวิจัยข้างต้นสามารถสรุปกระบวนการถ่ายทอดดนตรีไทยได้ว่าการถ่ายทอดดนตรีไทยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มประเภททักษะ และกลุ่มประเภททฤษฎี ด้านทักษะนั้น มีการถ่ายทอดในรูปแบบ มุขปาฐะ การสอนแบบปากต่อปาก การเตรียมเครื่องดนตรีที่มีความเหมาะสมต่อผู้เรียน มีการสอนทักษะควบคู่กับการสอดแทรกด้านคุณธรรม และจริยธรรมไปพร้อม ๆ กัน ด้านทฤษฎี มีการถ่ายทอดหลังจากทักษะมีความชำนาญ และการถ่ายทอดควบคู่กันไประหว่างทักษะและทฤษฎีบางโอกาส การถ่ายทอดดนตรีไทยจึงมีบทบาทสำคัญมากในการรักษาศิลปวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยทั้งในรูปแบบการถ่ายทอดในโรงเรียน และบ้านดนตรีไทยให้คงอยู่ต่อไป

ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับวิธีการสอน สื่อวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ การวัดผลและการประเมินผล และคุณธรรมและจริยธรรม อีกทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน และบ้านดนตรีไทย กรณีศึกษา โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา และบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางการศึกษา

โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

1. วิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา

2. วิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต

โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา

1.1 ได้ศึกษาความเป็นมาของการถ่ายทอดทางด้านดนตรีไทยในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อเป็นแนวทางของการศึกษาทางด้านวิธีการถ่ายทอด

1.2 การศึกษาวิธีการถ่ายทอด โดยใช้องค์ประกอบทางด้าน ดนตรีศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร และเน้นศึกษาในส่วนของกระบวนการ (ผู้วิจัยแสดงเป็นเส้นหนาไว้)

1.3 ได้วิธีการการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ด้าน ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร และกระบวนการถ่ายทอด ซึ่งกระบวนการถ่ายทอดประกอบไปด้วย วิธีการ สื่อวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ การวัดและประเมินผล การปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม

2. วิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทย บ้านผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต

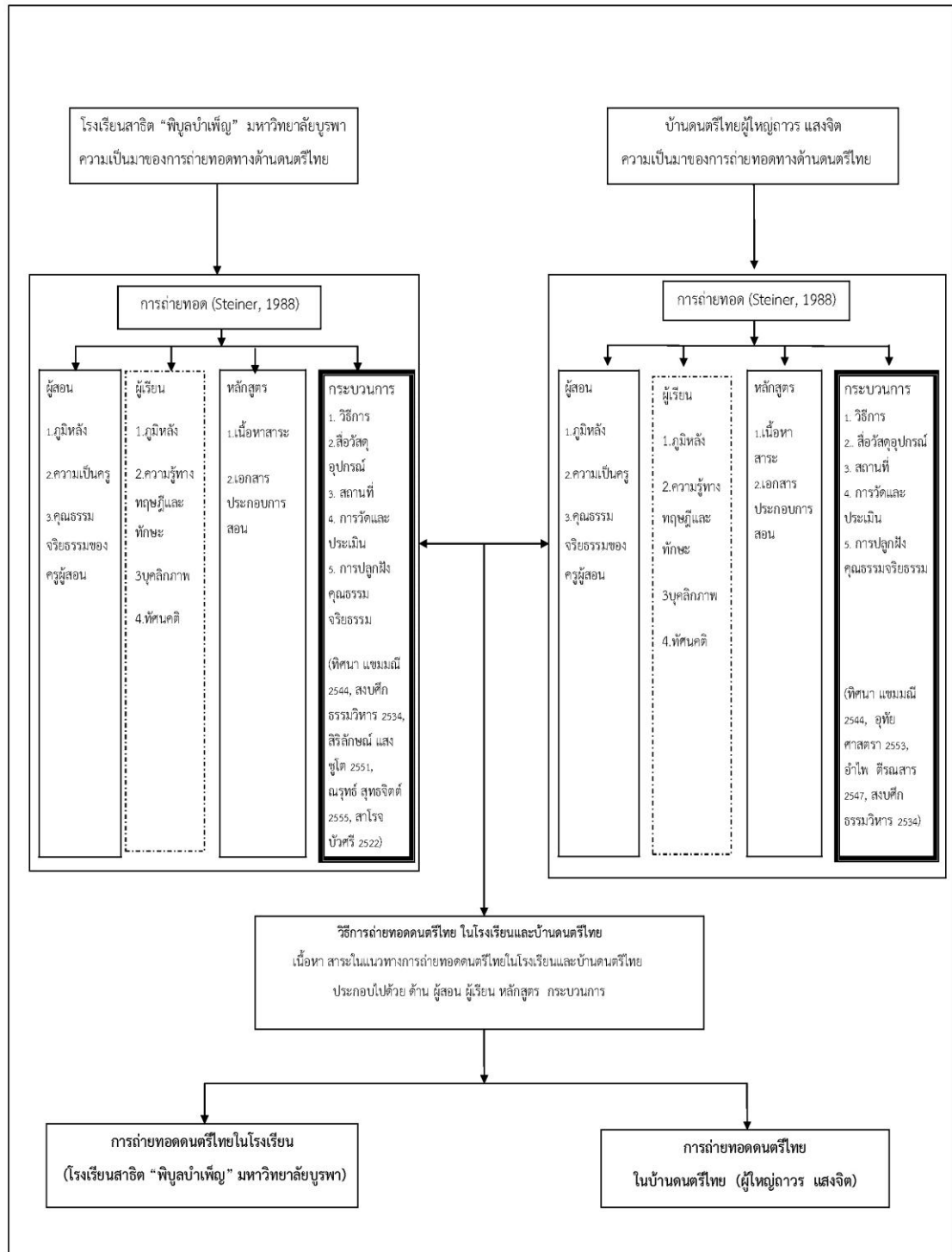
2.1 ได้ศึกษาความเป็นมาของการถ่ายทอดทางด้านดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เพื่อเป็นแนวทางของการศึกษาทางการถ่ายทอด

2.2 การศึกษาวิธีการถ่ายทอด โดยใช้องค์ประกอบทางด้าน ดนตรีศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร และเน้นศึกษาในส่วนของกระบวนการ (ผู้วิจัยแสดงเป็นเส้นหนาไว้)

2.3 ได้วิธีการการถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ด้านผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร และกระบวนการถ่ายทอด ซึ่งกระบวนการถ่ายทอดประกอบไปด้วย วิธีการ สื่อวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ การวัดและประเมินผล การปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม

เมื่อได้ข้อมูลวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยทั้ง 2 แบบ เพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการถ่ายทอดดนตรีไทยทั้งในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย จากองค์ประกอบทางด้านดนตรีศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร และกระบวนการ (Steiner, 1988) นั้นนำมา วิเคราะห์ สังเคราะห์ หาข้อมูลส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิธีการถ่ายทอดทางด้านดนตรีไทย ให้ได้ข้อสรุปที่มีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทยกรณีศึกษา โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา และบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต โดยใช้หลักการและทฤษฎีสำหรับการศึกษาในโรงเรียนด้านวิธีการ (ทิตนา ขัมมณี, 2544) ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ (สงบศึก ธรรมวิหาร, 2534) ด้านสถานที่ (สิริลักษณ์ แสงชูโต, 2551) ด้านการวัดและการประเมิน (ณรุทธ์ สุทจจิตต์, 2555) ด้านการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม (สาโรช บัวศรี, 2522) และหลักการและทฤษฎีสำหรับการศึกษาในบ้านดนตรีไทย ด้านวิธีการ (ทิตนา ขัมมณี, 2544) ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ (สงบศึก ธรรมวิหาร, 2534) ด้านสถานที่ (อุทัย ศาสตรา, 2553) ด้านการวัดและการประเมิน (อำไพ ตรีณสาร, 2547) การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม (สงบศึก ธรรมวิหาร, 2534) โดยผู้วิจัยได้สรุปกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

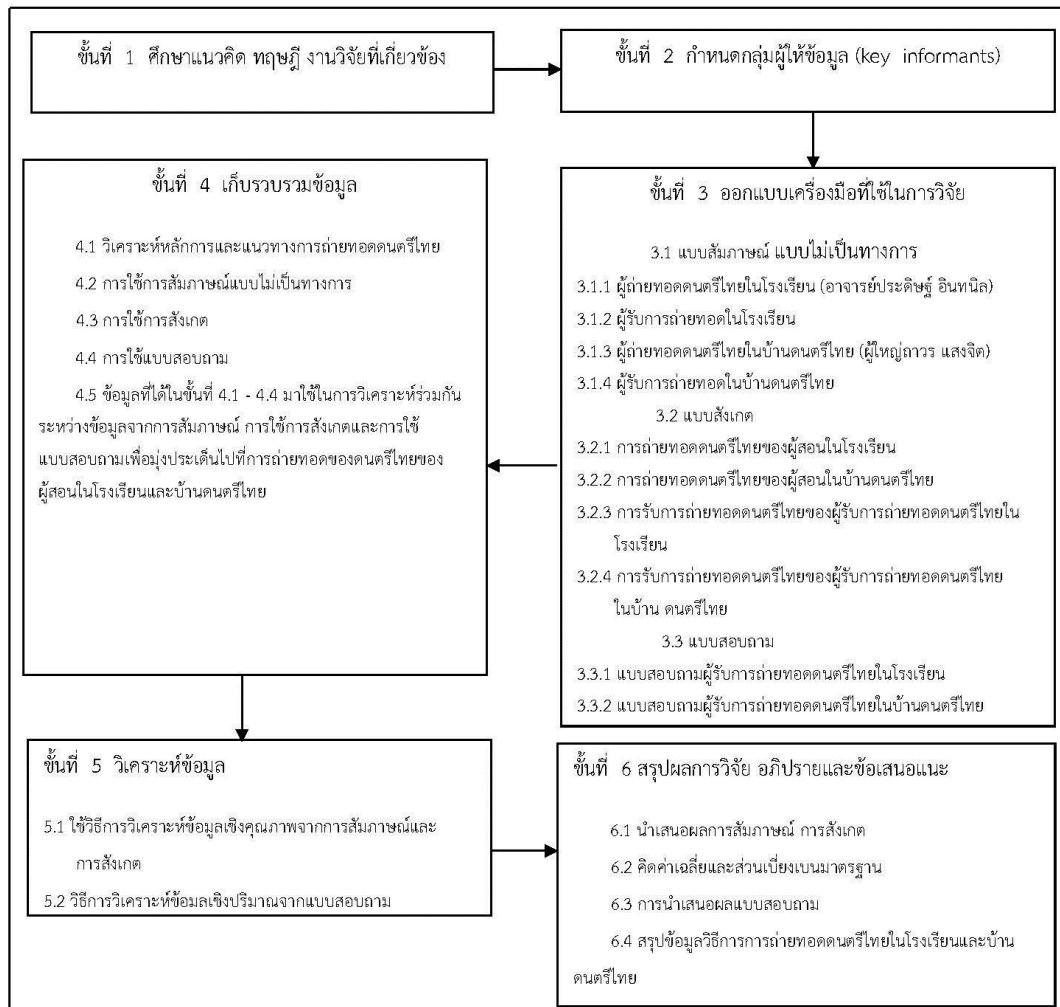
บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยการวิจัยเชิงคุณภาพมีการเก็บข้อมูลวิจัยจากเอกสาร การสัมภาษณ์และการสังเกตจากผู้ถ่ายทอดและผู้รับการถ่ายทอด ส่วนเชิงปริมาณมีการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามผู้รับการถ่ายทอด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน และบ้านดนตรีไทย โดยการศึกษาโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา และบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ ถาวร แสงจิต ใช้วิธีการดำเนินการวิจัยมีการแบ่งขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

- ขั้นที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ขั้นที่ 2 กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
- ขั้นที่ 3 ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล
- ขั้นที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูล
- ขั้นที่ 6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การกำหนดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัยได้ดังนี้

CHULALONGKORN UNIVERSITY

แผนภาพที่ 3.1 กรอบวิธีการดำเนินการวิจัย

ในส่วนต่อไปนี้เป็นกรนำเสนอรายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัยในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้ในการสร้างกรอบงานวิจัย ประกอบไปด้วย

- 1.1 องค์ประกอบของการสอน
- 1.2 หลักการ วิธีการ การถ่ายทอดดนตรีไทย
- 1.3 การถ่ายทอดด้านทฤษฎีและทักษะ
- 1.4 สื่อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน
- 1.5 สถานที่ในการจัดการเรียนการสอน
- 1.6 คุณธรรม จริยธรรมกับการถ่ายทอดดนตรีไทย
- 1.7 การจูงใจความสนใจและทัศนคติกับดนตรีไทย
- 1.8 การวัดและการประเมินผลทางดนตรีไทย
- 1.9 การถ่ายทอดดนตรีไทยในประเทศไทย
 - 1.9.1 การถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทย
 - 1.9.2 การถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน
- 1.10 ความเป็นมาทางด้านการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน
(โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา)
- 1.11 ความเป็นมาทางด้านการถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทย
(บ้านผู้ใหญ่อาวร แสงจิต)

ขั้นที่ 2 กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนด กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ทางด้านการถ่ายทอดออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบไปด้วย กลุ่มที่เป็นผู้ถ่ายทอดทางดนตรีไทยและผู้รับการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน และกลุ่มที่เป็นผู้ถ่ายทอดดนตรีไทยและผู้รับการถ่ายทอดในบ้านดนตรีไทย ด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้

- 2.1 ผู้ถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา
(อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล)
- 2.2 ผู้ถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทยบ้านผู้ใหญ่อาวร แสงจิต (ผู้ใหญ่อาวร แสงจิต)
- 2.3 ผู้รับการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา
นักเรียนโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ได้รับการถ่ายทอดโดยอาจารย์ประดิษฐ์
อินทนิล มีเกณฑ์ดังนี้
 - 2.3.1 ผู้รับการถ่ายทอดตามหลักสูตรปกติ (กลุ่มผู้เรียนในรายชั่วโมง)

จำนวน 50 คน

2.3.2 ผู้รับการถ่ายทอดที่เรียนในกิจกรรมชุมนุม (กลุ่มผู้เรียนชุมนุม) และได้รับรางวัลจากการประกวดดนตรีไทยซึ่งถ้วยพระราชทาน จำนวน 15 คน

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

1. นายวราธรรม พงษ์สีชมพู	ปีที่รับรางวัล พ.ศ. 2539	เครื่องดนตรีที่ศึกษา	นักร้อง
2. นางสาวอรวรรณ สันติกุล	ปีที่รับรางวัล พ.ศ. 2543	เครื่องดนตรีที่ศึกษา	ซอด้วง
3. นางสาวโสจิรัตน์ บุญเรือน	ปีที่รับรางวัล พ.ศ. 2543-44	เครื่องดนตรีที่ศึกษา	จะเข้
4. นายสุพจน์ จุกลิ้น	ปีที่รับรางวัล พ.ศ. 2543-44	เครื่องดนตรีที่ศึกษา	ระนาดเอก และจะเข้
5. นายณภัทร วงศ์วุฒิ	ปีที่รับรางวัล พ.ศ. 2544	เครื่องดนตรีที่ศึกษา	ระนาดเอก
6. นางสาวเสาวภาคย์ อุดมวิชัยวัฒน์	ปีที่รับรางวัล พ.ศ. 2548	เครื่องดนตรีที่ศึกษา	ระนาดเอก และขลุ่ย
7. นางสาวธัญพร ทับมี	ปีที่รับรางวัล พ.ศ. 2551	เครื่องดนตรีที่ศึกษา	ซอด้วง
8. นางสาวธนพร พิทักษ์กุล	ปีที่รับรางวัล พ.ศ. 2551	เครื่องดนตรีที่ศึกษา	จะเข้และขิม
9. นางสาวจิตรลา สุทธิเรือง	ปีที่รับรางวัล พ.ศ. 2552	เครื่องดนตรีที่ศึกษา	จะเข้
10. นางสาวธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์	ปีที่รับรางวัล พ.ศ. 2552	เครื่องดนตรีที่ศึกษา	นักร้อง
11. นายเมื่องปาย งามแสงรัตน์	ปีที่รับรางวัล พ.ศ. 2552	เครื่องดนตรีที่ศึกษา	ขลุ่ยหลีบ
12. นางสาวณัฐวรรณ สุภาชีพ	ปีที่รับรางวัล พ.ศ. 2552	เครื่องดนตรีที่ศึกษา	ซออู้
13. นายณัฐวรรณ นกยูงทอง	ปีที่รับรางวัล พ.ศ. 2552	เครื่องดนตรีที่ศึกษา	โทน-รำมะนา
14. นายกิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์	ปีที่รับรางวัล พ.ศ. 2552	เครื่องดนตรีที่ศึกษา	ขิม
15. นายณัฐวุฒิ การะกิจ	ปีที่รับรางวัล พ.ศ. 2553	เครื่องดนตรีที่ศึกษา	ระนาดเอก

2.4 ผู้รับการทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทยบ้านผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ซึ่งเป็นผู้ที่ได้ศึกษาโดยตรงโดยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต และนำความรู้ทางด้านดนตรีไทยไปใช้ประกอบอาชีพ ดังนี้

2.4.1 ผู้รับการถ่ายทอดที่เข้าศึกษาทั่วไป จำนวน 10 คน

2.4.2 ผู้รับการถ่ายทอดที่เข้าศึกษาอย่างต่อเนื่องและอยู่ในคณะปี่พาทย์

ถาวร แสงจิต

จำนวน 5 คน

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

1. นางกัลยา เกลื่อนสุข	เครื่องดนตรีที่ศึกษา	ฆ้องมอญ
2. นายสมคิด เกลื่อนสุข	เครื่องดนตรีที่ศึกษา	ระนาดเอก
3. นางสาวบุญญา เจริญสีบทอง	เครื่องดนตรีที่ศึกษา	นักร้อง
4. นายทิวา แสงจิต	เครื่องดนตรีที่ศึกษา	ระนาดเอก
5. นายอดิศักดิ์ คงประเสริฐ	เครื่องดนตรีที่ศึกษา	ฆ้องมอญ

ขั้นที่ 3 ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือแบ่งออกเป็น 3 ชุด ประกอบไปด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสอบถาม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 แบบสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ

3.1.1 ผู้ถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา
(อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล)

3.1.2 ผู้ที่เรียนในชุมนุมและได้รับรางวัลจากการประกวดดนตรีไทยชิงถ้วย
พระราชทาน

3.1.3 ผู้ถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทยบ้านผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต
(ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต)

3.1.4 ผู้รับการถ่ายทอดที่ศึกษาและอยู่ในคณะปีพาทย์ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต

3.2 แบบสังเกต การถ่ายทอดดนตรีไทยในเชิงปฏิบัติการ หลักการ กระบวนการ เทคนิค

3.2.1 การถ่ายทอดดนตรีไทยของผู้ถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน

3.2.2 การถ่ายทอดดนตรีไทยของผู้ถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทย

3.2.3 การรับการถ่ายทอดดนตรีไทยของผู้รับการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน

3.2.4 การรับการถ่ายทอดดนตรีไทยของผู้รับการถ่ายทอดดนตรีไทย
ในบ้านดนตรีไทย

3.3 แบบสอบถาม

3.3.1 แบบสอบถามผู้รับการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนตามหลักสูตรปกติ
(กลุ่มผู้เรียนในรายชั่วโมง)

3.3.2 แบบสอบถามผู้รับการถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทยที่เข้าศึกษาทั่วไป
การตรวจสอบเครื่องมือ (IOC) ในด้านความตรงเชิงเนื้อหา รายข้อ เป็นการตรวจสอบความ
สอดคล้องของคำถามแต่ละข้อว่ามีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ในการเก็บข้อมูลหรือไม่ โดย
การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน และให้คะแนนดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามจุดประสงค์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความวัดได้ตรงตามจุดประสงค์

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความวัดได้ไม่ตรงตามจุดประสงค์

หลังจากนั้นจึงนำผลการตรวจสอบความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิมาคำนวณหาดัชนีความ
สอดคล้อง

ระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ในการเก็บข้อมูล โดยใช้สูตร (วรณี แกมเกตุ, 2551)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับจุดประสงค์

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนผลการตัดสินข้อคำถามของผู้ทรงคุณวุฒิ

N หมายถึง จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

โดยมีเกณฑ์การตัดสินความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์ ดังนี้

ถ้า $IOC > 0.5$ ถือว่าข้อความข้อนั้นวัดได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ถ้า $IOC \leq 0.5$ ถือได้ว่าคำถามข้อนั้นวัดได้ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ จะใช้เกณฑ์ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

จากการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (item content validity) ของ
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล สรุปได้ว่า ข้อคำถาม ประเด็นการวิเคราะห์เอกสารทุกข้อ ทุกประเด็น
มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเก็บข้อมูล (สามารถศึกษาผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
ได้จากภาคผนวก) แสดงว่าเครื่องมือที่สร้างขึ้นมีความตรงเชิงเนื้อหา สามารถนำไปใช้เก็บรวบรวม
ข้อมูลตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดการวิจัย

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ประกอบไปด้วยเก็บ
รวบรวมที่ได้จากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (informal
interview) การสังเกต และใช้แบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้

4.1 การศึกษาวิเคราะห์หลักการและแนวทางการถ่ายทอดดนตรีไทย

แหล่งข้อมูล คือ หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอด
ด้านดนตรีไทย โดยมีองค์ประกอบดังนี้ ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร และกระบวนการ
ถ่ายทอด เกี่ยวกับการถ่ายทอดดนตรีไทย ประวัติความเป็นมาด้านการถ่ายทอดดนตรีไทยในประเทศไทย
ไทยในอดีต บ้าน วัด วัง และในโรงเรียน

4.2 การใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (informal interview) เก็บข้อมูลจากผู้
ถ่ายทอดศึกษาหลักการ กระบวนการ เทคนิคการถ่ายทอด จากผู้ถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน คือ
อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล และผู้ถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทย คือ ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต และ
ผู้เรียนในโรงเรียนที่ได้รับรางวัลการประกวดดนตรีไทยชิงถ้วยพระราชทาน ผู้เรียนในบ้านดนตรีไทยที่
ศึกษาและอยู่ในคณะปี่พาทย์ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต

4.3 การใช้ การสังเกต เก็บข้อมูลจากผู้ถ่ายทอดและผู้รับการถ่ายทอด

เป็นวิธีการที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล ในกระบวนการถ่ายทอดดนตรีไทยระหว่างผู้ถ่ายทอด
ดนตรีไทยกับผู้รับการถ่ายทอดดนตรีไทยทั้งในโรงเรียนและ บ้านดนตรีไทยโดยการสังเกต
กระบวนการถ่ายทอดของผู้ถ่ายทอดและการรับการถ่ายทอดของผู้รับการถ่ายทอด

4.4 การใช้แบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากผู้รับการถ่ายทอด

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดดนตรีไทยทั้งในโรงเรียน และบ้านดนตรี
ไทย จากการศึกษาโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา กลุ่มผู้เรียนที่เรียนตามหลักสูตร
ปกติ และบ้านดนตรีไทย ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต กลุ่มผู้เรียนที่เข้าศึกษาทั่วไป

4.5 ข้อมูลที่ได้ในขั้นนี้จากข้อ 4.1- 4.4 มาใช้ในการวิเคราะห์ร่วมกับผลการสัมภาษณ์ การ
สังเกต และใช้แบบสอบถาม เพื่อมุ่งประเด็นไปที่การถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน และบ้านดนตรี
ไทย จากการศึกษา โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา และบ้านผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต
นำประเด็นข้างต้นมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ขึ้นเป็นข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาหลักการ
กระบวนการ วิธีการ การถ่ายทอดดนตรีไทย ทั้งในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทยต่อไป

ขั้นที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์ การสังเกต โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) สารใน กระบวนการสอนดนตรีไทย ประกอบด้วย วิธีการสื่อวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ การวัดผลและการประเมินผล คุณธรรมและจริยธรรม มีรายละเอียดดังนี้

วิธีการ

ผู้วิจัยได้ศึกษาขั้นตอนวิธีการสอน โดยการจัดลำดับขั้นตอนการสอน ศึกษารูปแบบการสอนทั้งด้านทฤษฎีและทักษะ

สื่อวัสดุอุปกรณ์

ผู้วิจัยได้ศึกษาการนำสื่อและวัสดุอุปกรณ์ประเภทต่าง ๆ ที่ผู้สอนนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

สถานที่

ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพห้องเรียน สภาพบริเวณอาคาร และสิ่งแวดล้อม ที่ใช้เป็นทีกระต้นเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้

การวัดผลและการประเมินผล

ผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบการวัดผลจากการถ่ายทอดความรู้ทางทฤษฎีและทักษะ

คุณธรรมและจริยธรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาสิ่งที่คุณสอนในระบบโรงเรียนและบ้านดนตรีไทยใช้ปฏิบัติและอบรมสั่งสอนให้ผู้เรียนเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

5.2 ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จากการใช้แบบสอบถาม โดยใช้ค่าพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นที่ 6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำเสนอในรูปแบบตาราง ความเรียง การอภิปรายผลและข้อ เสนอแนะ ดังนี้

6.1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคำตอบที่ได้จากการใช้ เครื่องมือแบบสอบถาม ในส่วนของ วิธีการ สื่อวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ การวัดและการประเมิน การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม

6.2 การนำเสนอผลการสัมภาษณ์ และการสังเกตของผู้ถ่ายทอดและผู้รับการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทยในรูปแบบความเรียง

6.3 การนำเสนอผลแบบสอบถาม การถ่ายทอดดนตรีไทยของผู้รับการถ่ายทอดดนตรีไทยทั้งในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย ในรูปแบบตารางความคิดเห็นของคำตอบ ประกอบด้วยผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางและความเรียง

6.4 สรุปวิธีการการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา และบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่อาร แสงจิต พร้อมกับ ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับวิธีการการถ่ายทอดทางด้านดนตรีไทยระหว่างโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพาและบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่อาร แสงจิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเรื่อง การศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา และเพื่อศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต โดยใช้เครื่องมือในการวิจัย ประกอบไปด้วย การสัมภาษณ์ การสังเกต และแบบสอบถาม ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน โดยแต่ละตอนจะแยกเป็นในโรงเรียน โดยมีอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล เป็นผู้สอนและในบ้านดนตรีไทยมีผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เป็นผู้สอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษารายละเอียดทั่วไปตามองค์ประกอบทางดนตรีศึกษา ประกอบไปด้วย ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านหลักสูตร และด้านกระบวนการสอน โดยการเก็บข้อมูลจากเอกสาร การสังเกต และการสัมภาษณ์อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิลพร้อมกับผู้เรียนในโรงเรียน และผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต พร้อมกับผู้เรียนในบ้านดนตรีไทย มีรายละเอียดดังนี้

- 1.1 **ด้านผู้สอน** ประกอบไปด้วย ภูมิหลัง ความเป็นครู คุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอน
- 1.2 **ด้านผู้เรียน** ประกอบไปด้วย ภูมิหลัง ความรู้ทางด้านทฤษฎีและทักษะบุคลิกภาพ ทักษะสติ
- 1.3 **ด้านหลักสูตร** ประกอบไปด้วย เนื้อหาสาระ เอกสารประกอบการสอน
- 1.4 **ด้านกระบวนการสอน** ประกอบไปด้วย วิธีการ สื่อวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ การวัดและการประเมิน การปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม

ตอนที่ 2 ข้อมูลจากการสอบถามผู้เรียน ด้านกระบวนการสอนดนตรีไทย ประกอบไปด้วย สภาพทั่วไปของผู้เรียน วิธีการ สื่อวัสดุอุปกรณ์การสอน สถานที่ การวัดและการประเมิน การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม ในโรงเรียนมีอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล เป็นผู้สอน และบ้านดนตรีไทยมีผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เป็นผู้สอน โดยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามผู้เรียนในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา และผู้เรียนในบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ซึ่งประกอบไปด้วย

- 2.1 **สภาพทั่วไปของผู้เรียน** ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และอาชีพ
- 2.2 **วิธีการ** เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการสอนทั้งในทฤษฎีและทักษะ

ประกอบด้วย ความประทับใจ ตามทัศนคติที่ดี ทำให้เกิดความรักและขยัน สอดคล้องกับเนื้อหา
ตระหนักถึงขั้นตอน ตรงตามวัตถุประสงค์ มีระบบ มีการผสมผสาน และเกิดความหลากหลายใน
วิธีการ

2.3 สื่อวัสดุอุปกรณ์ เกี่ยวกับความเหมาะสมในการใช้สื่อกับการจัดการเรียนการสอน
ประกอบด้วย การส่งผลต่อขั้นตอนการสอน ทัศนคติ เกิดความรักและขยัน เหมาะสมมีคุณภาพ
ปรับเปลี่ยนยืดหยุ่น นำไปสู่วัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ มีความทันสมัย

2.4 สถานที่ เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ ที่มีผลต่าง ๆ
ประกอบด้วย มีความยืดหยุ่น เหมาะสม เกิดความรักความขยัน ทันสมัย การมีส่วนร่วม นำพาไปสู่
วัตถุประสงค์การเรียนรู้

2.5 การวัดและการประเมิน
ประกอบด้วย มีการวัดและการประเมิน การแนะแนวทางพัฒนาทฤษฎีและทักษะ เป็นไปตาม
วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ มีการทดสอบ การสังเกตความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนความรู้
มีการวัดและประเมินทฤษฎีและทักษะ การประเมินตนเอง

2.6 การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม
ประกอบด้วย มีการรักษาเกียรติ มีน้ำใจ ซื่อสัตย์ อดทน อดกลั้น รู้จักหน้าที่ เสียสละ ตรงต่อเวลา
ขยันหมั่นเพียร มีกิริยามารยาท และมีระเบียบวินัย

ตอนที่ 3 สรุปข้อมูล ด้านกระบวนการสอน การถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนโดย
มีอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล เป็นผู้สอน และในบ้านดนตรีไทยมีผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เป็นผู้สอน
ใช้วิธีการนำข้อมูล จากตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ซึ่งได้ข้อมูลจากเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์และ
แบบสอบถามมาวิเคราะห์ตามรายละเอียดดังนี้

3.1 วิธีการ กระบวนการ การถ่ายทอดดนตรีไทย

3.2 สื่อวัสดุอุปกรณ์

3.3 สถานที่

3.4 การวัดผลและการประเมินผล

3.5 คุณธรรมและจริยธรรม

ตอนที่ 1 การศึกษารายละเอียดทั่วไปตามองค์ประกอบทางดนตรีศึกษา (ในโรงเรียน)

1.1 ด้านผู้สอน

ผู้สอน คือผู้จัดการเรียนการสอน ต้องเป็นผู้ที่มี ทักษะทางการสอน มีความรู้ที่จะสอน มีความอดทน สง่างาม เสียสละ มีการพัฒนาทางด้านการจัดการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน เป็นผู้มีกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ เข้าใจในตัวผู้เรียน ศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ได้ศึกษา ผู้สอน ในโรงเรียน ได้แก่ อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล โดยการรวบรวมข้อมูลและสรุปผลการศึกษาจากการศึกษาเอกสารการสังเกต การสัมภาษณ์ ในด้าน ประวัติส่วนตัว ด้านการศึกษา ด้านการทำงาน และด้านผลงาน มีรายละเอียดดังนี้

ภูมิหลัง

ประวัติส่วนตัว

อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล เกิดเมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2493 บิดาชื่อ นายเป็รื่อง อินทนิล มารดาชื่อ นางทิ่ง อินทนิล มีพี่น้อง 6 คน นายประดิษฐ์ อินทนิล เป็นบุตรคนที่ 5 สมรสกับ รองศาสตราจารย์ไพพรรณ อินทนิล อดีตผู้รักษาการสถาบันวิจัยวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยบูรพา มีบุตรด้วยกัน 2 คน คือ นางสาวปรีญาพร อินทนิล และ นายประดิพัทธ์ อินทนิล ครอบครัวของท่านเป็นครอบครัวที่รักในความเป็นไทยเป็นอย่างมาก บุตรทั้ง 2 คน ของท่านได้ศึกษาด้าน ศิลปวัฒนธรรม บุตรชายมีความสามารถทางด้านดนตรีไทย บุตรสาวมีความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ ไทย ทางด้านภรรยาของท่านคือ รองศาสตราจารย์ไพพรรณ อินทนิล ได้ทำงานทางด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมอยู่เสมอ จนได้รับรางวัลรัตนบูรพา จากมหาวิทยาลัยบูรพา เข้ารับพระราชทานรางวัล จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตามที่อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ได้กล่าวว่า

“อาจารย์ไพพรรณ ชอบดนตรีไทย ชอบศิลปะไทย ๆ เมื่อก่อนข้าง ๆ บ้าน มีคณะลิเก มีการซ้อม เขาก็อยู่ใกล้กับดนตรี ที่บ้านเขา (อาจารย์ไพพรรณ อินทนิล) ก็ทำละครวิทยุ เขายังเคยเขียนบทความว่า อยากอยู่บ้านไทย ก็ได้มีความสุข ส่วนลูกสาวและลูกชายก็เรียนดนตรี ลูกชายชอบดนตรีไทย ส่วนลูกสาว ให้ไปเรียนนาฏศิลป์ ให้ไปรับ”

(ประดิษฐ์ อินทนิล, สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2557)

ทางครอบครัวของอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ได้ให้ความสำคัญกับศิลปวัฒนธรรมไทยอยู่เสมอ ไปร่วมงานการแสดงดนตรีไทย และด้านต่าง ๆ ที่เป็นการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยอย่างต่อเนื่องดัง คำกล่าวของธนพร พิทักษ์กุล ที่ได้กล่าวว่า

“ครอบครัวของอาจารย์ประดิษฐ์ จะเข้าร่วมงานการประกวดหรืองานอะไร
หลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับดนตรีไทยและงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมไทย
บ่อยครั้งมาก บางครั้งก็เห็นอาจารย์เป็นคนเล่นดนตรีด้วย”

(ธนพร พิทักษ์กุล, สัมภาษณ์, 31 มีนาคม 2557)

เห็นได้ว่า ครอบครัวของอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล เป็นครอบครัวที่ให้ความสำคัญกับ
ทางด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็นทางด้านดนตรี นาฏศิลป์ ศิลปะ ในแขนงต่าง ๆ
ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานสถาบันวิจัยวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยบูรพา และในส่วนงานต่าง ๆ
ทางด้านวัฒนธรรมในภาคตะวันออก

ด้านการศึกษา

จบการศึกษาศึกษาในระบบ (วิชาสามัญ) ชั้นประถมศึกษา 1-7 โรงเรียนวัดหลวงพรหมาวาส
จังหวัดชลบุรี

ระดับชั้นมัธยมศึกษา 1-3 โรงเรียนพนัสพิทยาคาร จังหวัดชลบุรี

ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ป.กศ.ต้น) วิทยาลัยครู จังหวัดฉะเชิงเทรา

ปริญญาตรี สาขาภูมิศาสตร์ (กศ.บ.) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ปริญญาโท สาขาการอุดมศึกษา (กศ.ม.) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ด้านการศึกษาดนตรีไทย

อาจารย์ได้ศึกษาวิชาการนอกระบบ (ด้านดนตรีไทย) กับ คุณพ่อเป็รื่อง อินทนิล เป็นคนแรก
โดยการศึกษาการบรรเลงระนาดเอกและเครื่องเป่าพาทย์ต่าง ๆ จนครบวง ตามที่อาจารย์ประดิษฐ์
อินทนิล ได้กล่าวไว้ว่า

“ได้เรียนที่บ้านกับคุณพ่อเป็นคนแรก ท่านเป็นผู้ถ่ายทอดให้
ฝึกเป่าพาทย์ ฝึกเล่นดนตรีไทย”

(ประดิษฐ์ อินทนิล, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2556)

อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิลยังมีโอกาสเป็นศิษย์ของ คุณหญิงชื่น ศิลปบรรเลง (ศิลปิน
แห่งชาติ) ครูประสิทธิ์ ศิลปบรรเลง และครูขวัญชัย (เถ) ศิลปบรรเลง ตามที่อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล
ได้กล่าวไว้ว่า

“คุณหญิงชื่น ท่านเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาชมรมดนตรี ก็มีโอกาสดำเนินไปเล่นในวง
ตั้งแต่ปี 1 ถึง ปี 4 อาจารย์ท่านได้ถ่ายทอดโดยใช้โน้ต เป็นโน้ตที่คุณพ่อคุณหญิง

คือ หลวงประดิษฐ์ไพเราะ นำมาเผยแพร่ ผมได้เห็นวิธี ที่อาจารย์ (คุณหญิงชั้น ศิลปบรรเลง) สอนน้อง ๆ ต่อเพลงต่าง ๆ สอนผมด้วย บางครั้งอย่าง ผมเรียนระนาด อาจารย์ (คุณหญิงชั้น ศิลปบรรเลง) ท่านไม่ถนัด ท่านก็พาผมไปหาพี่ชายท่าน คือ อาจารย์ประสิทธิ์ ศิลปบรรเลง”

(ประดิษฐ์ อินทนิล, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2556)

โดยได้ศึกษากับคุณหญิงชั้น ศิลปบรรเลง เมื่อเป็นนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ ประสานมิตร และได้ศึกษาความรู้เพิ่มจากอาจารย์ชฎิล นักดนตรี เมื่อเข้ามารับราชการในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” โดยได้ศึกษาเพลงเดี่ยว ไว้มหลายเพลงจากท่านอาจารย์ชฎิล นักดนตรี ดังคำกล่าวของ อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ที่ได้กล่าวว่า

“ผมได้ต่อเพลงเดี่ยว เพลงอาหนู เพลงแขกมอญ จากครูชฎิล และได้้นำเพลงของท่านไปตีระนาดที่ประเทศอังกฤษโดยเดินทางไปกับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร”

(ประดิษฐ์ อินทนิล, สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2557)

เห็นได้ว่า ด้านการศึกษาทางดนตรีไทยของอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ถือได้ว่าอาจารย์เป็นผู้ที่ได้รับ การถ่ายทอดทางด้านดนตรีไทยมาโดยตรงจากครอบครัวของอาจารย์และได้มีโอกาสต่อยอดความรู้ทางด้านดนตรีไทยจากคุณหญิงชั้น ศิลปบรรเลง (ศิลปินแห่งชาติ) ครูประสิทธิ์ ศิลปบรรเลง ครูขวัญชัย ศิลปบรรเลง ครูชฎิล นักดนตรี ซึ่งครูทุกท่านนี้ เป็นครูที่ได้รับการยอมรับในความรู้ความสามารถทางด้านดนตรีไทยในระดับประเทศทั้งสิ้น จากการทำอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ได้มีโอกาสศึกษาความรู้จากผู้ทรงคุณวุฒิโดยตรงและถูกต้องตามขนบธรรมเนียมประเพณีจึงทำให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเป็นอย่างสูง และเป็นที่ยอมรับของผู้ที่รักดนตรีไทยเป็นอย่างมากทั้งในระดับจังหวัด และระดับภาคตะวันออก

ด้านการทำงาน

พ.ศ. 2517-2518 สังกัด โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ”

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ตำแหน่ง อาจารย์

พ.ศ. 2518

ดำรงตำแหน่ง รักษาการหัวหน้าภาควิชาดุริยางคศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม

พ.ศ. 2519-2531 สังกัด โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ”

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ตำแหน่ง อาจารย์

พ.ศ. 2532-2534

ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียน โรงเรียนสาธิต

“พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา

พ.ศ. 2540-2553

หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาโรงเรียนสาธิต

“พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา

พ.ศ. 2532-2553 กรรมการโครงการสถาบันศิลปะและวัฒนธรรม

พ.ศ. 2532-2553 สังกัด โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา

ตำแหน่ง อาจารย์

ด้านผลงาน

- เป็นนักดนตรีไทยที่มีฝีมือการบรรเลงระนาดเอกได้เป็นอย่างดี และมีความชำนาญ เครื่องดนตรีประเภท ขิม
- ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ชั้น ท.ช. เหรียญจักรพรรดิมาลา
- ได้รับโล่เกียรตินิยม ศิลปินดีเด่น สาขาดนตรีไทย ปี 2544 จากศูนย์ศิลปวัฒนธรรม จังหวัดชลบุรี
- ได้รับรางวัลรัตนบูรพา สาขาการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ประจำปี 2545 จาก มหาวิทยาลัยบูรพา
- ได้รับรางวัลครูผู้สอนดีเด่น ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ประจำปี 2552 จากสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาชลบุรีเขต 1
- ได้รับจัดทำหนังสือวิชาการเพื่อเผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับดนตรีไทย เช่น โน้ตขิม โน้ตระนาดเอก โน้ตซอด้วง และหนังสือชื่อดนตรีไทยและนาฏศิลป์
- เป็นผู้ริเริ่มจัดโครงการมหกรรมดนตรีไทยประถมศึกษา จังหวัดชลบุรี
- ผู้ริเริ่ม 1 ใน 4 ผู้จัดการประกวดดนตรีไทย ระดับนักเรียนภาคตะวันออก
- บูรพา หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดชลบุรี และสำนักงาน คณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติ
- จัดทำรายการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับดนตรีไทยทางสถานีวิทยุ สทท. 5 พัทยา
- ประธานชมรมครูสอนดนตรีไทยประถมศึกษา จังหวัดชลบุรี
- ผู้ฝึกสอนนักเรียนโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” ประเภทวงเครื่องสายผสม รางวัลชนะเลิศอันดับ 2 การประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนภาคตะวันออก ซึ่งถวายพระราชทาน ครั้งที่ 16 วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2539
- ผู้ฝึกสอนนักเรียนโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” ประเภทวงเครื่องสายผสมรางวัล ชนะเลิศ การประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนภาคตะวันออก ซึ่งถวายพระราชทาน ครั้งที่ 22 วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2545
- ผู้ฝึกสอนนักเรียนโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” ประเภทการบรรเลง ระนาดเอกเดี่ยว รางวัลชนะเลิศ การประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนภาคตะวันออก ซึ่งถวายพระราชทาน ครั้งที่ 30 วันที่ 22-24 มกราคม 2553

ผลงานข้างต้นเป็นเพียงบางส่วนของท่านอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ได้ทำมาตลอดระยะเวลา กว่า 30 ปี เป็นที่ยอมรับจากครูทางด้านดนตรีไทย และผู้สนใจทางด้านดนตรีไทย ในภาคตะวันออก

ตลอดอายุในการรับราชการทั้งการเป็นผู้ก่อตั้งโครงการต่าง ๆ ผู้ริเริ่ม งานด้านดนตรีไทย ผู้ฝึกสอน นักเรียนเข้าแข่งขันโอกาส ต่าง ๆ จนได้รับรางวัลอย่างมากมาย จากผลงานที่กล่าวมา พบว่า อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านดนตรีไทยเป็นอย่างมากจนเป็นที่ ยอมรับในหน่วยงานต่าง ๆ ได้รับรางวัลจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อเป็นกำลังใจพร้อมทั้งเป็นสิ่งยืนยันใน ความรู้ความสามารถของอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล จากผลงานดังกล่าวพบว่าสิ่งที่อาจารย์มีความ ภูมิใจที่ได้ทำและได้สร้างงานทางด้านศิลปวัฒนธรรมไว้ให้คนรุ่นหลังเป็นอย่างมาก คือ การได้เป็นผู้ ริเริ่มจัดงานมหกรรมดนตรีไทยในจังหวัดชลบุรี และการฝึกสอนนักเรียนเข้าแข่งขันวงดนตรีไทยในเวที ต่าง ๆ ตามที่อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ได้กล่าวว่า

“ภูมิใจที่เป็นผู้ริเริ่มงานมหกรรมดนตรีไทยในจังหวัดชลบุรี เพราะเห็นที่อื่น ๆ มีงานดนตรีไทยอุดมศึกษา ก็เลยคิดว่า ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี ครูดนตรีแต่ละโรงเรียนก็มีวงดนตรี แทนที่จะมาแข่งขันกัน อย่างเดียว ก็ให้มีโอกาสมาบรรเลงร่วมกัน อีกสิ่งทีภูมิใจ คือภูมิใจที่ฝึกสอนนักเรียน แข่งขันวงดนตรีไทยแล้วได้รับรางวัลพระราชทาน คือ ท้าว (สอนดนตรีไทยให้เป็นวงเพื่อแข่งขัน) มันยากแต่ก็ทำได้”

(ประดิษฐ์ อินทนิล, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2556)

เห็นได้ว่า อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทั้งทางด้านการปฏิบัติ ดนตรีการถ่ายทอด และการเป็นผู้นำ คิตรีเริ่มในการจัดตั้งโครงการต่าง ๆ จนเป็นที่ยอมรับในจังหวัด ชลบุรีและในภาคตะวันออก โดยมีครอบครัวเป็นผู้สนับสนุนและเป็นกำลังใจ เป็นกำลังกายช่วยกัน ผลักดันโครงการต่าง ๆ จนสำเร็จอีกทั้งอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ยังเป็นผู้ได้รับความรู้โดยตรงจากผู้มี ความรู้ทางด้านดนตรีไทยจนแตกฉาน สามารถคิดรูปแบบการสอนจนทำให้ลูกศิษย์มีความรู้และ ความสามารถประกวดแข่งขันดนตรีในเวทีต่าง ๆ ได้รับรางวัลอย่างมากมาย สอดคล้องกับ ฉันทพร ทับมี (ฉันทพร ทับมี, สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2556) ได้กล่าวว่า

“อาจารย์เป็นผู้ที่มีชื่อเสียงในวงการดนตรีไทยมากทั้งในจังหวัด และภาคตะวันออก มีความสามารถทางด้านดนตรีไทยสูง เป็นผู้ริเริ่ม งานดนตรีไทยต่าง ๆ ท่านมีความประสงค์ที่จะให้เด็กรุ่นหลังได้รับการถ่ายทอด ท่านต้องการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เยาวชนคนรุ่นหลัง จัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักเรียน”

(ฉันทพร ทับมี, สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2556)

ความเป็นครู

ในด้านความเป็นครู ผู้วิจัยได้ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการสังเกต มีรายละเอียดดังนี้

อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล เป็นผู้ที่มีความเป็นครูอย่างสูงท่านได้รับราชการสอนในระบบโรงเรียน มามากกว่า 30 ปี ตลอดระยะเวลาดังกล่าวได้สร้างลูกศิษย์ให้ได้รับการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ ท่านได้ยึดหลักการ และจรรยาบรรณครูมาปฏิบัติในการเป็นผู้ถ่ายทอด ดังคำที่อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิลได้กล่าว ไว้ว่า

“ครูใช้จรรยาบรรณครู เป็นหลักในการปฏิบัติตน เป็นคนดี และเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักเรียน”

(ประดิษฐ์ อินทนิล, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2556)

ไม่ว่าจะอยู่ในโรงเรียนหรือที่บ้านพักที่ต่าง ๆ อาจารย์จะเป็นแบบอย่างที่ดีอยู่เสมอ หากผู้เรียนต้องการความรู้ไม่ว่าจะเวลาไหน ท่านยอมสละเวลาเพื่อถ่ายทอดดนตรีไทยให้แก่ลูกศิษย์ทุกคน ตลอดเวลาทุกโอกาสและทุกสถานที่ สอดคล้องกับลูกศิษย์ที่ได้กล่าวถึงความเป็นครูของอาจารย์ ประดิษฐ์ อินทนิลไว้ว่า

“อาจารย์จะปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่น่าเคารพ ตรงต่อเวลา มานั่งรอสอนอยู่เสมอ อยากร้องเพลงอะไรก็ไปหา อาจารย์จะบอก และสอนความรู้ต่าง ๆ อยู่ตลอดไม่ว่าจะเจออาจารย์ที่ใดก็ตาม”

(ณัฐวุฒิ การะกิจ, สัมภาษณ์, 27 มิถุนายน 2557)

“อาจารย์จะไม่พูดในทุกสิ่ง แต่จะพูดในสิ่งที่สำคัญ ค่อย ๆ เสริมเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตน ท่านจะปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีตลอดเวลาไม่ว่าจะอยู่ในโรงเรียนหรืออยู่นอกโรงเรียน”

(ธรรมภักดิ์ ปัญญาประดิษฐ์, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2557)

“อาจารย์เป็นคนที่เป็นกันเองมาก ใจดี เป็นแบบอย่างที่ดี ไม่ดูคนที่ตั้งใจเรียน แต่สำหรับคนที่ไม่ตั้งใจเรียนจะคุมมาก สอนปฏิบัติได้ทุกที่ ที่มีเครื่องดนตรีไทย”

(เมืองปาย งามแสงรัตน์, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2557)

นอกจากความรู้ในด้านวิชาดนตรีไทยแล้ว สิ่งที่อาจารย์ได้ถ่ายทอดให้ลูกศิษย์เสมอคือการปฏิบัติตนให้อยู่ในหลักธรรมอันพึงปฏิบัติสำหรับนักเรียน นิสิต นักศึกษา และครูอาจารย์ดนตรีไทย โดยการปฏิบัติเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี ตามคำกล่าวของอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ได้กล่าวไว้ว่า

“ครูต้องปฏิบัติให้เป็นแบบอย่าง ทั้งในเวลาสอนในโรงเรียน มหาวิทยาลัย และแม้กระทั่ง ที่บ้านหรือที่สถานที่ใด ๆ ก็ตาม รับผิดชอบต่อหน้าที่ ตรงต่อเวลา มีน้ำใจในการฝึกซ้อม”

(ประดิษฐ์ อินทนิล, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2556)

อาจารย์ให้การสั่งสอน อบรม ลูกศิษย์ และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีอยู่เสมอ สอดคล้องกับฉันทพร ทับมี (สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2556) จิตรลดา สุทธิเรือง (สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2556) และกิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ (สัมภาษณ์, 25 มีนาคม 2557) ในด้านความเป็นครูของอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล พบว่า อาจารย์เป็นผู้ที่ให้ความรู้อย่างจริงจัง ตรงต่อเวลา สอนให้รู้จักความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนที่ดี เป็นแบบอย่างให้แก่ลูกศิษย์ในทุกระดับการศึกษา

จากข้อมูลข้างต้น พอสรุปได้ว่า ความเป็นครูของอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ลูกศิษย์ ทั้งนักเรียน นิสิต นักศึกษา และครูอาจารย์ที่สอนดนตรีไทยทั่วไป ครูทุกคนควรปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี สำหรับครูดนตรี เน้นในเรื่องของการเลียนแบบจากทักษะและจากการประพฤติตนของครูในทุก ๆ ทาง (วรรณิสา ประเสริฐศุภวิทย์, 2555) การเป็นตัวอย่างในความเป็นครูที่ดี ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในความเป็นครูที่ดีและส่งผลให้ผู้สอนหากจะถ่ายทอดความรู้ใด ๆ ให้แก่ลูกศิษย์ เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนนั้น ยอมรับความรู้และยอมรับการอบรมสั่งสอน การประพฤติปฏิบัติตน จากครูอาจารย์ด้วยความจริงใจ

คุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอน

ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของครูผู้สอนถือได้ว่าอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล เป็นตัวอย่างในการปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างที่ดี ให้ลูกศิษย์ได้ปฏิบัติตาม ท่านอบรมเรื่องความเป็นผู้มีคุณธรรม

จริยธรรม โดยใช้หลักธรรมคำสั่งสอนในพุทธศาสนา มาเป็นเครื่องมือในการ ปฏิบัติต่อตนเอง และเป็นแบบอย่างในการถ่ายทอด ตามคำกล่าวของอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิลที่กล่าวว่า

*“ปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่าง ใช้ศีล 5 เป็นหลักในการปฏิบัติ
ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ซื่อสัตย์ มีความจริงใจ”*

(ประดิษฐ์ อินทนิล, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2556)

สิ่งที่พึงสังเกตอย่างชัดเจน ทุกครั้งที่อาจารย์ต้องพาผู้เรียนไปบรรเลงดนตรี ท่านจะเป็นผู้นำกล่าวคำบูชาครูอาจารย์เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้เกิดความศรัทธาในดนตรีไทยที่ท่านได้ถ่ายทอดมาโดยตลอด และทุกครั้งที่อาจารย์เข้ามาสอนในห้อง อาจารย์จะกราบพระ ไหว้พ่อแก่ ก่อนสอนผู้เรียนทุกครั้ง การกระทำดังกล่าวถือได้ว่าเป็นแบบอย่าง que แสดงให้เห็นถึง การเป็นแบบอย่างที่ดีของอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ดังคำกล่าวของลูกศิษย์ที่ได้กล่าวว่า

*“อาจารย์เป็นคนดี มีศีลธรรม อาจารย์เข้ามาก็จะกราบพระ
แล้วก็ไหว้พ่อแก่ ก่อนสอนทุกครั้ง”*

(ณัฐวุฒิ การะกิจ, สัมภาษณ์, 27 มิถุนายน 2557)

นอกจากนั้นอาจารย์ยังกล่าวกับลูกศิษย์อยู่เสมอเรื่องการปฏิบัติตนเองไม่เอาเปรียบใคร ซื่อสัตย์ และจริงใจในการประกอบอาชีพของตนเอง ดังคำกล่าวของลูกศิษย์ได้กล่าวไว้ว่า

*“เราควรรู้จักช่วยเหลือคนอื่น ไม่เอาเปรียบใคร ให้มีความซื่อสัตย์
และจริงใจต่อคนอื่น เวลาเห็นคนอื่นมีความสุขเราก็ควรมีความสุขเช่นกัน”*

(จิตรลดา สุทธิเรือง, สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2556)

อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ได้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีโดยการปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและยังช่วยอบรมสั่งสอนให้ลูกศิษย์ ให้ถือปฏิบัติตามครูผู้สอนในทางที่ดี ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติตน เพื่อเป็นแบบอย่าง ด้านคุณธรรม และจริยธรรม การเป็นครูที่ดีอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม สอดคล้องกับसारโฆ บัวศรี (2552) กล่าวว่า ความประพฤติที่ถือว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่า ได้แก่ ศีลธรรม

จริยธรรม คุณธรรม เนติธรรม และธรรมเนียมประเพณี จะส่งผลให้ผู้สอนได้รับการยอมรับจากลูกศิษย์ โดยเป็นผู้อบรม ชี้แนะลูกศิษย์ได้เรียนรู้และปฏิบัติได้อย่างดีมีความรู้และความสามารถต่อไป

จากองค์ประกอบทางดนตรีศึกษา ในด้านผู้สอน พบว่า อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล เป็นผู้ถ่ายทอดที่ได้รับการถ่ายทอดด้านดนตรีไทยโดยตรงจากผู้มีความรู้ความสามารถในระดับประเทศ ทั้งศิลปินแห่งชาติ ครูผู้มีชื่อเสียงในวงการดนตรีไทย สำหรับความสามารถเฉพาะด้าน การปฏิบัติทักษะผู้ถ่ายทอดมีความถนัดและโดดเด่น ในการปฏิบัติ เป็นที่ยอมรับในความรู้ความสามารถทางด้านดนตรีไทยอย่างสูงทั้งในการถ่ายทอดในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา ด้านผลงาน ได้รับรางวัลเป็นที่ยอมรับในวงการดนตรีไทยเป็นอย่างยิ่ง และเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีไทยให้ผู้เรียนได้รับรางวัลอย่างหลากหลาย มีความเป็นครู ที่ยึดมั่นให้จรรยาบรรณ ความเป็นครูอันสูงสุดมาเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตน มีคุณธรรมและจริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น เอาใจใส่ดูแลผู้เรียนอย่างเต็มความรู้ความสามารถของตน ถือได้ว่าเป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตาม

1.2 ด้านผู้เรียน

ผู้เรียน คือ ผู้ที่ได้รับผลจากกระบวนการถ่ายทอด โดยสังเกตจากการแสดงออกทางด้านพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ที่ตนได้รับ เป็นผู้แสวงหาความรู้นำไปปรับใช้และพัฒนาตนเองจากการที่ผู้สอนได้ใช้กระบวนการถ่ายทอดความรู้ ระหว่างผู้สอนไปสู่ผู้เรียน สำหรับการวิจัยด้านผู้เรียนในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การเก็บข้อมูลจากเอกสาร การสังเกต และการสัมภาษณ์ ซึ่งแบ่งผู้เรียนออกเป็น สอง กลุ่ม คือ กลุ่มผู้เรียนปกติในรายชั่วโมงและกลุ่มผู้เรียนในชุมนุม สามารถรวบรวมและสรุปเนื้อหา ด้านผู้เรียน ประกอบไปด้วย ภูมิหลัง ความรู้ทางด้านทฤษฎีและทักษะ บุคลิกภาพทัศนคติ ได้ดังนี้

ภูมิหลัง

กลุ่มผู้เรียนปกติในรายชั่วโมง

การจัดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่ากลุ่มผู้เรียนปกติในรายชั่วโมงมีความหลากหลายความรู้ความสามารถ โดยผู้เรียนกลุ่มนี้อาจารย์ผู้สอนไม่ต้องคัดเลือกผู้เรียนเนื่องจากเป็นวิชาบังคับ จึงไม่สามารถคัดเลือกกลุ่มผู้เรียนได้ ตามคำกล่าวของอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ที่กล่าวว่า

“ไม่ต้องเลือกผู้เรียน เพราะเป็นชั้น ซึ่งบังคับไปเลยว่าห้องนี้
และก็เรียนไปเลยตามตารางสอน”

(ประดิษฐ์ อินทนิล, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2556)

เนื่องจากผู้เรียนได้เข้ามาศึกษาในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงต้องเรียนตามรายวิชาพื้นฐาน ทั้งนี้ผู้เรียนจะมีความรู้ความสามารถด้านดนตรีไทย แบบพื้นฐานมาบ้างแล้วในระดับประถมศึกษา แต่ในระดับประถมศึกษานั้นนักเรียนไม่ได้มุ่งเน้นในด้านการปฏิบัติ แต่จะเป็นการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษาโดยมุ่งเน้นไปทางด้านทฤษฎี เป็นหลัก ส่วนระดับมัธยมศึกษา อาจารย์ได้สอนมุ่งเน้นทางด้านทฤษฎีมากกว่าทฤษฎี ให้นักเรียนปฏิบัติเครื่องดนตรีทุกคน พยายามเรียนให้ได้ ดังคำกล่าวของผู้เรียนที่กล่าวไว้ดังนี้

“ทฤษฎี (ดนตรี) ไปทำรายงาน ศึกษาเอง เพราะมีเวลาเรียนน้อย
เน้นเรื่องการปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่”

(ณัฐวุฒิ การะกิจ, สัมภาษณ์, 27 มิถุนายน 2557)

“อาจารย์จะสอนปฏิบัติเป็นหลักให้นักเรียนทุกคนได้ปฏิบัติหมด”

(จิตรลดา สุทธิเรือง, สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2556)

“มีนักเรียนที่เล่นดนตรีไม่เป็น เขาก็พยายามเล่น คนที่เป็นก็เรียน
ไปตามที่อาจารย์สอนเพิ่มเติม”

(ธัญพร ทับมี, สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2556)

รูปแบบในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนที่เรียนในรายชั่วโมงมีความแตกต่างจากการจัดการเรียนในกลุ่มที่เรียนในชุมนุมเนื่องจากกลุ่มผู้เรียนชุมนุมจะเป็นกลุ่มที่มีพื้นฐานการปฏิบัติทักษะดีอยู่แล้วส่วนผู้เรียนในรายชั่วโมงจะมีพื้นฐานความรู้ที่น้อยและมีพื้นฐานไม่เท่ากันรูปแบบการจัดการเรียนการสอนก็ต่างกันไปตามคำกล่าวของโสจิรัตน์ บุญเรือน ที่กล่าวไว้ว่า

“นักเรียนในห้องเรียนปกติจะมีพื้นฐานน้อยและไม่เท่ากัน
อาจารย์จะสอนพื้นฐานไปก่อน ส่วนนักเรียนในชุมนุมอาจารย์

จะสอนอีกระดับหนึ่งเพราะมีพื้นฐานมาก่อนแต่จะเน้นการต่อวง
(สอนบรรเลงรวมวง) กับเทคนิค”

(โสจิรัตน์ บุญเรือง, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2557)

เห็นได้ว่า ภูมิหลัง ของกลุ่มผู้เรียนในรายชั่วโมง มีความหลากหลายทั้งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านดนตรีไทยอยู่แล้วส่วนหนึ่งบางส่วนก็ไม่มีความสามารถทางด้านดนตรีไทย เนื่องจากผู้เรียน ได้เรียนตามหลักสูตรของสถานศึกษาเป็นตัวกำหนดให้เรียนตามวิชาพื้นฐาน การจัดการเรียนการสอนก็ดำเนินไปตามหลักสูตร และภูมิหลังความรู้ความสามารถของผู้เรียน ผู้เรียนยังสามารถแยกออกเป็นผู้เรียนที่เก่งกับไม่เก่ง และมีความขยันรับผิดชอบในการเรียนรู้ที่ต่างกัน ในแต่ละห้องเรียน

กลุ่มผู้เรียนในชุมนุม

การจัดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า กลุ่มผู้เรียนในชุมนุมเป็นกลุ่มที่มีความความสามารถและให้ความสนใจทางด้านดนตรีไทยเป็นพิเศษ โดยการชักชวนนักเรียนที่มีความสามารถด้านการปฏิบัติมาจากกลุ่มนักเรียนที่เรียนในรายชั่วโมง และบางส่วนได้นักเรียนจากโครงการรับเข้าศึกษาต่อความสามารถพิเศษของทางโรงเรียนที่จัดขึ้น ผู้สอนไม่ต้องคัดเลือกผู้เรียนเนื่องจากผู้เรียนสมัครใจ เข้าศึกษาในกิจกรรมชุมนุมเอง ตามคำกล่าวของจิตรลดา สุทธิเรือง และวรรณกรรม พงษ์สีชมพู ที่ได้กล่าวว่า

“ชอบเล่นดนตรีไทย สมัครเข้ามาชุมนุมเองเพราะจะได้มีเวลาซ้อมมากขึ้น
ไม่ค่อยมีเวลาซ้อมเวลาอื่น”

(จิตรลดา สุทธิเรือง, สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2556)

“นักเรียนชุมนุมบางคนก็สอบโครงการพิเศษเข้ามาเรียนเก่งดนตรี
บางคนก็ชวนมาจากนักเรียนที่พอจะเล่นได้ตอนที่เรียนในชั่วโมง
เข้ามาเรียนชุมนุม ก็เลยมีแต่คนเก่งปฏิบัติในชุมนุม”

(วรรณกรรม พงษ์สีชมพู, สัมภาษณ์, 2 เมษายน 2557)

กลุ่มผู้เรียนในชุมนุมยังเป็นกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถด้านทักษะทางดนตรีได้ดีมีโอกาสมา
รวมกลุ่มกันบรรเลง เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางเพลงต่าง ๆ ใช้วิธีการ ที่ช่วยสอนให้นัก
ช่วยกันทบทวนความรู้ ได้ข้อรวมวง ดังคำกล่าวของ ผู้เรียน ที่กล่าวว่า

“ชุมนุมก็เน้นในการต่อเพลง ซ้อมเป็นวง คนที่ได้เพลงก็ช่วยกันทวนให้คนที่ยังไม่ได้”

(ณัฐวุฒิ การะกิจ, สัมภาษณ์, 27 มิถุนายน 2557)

“อาจารย์จะให้ช่วยต่อเพลงให้นัก ๆ ในชุมนุมดนตรีไทย อย่างหนู (โสจรรย์) เล่นจะเข้า หนู (โสจรรย์) ก็จะไปสอนน้องที่เล่นจะเข้า”

(โสจรรย์ บุญเรือง, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2557)

ผู้เรียนกลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทยเป็นอย่างสูง กลุ่มนี้
เองจะเป็นกลุ่มที่พัฒนาตัวเองมุ่งเน้นทางด้านการศึกษาในโรงเรียนตามงานโอกาสต่าง ๆ และการ
ประกวดแข่งขัน ดังคำกล่าวของผู้เรียน ที่ได้กล่าวไว้ว่า

“ชุมนุมจะใช้การต่อเพลงเพื่อไปเล่นงาน ต่อเพลงเพื่อประกวด
แข่งขันในเวทีต่าง ๆ เช่น ชิงถ้วยพระราชทาน”

(ณัฐวุฒิ การะกิจ, สัมภาษณ์, 27 มิถุนายน 2557)

“การสอนในชุมนุม อาจารย์จะเข้มงวดมาก ให้พวกเราตั้งใจเรียน
มากกว่าปกติ เพราะจะต้องไปประกวด”

(ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2557)

“นักเรียนที่เรียนในชุมนุมจะเป็นคนที่มีพื้นฐานทางดนตรีอยู่แล้ว
ส่วนใหญ่พอถึงคาบเรียนชุมนุมก็จะมาต่อเพลงเพิ่มขึ้น
มีอาจารย์ประดิษฐ์ เป็นคนต่อให้เพื่อไปเล่นงาน และเข้าประกวด”

(กิตติพงษ์ ชุมชูจันทร์, สัมภาษณ์, 25 มีนาคม 2557)

เห็นได้ว่า ภูมิหลัง ของกลุ่มผู้เรียนในชุมชน เป็นผู้เรียนที่มีความสามารถอยู่แล้วเน้นทางด้านการปฏิบัติ มีความสนใจทางด้านการปฏิบัติทักษะเป็นพิเศษ เข้ามาสมัครชุมชนด้วยความต้องการของตนเอง บางส่วนก็สอบโครงการพิเศษเข้ามาศึกษาในโรงเรียน และบางคนอาจารย์ก็ชวนมาจากการเรียนในชั่วโมงเข้ามาอยู่ในชุมชนด้วย โดยกลุ่มผู้เรียนกลุ่มนี้ได้ฝึกซ้อมเพื่อเป็นตัวแทนโรงเรียนแสดงในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนได้จัดขึ้น อีกทั้งยังเป็นตัวแทนโรงเรียนในการประกวดทักษะด้านดนตรีไทยในเวทีต่าง ๆ ที่มีการจัดการประกวดทั้งในระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศ

ความรู้ทางด้านทฤษฎีและทักษะ
กลุ่มผู้เรียนในรายชั่วโมง

สำหรับกลุ่มผู้เรียนในรายชั่วโมง ในระบบโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ทุกคนมีสิทธิ์เลือกศึกษาตามเครื่องดนตรีที่ตนเองต้องการจะศึกษาแต่ต้องมีเครื่องดนตรีที่สามารถใช้ศึกษาได้ หรือมีการนำเครื่องดนตรีส่วนตัวมาศึกษา ไม่จำเป็นต้องมีความรู้ทางด้านทฤษฎีและทักษะระดับใดก่อน เนื่องจากผู้เรียนใน แต่ละระดับต้องศึกษาตามระบบและตามหลักสูตรของสถานศึกษาเป็นผู้กำหนด โดยอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล มีวิธีการถ่ายทอด องค์ความรู้ทางด้านทฤษฎีและทักษะตามหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จะเน้นไปในด้านการปฏิบัติ ส่วนทฤษฎีกำหนดให้ผู้เรียนไปศึกษาและทำรายงาน อาจารย์จะเน้นการปฏิบัติ โดยอาจารย์มีความเชื่อว่า การที่โรงเรียนจัดการเรียนการสอนเน้นทางด้านการปฏิบัติ นั้น ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่ยากและท้าทายสำหรับโรงเรียนเพราะมีผู้สอนดนตรีไทยในระดับมัธยมศึกษาเป็นส่วนน้อยที่จัดการเรียนการสอนในด้านทักษะการปฏิบัติ ดังคำกล่าวของอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ที่ว่า

*“ทฤษฎี (ดนตรี) นักเรียนสามารถหาได้ อ่านได้
แต่เราก็กำหนดให้ทำรายงาน เขียนมาให้ดู
การปฏิบัติจริง หาที่เรียนได้ยากก็ครูจะสอนเน้นปฏิบัติเป็นหลัก”*

(ประดิษฐ์ อินทนิล, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2556)

การสอนโดยเน้นการปฏิบัติเป็นสิ่งที่ดีสำหรับผู้เรียนที่ สนใจ เพราะการออกไปศึกษาการปฏิบัติภายนอกนั้น ค่อนข้างหาผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถในด้านนี้ได้น้อย และโรงเรียนเองก็มีเครื่องดนตรีไทยเพียงพอกับจำนวนนักเรียนในการจัดการเรียนการสอน ในส่วนของทฤษฎีนั้น อาจารย์มีความเชื่อว่า ผู้เรียนสามารถศึกษาความรู้ด้วยตนเองได้โดยการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลหลายแหล่ง เช่น หนังสือในห้องสมุด ร้านหนังสือ หรือ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น การเรียนการสอนด้านทฤษฎีและทักษะของผู้เรียนในระบบโรงเรียนนั้น มีลูกศิษย์ของอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ได้กล่าวไว้ดังนี้

“อาจารย์จะเน้นทางด้านทักษะการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎีดนตรี”

(ณัฐวุฒิ การะกิจ, สัมภาษณ์, 27 มิถุนายน 2557)

“อาจารย์เน้นปฏิบัติมากกว่า ไม่ค่อยเน้นทฤษฎี (ดนตรี)
ชอบต่อเพลงในห้อง ทฤษฎี (ดนตรี) อาจารย์จะไม่ค่อยพูดถึง พูดน้อย”

(จิตรลดา สุทธิเรือง, สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2556)

“มีสอนทฤษฎีดนตรีบ้าง แตกรกไปในการสอนทักษะ
แต่เน้นปฏิบัติเป็นหลัก”

(ธัญพร ทับมี, สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2556)

“ทฤษฎีดนตรีให้ทำรายงาน เน้นปฏิบัติ แจกโน้ตแล้วค่อย ๆ สอนไป
มีอธิบายเพิ่มเติมจากโน้ต”

(เมืองปาย งามแสงรัตน์, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2557)

“ทางด้านทฤษฎีดนตรีอาจารย์จะไม่เน้นอาจเป็นเพราะนักเรียนยังเด็กอยู่
จะเน้นปฏิบัติฝึกให้มาก ๆ เรื่องทฤษฎีดนตรีก็มีโน้ตที่อาจารย์ใช้สอน
เพราะอาจารย์เก่งเรื่องบันทึกโน้ต คนเครื่องสายก็ดูได้ คนปี่พาทย์ก็ดูได้
เพราะทางเพลงเป็นแบบกลาง ๆ ”

(สุพจน์ จุกกลิ่น, สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2557)

เห็นได้ว่า การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ในกลุ่มผู้เรียนปกติในรายชั่วโมง ด้านความรู้พื้นฐานทางทฤษฎีและทักษะ ในการจัดการเรียนการสอนภายในระบบโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา จะเน้นไปทางด้านการปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ โดยทฤษฎีนั้น อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ได้มอบหมายงานให้ไปศึกษาค้นคว้าเพื่อหาข้อมูลในการศึกษาสอดคล้องกับธนพร พิทักษ์กุล (สัมภาษณ์, 31 มีนาคม 2557) กล่าวว่า อาจารย์ให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาต่าง ๆ ส่วนการปฏิบัติที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้เต็มความรู้ความสามารถและเลือกที่จะศึกษาได้ตามความประสงค์ ในขณะที่เรียนในรายชั่วโมง เนื่องจากโรงเรียนมีเครื่องดนตรีที่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนอีกทั้งอาจารย์ก็เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการสอนเครื่องดนตรีไทยทุกประเภทที่มีอยู่ในโรงเรียนนี้

กลุ่มผู้เรียนในชุมนุม

ผู้เรียนในกลุ่มนี้จะมีการเรียนการสอนที่เน้นไปในทางด้านการปฏิบัติที่มีจุดมุ่งหมายในการแสดง ส่วนการเรียนทฤษฎีดนตรีพบว่า อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล จะใช้วิธีการบรรยายควบคู่ไปกับการสอนการปฏิบัติ อธิบายหลักการบรรเลงในแต่ละช่วงที่มีการเรียนการสอน ดังคำกล่าวของลูกศิษย์ที่ได้กล่าวว่า

“อาจารย์อธิบายการจับไม้ระนาด การสะบัดมือซิม อย่างหนูจะสีซอเบา
อาจารย์จะบอกให้สีทั้งแขน อย่าสีแค่ข้อมือ เวลาโน้ตรวมกัน
ให้สะบัดข้อมือแรง ๆ เพื่อให้เสียงดัง”

(ธัญพร ทับมี, สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2556)

“ถ้าโน้ตเป็นอย่างนี้ให้เล่นอีกแบบหนึ่งจะเพราะกว่า มีลูกเล่น มีสะบัด
อาจารย์ก็สอนหมด แต่ถ้าเป็นระนาดเอกอาจารย์ท่านจะสอนพี่ ๆ เต็มที่”

(จิตรลดา สุทธิเรือง, สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2556)

การสอนทักษะนั้นอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ได้จัดให้ฝึกซ้อมอย่างต่อเนื่อง เอาใจใส่ดูแลเขียนโน้ตให้ แต่ละคน แต่ละชนิดเครื่องดนตรี แจกให้ผู้เรียนได้ฝึกซ้อม จนได้เพลงและเกิดการคล่องตัว อาจารย์จึงกลับมาปรับทางเพลงเป็นรายบุคคล เพื่อให้เพลงนั้น ๆ ไพเราะมากยิ่งขึ้น ดังคำกล่าวของลูกศิษย์อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ที่ได้กล่าวไว้ว่า

“ใช้วิธีแจกโน้ตก่อน ให้ผู้เรียนไปศึกษาก่อนระดับหนึ่ง
เสร็จแล้วก็ต่างไปซ้อม จากนั้นค่อยปรับแก้ให้ตามเอกลักษณ์ของเครื่องดนตรี”

(ณัฐวุฒิ การะกิจ, สัมภาษณ์, 27 มิถุนายน 2557)

“เข้ามาอยู่ชุมนุม อาจารย์จะสอนเน้นการปฏิบัติ ให้โน้ตแล้วมาซ้อม ๆ
แล้วมาบรรเลงรวมก่อน ค่อย ๆ ปรับไป เปลี่ยนโน้ตไปที่ละเครื่องมือ”

(จิตรลดา สุทธิเรือง, สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2556)

สำหรับ กลุ่มผู้เรียนในชุมนุม พบว่า ในด้านการเรียนการสอนในกลุ่มนี้ เน้นการปฏิบัติเพื่อใช้ในการแสดงให้ความสำคัญกับทักษะเบื้องต้นในเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ ใช้โน้ตเพลงเป็นสื่อกลางในการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนได้รับการถ่ายทอดด้านทฤษฎีควบคู่ไปกับการปฏิบัติ ในรูปแบบการอธิบายเพิ่มเติม จากสิ่งที่อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ได้สอนเทคนิคต่าง ๆ แบบเฉพาะเป็น

รายบุคคลในแต่ละเครื่องมือ มีการถ่ายทอดด้านการปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความเชี่ยวชาญในการบรรเลง และนำไปใช้ในโอกาสต่าง ๆ ต่อไป

เห็นได้ว่า ผู้เรียนทั้งสองกลุ่มที่กล่าวมาข้างต้นในเรื่องการจัดการเรียนการสอนความรู้พื้นฐานทางทฤษฎีและทักษะนั้น พบว่าอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล เป็นผู้ที่มีความใส่ใจ เอาใจใส่ในการจัดการเรียนการสอนมาก ทั้งทฤษฎีและทักษะจะไม่ค่อยเน้น ส่วนของทฤษฎี แต่จะให้ความสำคัญด้านการปฏิบัติเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับ โสจิริตัน บุญเรือน ที่ได้กล่าวว่า

“อาจารย์เอาใจใส่ดูแลทุกสิ่ง แม้ว่านักเรียนจะถนัดเครื่องดนตรีที่ไม่เหมือนกัน ทฤษฎีดนตรี ก็ให้ทำรายงานโดยต้องเขียนมาส่ง ปฏิบัติทักษะ ก็ต้องปฏิบัติได้ และยิ่งเข้มงวดมาก หากไม่ได้ก็ไม่ให้ผ่านอย่างแน่นอน”

(โสจิริตัน บุญเรือน, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2557)

บุคลิกภาพ

ผู้เรียนที่เรียนในระบบโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ต้องรักษาบุคลิกภาพตนเองเป็นอย่างมากเนื่องจากมีบทบาทเป็นนักเรียนสาธิตที่ต้องปฏิบัติตามกฎข้อบังคับตามกระทรวงศึกษาธิการ การแต่งกาย ความสะอาด มีความเป็นนักดนตรีที่เป็น แบบแผน การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ข้อบังคับที่ชัดเจนในเรื่องบุคลิกลักษณะการเป็นนักดนตรีที่ดี การนั่งบรรเลงก็เป็นไปตามแบบแผนโบราณที่ได้กำหนดไว้ ตามที่ผู้ถ่ายทอดได้แนะนำให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ การมีกิริยามารยาทที่เรียบร้อยเป็นสิ่งที่อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ให้ความสำคัญและสอนผู้เรียนอยู่เสมอ โดยอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ได้บอกกับลูกศิษย์อยู่เสมอว่า

“เราต้องแต่งตัวให้เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่นักเรียน เวลาเล่นดนตรีก็ต้องนั่งตัวให้ตรงไม่เล่น ไม่คุย คนอื่น ๆ เขาจะดูไม่ดี ไม่เหมาะสม ”

(ประดิษฐ์ อินทนิล, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2556)

สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ควรจะมีสำหรับนักดนตรีไทย โดยอาจารย์ได้พูดอย่างนี้เสมอไม่ว่าจะสอนนักเรียน ในกลุ่มไหนก็ตาม ดังเช่น คำกล่าวของลูกศิษย์หลายคนที่กำลังถึงการเอาใจในเรื่องบุคลิกภาพของผู้เรียน โดยได้กล่าวไว้ดังนี้

“เวลาเรียนดนตรีไทยต้องนั่งตัวให้ให้ตรง ไม่คุย ไม่เล่น จะได้ดูสง่า ดูสวยงามทั้งในห้องเรียนที่เรียนปกติและเวลาที่จะต้องแสดง ในชุมนุมเวลาเรียนก็บอกบ่อยครั้ง”

(ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2557)

“อาจารย์บอกเสมอว่า การนั่ง ทำนั่งต้องสวยจะได้ดูมีเสน่ห์
คนดูก็จะประทับใจ การจับเครื่องดนตรีต่าง ๆ ก็ควรต้องถูกต้องตามแบบแผน”

(สุพจน์ จุกลิ้น, สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2557)

“เวลาสี่ขอต้องให้นั่งพับเพียบ เวลาบรรเลงจะได้ดูเป็นคนที่มีบุคลิกดี
แต่งตัวให้เรียบร้อย”

(ธัญพร ทับมี, สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2556)

“อาจารย์บอกผมและเพื่อน ๆ บ่อยครั้ง ให้สุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน
มีการแต่งกายให้เรียบร้อย”

(เมืองปาย งามแสงรัตน์, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2557)

“อาจารย์ฝึกบุคลิกให้เราตั้งแต่เริ่มเล่นดนตรีแล้ว ให้นั่งหลังตรง
ไม่คู้ หรือเล่นกัน เวลาที่มีการบรรเลงหรือนั่งอยู่ที่จะต้องแสดง จะดูไม่เรียบร้อย”

(โสจิรัตน์ บุญเรือง, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2557)

เห็นได้ว่า ทางด้านบุคลิกภาพของผู้เรียน อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ได้ให้ความสำคัญและใส่ใจกับสิ่งเหล่านี้มาก ทั้งการแต่งกาย การปฏิบัติตนในการบรรเลง ไม่พูด ไม่คู้ มีความอ่อนน้อมถ่อมตน อยู่ในทุกขณะเวลาสอดคล้องกับ จิตรลดา สุทธิเรือง (สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2556) และ ญัฐวดี การะกิจ (สัมภาษณ์, 27 กรกฎาคม 2556) บอกถึงความมีมารยาทในการเป็นนักดนตรีที่ดี รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน สังเกตแบบอย่างการปฏิบัติตนของอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ที่เป็นแบบอย่างในเรื่องบุคลิกภาพของนักดนตรีที่ดี การนั่งบรรเลง การแต่งกาย ความตั้งใจในการแสดงออกทางด้านดนตรีให้เต็มที่กับความรู้ความสามารถและเต็มที่กับการได้รับความไว้วางใจให้แสดงหรือเป็นตัวแทนโรงเรียนเพื่อการประกวดแข่งขันจะได้สร้างชื่อเสียงที่ดีต่อไป

ทัศนคติ

ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล จึงเกิดความเชื่อและความศรัทธาในตัวอาจารย์ พร้อมกับการปฏิบัติตามคำสอนต่าง ๆ ที่อาจารย์ได้ถ่ายทอดให้อย่างเต็มความรู้ความสามารถที่ผู้ถ่ายทอดมีอยู่ ตามคำกล่าวของอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิลที่กล่าวว่า

“ผู้เรียนมีความสุข มีทัศนคติที่ดี พอถึงเวลาเรียนก็รีบแย่งเครื่องดนตรี
พักกลางวันก็มาซ้อมมาเล่นกัน”

(ประดิษฐ์ อินทนิล, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2556)

ผู้เรียนที่ศึกษาในโรงเรียน มีความพึงพอใจในการศึกษาความรู้เพิ่มเติมเป็นอย่างมาก นอกเหนือจากการได้เรียนรู้ในห้องเรียน ยังมีการเรียนรู้นอกห้องเรียนตามที่ตนเองสนใจแสดงให้เห็น ถึงความมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ทางด้านดนตรีไทย ของผู้เรียนเป็นอย่างดี สอดคล้องกับคำกล่าว ของลูกศิษย์ที่ได้รับการถ่ายทอดได้กล่าวถึงทัศนคติของการเรียนดนตรีไทยกับอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ไว้ดังนี้

“อาจารย์ปฏิบัติตนเป็นที่น่าเคารพนับถือ ทำให้ลูกศิษย์เคารพ
และรักอาจารย์เป็นอย่างมาก อีกทั้งยังทำให้อยากศึกษาความรู้
จากอาจารย์เพิ่มตลอดเวลา”

(ณัฐวุฒิ การะกิจ, สัมภาษณ์, 27 มิถุนายน 2557)

“อาจารย์สอนให้รู้จักดนตรีไทย ทำให้มีความสุขทุกครั้งเมื่อได้เล่นดนตรีไทย”

(จิตรลดา สุทธิเรือง, สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2556)

“อาจารย์เป็นคนใจดี ใจเย็น เวลาท่านสอนจะไม่พูดอย่างเดียว
ท่านจะปฏิบัติให้ดูอยู่เสมอ และจะคอยดูแลอย่างใกล้ชิด
เป็นที่เคารพอย่างสูง เป็นอาจารย์ที่เข้าใจเด็กในทุก ๆ เรื่องเป็นอย่างดี”

(วรธรรม พงษ์สีชมพู, สัมภาษณ์, 2 เมษายน 2557)

“อาจารย์เป็นคนเก่งมีความรู้ความสามารถ รู้ลึกดีใจและภูมิใจ
ที่ได้เรียนกับอาจารย์”

(ธัญพร ทับมี, สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2556)

“อาจารย์ประดิษฐ์ ท่านใส่ใจกับการสอนเป็นอย่างมาก ถ้าใครยังสนใจเรียนมาก
อาจารย์ก็ยิ่งให้ความรู้มาก จะคอยแนะนำความรู้อยู่ตลอด”

(ณัฐธรณ นกยูงทอง, สัมภาษณ์, 25 มีนาคม 2557)

“อยากให้อาจารย์ได้รับการบรรจุเป็นศิลปินแห่งชาติ ผมไม่ทราบว่าหลักเกณฑ์เป็นอย่างไร แต่ในมุมมองผมคือ อาจารย์ผ่านเส้นทางดนตรีไทยมาพอสมควร ถือว่าเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในดนตรี”

(ณัฐวรรณ นกยูงทอง, สัมภาษณ์, 25 มีนาคม 2557)

“ผมชอบที่อาจารย์มีความอดทน ตัวผมเองก็ไม่เก่ง แต่ท่านก็อดทนสอนผม ทำให้ผมมีโอกาสเรียนต่อทางด้านดนตรีในวันนี้”

(ณภัทร วงศ์วุฒติ, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2557)

เห็นได้ว่า ทักษะของผู้เรียนที่มีต่ออาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล นั้นแสดงให้เห็นถึงความเป็นครูที่เอาใจใส่ดูแลการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเป็นอย่างดีประกอบกับความรู้ความสามารถของอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถสูงเป็นที่ยอมรับแก่กลุ่มนักดนตรีเป็นจำนวนมาก อาจารย์เป็นคนใจดี มีวิธีการสอนที่ดีทำให้ผู้เรียนอยากที่จะศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นในชั้นเรียน หรือในช่วงเวลาพักกลางวัน อาจารย์ได้ปฏิบัติตนเองให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกศิษย์เป็นที่น่าเคารพอย่างยิ่ง สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่ออาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล อีกทั้งยังส่งผลดีต่อทัศนคติในวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยของอาจารย์ด้วยเช่นกัน

จากองค์ประกอบทางดนตรีศึกษา ในด้านผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนในระบบโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา กลุ่มผู้เรียนในรายชั่วโมงส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถทางด้านปฏิบัติดนตรีน้อย แต่กลุ่มผู้เรียนในชุมนุมเป็นกลุ่มที่ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถมาก ด้านการเรียนการสอน ทฤษฎีและทักษะนั้น โรงเรียนเน้นการถ่ายทอดทางด้านปฏิบัติและสอนทฤษฎีควบคู่กันไปตามหลักสูตรสถานศึกษา ให้ความสำคัญกับบุคลิกภาพการแต่งกายต่าง ๆ เป็นไปตามกฎของกระทรวงศึกษาธิการ การมีบุคลิกภาพสำหรับนักดนตรีที่ดีและมีทัศนคติที่ดีในการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล

1.3 ด้านหลักสูตร

หลักสูตร คือสิ่งที่นำพาให้ผู้สอนถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้ไปสู่ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งได้มาจากประสบการณ์ การศึกษาทั้งทางด้านทฤษฎีและทักษะ ให้มีความเหมาะสมกับ ระดับการศึกษา บรรลุผลสำเร็จ สำหรับการวิจัยในระบบโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสังเกต และการสัมภาษณ์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสามารถรวบรวมสรุป ด้านหลักสูตร ตามเนื้อหา ประกอบไปด้วย เนื้อหาสาระ และเอกสารประกอบการสอน ซึ่งแบ่งผู้เรียนออกเป็น สองกลุ่ม คือ ผู้เรียนปกติในรายชั่วโมง และผู้เรียนในชุมนุม โดยมีรายละเอียดดังนี้

เนื้อหาสาระ

กลุ่มผู้เรียนในรายชั่วโมง

ในระบบโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา สามารถแบ่งเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสาระการสอน ออกเป็นสองส่วน ประกอบด้วยด้านทฤษฎีและด้านทักษะ สำหรับผู้เรียนปกติในรายชั่วโมง

- ด้านทฤษฎีโรงเรียนได้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบและได้เขียนหลักสูตรสถานศึกษาขึ้นมาใช้เอง
- ด้านทักษะให้นักเรียนได้ศึกษาการปฏิบัติดนตรีไทย โดยส่วนใหญ่จะเลือกใช้เพลงที่คิดว่าผู้เรียนคุ้นหูหรือเคยได้ยินได้ฟังอย่างง่าย ๆ เช่น เพลงคางคากินกล้วย ลาวจ้อย ลาวเสีงเทียน เป็นต้น

อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ได้กล่าวถึงการคัดเลือกเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนไว้ว่า

“จะต้องเริ่มเรียนจากเพลงง่าย ๆ มาปฏิบัติทีละวรรคทีละตอน”

(ประดิษฐ์ อินทนิล, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2556)

การถ่ายทอดด้านทฤษฎีและทักษะ ในการสอนให้แก่ผู้เรียนปกติในรายชั่วโมง อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ได้นำเนื้อหาในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมาปรับใช้ในการสอนทฤษฎีและทักษะมีรายละเอียดดังนี้

- อาจารย์ได้ศึกษาหลักสูตรแกนกลางและประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนมาปรับใช้ทั้งในเนื้อหาที่เป็นสาระเกี่ยวกับดนตรี และรูปแบบการสอนทางด้านการปฏิบัติ
- ด้านทฤษฎีสอดคล้องกับหลักสูตรแต่ไม่เน้นในเชิงลึกโดยให้ผู้เรียนได้ศึกษาความรู้เพิ่มเติมเองตามความสนใจของแต่ละบุคคล
- ด้านทักษะอาจารย์ได้ศึกษาหลักสูตรแกนกลางและศึกษาตัวชี้วัดในการจัดการเรียนรู้แล้ว ออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้อง โดยการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางแต่มีการเน้นในด้านทักษะ การปฏิบัติ เป็นหลัก

อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ยังกล่าวถึงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในเนื้อหาสาระดนตรีไว้ว่า

“สาธิตให้ดู แต่ก็ต้องอธิบายก่อน คือ บรรยายก่อนแล้วก็ค่อย ๆ สาธิต
ให้นักเรียนดูเป็นแบบ”

(ประดิษฐ์ อินทนิล, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2556)

ผลที่ได้จากการกำหนดหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนทั้งทฤษฎีและทักษะคือ

- ด้านทฤษฎีผู้เรียนทำแบบทดสอบผ่านในระดับ ร้อยละ 50 เป็นการสอบกลางภาคและปลายภาค ในการประเมินผลในแต่ละภาคการศึกษา
- ด้านทักษะผู้เรียนแต่ละคนสามารถปฏิบัติดนตรีไทยได้อย่างน้อย 1 ชนิด และบรรเลงเพลงไทยเดิมได้อย่างน้อย 1-2 เพลง ซึ่งตรงกับความคิดหวังของอาจารย์ที่ต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติได้

กลุ่มผู้เรียนในชุมนุม

มีการจัดการเรียนการสอนทั้งทฤษฎีดนตรีและทักษะโดยการแบ่งรายละเอียดไว้ดังนี้

- ด้านทฤษฎี อาจารย์ใช้วิธีการสอนควบคู่ไปกับการสอนทักษะ โดยการอธิบายประวัติเพลงก่อนการสอนการบรรเลงและหลักการบรรเลง คู่ไปกับการปฏิบัติตลอดระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอน
- ด้านทักษะ ใช้การฝึกปฏิบัติเพลงที่จะนำไปใช้แสดงในโอกาส ต่าง ๆ เป็นหลัก เช่น เพลงที่จะนำไปบรรเลงประกอบการรำถวายพระพร ในวันพ่อและวันแม่ เพลงที่จะนำไปใช้ในประกวดแข่งขันดนตรีไทยชิงถ้วยพระราชทาน เป็นต้น

การจัดการเรียนการสอนกลุ่มผู้เรียนในชุมนุม จะไม่เน้นทางด้านการสอนทฤษฎีดนตรีแต่จะเน้นด้านทักษะการปฏิบัติ เพื่อนำไปแสดงโอกาสต่าง ๆ และการแข่งขันโดยเฉพาะการฝึกบรรเลงเพลงที่จะนำไปเข้าร่วมการประกวดดนตรีไทยชิงถ้วยพระราชทาน ตามคำกล่าวของลูกศิษย์ อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ที่ได้กล่าวไว้ว่า

“ในวิชาชุมนุมดนตรีไทยอาจารย์ไม่ได้สอนทฤษฎีโดยตรง ตรงไหนควร
จะรู้ก็สอดแทรกไปกับการปฏิบัติ อย่างลูกกระนาดเอกถ้าต่อเดี่ยว
อาจารย์ก็จะอธิบายทฤษฎีควบคู่ไป เพลงนี้มีประวัติอย่างไร ใครเป็นคนแต่ง
ตรงไหนที่ไม่เหมือนเพลงอื่น เพลงที่ต่อส่วนมากก็จะเน้นไปที่เพลงจะนำไปประกวด”

(เสาวภาคย์ อุดมวิชัยรัตน์, สัมภาษณ์, 24 มีนาคม 2557)

“ในชุมนุมดนตรีไม่ค่อยมีทฤษฎีดนตรีสักเท่าไร ต่อเพลงเลย
อาจใช้การบอกในเนื้อหาที่สอนปฏิบัติ ไม่มีหนังสือ ต่อแบบสด ๆ
อยากต่อเพลงอะไร อาจารย์ก็ต่อเลยเขียนโน้ตให้เลย”

(วรรณกรรม พงษ์สีชมพู, สัมภาษณ์, 2 เมษายน 2557)

“ทฤษฎีดนตรีอาจารย์อธิบายแทรกไปกับปฏิบัติ สอนในเรื่องที่กำลังปฏิบัติเรื่อย ๆ ไม่เน้นทฤษฎีดนตรีเลย แต่จะเน้นปฏิบัติ แจกโน้ต แล้วสอน บรรเลงให้ฟัง ค่อย ๆ สอนไป มืออธิบายเพิ่มเติม”

(เมืองปาย งามแสงรัตน์, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2557)

“วิชาชุมนุมอาจารย์สอนน้อยมาก แต่ในห้องเรียนมีให้ทำรายงาน ในชุมนุมจะเน้นปฏิบัติ เพลงที่จะไปประกวด”

(โสจรรย์ บัญเรื่อง, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2557)

“อาจารย์จะไม่สอนเป็นวิชาการมากนัก ส่วนใหญ่จะเน้นปฏิบัติมากกว่า เช่น การตั้งเสียงของขิม อาจารย์จะไม่ได้นั่งบอกหลักทฤษฎีอะไร แต่อาจารย์ให้ลงมือทำเลย ตั้งไปพร้อม ๆ กับที่อาจารย์ตั้งอยู่ในขณะนั้น”

(ธนพร พิทักษ์กุล, สัมภาษณ์, 31 มีนาคม 2557)

จากคำกล่าวของลูกศิษย์อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ในเรื่องการจัดการเรียนการสอนทางด้าน ทฤษฎีและด้านทักษะทางดนตรีไทยให้แก่นักเรียนในกลุ่มผู้เรียนชุมนุมดนตรีไทย โดยการไม่เน้นทาง ทฤษฎีดนตรีแต่มีการสอนและอธิบายควบคู่กับการการสอนทักษะปฏิบัติ โดยเน้นเพลงที่จะนำไปใช้ ประกวด สอดคล้องกับคำกล่าวของอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ที่กล่าวเกี่ยวกับการเรียนการสอน ทฤษฎีทางดนตรีไทยกับการสอนทักษะให้แก่กลุ่มผู้เรียนในชุมนุมดนตรีไทยว่า

“ที่ชุมนุมก็ใช้วิธีการอธิบายประวัติและหลักการบรรเลงคู่กับการสอนปฏิบัติ คือบรรยายก่อน แล้วค่อย ๆ สาธิต ให้นักเรียนเป็นแบบอย่าง ใช้เพลงที่จะแข่งประกวดดนตรีไทยกับเพลงที่จะใช้งาน พวกงานไหว้ครู งานวันพ่อ วันแม่ ”

(ประดิษฐ์ อินทนิล, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2556)

เอกสารประกอบการสอน

ในการจัดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพานั้น พบว่า ส่วนของเอกสารประกอบการสอนใช้ในการจัดการเรียนการสอนทั้งกลุ่มผู้เรียนในรายชั่วโมงกับ

กลุ่มผู้เรียนในชุมชน สามารถแบ่งออกเป็น สองส่วน ประกอบไปด้วยภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ทักษะ มีรายละเอียดดังนี้

เอกสารการสอนที่เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับภาคทฤษฎี สำหรับกลุ่มผู้เรียนในรายชั่วโมง อาจารย์ได้ทำใบความรู้ที่ได้จากการประมวลความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ มีความสอดคล้องกับ เนื้อหาสาระการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอนในแต่ละภาคการศึกษา จัดเป็นเอกสารชุดเพื่อให้ นักเรียนได้อ่านทำความเข้าใจในเนื้อหาเพิ่มเติมเพื่อเป็นกรอบความรู้ในรายวิชาและเนื้อหาสาระใน เรื่องต่าง ๆ ที่กำลังสอนในแต่ละชั่วโมง อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิลได้กล่าวถึงเอกสารประกอบการสอน ทางด้านทฤษฎีไว้ว่า

“บางที่ผมสอนทฤษฎี กิจกรรมเน้นการฟัง ผมก็ให้นักเรียนฟังดนตรีไทย จากแหล่งต่าง ๆ เช่น สถานีวิทยุ สถานีโทรทัศน์ จากการบรรเลงในงานต่าง ๆ หรือจากเทป แล้วให้เขียนรายงานการฟังดนตรีไทยส่งในแต่ละครั้ง และให้ค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเขียนรายงานด้วย แบบให้เขียนจดบันทึกย่อ มาส่ง เช่น ประวัติดนตรีไทย บางครั้งก็มีเอกสารให้บ้าง”

(ประดิษฐ์ อินทนิล, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2556)

ส่วนกลุ่มผู้เรียนในชุมชนนั้นเอกสารการสอนที่ใช้สอนทฤษฎีในชุมชนนั้นไม่มี ใช้การอธิบายคู่ กับการปฏิบัติ

เอกสารประกอบการสอนด้านปฏิบัติทักษะ สำหรับกลุ่มผู้เรียนในรายชั่วโมง อาจารย์ได้มีการจดบันทึกโน้ตเพลงต่าง ๆ ไว้เป็นจำนวนมาก เพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการสอนทางด้านทักษะ นอกจากการจดบันทึกแล้วยังมีหนังสือโน้ตเพลงต่าง ๆ ที่อาจารย์ได้เป็นผู้เขียนและเผยแพร่ เช่น โน้ต ซอด้วง โน้ตระนาดเอก และโน้ตซิม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นเอกสารประกอบการสอนทางด้าน ทักษะที่มีคุณค่า อีกทั้งยังเป็นที่ยอมรับของนักดนตรีไทยที่ได้ศึกษาด้านดนตรีไทยในการศึกษา โน้ตเพลงไทยเหล่านี้ไปทั่วประเทศเป็นจำนวนมากอีกด้วย อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิลยังได้กล่าวถึง เอกสารประกอบการสอนทักษะไว้ว่า

“มีโน้ตไว้ใช้เป็นเอกสารประกอบการสอน เช่น โน้ตระนาด ซิม ซอด้วง และจะเขียนโน้ตที่สอนในแต่ละรายวิชาไว้บนกระดานให้ดูด้วย”

(ประดิษฐ์ อินทนิล, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2556)

กลุ่มผู้เรียนในชุมชน จะมีเอกสารประกอบการสอน เยอะมากโดยเฉพาะโน้ตเพลงที่อาจารย์ ประดิษฐ์ อินทนิล เขียนขึ้นมาโดยตรง เพื่อใช้ในงานต่าง ๆ และแจกให้แก่ผู้เรียนใช้เรียนในคาบ ชุมชนสามารถนำกลับไปทบทวนที่บ้านได้ ดังคำกล่าวของอรรณ สันติกุล กล่าวว่า

“ผู้เรียนในชุมนุมเก่งอยู่แล้วอาจารย์ก็แจกโน้ตที่ท่านเขียนขึ้นมาใหม่ให้เรา
บางทีก็เป็นโน้ตกลาง (ใช้ได้ทุกเครื่องดนตรี) บางทีก็แยกเครื่องมือ
อาจารย์ทำโน้ตไว้เยอะมาก”

(อรวรรณ สันติกุล, สัมภาษณ์, 24 มีนาคม 2557)

เห็นได้ว่า ด้านหลักสูตร พบว่า ระบบโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ได้จัดการศึกษาโดยอาศัยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการกำหนดเนื้อหาในส่วนของทฤษฎีตามหลักสูตร ในด้านทักษะโรงเรียนได้กำหนดบทเพลงที่ใช้ศึกษาทักษะขึ้นเอง ตามความเหมาะสมของผู้เรียนโดยการพิจารณาจากผู้สอน ระบบโรงเรียนได้กำหนดในหลักสูตรการถ่ายทอดทางด้านทักษะสำหรับกลุ่มผู้เรียนในรายชั่วโมง ซึ่งให้ผู้เรียนต้องปฏิบัติเครื่องดนตรีได้อย่างน้อย 1 ชนิดและบรรเลงเพลงไทยเดิมได้อย่างน้อย 1-2 เพลง ซึ่งตรงกับความคาดหวังของอาจารย์ผู้สอนที่ต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติดนตรีไทยได้ สำหรับกลุ่มผู้เรียนในชุมนุมทางด้านทฤษฎีไม่ได้สอนอย่างชัดเจน แต่ใช้วิธีการอธิบายเพิ่มความรู้ควบคู่ไปกับการสอนทักษะ สำหรับด้านทักษะจะกำหนดเพลงที่ใช้สอนโดยอาศัยเพลงที่ใช้ในการประกวดดนตรีไทยชิงถ้วยพระราชทานและการนำไปใช้แสดงในโอกาสต่าง ๆ

1.4 ด้านกระบวนการ

กระบวนการ คือ ขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนที่นำพาความรู้จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียนทั้งทางด้านทักษะ และทฤษฎี ซึ่งมีวิธีการที่หลากหลาย เช่น การอธิบาย แนะนำ ชี้แจง แสดงให้ดู ช่วยในการเรียนรู้ สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ และการสังเกต สามารถสรุปรายละเอียด ในด้านกระบวนการสอน ได้ดังนี้

วิธีการ

กลุ่มผู้เรียนในรายชั่วโมง พบว่า อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล มีรูปแบบ วิธีการถ่ายทอดทั้งทางด้านทฤษฎีและทักษะที่แตกต่างกัน คือ ด้านทฤษฎี อาจารย์ไม่เน้นในกระบวนการถ่ายทอด ใช้วิธีการให้ผู้เรียนได้ทำรายงาน การสืบค้น หาข้อมูล โดยจัดทำเป็นแบบรายงาน ที่ให้ผู้เรียนได้เขียนส่งการดำเนินการในรูปแบบนี้เป็นการให้ผู้เรียนได้อ่านและจดจำข้อมูลที่เป็นทฤษฎีในสาระดนตรีได้เป็นอย่างดี โดยอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิลได้กล่าวว่า

“ทฤษฎี (ดนตรี) นักเรียนสามารถหาอ่านได้ ตามที่เรากำหนดให้ทำรายงาน
เขียนมาให้ดู ให้ไปอ่านแล้วบันทึกย่อมา”

(ประดิษฐ์ อินทนิล, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2556)

การกำหนดให้ผู้เรียนทำรายงานโดยการจดบันทึกมาเช่นนั้นทำให้ผู้เรียนได้ศึกษาและทบทวนความรู้โดยอ้อมจากการต้องได้อ่านเนื้อหามาก่อนจึงจะสรุปเนื้อหาสาระออกมาเป็นรูปแบบรายงาน ทั้งยังมีการนำเสนอรายงาน ตามที่ลูกศิษย์อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิลได้กล่าวไว้ว่า

“ให้ส่งรายงานเป็นรูปเล่มรายงาน เขียนอย่างเดี่ยว แล้วให้นักเรียนมายื่นพูดรายงาน หน้าห้องไม่ให้ดูเล่มรายงาน”

(ณัฐวุฒิ การะกิจ, สัมภาษณ์, 27 มิถุนายน 2557)

การออกแบบการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้เป็นการทบทวนความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับอารมณ์ ใจเที่ยง (2550) เป็นขั้นตอนที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ดำเนินการสอนแบบใดขึ้นอยู่กับนำไปใช้ ชั้นสรุปและการวัดผลเป็นการย้ำความเข้าใจทบทวนด้านความรู้ ให้แก่ตัวผู้เรียนทางด้านปฏิบัติในการถ่ายทอดด้านการปฏิบัติ อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ให้ความสำคัญเป็นอย่างมากโดยมีรูปแบบในการถ่ายทอด แบบบรรยาย และแบบสาธิต ควบคู่กันไป ซึ่งสามารถแบ่งเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

ขั้นที่ 1. ทำความเข้าใจในเนื้อหาวิชา

การจัดการเรียนการสอน ในคาบแรกหรือเริ่มต้น อาจารย์ได้ดำเนินการแนะนำรายวิชา ประกอบด้วย การชี้แจงระยะเวลาเรียน การขาดเรียน การจัดการเรียนการสอนทั้งทางด้านทฤษฎี และปฏิบัติ เนื้อหาสาระ การส่งงาน รายงานต่าง ๆ การวัดผลและการประเมินผลในการจัดการเรียนรู้ ตลอดระยะเวลาในหนึ่งภาคการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนและอาจารย์ มีความเข้าใจที่ตรงกันและปฏิบัติไปในแนวเดียวกัน จึงต้องมีการวางข้อกำหนดในการปฏิบัติร่วมกัน โดยอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล กล่าวถึงการทำความเข้าใจเนื้อหาวิชาไว้ว่า

“ต้องมีการปฐมนิเทศในแต่ละรายวิชาในคาบแรกเกี่ยวกับขอบข่ายเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน เกณฑ์การวัดการประเมินผล เพื่อนักเรียนจะได้รู้ และจะได้วางแผนการเรียนได้”

(ประดิษฐ์ อินทนิล, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2556)

ขั้นที่ 2. การอธิบายพื้นฐานด้านดนตรีเบื้องต้น

อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ได้แนะแนวทาง ลักษณะเป็นการสาธิตเครื่องดนตรี ในการให้ความใส่ใจการเรียนปฏิบัติของผู้เรียนโดยการสาธิตแยกแต่ละเครื่องมือจนครบทุกประเภท เพื่อให้

ผู้เรียนได้เข้าใจหลักการปฏิบัติที่ถูกต้องเสียก่อน ทั้งการปฏิบัติตนในการเป็นนักดนตรีที่ดี การจับไม้ตี การจับไม้ดีด ท่าทางการนั่ง วิธีการไล่ระดับเสียงในแต่ละเครื่องมือ โดยใช้วิธีการบรรยายและการสาธิต ควบคู่กันไป เป็นภาพรวมโดยไม่เน้นเครื่องใดเครื่องหนึ่ง วิธีการแนะแนวทางให้ผู้เรียนส่วนใหญ่ ได้รู้จักเครื่องดนตรีที่ตนเองมีความสนใจก่อนที่จะเป็นขั้นตอนในการเลือกเครื่องดนตรีในการปฏิบัติ อย่างจริงจัง ควบคู่กับการอธิบายความรู้ทางด้านทฤษฎี คุณธรรม จริยธรรม ไปพร้อม ๆ กัน อาจารย์ ประดิษฐ์ อินทนิล ได้กล่าวถึงขั้นตอนการอธิบายพื้นฐานด้านดนตรีเบื้องต้นนี้ว่า

“พอจะเริ่มปฏิบัติผมก็จะสาธิตให้ดูทีละชิ้น แต่ละประเภทว่าทำอย่างไร เล่นแบบนี้จะเสียงเป็นแบบนี้ละ ให้เขาตัดสินใจเลือกก่อนจะตัดสินใจเลือกเครื่องดนตรีที่จะเรียน”

(ประดิษฐ์ อินทนิล, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2556)

เนื่องจากนี้อาจารย์ยังได้กล่าวถึง การสอนคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ผู้เรียนควบคู่ไปกับการสาธิตการปฏิบัติดนตรี โดยได้กล่าวว่า

“สอนให้นักเรียนได้ปฏิบัติ คือ เล่นดนตรีไทยขั้นพื้นฐานได้คนละ 1 ชิ้น ปลุกฝังความมานะพยายาม การตรงต่อเวลา การบำรุงรักษาเก็บเครื่องมือ รู้จักหน้าที่ในการเป็นนักเรียนที่ดี ”

(ประดิษฐ์ อินทนิล, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2556)

ขั้นที่ 3. การเลือกเครื่องดนตรีที่สนใจปฏิบัติ การบรรยาย สาธิต การบรรเลงดนตรี

ขั้นตอนนี้อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ให้อิสระต่อผู้เรียน หลังจากที่ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้พื้นฐานการปฏิบัติเครื่องดนตรีในแต่ละประเภทไปแล้ว จะให้ผู้เรียนได้เลือกเครื่องดนตรีในการปฏิบัติ โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกศึกษาเครื่องดนตรีตามความสนใจ ได้อย่างอิสระ เนื่องจากโรงเรียนมีจำนวนเครื่องดนตรีที่เพียงพอต่อ การจัดการเรียนการสอน จากนั้น ดำเนินการถ่ายทอดความรู้หลักการปฏิบัติเชิงลึกในแต่ละประเภทเครื่องดนตรีให้ผู้เรียน แยกเป็นที่ละประเภท ประเภทละ 5-10 นาที หมุนเวียนจนครบทุกประเภทในแต่ละชั่วโมงที่มีการจัดการเรียนการสอนด้านการปฏิบัติ โดยคำนึงถึงศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละบุคคล เป็นหลักในการถ่ายทอด ซึ่งอาจารย์ได้กล่าวถึงขั้นตอนการเลือกเครื่องดนตรีที่สนใจปฏิบัติ การบรรยาย สาธิต การบรรเลงดนตรี ในขั้นตอนนี้ไว้ว่า

“สาธิตให้ดูก่อนในชั่วโมงแรก พอจะเริ่มลงมือปฏิบัติผมจะให้เขาสำรวจเครื่องดนตรีที่ต้องการศึกษา แล้วจะสาธิตให้ดูทีละชิ้น ให้เขาตัดสินใจเลือกก่อน หลังจากนั้น ก็เริ่มสอนการจับ การนั่ง แล้วก็ให้ทดลองเสียง การบรรเลง เคาะอย่างไร ตีอย่างไร”

(ประดิษฐ์ อินทนิล, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2556)

ขั้นที่ 4. ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ

การปฏิบัติจริงของผู้เรียนในระบบโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา มีวิธีการ สืบเนื่องจากขั้นตอนการถ่ายทอดหลังจากมีการเลือกเครื่องดนตรี จะให้ผู้เรียนได้ทดลองบรรเลง โดยการไล่ระดับเสียงแต่ละเครื่อง จนเกิดความชำนาญ พร้อมทั้งมีการสังเกตบุคลิกภาพของผู้เรียน มีการแนะนำแก้ไข อยู่ตลอดเวลาที่มีการจัดการเรียนการสอน เมื่อเห็นว่าผู้เรียนมีความพร้อมที่สามารถจะต่อเพลง หรือเรียนปฏิบัติ การบรรเลงเป็นบทเพลงได้แล้ว อาจารย์จะจดโน้ตไว้บนกระดานหน้าห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้จดบันทึกนำไปท่องจำ ในกรณีเพลงสั้น ๆ ถ้าในกรณีเพลงที่ค่อนข้างยาวตั้งแต่ สี ประโยคเพลง อาจารย์ได้เขียนโน้ตลงแผ่นกระดาษ ให้ผู้เรียนได้นำไปสำเนาเพื่อนำมาประกอบการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการนำโน้ตในหนังสือ สื่อการเรียนการสอนที่อาจารย์ได้เขียนไว้เพื่อใช้ในการสอนปฏิบัติมาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วยเช่น หนังสือโน้ตพิมพ์ หนังสือโน้ตกระดาษ หนังสือโน้ตซอด้วง ในระยะแรก ๆ อาจารย์ใช้วิธีการถ่ายทอดเพลงทีละวรรค และแต่ละประเภทเครื่องดนตรี เมื่อผู้เรียนสามารถบรรเลงได้แล้ว จึงต่อเพลงเพิ่มเป็นทีละประโยคตามลำดับ เกือบทุกครั้งเมื่อใกล้หมดคาบการจัดการเรียนการสอน อาจารย์จะให้ผู้เรียนทุกคนได้ปฏิบัติพร้อม ๆ กัน เป็นลักษณะการบรรเลงวงดนตรีไทยขนาดใหญ่ โดยอาจารย์จะเป็นผู้กำกับจังหวะเพื่อให้การบรรเลงได้เป็นไปอย่างสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และยังเป็นการฝึกการปฏิบัติในเรื่องการบรรเลงรวมวงด้วยหากคาบใดไม่ทันเวลาอาจารย์ก็จะใช้วิธีให้ผู้เรียนไปทบทวนแล้วกลับมาบรรเลงรวมวงในคาบต่อไปที่มีการจัดการเรียนการสอน โดยอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิลได้กล่าวถึงขั้นตอนนี้ว่า

“เริ่มขั้นตอนการสอนต้องมีการจับ การนั่ง การบรรเลง ขอใช้วิธีอย่างไร ทำให้เกิดเสียง จะเข้ตีได้อย่างไร ต้องทำให้ได้ หลังจากนั้นก็ให้โน้ตอ่านโน้ต แล้วก็เริ่มเพลงง่าย ๆ ปฏิบัติทีละวรรคทีละตอน บรรเลงให้ได้ทั้งรายคนและรวมวง”

(ประดิษฐ์ อินทนิล, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2556)

ซึ่งสอดคล้องกับลูกศิษย์ของอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ที่ได้กล่าวถึง ในขั้นตอนการปฏิบัตินี้ไว้ว่า

“อาจารย์จะบรรยายน้อย ใช้วิธีการสาธิตทำให้ดูและทำตาม
จดโน้ตบนกระดานก่อนให้ท่องให้ได้ แล้วค่อย ๆ สอน สอนไปที่ละช่อง
ทีละห้องเพลง รูปแบบ การเรียนการสอนดีเป็นรูปแบบของคนเพิ่งหัดใหม่
เพื่อน ๆ ไม่มีใครบ่นว่า ไม่เข้าใจหรือยากเลย ค่อย ๆ เป็น ค่อย ๆ ไป
ทำให้ไม่เครียด เล่นไปเล่นมาสนุก”

(จิตรลดา สุทธิเรือง, สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2556)

“อาจารย์จะหาความถนัดของผู้เรียนให้แต่ละคนแสดงออกมา
ด้วยความถนัดของตนเองให้โดดเด่น ท่านจะคอยใส่ความเป็นตัวตน
ของลูกศิษย์ให้ผู้เรียนถ่ายทอดความเป็นตัวตนออกมา โดยสอนไปที่ละน้อย ๆ
จนกว่า ผู้เรียนได้ทำตามที่อาจารย์ได้สอนให้”

(ณัฐวรรณ นกยูงทอง, สัมภาษณ์, 25 มีนาคม 2557)

ขั้นที่ 5. ผู้สอนคอยติดตามและประเมินผลอย่างใกล้ชิด

ในการปฏิบัติอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล เน้นมากสำหรับทักษะในเครื่องดนตรีแต่ละชนิด มีการประเมินผลตลอดระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละคาบโดยใช้วิธีการสังเกต แนะนำ แก้ไข ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ซ้ำ ๆ จนเกิดความชำนาญ ซึ่งแต่ละคนก็มีพื้นฐานในการเรียนที่แตกต่างกันไป จะคำนึงถึงศักยภาพความสามารถของผู้เรียนเป็นหลัก ตัวอย่างเช่น การปฏิบัติทีละคนออก ทั้ง 6 คน อาจารย์จะมีวิธีการถ่ายทอดไปในทิศทางเดียวกัน หากมีผู้เรียนคนใดคนหนึ่งไม่สามารถปฏิบัติได้พร้อม ๆ กับผู้อื่น อาจารย์ก็จะมีวิธีการเลี่ยงการปฏิบัติ โดยการเปลี่ยนกลอนเพลงในเพลงนั้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติง่ายขึ้นตามศักยภาพของผู้เรียน อาจารย์ได้ดูแลผู้เรียนในขณะที่มีการจัดการเรียนการสอนอย่างใกล้ชิด เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ได้ผลตามจุดมุ่งหมายที่คาดหวัง พร้อมทั้งเป็นการประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนไปพร้อม ๆ กัน ดังคำกล่าวของ ฉันทพร มากมี ที่กล่าวถึงอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ในขั้นตอน คอยติดตามและประเมินผลอย่างใกล้ชิดไว้ว่า

“ก่อนบรรเลงอาจารย์จะสอนวิธีเล่น สาธิตให้ดูแล้วให้นักเรียนได้ลองฝึกเล่น

“อย่างนี้ไปเรื่อย ๆ แล้วจะกลับมาดูอีกรอบ เห็นใครเล่นไม่ได้ก็จะเข้าไปสอนเพิ่มเติม เป็นอย่างนี้ในคาบเรียน”

(ธัญพร ทับมี, สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2556)

“อาจารย์ไปสอนก็จะลงไปนั่งในกลุ่ม ท่านจะสอนแล้วให้เล่นตรงนั้นเลย และท่านจะนั่งใกล้ ๆ ให้เล่นพร้อมกันในกลุ่ม ถ้าใครไม่ได้ก็จะสอนเพิ่มให้ได้”

(จิตรลดา สุทธิเรือง, สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2556)

ขั้นที่ 6. มีการประเมินผล

อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ได้ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตลอดระยะเวลาที่สอน เพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียน โดยที่ผู้เรียนปฏิบัติให้ประเมินในขณะที่มีการจัดการเรียนการสอน และยังมีการวัดและการประเมินโดยการสอบ คือให้ผู้เรียนได้บอรรถาธิบายให้เพื่อน ๆ ในห้องดู โดยแบ่งเป็น รอบแรก ทีละคน และเมื่อทดสอบหมดแล้ว จึงมีการประเมินเป็นแบบกลุ่ม โดยที่ผู้เรียนจะเป็นผู้เลือก กลุ่มของตัวเองได้อย่างอิสระ กลุ่มละประมาณ 3-5 คน โดยผู้สอนให้เวลาในการซ้อมรวมกลุ่ม ประมาณ 1 อาทิตย์ และมีการประเมินผลโดยให้ บอรรถาธิบายต่อหน้าเพื่อน ๆ ในห้อง เพื่อเป็นทั้งผู้ชมและผู้ประเมินไปพร้อมกับผู้สอน ถ้าบอรรถาธิบายไม่ผิด จบเพลง ก็ผ่านการประเมิน แต่ถ้า บอรรถาธิบายผิด ไม่จบ เพลงก็ไม่ผ่านการประเมิน อาจารย์ก็จะให้กลับไปทบทวนและกลับมาสอบใหม่การปฏิบัติเช่นนี้ ทำให้ผู้เรียนทุกคนที่ได้รับการถ่ายทอดสามารถปฏิบัติดนตรีไทยได้อย่างมีคุณภาพทุกคนตลอดระยะเวลาที่ศึกษา อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ได้กล่าวถึงขั้นการประเมินผลไว้ว่า

“ทฤษฎี (ดนตรี) ก็วัดจากข้อสอบ หรือวิธีการสัมภาษณ์ แล้วก็ให้คะแนนเลย

พอสอบปฏิบัติเสร็จก็ถามความรู้ ถามทฤษฎีในเรื่องการปฏิบัติ ส่วนการปฏิบัติก็ต้อง ตั้งเกณฑ์ไว้ว่าทำได้แค่ไหน ระดับนี้ จะได้คะแนนเท่านี้ มีคะแนนจิตพิสัย ตรวจสอบดู เขาทำงานส่งหรือไม่ ก็รวมคะแนนตามระเบียบโรงเรียน”

(ประดิษฐ์ อินทนิล, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2556)

จากกระบวนการวิธีการสอนด้านดนตรีไทยในระบบโรงเรียนข้างต้นมีผู้เรียนได้ให้ทัศนคติเกี่ยวกับวิธีการสอนในระบบโรงเรียนไว้ดังนี้

“การสอนดนตรีมีวิธีการสอนที่ดี มีการอธิบายพื้นฐานเป็นไปตามขั้นตอน
เข้าใจลูกศิษย์ มีการเน้นย้ำและเข้มงวดกับการสอนและการซ้อม
ผู้สอนเอาใจใส่ด้วยความโอบอ้อมอารี ”

(ธัญพร ทับมี, สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2556)

“อาจารย์ใจเย็นมาก มีวิธีสอนที่ทำให้คนไม่เก่งก็ปั้นให้เก่งได้ ตั้งใจสอน
เอาใจใส่ สอนให้เด็กทำได้และให้กำลังใจนักเรียนอยู่เสมอทำให้
การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีคุณภาพ”

(ณภัทร วงศ์วุฒิ, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2557)

“วิธีการสอนดีตรงที่ ต่อเพลงได้เร็ว เหมาะกับการต่อเพลงพร้อม ๆ กันหลาย ๆ คน
ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ไปพร้อมกัน และง่ายกับการเข้าใจในเนื้อหาการปฏิบัติ
จะได้ช่วยพุงกันไป บางคนได้ช้า บางคนได้เร็ว ”

(ณัฐวุฒิ การะกิจ, สัมภาษณ์, 27 มิถุนายน 2557)

“รูปแบบการเรียนการสอนดีเป็นรูปแบบการฝึกสำหรับคนหัดใหม่ เพื่อน ๆ
ไม่มีใครบ่นว่าไม่เข้าใจหรือยากเลย ค่อย ๆ เป็น ค่อย ๆ ไปทำให้ทุกคนไม่เครียด
เล่นไปเหมือนมาเล่นสนุก ๆ กัน”

(จิตจรลดา สุทธิเรือง, สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2556)

กลุ่มผู้เรียนในชุมนุม พบว่า อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล มีรูปแบบ วิธีการถ่ายทอด ทั้ง
ทางด้านทฤษฎีและทักษะที่แตกต่างกัน คือ ด้านทฤษฎี อาจารย์ไม่เน้นในกระบวนการถ่ายทอด ใช้
วิธีการอธิบายเนื้อหาควบคู่ไปกับการสอนทักษะตลอดเวลาที่มีการจัดการเรียนการสอน เนื่องจาก
จุดประสงค์การสอนกลุ่มผู้เรียนในชุมนุม มีจุดประสงค์ที่แตกต่างจากกลุ่มผู้เรียนในรายชั่วโมง คือ
กลุ่มผู้เรียนในชุมนุมจะเน้นการปฏิบัติ เพื่อไปบรรเลง ในงานต่าง ๆ งานไหว้ครู วันพ่อ วันแม่
การประกวดต่าง ๆ ส่วนในทฤษฎี อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิลได้กล่าวว่า

“ทฤษฎี (ดนตรี) ใช้การอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้ความรู้แทรกไปกับการปฏิบัติ

ในขณะที่สอนในเรื่องนั้น ๆ ใช้การอธิบายช่วยในเนื้อหาทางทฤษฎี”

(ประดิษฐ์ อินทนิล, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2556)

ซึ่งสอดคล้องตามคำกล่าวของเสาวภาคย์ อุดมวิชัยวัฒน์ ที่กล่าวว่า

“ทฤษฎีทางดนตรีอาจารย์จะสอดแทรกไปกับการสอนปฏิบัติ
โดยอธิบายไปพร้อม ๆ กัน”

(เสาวภาคย์ อุดมวิชัยวัฒน์, สัมภาษณ์, 24 มีนาคม 2557)

จากการจัดการเรียนการสอนทฤษฎีดนตรีในกลุ่มผู้เรียนในชุมนุม พบว่าอาจารย์ไม่เน้นในเนื้อหาทฤษฎี แต่ก็มีจัดการเรียนการสอนโดยการอธิบายความรู้ เนื้อหา ควบคู่ไปกับทฤษฎี โดยรูปแบบในการจัดการเรียนการสอนในลักษณะนี้ขึ้นอยู่กับขั้นตอนที่ผู้สอนดำเนินการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ หรือจุดมุ่งหมาย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542) ในการถ่ายทอดด้านการปฏิบัติ อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยมีรูปแบบในการถ่ายทอดแบบบรรยาย และแบบสาธิต ควบคู่กันไป ซึ่งสามารถแบ่งเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

ขั้นที่ 1. อธิบายความเป็นมา และสาระความรู้ของบทเพลง

เนื่องจากผู้เรียนในกลุ่มชุมนุมเป็นกลุ่มที่บรรเลงดนตรีไทยได้อยู่แล้ว อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล จึงใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนโดยการต่อเพลงที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่าง ๆ โดยการใช้วิธีการอธิบายประวัติความเป็นมา สาระความรู้ แนวเพลง จังหวะ เนื้อทำนอง เพื่อให้รู้จักบทเพลง จะทำให้ผู้เรียนคิดสร้างสรรค์ทำนองเพลงให้ได้อารมณ์ของบทเพลงเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้ประพันธ์เพลงนั้น ๆ ตามคำกล่าวของ จิตรลดา สุทธิเรือง ที่ได้กล่าวว่า

“อาจารย์สอนตอนเริ่มต้นในรายวิชาชุมนุมโดยได้อธิบายประวัติ
เนื้อหาสาระให้พวกเราได้รู้ก่อน หลักการปฏิบัติ แต่ถ้าเรียนไปเรื่อย ๆ
อาจารย์ก็จะเริ่มให้ความรู้เชิงลึกเพิ่มขึ้น ก็พวกวิธีบรรเลงยาก ๆ ”

(จิตรลดา สุทธิเรือง, สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2556)

ขั้นที่ 2. สาธิตการบรรเลง พร้อมกับแจกโน้ตเพลง

เมื่ออาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ได้อธิบายความเป็นมาเรียบร้อยแล้ว จึงเริ่มการสอนปฏิบัติ โดยการแจกโน้ตเพลงที่อาจารย์ได้เขียนขึ้นมาโดยเฉพาะ เพื่อใช้ในการต่อเพลงแต่ละคาบเรียนใน กิจกรรมชุมนุม เนื่องจากผู้เรียนมีพื้นฐานการอ่านโน้ตได้ที่อยู่แล้วจึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้ โน้ตเพลงประกอบการสอนในขั้นนี้ เมื่อแจกโน้ตเรียบร้อยแล้ว จะบรรเลงให้ฟังเป็นตัวอย่าง และอ่าน โน้ตให้ฟัง ต่อเพลงให้นักเรียนที่ละวรรค จนจบเพลง จากนั้นก็ให้นักเรียนได้ฝึกซ้อม ในขณะเดียวกัน อาจารย์จะคอยฟังและคอยแนะนำตลอดการจัดการเรียน การสอน ตามคำกล่าวของณัฐวุฒิ การะกิจ ที่กล่าวว่า

“ได้โน้ตไปซ้อม ตรงไหนไม่ได้ โน้ตวรรคไหนอ่านแล้วตีไม่ได้
อาจารย์ก็จะคอยบอกจนกว่าจะบรรเลงได้”

(ณัฐวุฒิ การะกิจ, สัมภาษณ์, 27 มิถุนายน 2557)

ขั้นที่ 3. ให้เวลาฝึกซ้อม

อาจารย์ใช้เวลานี้เป็นช่วงเวลาให้นักเรียนได้ฝึกทักษะเป็นการเฉพาะ หลังจากอาจารย์จัดการ เรียน การสอนเรียบร้อยแล้วจึงปล่อยให้ให้นักเรียนได้ฝึกซ้อม เพื่อให้เกิดทักษะที่ดีขึ้น สามารถ บรรเลงเพลงตามโน้ตที่อาจารย์ได้แจกให้ และจะคอยสังเกตนักเรียน แนะนำนักเรียนในการปฏิบัติอยู่ เสมอ ดังคำกล่าวของเมืองปาย งามแสงรัตน์ และณัฐวรรณ สุภาชีพ ที่กล่าวไว้ว่า

“อาจารย์แจกโน้ตแล้วค่อย ๆ สอนไป ให้เวลาซ้อม จนกว่าจะได้
อาจารย์จะคอยมาดูแลตลอดที่ปล่อยให้ซ้อม”

(เมืองปาย งามแสงรัตน์, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2557)

“คุณโน้ต ทบทวน ฝึกให้จำโน้ตให้ได้ อาจารย์ให้เวลาซ้อมเป็นของตัวเอง
บางทีก็ดูเหมือนอาจารย์แอบฟังแล้วเล่นผิดอาจารย์ก็จะบอก”

(ณัฐวรรณ สุภาชีพ, สัมภาษณ์, 25 มีนาคม 2557)

ขั้นที่ 4. ปรับและแก้ไขทางเพลง

หลังจากที่นักเรียนสามารถบรรเลงดนตรีได้ตามโน้ตที่อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ได้แจกให้และสอนให้แล้วนั้น ขั้นตอนต่อไปคือการปรับและแก้ไขทางเพลง โดยอาจารย์จะให้นักเรียนทุกคนมาบรรเลงรวมวงเพื่อให้เข้ากับเครื่องประกอบจังหวะ และเพื่อประเมิณว่านักเรียนสามารถปฏิบัติดนตรีได้ตามที่อาจารย์ได้สอนไว้หรือไม่หากยังไม่ได้หรือยังไม่คล่องอาจารย์จะฝึกต่อไป โดยการบรรเลงไปพร้อม ๆ กับนักเรียน ฝึกอย่างนี้จนทำให้นักเรียนสามารถบรรเลงได้ หากนักเรียนสามารถบรรเลงได้จนคล่องเรียบร้อยแล้ว อาจารย์จะปรับเปลี่ยนทางเพลงโดยการสังเกตกลอนเพลงว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ ปรับเปลี่ยนโน้ตเพื่อให้เพลงมีความไพเราะมากขึ้น เปลี่ยนเพราะนักเรียนไม่สามารถบรรเลงตามโน้ตที่ได้แจกให้ได้ การปรับเปลี่ยนทางเพลงยังขึ้นอยู่กับการเล่นเพลงเหล่านั้นไปใช้ในโอกาสอย่างไร เช่น ใช้ในการประกวดดนตรีไทยชิงถ้วยพระราชทาน ปรับทางไปตามแนวทางการประกวดที่ตัดสิน คือ อาจารย์ใช้ประสบการณ์จากการส่งนักเรียนเข้าประกวดบ่อยครั้งทำให้ทราบว่าคณะกรรมการตัดสินการประกวดชอบทางเพลงอย่างไร จากการส่งนักเรียนเข้าประกวดมาหลายปี อีกทั้งอาจารย์ยังสังเกตศักยภาพการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อให้เกิดความเหมาะสมในเพลงนั้น ๆ เอาใจใส่ดูแลนักเรียนในแต่ละเครื่องมืออย่างใกล้ชิด ตามคำกล่าวของลูกศิษย์ที่กล่าวถึงขั้นตอนนี้ว่า

“อาจารย์ได้แจกโน้ตเพลงให้ ซึ่งเป็นทางกลาง เมื่อนักเรียนบรรเลงได้แล้ว จะมาปรับทางเฉพาะเครื่องดนตรีเพื่อให้สอดคล้องกันและเพื่อให้เพลงไพเราะขึ้น”

(เสาวภาคย์ อุดมวิชัยรัตน์, สัมภาษณ์, 24 มีนาคม 2557)

“เมื่ออาจารย์ได้เห็นว่า นักเรียนแม่นโน้ตแล้วก็จะเสริมลูกเล่น เปลี่ยนโน้ตบ้าง ให้ไพเราะขึ้น ให้สอดคล้องกับเพลงและความสามารถของนักเรียน”

(ธัญพร ทับมี, สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2556)

“อาจารย์ประดิษฐ์ จะเปลี่ยนทางเพลงไปตามลักษณะเพลง สังเกตจากความเหมาะสมของเครื่องดนตรีชนิดนั้น ๆ ถ้าผู้เรียนบรรเลงได้ก็ทำเลย แต่ถ้าไม่ได้ต้องปรับเปลี่ยนต้องดูว่าเอาเพลงไปบรรเลงโอกาสอะไร ใช้ในการประกวด ก็จะปรับทางเพลงให้เหมาะสม อาจารย์จะทราบว่าปรับอย่างไรท่านส่งประกวดบ่อย”

(ณภัทร วงศ์วุฒติ, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2557)

เห็นได้ว่า รูปแบบวิธีการสอนดนตรีไทยในระบบโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา แยกออกเป็นสองกลุ่มผู้เรียน คือ กลุ่มผู้เรียนในรายชั่วโมง และกลุ่มผู้เรียนในชุมนุม สำหรับกลุ่มผู้เรียนในรายชั่วโมงสามารถแยกวิธีการสอนออกได้เป็น 6 ขั้นตอน ซึ่งประกอบไปด้วย การทำความเข้าใจในเนื้อหาสาระการอธิบายพื้นฐานด้านดนตรีเบื้องต้น การเลือกเครื่องดนตรีที่สนใจปฏิบัติ การบรรยาย สาธิตการบรรเลง ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ ผู้สอนคอยติดตามและประเมินผลอย่างใกล้ชิด และการประเมินผล ทั้งหมดนี้เป็นขั้นตอนวิธีการสอนที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนดนตรีไทยในระบบโรงเรียนสาธิต สามารถทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในด้านทฤษฎีและทางด้านการปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับทัศนคติของผู้เรียน (ธัญพร ทับมี, สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2556) ที่เห็นว่า กระบวนการดังกล่าวเป็นวิธีการการสอนที่ดีที่สุดส่งผลให้ผู้เรียน มีความรู้ความสามารถ ผู้เรียนยังได้เรียนรู้เรื่องความประพฤติการปฏิบัติตนเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม ตามแบบอย่างของครูผู้สอนที่ได้ปฏิบัติจริงให้เป็นแบบอย่างแก่ลูกศิษย์อยู่เสมอ (อุทัย ศาสตรา, 2553) อีกทั้งกระบวนการจัดการเรียนส่งผลให้ผู้เรียนมีสุนทรีย์เกิดความสุขความสบายใจและสนุกสนานที่ได้เรียนดนตรีไทยซึ่งอาจแตกต่างจากการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่น ๆ นอกจากนี้ สิ่งสำคัญจากรูปแบบการสอนข้างต้นนี้ คือการที่ผู้สอนมีความรู้ความสามารถ มีจิตใจที่เมตตาต่อ ลูกศิษย์ การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ให้แก่ลูกศิษย์เป็นประจำจึงส่งผลดีต่อกระบวนการสอนดังกล่าว ยังสอดคล้องกับหลักการวิธีการสอนของ มนตรี ตราโมท (สงบศึก ธรรมวิหาร, 2534) เรื่องวิธีสอน ครูที่ถ่ายทอดตามกระบวนการสอนเป็นขั้นตอน ในด้านการสอนดนตรีไทยต้องมีขั้นตอน ก่อนเริ่ม การเรียนการสอน การเลือกเครื่องดนตรีที่ใช้ศึกษาเรียนรู้ และเรื่องของวิธีการสอนให้เป็นไปตามขั้นตอน อย่างพิถีพิถัน ให้มีความถูกต้อง มีความเหมาะสมและมีแบบแผนที่ดี (สงบศึก ธรรมวิหาร, 2534) ครูต้องมีความอดทน อดกลั้น เสียสละ โอบอ้อมอารี ทุ่มเทเวลาในการสอน ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อลูกศิษย์ สำหรับกลุ่มผู้เรียนในชุมนุมสามารถแยกวิธีการ ขั้นตอนในการสอน ได้เป็น 4 ขั้นตอนคือ อธิบาย ความเป็นมา และสาระความรู้ของบทเพลง สาธิตการบรรเลงพร้อมแจกโน้ตเพลง ให้เวลาฝึกซ้อม ปรับและแก้ไขทางเพลง เห็นได้ว่าการสอนนักเรียนในกลุ่มนักเรียนในชุมนุม จะเน้นการปฏิบัติทักษะ สอดคล้องกับณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2553) ที่กล่าวว่าการสอนทักษะปฏิบัติ เป็นสิ่งที่ครูผู้สอนทุกคนควรตระหนักอย่างยิ่ง ในเรื่องขั้นตอนและวิธีการเบื้องต้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะ ที่ดีผลจากการจัดการเรียนการสอนที่ดีส่งผลถึงผู้เรียนมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้ มีความรักความขยันในการฝึกซ้อม การสอนที่เน้นทางด้านทักษะจึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง ขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนข้างต้นทำให้กลุ่มผู้เรียนในรายชั่วโมงและกลุ่มผู้เรียนในชุมนุม เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านดนตรีไทยอย่างสูงเห็นได้จากกลุ่มผู้เรียนในชุมนุมที่เข้าประกวดดนตรีไทยได้รับรางวัลอย่างหลากหลายประเภท

สื่อวัสดุอุปกรณ์

อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ใช้สื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ มีเครื่องดนตรีไทยให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง ภาพเคลื่อนไหว สื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ มีความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ความเหมาะสมกับเนื้อหา มีกระบวนการในการนำเสนอ การปฏิบัติจริงในการถ่ายทอด และมีความทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษาต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีในการศึกษาดนตรีทางด้านทักษะและทฤษฎี นำไปสู่วัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ ตัวอย่างสื่อสำคัญที่อาจารย์ได้นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ หนังสือโน้ตพิมพ์ หนังสือนิตระนาดเอก หนังสือโน้ตซอด้วง เป็นสื่อการสอนที่สำคัญ ตามที่อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ได้กล่าวถึงสื่อการสอนไว้ว่า

“มีเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพ เสียงดี มีจำนวนเพียงพอต่อนักเรียน
ผมได้เขียนโน้ตเพลงไว้ใช้เป็นเอกสารประกอบการสอนไว้ นิตระนาด ซิม ซอด้วง
ผมมีเทปในการฟังเพลง วิดีโอที่ไปซื้อมา จากศึกษาภัณฑ์
เราโชคดีที่โรงเรียนมีสื่อวัสดุอุปกรณ์พร้อม”

(ประดิษฐ์ อินทนิล, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2556)

การจัดการเรียนการสอนของอาจารย์เน้นในเนื้อหาการปฏิบัติ มีการท่องจำโน้ตเพลง มีการจดบันทึกโน้ต โดยใช้กระดานดำหน้าห้องมาเป็นอุปกรณ์ที่ช่วยในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนที่ดีขึ้นทั้งยังมีเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนเหมือนกับลูกศิษย์หลายคนได้กล่าวถึงสื่อการสอนที่ผู้สอนได้นำมาใช้ ดังนี้

“อาจารย์มีสื่อที่ดีทำให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพจริง
ทำให้การปฏิบัติมีคุณภาพ”

(ธัญพร ทับมี, สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2556)

“อาจารย์ได้กลิ่นกรอง จัดเก็บ คั่นคว่ำ ท่านสะสมความรู้มานาน
แล้วก็นำมาเขียนโน้ตเพื่อใช้เป็นทางเพลงในเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ
เขียนออกมาเป็นโน้ตเพื่อใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนสอนได้เป็นอย่างดี”

(วรรณธรรม พงษ์สีชมพู, สัมภาษณ์, 2 เมษายน 2557)

“ลักษณะโน้ตที่อยู่ในหนังสือขิมและโน้ตซอ เป็นสิ่งที่ดีมาก ทำให้ผู้เรียนสามารถ
รู้ว่าขิมควรใช้ช่องใดดีเพราะมี สาม บรรทัด หนังสือโน้ตซอ มี สอง บรรทัด
ช่วยให้รู้ว่าจะสียใด”

(ณัฐวุฒิ การะกิจ, สัมภาษณ์, 27 มิถุนายน 2557)

“มีหนังสือที่ดีที่ช่วยในการสอน คือ เป็นขั้นเป็นตอน
โดยจะเริ่มต้นจากง่าย ๆ มาก่อนสามารถนำกลับไปซ้อมที่บ้านได้”

(จิตรลดา สุทธิเรือง, สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2556)

การมีสื่อและอุปกรณ์การสอนที่ดีเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ไปสู่จุดมุ่งหมาย
ปลายทางที่มีคุณภาพทั้งทางด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ ด้านการถ่ายทอดดนตรีไทย สิ่งที่มีความสำคัญ
อย่างยิ่งที่เกี่ยวข้องกับสื่อนอกจากหนังสือแล้ว ยังมี เครื่องดนตรีไทย ที่เป็นอุปกรณ์ ช่วยให้ผู้เรียนได้
เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและเกิดความเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนเป็นไปตาม
วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้โดยการได้ศึกษาด้านการปฏิบัติ สอดคล้องกับคำที่ อาจารย์มนตรี
ตราโมท ได้กล่าวว่า (อ้างถึงในสงบศึก ธรรมวิหาร, 2534)

“...การเลือกเรียนเครื่องดนตรีจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับร่างกายของตน...”

(สงบศึก ธรรมวิหาร, 2534) จากคำกล่าวข้างต้นเห็นได้ว่า การเลือกเครื่องดนตรีในการศึกษาด้านการ
ปฏิบัติ นั้น ต้องรู้จักเลือกให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพราะอุปกรณ์การเรียนด้านดนตรีไทยเป็นสิ่งที่ช่วย
ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดความสนใจ และเรียนรู้ด้านการปฏิบัติได้โดยตรงผู้เรียนเกิดความเข้าใจได้ง่าย
ขึ้น

เห็นได้ว่า สื่อการเรียนการสอน เป็นเครื่องมือช่วยนำพาความรู้จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียนให้
เป็นไปตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้โดยมีรูปแบบและการนำไปใช้แตกต่างกันตามโอกาสความ
เหมาะสมของเนื้อหาสาระการเรียนรู้ โดยสื่อ อาจเป็นสิ่งที่ใช้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการ ดู สัมผัสหรือ
จับต้อง การฟัง เป็นไปตามรูปแบบ การสอนที่ผู้สอนได้ออกแบบไว้ อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล เป็นผู้
ที่มีแนวคิดและมุ่งพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยรู้จักใช้สื่อและอุปกรณ์ที่มีคุณภาพเพื่อ
นำพาองค์ความรู้ที่มีอยู่ไปพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ ทั้งการสอนทฤษฎีและการสอนปฏิบัติ ให้มี
ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนสาธิต สอดคล้องกับ จริญญา เหนียนเฉลย
(2549) ผู้สอนต้องรู้จักใช้สื่อการสอนและเทคนิคที่ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจในบทเรียนและเกิด
ประสิทธิผลในการเรียนทั้งทฤษฎีและทักษะ

สถานที่

โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ได้ดำเนินการจัดสรรพื้นที่ใช้สำหรับในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเป็นระบบ มีอาคารเรียนทางด้านการปฏิบัติและทฤษฎีโดยตรง แยกตัวออกเป็นเอกเทศไม่ขึ้นตรงกับอาคารเรียนใด ๆ เป็นลักษณะเรือนไทย อาคารทำด้วยคอนกรีตปูพื้นด้วยไม้สักทอง มีระเบียงยื่นออกทั้งฝั่งซ้ายและฝั่งขวา ผู้เรียนทั้งกลุ่มนักเรียนในรายชั่วโมงและกลุ่มผู้เรียนในชุมนุม สามารถที่จะนำเครื่องดนตรีออกฝึกปฏิบัติได้ทั้งสองฝั่ง เป็นสถานที่ที่มีความเหมาะสมกับการถ่ายทอดเนื้อหาสาระต่าง ๆ ทางด้านดนตรีไทยทำให้ ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาหาความรู้และเกิดความรักความขยันในการเรียนรู้และฝึกซ้อม ผู้เรียนสามารถนำเครื่องดนตรีออกฝึกปฏิบัติได้ทั้งสองฝั่งของอาคาร เป็นสถานที่ที่มีความเหมาะสมในการถ่ายทอดทั้งทฤษฎีและทักษะ ซึ่งอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล สามารถบรรยายด้านทฤษฎีในตัวอาคารหลักได้ และผู้เรียนสามารถแยกฝึกทักษะ ได้ทั้งแบบเดี่ยวและแบบกลุ่ม ดังคำกล่าวถึงเรื่องสถานที่ในการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ที่ได้กล่าวว่า

“พอดีโชคดีที่โรงเรียนสาธิตมีห้องเรียน คือ ศาลาไทย เรือนรักษ์ศิลป์ เป็นห้องเรียนเฉพาะอยู่แล้ว นักเรียนต้องมาเรียนที่นี่ เพราะเครื่องดนตรีทุกชิ้น อยู่ตรงนี้แล้วก็เหมาะ เป็นเอกเทศ เสียงก็ไม่รบกวนการเรียนการสอนวิชาอื่น”

(ประดิษฐ์ อินทนิล, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2556)

ผู้เรียนยังมีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาหาความรู้และเกิดความรักความขยันในการเรียนรู้และฝึกซ้อมดนตรี ความเหมาะสมทั้งทางด้านรูปแบบสถาปัตยกรรมที่สวยงาม ของอาคารที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน การใช้พื้นที่ในการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร สามารถที่จะยืดหยุ่นในการถ่ายทอดของอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล พร้อมทั้งมีความเหมาะสมกับผู้เรียนที่มีจำนวนมากในแต่ละห้อง ทำให้ผู้เรียนเกิดความรักและความขยัน เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ ตามทัศนคติของผู้รับการถ่ายทอด ที่กล่าวว่า

“อาคารมีความเป็นธรรมชาติทำให้บรรยากาศการเรียนเป็นไปแบบสบาย ๆ เป็นสัดส่วนเพื่อไม่ให้เสียงดนตรีรบกวนอาคารอื่น ๆ”

(ธัญพร ทับมี, สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2556)

“บรรยากาศน่าเรียน แบ่งส่วนออกมาจากอาคารเรียน เวลาซ้อม ซ้อมได้เต็มที่

เสียงไม่รบกวนห้องเรียนต่าง ๆ อยู่ดีศรีมน้ำ มีต้นไม้ น่าเรียน”

(ณัฐวุฒิ การะกิจ, สัมภาษณ์, 27 มิถุนายน 2557)

“เรือนรักษาศิลป์ อากาศเย็นดี มีความเป็นเอกลักษณ์
ดนตรีไทย เหมาะที่จะใช้เรียนในเรือนไทย”

(จิตรลดา สุทธิเรือง, สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2556)

เห็นได้ว่า สถานที่ในการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่าองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการศึกษาหาความรู้หากสถานที่ไม่มีความเหมาะสม บรรยากาศไม่ดีผู้เรียนก็ไม่มีความสุข ไม่มีสมาธิในการเรียน ด้านผลการจัดการเรียนการสอนก็ได้ไม่ตรงตามจุดประสงค์ที่คาดหวังไว้ สำหรับสถานที่ที่ใช้สอนในระบบโรงเรียนสาธิตแห่งนี้ เป็นสถานที่ที่มีการแบ่งสัดส่วนออกอย่างชัดเจน เป็นเรือนไทย ที่แยกออกจากตัวอาคารเรียน ทำให้ไม่รบกวนการจัดการเรียนการสอน ในรายวิชาอื่น ๆ อีกทั้งรูปแบบของตัวอาคารยังมีเอกลักษณ์ที่สอดคล้องกับรายวิชาปฏิบัติดนตรีไทย ทำให้เหมาะสมกับการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมทั่วไป มีต้นไม้ล้อมรอบและยังมีสระบัว อยู่ใกล้เคียง มีอากาศเย็นถ่ายเทได้สะดวก จึงมีความเหมาะสมอย่างยิ่ง สอดคล้องกับ สิริลักษณ์ แสงชูโต (2551) กล่าวไว้ว่า ห้องเรียน เป็นสถานที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา ทุกประเภททั้งโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนเอกชน หน่วยงาน องค์กรทางศาสนาและผู้ช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรม ห้องเรียนเป็นสถานที่ปลอดจากการรบกวนจากสิ่งต่าง ๆ ในห้องเรียนยังเป็นปัจจัยสำคัญในการกระตุ้นพัฒนาการเด็ก โดยมีการจัดห้องเรียนให้เป็นส่วนได้แก่ ส่วนเรียน ส่วนอ่านหนังสือ ส่วนอเนกประสงค์ สามารถออกแบบห้องเรียนให้ดีขึ้นให้มีความเหมาะสมกับการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อกระตุ้นพัฒนาการเด็กในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่มีการจัดการเรียนการสอน

การวัดและการประเมิน

อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล มีการแบ่งรูปแบบการวัดผลและการประเมินผลสำหรับกลุ่มผู้เรียนในรายชั่วโมงออกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน ซึ่งได้แก่ การวัดผลและการประเมินผลทางด้านทฤษฎี และทางด้านทักษะ สำหรับการวัดผลทางด้านทฤษฎีนั้นอาจารย์ใช้กระบวนการวัดผลและประเมินผลตามระเบียบของโรงเรียน ซึ่งใช้วิธีออกข้อสอบ สอบช่วง กลางภาค และปลายภาค โดยที่อาจารย์จะออกข้อสอบให้มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา ให้เป็นไปตาม

ความรู้ ที่ได้สอนความรู้ต่าง ๆ ที่อยู่ในห้องเรียนในช่วงเวลาที่มีการจัดการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการเรียนปฏิบัติ โดยอาจารย์ได้กล่าวถึงการวัดผลและประเมินผลไว้ว่า

“ทฤษฎีก็วัดจากการสอบ ทั้งกลางภาค ปลายภาค และมีการสัมภาษณ์ถามเลย
ปฏิบัติก็ต้องตั้งเกณฑ์ในการประเมิน และรวมคะแนนตามระเบียบโรงเรียน”

(ประดิษฐ์ อินทนิล, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2556)

ส่วนในด้านการวัดผลและการประเมินผลทางด้านทักษะ อาจารย์ใช้กระบวนการสอบปฏิบัติ ทั้งแบบบุคคล และแบบกลุ่ม โดยรูปแบบในการประเมินผลด้านการปฏิบัตินั้นใช้วิธีการดังนี้

- มีการประเมินผลควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอน โดยที่อาจารย์ทำการสอนและประเมินไปตลอดระยะเวลาที่มีการจัดการเรียนการสอนหากผู้เรียนปฏิบัติได้แล้วจึงดำเนินการการสอนต่อไปตามลำดับขั้นตอน

- มีการประเมินผลแบบบุคคล หรือ แบบเดี่ยว โดยปฏิบัติเป็นรายบุคคลแต่ละเครื่องมือ แล้วให้เพื่อน ๆ เป็นผู้ชมร่วมในการประเมินและแสดงทัศนคติร่วมกับอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล

- การประเมินผลแบบกลุ่ม โดยใช้วิธีการให้ผู้เรียนได้แบ่งกลุ่ม 3-5 คน บรรเลงเป็นกลุ่ม ซึ่งการทดสอบในลักษณะนี้ จะให้เวลาผู้เรียนได้ซ้อมรวมวง ประมาณ 1 สัปดาห์ก่อนมีการทดสอบ โดยการบรรเลงให้เพื่อน ๆ ในห้องช่วยกันประเมินร่วมกันกับอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะฝึกซ้อมและปฏิบัติเต็มความรู้ความสามารถของผู้เรียน

รูปแบบการวัดผลและการประเมินผลของอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล มีความเที่ยงตรงและให้ความยุติธรรมกับผู้เรียนทั้งยังฝึกให้ผู้เรียนมีความกล้าแสดงออก และเรียนรู้ที่จะได้รู้จักรูปแบบการวัดและการประเมินอย่างมีประสิทธิภาพโดยผู้เรียนได้ให้ทัศนคติในรูปแบบการวัดผลและการประเมินผลของอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ในระบบโรงเรียนสาธิตไว้ดังนี้

“หากต้องการประเมินผู้เรียนทางด้านปฏิบัติ ต้องให้ความสำคัญกับการแสดงต่าง ๆ ของโรงเรียน หรือช่วยเหลืองานชุมชน ถือว่าเป็นการประเมินผลผู้เรียนโดยการ
ใช้ประสบการณ์จริงของอาจารย์”

(ธัญพร ทับมี, สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2556)

“อาจารย์มีการวัดผลและประเมินผลทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ ไม่ผ่าน ก็ต้องเร่งแก้ไข ทฤษฎีไม่ผ่าน ไปทำรายงานมาใหม่ เขียนทั้งหมด ปฏิบัติ ไม่ผ่านก็กลับไปซ้อม จนกว่าจะได้ ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ”

(ณัฐวุฒิ การะกิจ, สัมภาษณ์, 27 มิถุนายน 2557)

“สอนเสร็จแล้ว เล่นเป็นวงได้แล้ว ให้บรรเลงไปเลย ต่อหน้าเพื่อน ทำให้ผู้เรียน กล้าแสดงออก และขยันที่จะฝึกซ้อม”

(จิตรลดา สุทธิเรือง, สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2556)

สำหรับการวัดผลและการประเมินกลุ่มผู้เรียนในชุมชนจะเน้นทางด้านการปฏิบัติจากการให้ ผู้เรียนได้แสดงในโอกาสต่าง ๆ เช่นกิจกรรมทางโรงเรียน งานวันไหว้ครู งานวันพ่อ งานวันแม่ และ การประกวดแข่งขันในรายการต่าง ๆ โดยใช้วิธีการสังเกตและผลของการปฏิบัติที่ได้ตามอาจารย์ ประดิษฐ์ อินทนิล ได้ฝึกสอนไว้ และได้รับรางวัลต่าง ๆ ก็เป็นส่วนหนึ่งในการประเมินผลจากการเรียน ของนักเรียนในกลุ่มชุมชน ดังคำกล่าวของ อรวรรณ สันติกุล ได้กล่าวว่า

“อาจารย์จะดูตอนซ้อมและแนะนำไปด้วย สังเกตจากการแสดงในงาน และการประกวด”

(อรวรรณ สันติกุล, สัมภาษณ์, 24 มีนาคม 2557)

เห็นได้ว่า รูปแบบในการวัดผลและการประเมินผลของอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ใน การประเมิน เน้นไปทางด้านปฏิบัติอย่างจริงจังและได้เป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีความเป็นผู้นำ กล้าคิด กล้าทำ และกล้าแสดงออกใน การแสดงดนตรี เพื่อให้ผู้อื่นได้เห็นศักยภาพด้านดนตรีของตนเอง เป็นการประเมินตามสภาพจริง ซึ่งสอดคล้องกับ อำไพ ตีรนสาร (2547) กล่าวว่า การวัดและการ ประเมินผลเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มีการ ติดตามและประเมินผลตามมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้และมาตรฐานช่วงชั้น ซึ่งใช้เป็น เป้าหมายจากการพัฒนาผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินการเรียนรู้ของตนเองโดยใช้วิธี การประเมินจากสภาพจริง ด้วยวิธีการประเมินที่หลากหลาย อีกทั้งยังสอดคล้องกับ ญรุต สุทธิจิตต์ (2544) กล่าวว่า ดนตรีเป็นวิชาที่มีเนื้อหา ทักษะและสัมพันธ์กับทัศนคติผู้เรียนจะต้องใช้การวัดและ

การประเมินผลควบคู่กันไป ทั้งการวัดผลและประเมินผลในเนื้อหาดนตรี ทางทักษะ การวัดและการประเมินด้านทัศนคติทางดนตรี ผู้สอนเลือกใช้การวัดผลและการประเมินผลให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์ ในการจัดการเรียนการสอน

การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม

คุณธรรมและจริยธรรมที่อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ปฏิบัติเป็นแบบอย่างอยู่เสมอโดยได้ยึดหลักธรรมในการปฏิบัติตน ตามที่อาจารย์ได้กล่าวไว้ว่า

“การปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่าง ใช้ศีล 5 เป็นหลักในการปฏิบัติ
ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ซื่อสัตย์ มีความจริงใจในการถ่ายทอดด้วยความเต็มใจ
เป็นแบบอย่างที่ดีของครูที่ให้นักเรียนเป็นตัวอย่าง”

(ประดิษฐ์ อินทนิล, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2556)

อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ในฐานะความเป็นครูผู้มีจิตใจเมตตาแก่ลูกศิษย์ ให้ความสำคัญอบรมสั่งสอนทั้งด้านความรู้ คุณธรรมและจริยธรรม บอกความดีความชั่ว ในการปฏิบัติตนต่อครอบครัว ต่อสังคม ในฐานะการเป็นผู้เรียนที่ดีแก่ครูอาจารย์ เป็นลูกที่ดีแก่ พ่อและแม่ การปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของกฎเกณฑ์โรงเรียนย่อมส่งผลให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความประพฤติที่ดี ทำกิจกรรมต่าง ๆ กับทางโรงเรียนที่จัดในการส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณธรรมและจริยธรรม อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล สอนนักเรียนอยู่เสมอว่า

“ให้นักเรียนรู้จักหน้าที่ ตรงต่อเวลาในการฝึกซ้อม ในการนัดหมาย
ในโอกาสงานต่าง ๆ งานวันพ่อ วันแม่ ที่โรงเรียนจัดขึ้น มีน้ำใจให้กันช่วยกันฝึกซ้อม

”

(ประดิษฐ์ อินทนิล, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2556)

ซึ่งสิ่งที่อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิลได้อบรมสั่งสอนทั้งความรู้และการปฏิบัติตนให้มีคุณธรรมและจริยธรรมเหล่านี้ส่งผลต่อการพัฒนาด้านสติปัญญาและอารมณ์แก่ผู้เรียน เป็นนักดนตรีที่ให้ความเคารพต่อครูอาจารย์ ต่อนักดนตรีรุ่นพี่ ย่อมเป็นที่รักแก่ผู้ได้พบและผู้ร่วมงานในด้านต่าง ๆ มีความอดทน อดกลั้น โอบอ้อมอารี พุดในสิ่งที่ดีที่ควร ทุ่มเทในการสอนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกศิษย์ เห็นได้จากลูกศิษย์ที่ได้กล่าวถึงการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ในช่วงที่มีโอกาสได้ศึกษากับอาจารย์โดยตรง ได้กล่าวไว้ว่า

“เรื่องการตรงต่อเวลาเป็นสิ่งที่ผมโดนสอนบ่อยมากครับ
เวลาที่มีการซ้อมรวมวงต้องให้ความสำคัญเพราะคนในวง
หากไม่ตรงเวลาวงก็ไม่ได้ซ้อมเป็นเพลงและจะไม่ได้ปรับเพลงไปพร้อม ๆ กัน
มีน้ำใจช่วยกันฝึกซ้อม”

(ณัฐธรณ นกยูงทอง, สัมภาษณ์, 25 มีนาคม 2557)

“อาจารย์จะบอกอยู่เสมอเราควรมีน้ำใจ ให้กับผู้อื่น
ใส่ใจในการซ้อมดนตรีไทยรู้จักหน้าที่ของตนเอง”

(ฉันทพร ทับมี, สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2556)

“อาจารย์ไม่เคยมาสายเลยเมื่อมาสอน มานั่งรอนักเรียนก่อนโดยตลอด
ปฏิบัติตน ให้เราเห็นเป็นแบบอย่าง การตรงต่อเวลา”

(ณัฐวุฒิ การะกิจ, สัมภาษณ์, 27 มิถุนายน 2557)

“อาจารย์ได้กล่าวตักเตือน เมื่อเห็นผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ไม่ดี ไม่สนใจเรียน
และปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีเสมอ”

(จิตรลดา สุทธิเรือง, สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2556)

“การตรงต่อเวลาในการมาซ้อม เรื่องมารยาทในวงดนตรี
สิ่งที่ควรพูด อะไรสมควรพูดอะไรไม่สมควรพูด การปฏิบัติตัวให้เหมาะสมกับวัย”

(สุพจน์ จุกลิ้น, สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2557)

เห็นได้ว่า อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกศิษย์ บอกกล่าว อบรม และสั่งสอน การเป็นผู้มีน้ำใจ ใส่ใจ เอาใจใส่ในการเรียน การตรงต่อเวลาใน การเรียนการสอน สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติเป็นแบบอย่าง และเป็นสิ่งที่ผู้สอนควรนำไปอบรม สั่งสอนลูกศิษย์ให้ปฏิบัติ ก็จะทำให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาเหล่านี้เรียนรวมถึงการเป็นคนดีในสังคมต่อไปในอนาคต

อย่างเสมอมา ซึ่งสอดคล้องกันกับแนวคิดและวิธีการในการอนุรักษ์การถ่ายทอดดนตรีไทย สิ่งที่ อาจารย์มนตรี ตราโมท ได้พยายามเน้นและพร่ำสอนให้ลูกศิษย์ได้จดจำเป็นพื้นฐานการบำเพ็ญตนเป็น นักดนตรีที่ดี อันได้แก่ อุตสาหะ ตั้งใจจริง กล้าหาญ รื่นเริง มีมารยาท รู้หน้าที่ ตรงต่อเวลา สามัคคี ซันติ ใจนักกีฬา งานกับอารมณ์อย่าอยู่ร่วมกัน อุทิศตนเพื่อศิลปะ ให้ใช้หลัก สุ จี ปุ ลิ จริยธรรม ทั้งหมดนี้จะทำให้นักดนตรีไทยปฏิบัติตนได้ดี ยิ่งถ้าเป็นผู้สอนและพึงปฏิบัติได้ย่อมส่งผลให้เป็น แบบอย่างที่ดีให้แก่ลูกศิษย์ (สงบศึก ธรรมวิหาร, 2534) จริยธรรม ยังหมายถึงความประพฤติที่ดีว่าเป็น สิ่งที่มีค่า ทั้งศีลธรรม คุณธรรม เนติธรรม และธรรมนิยมประเพณี (สาโรช บัวศรี, 2522) หาก ผู้สอนเป็นผู้อยู่ในศีลธรรม รู้จักปฏิบัติตนและอบรมสั่งสอนลูกศิษย์ให้รู้จัก คุณธรรม และจริยธรรม ก็จะทำให้ผู้เรียนเป็นคนดีต่อครอบครัว สังคม และประเทศชาติต่อไป

จากองค์ประกอบทางดนตรีศึกษา ในส่วนด้านกระบวนการสอน พบว่า กระบวนการ การถ่ายทอดดนตรีไทยในระบบโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ด้านวิธีการขั้นตอน สามารถแบ่งผู้เรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มผู้เรียนในรายชั่วโมง และกลุ่มผู้เรียนในชุมนุม สำหรับกลุ่มผู้เรียนในรายชั่วโมงมีขั้นตอนแบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน คือ ทำความเข้าใจเนื้อหา อธิบาย พื้นฐานด้านดนตรีเบื้องต้น การเลือกเครื่องดนตรีที่สนใจปฏิบัติ การบรรยายสาธิตการบรรเลงดนตรี ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ผู้สอนคอยติดตามและประเมินผลอย่างใกล้ชิด มีการประเมินผล สำหรับกลุ่ม ผู้เรียนในชุมนุม มีขั้นตอนแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ประกอบไปด้วย อธิบายความเป็นมาและสาระ ความรู้ของบทเพลง สาธิตการบรรเลงพร้อมทั้งแจกโน้ตเพลง ให้เวลาฝึกซ้อม ปรับและแก้ไขทางเพลง พร้อมทั้งมีการแทรกความรู้และปลูกจิตสำนึกทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่ผู้เรียนตลอด ระยะเวลาในการถ่ายทอด มีการนำเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพมาเป็นสื่อการสอนโดยตรงในโรงเรียน สาธิต มีจำนวนเครื่องดนตรีมากเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนตามความสนใจ ระบบโรงเรียนสาธิต มีสถานที่ ที่เป็นระบบและมีความเหมาะสมกับการถ่ายทอดทั้งด้านทฤษฎีและ ทักษะ มีการวัดผลและการประเมินผลทั้งทางด้านทฤษฎี โดยการสอบกลางภาค และปลายภาค ตาม หลักสูตรสถานศึกษา และมีการประเมินผลทางด้านทักษะ โดยการปฏิบัติทั้งแบบเดี่ยวและแบบกลุ่ม ทำให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้อย่าง สถานศึกษาทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถทางด้านดนตรีไทยอย่าง มาก เห็นได้จากผลงานการเข้าร่วมการประกวดดนตรีไทยในโอกาสต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการ ประกวดดนตรีไทยชิงถ้วยพระราชทาน

ตอนที่ 1 การศึกษารายละเอียดทั่วไปตามองค์ประกอบทางดนตรีศึกษา (บ้านดนตรีไทย)

1.1 ด้านผู้สอน

สำหรับการศึกษาผู้สอนในระบบบ้านดนตรีไทย ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยของผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต โดยการรวบรวมข้อมูลและสรุปผลการศึกษาจากการศึกษาเอกสาร การสังเกต และการสัมภาษณ์ ในด้านประวัติส่วนตัว ด้านการศึกษา ด้านการทำงาน และด้านผลงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภูมิหลัง

ประวัติส่วนตัว

ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เกิดวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2483 บิดาชื่อ นายอุ้น แสงจิต มารดาชื่อนางเสด็จ แสงจิต สมรสกับ นางพะเยี แสงจิต มีบุตร 4 คน คือ นางบุญญา เจริญสีบทอง นางสาวราตรี แสงจิต นายทิวา แสงจิต และนายวิทยา แสงจิต โดยครอบครัวของผู้ใหญ่ เป็นครอบครัวที่ให้ความสำคัญกับทางด้านดนตรีไทยมากเนื่องจากครอบครัวได้รับการสืบทอดทางด้านดนตรีมาจากคุณพ่อของผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ภรรยาของผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ในอดีตก็เป็นนางละคร มีความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ อีกทั้งผู้ใหญ่ยังให้ลูกทุกคนได้ศึกษาทางด้านดนตรีไทยและนาฏศิลป์เพื่อเป็นพื้นฐานความรู้ เช่น นางบุญญา เจริญสีบทอง ได้เข้าศึกษาด้านการขับร้องจากอาจารย์เจริญใจ สุนทรวาทีน (ศิลปินแห่งชาติ) เป็นนิสิตรุ่นแรกของคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปัจจุบันเป็นอาจารย์พิเศษสาขาวิชาการสอนนาฏยสังคีต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา นางสาวราตรี แสงจิต จบการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านนาฏศิลป์ ปริญญาโทด้านบริหารธุรกิจ เป็นอาจารย์พิเศษสอนนาฏศิลป์ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และทำธุรกิจส่วนตัว นายทิวา แสงจิต และนายวิทยา แสงจิต เป็นนักดนตรีไทยอาชีพ รับบรรเลงงานด้านดนตรีไทยในโอกาสต่าง ๆ ทั่วภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามที่ทิวา แสงจิต ได้กล่าวว่า

“ที่บ้านเป็นดนตรีทุกคน เพราะที่บ้านมีวงมานานแล้วตั้งแต่รุ่นคุณปู่
ผมเรียนดนตรีกับคุณพ่อมาตั้งแต่เด็ก ๆ ประมาณ 6-7 ขวบ สมัยนั้น
คุณพ่อจะพาไปงานต่าง ๆ ด้วย สัมผัสอยู่เรื่อย ๆ ก็เลยรู้ว่าต้องทำอะไร
ส่วนพี่สาวกับน้องสาวคนเล็กทั้งสองคนก็ได้เรียนดนตรี แต่จะถนัดเป็นนักร้อง
กับรำไทยพี่สาวคนโต ได้ไปเรียนกับอาจารย์เจริญใจ สุนทรวาทีน (ศิลปินแห่งชาติ)”

(ทิวา แสงจิต, สัมภาษณ์, 6 สิงหาคม 2556)

“คุณแม่อีกี่รำไทยได้ เมื่อตอนสาว ๆ แม่เป็นนางละคร”

(บุญญา เจริญสืบทอง, สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2557)

เห็นได้ว่า ครอบครัวผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ได้ให้ความสำคัญกับการสืบทอดทางด้านดนตรีไทย และนาฏศิลป์ให้แก่ลูกเป็นอย่างดีเพื่อให้ลูกได้นำความรู้เหล่านี้ไปประกอบอาชีพ ทั้งทางด้านการแสดง การเป็นครูอาจารย์ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ อีกทั้งยังฝึกให้ลูกเป็นผู้นำวงหรือเป็นหัวหน้าวง เพื่อนำพาสืบทอดชื่อเสียงให้กับบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ต่อไป

ด้านการศึกษา

จบการศึกษาในระบบ ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดตาลล้อม จังหวัดชลบุรี และ การศึกษานอกระบบด้านดนตรีไทย พบว่า ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ได้ศึกษานอกระบบด้านดนตรีไทย ตั้งแต่ อายุได้ 5 ขวบ เริ่มฝึกการตีเครื่องประกอบจังหวะ และได้ศึกษากลวิธีการตีฆ้องไทยจากครูอุ้น แสงจิต ผู้เป็นพ่อ ศึกษาการบรรเลงระนาดเอกจากลุงเจียน (ครูเจียน จำรูญสวัสดิ์) ศึกษาทางเพลงมอญ ต่าง ๆ จากครูย้อย (ไม่ทราบชื่อจริง) เป็นคนแรก เนื่องจากครูอุ้น แสงจิต ไม่ได้ทางเพลงมอญในสมัยนั้น และ ศึกษาทางฆ้องมอญเพลงมอญต่าง ๆ เพิ่มจากครูเจริญ (ไม่ทราบชื่อจริง) ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต มีความสามารถในศิลปะการแสดงด้านดนตรีไทย โดยมีความเชี่ยวชาญพิเศษในการบรรเลงระนาดเอก และระนาดทุ้ม โดยเฉพาะระนาดทุ้มเป็นเครื่องดนตรีที่ถนัดมากที่สุด โดยเริ่มบรรเลงเครื่องดนตรีดำเนิน ทำนองมาตั้งแต่อายุ 7 ขวบได้รับการถ่ายทอดวิชาความรู้มาจากบรรพบุรุษ ตั้งคํากล่าวของผู้ใหญ่ถาวร แสงจิตที่ได้กล่าวว่า

“เล่นดนตรีมาตั้งแต่ 5 ขวบ ตีฉิ่ง ตีฉาบ ตีกรับ ไปกับพ่อในงานต่าง ๆ
เลยเป็นดนตรีเรียนตีฆ้องไทยจากพ่อ เรียนระนาดเอกจากครูเจียน
เรียนเพลงมอญกับครูย้อยและครูเจริญ ได้เพลงมอญแรก ๆ กับครูย้อย”

(ถาวร แสงจิต, สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2557)

“มีนักดนตรีในวง สมัยนั้นชื่อ ลุงเจียน แกบอกว่ ไอ้ถาวร มึงตีฆ้องอย่างไร
มันตีเหมือนทางทุ้ม ก็ไม่รู้ว่ามันไปยังไงเราก้ไม่รู้ตัว ตีฆ้องเหวี่ยงไปเป็น
ลูกทุ้มส่วนมาก คนอื่นไม่ได้หัดอย่างนั้นหรอก แต่เรามันคิดไปเอง ระนาดทุ้มนี้เป็น
(สามารถบรรเลง) อัดโน้มนัด ได้ยินได้ฟังคนโน้นคนนี่ที่อยู่เรื่อย ๆ ก็ตีได้
ใช้ครูพักลักจำเอา มีเล่นเพลงเดี่ยวบ้าง เพราะมีพื้นฐานมาตั้งแต่เด็ก ๆ ”

(ถาวร แสงจิต, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2556)

จากความสามารถทางด้านดนตรีไทยที่ได้สืบทอดมาจากผู้มีความรู้ความสามารถโดยตรงทั้งเครื่องเป่าพาทย์ไทย เครื่องเป่าพาทย์มอญนั้น ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ได้นำมาประกอบอาชีพด้านการแสดงดนตรีไทยในโอกาสงานต่าง ๆ ทั้งในจังหวัดชลบุรีและจังหวัดใกล้เคียง โดยมีภรรยาและบุตรร่วมปฏิบัติงานเป็นครอบครัวฝึกฝนและถ่ายทอดความรู้ แก่ประชาชน และเยาวชนที่สนใจทั่วไปรวมทั้งเป็นหัวหน้าวงเป่าพาทย์ คณะถาวร แสงจิต โดยรับงานการแสดงทั่วไป และช่วยเหลือสังคม แสดงเพื่อการกุศลในงานของชุมชนสม่ำเสมอตลอดมา เป็นที่รู้จักและยอมรับในความสามารถ

ด้านการทำงาน

ดำรงตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน ตำบลบ้านปึก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มา 25 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 – พ.ศ. 2543

ปัจจุบันเป็นหัวหน้าวงดนตรีไทย คณะถาวร แสงจิต ถ่ายทอดดนตรีไทยให้แก่ผู้สนใจทั่วไป

ด้านผลงาน

- ได้รับโล่เกียรตินิยม ศิลปินดีเด่น สาขาดนตรีไทย ประจำปี 2542 จากศูนย์ศิลปวัฒนธรรม จังหวัดชลบุรี
- วงดนตรีบรรเลงประกอบบลิเก ครูบุญเลิศ นางพินิจ (ศิลปินแห่งชาติ)
- ส่งต่อผู้เรียนเข้าศึกษาด้านการขับร้องกับ อาจารย์เจริญใจ สุนทรวาทีน ศิลปินแห่งชาติ
- วงดนตรีบรรเลงประกอบพิธีกรรม ต่าง ๆ ในเขตจังหวัดชลบุรีและจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียง
- วิทยากรท้องถิ่นอบรมดนตรีไทยสำหรับเยาวชน ในจังหวัดชลบุรีและจังหวัดใกล้เคียง
- เป็นนักดนตรีไทยที่มีฝีมือการบรรเลงระนาดทุ้มได้เป็นอย่างดี และมีความชำนาญ เครื่องดนตรีประเภทเป่าพาทย์ไทยและเป่าพาทย์มอญ
- เป็นคนดีมีคุณธรรมประจำตำบล จากวัฒนธรรมจังหวัด ตำบลบ้านปึก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
- พ่อดีเด่น ประจำตำบลบ้านปึก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

ผลงานข้างต้นเป็นสิ่งที่ทำให้วงเป่าพาทย์คณะถาวร แสงจิต เป็นที่ยอมรับในงานการแสดงต่าง ๆ ทั้งในจังหวัดและในภาคตะวันออกเฉียง จนได้รับรางวัลมากมาย อีกทั้งยังได้รับเชิญให้เป็นวิทยากรทางดนตรีไทย เป็นนักดนตรีไทยอาชีพ เป็นบุคคลตัวอย่าง เป็นศิลปินดีเด่น ในด้านดนตรีไทย สร้างชื่อเสียงวงเป่าพาทย์จนทำให้ศิลปินแห่งชาติยอมรับในความสามารถ ได้เป็นวงดนตรีไทยบรรเลง

ประกอบการแสดงลิเกอัดแผ่นเสียงให้แก่ครูบุญเลิศ นางพินิจ (ศิลปินแห่งชาติ) สอดคล้องกับ ชูชาติ พิณพาทย์ (2539) กล่าวว่า คณะดนตรีไทยถาวร แสงจิต ได้สร้างนักดนตรีไทยมืออาชีพให้แก่จังหวัด ชลบุรี และรับงานต่าง ๆ ทั้งปีพาทย์ งานลิเก วงดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ถือได้ว่าเป็นวงดนตรีไทย ที่ได้รับการยอมรับมากในจังหวัดชลบุรี

ความเป็นครู

ในด้านความเป็นครูของผู้สอน ผู้วิจัยได้ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตและสัมภาษณ์ ซึ่งสามารถเก็บข้อมูลได้ดังนี้

ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เป็นครูภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่ได้รับการยอมรับให้เป็นทั้ง ครู เป็นทั้ง พ่อ เป็นทั้งผู้ใหญ่บ้าน ที่คอยดูแลเอาใจใส่ทุกคน ในการถ่ายทอดดนตรีไทยให้แก่ลูกหลาน ในตระกูล อีกทั้ง เยวชนที่อยู่ในหมู่บ้าน คนที่สนใจทางด้านดนตรีไทยทั่วไป โดยที่ เป็นผู้ถ่ายทอดให้แก่ทุกคนอย่างจริงใจ และไม่ปิดบังความรู้ให้แก่ศิษย์ โดยได้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ทุกคนที่เข้ามาขอความรู้ ผู้ใหญ่คิดอยู่เสมอว่าความรู้ทางด้านดนตรีไทยเหล่านี้ เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ลูกศิษย์ใช้ในการดำรงชีวิตในอนาคต ดังคำ ที่ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ได้กล่าวไว้ว่า

“ฝึกเอาไว้จะได้ทำงาน หาเลี้ยงชีพ มีความเป็นศิลปิน
ออกงานได้แล้วก็เล่นเพราะ ๆ ”

(ถาวร แสงจิต, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2556)

“ดนตรีไทยเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความเจริญของชาติไทย
เป็นรากเหง้าที่บ่งบอกถึงความเป็นไทยทั้งยังสอนคุณค่าของคน
การรับผิดชอบ ไม่โอ้อวด ในความรู้ที่ตนมี”

(ถาวร แสงจิต, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2556)

คำสอนของผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เป็นสิ่งที่ท่านปฏิบัติตนและใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทั้งตัว
เองและอบรมสั่งสอนลูกศิษย์ทุกคนมาโดยตลอด ใครเดือดร้อนมา บ้านครูจะเป็นที่พักทั้งร่างกายและ
จิตใจเป็นอย่างดี เกื้อกูล ลูกศิษย์ให้ก้าวหน้า ให้มีความเจริญ มีความเมตตาต่อศิษย์ รู้ทันผู้อื่นในสังคม
ถือได้ว่าผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เป็นผู้ให้หลายสิ่งกับลูกศิษย์ทั้งความรู้ และชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดมา ดัง
คำที่ลูกศิษย์ได้กล่าวไว้ ดังนี้

“ท่านดูแล เอาใจใส่ เป็นแบบอย่างที่ดี เหมือนกับคำสอนที่เป็นพันคำ ก็สู้ การปฏิบัติตัวให้เห็นเป็นแบบอย่างไม่ได้ ท่านสอนประจำ บางทีบางอย่าง เราก็ต้องยอมเสียเพื่อความถูกต้อง คุณตาไม่เคยมีเรื่องเสื่อมเสียเลย มีชื่อเสียงในเรื่องความดีมาก”

(บุญนภา เจริญสืบทอง, สัมภาษณ์, 30 กรกฎาคม 2556)

“ครูเป็นคนที่ไม่เอาใจเอาเปรียบใคร โอบอ้อมอารี ช่วยอะไรได้ช่วยเลย ตามดุลงพินิจ อยู่ในหลักธรรม ศีล 5 ครบ และได้รางวัลคนดีศรีบ้านปีก”

(ทิวา แสงจิต, สัมภาษณ์, 6 สิงหาคม 2556)

“ผู้ใหญ่ถาวร เป็นคนใจดี ไม่เข้มงวดอะไรมาก ท่านจะมีคำพูดคำหนึ่ง ที่ชอบพูดจนติดปาก ว่า พระขึ้นธรรมาสน์ปีพาทย์นอน คือ พระขึ้นธรรมาสน์เมื่อไรก็เอนเอียงละ (จะแอบนอนกัน) เขาก็บ่น แต่ก็บ่นด้วยความเมตตา แก่ใจดี ไม่มีอะไรหรอก”

(อดิศักดิ์ คงประเสริฐ, สัมภาษณ์, 7 สิงหาคม 2556)

“ครูเป็นคนดีมาก เป็นคนใจดี เป็นคนใจบุญ มีงานทำบุญที่ไหนไปตลอด ไปสร้างศาลาวัดบ้าง ทำบุญงานโน้นนี่เยอะ ไม่ได้ขาด ช่วยเหลือลูกศิษย์ ทุกอย่างและเสมอมา ใครเดือดร้อนเข้ามาหา ครูจะเป็นคนที่เมตตาต่อศิษย์ทุกคน”

(กัลยา เกลื่อนสุข, สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2557)

เห็นได้ว่า ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เป็นครูที่มีความเมตตาอย่างสูง มีความเป็นตัวตนของความเป็นครูที่ดี เอาใจใส่ในทุก ๆ เรื่อง โดยเฉพาะการเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ลูกศิษย์ การปฏิบัติตนด้วยการปฏิบัติตามศีล 5 ได้ครบทุกประการคอยดูแลเอาใจใส่ทุกคน ในการถ่ายทอดดนตรีไทยให้แก่ลูกหลานในตระกูล อีกทั้งเยาวชนที่อยู่ในหมู่บ้าน คนที่สนใจทางด้านดนตรีไทยทั่วไป โดยเป็นผู้ใหญ่ให้ความรู้กับทุกคนอย่างจริงใจ สอดคล้องกับ รัตนา พุ่มไพศาล (2533) กล่าวว่า บทบาทที่สำคัญของความเป็นครูควรประกอบไปด้วย ทักษะการสอน มีอารมณ์ขัน เข้ากับผู้เรียนได้มีความรู้ในเรื่องที่จะสอน อดทน สง่า

งาม ให้เกียรติผู้เรียน มีเสียงไพเราะ ยุติธรรมไม่ลำเอียง เมตตา ให้เวลาแก่ผู้เรียน มีความสนใจในเนื้อหาวิชาอยู่เสมอ มีอุดมการณ์ จริงใจ เสียสละ ความคิดริเริ่ม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งผู้สอน เป็นบุคคลที่มีความสำคัญมากในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ

คุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอน

ผู้ใหญ่อาว แสงจิต เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับในเรื่องความมีคุณธรรม จริยธรรมเป็นอย่างมาก ท่านไม่เคยปฏิบัติตนที่เป็นการเสื่อมเสียให้ลูกศิษย์ได้หมดความศรัทธา แต่ท่านยังกลายเป็นต้นแบบของผู้ปฏิบัติปฏิบัติชอบในการถ่ายทอดดนตรีไทยโดยเน้นย้ำในเรื่องการเป็นคนดีที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ผู้คนที่มีโอกาสได้ไปศึกษาความรู้จากท่านล้วนมีความเคารพและศรัทธาในความเป็นครูที่มีคุณธรรม จริยธรรม อย่างสูง เป็นผู้ปฏิบัติ ยึดหลักธรรมคำสั่งสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้เป็นที่พึ่งแก่ชาวพุทธ โดยการครองศีล 5 ได้อย่างสะอาดบริสุทธิ์ การปฏิบัติตนโดยการครองศีล 5 เพื่อเป็นแบบอย่าง โดยการงดเว้นจากการทำชีวิตสัตว์ให้ล่วงไป เห็นได้จากการที่ครูเป็นผู้ที่ให้ทานโดยการเป็นผู้สนับสนุน บุตรสาวเลี้ยงสุนัขมากกว่า 50 ตัว ตลอดระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมาจวบจนถึงปัจจุบัน งดเว้นจากการถือเอาของที่เจ้าของมิได้ให้ ตามที่ผู้ใหญ่อาว แสงจิต ได้กล่าวว่า

“มีคราวหนึ่งครูได้ประกาศขายที่ และได้บอกขายไปกับพ่อค้ารายหนึ่งไปแล้ว
มีคนมาเสนอซื้ออีกคนโดยเพิ่มอัตราค่าที่สูงขึ้นเป็นจำนวนมาก
ครูก็ยังขายให้แก่พ่อค้ารายแรก”

(ถาวร แสงจิต, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2556)

ด้วยการปฏิบัติตนของผู้ใหญ่อาวดังกล่าวทำให้ชาวบ้านได้กล่าวขานถึงความซื่อสัตย์ และการถือไม่เอาของผู้อื่นมาเป็นของตัวเอง เป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับทุกคนที่ได้รู้จักครูงดเว้นจากการประพฤติดิฉินในกาม ครูมีครอบครัวที่สมบูรณ์สมรสกับคุณแม่พะเยีย แสงจิต ครองรักกันมายาวนานกว่า 50 ปี งดเว้นจากการกล่าวเท็จ ครูเป็นผู้นำจากการเป็นผู้ใหญ่บ้านในการบริหารจัดการสร้างความสุข ความสงบไม่เคยกล่าวเท็จจนเป็นที่ยอมรับในหมู่บ้าน งดเว้นจาก การดื่มสุรา อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ครูไม่เคยดื่มสุรา ทั้งยังเป็นผู้อบรมสั่งสอนศิษย์ตลอดเวลา เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเหล่านี้เสมอมา ลูกศิษย์ได้กล่าวถึงคุณธรรม จริยธรรม ของผู้ใหญ่อาว แสงจิต ไว้ว่า

“เป็นแบบอย่างที่ดี ท่านเป็นคนที่รักษาศีล 5 ได้บริสุทธิ์ทุกข้อ
บางคนทั้งยาทั้งบุหรี่ ผิดลูกผิดเมีย ที่เคยเห็นนักดนตรี
ส่วนมากก็มีเหล้ามาก่อน (ดื่มเหล้า) ผู้ใหญ่เป็นคนที่รักลูก

รักครอบครัวแล้วก็เป็นผู้ให้ที่ประเสริฐ คนอื่นที่ตกทุกข์ได้ยากมา
มีอะไรช่วยเหลือได้ท่านก็ช่วยตลอดเวลา”

(บุญญา เจริญสืบทอง, สัมภาษณ์, 30 กรกฎาคม 2556)

“เป็นคนที่ไม่เอาเปรียบผู้อื่น โอบอ้อมอารี ช่วยเหลืออะไรใครได้ก็ช่วย
มักจะเตือนลูกศิษย์อยู่เสมอว่า ไม่ใช่ไปवादดี แต่มีดีมาवाद มีความกตัญญู
ทำดีได้ดี ไม่ดูถูกคน ไม่ใช่คนตรีในทางที่ผิด”

(ทิวา แสงจิต, สัมภาษณ์, 6 สิงหาคม 2556)

“ครูถาวร แสงจิต เป็นคนใจบุญมาก สอนลูกศิษย์อยู่เสมอ อย่าเห็นแก่ตัว
ให้ช่วยเหลือกันและกัน รู้จักหน้าที่ เป็นผู้ใหญ่บ้านที่ดี
เป็นที่ยอมรับของทุกคนในหมู่บ้าน”

(สมคิด เกลือณสุข, สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2557)

“ท่านปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีจริง ๆ เป็นคนที่มีความเมตตากรุณา
ดีกับลูกศิษย์ลูกหา แบบอย่างในการวางตัว ท่านไม่ดื่มเหล้า
ไม่สูบบุหรี่ เป็นผู้ที่มีคุณธรรมสามารถเป็นแบบอย่างให้แก่เยาวชนได้เป็นอย่างดี”

(อดิศักดิ์ คงประเสริฐ, สัมภาษณ์, 7 สิงหาคม 2556)

เห็นได้ว่า ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมสูง มีความเป็นครูที่จริงใจเมตตาต่อ
ลูกศิษย์ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นตลอดเวลาในทุก ๆ ด้าน การปฏิบัติตัว ถือศีล 5 ที่บริสุทธิ์ ได้อย่าง
สมบูรณ์ สอดคล้องกับกัลยา เกลือณสุข (สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2557) ผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่
เยาวชนคนรุ่นหลังได้ถือปฏิบัติเป็นแบบอย่าง มีความซื่อสัตย์ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ให้ทาน ไม่ผิดในกาม ไม่
ดื่มสุรา ตลอดระยะเวลากว่า 70 ปี ถือได้ว่าเป็นแบบอย่างที่ดีสมบูรณ์ในความเป็นครู สอดคล้องกับ รัตนา
พุ่มไพศาล (2533) กล่าวว่า ครูในด้านบุคลิกภาพที่ดี ควรประกอบไปด้วย ใจกว้าง สง่างาม ยุติธรรมไม่
ลำเอียง ให้ความแก่ลูกศิษย์ เสียสละและมีความจริงใจ สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้การจัดการ
เรียนการสอนประสบความสำเร็จ

จากองค์ประกอบทางดนตรีศึกษา ในส่วนด้านผู้สอน พบว่า ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ผู้สอนในระบบบ้านดนตรีไทย เป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาดนตรีไทยโดยตรงจากผู้มีความรู้ความสามารถ โดยการศึกษาจากบิดา และได้มีวงดนตรีประจำ ตระกูลซึ่งมีอายุ กว่า 100 ปี ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต มีความถนัดและโดดเด่น ในการบรรเลง ระนาดทุ้ม อย่างมาก เป็นกรรมการการประกวดดนตรีไทย อีกทั้งยังสามารถคิดค้นแปรทางเพลง ทางเปลี่ยนเพลงในอัตราจังหวะต่าง ๆ ให้เป็นลักษณะเฉพาะทางคณะดนตรีไทยถาวร แสงจิต ได้รับการคัดเลือกเป็นบุคคลดีเด่นเป็นแบบอย่างด้านต่าง ๆ ได้รางวัลเป็นที่ยอมรับในวงการดนตรีไทยเป็นอันมาก และเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนในด้านคุณธรรมและจริยธรรม ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามอย่างยิ่ง

1.2 ด้านผู้เรียน

ผู้เรียน คือ ผู้ที่ได้รับผลจากกระบวนการถ่ายทอด โดยสังเกตจากการแสดงออกทางด้านพฤติกรรม ที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ที่ตนได้รับ เป็นผู้แสวงหาความรู้นำไปปรับใช้และพัฒนาตนเอง จากการที่ผู้สอนได้ใช้กระบวนการถ่ายทอดความรู้ ระหว่างผู้สอนไปสู่ผู้เรียน สำหรับการวิจัยด้านผู้เรียน ในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การเก็บข้อมูลจากเอกสาร การสังเกต และการสัมภาษณ์ สามารถรวบรวมและสรุปเนื้อหา ด้านผู้เรียน ซึ่งประกอบไปด้วย ภูมิหลังความรู้ทางด้านทฤษฎีและทักษะ บุคลิกภาพ ทักษะคดี ได้ดังนี้

ภูมิหลัง

ผู้เรียนในระบบบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต พบว่า เป็นกลุ่มที่มีความสนใจเฉพาะ ซึ่งมีทั้งกลุ่มที่ให้ความสนใจโดยตรง โดยส่วนใหญ่กลุ่มนี้จะเป็นผู้ที่มิทักษะที่ติดอยู่แล้ว เรียกว่า กลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถอยู่แล้ว อีกกลุ่มหนึ่ง คือ กลุ่มผู้เรียนรู้ โดยการแนะนำจากผู้ปกครองที่เห็นความสำคัญด้านดนตรีไทย ส่งบุตรหลานเข้าศึกษา เรียกกลุ่มนี้ว่า กลุ่มผู้เรียนพื้นฐาน ตามคำกล่าวของผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ที่ได้อธิบายไว้ว่า

“ต้องถามคนเรียนก่อนว่า เป็นมาหรือยัง ก็จะต้องว่าสอนได้หรือไม่
มีคนเรียนทั้งที่เป็นดนตรีอยู่กับอีกกลุ่มไม่เป็นดนตรีเลย ก็จะสอนต่างกัน”

(ถาวร แสงจิต, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2556)

สามารถแยกรายละเอียดในการจัดการเรียนการสอนสำหรับกลุ่มผู้เรียนได้ดังนี้

กลุ่มผู้เรียนพื้นฐาน กลุ่มนี้ผู้เรียนไม่ต้องมีพื้นฐานในการเรียนรู้แต่ต้องเป็นผู้ที่มีความตั้งใจในการศึกษาอย่างจริงจัง

ผู้ใหญ่อาร แสงจิต กล่าวถึงกลุ่มผู้เรียนพื้นฐานนี้ไว้ว่า

“ให้คนไม่เป็นดนตรีมาเรียนก่อน ใช้การถามความพร้อมก่อนเข้าเรียน การตีให้ตรงเสียงของเครื่องดนตรี เล่นเพลงสาธิต และเพลงโหมโรงเย็นได้ แล้วก็พาไปแสดงในงานต่าง ๆ”

(ถาวร แสงจิต, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2556)

กลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถอยู่แล้ว กลุ่มนี้ผู้ถ่ายทอดจะมีการทดสอบก่อนเรียนเพื่อจะดูว่าสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ในระดับใดต่อไปได้
 ผู้ใหญ่อาร แสงจิต กล่าวถึงกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถอยู่แล้ว ไว้ว่า

“คนที่เป็นครีอยู่แล้วก็ต้องมาเล่นให้ดูก่อน แล้วก็ต่อเพลง พาไปออกงานการแสดง ต่าง ๆ”

(ถาวร แสงจิต, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2556)

ในด้านภูมิหลังของกลุ่มผู้เรียนในระบบบ้านดนตรีไทยที่ได้เข้ามาศึกษากับผู้ใหญ่อาร แสงจิต ได้ดังกล่าวภูมิหลังของผู้เรียนในกลุ่มนี้ไว้ว่า

“คนที่เข้ามาเรียนต้องมีใจรัก อยากรจะเรียน ท่านก็เต็มใจที่จะถ่ายทอด ไม่ได้มีการเลือกผู้เรียนอะไรหนักหนา คือ ลงมือปฏิบัติให้ดู ท่านก็จะบอกว่าน่าจะไปเรียนเครื่องนั้นเครื่องนี้ แยกเป็นเครื่องมือ”

(บุญญา เจริญสีบทอง, สัมภาษณ์, 30 กรกฎาคม 2556)

“ไม่ต้องคัดเลือกผู้เรียน แต่แยกคนเป็นดนตรีกับไม่เป็นดนตรี ใครไม่ทันก็ตีหลายรอบหน่อย ”

(ทิวา แสงจิต, สัมภาษณ์, 6 สิงหาคม 2556)

“ครั้งแรกที่ผมไปเรียน ผมมีพื้นฐานอยู่แล้วก็ไปต่อเพลง ไปงาน
ก็มีเด็ก มาเรียนที่ไม่เป็นก็มี”

(อดิศักดิ์ คงประเสริฐ, สัมภาษณ์, 7 สิงหาคม 2556)

เห็นได้ว่า ภูมิหลังของผู้เรียนในระบบบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต มีความหลากหลาย ทั้งที่เป็นเด็ก เป็นผู้ใหญ่ ทั้งที่มีพื้นฐานความรู้ และไม่มีพื้นฐานความรู้ ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต จึงใช้ การแบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็นสองกลุ่ม คือ ผู้เรียนพื้นฐาน และกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถอยู่แล้ว มีการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกันไปตามความรู้ความสามารถของผู้เรียน

ความรู้ทางด้านทฤษฎีและทักษะ

ผู้เรียนที่เข้ามาศึกษาในระบบบ้านดนตรีไทย มี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้เรียนพื้นฐาน กลุ่มนี้ไม่มี ความรู้ทางด้านดนตรีไทยมาก่อน แต่มีใจรัก และเข้ามาศึกษาตามความประสงค์ของผู้ปกครอง ผู้เรียน กลุ่มนี้ไม่เน้นในเรื่องทฤษฎีแต่จะให้ความสำคัญกับการปฏิบัติเป็นหลัก ดังคำกล่าวของบุญญา เจริญ สืบทองที่กล่าวว่า

“วัตถุประสงค์ของคุณตา มีวัตถุประสงค์หลักคืออยากให้คุณทวด มีอาชีพ
จะได้รู้จักนำความรู้ไปทำมาหากิน คุณตาอยากถ่ายทอดให้รุ่นหลานเก็บเอาไว้
เป็นการเผยแพร่วัฒนธรรม ให้ลูกหลานได้เล่นรักษาอาชีพที่บ้านเอาไว้
ทฤษฎีดนตรีคุณตาไม่เน้นอะไรที่ซับซ้อนแต่จะเน้นปฏิบัติเพื่อไปออกงาน”

(บุญญา เจริญสืบทอง, สัมภาษณ์, 30 กรกฎาคม 2556)

สำหรับกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถอยู่แล้ว กลุ่มนี้ ผู้เรียนมีความรู้ทางการปฏิบัติมาอยู่ แล้วหรือมีความใกล้ชิดกับดนตรีไทย ไม่ว่าจะเป็นเครื่องดนตรี หรือ มีที่พักอาศัยที่ใกล้กับแหล่งดนตรี จึง ค่อนข้างมีทักษะและแรงจูงใจในการศึกษาทางด้านดนตรีมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผู้เรียนส่วนใหญ่ที่มา ศึกษา มีเป้าหมายโดยการเป็น นักดนตรีมีอาชีพเพื่อประกอบอาชีพเลี้ยงดูครอบครัวของตน และ ไม่ค่อยให้ความสนใจในเนื้อหาสาระเกี่ยวกับทฤษฎีทางด้านดนตรี ดังคำกล่าวของอดิศักดิ์ คงประเสริฐ ที่ได้กล่าวว่า

“ก็จะพูดทฤษฎีดนตรีบ้าง แต่ผมไม่ได้เอารายละเอียดมากเพราะผมไม่สนใจ
ผมจะเอาเพลง พอเราได้แล้วก็จะไปทำมาหากิน”

(อดิศักดิ์ คงประเสริฐ, สัมภาษณ์, 7 สิงหาคม 2556)

จากคำกล่าวข้างต้นเห็นได้ว่า นักดนตรีที่เขามาศึกษาในระบบบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ไม่ได้มุ่งเน้นเพื่อศึกษาทางด้านทฤษฎี แต่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติทั้งสองกลุ่มของผู้เรียนเพื่อเป็นอาชีพในการทำมาหากินของผู้เรียนที่มาศึกษา มาต่อเพลงในการนำไปใช้การบรรเลงในโอกาสต่างๆ ที่หัวหน้าวงได้รับงานการแสดงไว้ สอดคล้องกับคำกล่าวของผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ที่ได้กล่าวว่า

“คนที่มาเรียนที่บ้านมีวัตถุประสงค์ในการมาเรียน เพื่อเอาไว้ออกงาน
หาเลี้ยงชีพ สร้างศิลปิน”

(ถาวร แสงจิต, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2556)

บุคลิกภาพ

ผู้เรียนมีความหลากหลายกลุ่มที่เข้ามาศึกษา มีรากฐานความรู้ สังคม ฐานะ ความเป็นอยู่ที่แตกต่างกัน และมีความเป็นอิสระ ไม่มีกรอบหรือกฎเกณฑ์ข้อบังคับที่ตายตัว แต่ในขณะเดียวกัน ช่วงเวลาที่ต้องแสดงความรู้ความสามารถในเชิงศิลปิน ผู้เรียนในระบบบ้านดนตรีไทย ทั้งผู้เรียนพื้นฐานและผู้เรียนที่มีความสามารถอยู่แล้วย่อมสร้างและปฏิบัติตัวเพื่อให้ความเหมาะสมกับการเป็นศิลปินที่ดี ในบ้านดนตรีไทยแห่งนี้ ตามแบบอย่างของครูผู้สอนในสำนักดนตรีแห่งนี้ ดังคำกล่าวของผู้ใหญ่ถาวร แสงจิตได้กล่าวว่า

“ให้เรียบร้อยบ้าง ออกงานก็รู้ว่างานอะไร ต้องแต่งตัวหรือไม่ งานใหญ่ ๆ
ก็ต้องมีเสื้อมีชุดที่เหมือน ๆ กัน จะได้ว่ามาด้วยกัน แต่ถ้างานศพก็ใส่สีดำสีขาว”

(ถาวร แสงจิต, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2556)

การแต่งกายให้มีความสุภาพเหมาะสมกับงานนั้น ๆ จะได้เป็นที่ชื่นชมของผู้คนที่ได้พบเห็นนั่งบรรเลง ก็ต้องดูให้เป็นระเบียบ ไม่คุย ในการแสดง เคารพซึ่งกันและกัน จัดตั้งวงดนตรีไทยก็อย่าให้ขวางทางเขา การมาตรงต่อเวลาของนักดนตรี การรับปากรับงานการแสดง เป็นสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งที่นักดนตรีไทยต้องมีความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ เป็นสิ่งที่ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ได้ให้ความสำคัญ ในด้านบุคลิกลักษณะของนักแสดงในคณะถาวร แสงจิต ดังคำกล่าวของลูกศิษย์ ที่กล่าวว่า

“ให้รู้จักขยันต่อเพลง ได้เพลงเพื่อไปเล่นงานตั้งใจบรรเลง ตรงต่อเวลา
นัดให้ไปงาน มีคนมาช้ท่านก็สอนก็บอกถามเหตุผลทำไมจึงมาช้
รับปากจะมางานแล้วก็ต้องมาไม่งั้นใครจะมาจ้างมาหางานกับเรา
ถ้าเราเป็นคนไม่รับผิดชอบ”

(อดิศักดิ์ คงประเสริฐ, สัมภาษณ์, 7 สิงหาคม 2556)

“ผู้ใหญ่จะเป็นตัวอย่างการแต่งตัวให้สุภาพเลย ถ้ามางานศพก็จะให้ดูเสื้อ
ที่เป็นสีขาวจะได้สุภาพ งานอื่น ๆ ก็แต่งตัวน้อยให้เหมาะกับงาน
ใส่ลายดอกบ้าง ใส่ชุดซาฟารี (สวมเสื้อสูท ปกเชิ้ตแขนสั้น) บ้างแล้วแต่งงาน
ให้มันดูเรียบร้อย เน้นเลยไม่ให้ตี๋มสุราและสูบบุหรี่เพราะไม่สุภาพ”

(กัลยา เกลื่อนสุข, สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2557)

เห็นได้ว่า ด้านบุคลิกลักษณะของผู้เรียน ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ได้ให้ความสำคัญของการเป็น
นักดนตรีไทยอาชีพอย่างมากมีลักษณะการบรรเลงอย่างสง่า แต่งกายให้มีความเหมาะสมกับงานที่ร่วม
บรรเลง ตั้งใจบรรเลงให้ได้อย่างมีคุณภาพ มีความอ่อนน้อมถ่อมตน เคารพความอาวุโส ด้านวิยวุฒิ
ทุกครั้งหลังจากเสร็จจากการบรรเลง จะเห็นนักดนตรีที่อายุน้อย ได้ยกมือไหว้แล้วกล่าวขอบคุณหรือ
ขอโทษในสิ่งที่ไม่ดีที่ได้กระทำลงไปทั้งตั้งใจหรือไม่ตั้งใจในการบรรเลงที่ผิดพลาดที่ผ่านมาในงานนั้น
ๆ อยู่เสมอ ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ได้เป็นแบบอย่างของความเป็นนักดนตรีไทยอาชีพให้ลูกวงได้เห็น
สอดคล้องกับ บุญญา เจริญสีทอง (สัมภาษณ์, 30 กรกฎาคม 2556) และ ทิวา แสงจิต (สัมภาษณ์,
6 สิงหาคม 2556) กล่าวว่า นักดนตรีไทยอาชีพที่ดีต้องรู้จักหน้าที่ ความรับผิดชอบ ให้ความสำคัญกับ
การบรรเลงดนตรีไทยให้มีคุณภาพรู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน ขยันต่อเพลงเพื่อจะได้นำความรู้ไปประกอบ
อาชีพของตน

ทัศนคติ

ผู้เรียนที่ได้ศึกษาทางด้านดนตรีไทยในระบบบ้านดนตรีไทยได้นำความรู้ความสามารถ
ทางการปฏิบัติไปประกอบอาชีพ เพื่อดำรงชีวิตพร้อมกับได้สร้างชื่อเสียงให้แก่บ้านดนตรีไทยแห่งนี้ จน
ทำให้ผู้คนทั้งในพื้นที่และต่างพื้นที่ให้การยอมรับ ส่ง บุตรหลานเข้ามาศึกษา และว่าจ้างการแสดง
ดนตรีไทยในโอกาสต่าง ๆ เป็นจำนวนมากจึงทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการรับการถ่ายทอด
ทางด้านการปฏิบัติของผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต โดยการแสดงออกถึงความตั้งใจที่จะศึกษาหาความรู้อย่าง
เต็มความสามารถ สิ่งเหล่านี้เกิดจากผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต หากผู้เรียนไม่เกิด
ความศรัทธาในตัวผู้ถ่ายทอดหรือมีทัศนคติที่ไม่ดีแล้ว การเรียนการสอนก็จะไม่เกิดความสมบูรณ์
ดังคำกล่าวของลูกศิษย์ที่ได้ศึกษาดนตรีไทยกับผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ได้กล่าวว่า

“ครูถาวร แสงจิต เป็นคนใจดีไม่ดุเลย มีความรู้มาก เก่งขนาดทุ่ม
ใครเดือดร้อนมาช่วยเหลือหมดทุกคน มีเมตตา เป็นแบบนี้มาตั้งแต่สมัยหนุ่ม ๆ
ก็เหมือนคุณพ่อครูถาวร เลย”

(สมคิด เกลื่อนสุข, สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2557)

“ผู้ใหญ่ถาวร เป็นคนใจดี ใจเย็น มีคำสอนที่ติดตลกให้พวกผมได้คิด
เช่นคำว่า เขาเชิญเรามาเป็นเกียรติในการแสดง ไม่ใช่มาเป็นเสนียดในการแสดง
เป็นคำที่ทำให้เราได้คิดให้รู้ว่าควรปฏิบัติตัวอย่างไร ทำให้ผมเคารพท่าน

เหมือนญาติผู้ใหญ่คนหนึ่งเลย”

(อดิศักดิ์ คงประเสริฐ, สัมภาษณ์, 7 สิงหาคม 2556)

“ผู้ใหญ่ถาวร เป็นคนที่ให้ความรู้ทางด้านดนตรีและยังให้สิ่งที่ควรรู้ในการปฏิบัติตน ไม่เอาเรตเอาเปรียบ โอปอ้อมอารี ช่วยเหลือคนทุกคนที่ช่วยได้ เป็นที่รัก และเคารพของลูกศิษย์ทุกคนที่มีโอกาสมาเรียน”

(ทิวา แสงจิต, สัมภาษณ์, 6 สิงหาคม 2556)

“ผู้ใหญ่เป็นคนใจดี และดีมากทุกเรื่องเลยโดยเฉพาะความเมตตา ใจเย็น ไม่เคยดุว่ากล่าวลูกศิษย์เลย อาจจะมีบ่นบ้าง แต่ท่านก็ไม่ได้อะไรมาก ก็เหมือนสอนลูกศิษย์ไปในตัว ทำให้ได้ข้อมอญ (บรรเลงได้) จากวงดนตรีแห่งนี้และนำมาใช้ประกอบอาชีพจนทุกวันนี้”

(กัลยา เกลื่อนสุข, สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2557)

เห็นได้ว่า ทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต แสดงให้เห็นว่า ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เป็นคนที่มีความรู้ความสามารถทางด้านดนตรีไทยมาก อีกทั้งยังเป็นผู้ที่ถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนอย่างเต็มความรู้ความสามารถ เป็นผู้ที่มีจิตใจดีงาม ใจเย็นเวลาถ่ายทอด มีความเมตตา ต่อลูกศิษย์ทุกคนที่เข้ามาศึกษาหาความรู้ สอดคล้องกับ อดิศักดิ์ คงประเสริฐ (สัมภาษณ์, 7 สิงหาคม 2556) กล่าวว่า ผู้ใหญ่มีวิธีการสอนนักดนตรีไทยอาชีพ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นวัยทำงานที่ต้องใช้วิธีการสอนอย่างดี โดยผู้สอนในวัยนี้ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถสูงเป็นที่ยอมรับและเป็นคนที่ผู้เรียนมีความศรัทธาในผู้สอนอย่างมาก ซึ่งผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ก็เป็นผู้ที่ลูกศิษย์ในวงการดนตรีไทย จังหวัดชลบุรีและจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือยอมรับในความรู้ความสามารถพร้อมทั้งผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ยังเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมอย่างสูง การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี อีกทั้งยังอบรมสั่งสอนสิ่งที่ดีงามด้านต่าง ๆ ให้แก่ลูกศิษย์ทุกคนอยู่เสมอ

จากองค์ประกอบทางดนตรีศึกษา ในด้านผู้เรียน พบว่า กลุ่มผู้เรียน ในระบบบ้านดนตรีไทย คือ กลุ่มผู้เรียนที่ไม่มีพื้นฐานทางด้านดนตรีไทย และกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถอยู่แล้ว การเรียนการสอนทางด้านทฤษฎีและทักษะนั้น ในระบบบ้านดนตรีไทยมุ่งเน้นไปทางการปฏิบัติ ทักษะ ทั้งสองกลุ่มผู้เรียน ได้ให้ความสำคัญกับบุคลิกภาพความเป็นนักดนตรีที่ดีและมีทัศนคติที่ดีในการเรียนการสอนจากการถ่ายทอดความรู้จากผู้ถ่ายทอด

1.3 ด้านหลักสูตร

หลักสูตรเป็นสิ่งที่นำพาให้ผู้สอนถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้ไปสู่ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งได้มาจากประสบการณ์การศึกษาทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ มีความเหมาะสมกับระดับการศึกษา ส่งผลให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่ตั้งไว้ สำหรับการวิจัยในระบบบ้านดนตรีไทยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสังเกต และการสัมภาษณ์ สามารถรวบรวมสรุปด้านหลักสูตร ตามเนื้อหา ประกอบไปด้วย เนื้อหาสาระ และเอกสารประกอบการสอน ดังนี้

เนื้อหาสาระ

การจัดการเรียนการสอนทางด้านดนตรีไทยบ้านผู้ใหญ่อาวรวงศ์ แสงจิต ไม่ได้มีการจัดหลักสูตรในการจัด การเรียนการสอนที่ชัดเจนอาศัยโอกาสงานการแสดงต่าง ๆ รวมถึงความรู้ความสามารถของผู้เรียนที่เข้ามาศึกษาในบ้านดนตรีไทยแห่งนี้เป็นฐานเกณฑ์ความรู้ในการวิเคราะห์รูปแบบเนื้อหาที่ใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนของผู้ใหญ่อาวรวงศ์ แสงจิต ซึ่งสามารถแบ่งเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนออกได้ 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การคัดเลือกบทเพลงที่ใช้ในการถ่ายทอดทฤษฎีและทักษะ ส่วนที่ 2 การถ่ายทอดด้านทฤษฎีและทักษะ และส่วน ที่ 3 ผลที่ได้จากการกำหนดหลักสูตรและเนื้อหาสาระ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1. การคัดเลือกบทเพลงเพื่อใช้ในการถ่ายทอดด้านทฤษฎีและทักษะ

ไม่มีการถ่ายทอดทฤษฎีอย่างชัดเจน ผู้ใหญ่อาวรวงศ์ แสงจิต ไม่ได้มีการสอนทฤษฎีอย่างชัดเจนแต่อาศัย การอธิบายเนื้อหาความรู้เพิ่มเติมในขณะที่มีการต่อเพลงหรือสอนปฏิบัติ ซึ่งด้านทฤษฎีนี้ในระบบบ้านดนตรีไทยไม่ได้ให้ความสำคัญสักเท่าไรมุ่งเน้นไปที่ ต้องได้เพลงเพื่อไปแสดงในงานต่าง ๆ ที่รับงานไว้ ประกอบอาชีพศิลปิน ดังคำกล่าวของอดิศักดิ์ คงประเสริฐ ที่กล่าวว่า

“ผมไม่ค่อยสนใจทางทฤษฎีดนตรีสักเท่าไรหรอกครับนักดนตรีส่วนใหญ่ก็เป็นอย่างนั้น เพราะส่วนใหญ่ที่มาเรียนมาต่อเพลงก็เพื่อจะเอาเพลง (มาฝึกปฏิบัติเพลง) ไปเล่นในงานนั้น ๆ ”

(อดิศักดิ์ คงประเสริฐ, สัมภาษณ์, 7 สิงหาคม 2556)

ด้านทักษะ จะใช้เพลงสาธิต สำหรับผู้เรียนที่เริ่มต้นในการศึกษา ใช้เพลงเรื่องและเพลงเถา สำหรับผู้ที่มีความสามารถอยู่แล้วในการพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้เรียน สำหรับผู้เรียนที่เริ่มต้น ผู้ใหญ่อาวรวงศ์ แสงจิต จะให้ความสำคัญในเพลงสาธิตมาก เนื่องจากเพลงนี้ถือได้ว่าเป็นเพลงที่ใช้บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ บูชาครู อีกทั้งยังเป็นเพลงแรกในชุดเพลงโหมโรงเช้าและโหมโรงเย็น ทั้งสองชุดนี้เป็น

เพลงประจำที่จะต้องนำไปบรรเลงออกงานการแสดงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานทางพิธีกรรมทางศาสนา สำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถอยู่แล้ว จะต่อเพลงประเภทเพลงเรื่อง เพลงเถา เพลงมอญ ที่มีความยากขึ้น ซึ่งเพลงเหล่านี้ก็เป็นเพลงส่วนหนึ่งในการบรรเลงในช่วงพิธีกรรม ต่าง ๆ ในการเข้าร่วมการแสดงในงานนั้น หรือเพลงเถาที่หาฟังได้ยากบางครั้งในวงดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ยังมีการนำเพลงไทยร่วมสมัยมาบรรเลงเพื่อให้ผู้ฟังทั่วไปได้เข้าถึงดนตรีไทยมากขึ้นโดยการบรรเลงด้วยเครื่องดนตรีไทยแต่บรรเลงเพลงประเภทลูกกรุง สำหรับเพลงไทยเดิมนั้นมีการทำทางเปลี่ยนให้เป็นลักษณะเฉพาะในคณะดนตรีไทยถาวร แสงจิต ดังคำที่ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ได้กล่าวไว้ว่า

“จะต่อเพลงประเภทเพลงเรื่อง เพลงโหมโรง คนหัดเริ่มต้นก็เพลงสาธการ
ต่อไปก็เป็นเพลงเรื่อง แล้วแต่จะต่อเพลงอะไร เช่นเพลงเรื่องสร้อยสน
เพลงเรื่องเต่ากินผักบุง ต่อมาก็ต่อเพลงเถาต่าง ๆ เพลงมอญไว้ออกงาน
แต่บางทีไปงานก็เล่นเพลงลูกกรุงบ้าง คนก็ชอบฟังกัน มันฟังง่าย
แต่ก็ไม่ได้เล่นมากนักเอาเพลงไทยเดิมเป็นหลัก”

(ถาวร แสงจิต, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2556)

ส่วนที่ 2. การถ่ายทอดด้านทฤษฎีและทักษะ ผู้ถ่ายทอด ได้นำหลักสูตรมาปรับใช้กับการถ่ายทอดดนตรีไทย

ด้านทฤษฎี ไม่ชัดเจน และไม่เน้นในการถ่ายทอดทางด้านทฤษฎี

ด้านทักษะในหลักสูตรของผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต มีการกำหนดโดยความเหมาะสมของผู้เรียนตามความรู้ความสามารถ ซึ่งผู้กำหนดหลักสูตรคือ หัวหน้าวงดนตรีหรือ ครูที่รับหน้าที่ในการถ่ายทอดในบ้านดนตรีนั้น ผู้เริ่มเรียนเบื้องต้นจะต้องบรรเลงเพลงสาธการ และตามด้วยเพลงชุดโหมโรงเช้า โหมโรงเย็น ผู้เรียนที่มีความสามารถอยู่แล้วก็จะปฏิบัติเพลงเรื่อง เพลงเถา และเพลงประเภทเพลงมอญต่าง ๆ ตามลำดับ ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้เรียนและโอกาสที่จะนำเพลงเหล่านี้ไปใช้ในการประกอบอาชีพด้วย

ส่วนที่ 3. ผลที่ได้จากการกำหนดหลักสูตรและเนื้อหาสาระ

ด้านทฤษฎี ไม่มีผลจากการกำหนดหลักสูตรและเนื้อหาเนื่องจากไม่เน้นด้านทฤษฎีในการจัดการเรียนการสอนในระบบบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต

ด้านทักษะ ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ตามที่กำหนด เช่นบรรเลงเพลงสาธการ โหมโรงเย็น เพลงฉิ่ง พระฉิ่ง เพลงเถา เพลงมอญ และสามารถออกแสดงในงานต่าง ๆ ทั้งงานมงคลและงาน

อวมงคล เพื่อประกอบอาชีพในการนำความรู้ทางด้านดนตรีไทยที่ได้ศึกษาจากบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต

เอกสารประกอบการสอน

บ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ไม่ได้ให้ความสำคัญกับเอกสารประกอบการสอนเนื่องจากการถ่ายทอดในระบบบ้านดนตรีไทยมุ่งเน้นไปทางด้านปฏิบัติ แต่มีการแนะนำความรู้ให้แก่ลูกศิษย์ที่สนใจศึกษาความรู้ทางด้านทฤษฎีโดยการแนะนำหนังสือและสถานที่ แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทางด้านเนื้อหาให้แก่ผู้เรียนที่สนใจในเนื้อหา นั้น ๆ ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต จะเก็บเทปบันทึกเสียงทางด้านดนตรีไทยไว้เป็นจำนวนมากซึ่งได้มาจากการบันทึกด้วยตัวของท่านเองจากสถานีวิทยุต่าง ๆ ที่ผู้ใหญ่ได้ฟัง ยังมีเทปที่ท่านได้มีโอกาสไปพบนักดนตรีและได้รับจากนักดนตรีเหล่านั้นมามอบให้ท่านเป็นจำนวนมาก ท่านจะนำมาฟังตลอดเพื่อเป็นการทบทวนเพลงอีกทั้งยังได้นำเพลงที่บันทึกไว้มาฝึกซ้อมและเรียนรู้เพื่อต่อบทเพลงเหล่านั้นให้ลูกวง ในแต่ละเพลงที่จะนำไปใช้แสดงในโอกาสต่าง ๆ ทั้งงานการแสดงและงานทางด้านการศึกษาให้กับผู้เรียนที่มาขอความรู้จากผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ดังคำกล่าวของลูกศิษย์ที่กล่าวว่า

“ผู้ใหญ่ถาวร จะมีเทปเยอะมาก เอาไว้ฟัง ท่านจะเป็นคนฟังแต่เพลงไทยเดิม ชัยนมากในการทบทวนบทเพลงแล้วก็นำเพลงที่ได้จากเทปบันทึกมาต่อให้ลูกวง โดยการฟังไปด้วยต่อให้ไปด้วยบ้าง บางครั้งผู้ใหญ่ท่านก็ต่อให้เลยแต่ท่านก็บอกว่าเอามาจากเทปบันทึกจากวงโน้มนวงนี้ ”

(กัลยา เกลื่อนสุข, สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2557)

“ท่านมีเทปมาก เป็นคลังเทปเลย บางเพลงที่เป็นเพลงเดียวกันก็เป็นลิปตลับ มีหลายวงที่เคยบรรเลง บางวงมีร้อง บางวงไม่มีร้อง ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ท่านจะซื้อเทปเปล่าไว้เยอะ บางทีก็ตีเอง บรรเลงเอง อัดไว้เองก็เยอะ เช่นบางวงอัดมาจากทหารเรือ จะบันทึกไว้ว่าใครตีระนาดนำวง ใครคุมวง”

(บุญนภา เจริญสีบทอง, สัมภาษณ์, 30 กรกฎาคม 2556)

“บางทีเวลาต่อเพลง ท่านจะบอกกับผมว่า เนี่ยผู้ใหญ่อัดไว้ จากรายการโน้มนี่

ท่านก็จะพูดให้ฟัง ท่านเป็นคนที่หมั่นทบทวนบทเพลงตลอดจากการฟังเทปเพลง
 ซ้อมการบรรเลงตลอด เป็นคนที่จำเพลงได้แม่นยำมาก พอได้เพลงแล้วลืมเพลงยาก”

(อดิศักดิ์ คงประเสริฐ, สัมภาษณ์, 7 สิงหาคม 2556)

เห็นได้ว่า สื่อการจัดการเรียนการสอนในบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ได้ให้ความสำคัญต่อเทปบันทึกไว้มาก จากการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่า ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เป็นครูที่มีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนรู้ทางด้านดนตรีอยู่ตลอดเวลา ท่านจะฟังแต่เพลงไทยเดิมทุก ๆ วัน มีการบันทึกเสียงจากการบรรเลงดนตรีไทยในรายการแสดงดนตรีไทยในโอกาสต่าง ๆ รวมถึงการได้มีโอกาสรับฟังจากสถานีวิทยุที่มีรายการ การบรรเลงดนตรีไทยอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งได้นำสิ่งเหล่านี้มาเป็นเครื่องมือในการทบทวนความรู้และเป็นสิ่งส่งเสริมความรู้ในบทเพลงที่มีรายละเอียดอันลึกซึ้งซึ่งได้จากการรับฟังเทปบันทึกเสียง ทั้งยังนำเทปเหล่านี้มาเพื่อประกอบการจัดการเรียนการสอนโดยการเปิดให้ผู้เรียนที่มาต่อเพลงได้ฟังด้วยเช่นกัน

จากองค์ประกอบทางดนตรีศึกษา ในส่วนด้านหลักสูตร พบว่า ในบ้านดนตรีไทย ไม่มีการถ่ายทอดความรู้ทางด้านทฤษฎีที่ชัดเจน แต่มีการกำหนดบทเพลงให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามลักษณะเฉพาะของระบบบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต มีการกำหนดบทเพลงที่ชัดเจนในการปฏิบัติ เช่นกลุ่มผู้เรียนพื้นฐานจะศึกษาเพลงสาธิต เพลงชุดโหมโรงเช้า โหมโรงเย็น ส่วนผู้เรียนที่มีความสามารถอยู่แล้วจะกำหนดให้ฝึกเพลงประเภทเพลงเรื่อง เพลงเถา และเพลงมอญ ต่าง ๆ ใช้ออกรับงานการแสดง เพื่อประกอบอาชีพ และใช้เทปบันทึกเสียงเป็นเครื่องมือช่วยในการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งยังมีการแนะนำตำราหนังสือเรียนและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้ผู้เรียนที่สนใจได้ทราบเพื่อศึกษาความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนในแต่ละคน

1.4 ด้านกระบวนการ

กระบวนการ คือ สิ่งที่น่าพาความรู้จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน ทั้งทางด้านทักษะ และทฤษฎี ซึ่งมีวิธีการที่หลากหลาย เช่น การอธิบาย แนะนำ ชี้แจง แสดงให้ดู ช่วยในการเรียนรู้ เห็นได้ว่า องค์ประกอบของการสอนที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาด้านองค์ประกอบต่าง ๆ ทางด้านดนตรีศึกษา โดยศึกษา ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร และกระบวนการ (Steiner, 1988) เป็นสิ่งสำคัญในการศึกษาด้านดนตรีไทย

วิธีการ

ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต มีรูปแบบการถ่ายทอดดนตรีไทยมุ่งเน้นไปทางด้านทักษะ โดยแบ่งผู้เรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบไปด้วยกลุ่มผู้เรียนพื้นฐาน และกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถอยู่แล้ว

สำหรับกลุ่มผู้เรียนพื้นฐาน มีขั้นตอนการถ่ายทอดดังนี้

ขั้นที่ 1. สอบถามความพร้อมก่อนการศึกษา

การจัดการเรียนการสอนในระบบบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต พบว่า เนื่องจากผู้เรียนที่เข้าศึกษาในระบบนี้มีความหลากหลายที่มาทั้งคนที่ตั้งใจมาเรียนและผู้ปกครองให้มาเรียน การสอบถามความพร้อมก่อนการศึกษา เป็นวิธีการคัดกรอง นักดนตรีอย่างหนึ่งเพื่อให้ได้กลุ่มผู้สนใจที่จะศึกษาดนตรีอย่างจริงจังและตั้งใจ ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต มีความเชื่อว่าหากผู้เรียนมีความสนใจจริงจัง กระตือรือร้น ด้วยใจจริง ความพยายามในการศึกษาจะทำให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้เพิ่มเติม ตั้งใจศึกษา ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ในที่สุด ดังคำกล่าวของผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต กล่าวว่า

*“ต้องดูว่าเขาจะเรียนจริงไหม อยากเรียนอะไร จะสอนได้ไหม
บางคนมาเรียนไม่กี่วันก็ไม่มาแล้ว บางคนเรียนจนเก่งไปเล่นงานได้แล้ว
ก็ต้องถามคนที่เรียนก่อน บอกให้เขาตั้งใจ”*

(ถาวร แสงจิต, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2556)

ขั้นที่ 2. เรียนรู้การบรรเลงให้ตรงคู่เสียงโดยการจับมือตี

การปฏิบัติขั้นนี้เป็นการฝึกให้ผู้เรียนที่มาเรียนกับผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ได้รู้จักเครื่องดนตรีจาก การได้ลงมือปฏิบัติ เรียนรู้ทักษะในการฟังเสียงการบรรเลงให้ตรงคู่เสียง การวางตำแหน่งมือของผู้บรรเลงให้มีความเหมาะสมกับลักษณะทางกายภาพของผู้บรรเลง การจัดการเรียนในขั้นนี้ยังเป็นการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานโดยที่ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต จะเป็นผู้ได้จับมือผู้เรียนให้ตีไปตามเสียงของดนตรีในแต่ละเครื่องดนตรีนั้น ๆ ซึ่งถือได้ว่ารู้แบบการเรียนในขั้นนี้เป็นแบบฉบับในสมัยโบราณ ที่เมื่อเริ่มเรียนครั้งแรกครูผู้สอนก็จะเป็นผู้จับมือให้เริ่มต้นการบรรเลง ดังคำกล่าวของผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ที่กล่าวว่า

*“หลังจากถามความพร้อมก่อนเรียนแล้ว ก็ตีให้ตรงเสียงของเครื่องดนตรี
จับมือให้ตีจะได้รู้ว่าจะต้องตีลูกไหน การจับไม้จับมือ การนั่งบรรเลง
พวกนี้แหละทุกคนที่มาเรียนเริ่มต้นจะต้องรู้”*

(ถาวร แสงจิต, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2556)

ขั้นที่ 3. ปฏิบัติเพลงสาธิตการ ต่อด้วยชุดโหมโรงเย็นและเพลงพระฉันทน์เช้า พร้อมสอนคุณธรรม จริยธรรม การเรียนรู้ด้านการปฏิบัติกร หลังจากผู้เรียนได้เรียนรู้ความรู้ทั่วไปของเครื่องดนตรีนั้น ๆ

และเสียงของดนตรีแล้วผู้เรียนก็จะเริ่มการฝึกปฏิบัติเพลงสากล เป็นเพลงแรก ของระบบบ้านดนตรี ไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เนื่องจากเพลงนี้ จะมีกลอนเพลงหรือทำนองเพลงมีอ่วงซึ่งเป็นมีพื้นฐาน ในการเรียนดนตรีไทย ครูทางดนตรีจึงให้มีการจัดการเรียนการสอนขึ้นเป็นเพลงแรก อีกทั้งเพลงนี้ก็ เป็นหนึ่งในบทเพลงชุดโหมโรงเย็นและโหมโรงเช้าอีกด้วย การเรียนรู้ในการบรรเลงเพลงชุดเหล่านี้ เป็นเพลงพื้นฐานในการนำไปประกอบอาชีพ การบรรเลงในโอกาสต่าง ๆ ทั้งงานมงคลและงาน อวมงคล ใช้ในพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินในชีวิตประจำวันของคนไทย การถูกว่าจ้างงาน การบรรเลงจึงต้องนำเพลงชุดเหล่านี้ทั้งโหมโรงเย็นและโหมโรงเช้า มาเป็นเพลงพื้นฐานขั้นต้นใน การจัดการเรียนการสอนในบ้านดนตรีไทย ในการฝึกปฏิบัติผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ใช้การปฏิบัติตนเองให้ เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ลูกศิษย์บางครั้งก็จะอบรมสั่งสอนพูดให้ข้อคิดการปฏิบัติตนที่ดีในเรื่องต่าง ๆ โดยการยกตัวอย่างความประพฤติของคนอื่น ๆ ที่ปฏิบัติแล้ว ก่อให้เกิดปัญหาให้เราได้เรียนรู้กับสิ่ง เหล่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างของผู้ใหญ่เป็นสิ่งสำคัญยิ่งผู้สอนมีวิสัยทัศน์ มากเป็นแบบอย่างที่ไม่ดียอมนำไปสู่การไม่คู่ควรแก่การเคารพในที่สุด ดังคำกล่าวของผู้ใหญ่ถาวร แสง จิตที่กล่าวว่า

“เริ่มบรรเลงเพลงก็ต้องเพลงสากลก่อน แล้วก็ต่อพวกเพลงชุดโหมโรงเย็น โหมโรงเช้าและ เพลงที่ใช้งานอยู่ประจำ จะได้ไปประกอบอาชีพได้ต่อไป”

(ถาวร แสงจิต, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2556)

ขั้นที่ 4. การวัดผลและประเมินผล

การจัดการเรียนการสอนในระบบบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต มีรูปแบบการประเมินที่ ไม่เป็นทางการ โดยผู้ใหญ่จะประเมินในขณะที่มีการจัดการเรียนการสอนอยู่ตลอดเวลา การประเมิน ในรูปแบบนี้เป็น การประเมินเพื่อมุ่งพัฒนา แก้ไข เพื่อให้ผู้เรียนได้มีคุณภาพในการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ และการประเมินหลังมีการจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติออกงานการแสดง ในสถานที่จริง เป็นรูปแบบการประเมินตามจุดประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนในบ้านดนตรีไทย ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เพื่อฝึกและพัฒนาคนดนตรีไทยเพื่อแสดงในงานต่าง ๆ ในการประกอบอาชีพ จะ ผ่าน หรือไม่ผ่าน ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ใช้วิธีการสังเกตการปฏิบัติและพัฒนาการของผู้เรียนที่พัฒนาขึ้น ในแต่ละช่วงเวลาหลังจากมีการจัดการเรียนการสอน ดังคำกล่าวผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ที่ได้กล่าวว่า

“เมื่อต่อเพลงจบก็จะให้เล่นให้ดู เล่นจบแล้วแสดงว่าได้ แล้วก็ให้ไปตี ในงานการแสดงเอากัน ตรงนั้นเลย (ประเมินในงานที่แสดงตรงนั้นเลย)

“ได้ก็ได้ ถ้าไม่ได้ก็ตีใหม่ ไปหลาย ๆ งาน ตีซ้ำ ๆ ก็จะได้เอง ”

(ถาวร แสงจิต, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2556)

กลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถอยู่แล้ว มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1. มีการทดสอบก่อนเรียน

การจัดการเรียนการสอนผู้เรียนที่มีความสามารถอยู่แล้วในบ้านดนตรีไทยในกลุ่มนี้ สิ่งที่สังเกตพบว่า กลุ่มผู้เรียนที่เข้ามาศึกษา มีความหลากหลาย ทั้งทางด้านทางเพลง สายครูที่เคยได้ศึกษา มา วงการดนตรีไทยเน้นมากกับการเคารพทางเพลงและครูอาวุโส ที่ให้การอบรมสั่งสอนแก่ลูกศิษย์ การทดสอบก่อนเรียนจึงเป็นการตรวจสอบความพร้อมของผู้เรียนและเป็นการทำความรู้จักระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ได้วางแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน โดยการศึกษาตัวผู้เรียน ทั้งพื้นฐานการปฏิบัติ ประสบการณ์การศึกษาทางด้านดนตรีไทยในระบบบ้านดนตรีไทยของผู้ที่ขอเข้ารับการศึกษา การตกลงปฏิบัติตามข้อบังคับหรือกฎเกณฑ์ของบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ไปตามกระบวนการปฏิบัติของบ้านดนตรีไทยแห่งนี้ ตามที่ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ได้กล่าวว่า

“ใครที่มาต่อเพลงก็ต้องเล่นให้ดูก่อนจะได้รู้ว่าได้แค่ไหน

และจะได้บอกได้ถูกว่าจะต่อเพลงอะไรให้ต่อไป ไม่ใช่จะต้องต่อ

ให้เลยโดยไม่รู้ว่าเขาได้แค่ไหน”

(ถาวร แสงจิต, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2556)

ขั้นที่ 2. เรียนเพลงประเภท เพลงเรื่อง เพลงเถา

สำหรับบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เป็นบ้านดนตรีที่ประกอบอาชีพการบรรเลงดนตรีไทยในโอกาสต่าง ๆ ที่มีคนมาว่าจ้างไปแสดงทำให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนของบ้านดนตรีไทยแห่งนี้จะเน้นไปที่ การเรียนรู้เพลงประเภทเพลงเรื่อง และเพลงเถา ยังมีเพลงมอญต่าง ๆ ด้วย ทั้งนี้ผู้ที่เข้าศึกษาในกลุ่มที่มีความสนใจทางด้านดนตรีไทยอยู่แล้วย่อมมีความรู้ความสามารถพื้นฐานในการปฏิบัติพอที่จะสามารถเรียนและศึกษาถึงขั้นการปฏิบัติเพลง ประเภทเพลงเรื่อง ได้โดยเฉพาะเพลงเรื่องพระรามเดินดง เพลงเรื่องเต่ากินผักบุง เพลงเรื่องฉิ่งพระฉัน และอื่น ๆ ตามโอกาสที่นำมาแสดง ซึ่งเพลงเหล่านี้เป็นเพลงที่นักดนตรีไทยบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ต้องปฏิบัติได้เป็นส่วนใหญ่สำหรับนักดนตรีไทยมีความสามารถ ต่อจากเพลงเรื่องก็เป็นเพลงประเภท เพลงเถา ทั่วไปที่ใช้ในการบรรเลงในโอกาส ต่าง ๆ เช่นกัน ตัวอย่าง เพลงบุหลัน เถา พม่าห้าท่อน เถา เพลงสุดสงวน

เถา เพลงแขกมอญ เถา เพลงแสนคำนี้เถา เพลงเงี้ยวรำลึก เถา และ เพลงมอญอื่น ๆ อีกมาก ความแปลกและพิเศษของเพลงเถาบ้านดนตรีแห่งนี้คือ การนำเพลงเถามาทำเป็น เพลงทางเปลี่ยนใน สำเนียงต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายและนำไปใช้ในการบรรเลงในงานเป็นประจำ จนเป็นเอกลักษณ์ ของบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่อาวร แสงจิต ดังคำกล่าวของผู้ใหญ่อาวร แสงจิต ที่ได้กล่าวว่า

“ถ้าได้พื้นฐานเพลงพวกโหมโรงแล้วก็มาต่อพวกประเภทเพลงเรื่อง
ประเภทเพลงเถา เอาไว้ไปงาน ทำทางเปลี่ยนเพลงสำเนียงต่าง ๆ
บางทีก็ถอดเพลงสั้น ๆ เล็ก ๆ ถอดมาแล้วก็มีเอามาตัด
ทำเป็นเพลงชั้นเดียว การตัดเพลงเป็นชั้นเดียวมันง่ายกว่าการต่อเพลงเสียอีก”

(อ่าวร แสงจิต, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2556)

ขั้นที่ 3. การวัดผลและการประเมินผล

การวัดผลและการประเมินผลของบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่อาวร แสงจิต ใช้วิธีการประเมินตาม สภาพจริงโดยการแสดงในงานต่าง ๆ หลังจากที่มีการจัดการเรียนการสอนเสร็จสิ้น การตัดสินผล การประเมินขึ้นอยู่กับ การบรรเลงในงานโดยผู้ชมและผู้สอนจะเป็นผู้ประเมินอย่างไม่เป็นทางการจาก การสังเกต และการฟัง การชี้แจงแนะนำจากผู้ฟังและผู้สอน การได้รับการติชม จากเจ้าภาพและผู้ มาร่วมงาน ทั้งหมดนี้เป็นรูปแบบการวัดผลและการประเมินผลตามสภาพจริงหลังจากการได้รับ การถ่ายทอดจากครูผู้สอน นอกจากนี้การประเมินยังขึ้นอยู่กับของรางวัลที่ได้มา จากความสามารถ ของผู้บรรเลง สิ่งนี้สามารถประเมินได้ว่าผลการบรรเลงการปฏิบัติมีคุณภาพสามารถจะไปประกอบ อาชีพตามวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ด้านการปฏิบัติดนตรีไทยในระบบบ้านดนตรีไทยได้เป็นอย่างดี จากวิธีการ จัดการเรียนการสอนในระบบบ้านดนตรีไทยข้างต้นผู้ที่ได้ศึกษาในระบบบ้านดนตรีไทย ได้ให้ทัศนคติเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนในระบบบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่อาวร แสงจิต ไว้ ดังนี้

“ การจัดการเรียนการสอนของผู้ใหญ่อาวร แสงจิต เน้นในเรื่องความเข้าใจก่อน
ทฤษฎีดนตรีน้อย แต่การลงมือปฏิบัติจริง ความเข้าใจในเพลงเป็นสิ่งสำคัญ ”

(บุญญา เจริญสีบทอง, สัมภาษณ์, 30 กรกฎาคม 2556)

“ การเรียนการสอนเน้นการปฏิบัติทั้งนี้ได้แทรกหลักการทั่ว ๆ ไปของเครื่องดนตรีที่
ผู้เรียนจะศึกษาโดยเริ่มเรียนรู้ลักษณะเฉพาะพื้นฐานของดนตรีในเครื่องนั้น ๆ อาศัย

การร้องทำนองเพลง พร้อมปฏิบัติและทบทวน ถือว่าดีสำหรับการสอนในระบบ
บ้านดนตรีไทย ”

(ทิวา แสงจิต, สัมภาษณ์, 6 สิงหาคม 2556)

“ลักษณะวิธีการสอนร้องทำนองเพลง (น้อยทำนองเพลง) ยึดหลักการสอน
แบบโบราณ ยังไม่มีการใช้โน้ตที่เป็นแบบแผน การเรียนการสอนมักแทรก
ประวัติที่มาและแนวทางการบรรเลงที่แตกต่างกัน ”

(อดิศักดิ์ คงประเสริฐ, สัมภาษณ์, 7 สิงหาคม 2556)

“ต่อเพลงจากการเปล่งเสียงท่องทำนองให้คนเรียนเลย สอนมากก็จะดีให้ดู
นั่งเรียนแบบตัวต่อตัวเลย ใครอยากได้เพลงก็มาต่อครูเขาได้เพลง ”

(สมคิด เกลื่อนสุข, สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2557)

เห็นได้ว่า การจัดการเรียนการสอนในระบบบ้านดนตรีไทยมุ่งเน้นทางด้านการปฏิบัติอย่าง
เป็นระบบซึ่งสามารถแยกรูปแบบออกได้ตามลักษณะของกลุ่มผู้เรียน เพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้และ
ความเข้าใจของผู้เรียนโดยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต มีบทบาทสำคัญในการคัดเลือกผู้เรียนและการจัดการ
เรียนการสอนเพื่อผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติอย่างแท้จริงกับผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต
โดยตรง สิ่งสำคัญอีกประการคือการคอยอบรมสั่งคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่ผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ
ในการเรียนการสอนในระบบบ้านดนตรีไทย สอดคล้องกับกัลยา เกลื่อนสุข (สัมภาษณ์, 5 เมษายน
2557) และสมคิด เกลื่อนสุข (สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2557) กล่าวว่า ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ได้ประพฤติ
ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ลูกศิษย์อย่างยิ่งในความเป็นครูดนตรีไทยเนื่องจากผู้ใหญ่ถาวร แสง
จิต เป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับผู้เรียนเป็นอย่างมาก วิธีการ ถ่ายทอดเป็นไปตามแบบโบราณ คือ
การเรียนและศึกษาแบบตัวต่อตัว เน้นหลักการปฏิบัติ เพื่อนำพาไปสู่วัตถุประสงค์ของการจัด
การเรียนรู้อิงปฏิบัติการในระบบบ้านดนตรีไทยตั้งแต่รุ่นของคุณพ่อ (ครูอุ้งนง แสงจิต) ของผู้ใหญ่
ถาวร แสงจิต

สื่อวัสดุอุปกรณ์

สื่อวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในบ้านดนตรีไทยที่ใช้เป็นหลักนั้นคือ เครื่อง
ดนตรีไทย ประเภทต่าง ๆ ที่ผู้เรียนใช้ปฏิบัติจริงและนำไปแสดงเพื่อประกอบอาชีพจริง ทั้งเครื่อง

ดนตรีไทย (เครื่องไทย) และวงปี่พาทย์มอญ มีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นทักษะทางด้านการปฏิบัติ ทั้งนี้ในการจัดการเรียนการสอนในระบบบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ยังนำเครื่องวิทย์ มาใช้เป็นสื่อในการเปิดเพลงให้ผู้เรียนได้ฟังเป็นแนวทาง ครูมีเทปเพลงมากมาย โดยได้จากการบันทึกจากสถานีวิทยุรายการดนตรีไทยในอดีตมีการบันทึกเทปเก็บไว้ เพื่อใช้เป็นเพลงต้นฉบับ และเป็นเครื่องมือในการทบทวนความรู้ หรือทบทวนเพลงต่าง ๆ ที่หายากในปัจจุบัน ด้านเครื่องดนตรีนั้น ครูใช้วิธีการศึกษาแหล่งสร้างเครื่องดนตรีไทยที่มีคุณภาพสูงภายในประเทศ โดยการให้นักดนตรีที่มีความรู้ทางด้านเครื่องดนตรีชนิดนั้น ๆ เป็นผู้เดินทางไปตรวจสอบและจัดซื้อ ทั้งนี้ครูก็จะเดินทางไปด้วยเช่นกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และแนะนำ ศึกษา ให้ความคิดเห็นต่อการคัดเลือกเครื่องดนตรี ทั้งเครื่องไทยและเครื่องมอญ เพื่อให้ได้เครื่องดนตรีไทยที่มีคุณภาพอย่างที่สุด อย่างเช่นตัวอย่างการได้มาซึ่งอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนในระบบบ้านดนตรีไทยที่ลูกศิษย์ในบ้านได้แสดงความคิดเห็นไว้ดังนี้

“ครูจะมีเทปเยอะมาก เป็นคลังเลย บางเพลงซึ่งเป็นเพลงเดียวกันมีถึงสิบตลับ มีหลายทาง ท่านจะอัดจากการฟังวิทยุ หรือบางครั้งท่านก็ตีเก็บไว้เอง แล้วก็เขียนรายละเอียดติดไว้ ของทหารเรือ ใครตีระนาด เป็นต้น ”

(บุญญา เจริญสืบทอง, สัมภาษณ์, 30 กรกฎาคม 2556)

“การคัดเลือกเครื่องดนตรีครูจะเป็นผู้เลือกและคัดสรร จากแหล่งจำหน่ายที่เฉพาะทาง และมีการบันทึกเทปเพลงต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้เป็นลิ้งช่วยจำบทเพลง

”

(ทิวา แสงจิต, สัมภาษณ์, 6 สิงหาคม 2556)

“การจัดทำสื่อการสอนในการอัดเทปการบรรเลงต่าง ๆ จากประสบการณ์การอัดมาจากวิทยุ โดยการนำมาเป็นแบบอย่าง และช่วยเตือนความจำพร้อมกับเป็นแนวทางในการบรรเลงให้แก่ผู้เรียน ”

(อดิศักดิ์ คงประเสริฐ, สัมภาษณ์, 7 สิงหาคม 2556)

เห็นได้ว่า สื่อการเรียนการสอนในบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เป็นบ้านดนตรีที่ให้ ความสำคัญในเรื่องสื่อวัสดุอุปกรณ์การสอนโดยการนำเครื่องดนตรีไทยที่มีคุณภาพจากการค้นหา

แหล่งสร้างเครื่องดนตรีไทยที่มีคุณภาพอีกทั้งผู้ที่เป็นคนคัดเลือกยังเป็นผู้มีความชำนาญเฉพาะด้านในเครื่องดนตรีนั้น ๆ จึงได้เครื่องดนตรีที่ค่อนข้างมีคุณภาพเป็นอย่างดี บ้านดนตรีไทยแห่งนี้ยังให้ความสำคัญกับสื่อประเภทวิทยุ เทป ด้วยสอดคล้องกับกัลยา เกลิอนสุข (สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2557) เห็นว่าผู้ใหญ่ถาวร แสงจิตเป็นผู้ที่เก็บเทปเพลงที่อัดไว้มากเพื่อใช้เป็นสื่อในการสอนต่อเพลงให้แก่ลูกศิษย์ เนื่องจากผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เป็นผู้ที่มีความสนใจด้านดนตรีไทยประกอบกับท่านยังเป็นผู้ที่ไม่หยุดนิ่งกับการค้นคว้าหาความรู้อยู่ตลอดเวลาได้ฟังวิทยุมักจะฟังสถานีวิทยุรายการดนตรีไทยอย่างสม่ำเสมอ มีการอัดเทป เพลงไทยในรายการต่าง ๆ ไว้มากมายเพื่อนำมาใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเพลงที่หายากมักไม่ค่อยมีคนได้ยินหรือได้ฟังจึงเป็นสิ่งที่ดียังยังเป็นสมบัติอันล้ำค่าทางวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดศิลปินพื้นบ้านท้องถิ่น ในการอนุรักษ์เพลงไทยหายากไว้อีกระดับหนึ่งในนามบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ยังสอดคล้องกับ จริญญา เหนียนเฉลย (2549) ผู้สอนควรจะต้องรู้จักใช้สื่อการสอนและเทคนิคที่ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนเพิ่มมากขึ้นซึ่งเทปที่ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต นำมาใช้ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจอีกทั้งยังเป็นสื่อที่ใช้ในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

สถานที่

การจัดการเรียนการสอนในบ้านดนตรีไทยนั้น สถานที่ที่ใช้บ้านของผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เป็นสถานที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนบางครั้งก็ใช้สถานที่ในการจัดการแสดงในเวลาว่าง ๆ ไม่ได้แสดงใช้เป็นที่พักผ่อนเพลงและต่อเพลงบางโอกาส ส่วนห้องที่ใช้สอนและซ้อมที่บ้านนั้น เป็นอาคารที่ต่อเติมยื่นออกมาจากตัวบ้านและมีลานกว้างหน้าบ้านมุ่งหลังคายื่นออกมาใช้เป็นที่ซ้อมรวมวงขนาดใหญ่ หลายๆ คน ในช่วงเวลาเย็นและเช้า บางครั้งก็ใช้ในห้องโถงตัวบ้านบ้างเป็นบางโอกาส โดยเฉพาะในเวลากลางวันที่อากาศค่อนข้างร้อน สถานที่ในการถ่ายถอดไม่ค่อยมีสภาพยืดหยุ่นในการจัดการเรียนการสอนเนื่องจากไม่ได้แบ่งสัดส่วนให้ชัดเจนและเป็นระบบ เพราะสถานที่การเรียนการสอนในระบบบ้านดนตรีไทยผู้เรียนส่วนใหญ่ คือ ชาวบ้านหรือนักดนตรีมีอาชีพมักให้ความสนใจในเรื่องของเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพมากกว่าสิ่งใด เน้นในเรื่องของเสียงเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพตามทัศนคติของผู้เรียนที่ให้ความสำคัญเห็นในด้านสถานที่การจัดการเรียนการสอนในระบบบ้านดนตรีไทยดังนี้

“ในอดีตใช้บ้านเรือนแถวต่อกัน มีการต่อหลังคายื่นออกไปแล้ว
ก็ต่อเป็นไม้ใหญ่ ข้างบ้านต่อออกมาหน่อยเป็นที่เก็บเครื่องดนตรี
ต้องเก็บเครื่องดนตรีให้เป็นสัดส่วน ฮ่องเอาไว้อย่างไร ไม้ดีใส่ไว้ในกล่อง
เวลาหยิบจะรู้ว่ามืออะไรหายบ้าง ใช้บ้านไม่อัดอัด สถานที่ไม่มีปัญหา ”

(บุญญา เจริญสืบทอง, สัมภาษณ์, 30 กรกฎาคม 2556)

“สถานที่ในบ้าน แบ่งออกเป็นการจัดเก็บเครื่องดนตรี บางครั้งอาจใช้สถานที่บรรเลง ตามงานต่าง ๆ พุดคุยกันถึงเรื่องดนตรีเพื่อแลกเปลี่ยนทัศนคติด้านดนตรี แบ่งบ้านออกเป็น ส่วน พื้นที่สำหรับเรียนดนตรีออกเป็นจุดสำหรับเรียน โดยเฉพาะเครื่องดนตรี อาจไม่กว้างนัก ”

(ทิวา แสงจิต, สัมภาษณ์, 6 สิงหาคม 2556)

“การใช้บ้านเป็นสถานที่ในการสอน อีกทั้งเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพในการสอน เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนเอาใจใส่ในการเรียน ห้องเก็บเครื่องดนตรีแบ่งเป็นส่วนแยก ออกจากที่อยู่อาศัย มีความเหมาะสม ยังใช้สถานที่ในการแสดงเป็นที่ทวนเพลงในบางครั้ง ”

(อดิศักดิ์ คงประเสริฐ, สัมภาษณ์, 7 สิงหาคม 2556)

เห็นได้ว่า สถานที่ในการจัดการเรียนการสอนด้านดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ใช้บ้านของผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เป็นสถานที่หลักโดยการต่อเติมส่วนต่าง ๆ ออกจากตัวบ้านมีการแบ่ง ออกเป็นสัดส่วนระหว่างบริเวณที่เกี่ยวข้องกับดนตรี ห้องดนตรี สอดคล้องกับกัลยา เกื้อนสุข (สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2557) สถานที่ใช้จัดการเรียนการสอน และ ส่วนที่ใช้ดำรงชีวิตประจำวัน ได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังใช้สถานที่ในการจัดการแสดง ในช่วงเวลาที่ไม่ได้ทำการแสดง เป็นที่ทบทวนบทเพลงและต่อเพลงบางเพลงที่จะใช้ในโอกาสนั้น ๆ การใช้สถานที่ดังกล่าวส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนด้านดนตรีไทยในระบบบ้านดนตรีไทยมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้าน และวิถีชีวิตของชาวบ้านอย่างแท้จริง

การวัดและการประเมิน

การวัดผลและการประเมินผลหลังการถ่ายทอดดนตรีไทยในระบบบ้านดนตรีไทย จะเน้นไปในด้านการแสดงออกทางการปฏิบัติโดยให้ผู้เรียนได้แสดงจริงในโอกาสต่าง ๆ การวัดผลและประเมินผลสามารถแยกออกเป็น สองส่วนด้วยกัน ส่วนแรก เป็นการวัดผลและประเมินผลเพื่อการพัฒนา รูปแบบนี้จะใช้ดำเนินการตลอดระยะเวลาที่มีการจัดการเรียนการสอน โดยผู้ถ่ายทอดจะเป็นผู้พิจารณาว่า ผู้เรียนสามารถที่จะต่อเพลงหรือเรียนเพลงต่อไปได้หรือไม่อย่างไร จึงมีการถ่ายทอดอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ผู้เรียนและผู้ได้รับการพัฒนาการปฏิบัติไป พร้อม ๆ กันส่วนรูปแบบการวัดและการประเมิน ในส่วนที่สอง ใช้วิธีการวัดผลและการประเมินผล โดยการให้ผู้เรียนออกงานหรือแสดง

ในงานต่าง ๆ หลังจากการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ จากการปฏิบัติ จนได้เพลงตามที่ผู้ถ่ายทอดได้กำหนดไว้ โดยให้ผู้ถ่ายทอด สมาชิกวง และผู้ชม เป็นผู้ประเมิน อย่างไม่เป็นทางการ ใช้วิธีการบอกกล่าว และเสนอแนะข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการบรรเลง บางครั้งการได้รับรางวัล ก็เป็นส่วนหนึ่ง ประกอบการพิจารณาในผลงาน การบรรเลง เนื่องจากจุดประสงค์ของการถ่ายทอดดนตรีไทยในระบบบ้านดนตรีไทยมุ่งพัฒนาศิลปิน หากผู้ชมได้ยิน ได้ฟัง เกิดความพอใจในผลงาน ให้รางวัล ถือว่าการวัดและการประเมินได้สำเร็จไปด้วยดี หากมีการบรรเลงผิดจะได้รับการตักเตือน ณ สถานที่จัดการแสดงจริง แต่เป็นรูปแบบของการแนะนำ เพื่อปรับปรุงแก้ไข เป็นไปตามความคิดเห็นของลูกศิษย์ที่ได้แสดงทัศนคติเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผลทางด้านดนตรีไทยในการจัดการเรียนการสอนในบ้านดนตรีไทยไว้ดังนี้

“การวัดผลและการประเมินผล คุณตาจะเน้นในการรวมวง เล่นกับคนอื่นได้ มีการประเมินทุกครั้งที่ออกงาน งานครั้งแรกไม่ดีพอ ครั้งต่อไปเริ่มฟังได้ ครั้งที่สามที่สี่ ดีเลย อีกทั้งยังมีการบอกว่ามันใช้ได้ มันใช้ไม่ได้ ”

(บุญญา เจริญสืบทอง, สัมภาษณ์, 30 กรกฎาคม 2556)

“การประเมินอาศัยจากการบรรเลงจริงโดยวิธีการสังเกต ขณะที่ออกงาน และจะได้รับการแนะนำเพื่อเป็นประสบการณ์ในการบรรเลงครั้งต่อ ๆ ไป ส่วนใหญ่มักเน้นให้ผู้เรียนรู้จักการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าขณะที่บรรเลง ถือว่าเป็นการสอนผู้เรียนทางอ้อม การประเมินจะไม่ประเมินเพียงครั้งเดียว จะได้รับการประเมินจากการสังเกตแล้วพัฒนาการในครั้งต่อไปจนเกิดความชำนาญ”

(ทิวา แสงจิต, สัมภาษณ์, 6 สิงหาคม 2556)

“อาศัยการบรรเลง การออกงาน และใช้ทักษะ การแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง เป็นการวัดผลและประเมินผลที่ดีในการสอนของผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ”

(อดิศักดิ์ คงประเสริฐ, สัมภาษณ์, 7 สิงหาคม 2556)

จากการวัดและการประเมินผลการถ่ายทอดดนตรีไทยในระบบบ้านดนตรีไทยสามารถแบ่งรูปแบบออกได้ สองประการ คือ การประเมินเพื่อพัฒนา และการประเมินผลสำเร็จ ทั้งสองประการ ที่กล่าวไว้เบื้องต้นมีการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายต่างกัน การประเมินเพื่อพัฒนา เป็นการประเมินในขณะที่มีการจัดการเรียนการสอนเพื่อพิจารณาถึงระดับความเข้มข้นของการถ่ายทอดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ เป็นการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่วนด้านการประเมินผลนั้น เป็นการวัดและการประเมินผลปลายทางหลังจากที่มีการจัดการเรียนการสอนสิ้นสุดแล้ว โดยในส่วนนี้จะเน้นไปที่ผู้เรียนได้แสดงออกเต็มความรู้ความสามารถของตนในงานแสดงในโอกาสต่าง ๆ ตามที่ ผู้สอนได้มอบหมายให้ไปแสดง โดยมีการประเมินหลายครั้ง จนกว่าผู้เรียนจะไม่ได้รับคำแนะนำในเรื่องนั้น ๆ รวมถึงการบรรเลงจนเป็นที่ยอมรับของผู้ฟัง ได้มอบรางวัลให้แก่ผู้เรียนเหล่านั้นขณะแสดง เป็นต้น ถือได้ว่าผ่าน หรือประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับ ฌรุธ สุธธจิตต์ (2544) กล่าวว่าดนตรีเป็นวิชาที่มีเนื้อหาทักษะและความสัมพันธ์กับทัศนคติจะต้องใช้การวัดและการประเมินผลควบคู่กันไปทั้งเนื้อหาดนตรีและทักษะ และผู้สอนต้องจัดการวัดผลและประเมินผลให้เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งในการเรียนการสอนในระบบบ้านดนตรีไทย ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต มีการวัดและการประเมินผลตลอดที่มีการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งมุ่งปลูกฝังความเป็นศิลปินให้แก่ลูกศิษย์ ตามวัตถุประสงค์ของการถ่ายทอดดนตรีไทยในระบบบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต

การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม

การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ที่ผู้สอนได้คอยแนะนำให้ลูกศิษย์ได้เรียนรู้ไปพร้อมกับการได้ศึกษาจากผู้สอนโดยตรงอย่างใกล้ชิด ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้หลักการปฏิบัติตน และการดำรงชีวิตของครูอย่างเรียบง่ายแต่แฝงไปด้วยคุณธรรมและจริยธรรม สำหรับผู้เรียนที่จะนำไปปฏิบัติ เพื่อเป็นครูต่อไปในอนาคต การยึดเอาหลักธรรม คำสอนในพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติ การละเว้นจากสิ่งควรละเว้น โดยการครองศีล 5 ที่มีความสมบูรณ์ดังคำกล่าวของลูกศิษย์ของครูที่ได้กล่าวว่า

“ท่านเป็นแบบอย่างที่ดี เหมือนกับที่บอกว่าคำสอนเป็นพันคำ ก็สู้การปฏิบัติตัวให้เห็น ให้เป็นแบบอย่างไม่ได้ เป็นผู้ที่รักษาศีล 5 ได้อย่างบริสุทธิ์ แม้แต่ผมดท่านยังไม่ฆ่าเลย”

(บุญญา เจริญสืบทอง, สัมภาษณ์, 30 กรกฎาคม 2556)

“มีดีมาอวด ดีกว่าไปอวดดี เป็นคำสอนที่ท่านคอยย้ำเตือนลูกศิษย์อยู่เสมอเพื่อใช้เตือนสติ เน้นเรื่องการไม่เอารัศเอาเปรียบผู้อื่น ให้คอยช่วยเหลือผู้อื่นเท่าที่เราช่วยเหลือได้”

(ทิวา แสงจิต, สัมภาษณ์, 6 สิงหาคม 2556)

“การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี สอนไม่ให้นักศึกษาลำพองตนเองคิดว่าตนเองเก่ง
ตนเองดีกว่าผู้อื่น คอยย้าเตือนให้อ่อนน้อมถ่อมตน ใช้ชีวิตร่วมกันในสังคม
ให้มีความสุข”

(อดิศักดิ์ คงประเสริฐ, สัมภาษณ์, 7 สิงหาคม 2556)

เห็นได้ว่า การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของผู้สอนที่สำคัญ คือการปฏิบัติตนเองเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติดี ทั้ง กาย วาจา และใจ ทำให้ผู้เรียนเกิดความเลื่อมใสและให้ความนับถือเป็นอย่างมาก ทั้งยังมีชื่อเสียงด้านคุณธรรมและจริยธรรมอย่างกว้างขวางไม่ว่าจะเป็นลูกศิษย์ ทั้งผู้คนในชุมชนและนอกชุมชน ที่ได้ยิน ได้ฟัง กล่าวถึงคุณงามความดีในด้านต่าง ๆ จนเป็นที่ประจักษ์แก่คนในพื้นที่ ส่งผลให้ผู้คนที่หลากหลายได้ส่งลูกหลานมาศึกษาตนตรียไทยบ้านผู้ใหญ่อาร แสงจิต อย่างต่อเนื่องรวมทั้งการเชิญครูเป็นวิทยากรท้องถิ่น อบรมตนตรียไทยแก่สถาบันการศึกษา ทั้งในโรงเรียนและระดับอุดมศึกษา อย่างต่อเนื่องมาโดยตลอดสอดคล้องกับสมคิด เกลื่อนสุข (สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2557) กล่าวว่า ผู้ใหญ่อาร แสงจิต เป็นผู้ที่จริงจังใจเมตตา เอื้ออาทรต่อลูกศิษย์ทุกคนประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในทุก ๆ ด้านเสมอมา เป็นครูที่ทุ่มเทวิชาความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้แก่ทุกคนที่สนใจ ทั้งยังสอดคล้องกับ สงบศึก ธรรมวิหาร (2534) กล่าวว่า ครูต้องสั่งสอนลูกศิษย์ให้เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติของนักดนตรีที่ดีอันเป็นลักษณะเฉพาะของการสอนดนตรีไทยตามขนบธรรมเนียมไทย ซึ่งคุณธรรมจริยธรรมที่ครูดนตรีไทยต้องรู้จักปลูกฝังให้แก่ลูกศิษย์ ได้แก่การมีมารยาทเรียบร้อย มีระเบียบวินัย ซื่อตรง ตรงต่อเวลา ขยันหมั่นเพียร ตั้งใจ สามัคคี และความเสียสละ

จากองค์ประกอบทางดนตรีศึกษา ในด้านกระบวนการ พบว่า กระบวนการ การถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทยในส่วนของ วิธีการ มีกระบวนการไปตามลักษณะกลุ่มของผู้เรียนว่าเป็นอย่างไร มีพื้นฐานความรู้ความสามารถในระดับใด ทั้งนี้มีการแทรกความรู้และปลูกจิตสำนึกทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่ผู้เรียนตลอดระยะเวลาในการถ่ายทอด มีการนำเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพมาเป็นอุปกรณ์การสอนโดยตรง ระบบบ้านมีเครื่องดนตรีไทยเป็นอุปกรณ์ในการถ่ายทอดและเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพในชุดเดียวกัน ส่วนของสถานที่ ในบ้านดนตรีไทย สถานที่ค่อนข้างจำกัดในการเรียนรู้ ที่เป็นระบบ การวัดผลและการประเมินผล ในระบบบ้านดนตรีไทยมุ่งเน้นการประเมินไปทางด้านทักษะ เนื่องจากระบบบ้านดนตรีไทยมีการจัดการเรียนการสอนทางด้านทฤษฎีไม่ชัดเจน จึงเน้นไปที่การวัดผลและการประเมินผลทางด้านทักษะโดยการออกแสดงตามงานต่าง ๆ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้เรียน

ผลการสอบถามผู้เรียนดนตรีไทยด้านกระบวนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย ได้แก่ สภาพทั่วไปของผู้เรียน วิธีการ สื่อวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ การวัดผลและการประเมินผล การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม ในโรงเรียนมีอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล เป็นผู้ถ่ายทอด ในบ้านดนตรีไทยมีผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เป็นผู้ถ่ายทอด

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามในโรงเรียน

ตารางที่ 4.1 สภาพทั่วไปของผู้เรียนดนตรีไทยในโรงเรียน

รายการ	จำนวน (คน) N=50	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	24	48
หญิง	26	52
อายุ		
12 - 14	1	2
15 - 17	49	98
วุฒิการศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนต้น	50	100
อาชีพ		
นักเรียน	50	100

จากตารางที่ 4.1 แสดงสภาพภาพทั่วไป ของผู้รับการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน ผู้วิจัยใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล การตอบแบบสอบถามในส่วนของ กระบวนการ การถ่ายทอดดนตรีไทย ประกอบด้วย วิธีการ กระบวนการถ่ายทอด สื่อวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ การวัดผลและการประเมินผล คุณธรรม จริยธรรม ดังนี้

จำแนกตามเพศ กลุ่มที่ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่ เป็นเพศ หญิง จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 52 และเพศ ชาย จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 48

จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ให้ข้อมูล อายุ 12 - 14 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2 และ อายุ 15 - 17 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 98

จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีวุฒิทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 100

จำแนกตามอาชีพ พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบอาชีพ เป็นนักเรียน จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาพรวมของการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อแนวทาง การถ่ายถอดดนตรีไทยในโรงเรียน ด้านวิธีการ กระบวนการ การถ่ายถอดทางด้านดนตรีไทย

ด้านวิธีการ กระบวนการ การถ่ายถอด	ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด (N=50) ในโรงเรียน			
	M	S.D.	ระดับ	อันดับ
ผู้เรียนประทับใจต่อวิธีการถ่ายถอดดนตรี	2.6	0.50	มาก	3
มีทัศนคติที่ดีในด้านการถ่ายถอดทฤษฎี	2.4	0.54	ปานกลาง	5
ส่งผลต่อผู้เรียนเกิดความรัก ความขยันในการเรียนรู้และฝึกซ้อม	2.5	0.54	มาก	4
กระบวนการถ่ายถอดสอดคล้องกับเนื้อหา	2.8	0.43	มาก	1
ตระหนักถึงขั้นตอนและวิธีการการถ่ายถอด	2.7	0.44	มาก	2
วิธีการ กระบวนการ ตรงตามวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้	2.7	0.47	มาก	2
การถ่ายถอดมีระบบและขั้นตอนที่ดี	2.8	0.42	มาก	1
มีทัศนคติที่ดีในด้านการถ่ายถอดทักษะ	2.6	0.49	มาก	3
วิธีการ กระบวนการ ผสมผสานทั้งทฤษฎีและทักษะ	2.6	0.52	มาก	3
มีวิธีการถ่ายถอดที่หลากหลาย	2.6	0.54	มาก	3
ภาพรวม	2.6	0.49	มาก	-

จากตารางที่ 4.2 การศึกษาวิธีการถ่ายถอดดนตรีไทยโดยการเก็บข้อมูลวิจัยจากแบบสอบถามผู้เรียนดนตรีไทยในระบบโรงเรียน ด้านวิธีการ กระบวนการ การถ่ายถอด พบว่า ในระบบโรงเรียนมีภาพรวมด้านวิธีการ กระบวนการ การถ่ายถอดอยู่ในระดับมาก (M=2.6, S.D.=0.49) โดยผู้เรียนได้ให้ทัศนคติเกี่ยวกับการถ่ายถอดมีระบบและขั้นตอนที่ดี และกระบวนการถ่ายถอดสอดคล้องกับเนื้อหา เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก (M=2.8, S.D.=0.42 และ M=2.8, S.D.=0.43) ตระหนักถึงขั้นตอนและวิธีการการถ่ายถอด มีวิธีการ กระบวนการ ตรงตามวัตถุประสงค์การจัด

การเรียนรู้ เป็นอันดับ 2 อยู่ในระดับมาก ($M=2.7$, $S.D.=0.44$ และ $M=2.7$, $S.D.=0.47$) มีทัศนคติที่ดีในด้านการถ่ายทอดทักษะ ผู้เรียนประทับใจต่อวิธีการถ่ายทอดดนตรี วิธีการ กระบวนการ ผสมผสานทั้งทฤษฎีและทักษะ และวิธีการถ่ายทอดที่หลากหลาย เป็นอันดับ 3 อยู่ในระดับมาก ($M=2.6$, $S.D.=0.49$ $M=2.6$, $S.D.=0.50$ และ $M=2.6$, $S.D.=0.54$)

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาพรวมของ การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อแนวทาง การถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์

ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์	ความคิดเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถามทั้งหมด (N=50) ในโรงเรียน			
	M	S.D.	ระดับ	อันดับ
สื่อวัสดุอุปกรณ์ทำให้ผู้ถ่ายทอดปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการ การถ่ายทอด	2.5	0.54	มาก	4
สื่อวัสดุอุปกรณ์ส่งผลให้ผู้เรียนมีทัศนคติต่อการเรียนทักษะทางด้านดนตรีไทย	2.8	0.43	มาก	1
สื่อวัสดุอุปกรณ์ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรักและความขยันในการเรียนรู้	2.4	0.58	ปานกลาง	5
สื่ออุปกรณ์มีความเหมาะสมกับการถ่ายทอดดนตรีไทย	2.7	0.48	มาก	2
มีสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่ดีในการถ่ายทอดดนตรีไทย	2.6	0.52	มาก	3
ใช้สื่ออุปกรณ์ในการสาธิตการถ่ายทอด	2.7	0.46	มาก	2
สื่อการสอนมีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนด้วยความเหมาะสม	2.5	0.58	มาก	4
สื่อวัสดุอุปกรณ์ส่งผลให้ผู้เรียนมีทัศนคติต่อการเรียน ทฤษฎีทางด้านดนตรีไทย	2.5	0.50	มาก	4
สื่อวัสดุอุปกรณ์นำไปสู่วัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้	2.6	0.57	มาก	3
สื่อวัสดุอุปกรณ์ทันสมัยในการจัดการเรียนรู้	2.3	0.56	ปานกลาง	6
ภาพรวม	2.6	0.52	มาก	-

จากตารางที่ 4.3 การศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยโดยการเก็บข้อมูลวิจัยจากแบบสอบถามผู้เรียนดนตรีไทยในโรงเรียน ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ พบว่า

ในระบบโรงเรียนมีภาพรวมด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ อยู่ในระดับมาก ($M=2.6$, $S.D.=0.5$) โดยผู้เรียนได้ให้ทัศนคติเกี่ยวกับสื่อวัสดุอุปกรณ์ส่งผลให้ผู้เรียนมีทัศนคติต่อการเรียนทักษะทางด้านดนตรีไทย เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก ($M=2.8$, $S.D.=0.43$) ใช้สื่ออุปกรณ์ในการสาธิตการถ่ายทอด

และสื่ออุปกรณ์มีความเหมาะสมกับการถ่ายทอดดนตรีไทย เป็นอันดับ 2 อยู่ในระดับมาก ($M=2.7$, $S.D.=0.42$ และ $M=2.7$, $S.D.=0.48$) มีสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่ดีในการถ่ายทอดดนตรีไทย สื่อวัสดุอุปกรณ์ นำพาไปสู่วัตถุประสงค์การจัดการ เป็นอันดับ 3 อยู่ในระดับมาก ($M=2.6$, $S.D.=0.52$ และ $M=2.6$, $S.D.=0.57$)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาพรวมของ การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อแนวทาง การถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน ด้านสถานที่

ด้านสถานที่	ความคิดเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถามทั้งหมด (N=50) ในโรงเรียน			
	M	S.D.	ระดับ	อันดับ
มีการปรับเปลี่ยนยึดหยุ่นในการถ่ายทอด	2.0	0.71	น้อย	7
สถานที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	2.8	0.43	มาก	1
สถานที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความรักและความขยัน ในการจัดการเรียนรู้	2.3	0.68	ปานกลาง	5
สถานที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาสาระ	2.6	0.54	มาก	3
สถานที่มีความทันสมัยและหลากหลาย	2.4	0.61	ปานกลาง	4
สถานที่ทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ทางด้านทักษะและทฤษฎี	2.6	0.49	มาก	3
การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกสถานที่ในการ ถ่ายทอด	2.2	0.65	ปานกลาง	6
สถานที่นำพาไปสู่ วัตถุประสงค์การจัดการ เรียนรู้	2.7	0.48	มาก	2
ภาพรวม	2.5	0.57	มาก	-

จากตารางที่ 4.4 การศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยโดยการเก็บข้อมูลวิจัยจาก แบบสอบถามผู้เรียนดนตรีไทยในโรงเรียน ด้านสถานที่ พบว่า ในโรงเรียนมีภาพรวมด้านสถานที่ อยู่ในระดับมาก ($M=2.5$, $S.D.=0.57$) โดยผู้เรียนได้ให้ทัศนคติเกี่ยวกับสถานที่ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก ($M=2.8$, $S.D.=0.42$) สถานที่นำพาไปสู่ วัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ เป็นอันดับ 2 อยู่ในระดับมาก ($M=2.7$, $S.D.=0.48$) สถานที่ทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ทางด้านทักษะและทฤษฎี และสถานที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาสาระ เป็นอันดับ 3 อยู่ในระดับมาก ($M=2.6$, $S.D.=0.49$ และ $M=2.6$, $S.D.=0.54$)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาพรวมของ
การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อแนวทาง การถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน
ด้านการวัดผลและการประเมินผล

การวัดผลและการประเมินผล	ความคิดเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถามทั้งหมด (N=50) ในโรงเรียน			
	M	S.D.	ระดับ	อันดับ
มีการแนะนำแนวทางการพัฒนาด้านทฤษฎีและทักษะ	2.7	0.54	มาก	2
การวัดผลและการประเมินผลเป็นไปตามวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้	2.8	0.42	มาก	1
มีการทดสอบผลการถ่ายทอดทางด้านทฤษฎีและทักษะ	2.7	0.54	มาก	2
มีการวัดผลและการประเมินผลโดยการสังเกตความร่วมมือในการถ่ายทอด	2.8	0.42	มาก	1
มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนทัศนคติการเรียนรู้ระหว่างผู้ถ่ายทอดและผู้เรียน	2.3	0.61	ปานกลาง	5
มีการวัดผลและการประเมินผลทางด้านทักษะ	2.7	0.45	มาก	2
มีการวัดผลและการประเมินผลทางด้านเนื้อหาและทฤษฎี	2.7	0.48	มาก	2
มีการประเมินตนเองของผู้เรียน เพื่อนร่วมชั้นเรียนและผู้ถ่ายทอด	2.4	0.56	ปานกลาง	4
ประเมินความเข้าใจโดยการวิพากษ์วิจารณ์ในเนื้อหาสาระการเรียนรู้	2.6	0.48	มาก	3
มีการทำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน	2.2	0.66	ปานกลาง	6
ภาพรวม	2.6	0.52	มาก	-

จากตารางที่ 4.5 การศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยโดยการเก็บข้อมูลวิจัยจากแบบสอบถามผู้เรียนดนตรีไทยในโรงเรียน ด้านการวัดผลและการประเมินผล พบว่า

ในระบบโรงเรียนมีภาพรวมด้านการวัดผลและการประเมินผล อยู่ในระดับมาก (M=2.6, S.D.=0.52) โดยผู้เรียนได้ให้ทัศนคติเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผลเป็นไปตามวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ มีการวัดผลและการประเมินผลโดยการสังเกตความร่วมมือในการถ่ายทอด เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก (M=2.8, S.D.=0.42) มีการวัดผลและการประเมินผลทางด้านทักษะ มีการวัดผลและการประเมินผลทางด้านเนื้อหาและทฤษฎี มีการแนะนำแนวทางการพัฒนาด้านทฤษฎีและทักษะ มีการทดสอบผลการถ่ายทอดทางด้านทฤษฎีและทักษะ เป็นอันดับ 2 อยู่ในระดับมาก (M=2.7, S.D.=0.45 M=2.7, S.D.=0.48 และ M=2.7, S.D.=0.54) ประเมินความเข้าใจโดยการวิพากษ์วิจารณ์ในเนื้อหาสาระการเรียนรู้ เป็นอันดับ 3 อยู่ในระดับมาก (M=2.6, S.D.=0.48)

ตารางที่ 4. 6 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาพรวมของ
การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อแนวทาง การถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน
ด้านคุณธรรม จริยธรรม

ด้านคุณธรรม จริยธรรม	ความคิดเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถามทั้งหมด (N=50) ในโรงเรียน			
	M	S.D.	ระดับ	อันดับ
มีการปลูกฝังเรื่องการรักษาเกียรติ	2.8	0.46	มาก	2
มีการปลูกฝังเรื่องความมีน้ำใจ	2.9	0.33	มาก	1
มีการปลูกฝังเรื่องความซื่อสัตย์	2.9	0.33	มาก	1
มีการปลูกฝังเรื่องความอดทนอดกลั้น	2.8	0.42	มาก	2
มีการปลูกฝังเรื่องการรู้จักหน้าที่	2.9	0.24	มาก	1
มีการปลูกฝังเรื่องความเสียสละ	2.8	0.37	มาก	2
มีการปลูกฝังเรื่องความตรงต่อเวลา	2.9	0.33	มาก	1
มีการปลูกฝังเรื่องความขยันหมั่นเพียร	2.8	0.37	มาก	2
มีการปลูกฝังเรื่องกิริยามารยาท	2.9	0.33	มาก	1
มีการปลูกฝังเรื่องระเบียบวินัย	2.9	0.27	มาก	1
ภาพรวม	2.9	0.35	มาก	-

จากตารางที่ 4.6 การศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยโดยการเก็บข้อมูลวิจัยจากแบบสอบถามผู้เรียนดนตรีไทยในโรงเรียน ด้านคุณธรรมและจริยธรรม พบว่า

ในระบบโรงเรียนมีภาพรวมด้านคุณธรรมและจริยธรรม อยู่ในระดับมาก (M=2.9, S.D.=0.35) โดยผู้เรียนได้ให้ทัศนคติเกี่ยวกับด้านคุณธรรมและจริยธรรม การรู้จักหน้าที่ ระเบียบวินัย กิริยามารยาท ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์ และมีน้ำใจ เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก (M=2.9, S.D.=0.24 M=2.9, S.D.=0.27 M=2.9, S.D.=0.33 M=2.9, S.D.=0.33 M=2.9, S.D.=0.33 และ M=2.9, S.D.=0.33) คุณธรรมด้านการเสียสละ ขยันหมั่นเพียร อดทนอดกลั้น และรักษาเกียรติ เป็นอันดับ 2 อยู่ในระดับมาก (M=2.8, S.D.=0.37 M=2.8, S.D.=0.37 M=2.8, S.D.=0.42 และ M=2.8, S.D.=0.46)

จากตารางแสดงผลการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม การศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา สามารถสรุปข้อมูลได้ดังนี้

สถานภาพทั่วไปของผู้รับการถ่ายทอดดนตรีไทยในระบบโรงเรียน โดยจำแนกตามเพศ กลุ่มที่ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่ เป็นเพศ หญิง จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 52 และเพศ ชาย จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 48 จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ให้ข้อมูล อายุ 12 - 14 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2 และ อายุ 15 - 17 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 98 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีวุฒิทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และจำแนกตามอาชีพ พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบอาชีพ เป็นนักเรียน จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ด้านวิธีการ กระบวนการ การถ่ายทอด พบว่า ในโรงเรียนมีภาพรวมด้านวิธีการ กระบวนการ การถ่ายทอดอยู่ในระดับมาก ($M=2.6$, $S.D.=0.49$) โดยผู้เรียนได้ให้ทัศนคติเกี่ยวกับการถ่ายทอดมีระบบและขั้นตอนที่ดี และกระบวนการถ่ายทอดสอดคล้องกับเนื้อหา เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก ($M=2.8$, $S.D.=0.42$)

ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ อยู่ในระดับมาก ($M=2.6$, $S.D.=0.5$) โดยผู้เรียนได้ให้ทัศนคติเกี่ยวกับสื่อวัสดุอุปกรณ์ส่งผลให้ผู้เรียนมีทัศนคติต่อการเรียนทักษะทางด้านดนตรีไทย เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก ($M=2.8$, $S.D.=0.43$)

ด้านสถานที่ พบว่า ในโรงเรียนมีภาพรวมด้านสถานที่ อยู่ในระดับมาก ($M=2.5$, $S.D.=0.57$) โดยผู้เรียนได้ให้ทัศนคติเกี่ยวกับสถานที่ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก ($M=2.8$, $S.D.=0.42$)

ด้านการวัดผลและการประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($M=2.6$, $S.D.=0.52$) โดยผู้เรียนได้ให้ทัศนคติเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผลเป็นไปตามวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ มีการวัดผลและการประเมินผลโดย การสังเกตความร่วมมือในการถ่ายทอด เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก ($M=2.8$, $S.D.=0.42$)

ด้านคุณธรรมและจริยธรรม อยู่ในระดับมาก ($M=2.9$, $S.D.=0.35$) โดยผู้เรียนได้ให้ทัศนคติเกี่ยวกับด้านคุณธรรมและจริยธรรม การรู้จักหน้าที่ ระเบียบวินัย กิริยามารยาท ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์ และมีน้ำใจ เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก ($M=2.9$, $S.D.=0.24$ $M=2.9$, $S.D.=0.27$ $M=2.9$, $S.D.=0.33$ $M=2.9$, $S.D.=0.33$ $M=2.9$, $S.D.=0.33$ และ $M=2.9$, $S.D.=0.33$)

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามในบ้านดนตรีไทย

ตารางที่ 4. 7 สภาพทั่วไปของผู้เรียนดนตรีไทยบ้านดนตรีไทย

รายการ	จำนวน (คน) N=10	ร้อยละ
ละ		
เพศ		
ชาย	7	70
หญิง	3	30
อายุ		
18 - 22	1	10
23 - ขึ้นไป	9	90
วุฒิการศึกษา		
ประถมศึกษา	5	50
มัธยมศึกษาตอนต้น	2	20
มัธยมศึกษาตอนปลาย	2	20
ปริญญาตรี	1	10
อาชีพ		
นิสิต	1	10
ทั่วไป	9	90

จากตารางที่ 4.7 แสดงสถานภาพทั่วไป ของผู้รับการถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทย ผู้วิจัยใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล การตอบแบบสอบถามในส่วนของ กระบวนการ การถ่ายทอดดนตรีไทย ประกอบด้วย วิธีการ กระบวนการการถ่ายทอด สื่อวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ การวัดผลและการประเมินผล คุณธรรม จริยธรรม ดังนี้

จำแนกตามเพศ กลุ่มที่ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่ เป็นเพศ ชาย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 70 และเพศ หญิง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30

จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ให้ข้อมูล อายุ 18-22 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10 และ อายุ 23 ปี ขึ้นไป จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 90

จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีวุฒิทางการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50 มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ระดับปริญญาตรี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10

จำแนกตามอาชีพ พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบอาชีพ เป็นนิสิต จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10 อาชีพทั่วไป จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 90

ตารางที่ 4. 8 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาพรวมของการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อแนวทาง การถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทยด้านวิธีการกระบวนการการถ่ายทอดทางด้านดนตรีไทย

ด้านวิธีการ กระบวนการ การถ่ายทอด	ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด (N=10) ในบ้านดนตรีไทย			
	M	S.D.	ระดับ	อันดับ
ผู้เรียนประทับใจต่อวิธีการถ่ายทอดดนตรี	2.8	0.42	มาก	1
มีทัศนคติที่ดีในด้านการถ่ายทอดทฤษฎี	2.4	0.84	ปานกลาง	5
ส่งผลต่อผู้เรียนเกิดความรัก ความขยันในการเรียนรู้และฝึกซ้อม	2.7	0.67	มาก	2
กระบวนการถ่ายทอดสอดคล้องกับเนื้อหา	2.5	0.53	มาก	4
ตระหนักถึงขั้นตอนและวิธีการการถ่ายทอด	2.4	0.70	ปานกลาง	5
วิธีการ กระบวนการ ตรงตามวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้	2.4	0.70	ปานกลาง	5
การถ่ายทอดมีระบบและขั้นตอนที่ดี	2.6	0.52	มาก	3
มีทัศนคติที่ดีในด้านการถ่ายทอดทักษะ	2.8	0.42	มาก	1
วิธีการ กระบวนการ ผสมผสานทั้งทฤษฎีและทักษะ	2.5	0.70	มาก	4
มีวิธีการถ่ายทอดที่หลากหลาย	2.4	0.84	ปานกลาง	5
ภาพรวม	2.6	0.63	มาก	-

จากตารางที่ 4.8 การศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยโดยการเก็บข้อมูลวิจัยจากแบบสอบถามผู้เรียนดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทย ด้านวิธีการ กระบวนการ การถ่ายทอด พบว่า

ในระบบบ้านดนตรีไทยมีภาพรวมด้านวิธีการ กระบวนการ การถ่ายทอดอยู่ในระดับมาก (M=2.6, S.D.=0.63) โดยผู้เรียนให้ทัศนคติเกี่ยวกับวิธีการ กระบวนการ การถ่ายทอด มีความประทับใจในวิธีการถ่ายทอด โดยเฉพาะทางด้านทักษะ เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก (M=2.8, S.D.=0.42) ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรัก ความขยันในการเรียนรู้และฝึกซ้อม เป็นอันดับ 2 อยู่ใน

ระดับมาก ($M=2.7$, $S.D.=0.67$) การถ่ายทอดมีระบบและขั้นตอนที่ดี เป็นอันดับ 3 อยู่ในระดับมาก ($M=2.6$, $S.D.=0.52$)

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาพรวมของการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อแนวทาง การถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทย ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์

ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์	ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด (N=10) ในบ้านดนตรีไทย			
	M	S.D.	ระดับ	อันดับ
สื่อวัสดุอุปกรณ์ทำให้ผู้ถ่ายทอดปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการ การถ่ายทอด	2.4	0.70	ปานกลาง	3
สื่อวัสดุอุปกรณ์ส่งผลให้ผู้เรียนมีทัศนคติต่อการเรียนทักษะทางด้านดนตรีไทย	2.6	0.70	มาก	2
สื่อวัสดุอุปกรณ์ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรักและความขยันในการเรียนรู้	2.4	0.70	ปานกลาง	3
สื่ออุปกรณ์มีความเหมาะสมกับการถ่ายทอดดนตรีไทย	2.4	0.70	ปานกลาง	3
มีสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่ดีในการถ่ายทอดดนตรีไทย	2.2	0.79	ปานกลาง	5
ใช้สื่ออุปกรณ์ในการสาธิตการถ่ายทอด	2.8	0.42	มาก	1
สื่อการสอนมีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนด้วยความเหมาะสม	2.4	0.70	ปานกลาง	3
สื่อวัสดุอุปกรณ์ส่งผลให้ผู้เรียนมีทัศนคติต่อการเรียนทฤษฎีทางด้านดนตรีไทย	2.3	0.95	ปานกลาง	4
สื่อวัสดุอุปกรณ์นำพาไปสู่วัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้	2.6	0.52	มาก	2
สื่อวัสดุอุปกรณ์ทันสมัยในการจัดการเรียนรู้	2.1	0.87	ปานกลาง	6
ภาพรวม	2.4	0.71	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 4.9 การศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยโดยการเก็บข้อมูลวิจัยจากแบบสอบถามผู้เรียนดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทย ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ พบว่า

ในระบบบ้านดนตรีไทยมีภาพรวมด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง ($M=2.4$, $S.D.=0.71$) โดยผู้เรียนให้ทัศนคติเกี่ยวกับสื่อวัสดุอุปกรณ์ ใช้สื่ออุปกรณ์ในการสาธิตการถ่ายทอดเป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก ($M=2.8$, $S.D.=0.42$) สื่อวัสดุอุปกรณ์สามารถนำพาไปสู่วัตถุประสงค์การเรียนรู้ ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนทักษะ เป็นอันดับ 2 อยู่ในระดับมาก ($M=2.6$, $S.D.=0.52$) และ $M=2.6$, $S.D.=0.70$) การถ่ายทอดการปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรัก

และความขยันในการเรียนรู้ สื่อสามารถยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนให้มี ความเหมาะสม เป็นอันดับ 3 อยู่ในระดับปานกลาง ($M=2.4$, $S.D.=0.70$ $M=2.4$, $S.D.=0.70$ และ $M=2.4$, $S.D.=0.70$)

ตารางที่ 4. 10 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาพรวมของการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อแนวทาง การถ่ายถอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทย ด้านสถานที่

ด้านสถานที่	ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด (N=10)ในบ้านดนตรีไทย			
	M	S.D.	ระดับ	อันดับ
มีการปรับเปลี่ยนยืดหยุ่นในการถ่ายถอด	2.4	0.84	ปานกลาง	3
สถานที่ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	2.6	0.52	มาก	1
สถานที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความรักและความขยันในการจัดการเรียนรู้	2.6	0.70	มาก	1
สถานที่ที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาสาระ	2.3	0.67	ปานกลาง	4
สถานที่ที่มีความทันสมัยและหลากหลาย	1.9	0.73	น้อย	6
สถานที่ทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ทางด้านทักษะและทฤษฎี	2.5	0.70	มาก	2
การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกสถานที่ในการถ่ายถอด	2.2	0.79	ปานกลาง	5
สถานที่นำไปสู่ วัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้	2.4	0.84	ปานกลาง	3
ภาพรวม	2.4	0.72	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 4.10 การศึกษาวิธีการถ่ายถอดดนตรีไทยโดยการเก็บข้อมูลวิจัยจากแบบสอบถามผู้เรียนดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทย ด้านสถานที่ พบว่า

ในระบบบ้านดนตรีไทยมีภาพรวมด้านสถานที่ อยู่ในระดับปานกลาง ($M=2.4$, $S.D.=0.72$) โดยผู้เรียนให้ทัศนคติเกี่ยวกับสถานที่ สถานที่ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดความรักและความขยันในการจัดการเรียนรู้ เป็นอันดับ 1 อยู่ระดับมาก ($M=2.6$, $S.D.=0.52$ $M=2.6$, $S.D.=0.70$) สถานที่ทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ทางด้านทักษะและทฤษฎี เป็นอันดับ 2 อยู่ระดับมาก ($M=2.5$, $S.D.=0.70$) สถานที่ที่มีความยืดหยุ่นเอื้อในการถ่ายถอด และสามารถนำไปสู่วัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ เป็นอันดับ 3 อยู่ในระดับปานกลาง ($M=2.4$, $S.D.=0.84$ และ $M=2.4$, $S.D.=0.84$)

ตารางที่ 4. 11 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาพรวมของการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อแนวทาง การถ่ายทอดดนตรีไทย

ในบ้านดนตรีไทย ด้านการวัดผลและการประเมินผล

การวัดผลและการประเมินผล	ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด (N=10) ในบ้านดนตรีไทย			
	M	S.D.	ระดับ	อันดับ
มีการแนะนำแนวทางการพัฒนาด้านทฤษฎีและทักษะ	1.9	0.87	น้อย	5
การวัดผลและการประเมินผลเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้	2.1	0.74	ปานกลาง	3
มีการทดสอบผลการถ่ายทอดทางด้านทฤษฎีและทักษะ	2.4	0.84	ปานกลาง	1
มีการวัดผลและการประเมินผลโดยการสังเกตความร่วมมือ	2.3	0.95	ปานกลาง	2
มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนทัศนคติการเรียนรู้ระหว่างผู้ถ่ายทอดและผู้เรียน	2.0	0.94	ปานกลาง	4
มีการวัดผลและการประเมินผลทางด้านทักษะ	2.0	0.82	ปานกลาง	4
มีการวัดผลและการประเมินผลทางด้านเนื้อหาและทฤษฎี	2.1	0.74	ปานกลาง	3
มีการประเมินตนเองของผู้เรียน เพื่อนร่วมชั้นเรียนและผู้ถ่ายทอด	2.3	0.82	ปานกลาง	2
ประเมินความเข้าใจโดยการวิพากษ์วิจารณ์ในเนื้อหาสาระการเรียนรู้	2.0	0.94	ปานกลาง	4
มีการทำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน	1.9	0.74	น้อย	5
ภาพรวม	2.1	0.84	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 4.11 การศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยโดยการเก็บข้อมูลวิจัยจากแบบสอบถามผู้เรียนดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทย ด้านการวัดผลและการประเมินผล พบว่า

ในระบบบ้านดนตรีไทยมีภาพรวมด้านการวัดผลและการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง (M=2.1, S.D.=0.84) โดยผู้เรียนให้ทัศนคติเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผล มีการทดสอบผลการถ่ายทอดทางด้านทฤษฎีและทักษะ เป็นอันดับ 1 อยู่ระดับปานกลาง (M=2.4, S.D.=0.84) มีการประเมินผลตนเองของผู้เรียน เพื่อนร่วมชั้นในการเรียน และการวัดผลและการประเมินผลใช้วิธีการสังเกตความร่วมมือในการถ่ายทอด เป็นอันดับ 2 อยู่ในระดับปานกลาง (M=2.3, S.D.=0.82 และ M=2.3, S.D.=0.95) มีการวัดผลและการประเมินผลทางด้านเนื้อหาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และการประเมินผลทางด้านเนื้อหาและทฤษฎี เป็นอันดับ 3 อยู่ในระดับปานกลาง (M=2.1, S.D.=0.74 และ M=2.1, S.D.=0.74)

ตารางที่ 4. 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับในบ้านดนตรีไทย ด้านคุณธรรม จริยธรรม

ด้านคุณธรรม จริยธรรม	ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด (N=10) ในบ้านดนตรีไทย			
	M	S.D.	ระดับ	อันดับ
มีการปลูกฝังเรื่องการรักษาเกียรติ	2.8	0.42	มาก	3
มีการปลูกฝังเรื่องความมีน้ำใจ	3.0	0.00	มาก	1
มีการปลูกฝังเรื่องความซื่อสัตย์	2.9	0.32	มาก	2
มีการปลูกฝังเรื่องความอดทนอดกลั้น	3.0	0.00	มาก	1
มีการปลูกฝังเรื่องการรู้จักหน้าที่	3.0	0.00	มาก	1
มีการปลูกฝังเรื่องความเสียสละ	3.0	0.00	มาก	1
มีการปลูกฝังเรื่องความตรงต่อเวลา	3.0	0.00	มาก	1
มีการปลูกฝังเรื่องความขยันหมั่นเพียร	3.0	0.00	มาก	1
มีการปลูกฝังเรื่องกิริยามารยาท	2.9	0.32	มาก	2
มีการปลูกฝังเรื่องระเบียบวินัย	2.9	0.32	มาก	2
ภาพรวม	3.0	0.14	มาก	-

จากตารางที่ 4.12 การศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยโดยการเก็บข้อมูลวิจัยจากแบบสอบถามผู้เรียนดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทย ด้านคุณธรรมและจริยธรรม พบว่า

ในระบบบ้านดนตรีไทยมีภาพรวมด้านคุณธรรมและจริยธรรม อยู่ในระดับมาก (M=3.0, S.D.=0.14) โดยผู้เรียนให้ทัศนคติเกี่ยวกับด้านคุณธรรมและจริยธรรม มีน้ำใจ อดทนอดกลั้น รู้จักหน้าที่ เสียสละ ด้านการตรงต่อเวลา ขยันหมั่นเพียร เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก (M=3.0, S.D.=0.00) ความซื่อสัตย์ ด้านกิริยามารยาท ระเบียบวินัย เป็นอันดับ 2 อยู่ในระดับมาก (M=2.9, S.D.=0.32) การรักษาเกียรติ เป็นอันดับ 3 อยู่ในระดับมาก (M=2.8, S.D.=0.42)

จากตารางแสดงผลการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม การศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทยสามารถสรุปข้อมูลได้ดังนี้

สถานภาพทั่วไป ของผู้รับการถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทย โดยจำแนกตามเพศ พบว่า กลุ่มที่ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่ เป็นเพศ ชาย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 70 และเพศ หญิง จำนวน 3 คน คิดเป็น ร้อยละ 30 จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ให้ข้อมูล อายุ 18-22 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10 และ อายุ 23 ปี ขึ้นไป จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 90 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีวุฒิทางการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50 มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ระดับปริญญาตรี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10 และจำแนกตามอาชีพ พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบอาชีพ เป็นนิสิต จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10 อาชีพทั่วไป จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 90

ด้านวิธีการ กระบวนการ การถ่ายทอด พบว่า ในบ้านดนตรีไทยมีภาพรวมด้านวิธีการ กระบวนการ การถ่ายทอดอยู่ในระดับมาก ($M=2.6$, $S.D.=0.63$) โดยผู้เรียนให้ทัศนคติเกี่ยวกับวิธีการ กระบวนการถ่ายทอด มีความประทับใจในวิธีการถ่ายทอด โดยเฉพาะทางด้านทักษะ เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก ($M=2.8$, $S.D.=0.42$)

ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ พบว่า ในระบบบ้านดนตรีไทยมีภาพรวมด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง ($M=2.4$, $S.D.=0.71$) โดยผู้เรียนให้ทัศนคติเกี่ยวกับสื่อวัสดุอุปกรณ์ ใช้สื่ออุปกรณ์ในการสาธิตการถ่ายทอด เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก ($M=2.8$, $S.D.=0.42$)

ด้านสถานที่ พบว่าในบ้านดนตรีไทยมีภาพรวมด้านสถานที่ อยู่ในระดับปานกลาง ($M=2.4$, $S.D.=0.72$) โดยผู้เรียนให้ทัศนคติเกี่ยวกับสถานที่ สถานที่ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดความรักและความขยันในการจัดการเรียนรู้ เป็นอันดับ 1 อยู่ระดับมาก ($M=2.6$, $S.D.=0.52$ $M=2.6$, $S.D.=0.70$)

ด้านการวัดผลและการประเมินผล พบว่าในบ้านดนตรีไทยมีภาพรวมด้านการวัดผลและการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ($M=2.1$, $S.D.=0.84$) โดยผู้เรียนให้ทัศนคติเกี่ยวกับ การวัดผลและการประเมินผล มีการทดสอบผลการถ่ายทอดทางด้านทฤษฎีและทักษะ เป็นอันดับ 1 อยู่ระดับปานกลาง ($M=2.4$, $S.D.=0.84$)

ด้านคุณธรรมและจริยธรรม พบว่าในระบบบ้านดนตรีไทยมีภาพรวมด้านคุณธรรมและจริยธรรม อยู่ในระดับมาก ($M=3.0$, $S.D.=0.14$) โดยผู้เรียนให้ทัศนคติเกี่ยวกับด้านคุณธรรมและจริยธรรม มีน้ำใจ อดทน อดกลั้น รู้จักหน้าที่ เสียสละ ด้านการตรงต่อเวลา ขยันหมั่นเพียร เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก ($M=3.0$, $S.D.=0.00$)

ตอนที่ 3 สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลด้านกระบวนการถ่ายทอดดนตรีไทย

การวิเคราะห์ข้อมูลกระบวนการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนโดยมีอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล เป็นผู้สอน และบ้านดนตรีไทยมีผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เป็นผู้สอน ใช้วิธีการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การสังเกต และการสัมภาษณ์ จากตอนที่ 1 และข้อมูลจากแบบสอบถามในตอนที่ 2 นำมาวิเคราะห์ร่วมกันในด้านวิธีการ สื่อวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ การวัดและประเมิน การปลูกฝัง คุณธรรมและจริยธรรม ในการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย

3.1 วิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน

วิธีการถ่ายทอดในโรงเรียนโดยมีอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล เป็นผู้ถ่ายทอด สามารถแบ่งขั้นตอน การถ่ายทอดได้ดังนี้

ด้านทฤษฎี ในการถ่ายทอดทางด้านทฤษฎี ผู้ถ่ายทอดไม่เน้นในกระบวนการถ่ายทอดโดยตรงแต่ใช้วิธี การให้ผู้เรียนได้ทำรายงาน การสืบค้น หาข้อมูล โดยจัดทำเป็นแบบรายงาน ที่ให้ผู้เรียนได้เขียนส่ง (ห้ามพิมพ์) การดำเนินการในรูปแบบนี้เป็นการทบทวนให้ผู้เรียนได้อ่านและจดจำข้อมูลที่เป็นทฤษฎีในสาระดนตรีได้เป็นอย่างดี

ด้านปฏิบัติ ในการถ่ายทอดด้านการปฏิบัติ ผู้สอนให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยมีรูปแบบในการถ่ายทอด แบบบรรยาย และแบบสาธิต ควบคู่กันไป โดยแบ่งผู้เรียนออกเป็น สองกลุ่ม ประกอบด้วยกลุ่มผู้เรียนในรายชั่วโมงและกลุ่มผู้เรียนในชุมนุม โดยกลุ่มผู้เรียนในรายชั่วโมงมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1. ทำความเข้าใจในเนื้อหารายวิชา

ลักษณะการชี้แจงเนื้อหาสาระการเรียนรู้ รวมถึงการกำหนดข้อปฏิบัติในรายวิชาการพิจารณาผลการเรียนรู้เพื่อให้เข้าใจในเนื้อหาของบทเรียน มีการกำหนดวัน เวลา อย่างชัดเจน

ขั้นที่ 2. การอธิบายพื้นฐานด้านดนตรีเบื้องต้น

เป็นการอธิบายเนื้อหาทั้งทางด้านทฤษฎี และพื้นฐานการปฏิบัติเบื้องต้น พอให้รู้ว่าการปฏิบัติมีหลักการ และวิธีการในการปฏิบัติเบื้องต้นอย่างไร เช่น ลักษณะเครื่องดนตรี ประวัติความเป็นมาของเครื่องดนตรี เป็นต้น

ขั้นที่ 3. การเลือกเครื่องดนตรีที่สนใจปฏิบัติ การบรรยาย การสาธิต และการบรรเลงดนตรี

ให้ผู้เรียนเลือกเครื่องมือที่สนใจในการเรียนภาคปฏิบัติ มีการบรรยายรายละเอียดและสาธิตเครื่องดนตรีต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้เห็นพร้อมกับตอบคำถาม ของผู้เรียนที่ไม่เข้าใจในหลักการเลือกเครื่องดนตรีที่สนใจปฏิบัติ

ขั้นที่ 4. ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ

การลงมือปฏิบัติสามารถแบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

4.1 การรู้จักเครื่องดนตรีแต่ละชนิด

4.2 การนั่ง การจับเครื่องมือ อุปกรณ์ การไล่ระดับเสียงในแต่ละเครื่องมือ และฝึกอ่านโน้ตพร้อมกับจำทำนองเพลง

4.3 บรรเลงตามผู้สอนสาธิตที่ละวรรคเพลง และประโยคเพลง จนจบเพลง

4.4 บรรเลงเดี่ยว และรวมวง

ขั้นที่ 5. ผู้สอนติดตามและประเมินผลอย่างใกล้ชิด

ในการปฏิบัติผู้สอนเน้นมากสำหรับทักษะในเครื่องดนตรีแต่ละชนิด มีการประเมินผลตลอดระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละชั่วโมงโดยใช้วิธีการสังเกต แนะนำ แก้ไข ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติซ้ำ ๆ จนเกิดความชำนาญ ผู้สอนจะมีวิธีการเสียงการปฏิบัติ โดยการเปลี่ยนกลอนเพลงในเพลงนั้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติง่ายขึ้นตามศักยภาพของผู้เรียน ผู้สอนได้ดูแลผู้เรียนในขณะที่มีการจัดการเรียนการสอนอย่างใกล้ชิด เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ได้ผลตามจุดมุ่งหมายที่คาดหวัง พร้อมทั้งเป็นการประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนไปพร้อม ๆ กัน

ขั้นที่ 6. มีการประเมินผล

สามารถแบ่งออกเป็น การทดสอบแบบเดี่ยว และแบบกลุ่ม ตามรายละเอียดดังนี้ ผู้สอนดำเนินการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตลอดระยะเวลาที่มีการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียน โดยที่ผู้เรียนปฏิบัติ ให้ประเมินในขณะที่มีการจัดการเรียนการสอน และยังมีการวัดและการประเมินโดยการสอบ คือให้ผู้เรียนได้บรรเลงให้เพื่อน ๆ ในห้อง โดยแบ่งเป็นรอบแรก ทีละคน และเมื่อทดสอบหมดแล้ว จึงมีการประเมินเป็นแบบกลุ่ม โดยที่ผู้เรียนจะเป็นผู้เลือกกลุ่มของตนเองได้อย่างอิสระ กลุ่มละประมาณ 3-5 คน โดยผู้ให้เวลาในการซ้อมรวมกลุ่มประมาณ 1 อาทิตย์ และมีการประเมินผลโดยให้ บรรเลงต่อหน้าเพื่อน ๆ ในห้อง เพื่อเป็นผู้ชมและประเมินไปพร้อมกับผู้สอน ถ้าบรรเลงไม่ผิด จบเพลง ก็ผ่านการประเมิน แต่ถ้า บรรเลงผิด ไม่จบเพลงก็ไม่ผ่านการประเมิน ผู้สอนก็จะให้กลับไปทบทวนและกลับมาสอบใหม่การปฏิบัติเช่นนี้ ทำให้ผู้เรียนทุกคนที่ได้รับการถ่ายทอดสามารถปฏิบัติดนตรีไทยได้อย่างมีคุณภาพทุกคนตลอดระยะเวลาที่ศึกษา

กลุ่มผู้เรียนในชุมชนมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1. อธิบายความเป็นมา และสาระความรู้ของบทเพลง

อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล จึงใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนโดยการต่อเพลงที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่าง ๆ โดยการใช้วิธีการอธิบายประวัติความเป็นมา สาระความรู้ แนวเพลง จังหวะ เนื้อทำนอง เพื่อให้รู้จักบทเพลงจะทำให้ผู้เรียนคิดสร้างสรรค์ทำนองเพลงให้ได้อารมณ์ของบทเพลงเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ของผู้ประพันธ์เพลงนั้น ๆ

ขั้นที่ 2. สาธิตการบรรเลง พร้อมกับแจกโน้ตเพลง

อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ได้เริ่มการสอนปฏิบัติ โดยการแจกโน้ตเพลงที่อาจารย์ได้เขียนขึ้นมาโดยเฉพาะ เพื่อใช้ในการต่อเพลงแต่ละคาบเรียนในกิจกรรมชุมนุม เนื่องจากผู้เรียนมีพื้นฐานการอ่านโน้ตได้ดีอยู่แล้วจึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้โน้ตเพลงประกอบการสอนในขั้นนี้ เมื่ออาจารย์แจกโน้ตเรียบร้อยแล้ว อาจารย์จะบรรเลงให้ฟังเป็นตัวอย่าง และค่อย ๆ อ่านโน้ตให้ฟัง ต่อเพลงให้นักเรียนที่ละวรรคเพลง จนจบเพลง จากนั้นก็ปล่อยให้ นักเรียนได้ฝึกซ้อม ในขณะที่เดียวกันอาจารย์จะคอยฟังและคอยแนะนำตลอดการจัดการเรียนการสอน

ขั้นที่ 3. ให้ความฝึกซ้อม

อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ใช้เวลานี้เป็นช่วงเวลาให้นักเรียนได้ฝึกทักษะเป็นการเฉพาะ หลังจากอาจารย์จัดการเรียนการสอนเรียบร้อยแล้วจึงปล่อยให้ นักเรียนได้ฝึกซ้อม เพื่อให้เกิดทักษะที่ดีขึ้น สามารถบรรเลงเพลงตามโน้ตที่อาจารย์ได้แจกให้ และจะคอยสังเกตนักเรียน แนะนำนักเรียนในการปฏิบัติอยู่เสมอ

ขั้นที่ 4. ปรับและแก้ไขทางเพลง

โดยอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล จะให้นักเรียนทุกคนมาบรรเลงรวมวงเพื่อให้เข้ากับเครื่องประกอบจังหวะ และเพื่อประเมินว่านักเรียนสามารถปฏิบัติดนตรีได้ตามที่อาจารย์ได้สอนไว้หรือไม่ หากยังไม่ได้หรือยังไม่คล่องอาจารย์จะฝึกต่อไป โดยการบรรเลงไปพร้อม ๆ กับนักเรียน ฝึกอย่างนี้จนทำให้นักเรียนสามารถบรรเลงได้ หากนักเรียนสามารถบรรเลงได้จนคล่องเรียบร้อยแล้ว อาจารย์จะปรับเปลี่ยนทางเพลงโดยการสังเกตกลอนเพลงว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ ปรับเปลี่ยนโน้ตเพื่อให้เพลงมีความไพเราะมากขึ้น เปลี่ยนเพราะนักเรียนไม่สามารถบรรเลงตามโน้ตที่ได้แจกให้ได้ การปรับเปลี่ยนทางเพลงยังขึ้นอยู่กับการนำเพลงเหล่านั้นไปใช้ในโอกาสอย่างไร เช่น ใช้ในการประกวดดนตรีไทยชิงถ้วยพระราชทาน ปรับทางไปตามแนวทางการประกวดที่ตัดสิน คือ อาจารย์ใช้ประสบการณ์จากการส่งนักเรียนเข้าประกวดบ่อยครั้งทำให้ทราบว่าคณะกรรมการตัดสินการประกวดชอบทางเพลงอย่างไร จากการส่งนักเรียนเข้าประกวดมาหลายปี อีกทั้งอาจารย์ยังสังเกตศักยภาพการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อให้เกิดความเหมาะสมในเพลงนั้น ๆ เอาใจใส่ดูแลนักเรียนในแต่ละเครื่องมือน้อย่างใกล้ชิด

วิธีการ กระบวนการ การถ่ายทอดดนตรีไทย ของอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล มีการถ่ายทอดที่มีระบบและขั้นตอนที่ดี สอดคล้องกับเนื้อหา ครอบคลุมถึงขั้นตอนและวิธีการถ่ายทอด มีวิธีการ กระบวนการ ตรงตามวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ มีทัศนคติที่ดีในด้านการถ่ายทอดทักษะผู้เรียนประทับใจต่อวิธีการถ่ายทอดดนตรี วิธีการ กระบวนการ ผสมผสานทั้งทฤษฎีและทักษะ และวิธีการถ่ายทอดที่หลากหลาย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M=2.8$, $S.D = 0.50$) จากตารางที่ 4.3

3.2 วิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทย

สำหรับวิธีการ กระบวนการ การถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต โดยมีผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เป็นผู้ถ่ายทอด มีรูปแบบการถ่ายทอดที่มุ่งเน้นไปทางด้านทักษะ โดยแบ่งผู้เรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบไปด้วย

กลุ่มผู้เรียนพื้นฐาน มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1. สอบถามความพร้อมที่จะศึกษา

ขั้นที่ 2. เรียนรู้การบรรเลงให้ตรงคู่เสียงโดยการจับมือตี

ขั้นที่ 3. ปฏิบัติเพลงสาธิตการ ต่อด้วยชุดโหมโรงเย็นและเพลงพระฉันทน์เช้า

พร้อมกับสอนคุณธรรม จริยธรรม

ขั้นที่ 4. การวัดผลและประเมินผล

กลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถอยู่แล้ว มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1. มีการทดสอบก่อนเรียน

ขั้นที่ 2. เรียนเพลงประเภท เพลงเรื่อง เพลงเถา

ขั้นที่ 3. การวัดผลและการประเมินผล

กลุ่มผู้เรียนพื้นฐาน ทั้ง 4 ขั้นตอนในการถ่ายทอดเป็นกระบวนการที่ผู้ถ่ายทอดในระบบบ้านดนตรีไทยโดยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เป็นผู้ถ่ายทอด พบว่าใน

ขั้นที่ 1 สอบถามความพร้อมที่จะศึกษา ด้วยกลุ่มผู้เรียนที่ได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาที่บ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิตมีความหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นลูกหลาน ของตระกูล ผู้สนใจภายในหมู่บ้าน รอบ ๆ หมู่บ้าน บางคนมาจากความตั้งใจจริงที่จะศึกษา บางคนมาจากการที่ผู้ปกครองได้ให้มาศึกษา ซึ่งทั้ง 2 กลุ่มมีความตั้งใจที่ต่างกันจะส่งผลให้ผู้เรียนนั้นได้รับความรู้ที่แตกต่างกันตามความสนใจ โดยที่ผู้ถ่ายทอดจะมุ่งสอบถามจากผู้เรียนโดยตรงหากพบว่าไม่ได้ตั้งใจมาศึกษาจริงก็จะไม่ดำเนินการถ่ายทอดให้แก่ผู้เรียน ใช้วิธีการนี้เป็นการคัดเลือก ลูกศิษย์ที่จะศึกษาในบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิตต่อไป

ขั้นที่ 2 เรียนรู้การบรรเลงให้ตรงคู่เสียงโดยการจับมือตี เนื่องจากบ้านผู้ใหญ่ถาวร แสงจิตเป็นบ้านดนตรีไทยที่เน้นในส่วนของการบรรเลงวงปี่พาทย์โดยมีอุปกรณ์การสอนที่เป็นเครื่องดนตรีวงปี่พาทย์มอญเป็นหลัก ไม่ได้มีการถ่ายทอดดนตรีไทยประเภทเครื่องสาย ผู้ถ่ายทอดจึงเน้นไปที่เครื่องดนตรีประเภทตี ได้แก่ ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ซ้องมอญวงใหญ่ ซ้องมอญวงเล็ก โดยใช้วิธีการ หน้อยเพลง คือผู้ถ่ายทอดร้องเสียงต่างๆแล้วให้ผู้เรียนได้ตีเครื่องดนตรีเพื่อหาเสียงเหล่านั้น พยายามตีเครื่องดนตรีให้ตรงตามเสียงตรงกับคู่ เสียงที่สำคัญ ได้แก่ คู่ 4 และคู่ 8 จัดการถ่ายทอดแบบตัวต่อตัว หรือบางครั้งก็ถ่ายทอดไปพร้อมกันทั้งวง โดยการที่ผู้ถ่ายทอดจะนำเครื่องดนตรี บรรเลงให้ดูเป็นตัวอย่างอยู่ด้านหน้า ผู้เรียนก็ต้องบรรเลงตามที่ผู้ถ่ายทอดปฏิบัติเป็นตัวอย่างให้ชัดเจนและถูกต้อง

ขั้นที่ 3 ปฏิบัติเพลงสาธการ ต่อด้วยเพลงชุดโหมโรงเย็น และเพลงพระฉันทเข้า พร้อมกับสอนคุณธรรม จริยธรรม เพลงสาธการถือได้ว่าเป็นเพลงที่นักดนตรีให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ให้เพลงสาธการเป็นเพลงเริ่มต้นในการถ่ายทอดบทเพลงทั้งหมดที่มีการถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทย เป็นเพลงฝึกการใช้มือในการแบ่งมือซ้อง สำหรับระนาดเอกนั้นสามารถใช้เป็นเพลงที่ไล่มือเพื่อให้เกิดความคล่องตัวและความชำนาญ และยังถือว่าเป็นเพลงศักดิ์สิทธิ์ในการเริ่มต้นเรียนดนตรีโดยมีผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เป็นผู้จับมือบรรเลงเครื่องดนตรีเป็นคนแรก เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ผู้เรียน เมื่อบรรเลงจบก็ดำเนินการบรรเลงต่อด้วยชุดโหมโรงเย็นจนจบ หลังจากนั้นก็ต่อด้วยการเรียนเพลงชุดพระฉันท โดยรูปแบบการถ่ายทอดนั้นเพื่อจุดประสงค์ให้ผู้เรียนได้นำเพลงเหล่านี้ไปใช้ในงานพิธีต่าง ๆ คือสามารถนำไปใช้ได้ในงาน 1 งาน ในช่วงเย็นบรรเลง โหมโรงเย็น ช่วงเช้าวันรุ่งขึ้น ก็มีการบรรเลงเพลงโหมโรงเช้า และเพลงพระฉันท เป็นอันจบพิธีในการบรรเลงดนตรีไทยในงานพิธีต่าง ๆ ในขณะที่เดียวกันผู้ถ่ายทอดก็จะมีภาระเน้นย้ำในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรมในด้านต่าง ๆ อยู่เสมอไม่ว่าจะเป็นเรื่องกิริยามารยาท ความมีระเบียบ ความตรงต่อเวลาความอดทน รู้จักหน้าที่ รักษาเกียรติความเป็นนักดนตรี ที่ดีตลอดในระยะเวลาการถ่ายทอดของผู้ถ่ายทอด

ขั้นที่ 4 การวัดผลและการประเมินผล บ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ใช้วิธีการวัดผลและการประเมินผล โดยการให้ผู้เรียนไปออกงานหรือแสดงในงานต่าง ๆ หลังจากการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจนได้เพลงตามที่ผู้ถ่ายทอดได้กำหนดไว้ ซึ่งประกอบไปด้วย เพลงสาธการ โหมโรงเย็น เพลงพระฉันท ตามลำดับ

กลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถอยู่แล้ว ทั้ง 3 ขั้นตอน ในการถ่ายทอดเป็นกระบวนการที่ผู้ถ่ายทอดในระบบบ้านดนตรีไทยโดยมีผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เป็นผู้ถ่ายทอด มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 มีการทดสอบก่อนเรียน เป็นกระบวนการที่ผู้ถ่ายทอดใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินผู้เรียนก่อนที่จะได้ถ่ายทอดบทเพลงในลำดับขั้นต่อไป เนื่องจากกลุ่มผู้เรียนมีความหลากหลายทางด้านฝีมือและมีความหลากหลายที่มาของทางเพลงต่าง ๆ เมื่อผู้ถ่ายทอดพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้รับการถ่ายทอดมีความรู้ความสามารถพร้อมที่จะรับการถ่ายทอดทางด้านเพลงที่มีระดับความยากเพิ่มขึ้น ผู้ถ่ายทอดจะดำเนินการต่อเพลงให้ตามความต้องการของผู้เรียนเป็นลำดับต่อไป

ขั้นที่ 2 เรียนเพลงประเภทเพลงเรื่อง เพลงเถา เป็นบทเพลงที่ผู้ถ่ายทอดใช้เป็นเพลงหลักในการถ่ายทอดให้ผู้เรียนที่มีความสนใจที่จะศึกษาในระบบบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ซึ่งตัวอย่างเพลง เรื่องพระรามเดินดง เพลงเรื่องเต่ากินผักบุ้ง เพลงเรื่องฉิ่งพระฉันท เป็นต้น เพลงเถาตัวอย่างเช่น เพลงบุหลัน เถา พม่าห้าท่อน เถา เพลงสุดสงวน เถา เพลงแขกมอญ เถา เพลงแสนคำนึง เถา เพลงเงี้ยวรำลึก เถา เพลงมอญต่าง ๆ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การวัดผลและการประเมินผล ใช้วิธีการที่ผู้เรียนได้รับการถ่ายทอดจนปฏิบัติได้เพลงตามที่ผู้ถ่ายทอดได้กำหนดและผู้เรียนได้ปฏิบัติได้ตามความประสงค์ของผู้เรียนแล้ว ลักษณะ

การประเมินของผู้ถ่ายทอดจะสังเกตการพัฒนาการของการเรียนรู้และปฏิบัติระหว่างการถ่ายทอด หากผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ตามที่ผู้ถ่ายทอดได้ถ่ายทอดไว้ ก็จะดำเนินการถ่ายทอดเพลงต่อจนจบบทเพลง และการประเมินตามสภาพจริงจากการที่ผู้เรียนได้นำบทเพลงที่ได้รับการถ่ายทอดไปแสดงในโอกาสต่าง ๆ

วิธีการ กระบวนการ การถ่ายทอดดนตรีไทย ของผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ทำให้ผู้เรียนมีความประทับใจในวิธีการถ่ายทอด โดยเฉพาะทางด้านทักษะ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรัก ความขยันในการเรียนรู้และฝึกซ้อม การถ่ายทอดมีระบบและขั้นตอนที่ดี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M=2.6$, $S.D. = 0.63$) จากตารางที่ 4.3

เห็นได้ว่า วิธีการ กระบวนการ การถ่ายทอดดนตรีไทย ในระบบบ้านดนตรีไทย โดยมีผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เป็นผู้ถ่ายทอด เป็นวิธีการหนึ่งส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถทางด้านดนตรีไทย ทั้งทางด้านทฤษฎีและทักษะอีกทั้ง วิธีการยังมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติในการเรียนรู้ทางด้านดนตรีไทย สอดคล้องเกี่ยวกับ การถ่ายทอดดนตรีไทย สงบศึก ธรรมวิหาร (2534) กล่าวว่า วิธีการในการถ่ายทอดดนตรีไทยนั้น จะพิถีพิถันมากในเรื่องของการนั่งบรรเลงเครื่องดนตรีไทย การจับเครื่องดนตรีก็ต้องให้ถูกต้องตามลักษณะของเครื่องดนตรีเพราะถ้าหากนั่งได้ถูกต้อง จับเครื่องมือได้ถูกต้องดีแล้ว ก็จะทำให้การเล่นเครื่องดนตรีเป็นไปด้วยความถูกต้องเหมาะสม กระบวนการจัดการเรียนการสอนนั้นสามารถแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย ก่อนสอน ระหว่างสอน หลังการสอน ทำให้กระบวนการสอนนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2550) เหมือนกันกับการถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทย

3.3 สื่อวัสดุอุปกรณ์ในโรงเรียน

ผู้สอนได้จัดให้มีสื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ มีเครื่องดนตรีไทยให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง และมีจำนวนเครื่องดนตรีไทยมาก สามารถจำแนกเครื่องดนตรีที่โรงเรียนมีเป็นประเภทได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4. 13 ประเภทเครื่องดนตรีไทยในโรงเรียน

ลำดับ	ประเภทเครื่องดนตรี	จำนวน
1.	ระนาดเอก	6 ราง
2.	ระนาดทุ้ม	7 ราง
3.	ฆ้องวงใหญ่	1 วง
4.	ฆ้องวงเล็ก	1 วง
5.	ระนาดเอกเหล็ก	1 ราง
6.	ระนาดทุ้มเหล็ก	1 ราง
7.	ซอด้วง	8 คัน
8.	ซออู้	8 คัน
9.	ซอสามสาย	3 คัน
10.	จะเข้	8 ตัว
11.	ซิมผีเสื่อ	15 ตัว
12.	ซิมเหล็ก	3 ตัว
13.	กลองแขกตัวผู้	1 ใบ
14.	กลองแขกตัวเมีย	1 ใบ
15.	โทน-รำมะนา	2 คู่
17.	ฉิ่ง	2 คู่
18.	ฉาบเล็ก	1 คู่
19.	กรับคู่	2 คู่
20.	โหม่ง	1 ใบ
21.	ขลุ่ยเพียงออ	ผู้เรียนนำมาเอง

เครื่องดนตรีเหล่านี้มีสภาพที่สามารถนำมาจัดการเรียนการสอนได้ไม่ถือว่ามีความคุณภาพมาก และมีจำนวนมากพอ ที่สามารถทำให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เลือกเครื่องดนตรีไทยตามความสนใจทั้งยังมีภาพเคลื่อนไหว ตัวอย่างแถบบันทึกภาพ หรือแม้กระทั่ง ตัวอย่างการบรรเลงของผู้สอนเป็นสิ่งที่ดีและเป็นสิ่งที่อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิลเป็นผู้ถ่ายทอด โรงเรียนมีสื่อประเภทภาพเคลื่อนไหวค่อนข้างจำกัด โดยส่วนใหญ่ผู้สอนเป็นผู้นำมาเอง เรียกว่าสื่อส่วนตัว ใช้เมื่อมีการยกตัวอย่างการถ่ายทอด สื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ มีความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ความเหมาะสมกับเนื้อหา มีกระบวนการ

ในการนำเสนอ การปฏิบัติจริง และมีความทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษา ทำให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีในการศึกษาดนตรีทางด้านทักษะและทฤษฎี นำไปสู่วัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้อ

สื่อวัสดุอุปกรณ์ ทำให้ผู้สอนสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการถ่ายทอดได้อย่างเต็มความรู้ความสามารถ พร้อมทั้งยังมีความเหมาะสมเป็นอย่างดีต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนทางด้านดนตรีไทย ส่งผลให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอนทางด้านดนตรีไทยทั้งด้านทฤษฎีและทักษะ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 2.6, S.D. = 0.52$) จากตารางที่ 4.3

3.4 สื่อวัสดุอุปกรณ์ในบ้านดนตรีไทย

สื่อวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้คือ เครื่องดนตรีไทย ประเภทต่าง ๆ ที่ผู้เรียนใช้ปฏิบัติจริงและนำไปแสดงเพื่อประกอบอาชีพจริง ทั้งเครื่องดนตรีไทย (เครื่องไทย) และวงปี่พาทย์มอญ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4. 14 ประเภทเครื่องดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทย

ลำดับ	ประเภทเครื่องดนตรีไทย	จำนวน
1.	ระนาดเอก	2 ราง
2.	ระนาดทุ้ม	2 ราง
3.	ระนาดเอกเหล็ก	1 ราง
4.	ระนาดทุ้มเหล็ก	1 ราง
5.	ฆ้องวงใหญ่	2 วง
6.	ฆ้องวงเล็ก	2 วง
7.	ฆ้องมอญวงใหญ่	4 โคน
8.	ฆ้องมอญวงเล็ก	3 โคน
9.	โหม่ง 3 ใบ	2 ชุด
10.	ตะโพนมอญ	5 ใบ
11.	เปิงมางคอก	2 คอก
12.	ปี่มอญ	2 เล้า
13.	กลองทัด	2 คู่
14.	ตะโพนไทย	5 คู่
15.	ฉิ่ง	3 คู่
16.	ฉาบเล็ก	5 คู่
17.	ฉาบใหญ่	3 คู่
18.	กรับคู่	2 คู่

เครื่องดนตรีเหล่านี้มีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ คุณภาพดี และใช้ทั้งในการถ่ายทอดพร้อมกับการออกแสดงในงานกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยคุณภาพของเครื่องดนตรีที่ดีส่งผลให้ผู้ถ่ายทอดสามารถนำไปใช้เป็นสื่อกลาง ในการถ่ายทอด ทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีในการศึกษาดนตรี ทางด้านการปฏิบัติทักษะ อีกทั้งยังนำพา กระบวนการเรียนการสอนไปสู่วัตถุประสงค์หลักที่มีการตั้งไว้ เป็นไปตามทัศนคติ ความคิดเห็นของผู้รับการถ่ายทอด สามารถแปรผลออกตาม ค่าที่ได้อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.4, S.D. = 0.71$) จากตารางที่ 4.9 ซึ่งการถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทยนี้ ให้ความสำคัญกับเรื่องของทักษะ มากกว่าทฤษฎี ด้านทฤษฎีนั้นผู้ถ่ายทอดมีกระบวนการไม่ชัดเจน และไม่ได้ใช้สื่อประกอบการสอนอย่างเป็นระบบแต่ก็มีใช้ เทปเสียงบ้าง เพื่อเปิดทบทวนเพลงที่เคยบรรเลงไว้ ใช้เป็นสื่ออย่างหนึ่งช่วยในการจดจำเพลง

เห็นได้ว่าสื่อวัสดุอุปกรณ์ เป็นสิ่งหนึ่งที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีไทยไม่ว่าจะเป็นในส่วนของการถ่ายทอดทั้งในระบบโรงเรียนหรือว่าในระบบบ้านดนตรีไทย หากสถาบันหรือหน่วยงานใดมีเครื่องดนตรี ที่มีความพร้อม ย่อมส่งผลต่อการจัดการศึกษา ทั้งต่อผู้เรียน และผู้ถ่ายทอด ไม่ว่าจะเป็นการสาธิตการสอนการสร้างทัศนคติต่อผู้เรียน การนำไปสู่จุดมุ่งหมาย สอดคล้องกับ วรวิทย์ นิเทศศิลป์ (2551) สื่อการเรียนรู้หรือสื่อการเรียนการสอน หมายถึง กิจกรรมทางการศึกษาที่มีความสำคัญยิ่งต่อการเรียนรู้จากอดีตสู่ปัจจุบันเพราะเป็นผู้ช่วยครูสอนผู้เรียน ช่วยให้ภาระงานลดน้อยลง เหนื่อยน้อยลง สอนน้อยลง แต่ผู้เรียนได้เรียนรู้กว้างขึ้น สื่อกิจกรรมเป็นวิธีการที่คุุณครูจะสร้างสรรค์ ความคิดสร้างสรรค์ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกระทำให้ผลสำเร็จตามที่ตั้งความหวังไว้ตั้งแต่แรก

3.5 สถานที่ในโรงเรียน

ได้มีการจัดสรรพื้นที่ใช้สำหรับในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเป็นระบบ มีอาคารเรียน ทางด้านการปฏิบัติและทฤษฎีโดยเฉพาะแยกตัวออกเป็นเอกเทศไม่ขึ้นตรงกับอาคารเรียนใด ๆ เป็นลักษณะเรือนไทย อาคารทำด้วยคอนกรีต พื้นด้วยไม้สักทอง มีระเบียงยื่นออกทั้งฝั่งซ้ายและฝั่งขวา

รูปภาพที่ 4.1 ด้านหน้าอาคารเรือนรักศิลป์

รูปภาพที่ 4. 2 ฝั่งด้านขวาอาคารเรือนรักศิลป์

รูปภาพที่ 4.3 ฝั่งด้านซ้ายอาคารเรือนรักศิลป์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้เรียนสามารถนำเครื่องดนตรีออกฝึกปฏิบัติได้ทั้งสองฝั่งของอาคาร เป็นสถานที่ที่มีความเหมาะสมในการถ่ายทอดทั้งทฤษฎีและทักษะ ซึ่งผู้ถ่ายทอดสามารถบรรยายด้านทฤษฎีในตัวอาคารหลักได้ และผู้รับการถ่ายทอดสามารถแยกฝึกทักษะ ได้ทั้งแบบเดี่ยวและแบบกลุ่ม ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาหาความรู้และเกิดความรักความขยันในการเรียนรู้และฝึกซ้อมดนตรี ความเหมาะสมทั้งทางด้านรูปแบบสถาปัตยกรรมที่สวยงาม การใช้พื้นที่ในการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร สามารถที่จะยืดหยุ่นในการถ่ายทอดของครูผู้สอน พร้อมทั้งมีความเหมาะสมกับผู้เรียนที่มีจำนวนมากในแต่ละห้อง ทำให้ผู้เรียนเกิดความรักและความขยัน เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ ตามทัศนคติของผู้รับการถ่ายทอด ถือได้ว่าสถานที่ในการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ($M = 2.5, S.D. = 0.57$) จากตารางที่ 4.4

3.6 สถานที่ในบ้านดนตรีไทย

ห้องที่ใช้การจัดการเรียนการสอนนั้นเป็นอาคารที่ต่อเติมยื่นออกมาจากตัวบ้านและมีลานกว้างหน้าบ้านมุ่งหลังคายื่นออกมาใช้เป็นที่สำหรับถ่ายทอดทางด้านดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่อถาวร แสงจิต บางครั้งก็ใช้ในโรงตัวบ้านบ้าง

รูปภาพที่ 4.4 ผู้ใหญ่อถาวร แสงจิต สาธิตการบรรเลงฆ้องวงใหญ่
ในห้องดนตรีของบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่อถาวร แสงจิต

รูปภาพที่ 4.5 ผู้ใหญ่อถาวร แสงจิต สาธิตการบรรเลงดนตรีไทย
ลานหน้าห้องดนตรีไทยผู้ใหญ่อถาวร แสงจิต

สภาพของห้องดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่อถาวร แสงจิต เป็นห้องที่มีขนาดเล็กไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน แต่ถ้ามีการถ่ายทอดการจัดการเรียนการสอน จำนวนมาก ๆ จะใช้ลานหน้าห้องหรือโรงในตัวบ้านเป็นสถานที่ในการถ่ายทอด สถานที่ในการถ่ายทอดไม่ค่อยมีสภาพยืดหยุ่น

ในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบซึ่งผู้เรียนส่วนใหญ่ คือชาวบ้านหรือนักดนตรีมืออาชีพมักให้ความสนใจในเรื่องของเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพมากกว่าสิ่งใด แต่ทั้งนี้ความเป็นบริบทของบ้านดนตรีไทยก็ยังเป็นสิ่งที่ผู้รับการถ่ายทอดเห็นว่าสภาพบ้านนี้มีความเหมาะสมกับการเรียนการสอนในบ้านดนตรีไทย ทำให้ผู้เรียนเกิดความรักและความขยันในการจัดการเรียนรู้ ความเห็นโดยรวมของผู้รับการถ่ายทอดได้สะท้อนทัศนคติด้านสถานที่ที่ทำให้ทราบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.4, S.D. = 0.72$) จากตารางที่ 4.10

เห็นได้ว่าสถานที่ในการถ่ายทอดดนตรีไทยทั้งในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย เป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นความสนใจในการศึกษาหาความรู้ซึ่งส่งผลกระทบต่อให้การถ่ายทอดเป็นไปตามจุดมุ่งหมายหลักการ วิธีการ เทคนิคต่างๆตลอดจนทักษะต่างๆในการบรรเลงดนตรี สถานที่ในการถ่ายทอดแต่ละที่ย่อมมีข้อจำกัดที่แตกต่างกันไป ไม่ว่าจะเป็นจำนวนของผู้เรียน จุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมายในการถ่ายทอดของแต่ละสถาบันหรือสถานที่นั้นๆก็เป็นปัจจัยหนึ่งในการสร้างสถานที่ให้มีความเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนหรือบ้านดนตรีไทย ทั้งนี้ครูผู้ถ่ายทอดก็ยังคงเน้นการฝึกทักษะ เทคนิค วิธีการบรรเลงอย่างเต็มความรู้ความสามารถของผู้เรียนทั้งในบริบทโรงเรียนหรือบ้านดนตรีไทย ซึ่งสอดคล้องกับ อุทัย ศาตรา (2553) กล่าวถึง สถานที่ในการถ่ายทอดดนตรีไทย ว่า การถ่ายทอดดนตรีมีลักษณะแตกต่างในระบบ มีลักษณะเป็นการพัฒนาเทคนิค วิธีการบรรเลง ในระบบบ้านมีลักษณะเป็นการพัฒนาเทคนิค วิธีการบรรเลง เหตุที่เป็นเช่นนั้นคือที่บ้านมีผู้เรียนเป็นรายบุคคล จึงได้มีรูปแบบการถ่ายทอดที่มีความสอดคล้องกับสถานที่ในการจัดการเรียนการสอน

3.7 การวัดผลและการประเมินผลในโรงเรียน

ผู้ถ่ายทอดได้มีการแบ่งรูปแบบการวัดผลและการประเมินผลออกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน ซึ่งได้แก่การวัดผลและการประเมินผลทางด้านทฤษฎี และทางด้านทักษะ สำหรับการวัดผลทางด้านทฤษฎีนั้นผู้ถ่ายทอดใช้วิธี กระบวนการวัดผลและประเมินผลตามระเบียบของโรงเรียน ซึ่งใช้วิธีออกข้อสอบ สอบ กลางภาค และปลายภาคโดยที่ผู้ถ่ายทอดเป็นผู้ออกข้อสอบให้มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา ให้เป็นไปตามความรู้ที่ผู้ถ่ายทอดได้ถ่ายทอดไว้สอดคล้องกับ อำไพ ธีรณสาร (2547) กล่าวว่า การวัดและการประเมินของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง มีการติดตามประเมินผลตามมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้และมาตรฐานช่วงชั้น ซึ่งใช้เป็นเป้าหมายจากการพัฒนาผู้เรียน ที่ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินการเรียนรู้ของตนเองได้และใช้วิธีการประเมินจากสภาพจริง ด้วยวิธีการประเมินที่หลากหลาย ทั้งทางด้านทฤษฎีและทักษะ ที่มีการจัดการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการปฏิบัติ ส่วนด้านการวัดผลและการประเมินผลทางด้านทักษะ ผู้ถ่ายทอดใช้กระบวนการสอบปฏิบัติ ทั้งแบบบุคคล และแบบกลุ่ม การประเมินผลทางด้านดนตรีนั้น เป็นสิ่ง ที่ต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะมีความเกี่ยวข้องกับความรู้สึก ความซาบซึ้งของผู้ฟังและผู้บรรเลง สอดคล้องกับ

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2544) กล่าวว่า ดนตรีเป็นวิชาที่มีเนื้อหา ทักษะและสัมพันธ์กับทัศนคติของผู้เรียน เกี่ยวข้องโดยตรงกับความซาบซึ้งในดนตรี การวัดและการประเมินผลทางดนตรี จะต้องใช้ทั้งการวัด และการประเมินผลควบคู่กันไป ซึ่งการวัดและการประเมินผลทางดนตรีจะแบ่งออกเป็น 3 ส่วนได้แก่

ส่วนที่ 1. การวัดและการประเมินในเนื้อหาดนตรี เนื้อหาดนตรีได้แก่องค์ประกอบของดนตรี ซึ่งประกอบไปด้วย จังหวะ ทำนอง เสียงประสาน รูปแบบ สีสนั ลักษณะของเสียง และวรรณคดี ดนตรี ได้แก่ บทเพลงและประวัติดนตรีซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับทฤษฎีดนตรี สามารถวัดและประเมินได้ โดยให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบซึ่งผู้สอนควรวัดทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจ และนำความรู้ไป ประยุกต์ใช้ รวมถึงการวิเคราะห์ด้วย

ส่วนที่ 2. การวัดและประเมินผล ด้านทักษะเกี่ยวข้องโดยตรงกับการปฏิบัติ ทั้งการปฏิบัติ รายบุคคลและการปฏิบัติเป็นกลุ่ม โดยทั่วไปการวัดและการประเมินผลภาคปฏิบัติควรวัดให้ครบทุก ทักษะ ได้แก่ การฟัง การร้อง การเล่น การเคลื่อนไหว การอ่าน และการสร้างสรรค์ ควรแบ่งการ วัดผลออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การวัดผลลักษณะเครื่องดนตรีและคุณภาพการปฏิบัติ และควรวัดผล และประเมินผลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ส่วนที่ 3. การวัดและการประเมินด้านทัศนคติทางดนตรีเป็นการวัดและการประเมินผลที่ แตกต่างไปจากการวัดและการประเมินด้านเนื้อหาและทักษะทางดนตรี เนื่องจากทัศนคติทางดนตรี เกี่ยวข้องกับรสนิยม ความชอบ ความมีสุนทรียะและความซาบซึ้งเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นทางด้านจิตใจ อารมณ์ ด้านทัศนคติทางดนตรี นั้นประกอบด้วย การสังเกต สัมภาษณ์ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ เป็นผู้แสดงทัศนคติของตนเองออกมา การวัดและการประเมินผลนี้ ควรกระทำอย่างสม่ำเสมอ และ ควรเป็นการประเมินระหว่างเรียน จะได้ข้อมูลที่เป็นจริงและน่าเชื่อถือ

การจัดการเรียนการสอนทางด้านดนตรีไทยในโรงเรียน ตามทัศนคติของผู้รับการถ่ายทอด เห็นว่า ทางโรงเรียนจะเน้นให้มีการแนะนำแนวทางในการพัฒนาให้แก่ผู้เรียนทั้งทางด้านทฤษฎีและ ทักษะ โดยคำนึงถึงการวัดและการประเมิน ให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาสาระและจุดประสงค์ โดยผู้ ถ่ายทอดให้ความสำคัญในด้านนี้อยู่ในระดับมาก และรูปแบบการวัดและการประเมินการถ่ายทอด ดนตรีไทยในระบบโรงเรียนภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($M = 2.6, S.D.=0.52$) จากตารางที่ 4.5

3.8 การวัดผลและการประเมินผลในบ้านดนตรีไทย

ในบ้านดนตรีไทย พบว่า การวัดผลและการประเมินผล บ้านดนตรีไทยมีการจัดการเรียนการ สอนเน้นไปในทางด้านการปฏิบัติโดยการให้ผู้เรียนได้ ปฏิบัติจริง ส่วนด้านทฤษฎี ผู้ถ่ายทอดไม่ได้มี การถ่ายทอดที่เป็นระบบที่ชัดเจน มีการแนะนำผู้รับการถ่ายทอดที่สนใจให้ค้นคว้าข้อมูลที่สนใจใน เรื่องนั้น ๆ ตามแหล่งข้อมูลที่ผู้ถ่ายทอดรู้จัก อาจมีการอธิบายเล็กน้อยควบคู่ไปกับการถ่ายทอด ทางด้านการปฏิบัติ การประเมินผลทางด้าน การปฏิบัติ ใช้วิธีการให้ผู้เรียนไปออกงานหรือแสดงใน งานต่างๆหลังจากการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ จากการปฏิบัติ จนปฏิบัติได้เพลงตามที่ผู้ถ่ายทอดได้กำหนด ไว้ และในระหว่างที่มีการถ่ายทอดผู้ถ่ายทอด ก็จะมีการประเมินผลผู้รับการถ่ายทอด ไปพร้อมๆกัน เช่นเมื่อ สอนได้ 1 ท่อนเพลง จะให้ผู้รับการถ่ายทอดได้ปฏิบัติให้ดูและให้ฟังจนเกิดความคล่องตัว และมีการประเมินอีกครั้งโดยการปฏิบัติจริงในโอกาสที่ได้ไปแสดงในงานต่าง ๆ อันที่จริงแล้วการ วัดผลและการประเมินผลมีความจำเป็นมากเป็นสิ่งที่ใช้ในการตัดสินใจการถ่ายทอดเนื้อหาสาระให้แก่

ผู้เรียน รูปแบบการวัดและการประเมินควรจะมีความเหมาะสมกับเนื้อหาสาระ เหมาะกับผู้เรียนและกระบวนการ การถ่ายทอดสอดคล้องกับ ฌรุฑ์ สุทธจิตต์ (2544) กล่าวว่า ผู้สอนเองก็ควรที่จะเลือกใช้การวัดผลและ การประเมินให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์ กระบวนการในการจัดการเรียนการสอนทั้งทางด้านเนื้อหา ทักษะ และทัศนคติ ของผู้ เรียนหรือผู้รับการถ่ายทอด เพื่อให้ผู้ได้รับการถ่ายทอดสามารถรับการวัดและ การประเมินได้ตรงกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ตามกระบวนการและเนื้อหาสาระของผู้ถ่ายทอด ในการถ่ายทอดดนตรีไทยในระบบบ้านดนตรีไทยของผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต มีรูปแบบการถ่ายทอดแบบโบราณ ครูผู้ถ่ายทอดจะมีการประเมินผู้เรียนอยู่ตลอดเวลา สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุวรรณ วังโสภณ (2547) ที่เกี่ยวข้องกับ การวัดผลและการประเมินผลในกระบวนการถ่ายทอดดนตรีไทย สามารถสรุปได้ว่า ครูผู้สอนมีการประเมินทักษะของผู้รับการถ่ายทอดตลอดระยะเวลาในการศึกษา ด้วยการสังเกตการปฏิบัติ และมีการแนะนำแนวทางการแก้ไขให้สามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง

การจัดการเรียนการสอนทางด้านดนตรีไทยในระบบบ้านดนตรีไทยนั้นตามทัศนคติของผู้รับการถ่ายทอดเห็นว่า บ้านดนตรีไทยมีการทดสอบความรู้ความสามารถหลังจากได้รับการเรียนรู้โดยมีการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสประเมินตนเอง และให้เพื่อนเป็นผู้ประเมิน สิ่งที่บ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ใช้หลักการ ประเมินที่ชัดเจน คือ การสังเกตความร่วมมือในการเรียนการสอน ทั้งนี้ผู้รับการถ่ายทอดได้แสดงทัศนคติให้เห็นว่า บ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิตใช้การวัดผลและการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.1, S.D. = 0.84$) จากตารางที่ 4.11

3.9 คุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียน

ในขณะที่ผู้ถ่ายทอดได้ถ่ายทอดในเรื่องของการปฏิบัติ ผู้ถ่ายทอดจะมีการสอนทฤษฎีควบคู่กันไป โดยวิธีการบรรยายความรู้ อธิบายหลักการบรรเลง อธิบายโครงสร้างเพลง ความเป็นมา เป็นไปของบทเพลง และมีการสอดแทรกความรู้ ปุจฉาจิตสำนึกทางด้านคุณธรรม จริยธรรมในด้านต่างๆ โดยเฉพาะความมีกิริยามารยาทเรียบร้อย ความมีระเบียบวินัย ความขยันหมั่นเพียร ความอดทนและรู้จักหน้าที่ ของผู้เรียนทางด้านดนตรีไทย เป็นต้น ที่กล่าวมาผู้ถ่ายทอดได้เน้นย้ำให้แก่ผู้รับการถ่ายทอดอยู่เสมอ การรักษาเกียรติความเป็นนักดนตรีที่ดีปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเป็นแบบอย่างที่ดีให้ลูกศิษย์รุ่นต่อรุ่นได้เรียนรู้ การมีน้ำใจช่วยเหลือกันและกัน ช่วยกันทบทวนความรู้หลังจากที่ผู้ถ่ายทอดได้ถ่ายทอดให้ เป็นกำลังใจให้เพื่อนๆที่เรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน ไปด้วยกันแบบกลุ่ม ไม่แสดงความเห็นแก่ตัว ซึ่งรูปแบบการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมนี้เป็นมาแต่โบราณที่ผู้ถ่ายทอดจะเป็นผู้ให้ความรู้ทางด้านเนื้อหาสาระแล้วยังมุ่งเน้นไปที่คุณธรรมจริยธรรมอีกด้วย ซึ่งมีความสอดคล้องกับ ฌรุฑ์ สุทธจิตต์ (2554) ได้กล่าวไว้ว่า การอบรมสั่งสอนลูกศิษย์ให้มีคุณธรรม จริยธรรม ส่วนหนึ่งนั้นมีผลมาจากลักษณะเฉพาะความเป็นวัฒนธรรมของไทย เช่น การไหว้ครู การรับตัวเป็นศิษย์ สิ่งนี้แสดงออกถึงความซื่อสัตย์ความอ่อนน้อมบูชาต่อครูบาอาจารย์ที่เป็นเทพและครูที่เป็นมนุษย์ ลักษณะการบรรเลงดนตรีที่มีกิริยามารยาทงดงาม วัฒนธรรม ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้รูปแบบการถ่ายทอดดนตรีไทยได้แฝงเรื่องของคุณธรรม จริยธรรมไปด้วย การถ่ายทอดดนตรีไทยในระบบโรงเรียนผู้ถ่ายทอดได้มุ่งเน้นในส่วนของคุณธรรม จริยธรรมเป็นอย่างมากและสอดคล้องกับ (สงบศึก ธรรมวิหาร,

2534) การพร่ำสอนลูกศิษย์ได้จดจำพื้นฐานการปฏิบัติตน การบำเพ็ญตนเป็นนักดนตรี อดสาหะ ตั้งใจจริง กล่าวหาญ รื่นเรีง มีมารยาท รู้หน้าที่ ตรงต่อเวลา สามัคคี ซันติ ใจนักกีฬา งานกับอารมณ์ อยารวมกัน อุทิศตนเพื่อศิลปะ ให้ใช้ สุ จิ ปุ ลิ คำสอนนี้นำไปใช้ในชีวิต คุณธรรมและจริยธรรม ถือเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องอบรมสั่งสอนลูกศิษย์ ตามทัศนคติของผู้รับการถ่ายทอด เห็นได้ว่า ผู้ถ่ายทอดมีการเน้นเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ในระดับมาก ($M = 2.9$, $S.D. = 0.35$) จากตารางที่ 4.6 ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นได้ด้วยความเชื่อและความศรัทธา ของผู้รับการถ่ายทอดที่มีผลต่อผู้ถ่ายทอดเหมือนที่ (อุทัย ศาสตรา, 2553) ว่าคุณลักษณะสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความศรัทธาและไว้วางใจ คือ ครูที่เป็นกัลยาณมิตร ต้องประกอบด้วย คุณลักษณะที่น่าเคารพรัก คุณสมบัติ คือความรู้ ภูมิปัญญา ประพฤติดี เป็นผู้ฝึกหัดอบรมตนอยู่เสมอ สามารถสื่อสาร สร้างความสัมพันธ์ และแลกเปลี่ยนความคิดกับศิษย์ได้อย่างดี คุณธรรม คือ ความอดทน ตั้งใจสอน เมตตา จริยวัตร ของครูที่ปฏิบัติเป็นแบบอย่างแก่ลูกศิษย์ การถ่ายทอดดนตรีไทยได้ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ในระบบโรงเรียนให้มีความสำคัญกับหลาย ๆ ด้าน ทั้งกิริยามารยาท ระเบียบวินัย ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา ขยันหมั่นเพียร เสียสละ อดทนอดกลั้น รู้จักหน้าที่ รักษาเกียรติ มีน้ำใจ

3.10 คุณธรรมและจริยธรรมในบ้านดนตรีไทย

ผู้ถ่ายทอดในบ้านดนตรีไทยให้ความสำคัญกับการปลูกฝังเรื่องคุณธรรม จริยธรรม เป็นเรื่องที่คุณถ่ายทอดที่มีการเน้นย้ำในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม ในด้านต่าง ๆ อยู่เสมอไม่ว่าจะเป็นเรื่องกิริยามารยาท ความมีระเบียบ ความตรงต่อเวลา ความอดทน รู้จักหน้าที่ รักษาเกียรติความเป็นนักดนตรีที่ดี ตลอดในช่วงการถ่ายทอดของผู้ถ่ายทอด โดยมีการถ่ายทอดทางด้านการปฏิบัติ มีลักษณะการถ่ายทอดเหมือน พ่อสอนลูกในครอบครัวเดียวกัน จึงเกิดเป็นความผูกพันกันของครอบครัวความเป็นนักดนตรีที่ดี ตลอดในช่วงการถ่ายทอดของผู้ถ่ายทอด โดยมีการถ่ายทอดทางด้านการปฏิบัติ มีลักษณะการถ่ายทอดเหมือน พ่อสอนลูกในครอบครัวเดียวกัน จึงเกิดเป็นความผูกพันกันของครอบครัวความเป็นนักดนตรีที่อยู่ในบ้านเดียวกัน ตามที่ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ได้กล่าวว่า

“ มาอยู่กันที่บ้าน รวมกันอยู่ ต่างคนต่างอยู่ก็มี อยู่กันเป็น ลิปๆปี ยี่ลิปปี มานาน อยู่นาน ต่อเพลงด้วย ทำงานร่วมกัน มีงานก็ไปกันทั้งวง ”

(ถาวร แสงจิต, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2556)

เห็นได้ว่า สิ่งที่เกิดขึ้นกับการถ่ายทอดทางด้านดนตรีไทยในระบบบ้านนั้น จะมีความผูกพันที่ลึกซึ้งนอกจากความเป็นครูผู้ถ่ายทอดกับลูกศิษย์แล้ว สิ่งที่เห็นได้ชัดคือการเป็นครอบครัวเดียวกัน ความเป็นพ่อ แม่ ความเป็น พี่ น้อง ที่คอยช่วยเหลือกัน สอดคล้องกับ อุทัย ศาสตรา (2553) ได้กล่าวว่า การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมเป็นลักษณะพ่อ แม่ ญาติผู้ใหญ่อบรม สั่งสอนบุตรหลานในบ้าน โดยการปฏิบัติเป็นแบบอย่าง การว่ากล่าวตักเตือนทั้งด้านดนตรีและการใช้ชีวิต ในด้านคุณธรรม จริยธรรม เรื่องต่าง ๆ กิริยามารยาท ระเบียบวินัย ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา ขยันหมั่นเพียร เสียสละ อดทนอดกลั้น รู้จักหน้าที่ รักษาเกียรติ มีน้ำใจ ผู้รับการถ่ายทอดได้ให้ทัศนคติถึงการถ่ายทอดด้านคุณธรรม จริยธรรม การถ่ายทอดดนตรีไทยในระบบบ้านดนตรีไทยอยู่ในระดับมาก ($M=3.0$, $S.D.=0.14$) จากตารางที่ 4.12 การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ในระบบบ้านดนตรีไทย

การถ่ายทอดดนตรีไทยที่สอดแทรกเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม เป็นสิ่งที่ผู้สอนได้มีกระบวนการที่ได้คิดวางแผนการถ่ายทอดมาแต่โบราณโดยซึมซับมากับเรื่องของขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมประเพณีของไทยที่สั่งมาจากรุ่นบรรพบุรุษในอดีต มีการสืบทอดกันต่อมา จากรุ่นสู่รุ่น สิ่งดีงามเหล่านี้ล้วนแล้วเป็นสิ่งที่จะช่วยให้สังคมไทยอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข ไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน ความสงบสุขเป็นสิ่งสำคัญ หากเราได้มีความพึงพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ และได้ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครู ก็จะมีแต่ความสำเร็จ ในเชิงการปฏิบัติทักษะและทฤษฎีทางด้านดนตรีไทย การดำรงชีวิตด้วยคุณธรรม จริยธรรม ความเป็นนักดนตรีไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

กระบวนการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย

ตารางที่ 4. 15 กระบวนการถ่ายทอดดนตรีไทย ด้านวิธีการ

กระบวนการการถ่ายทอดดนตรีไทย (วิธีการ)			
โรงเรียน โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัย บูรพา		บ้านดนตรีไทย ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต	
วิธีการ	ทฤษฎี/หลักการ	วิธีการ	ทฤษฎี/หลักการ
<p>มีผู้เรียน 2 กลุ่ม กลุ่มผู้เรียนในรายชั่วโมง มี 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ทำความเข้าใจในเนื้อหาสาระ 2. อธิบายพื้นฐานด้านดนตรีไทยเบื้องต้น 3. เลือกเครื่องดนตรีที่สนใจ บรรยาย/สาธิต 4. ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ 5. ผู้สอนคอยติดตามและประเมินอย่างใกล้ชิด 6. มีการประเมินผล <p>กลุ่มผู้เรียนในชุมนุม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. อธิบายความเป็นและสาระความรู้ของบทเพลง 2. สาธิตการบรรเลงพร้อมกับแจกโน้ตเพลง 3. ให้ความฝึกซ้อม 4. ปรับและแก้ไขทางเพลง 	<p>ทฤษฎี แชมมณี (2552)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การสอนบรรยาย (lecture) 2. การสอนสาธิต (demonstration) 3. การสอนอภิปรายกลุ่มย่อย (small group discussion) 	<p>มีผู้เรียน 2 กลุ่ม กลุ่มผู้เรียนพื้นฐาน มี 4 ขั้นตอนดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สอบถามความพร้อมก่อนการศึกษา 2. เรียนรู้การบรรเลงให้ตรงคู่เสียงโดยการจับมือตี 3. ปฏิบัติเพลงสาธิต ชุดโหมโรงเย็น 4. การวัดผลและการประเมินผล <p>กลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถอยู่แล้ว</p> <p>มี 3 ขั้นตอน ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีการทดสอบก่อนเรียน 2. เรียนประเภทเพลงเรื่องและเพลงเถา 3. การวัดผลและการประเมินผล 	<p>ทฤษฎี แชมมณี (2552)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การสอนสาธิต (demonstration) 2. การสอนอภิปรายกลุ่มย่อย (small group discussion)

ตารางที่ 4. 16 กระบวนการถ่ายทอดดนตรีไทย ด้าน สื่อวัสดุอุปกรณ์

กระบวนการการถ่ายทอดดนตรีไทย (สื่อวัสดุอุปกรณ์)			
โรงเรียน โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัย บูรพา		บ้านดนตรีไทย ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต	
สื่อวัสดุอุปกรณ์	ทฤษฎี/หลักการ	สื่อวัสดุอุปกรณ์	ทฤษฎี/หลักการ
เครื่องดนตรีไทย ที่มีคุณภาพมีจำนวน มากเพียงพอกับ ผู้เรียนหนังสือโน้ต ระนาดเอก ขิม ซอ ด้วง หนังสือดนตรี ไทยและนาฏศิลป์ เทปบันทึกภาพ เคลื่อนไหว กระดาน ไวส์บอร์ด	สงบศึก ธรรม วิหาร (2534) สิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้ ผู้เรียนได้เกิดความ สนใจ เกิดความเข้าใจ ในเนื้อหาได้โดยง่าย เครื่องดนตรี	เครื่องดนตรีไทยที่มี คุณภาพและจำนวน มากเพียงพอกับผู้เรียน เทปบันทึกเสียง เทปบันทึกภาพ เคลื่อนไหว	มนตรี ตราโมท อ้างอิงใน สงบศึก ธรรมวิหาร (2534) ดนตรีไทยเป็น สื่อกลางในการ ถ่ายทอด การเลือก เครื่องดนตรีต้อง คำนึงถึงความ เหมาะสมของผู้เรียน

ตารางที่ 4. 17 กระบวนการถ่ายทอดดนตรีไทย ด้านสถานที่

กระบวนการการถ่ายทอดดนตรีไทย (ด้านสถานที่)			
โรงเรียน โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัย บูรพา		บ้านดนตรีไทย ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต	
สถานที่	ทฤษฎี/หลักการ	สถานที่	ทฤษฎี/หลักการ
ลักษณะเรือน ไทย ชื่อเรือนรักษ์ ศิลป์ แยกตัวออกจาก อาคารเรียน ต่าง ๆ อาคารทำด้วย คอนกรีต ปูพื้นด้วยไม้ สักทอง มีระเบียงยื่น ออกฝั่งซ้ายและขวา	สิริลักษณ์ แสงชูโต (2551) ห้องเรียนที่ดีต้อง ออกแบบให้มีความ เหมาะสมกับ สภาพแวดล้อมเพื่อเป็น การกระตุ้นพัฒนาการ เด็ก	ใช้บ้านจากการต่อ เติมยื่นออกมาจากตัว บ้านมีลานกว้างหน้า บ้านมุ่งหลังคายื่น ออกมา	อุทัย ศาสตร์รา (2553) การศึกษาดนตรีใน อดีตใช้บ้านหรือ สำนักดนตรีของตน เป็นสถานที่ในการ ถ่ายทอด

ตารางที่ 4. 18 กระบวนการถ่ายถอดดนตรีไทย ด้านการวัดและการประเมินผล

กระบวนการการถ่ายถอดดนตรีไทย (การวัดผลและการประเมินผล)			
โรงเรียน โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัย บูรพา		บ้านดนตรีไทย ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต	
การวัด และการประเมินผล	ทฤษฎี/หลักการ	การวัด และการประเมินผล	ทฤษฎี/หลักการ
แบ่งออก 2 รูปแบบ ดังนี้ 1. ประเมินทางด้าน ทฤษฎี (สอบกลาง ภาคและสอบปลาย ภาค) 2. ประเมินทางด้าน ทักษะ (ปฏิบัติเดี่ยว แบบ บุ ค ล และ ปฏิบัติแบบกลุ่ม)	ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2555) มีกระบวนการวัดและ การประเมินทางด้าน เนื้อหา ทักษะ และ ทัศนคติทางดนตรี	การประเมินในด้าน ทักษะ แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้ 1. การประเมินเพื่อ พัฒนา 2. การประเมินผล สำเร็จ	อำไพ ตีรณสาร (2547) ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ จริง ติดตามผล ครอบคลุมด้าน ความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม ประเมินจากสภาพ จริง

ตารางที่ 4. 19 กระบวนการถ่ายทอดดนตรีไทย ด้านการปลูกฝังคุณธรรม และ จริยธรรม

กระบวนการการถ่ายทอดดนตรีไทย (การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม)			
โรงเรียน โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัย บูรพา		บ้านดนตรีไทย ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต	
การปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม	ทฤษฎี/หลักการ	การปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม	ทฤษฎี/หลักการ
ปฏิบัติตนเป็น แบบอย่างยึด หลักธรรม ศีล 5 เน้น การไม่เอาใจเอา เปรียบใคร ความ ซื่อสัตย์ และความ จริงใจ	สาโรช บัวศรี (2552) ควรมีการปลูกฝัง ศีลธรรม คุณธรรม เนติธรรม และทำเนียม ประเพณี	ปฏิบัติตนเป็น แบบอย่าง ยึด หลักธรรม ศีล 5 เน้น การไม่เบียดเบียนผู้อื่น การไม่ถือเอาของผู้อื่น	มนตรี ตราโมท อ้างถึงใน สงบศึก ธรรมวิหาร (2534) นักดนตรีที่ดี ประกอบด้วย อุตสาหกรรม ตั้งใจจริง กล้าหาญ รื่นเริง มีมารยาท รู้หน้าที่ ตรงเวลา สามัคคี ซันติ มีใจนักกีฬา งานกับอารมณ์อย่า อยู่เริ่มกัน

3.11 สรุปวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา

การถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา แบ่งผู้เรียน ออกเป็นสองกลุ่มได้แก่ กลุ่มผู้เรียนในรายชั่วโมง และกลุ่มผู้เรียนในชุมนุม โดยกลุ่มผู้เรียนรายชั่วโมงมีวิธีการขั้นตอนการถ่ายทอดได้ดังนี้

ด้านทฤษฎี ในการถ่ายทอดทางด้านทฤษฎี ผู้ถ่ายทอดไม่เน้นในกระบวนการถ่ายทอด ใช้วิธีการให้ผู้เรียนได้ทำรายงาน การสืบค้น หาข้อมูล โดยจัดทำเป็นแบบรายงาน ที่ให้ผู้เรียนได้เขียนส่ง การดำเนินการในรูปแบบนี้เป็นการทบทวนให้ผู้เรียนได้อ่านและจดจำข้อมูลที่เป็นทฤษฎีในสาระดนตรี ได้เป็นอย่างดี

ด้านปฏิบัติ ในการถ่ายทอดด้านการปฏิบัติ ผู้สอนให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยมีรูปแบบในการถ่ายทอด แบบบรรยาย และแบบสาธิต ควบคู่กันไป ซึ่งสามารถแบ่งเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

ขั้นที่ 1. ทำความเข้าใจในเนื้อหารายวิชา

ลักษณะการชี้แจงเนื้อหาสาระการเรียนรู้ รวมถึงการกำหนดข้อปฏิบัติในรายวิชาการพิจารณาผลการเรียนรู้เพื่อให้เข้าใจในเนื้อหาของบทเรียน มีการกำหนดวัน เวลา อย่างชัดเจน

ขั้นที่ 2. การอธิบายพื้นฐานด้านดนตรีเบื้องต้น

เป็นการอธิบายเนื้อหาทั้งทางด้านทฤษฎี และพื้นฐานการปฏิบัติแบบเบื้องต้น พอให้รู้ว่ามีหลักการปฏิบัติ มีหลักการ และวิธีการในการปฏิบัติเบื้องต้น เช่น ลักษณะเครื่องดนตรี ประวัติความเป็นมา เป็นต้น

ขั้นที่ 3. การเลือกเครื่องดนตรีที่สนใจปฏิบัติ การบรรยาย การสาธิต

เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน อาจารย์ผู้สอนไม่สามารถที่จะคัดเลือกผู้เรียนได้ โดยการจัดการเรียนการสอนแบ่งออกไปตามห้องเรียนต่าง ๆ ผู้ถ่ายทอดได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนั้นได้เลือกเครื่องดนตรีไทยที่จะศึกษาตามความสนใจโดยใช้วิธีการจำกัดจำนวนเครื่องดนตรีที่มีอยู่ในห้องเรียน ให้ผู้เรียนเลือกเครื่องมือ ที่สนใจในการเรียนภาคปฏิบัติ มีการบรรยายรายละเอียดและสาธิต เครื่องดนตรีต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้เห็นพร้อมกับตอบคำถาม ของผู้เรียนที่ไม่เข้าใจในหลักการเลือกเครื่องดนตรีที่สนใจปฏิบัติ

ขั้นที่ 4. ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ

การลงมือปฏิบัติสามารถแบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

4.1 การรู้จักเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ

4.2 การนั่ง การจับเครื่องมืออุปกรณ์ การไล่ระดับเสียงของเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ

และฝึกอ่านโน้ตพร้อมกับทำนองเพลง

4.3 บรรเลงตามผู้สอนสาธิตที่ละวรรคเพลง และประโยคเพลง จนจบเพลง

4.4 บรรเลงเดี่ยวและรวมวง

การปฏิบัติตามขั้นตอนของผู้ถ่ายทอด การจับเครื่องดนตรี การไล่เสียง การปฏิบัติเพลงอัตรา 2 ชั้น อัตราชั้นเดี่ยว ควบคู่กับการอธิบายความรู้ทางด้านทฤษฎี คุณธรรม จริยธรรม การจับเครื่องดนตรี คือการที่ผู้ถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ลักษณะทางกายภาพของเครื่องดนตรีแต่ละชนิด รวมถึงการให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิธีการจับเครื่องดนตรีที่ถูกต้องตามหลักการปฏิบัติ พร้อมศึกษาทักษะการบรรเลงรวมถึงการได้เรียนรู้ทฤษฎี หลักการ การจับเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ การดูแลรักษา และจารีตประเพณี คุณธรรม จริยธรรมที่ดี ของการเป็นนักดนตรีและการเป็นผู้เรียนดนตรีที่ดี ปฏิบัติตามครูผู้สอนที่ละวรรคเพลง และรวมวงในท้ายชั่วโมง

ขั้นที่ 5. ผู้สอนติดตามและประเมินผลอย่างใกล้ชิด

มีการประเมินผลตลอดระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละคาบโดยใช้วิธีการสังเกต แนะนำ แก่ไข ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติซ้ำ ๆ จนเกิดความชำนาญ ผู้สอนได้ดูแลผู้เรียนในขณะที่มีการจัดการเรียนการสอนอย่างใกล้ชิด เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ได้ผลตามจุดมุ่งหมายที่คาดหวัง พร้อมทั้งเป็นการประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนไปพร้อม ๆ กัน

ขั้นที่ 6. มีการประเมินผล

การวัดผลและการประเมินผลทางด้านทฤษฎี และทางด้านทักษะ สำหรับการวัดผลด้านทฤษฎีนั้น ผู้ถ่ายทอดใช้กระบวนการวัดผลและประเมินผลตามระเบียบของโรงเรียน ซึ่งใช้วิธีออกข้อสอบ สอบช่วง กลางภาค และปลายภาค ส่วนในด้านการวัดผลและการประเมินผลทางด้านทักษะนั้น ผู้ถ่ายทอดใช้กระบวนการสอบปฏิบัติ โดยสามารถแบ่งออกเป็น การทดสอบแบบเดี่ยว และแบบกลุ่ม ตามรายละเอียดดังนี้ ผู้สอนดำเนินการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตลอดระยะเวลาที่มีการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียน โดยที่ผู้เรียนปฏิบัติ ประเมินในขณะที่มีการจัดการเรียนการสอน และยังมีการวัดและการประเมินโดยการสอบ คือ ให้ผู้เรียนบรรเลงให้เพื่อน ๆ ในห้องดู โดยแบ่งเป็นรอบแรก ทีละคน และเมื่อทดสอบหมดแล้ว จึงมีการประเมินเป็นแบบกลุ่ม โดยที่ผู้เรียนจะเป็นผู้เลือกกลุ่มของตัวเองได้อย่างอิสระ กลุ่มละประมาณ 3-5 คน โดยให้เวลาในการซ้อมรวมกลุ่ม และมีการประเมินผลโดยให้ บรรเลงต่อหน้าเพื่อน ๆ ในห้อง เพื่อเป็นผู้ชมและประเมินไปพร้อมกับผู้สอน ถ้าบรรเลงไม่ผิด จบเพลง ก็ผ่านการประเมิน แต่ถ้า บรรเลงผิด ไม่จบเพลง ก็ไม่ผ่านการประเมิน ผู้สอนก็จะให้กลับไปทบทวนและกลับมาสอบใหม่การปฏิบัติเช่นนี้ ทำให้ผู้เรียนทุกคนที่ได้รับการถ่ายทอดสามารถปฏิบัติดนตรีไทยได้อย่างมีคุณภาพทุกคนตลอดระยะเวลาที่ศึกษา

กลุ่มผู้เรียนชุมนุมมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1. อธิบายความเป็นมา และสาระความรู้ของบทเพลง

ผู้สอนใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนโดยการต่อเพลงที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่าง ๆ โดยการใช้วิธีการอธิบายประวัติความเป็นมา สาระความรู้ แนวเพลง จังหวะ เนื้อทำนอง เพื่อให้รู้จักบทเพลง ทำให้ผู้เรียนคิดสร้างสรรค์ทำนองเพลงให้ได้อารมณ์ของบทเพลงเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ของผู้ประพันธ์เพลงนั้น ๆ

ขั้นที่ 2. สาธิตการบรรเลง พร้อมกับแจกโน้ตเพลง

อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ได้เริ่มการสอนปฏิบัติ โดยการแจกโน้ตเพลงที่อาจารย์ได้เขียนขึ้นมาโดยเฉพาะ เพื่อใช้ในการต่อเพลงแต่ละคาบเรียนในกิจกรรมชุมนุม เมื่ออาจารย์แจกโน้ตเรียบร้อยแล้ว อาจารย์จะบรรเลงให้ฟังเป็นตัวอย่าง และค่อย ๆ อ่านโน้ตให้ฟัง ต่อเพลงให้นักเรียนที่ละวรรคเพลง จนจบเพลง

ขั้นที่ 3. ให้ความฝึกซ้อม

อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ใช้เวลานี้เป็นช่วงเวลาให้นักเรียนได้ฝึกทักษะเป็นการเฉพาะ หลังจากอาจารย์จัดการเรียนการสอนเรียบร้อยแล้วจึงปล่อยให้ให้นักเรียนได้ฝึกซ้อม เพื่อให้เกิดทักษะที่ดีขึ้น สามารถบรรเลงเพลงตามโน้ตที่อาจารย์ได้แจกให้ และจะคอยสังเกตนักเรียน แนะนำนักเรียนในการปฏิบัติอยู่เสมอ

ขั้นที่ 4. ปรับและแก้ไขทางเพลง

โดยอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล จะให้นักเรียนทุกคนมาบรรเลงรวมวงเพื่อให้เข้ากับเครื่องประกอบจังหวะ และเพื่อประเมินว่านักเรียนสามารถปฏิบัติดนตรีได้ตามที่อาจารย์ได้สอนไว้หรือไม่ หากยังไม่ได้หรือยังไม่คล่องอาจารย์จะฝึกต่อไป โดยการบรรเลงไปพร้อม ๆ กับนักเรียน ฝึกอย่างนี้จนทำให้นักเรียนสามารถบรรเลงได้ หากนักเรียนสามารถบรรเลงได้จนคล่องเรียบร้อยแล้ว อาจารย์จะปรับเปลี่ยนทางเพลงโดยการสังเกตกลอนเพลงว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ ปรับเปลี่ยนโน้ตเพื่อให้เพลงมีความไพเราะมากขึ้น เปลี่ยนเพราะนักเรียนไม่สามารถบรรเลงตามโน้ตที่ได้แจกให้ได้ การปรับเปลี่ยนทางเพลงยังขึ้นอยู่กับการเล่นเพลงเหล่านั้นไปใช้ในโอกาสอย่างไร เช่น ใช้ในการประกวดดนตรีไทยชิงถ้วยพระราชทาน ปรับทางไปตามแนวทางการที่ตัดสิน คือ อาจารย์ใช้ประสบการณ์จากการส่งนักเรียนเข้าประกวดบ่อยครั้งทำให้ทราบว่าคณะกรรมการตัดสินการประกวดชอบทางเพลงอย่างไร จากการส่งนักเรียนเข้าประกวดมาหลายปี อีกทั้งอาจารย์ยังสังเกตศักยภาพการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อให้เกิดความเหมาะสมในเพลงนั้น ๆ เอาใจใส่ดูแลนักเรียนในแต่ละเครื่องมืออย่างใกล้ชิด

ผู้สอนได้จัดให้มีสื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ มีเครื่องดนตรีไทยให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง ภาพเคลื่อนไหว สื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ มีความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา มีกระบวนการในการนำเสนอ การปฏิบัติจริงในการถ่ายทอด และมีความทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษาต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีในการศึกษาดนตรีทางด้านทฤษฎีและทักษะ อันจะนำไปสู่วัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้

โรงเรียนมีการจัดสรรพื้นที่ใช้สำหรับในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเป็นระบบ มีอาคารเรียนทางด้านการปฏิบัติและทฤษฎีโดยเฉพาะแยกตัวออกเป็นเอกเทศไม่ขึ้นตรงกับอาคารเรียนใด ๆ เป็นลักษณะเรือนไทย มีระเบียงยื่นออกทั้งฝั่งซ้ายและฝั่งขวา ผู้เรียนสามารถที่จะนำเครื่องดนตรีออกมาฝึกปฏิบัติได้ทั้งสองฝั่ง เป็นสถานที่ที่มีความเหมาะสมกับการถ่ายทอดในเนื้อหาสาระต่าง ๆ ทางด้านดนตรีไทย

ในด้านการวัดผลและการประเมินผล มีการแบ่งรูปแบบการวัดผลและการประเมินผลออกเป็น 2 ส่วนได้แก่ การวัดผลและการประเมินผลด้านทฤษฎี และด้านทักษะ ด้านทฤษฎีผู้ถ่ายทอดใช้วิธี กระบวนการวัดผลและประเมินผลตามระเบียบของโรงเรียน ด้านทักษะ ผู้ถ่ายทอดใช้กระบวนการสอบปฏิบัติตามบทเพลง ต่าง ๆ ที่ผู้สอนได้ถ่ายทอดตลอดภาคการศึกษาที่ผ่านมาโดยใช้วิธีการสอบปฏิบัติ ทั้งแบบบุคคล และแบบกลุ่มผู้สอนมี การสอนทฤษฎีและทักษะ ควบคู่กันไป โดย

วิธีการบรรยายความรู้ อธิบายหลักการบรรเลง อธิบายโครงสร้างเพลง ความเป็นมาเป็นไปของบทเพลง และมีการสอดแทรกความรู้ ปุจฉาวิสัชนาทางด้านคุณธรรม จริยธรรมในด้านต่างๆ โดยเฉพาะความมีกิริยามารยาทเรียบร้อย ความมีระเบียบวินัย ความขยันหมั่นเพียร ความอดทนและรู้จักหน้าที่ของผู้เรียนด้านดนตรีไทย

3.12 สรุปวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทย ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต

วิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิตมีผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เป็นผู้ถ่ายทอดแบ่งผู้เรียนออกเป็น 2 กลุ่มประกอบไปด้วย กลุ่มผู้เรียนพื้นฐาน และกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถอยู่แล้ว

กลุ่มผู้เรียนพื้นฐาน มี 4 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 สอบถามความพร้อมที่จะศึกษา ด้วยกลุ่มผู้เรียนมีความตั้งใจที่แตกต่างกันจะส่งผลให้ผู้เรียนนั้นได้รับความรู้ที่แตกต่างกันตามความสนใจ ผู้ถ่ายทอด ใช้วิธีการนี้เป็นการคัดเลือกลูกศิษย์เข้าศึกษาในบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต

ขั้นที่ 2 เรียนรู้การบรรเลงให้ตรงคู่เสียงโดยการจับมือตี เนื่องจากบ้านผู้ใหญ่ถาวร แสงจิตเป็นบ้านดนตรีไทยที่เน้นในส่วนของการบรรเลงวงปี่พาทย์ มีสื่อวัสดุอุปกรณ์การสอนที่เป็นเครื่องดนตรีวงปี่พาทย์มอญเป็นหลัก ไม่ได้มีการถ่ายดนตรีไทยประเภทเครื่องสาย ผู้ถ่ายทอดจึงเน้นไปที่การบรรเลงเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตี

ขั้นที่ 3 ปฏิบัติเพลงสาธุการ ต่อด้วยเพลงชุดโหมโรงเย็น และเพลงพระฉันทน์เช้า พร้อมกับสอนคุณธรรม จริยธรรม เพลงสาธุการถือได้ว่าเป็นเพลงที่นักดนตรีไทยให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

ขั้นที่ 4 การวัดผลและการประเมินผล บ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ใช้วิธีการวัดผลและการประเมินผล โดยการให้ผู้เรียนออกงานหรือแสดงในงานต่าง ๆ

กลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถอยู่แล้ว มี 3 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 มีการทดสอบก่อนเรียน เป็นกระบวนการที่ผู้ถ่ายทอดใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินผู้เรียนก่อนการได้ถ่ายทอดบทเพลงในลำดับต่อไป

ขั้นที่ 2 เรียนเพลงประเภท เพลงเรื่อง เพลงเถา เป็นบทเพลงที่ผู้ถ่ายทอดใช้เป็นเพลงหลักในการถ่ายทอดให้ผู้เรียนที่มีความสนใจเข้าศึกษาในระบบบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต

ขั้นที่ 3 การวัดผลและการประเมินผล ใช้วิธีการที่ผู้เรียนได้รับการถ่ายทอดจนปฏิบัติบทเพลงตามที่ผู้ถ่ายทอดได้กำหนดและผู้เรียนปฏิบัติได้ตามความประสงค์ของผู้เรียน ลักษณะการประเมินของผู้ถ่ายทอดใช้วิธี การสังเกต พัฒนาการเรียนรู้และปฏิบัติระหว่างการถ่ายทอด การประเมินตามสภาพจริง จากการที่ผู้เรียนได้นำบทเพลงที่ได้รับการถ่ายทอดไปแสดงในโอกาสต่าง ๆ

ในระบบบ้านดนตรีไทย สื่อวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้เป็นหลักคือ เครื่องดนตรีไทย ประเภทต่างๆที่ผู้เรียนใช้ปฏิบัติจริงและนำไปแสดงเพื่อประกอบอาชีพจริง ทั้งเครื่องดนตรีไทย (เครื่องไทย) และวงปี่พาทย์มอญ มีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นทักษะทางการปฏิบัติ ผู้สอนมีกระบวนการถ่ายทอดโดยใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์เป็นตัวกลางในการถ่ายทอด ทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีในการศึกษาดนตรีไทยทางการปฏิบัติ

สถานที่ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เป็นอาคารที่ต่อเติมยื่นออกมาจากตัวบ้านและมีลานกว้างหน้าบ้านมุ่งหลังคายื่นออกมาใช้เป็นสถานที่ ในการถ่ายทอดทางด้านดนตรีไทยในระบบบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต บางครั้งก็ใช้ในโรงตัวบ้าน สถานที่ในการถ่ายทอดไม่ค่อยมีสภาพยืดหยุ่นในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบ ซึ่งผู้เรียนส่วนใหญ่ คือชาวบ้านหรือนักดนตรีมืออาชีพให้ความสนใจในเรื่องของเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพมากกว่าสิ่งใด

ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ใช้วิธีการวัดผลและการประเมินผล โดยการให้ผู้เรียน ออกงานหรือแสดงในงาน ต่าง ๆ หลังจากที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ จากการปฏิบัติ จนได้บทเพลงตามที่ผู้ถ่ายทอดได้กำหนดไว้ และมีการเน้นย้ำในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม ในด้านต่าง ๆ อยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง กิริยามารยาท ความมีระเบียบ ความตรงต่อเวลา ความอดทน รู้จักหน้าที่ รักษาเกียรติความเป็นนักดนตรีที่ดี ตลอดในช่วงการถ่ายทอดของผู้ถ่ายทอด โดย มีการถ่ายทอดทางด้านการปฏิบัติ มีลักษณะการถ่ายทอดเหมือน พ่อสอนลูกในครอบครัวเดียวกัน จึงเกิดเป็นความผูกพันกันของครอบครัวความเป็นนักดนตรีไทยที่อยู่ในบ้านเดียวกัน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย ผู้วิจัยได้สรุปสาระสำคัญของ การวิจัยตามลำดับต่อไปนี้ คือ วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา
2. เพื่อศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ ถาวร แสงจิต

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยมีการแบ่งขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้ในการสร้างกรอบงานวิจัย ประกอบไปด้วย องค์ประกอบของการสอน หลักการ วิธีการถ่ายทอดดนตรีไทย การถ่ายทอดด้านทฤษฎีและทักษะคุณธรรม จริยธรรมกับการถ่ายทอดดนตรีไทย

ขั้นที่ 2 กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนด กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ทางด้านการถ่ายทอดออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบไปด้วย กลุ่มที่เป็นผู้ถ่ายทอดทางดนตรีไทยและผู้รับการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย ด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

ขั้นที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือแบ่งออกเป็น 3 ชุด ประกอบไปด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสอบถาม

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ประกอบไปด้วยเก็บรวบรวมที่ได้จากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (informal interview) แบบสังเกต และแบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาวิเคราะห์หลักการและแนวทางการถ่ายทอดดนตรีไทย

แหล่งข้อมูล คือ หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดด้านดนตรีไทย โดยมีองค์ประกอบดังนี้ ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร และกระบวนการ

ถ่ายทอด เกี่ยวกับการถ่ายทอดดนตรีไทย ประวัติความเป็นมาด้านการถ่ายทอดดนตรีไทยในประเทศไทย ในโรงเรียน และในบ้านดนตรีไทย

2. การใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (informal interview)

ศึกษาหลักการ กระบวนการ เทคนิคการถ่ายทอด จากผู้ถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน คือ อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล และ ผู้ถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทย คือ ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต

3. การใช้ การสังเกต

เป็นวิธีการที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล ในกระบวนการถ่ายทอดดนตรีไทยระหว่างผู้ถ่ายทอดดนตรีไทยกับผู้รับการถ่ายทอดดนตรีไทยทั้งในโรงเรียนและ บ้านดนตรีไทยโดยการสังเกต กระบวนการถ่ายทอดของผู้ถ่ายทอดและการรับการถ่ายทอดของผู้รับการถ่ายทอด

4. การใช้แบบ สอบถาม

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดดนตรีไทยทั้งในโรงเรียน และระบบบ้านดนตรีไทย กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา และบ้านดนตรีไทย ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต

5. ข้อมูลที่ได้ในขั้นนี้ จากข้อ 1 - 4 มาใช้ในการวิเคราะห์ร่วมกับผลการสังเกต การใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ เพื่อมุ่งประเด็นไปที่การถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน และบ้านดนตรีไทย กรณีศึกษา โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา และบ้านผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต นำประเด็นข้างต้นมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ขึ้นเป็นข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาหลักการ กระบวนการ เทคนิค การถ่ายทอดดนตรีไทย ทั้งในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทยต่อไป

ขั้นที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์ การสังเกต โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) สาระ ในหลักการ กระบวนการ เทคนิคการถ่ายทอดดนตรีไทย

2. ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จากการใช้แบบสอบถาม โดยใช้ค่าพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นที่ 6 สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำเสนอในรูปตาราง ความเรียง การอภิปรายผล และข้อ เสนอแนะ ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคำตอบที่ได้จากการใช้ เครื่องมือแบบสอบถาม ใน ส่วนของ เพศ อายุ คำตอบที่ตอบ น้อย ปานกลาง มาก

2. การนำเสนอผลการ สัมภาษณ์ ของผู้ถ่ายทอดดนตรีไทยในระบบโรงเรียนและบ้านดนตรีไทยในรูปแบบความเรียง

3. การนำเสนอผลการ สังเกต การถ่ายทอดดนตรีไทยของผู้ถ่ายทอดดนตรีไทยและผู้รับการถ่ายทอดดนตรีไทยทั้งในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย ในรูปแบบความเรียง ประกอบผลการวิเคราะห์

4. สรุปวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพาและบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่อาร แสงจิต พร้อมกับข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับวิธีการการถ่ายทอดทางด้านดนตรีไทยระหว่างโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพาและบ้านดนตรีไทย ผู้ใหญ่อาร แสงจิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย มีอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล เป็นผู้ถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนสาธิต "พิบูลบำเพ็ญ" มหาวิทยาลัยบูรพา และผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เป็นผู้ถ่ายทอดในระบบบ้านดนตรีไทย ผลการวิจัยได้ดังนี้

ผู้สอน (teacher) คือ ผู้เสนอแนะแนวทางการเรียนรู้ให้กับผู้อื่น ผู้วิจัยศึกษา ภูมิหลัง ความเป็นครู คุณธรรมจริยธรรมของครู โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5. 1 สรุปผลวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทยตาม องค์ประกอบทางดนตรีศึกษา

ผู้สอน	
โรงเรียน	บ้านดนตรีไทย
<p>ภูมิหลัง</p> <p>ในโรงเรียน อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านดนตรีไทยสูง โดยที่มีโอกาสได้ศึกษาหาความรู้จากครูดนตรีที่มีฝีมือและมีชื่อเสียง ได้รับการยอมรับจากวงการดนตรีไทย ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นอย่างมาก โดยได้ศึกษาดนตรีไทยกับ คุณพ่อเป็รื่อง อินทนิล เป็นคนแรก และมีโอกาสเป็นศิษย์ของ คุณหญิงชื่น ศิลปบรรเลง ครูประสิทธิ์ ศิลปบรรเลง และครูขวัญชัย (เถ) ศิลปะบรรเลง เมื่อเป็นนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้ศึกษาความรู้เพิ่มจากอาจารย์ชฎินักดนตรี และยังเป็นผู้ริเริ่มส่งเสริมการจัดการประกวดดนตรีไทยชิงถ้วยพระราชทาน ระดับนักเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดำเนินการโดยสถาบันวิจัยวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยบูรพา มีผลงานทางด้านวิชาการ การเขียนหนังสือโน้ตเพลง เครื่องดนตรีประเภทต่างๆ เช่น ขิม ซอด้วง ระนาดเอก เป็นต้น</p>	<p>ภูมิหลัง</p> <p>ในบ้านดนตรีไทย ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางการปฏิบัติดนตรีที่ถือได้ว่ามีฝีมือในระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นที่ยอมรับในฐานะการเป็นศิลปินที่ได้สร้างผลงาน การบรรเลงดนตรีไทยจนเป็นที่ประจักษ์ให้แก่วงการดนตรีไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ท่านยังเป็นหัวหน้าวงดนตรี นำลูกวงออกเผยแพร่ดนตรีไทยในพื้นที่ต่างๆ ได้รับการยอมรับให้บรรเลงดนตรีประกอบการแสดงแก่คนที่มีชื่อเสียง เช่น ครูบุญเลิศ นางพินิจ (ศิลปินแห่งชาติ) และยังเป็นผู้ถ่ายทอดดนตรีให้แก่ผู้สนใจเป็นจำนวนมากทั้งในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและพื้นที่ต่างจังหวัด อื่น ๆ</p>

ผู้สอน	
โรงเรียน	บ้านดนตรีไทย
<p><u>ความเป็นครู</u></p> <p>ในโรงเรียน อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล เป็นผู้ที่มีความเป็นครูอย่างสูงท่านได้รับราชการสอนในระบบโรงเรียนมากกว่า 30 ปีตลอดระยะเวลาดังกล่าวได้สร้างลูกศิษย์ให้ได้รับการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ ท่านได้ยึดหลักการ และจรรยาบรรณครูมาปฏิบัติในการเป็นผู้ถ่ายทอด ไม่ว่าจะอยู่ที่โรงเรียนหรือกลับไปที่บ้านพัก ผู้เรียนต้องการความรู้ไม่ว่าจะเวลาไหน ท่านยอมสละเวลาเพื่อถ่ายทอดดนตรีไทยให้แก่ลูกศิษย์ทุกคนตลอดเวลา ทุกโอกาสและทุกสถานที่ นอกจากนี้ท่านยังได้รับรางวัลครูผู้สอนดีเด่น อีกด้วย</p>	<p><u>ความเป็นครู</u></p> <p>ในบ้านดนตรีไทย ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เป็นครูภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่ได้รับการยอมรับให้เป็นทั้ง ครู เป็นทั้ง พ่อ เป็นทั้งผู้ใหญ่บ้าน ที่คอยดูแลเอาใจใส่ทุกคน ในการถ่ายทอดดนตรีไทยให้แก่ลูกหลาน ในตระกูลและอีกทั้งเยาวชนที่อยู่ในหมู่บ้าน คนที่สนใจทางด้านดนตรีไทยทั่วไป โดยที่เป็นผู้ถ่ายทอดให้กับทุกคนอย่างจริงใจและไม่ปิดบังความรู้ให้แก่ศิษย์ โดยได้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ทุกคนที่เข้ามาขอความรู้ ครูคิดอยู่เสมอว่าสิ่งเหล่านี้ เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ลูกศิษย์ใช้ในการดำรงชีวิตในอนาคต ถือได้ว่าท่านเป็นผู้ให้</p>
<p><u>คุณธรรม จริยธรรมของครู</u></p> <p>ในโรงเรียน อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล เป็นผู้ที่ดีได้ว่าเป็นแม่พิมพ์ ในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่การให้ลูกศิษย์ได้ปฏิบัติตามเป็นอย่างดี ท่านจะคอยสอนความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม โดยใช้หลักธรรมคำสั่งสอนในพุทธศาสนา มาเป็นเครื่องมือในการ ปฏิบัติต่อตนเอง และเป็นแบบอย่างในการถ่ายทอด สิ่งที่ยังสังเกตอย่างชัดเจน ทุกครั้งที่อาจารย์ต้องพาเหล่าผู้เรียนมาบรรเลงดนตรี อาจารย์จะเป็นผู้นำกล่าวคำบูชาครูอาจารย์เพื่อ เป็นเป็นขวัญและกำลังใจให้เกิดความศรัทธาในดนตรีไทยที่ท่านได้ถ่ายทอด</p>	<p><u>คุณธรรม จริยธรรมของครู</u></p> <p>ในบ้านดนตรีไทย ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับในเรื่องความมีคุณธรรม จริยธรรมเป็นอย่างมาก ท่านไม่เคยปฏิบัติตนที่เป็นการเสื่อมเสียให้ลูกศิษย์ได้หมดความศรัทธา แต่ท่านยังกลายเป็นต้นแบบของผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบใน การถ่ายทอดดนตรีไทยโดยเน้นย้ำในเรื่องการเป็นคนดีที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ผู้คนที่มีโอกาสได้ไปศึกษาความรู้จากท่านล้วนแล้วมีความเคารพและศรัทธาในความเป็นครูที่มีคุณธรรม จริยธรรมอย่างสูง</p>

ผู้เรียน (student) คือ ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ต่าง ๆ ผู้วิจัยศึกษา ด้านภูมิหลังความรู้ทางด้านทฤษฎีและทักษะ บุคลิกภาพ ทักษะคติ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผู้เรียน	
โรงเรียน	บ้านดนตรีไทย
<p><u>ภูมิหลัง</u></p> <p>ในโรงเรียน ผู้เรียนที่ศึกษาเป็นกลุ่มที่เรียนอยู่ในระบบ ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้เรียนในรายชั่วโมงและกลุ่มผู้เรียนในชุมนุม สำหรับกลุ่มผู้เรียนในรายชั่วโมง มีความสนใจทางด้านดนตรีไทยแต่ยังมีพื้นฐานทางด้านดนตรีที่น้อยอยู่ และมีเวลาที่จะศึกษาน้อย ผู้เรียนส่วนใหญ่จะพักอาศัยอยู่ไกลจากสถานศึกษาจึงไม่ค่อยมีเวลาในการศึกษาทักษะทางด้านการปฏิบัติ ส่วนกลุ่มผู้เรียนในชุมนุม เป็นผู้ที่มีความสามารถและสนใจดนตรีโดยตรง ได้รับคัดเลือกเข้ามาศึกษาในโรงเรียน ถูกเชิญชวนเข้ามาในชุมนุมด้วยความรู้ความสามารถ</p> <p><u>ความรู้ทางด้านทฤษฎีและทักษะ</u></p> <p>ในโรงเรียน ผู้เรียนได้รับความรู้ทั้งทางด้านทักษะและทางด้านทฤษฎี ที่ผู้ถ่ายทอดเป็นผู้ถ่ายทอดให้โดยอาศัยการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนของผู้ถ่ายทอด ที่ปฏิบัติตามหลักสูตรสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดมีการวัดผลและการประเมินผล ทั้งทางด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ โดยการปฏิบัติ มี การทดสอบทั้งแบบเดี่ยวและแบบกลุ่ม ส่วนทางด้านทฤษฎีนั้นมีการประเมินผลโดยการทำแบบทดสอบ คือ การสอบกลางภาคและการสอบปลายภาค ของแต่ละปีการศึกษา</p> <p><u>บุคลิกภาพ</u></p> <p>ในโรงเรียน สำหรับผู้เรียนที่เรียนในระบบโรงเรียน ต้องรักษาบุคลิกภาพตนเองเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีบทบาทเป็นนักเรียนที่ต้องปฏิบัติตามกฎข้อบังคับตามกระทรวงศึกษาธิการ การแต่งกายความสะอาด มีความเป็นนักดนตรีที่เป็นแบบแผน การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ข้อบังคับที่ชัดเจนในเรื่อง</p>	<p><u>ภูมิหลัง</u></p> <p>ในบ้านดนตรีไทย กลุ่มผู้เรียนสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มผู้เรียนพื้นฐานเป็นกลุ่มผู้เรียนที่ไม่เคยศึกษาทางด้านดนตรีมาก่อนแต่เป็นกลุ่มที่มีความสนใจ อีกกลุ่ม คือกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถอยู่แล้ว ผู้เรียนในกลุ่มนี้ มีความรู้ความสามารถในระดับหนึ่งที่สามารถศึกษาความรู้ที่ยากขึ้น ผู้เรียนทั้งสองกลุ่มมีที่มาที่หลากหลายทั้งในเขตพื้นที่ใกล้เคียงบ้านผู้ใหญ่อาวรวง แสงจิต และยังเป็นกลุ่มที่อยู่อยู่ในเขตต่างจังหวัด</p> <p><u>ความรู้ทางด้านทฤษฎีและทักษะ</u></p> <p>ในบ้านดนตรีไทย พบว่าผู้เรียนมีความรู้ทางด้านการปฏิบัติมาอยู่แล้วหรือมีความใกล้ชิดกับดนตรีไทย ไม่ว่าจะเป็นเครื่องดนตรีหรือ มีที่พักอาศัยที่ใกล้กับแหล่งดนตรี จึงค่อนข้างมีทักษะและแรงจูงใจในการศึกษาทางด้านดนตรีมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ผู้เรียนส่วนใหญ่ที่มาศึกษา จะมีเป้าหมายโดยการเป็นนักดนตรีมืออาชีพเพื่อประกอบอาชีพเลี้ยงดูครอบครัวของตน</p> <p><u>บุคลิกภาพ</u></p> <p>ในบ้านดนตรีไทย การจัดการเรียนการสอนในบ้านนั้น ผู้เรียนจะมีความหลากหลายกลุ่มที่เข้ามาศึกษา มีรากฐานความรู้ สังคมความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันหรือสิ่งต่าง ๆ ย่อมมีความเป็นอิสระ ไม่มีกรอบหรือกฎเกณฑ์ข้อบังคับที่ตายตัว แต่ในขณะที่เดียวกัน ช่วงเวลาที่จะต้องแสดงความรู้</p>

ผู้เรียน	
โรงเรียน	บ้านดนตรีไทย
<p>บุคลิกลักษณะการเป็นนักดนตรีที่ดี การนั่งบรรเลงก็เป็นไปตามแบบแผนโบราณที่ได้เคยกำหนดไว้ ตามที่ผู้ถ่ายทอดได้แนะนำให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ</p> <p><u>ทัศนคติ</u></p> <p>ในโรงเรียน ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน จึงเกิดความเชื่อและความศรัทธาในตัวอาจารย์ผู้สอน พร้อมกับการปฏิบัติตามคำสอนต่าง ๆ ที่ผู้ถ่ายทอดให้อย่างเต็มความรู้ความสามารถที่ผู้ถ่ายทอดมีอยู่ มีความพึงพอใจใน การที่จะศึกษาความรู้เพิ่มเติม นอกเหนือจากการที่ได้เรียนรู้ในห้องเรียน ยังมีการเรียนรู้นอกห้องเรียนตามที่ตนเองสนใจแสดงให้เห็นถึงความมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ทางด้านดนตรี</p>	<p>ความสามารถในเชิงศิลป์ ผู้เรียนเหล่านี้ก็ย่อมสร้างและปฏิบัติตัวเพื่อให้เหมาะสมกับการเป็นศิลปินที่ดี ในบ้านดนตรีไทยแห่งนี้</p> <p><u>ทัศนคติ</u></p> <p>ในบ้านดนตรีไทย ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการถ่ายทอดทางด้านการปฏิบัติของผู้ถ่ายทอดโดยการแสดงออกถึงความตั้งใจที่จะศึกษาหาความรู้อย่างเต็มความสามารถที่ตนมีอยู่ สิ่งเหล่านี้เกิดจากผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อผู้ถ่ายทอด หากผู้เรียนไม่เกิดความศรัทธาในตัวผู้ถ่ายทอดหรือมีทัศนคติที่ดีแล้ว การเรียนการสอนก็จะไม่เกิด ความสมบูรณ์ เห็นได้ว่าผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีอย่างยิ่งกับผู้ถ่ายทอดในบ้านดนตรีไทย</p>

หลักสูตร (curriculum) คือ โครงสร้างหรือองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้เพื่อเป็นแนวทางในการถ่ายทอด ผู้วิจัยศึกษา ในเนื้อหาสาระ เอกสารประกอบการสอน ดังต่อไปนี้

หลักสูตร	
โรงเรียน	บ้านดนตรีไทย
<p><u>เนื้อหาสาระ</u></p> <p>ในโรงเรียน ด้านหลักสูตรในระบบโรงเรียน อาจารย์ผู้ถ่ายทอดเป็นผู้วางแผนและเขียนแผนการสอนโดยอาศัยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีพุทธศักราช 2551 เป็นแบบและมี การเขียนหลักสูตรสถานศึกษา โดยนำความรู้ที่เกี่ยวข้องกับดนตรีในท้องถิ่นเข้ามาบูรณาการ สร้างความสอดคล้องกับตัวชี้วัดการจัดการเรียนในหลักสูตร โดยเน้นในส่วนของกาปฏิบัติทักษะเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้จริง ได้ลงมือปฏิบัติจริง ทางด้านการปฏิบัติ ผู้ถ่ายทอดกำหนดบทเพลงปฏิบัติไว้สำหรับกลุ่มผู้เรียนในรายชั่วโมง เป็นเพลง อัตร่า 2 ชั้นและอัตร่าชั้นเดียว ในด้านทฤษฎี ผู้เรียนได้รับ การถ่ายทอดเนื้อหาบางส่วนไปพร้อมกับการศึกษาภาคปฏิบัติกลุ่มผู้เรียนในชุมนุม ปฏิบัติเพลงเพื่อใช้ในการแสดงกิจกรรมต่าง ๆ และการประกวด</p> <p><u>เอกสารประกอบการสอน</u></p> <p>โรงเรียน การจัดการเรียนการสอนสามารถแบ่งเอกสารประกอบการสอนได้ เป็น 2 ประเภทคือ เอกสารการสอนที่เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับภาคทฤษฎีที่ผู้ถ่ายทอดได้พยายามจัดทำใบความรู้ได้จากการประมวลความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ มีความสอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ การจัด การเรียนการสอนในแต่ละภาคการศึกษา สำหรับเอกสารประกอบการสอนด้านปฏิบัติ ผู้ถ่ายทอดได้มีการจัดบันทึกโน้ตเพลงต่าง ๆ ไว้เป็นจำนวนมาก เพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการสอนทางด้านทักษะการปฏิบัติให้เกิดความสมบูรณ์ของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน</p>	<p><u>เนื้อหาสาระ</u></p> <p>ในบ้านดนตรีไทย ด้านหลักสูตรทางบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่อาวร แสงจิต ไม่ได้มีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้หรือมีหลักสูตรที่เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน เป็นลักษณะของหลักสูตรที่มี การกำหนดโดยตัวบุคคล มีการสืบทอดกันต่อมาจากรุ่นสู่รุ่น โดยมุ่งเน้นผู้เรียนที่ศึกษาเพื่อนำไปประกอบอาชีพ และกำหนดบทเพลงออก เป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มผู้เรียนพื้นฐานต้องศึกษา เพลงดังนี้ คือ เพลงโหมโรงเย็น ฉิ่งพระฉันทเข้า และกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถอยู่แล้ว ต้องศึกษาเพลงดังนี้ คือ เพลงประเภทเพลงเรื่อง เช่น เพลงเรื่องพระรามเดินดง เพลงเรื่องเต่ากินผักบุง เพลงเถา เช่น เพลงบุหลัน เถา เป็นต้น ทางด้านทฤษฎี บ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่อาวร แสงจิตไม่ได้มีการจัดการเรียนการสอนอย่างชัดเจนส่วนใหญ่ถ่ายทอดควบคู่ไปกับการปฏิบัติ บางครั้งบางครั้ง</p> <p><u>เอกสารประกอบการสอน</u></p> <p>บ้านดนตรีไทย ผู้ถ่ายทอดไม่ได้ให้ความสำคัญกับเอกสารประกอบการสอน เนื่องจากการถ่ายทอดในระบบบ้านดนตรีไทยมุ่งเน้นไปทางด้านปฏิบัติ แต่มีการแนะนำความรู้ให้แก่ลูกศิษย์ที่สนใจศึกษาความรู้ทางด้านทฤษฎีโดยการแนะนำตำราหนังสือต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง</p>

กระบวนการสอน (process) คือ การจัดสภาพการณ์ของการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย วิธีการ สื่อวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ การวัดและการประเมิน การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม มีรายละเอียดต่อไปนี้

กระบวนการสอน	
โรงเรียน	บ้านดนตรีไทย
<p><u>วิธีการ</u></p> <p>การถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนสาธิต "พิบูลบำเพ็ญ" มหาวิทยาลัยบูรพา กลุ่มผู้เรียนในรายชั่วโมง สามารถแบ่งวิธีการขั้นตอนการถ่ายทอดดังนี้ ได้ดังนี้</p> <p>ขั้นที่ 1. ทำความเข้าใจในเนื้อหาวิชา ลักษณะการชี้แจงเนื้อหาสาระการเรียนรู้ รวมถึงการกำหนดข้อปฏิบัติในรายวิชา การพิจารณาผลการเรียนรู้เพื่อให้เข้าใจในเนื้อหาของบทเรียน มีการกำหนดวัน เวลา อย่างชัดเจน</p> <p>ขั้นที่ 2. การอธิบายพื้นฐานด้านดนตรีเบื้องต้น</p> <p>เป็นการอธิบายเนื้อหาทั้งทางด้านทฤษฎี และพื้นฐานการปฏิบัติแบบเบื้องต้น พอให้รู้ว่หลักการปฏิบัติมีหลักการ และวิธีการในการปฏิบัติเบื้องต้น เช่น ลักษณะเครื่องดนตรี ประวัติความเป็นมา เป็นต้น</p> <p>ขั้นที่ 3. การเลือกเครื่องดนตรีที่สนใจปฏิบัติ การบรรยาย การสาธิต</p> <p>เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน อาจารย์ผู้สอนไม่สามารถที่จะคัดเลือกผู้เรียนได้ โดยการจัดการเรียนการสอนแบ่งออกไปตามห้องเรียนต่าง ๆ ผู้ถ่ายทอดได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนั้นได้เลือกเครื่องดนตรีไทยที่จะศึกษาตามความสนใจโดยใช้วิธีการจำกัดจำนวนเครื่องดนตรีที่มีอยู่ในห้องเรียน ให้ผู้เรียนเลือกเครื่องมือที่สนใจในการเรียนภาคปฏิบัติ มีการบรรยายรายละเอียดและสาธิต เครื่องดนตรีต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้เห็นพร้อมกับการตอบคำถาม ของผู้เรียนที่ไม่เข้าใจในหลักการเลือกเครื่องดนตรีที่สนใจปฏิบัติ</p>	<p><u>วิธีการ</u></p> <p>วิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต แบ่งผู้เรียนออกเป็น 2 กลุ่มประกอบไปด้วย กลุ่มผู้เรียนพื้นฐาน กลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถอยู่แล้ว</p> <p>กลุ่มผู้เรียนพื้นฐาน มี 4 ขั้นตอน</p> <p>ขั้นที่ 1 สอบถามความพร้อมที่จะศึกษา ด้วยกลุ่มผู้เรียนมีความตั้งใจที่แตกต่างกันจะส่งผลให้ผู้เรียนนั้นได้รับความรู้ที่แตกต่างกันตามความสนใจผู้ถ่ายทอด วิธีนี้เป็นการคัดเลือกลูกศิษย์</p> <p>ขั้นที่ 2 เรียนรู้การบรรเลงให้ตรงคู่เสียงโดยการจับมือดี เนื่องจากบ้านผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เป็นบ้านดนตรีไทยที่เน้นในส่วนของการบรรเลงวงปี่พาทย์โดยมีสื่อการสอนที่เป็นเครื่องดนตรีวงปี่พาทย์มอญเป็นหลัก ไม่ได้มีการถ่ายดนตรีไทยประเภทเครื่องสาย</p> <p>ขั้นที่ 3 ปฏิบัติเพลงสาธิตการ ต่อด้วยเพลงชุดใหม่โรงเรียน และเพลงพระฉันทน์ เข้า พร้อมกับสอนคุณธรรม จริยธรรม เพลงสาธิตการถือได้ว่าเป็นเพลงที่นักดนตรีให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง</p> <p>ขั้นที่ 4 การวัดผลและการประเมินผล บ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ใช้การวัดผลและการประเมินผลโดยการให้ผู้เรียนไปแสดงในงานต่างๆ</p> <p>กลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถอยู่แล้ว มี 3 ขั้นตอน</p>

กระบวนการสอน	
โรงเรียน	บ้านดนตรีไทย
<p>ชั้นที่ 4. ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ การลงมือปฏิบัติสามารถแบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้</p> <p>4.1 การรู้จักเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ</p> <p>4.2 การนั่ง การจับเครื่องมืออกปรณ การไล่ระดับเสียงของเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ และฝึก อ่านโน้ตพร้อมกับจำทำนองเพลง</p> <p>4.3 บรรเลงตามผู้สอนสาธิตที่ละวรรค เพลง และประโยคเพลง จนจบเพลง</p> <p>4.4 บรรเลงเดี่ยวและรวมวง</p> <p>การปฏิบัติตามขั้นตอนของผู้ถ่ายทอด การจับเครื่องดนตรี การไล่เสียง การปฏิบัติเพลง อัตรา 2 ชั้น อัตราชั้นเดียว ควบคู่กับการอธิบาย ความรู้ทางด้านทฤษฎี คุณธรรม จริยธรรม การจับ เครื่องดนตรี คือการที่ผู้ถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ลักษณะทางกายภาพของเครื่องดนตรีแต่ละชนิด รวมถึงการให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิธีการจับเครื่องดนตรีที่ ถูกต้องตามหลักการปฏิบัติ พร้อมศึกษาทักษะการ บรรเลงรวมถึงการได้เรียนรู้ทฤษฎี หลักการ การจับ เครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ การดูแลรักษา และจารีต ประเพณี คุณธรรม จริยธรรมที่ดี ของการเป็นนัก ดนตรีและการเป็นผู้เรียนดนตรีที่ดี ปฏิบัติตาม ครูผู้สอนที่ละวรรคเพลง และรวมวงในท้ายชั่วโมง</p> <p>ชั้นที่ 5. ผู้สอนติดตามและประเมินผลอย่าง ใกล้ชิด</p> <p>มีการประเมินผลตลอดระยะเวลาใน การจัดการเรียนการสอนในแต่ละคาบโดยใช้วิธีการ สังเกต แนะนำ แก้ไข ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติซ้ำ ๆ จน เกิดความชำนาญ ผู้สอนได้ดูแลผู้เรียนในขณะที่มี การจัดการเรียนการสอนอย่างใกล้ชิด</p> <p>ชั้นที่ 6. มีการประเมินผล</p> <p>การวัดผลและการประเมินผลทางด้าน ทฤษฎี และทางด้านทักษะ สำหรับการวัดผลด้าน ทฤษฎีใช้กระบวนการวัดผลและประเมินผลตาม</p>	<p>ชั้นที่ 1 มีการทดสอบก่อนเรียน เป็นกระบวนการที่ผู้ถ่ายทอดใช้เป็น เครื่องมือในการประเมินผู้เรียนก่อนที่จะ ได้ถ่ายทอดบทเพลงในลำดับขั้นต่อไป</p> <p>ชั้นที่ 2 เรียนเพลงประเภทเพลง เรื่อง เพลงเถา เป็นบทเพลงที่ผู้ถ่ายทอดใช้ เป็นเพลงหลักในการถ่ายทอดให้ผู้เรียน ที่มีความสนใจที่จะศึกษาในระบบบ้าน ดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต</p> <p>ชั้นที่ 3 การวัดผลและการ ประเมินผล ใช้วิธีการที่ผู้เรียนได้รับการ ถ่ายทอดจนปฏิบัติได้เพลงตามที่ถูก ถ่ายทอดได้กำหนดและผู้เรียนได้ปฏิบัติได้ ตามความประสงค์ของผู้เรียน ลักษณะการ ประเมินของผู้ถ่ายทอดจะสังเกตการ พัฒนาการของการเรียนรู้และปฏิบัติ ระหว่างการถ่ายทอด การประเมินตาม สภาพจริงจากการที่ผู้เรียนได้นำบทเพลงที่ ได้รับการถ่ายทอดไปแสดงในโอกาสต่าง ๆ</p>

กระบวนการสอน	
โรงเรียน	บ้านดนตรีไทย
<p>ระเบียบของโรงเรียน ซึ่งใช้วิธีออกข้อสอบ สอบช่วง กลางภาค และปลายภาค ส่วนในด้านการวัดผลและ การประเมินผลทางด้านทักษะนั้น ผู้ถ่ายทอดใช้ กระบวนการสอบปฏิบัติ โดยสามารถแบ่งออกเป็น การทดสอบแบบเดี่ยว และแบบกลุ่ม ตาม รายละเอียดดังนี้ ผู้สอนดำเนินการประเมินผลการ จัดการเรียน การสอนตลอดระยะเวลาที่มีการ จัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาความสามารถของ ผู้เรียน โดยที่ผู้เรียนปฏิบัติ ประเมินในขณะที่มีการ จัดการเรียนการสอน และยังมีการวัดและการ ประเมินโดยการสอบ คือให้ผู้เรียนบรรเลงให้เพื่อน ๆ ในห้องดู โดยแบ่งเป็นรอบแรก ทีละคน และเมื่อ ทดสอบหมดแล้ว จึงมีการประเมินเป็นแบบกลุ่ม โดย ที่ผู้เรียนจะเป็นผู้เลือกกลุ่มของตัวเองได้อย่างอิสระ กลุ่มละประมาณ 3-5 คน โดยให้เวลาในการซ้อม รวมกลุ่ม และมีการประเมินผลโดยให้ บรรเลงต่อ หน้าเพื่อน ๆ ในห้อง เพื่อเป็นผู้ชมและประเมินไป พร้อมกับผู้สอน ถ้าบรรเลงไม่ผิด จบเพลง ก็ผ่านการ ประเมิน แต่ถ้า บรรเลงผิด ไม่จบเพลงก็ไม่ผ่านการ ประเมิน ผู้สอนก็จะให้กลับไปทบทวนและกลับมา สอบใหม่</p> <p>กลุ่มผู้เรียนชุมนุมมีขั้นตอนดังนี้</p> <p>ขั้นที่ 1. อธิบายความเป็นมา และสาระ ความรู้ของบทเพลง</p> <p>ใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนโดยการต่อ เพลงที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่าง ๆ โดยการใช่วิธี การอธิบายประวัติความเป็นมา สาระความรู้ แนว เพลง จังหวะ เนื้อทำนอง เพื่อให้รู้จักบทเพลง จะทำ ให้ผู้เรียนคิดสร้างสรรค์ทำนองเพลงให้ได้อารมณ์ของ บทเพลงเป็นไปตามวัตถุประสงค์</p> <p>ขั้นที่ 2. สาธิตการบรรเลง พร้อม กับแจกโน้ตเพลงเริ่มการสอนปฏิบัติ โดยการแจก โน้ตเพลงที่อาจารย์ได้เขียนขึ้นมาโดยเฉพาะ</p>	

กระบวนการสอน	
โรงเรียน	บ้านดนตรีไทย
<p>เพื่อใช้ในการต่อเพลงแต่ละคาบเรียนในกิจกรรมชุมนุม เนื่องจากผู้เรียนมีพื้นฐานการอ่านโน้ตได้ดีอยู่แล้วจึงไม่มีปัญหา</p> <p>เกี่ยวกับการใช้โน้ตเพลงประกอบการสอนในขั้นนี้ เมื่ออาจารย์แจกโน้ตเรียบร้อยแล้ว อาจารย์จะบรรเลงให้ฟังเป็นตัวอย่าง และค่อย ๆ อ่านโน้ตให้ฟัง ต่อเพลงให้นักเรียนที่ละวรรคเพลง จนจบเพลง จากนั้นก็ปล่อยให้ นักเรียนได้ฝึกซ้อม ในขณะเดียวกันอาจารย์จะคอยฟังและคอยแนะนำตลอดการจัด การเรียนการสอน</p> <p>ขั้นที่ 3. ให้เวลาฝึกซ้อม</p> <p>ใช้เวลานี้เป็นช่วงเวลาให้นักเรียนได้ฝึกทักษะเป็นการเฉพาะ หลังจากอาจารย์จัดการเรียนการสอนเรียบร้อยแล้วจึงปล่อยให้ นักเรียนได้ฝึกซ้อม เพื่อให้เกิดทักษะที่ดีขึ้น สามารถบรรเลงเพลงตามโน้ตที่อาจารย์ได้แจกให้ และจะคอยสังเกตนักเรียนแนะนำนักเรียนในการปฏิบัติอยู่เสมอ</p> <p>ขั้นที่ 4. ปรับและแก้ไขทางเพลง</p> <p>โดยให้นักเรียนทุกคนมาบรรเลงรวมวง เพื่อให้เข้ากับเครื่องประกอบจังหวะ และเพื่อประเมินว่านักเรียนสามารถปฏิบัติดนตรีได้ตามที่อาจารย์ได้สอนไว้หรือไม่ หากยังไม่ได้หรือยังไม่คล่อง อาจารย์จะฝึกต่อไป โดยการบรรเลงไปพร้อม ๆ กับนักเรียน ฝึกอย่างนี้จนทำให้นักเรียนสามารถบรรเลงได้ หากนักเรียนสามารถบรรเลงได้จนคล่องเรียบร้อยแล้ว อาจารย์จะปรับเปลี่ยนทางเพลงโดยการสังเกตกลอนเพลงว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ บางครั้งก็จะปรับเปลี่ยนโน้ตเพื่อให้เพลงมีความไพเราะมากขึ้น บางครั้งก็เปลี่ยนเพราะนักเรียนไม่สามารถบรรเลงตามโน้ตที่อาจารย์ได้แจกให้ อาจารย์จะสังเกตศักยภาพการเรียนรู้ของนักเรียนและความไพเราะเหมาะสมในเพลงนั้น ๆ เอาใจใส่ดูแลนักเรียนในแต่ละเครื่องมืออย่างใกล้ชิด</p>	

กระบวนการสอน	
โรงเรียน	บ้านดนตรีไทย
<p><u>สื่อวัสดุอุปกรณ์การสอน</u></p> <p>ในโรงเรียน อาจารย์ผู้สอนได้จัดให้มีสื่อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ มีเครื่องดนตรีไทยให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง ภาพเคลื่อนไหว โน้ตเพลง สื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ มีความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา มีกระบวนการในการนำเสนอ การปฏิบัติจริงในการถ่ายทอด และมีความทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษาด้านต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีในการศึกษาดนตรีทางด้านทักษะและทฤษฎี นำไปสู่วัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้</p> <p><u>สถานที่</u></p> <p>ในโรงเรียน ได้มีการจัดสรรพื้นที่ใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเป็นระบบ มีอาคารเรียนทางด้านการศึกษาปฏิบัติและทฤษฎีโดยเฉพาะแยกตัวออกเป็นเอกเทศไม่ขึ้นตรงกับอาคารเรียนใด ๆ เป็นลักษณะเรือนไทย อาคารทำด้วยคอนกรีต ปูพื้นด้วยไม้สักทอง มีชายคายื่นออกทั้งฝั่งซ้ายและฝั่งขวา ผู้เรียนสามารถที่จะนำเครื่องดนตรีออกฝึกปฏิบัติได้ทั้งสองฝั่ง เป็นสถานที่ที่มีความเหมาะสมกับการถ่ายทอดในเนื้อหาสาระต่าง ๆ ทางด้านดนตรีไทย ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาค้นคว้าความรู้ และเกิดความรักความขยันในการเรียนรู้และฝึกซ้อม</p>	<p><u>สื่อวัสดุอุปกรณ์การสอน</u></p> <p>ในบ้านดนตรีไทย สื่อวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้คือ เครื่องดนตรีไทย ประเภทต่าง ๆ ที่ผู้เรียนใช้ปฏิบัติจริงและนำไปแสดงเพื่อประกอบอาชีพจริง ทั้งเครื่องดนตรีไทย (เครื่องไทย) และวงปี่พาทย์มอญ มีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นทักษะทางด้านการศึกษาปฏิบัติ ผู้สอนมีกระบวนการถ่ายทอดโดยใช้เครื่องดนตรี และเทปบันทึกเป็นสื่อวัสดุอุปกรณ์ตัวกลางในการถ่ายทอด ทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีในการศึกษาดนตรีทางด้านการศึกษาปฏิบัติทักษะ</p> <p><u>สถานที่</u></p> <p>ในบ้านดนตรีไทย ห้องที่ใช้การจัดการเรียนการสอนนั้นเป็นอาคารที่ต่อเติมยื่นออกมาจากตัวบ้านและมีลานกว้างหน้าบ้านมุงหลังคายื่นออกมาใช้เป็นพื้นที่ในการถ่ายทอดทางด้านดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจัด บางครั้งก็ใช้ในโรงตัวบ้านบ้าง สถานที่ในการถ่ายทอดไม่ค่อยมีสภาพยืดหยุ่นในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบซึ่งผู้เรียนส่วนใหญ่คือชาวบ้านหรือนักดนตรีมืออาชีพมักให้ความสนใจในเรื่องของเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพมากกว่าสิ่งใด</p>

กระบวนการสอน	
โรงเรียน	บ้านดนตรีไทย
<p><u>การวัดผลและการประเมินผล</u></p> <p>ในโรงเรียน ผู้ถ่ายทอดได้มีการแบ่งรูปแบบการวัดผลและการประเมินผลออกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน ซึ่งได้แก่ การวัดผลและการประเมินผลทางด้านทฤษฎี และทางด้านทักษะ สำหรับการวัดผลทางด้านทฤษฎีนั้นผู้ถ่ายทอดใช้วิธี กระบวนการวัดผลและประเมินผลตามระเบียบของโรงเรียน ซึ่งใช้วิธีออกข้อสอบ สอบช่วง กลางภาค และปลายภาค โดยที่ผู้ถ่ายทอดจะออกข้อสอบให้มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา ให้เป็นไปตามความรู้ที่ผู้ถ่ายทอด ได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ที่อยู่ในห้องเรียนในช่วงเวลาที่มีการจัดการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการเรียนปฏิบัติ ส่วนในด้านการวัดผลและการประเมินผลทางด้านทักษะ ผู้ถ่ายทอดใช้กระบวนการสอบปฏิบัติ ทั้งแบบบุคคล และแบบกลุ่ม</p> <p><u>การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม</u></p> <p>ในโรงเรียน ในขณะที่ผู้ถ่ายทอดได้ถ่ายทอดในเรื่องของการปฏิบัติทักษะ ผู้ถ่ายทอดจะมีการสอนทฤษฎี ควบคู่กันไป โดยวิธีการบรรยายความรู้ อธิบายหลักการบรรยาย อธิบายโครงสร้างเพลง ความเป็นมาเป็นไปของบทเพลง และมีการสอดแทรกความรู้ ปลูกจิตสำนึกทางด้านคุณธรรม จริยธรรมในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะความมีกิริยามารยาทเรียบร้อย ความมีระเบียบวินัย ความขยันหมั่นเพียร ความอดทนและรู้จักหน้าที่ การตรงต่อเวลา ของผู้เรียนทางด้านดนตรีไทย เป็นต้น</p>	<p><u>การวัดผลและการประเมินผล</u></p> <p>ในบ้านดนตรีไทย ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ใช้วิธีการวัดผลและการประเมินผล โดยการให้ผู้เรียนไปออกงานหรือแสดงในงานต่าง ๆ หลังจากการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ จากการปฏิบัติ จนได้เพลงตามที่ผู้ถ่ายทอดได้กำหนดไว้</p> <p><u>การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม</u></p> <p>ในบ้านดนตรีไทย ผู้ถ่ายทอดมีการเน้นย้ำในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม ในด้านต่าง ๆ อยู่เสมอไม่ว่าจะเป็นเรื่อง กิริยามารยาท ความมีระเบียบ ความตรงต่อเวลา ความอดทน รู้จักหน้าที่ รักษาเกียรติความเป็นนักดนตรีที่ดี การไม่เอาเปรียบใคร ไม่โอ้อวดความรู้ความสามารถ การอยู่ในสังคม ตลอดในช่วงการถ่ายทอดของผู้ถ่ายทอด โดยมีการถ่ายทอดด้านการปฏิบัติ มีลักษณะการถ่ายทอดเหมือน พ่อสอนลูก ในครอบครัวเดียวกัน จึงเกิดเป็นความผูกพันกันของครอบครัวความเป็นนักดนตรีที่อยู่ในบ้านเดียวกัน</p>

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในระบบโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่น่าสนใจจากผลการวิจัย โดยผู้วิจัยได้สรุปมาเป็นประเด็นสำคัญได้ 4 ประเด็นดังนี้

1. คุณธรรมและจริยธรรมของผู้ถ่ายทอด
2. การถ่ายทอดทักษะดนตรีไทย
3. การถ่ายทอดดนตรีไทยแบบบูรณาการบ้านโรงเรียน
4. การวัดผลและประเมินผลทางดนตรีไทยในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย
5. ความเป็นครู

1. คุณธรรมและจริยธรรมของผู้ถ่ายทอด

ในการถ่ายทอดดนตรีไทยตั้งแต่อดีต ถึง ปัจจุบัน มีการจัดการเรียนการสอนในระบบบ้าน วัด วัง จนมีการพัฒนาหลักสูตรดนตรีมาสู่สถาบันการศึกษา (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2555) ผู้ถ่ายทอดดนตรีไทย ในระบบโรงเรียนและบ้านดนตรีไทยในการวิจัยพบว่า ผู้ถ่ายทอดเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการเป็นผู้ถ่ายทอดดนตรีไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งสำคัญที่เห็นได้ชัดคือ ผู้ถ่ายทอดเป็นผู้ที่มีลักษณะของครูที่มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี แก่ผู้เรียนในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย เป็นผู้ที่มีกิริยามารยาท มีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา ขยันหมั่นเพียร เสียสละอดทน รู้จักหน้าที่ มีน้ำใจ รักษาเกียรติของความเป็นนักดนตรี ทำให้ผู้เรียนมีความศรัทธาในตัวผู้ถ่ายทอดอย่างมาก ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดและวิธีการในการถ่ายทอดดนตรีไทยของอาจารย์มนตรี ตราโมท ที่จะทำให้นักดนตรีไทยเป็นนักดนตรีไทยหรือเป็นผู้ถ่ายทอดที่ดี (สงบศึก ธรรมวิหาร, 2534) สิ่งเหล่านี้เป็นคุณสมบัติที่สำคัญของนักดนตรีไทย คุณธรรม จริยธรรม ในการถ่ายทอดดนตรีไทย ถือเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูต้องอบรมสั่งสอน ลูกศิษย์ให้เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติของนักดนตรีไทยที่ดี (อุทัย ศาสตรา, 2553) ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้ถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทยในครั้งนี้ ถือได้ว่าเป็นแบบอย่างที่ดีในการเป็นต้นแบบ ของผู้ถ่ายทอด ในหน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่มีการจัดการเรียนการสอนทางด้านดนตรีไทย

2. การถ่ายทอดทักษะดนตรีไทย

กระบวนการถ่ายทอดทางด้านดนตรีไทยของผู้ถ่ายทอดทั้งในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย ในส่วนของการปฏิบัติทักษะ เห็นได้ว่าผู้ถ่ายทอดมีการบรรเลงเป็นลักษณะการสาธิต เพื่อเป็นแนวทางหรือเป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนได้ศึกษาและปฏิบัติ มีการจดจำสัญลักษณ์หลังจากการที่ผู้เรียนได้ฟังเพลงหรือฟังเสียงการบรรเลงเป็นตัวอย่างจากผู้ถ่ายทอด ถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ในรูปแบบการถ่ายทอดดนตรีไทยตั้งแต่อดีตเป็นต้นมา ซึ่งความสอดคล้องกับหลักการทั่วไปในการสอนทักษะดนตรี ที่อยู่ด้วยกัน 7 ประการ ได้แก่ เสียงก่อนสัญลักษณ์ ความถูกต้องและความไพเราะ ความมีดนตรีการ ทักษะการฝึกซ้อม ทักษะการแสดง การประเมินผลตนเอง การแก้ไขพัฒนาปรับปรุงและการพัฒนาทักษะ (Abeles, Hoffer, and Klotman, 1995; Schleuter, 1997) อ้างถึงใน (อุทัย ศาสตรา, 2553) ผู้วิจัยเห็นว่า การถ่ายทอดดนตรีไทยในอดีต เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเป็นผู้ที่มีความจดจำแม่นยำในการจำเสียงในระดับต่าง ๆ ที่ใช้ในการบรรเลงบทเพลงที่มีความซับซ้อน

มากขึ้นโดยเฉพาะเพลงประเภท เพลงเดี่ยว เป็นต้น การถ่ายทอดลักษณะนี้มีความเหมาะสมกับบริบทความเป็นดนตรีไทยเป็นอย่างยิ่ง เห็นควรให้มีการรักษารูปแบบการถ่ายทอดเช่นนี้ต่อไป

3. การถ่ายทอดดนตรีไทยแบบบูรณาการบ้านโรงเรียน

การถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย มีความเหมือนกันในกระบวนการถ่ายทอดบางประการโดยเฉพาะรูปแบบการถ่ายทอดที่ผู้ถ่ายทอดเป็นต้นแบบในการเรียนรู้ ปฏิบัติเป็นแบบอย่าง ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ขั้นตอนในกระบวนการถ่ายทอดของผู้ถ่ายทอดทั้งในโรงเรียนและบ้านดนตรีซึ่งได้นำระบบทั้งสองมาใช้ร่วมกัน โรงเรียน มีการจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบโดยมีโครงสร้างการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา มีผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร และกระบวนการสอน ที่ชัดเจน การถ่ายทอดในโรงเรียนนั้นมีความมุ่งมั่นในเนื้อหาสาระที่ยึดหลักการทฤษฎี ความรู้เพื่อตอบโจทย์มาตรฐานตัวชี้วัดของหลักสูตร ถึงอย่างไรก็ตามธรรมชาติวิชาดนตรีนั้น จะต้องมุ่งมั่นในเรื่องของการได้ฝึกปฏิบัติจริง ให้เกิดทักษะที่มีความชำนาญผู้ถ่ายทอดก็ยึดหลักการถ่ายทอดที่มีลักษณะ เป็นการถ่ายทอดแบบ ตัวต่อตัว หรือการถ่ายทอดเป็นกลุ่มแต่น้อยคน เอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด มีการเรียงลำดับการถ่ายทอดเป็นขั้นตอนอย่างเป็นระบบ สำหรับการถ่ายทอดในบ้านดนตรีนั้น ถึงแม้ว่าจะไม่เน้นในเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับทฤษฎี โดยการเน้นเนื้อหาในการปฏิบัติ มุ่งให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความสามารถและความชำนาญในเชิงปฏิบัติการ การถ่ายทอดที่ผู้ถ่ายทอดต้องทุ่มเท แรงกายและแรงใจ ให้สำหรับการถ่ายทอดที่ต้องมีความอดุสาหะในเชิงการถ่ายทอดให้ผู้เรียนจนกระทั่งผู้เรียนมีความรู้ความสามารถที่จะนำความรู้เหล่านี้ไปประกอบอาชีพได้ เรื่องของความรู้ทางด้านทฤษฎี ผู้ถ่ายทอดก็ได้เสริมองค์ความรู้นี้ให้แก่ผู้เรียนโดยการอธิบายควบคู่กันไปกับการถ่ายทอดด้านการปฏิบัติ มีการแบ่งขั้นตอนในการถ่ายทอดอย่างเป็นระบบ เช่นเดียวกัน ประกอบด้วยองค์ประกอบทางด้านการศึกษา อันได้แก่ ผู้สอน (ผู้ถ่ายทอด) ผู้เรียน (ผู้รับการถ่ายทอด) หลักสูตร (มีการกำหนดบทเพลง) กระบวนการถ่ายทอด (ผู้สอนได้มีการวางระบบขั้นตอนในการถ่ายทอดไว้เป็นลำดับการถ่ายทอดอย่างชัดเจน) เห็นได้ว่า ไม่ว่าจะการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนหรือบ้านดนตรีไทยก็ใช้กระบวนการการถ่ายทอดที่เหมือนกันบางประการ โรงเรียนได้นำทักษะการถ่ายทอดแบบบ้านดนตรีมาใช้ บ้านดนตรีก็นำระบบการถ่ายทอดเชิงวิชาการมาช่วยในการถ่ายทอด มีการสร้างระบบที่ชัดเจนมากขึ้นในการถ่ายทอดตามแบบโรงเรียน ผู้วิจัยจึงขอเรียกลักษณะการจัดการเรียนการสอนที่ใช้กระบวนการทั้งในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทยว่า “การถ่ายทอดดนตรีไทยแบบบูรณาการบ้านโรงเรียน” ซึ่งสอดคล้องกับ ญรฐธ สุธจธิตต์ (2555) ที่กล่าวว่า การเรียนดนตรีไทยมีระบบระเบียบมากขึ้น เรียนเป็นรายวิชา มีการพัฒนาหลักสูตรจากบ้าน วัด วัง เป็นหลักสูตรดนตรีในสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ ได้รับการยอมรับกันอย่างกว้างขวางโดยเฉพาะโรงเรียนที่ให้การสนับสนุนดนตรีไทยและบ้านดนตรีไทยที่มีชื่อเสียงในการผลิตบุคคลากรไปสู่แวดวงการศึกษาทางด้านดนตรี

4. การวัดและการประเมินผลทางด้านดนตรีไทยในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย

การวัดและการประเมินผลมีรูปแบบการวัดผลและประเมินผลที่เหมือนกันของการปฏิบัติทักษะ การถ่ายทอดทางด้านดนตรี สิ่งสำคัญคือการทำผู้เรียนสามารถปฏิบัติเครื่องดนตรีไทยตามความสนใจวิธีการประเมินของครูผู้ถ่ายทอดจึงมักจะใช้ลักษณะให้ผู้เรียน บรรเลงให้ดู หรือให้ฟัง เพื่อที่จะได้ตรวจสอบบทเพลงนั้นๆว่า ครบ หรือ ขาด หรือไม่อย่างไรในขณะที่มีการถ่ายทอด ครูก็

สังเกตไปด้วยรายละเอียดของบทเพลงที่ผู้ถ่ายทอด ถ่ายทอดให้เป็นทักษะเฉพาะตัวบุคคลของผู้ถ่ายทอด ที่ถ่ายทอดไว้ให้กับผู้รับการถ่ายทอด มีการประเมินโดยการแสดงต่อหน้าสาธารณะให้บุคคลทั่วไปได้ชมผลงานจากการศึกษา เป็นลักษณะของ การตรวจสอบความสามารถของผู้เรียนซึ่งสอดคล้องกับ สุวรรณ วังโสภณ (2547) ที่ผู้ถ่ายทอดจะทำการประเมินผลทักษะด้านการบรรเลงตลอดเวลาที่ทำการเรียนการสอนจากการสังเกตทักษะการเล่นของลูกศิษย์ผู้รับการถ่ายทอดการฟัง การบรรเลงในทำนองต่าง ๆ และมีการปรับปรุงแก้ไข และสิ่งที่แตกต่างกันไป การประเมินทางด้านทฤษฎีที่ผู้ถ่ายทอดทั้งในระบบโรงเรียนและระบบบ้านดนตรีให้ความสำคัญที่แตกต่างกันไปในระบบโรงเรียนนั้นผู้ถ่ายทอดให้ความสำคัญระดับหนึ่งโดยมีการถ่ายทอดควบคู่กันไปกับการสอนทักษะมีการวัดและการประเมินเป็นไปตามขั้นตอนตามหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนปฏิบัติตามมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ พ.ศ. 2544 ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการจัดการเรียนรู้โดยตรง สุวรรณ วังโสภณ (2547) เข้าใจเครื่องดนตรีที่ประสมวง รวมถึงสามารถขับร้องและบรรเลงดนตรีโดย การเลือกผสมผสานองค์ประกอบและทักษะดนตรีให้ได้ผลตามความต้องการ ส่วนทางด้านบ้านดนตรีนั้นไม่ได้เน้นหรือให้ความรู้ทางด้านทฤษฎีแก่ผู้รับการถ่ายทอดอย่างชัดเจนเนื่องจากกลุ่มผู้เรียนเหล่านี้มิได้นำความรู้ทางด้านทฤษฎีมาใช้ในการประกอบอาชีพและก็มี การถ่ายทอดบ้างแต่ไม่เป็นทางการ โดยการฝึกทักษะเพื่อให้เกิดความชำนาญก่อนส่วนเรื่องทฤษฎีนั้น ค่อยศึกษาเพิ่มเติมซึ่งสอดคล้องกับ (อาจารย์มนตรี ตราโมท) อ้างถึงใน (สงบศึก ธรรมวิหาร, 2534) ที่กล่าวว่า “การเรียนการสอนในขั้นต้นจึงเริ่มสอนด้วยภาคปฏิบัติเพียงอย่างเดียวส่วนทฤษฎีไปสอนเอาที่ตอนปฏิบัติได้คล่องแคล่วแล้ว” หากวิเคราะห์วิธีการถ่ายทอดดนตรีในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทยก็ จะพบประเด็นบางอย่างที่ทำให้เราเข้าใจว่าการจัดการเรียนการสอนทั้งสองระบบมี การแลกเปลี่ยนวิธีการถ่ายทอดโดยระบบโรงเรียนได้นำวิธีการถ่ายทอดแบบระบบบ้านมาใช้เช่นการ ให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนเครื่องดนตรีที่มีความเหมาะสมกับตนเอง การถ่ายทอดแบบมุขปาฐะ สอดคล้องกับ อุทัย ศาสตร์ (2553) มีการบอกเล่าให้จำ ทำให้ดูแล้วทำตาม การสังเกตในการ ประเมินทางด้านปฏิบัติ เน้นย้ำในด้านการปฏิบัติก่อนจะมีการเสริมความรู้ทางด้านทฤษฎีควบคู่กันไป การมีแผนการจัดการเรียนเพื่อที่จะได้ถ่ายทอดให้เป็นไปตามแผนให้ได้มาตามผลที่คาดว่าจะได้รับซึ่ง สอดคล้องกับ ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2555) เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและระบบ การศึกษา การเรียนดนตรีไทยมีระบบระเบียบมากขึ้น เรียนเป็นรายวิชาและกำหนดการประเมินผล อย่างเป็นระบบมีการพัฒนาหลักสูตร บ้าน วัด วัง เป็นหลักสูตรในสถานศึกษา การนำแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับการถ่ายทอดทางด้านดนตรีไทยทั้งในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย ถือได้ว่าเป็นการผสมผสาน ในการถ่ายทอดและการนำหลักการประเมินผลทางด้านดนตรีไทยในแนวปฏิบัติทั้งในระบบโรงเรียน และระบบบ้านดนตรีไทย การวัดผลและการประเมินผลที่ดีในด้านทักษะควรจะเป็นสิ่งที่ผู้เรียนได้มี โอกาสแสดงความรู้ความสามารถทางด้านทักษะได้อย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการถ่ายทอดทั้งในโรงเรียน และบ้านดนตรีไทย

5.ความเป็นครู

องค์ประกอบที่สำคัญตามทฤษฎีทางการศึกษา ประกอบด้วยสิ่งสำคัญ อยู่ 4 ส่วน อันได้แก่ ครูหรือผู้สอน ผู้เรียนหรือนักเรียน สาระ และกระบวนการสอน (Steiner, 1988) ครูผู้สอนทั้งในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทยต้องเป็นผู้ที่มีทักษะการสอนที่ดี มีความรู้ ความอดทน มี

การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน เป็นผู้ที่มีการบวนการในการจัดการเรียนรู้อย่างเข้าใจในตัวผู้เรียน ปฏิบัติตัวให้มีความเหมาะสมทั้ง กาย วาจา และใจ เป็นแบบอย่างที่ดีต่อลูกศิษย์อยู่เสมอ (Kilgo, 1970) การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา โดยมีอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล เป็นผู้สอนนั้น พบว่า ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านทักษะอย่างมาก ชำนาญทั้งเครื่องปั้นพาทย์ (ระนาดเอก) และเครื่องสาย (ซิม) ได้รับการถ่ายทอดความรู้จากครูที่มีความสามารถชั้นสูง อาจารย์เป็นผู้สอน โดยมีวิธีการสอนที่ดี เอาใจใส่ผู้เรียนอย่างจริงจัง พร้อมทั้งเป็นแบบอย่างโดยเฉพาะเรื่องตรงต่อเวลาในการฝึกซ้อม สิ่งนี้จึงส่งผลให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเป็นคนเก่ง ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และเป็นที่ยอมรับจากคนดนตรีทั่วไปเป็นอย่างมาก ในบ้านดนตรีไทย ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เป็นผู้ที่มีความสามารถทางด้านดนตรีประเภทเครื่องปั้นพาทย์เป็นอย่างมากทั้งเครื่องปั้นพาทย์ไทยและปั้นพาทย์มอญ (ชำนานุเคราะห์และซิมมอญ) ได้ศึกษาทางดนตรีกับครูผู้มีความรู้ความสามารถโดยตรง เป็นผู้ใหญ่อำเภอหัวหนอง เป็นผู้นำที่มีจิตใจเมตตา ไม่เอาเปรียบลูกน้อง อยู่ในศีล เป็นตัวอย่างให้แก่ลูกหลาน จึงมีผู้คนมาศึกษา และเป็นสมาชิกในวง ทำให้วงดนตรีไทยของท่านอยู่ยาวนานกว่า 100 ปี ครูทั้งสองท่าน เป็นผู้ที่ได้ศึกษาดนตรีมาโดยตรง เก่งทางด้านทักษะ มีวิธีการสอนที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม ส่งผลดีให้ผู้เรียนในแต่ละระบบการศึกษาทั้งในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย เห็นได้ว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทยเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีการจัดการเรียนการสอนที่ดี มีความอดทน เอาใจใส่ในการสอนเสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ลูกศิษย์อย่างเสมอ สอดคล้องกับณรุทธ์ สุทนต์ (2553) กล่าวว่า ครูดนตรีที่มีความรู้ความสามารถและมีคุณภาพในการสอนผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถซาบซึ้งในดนตรีได้อย่างแท้จริงตามบทบาทและฐานะของตนมีกระบวนการและวิธีการสอนอย่างเป็นขั้นตอน ส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ความสามารถในฝีมือของตนได้เป็นอย่างดี อีกประการคือ เมื่อผู้เรียนมีความศรัทธาในผู้สอน ทั้ง ความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความเป็นครูที่สมบูรณ์ ตามที่มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า ครู ไว้เป็นจำนวนมาก ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนยึดเอาหลักคำสอนต่าง ๆ ที่ได้จากครูผู้สอนไปปฏิบัติ จนนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิต ดังเช่น ผู้เรียนในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา และบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดการเรียนการสอนด้านดนตรีไทยในแต่ละหน่วยงานนั้นควรต้องศึกษารูปแบบกระบวนการและความเหมาะสมของหน่วยงานแต่ละที่ให้ดีเสียก่อน เนื่องจากแต่ละหน่วยงานย่อมมีข้อจำกัดบางประการ เป็นตัวแปรที่สำคัญในการพิจารณาความเหมาะสมในการจัดการเรียนรู้อีกแก่ผู้เรียน
2. การจัดการศึกษาที่สมบูรณ์ทางด้านดนตรีนั้น จะเกิดความสมบูรณ์ได้ สิ่งสำคัญคือ ต้องมีเครื่องดนตรีที่มีความเหมาะสมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ จากเครื่องดนตรีจริง ที่มีคุณภาพ โดยหน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาใดที่จัดการศึกษาควรพิจารณาเรื่องคุณภาพเครื่องดนตรีให้ดียิ่งจะได้เหมาะสมกับผู้เรียน

3. สถานศึกษาในแต่ละสถาบัน ที่มีการจัดการการเรียนการสอนทางด้านดนตรีนั้นมีความพร้อมที่แตกต่างกันไป ผลการวิจัยดังกล่าวเป็นเพียงตัวอย่างในการศึกษา และเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในการจัดการเรียนรู้จึงควรพิจารณาตามความเหมาะสมเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาหรือการจัดการศึกษาในหน่วยงาน ต่าง ๆ ทั้งผู้เรียน ผู้สอน หลักสูตร และกระบวนการ ในการจัดการเรียนการสอนด้านดนตรีไทย

4. ผู้วิจัยเห็นว่าการถ่ายทอดด้านดนตรีไทยในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ควรมีการเพิ่มเติมเนื้อหาสาระด้านทฤษฎีให้แก่ผู้เรียนมากขึ้นเนื่องจากผู้เรียนจะต้องนำไปใช้ในการสอบเพื่อเข้าศึกษาต่อในสถาบันระดับอุดมศึกษา และเป็นความรู้เชื่อมโยงในการปฏิบัติทักษะต่อไป

5. ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนทางด้านดนตรีไทยในบ้านดนตรีผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ควรมีการเพิ่มเนื้อหาและวิธีการสอนตามแบบอย่างในโรงเรียนบ้างเนื่องจากผู้เรียนในบ้านบางส่วนก็ไปเป็นวิทยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนเพื่อถ่ายทอดให้กับผู้เรียนได้ดีขึ้น เห็นว่าผู้เรียนในบ้านดนตรีควรศึกษากระบวนการสอนในโรงเรียนควบคู่กันไปเพื่อจะได้เป็นประโยชน์ต่อการสอนความรู้แก่เยาวชนต่อไปในอนาคตข้างหน้า

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดทางด้านดนตรีไทยในโรงเรียนทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก เพื่อให้สะท้อนปัญหาของการถ่ายทอดพร้อมกับคิดค้นวิธีปรับปรุงแก้ไขในการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนได้ครอบคลุม

2. ควรมีการศึกษาการถ่ายทอดดนตรีที่มีลักษณะประเภทเพลงพื้นบ้านและเพลงพื้นเมืองทั้งในโรงเรียนและบ้านดนตรีเพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทางด้านดนตรีพื้นบ้านและดนตรีพื้นเมืองต่อไป

รายการอ้างอิง

- Bandura, A., Ross, D., & Ross, S. A. (1961). Transmission of aggression through imitation of Aggressive models. *Journal of Abnormal and Social Psychology*.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of education*. New York: McGraw-Hill.
- Hess, G. (1980). *Basic principles of curriculum and instruction*. Chicago: University of Chicago Press.
- Kilgo, R. D. (1970). *What the good teacher does: Improving college and university*. Florida USA.
- Steiner, E. (1988). *Methodology of theory building*: Edocology Research Associates.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กัลยา เกลื่อนสุข. (สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2557).
- กาญจนา คุณานุรักษ์. (2527). หลักสูตรและการพัฒนา. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กิตติพงษ์ ชุมชูจันทร์. (สัมภาษณ์, 25 มีนาคม 2557).
- คุณหญิงจีน ศิลปบรรเลง. (2521). ผู้เรียนดนตรีและนักดนตรี. กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์.
- ครูสภา. (2539). เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูสภา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ครูสภาลาดพร้าว.
- จริยา เหนียนเฉลย. (2549). เทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- จิตรลดา สุทธิเรือง. (สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2556).
- ชวาล แพร์ตุล. (2518). เทคนิคการวัดผล: วัฒนาพานิช.
- ชัยวัฒน์ภัทร เลาสัตย์. (2551). การศึกษาการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรมในโรงเรียนวิถิพุทธ ระดับประถมศึกษา จังหวัดสงขลา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูชาติ พิณพาทย์. (2539). มหาวิทยาลัยบูรพากับนักดนตรีไทยภาคตะวันออก. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เขวงศักดิ์ โปธิสมบัติ. (สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2555).
- ณภัทร วงศ์วุฒิ. (สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2557).
- ณรงค์ เขียนทองกุล. (2539). มานุษยวิทยาการดนตรี: กรณีศึกษาบ้านบางลำพู. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2539). ดนตรีศึกษา: สารและข้อคิดที่น่านั่ง. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2541). เพลงพื้นบ้านท่าโพ: เนื้อหาดนตรีและการสืบทอด. กรุงเทพมหานคร: สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2544). พฤติกรรมการสอนดนตรี. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2547). ดนตรีศึกษา: หลักการและสาระสำคัญ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ณัฐธิดา สุทธิจิตต์. (2553). ดนตรีศึกษา: หลักการและสาระสำคัญ ฉบับปรับปรุงแก้ไข.
กรุงเทพมหานคร: สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐธิดา สุทธิจิตต์. (2555). ดนตรีศึกษา: หลักการและสาระสำคัญ ฉบับปรับปรุงแก้ไข ครั้งที่ 9.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐวรรณ นกยูงทอง. (สัมภาษณ์, 25 มีนาคม 2557).
- ณัฐวรรณ สุภาชีพ. (สัมภาษณ์, 25 มีนาคม 2557).
- ณัฐวุฒิ การะกิจ. (สัมภาษณ์, 27 มิถุนายน 2557).
- เดโช สวานานนท์. (2512). ปทานุกรมจิตวิทยา. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- ถาวร แสงจิต. (สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2557).
- ถาวร แสงจิต. (สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2556).
- ทศไนย อายุเจริญ. (2534). สภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
ประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิวา แสงจิต. (สัมภาษณ์, 6 สิงหาคม 2556).
- ทิตนา แคมมณี. (2544). รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2550). วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2552). 14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนพร พิทักษ์กุล. (สัมภาษณ์, 31 มีนาคม 2557).
- ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์. (สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2557).
- ธัญพร ทับมี. (สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2556).
- บุญนภา เจริญสืบทอง. (สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2555).
- บุญนภา เจริญสืบทอง. (สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2557).
- บุญนภา เจริญสืบทอง. (สัมภาษณ์, 30 กรกฎาคม 2556).
- ประดิษฐ์ อินทนิล. (2553). ผากรักเอาไว้ในเพลง. ชลบุรี.
- ประดิษฐ์ อินทนิล. (สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2556).
- ประดิษฐ์ อินทนิล. (สัมภาษณ์, 19 มีนาคม 2555).
- ประดิษฐ์ อินทนิล. (สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2557).
- ปรีวิทย์ ไวทยาชีวะ. (2551). การศึกษากระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของช่างพื้นเมืองเชียงใหม่
ในการทำตุ้งล้านนาด้วยวิธีการฉลุลายกระดาษ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปัญญา รุ่งเรือง. (2533). การศึกษาแนวคิดในการสอนเพื่อพัฒนาดนตรีไทยของผู้สอนดนตรีไทย
ระดับอุดมศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พันธ์ศักดิ์ พลสารมย์. (2532). การศึกษาพฤติกรรมการสอนดนตรีไทยในสหวิทยาอีสานใต้. จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์. (2551). การศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

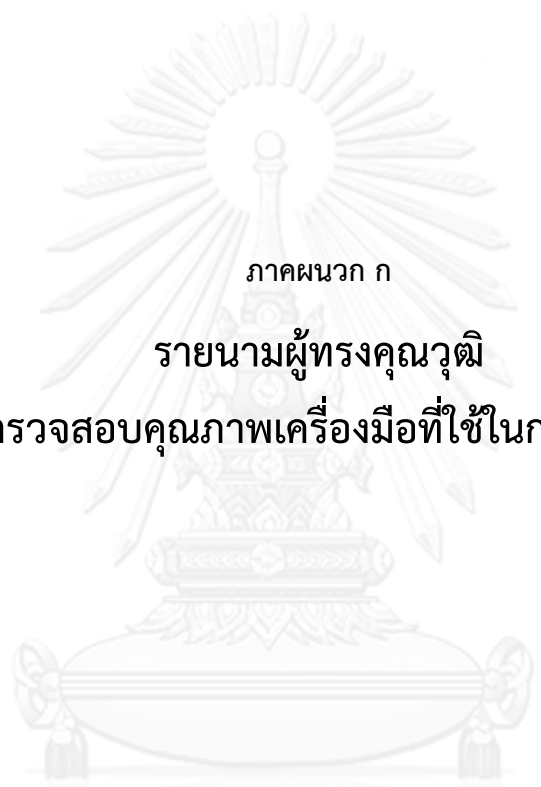
- พีรพร สุทธา. (2550). ป่าพทย์พิธีกรรมในอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เพียงจันทร์ ทองปาน. (2540). สภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ผู้สอน และผู้จัดทำหลักสูตร เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาที่มีผู้เรียนน้อยของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาประเภทนอกระบบโรงเรียน กรุงเทพมหานคร. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มาศสุภา ศรีสุก้อง. (2531). พัฒนาของการศึกษาวิชาชีพดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ประเภทนอกระบบโรงเรียน กรุงเทพมหานคร. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เมืองปาย งามแสงรัตน์. (สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2557).
- รัตนา พุ่มไพศาล. (2533). วิทยาการสอนสำหรับการสอนนอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- เรื่องวิทย์ นนทะภา และคณะ. (2541). เอกสารการสอนวิชาสื่อและเทคโนโลยีการสอน. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา. (2554). คู่มือนักเรียนและผู้ปกครองโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี.
- ลำพอง บุญชูช่วย. (2530). การสอนเชิงระบบ. ปทุมธานี: วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์.
- วรรณกรรม พงษ์สีชมพู. (สัมภาษณ์, 2 เมษายน 2557).
- วรรณิสภา ประเสริฐสุภวิทย์. (2555). การศึกษาต้นแบบความเป็นครูดนตรี: กรณีศึกษา พันเอกชูชาติ พิทักษากร ศิลปินแห่งชาติ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณณี แกมเกต. (2551). วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). พัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่. กรุงเทพมหานคร: ธเนศวรการพิมพ์.
- วิมาลา ศิริพงษ์. (2538). การสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีไทยในสังคมไทยปัจจุบัน : ศึกษากรณีสกุล พาทยโกศล และสกุลศิลปบรรเลง. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิณา ธนาไชยสกุล. (2547). การศึกษาการจัดการเรียนการสอนรายวิชาจิตกรรม โดยบูรณาการวิธีการสอนศิลปศึกษาแบบมีหลักเกณฑ์เป็นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาศิลปศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศักดิ์ สุนทรเสณี. (2531). เจตคติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดชลบุรี.
- สงบศึก ธรรมวิหาร. (2534). แนวคิดและวิธีการของมนตรี ตราโมท ในการอนุรักษ์และถ่ายทอดดนตรีไทยและเพลงไทย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สงบศึก ธรรมวิหาร. (2545). ดุริยางค์ไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันวิจัยวัฒนธรรมและศิลปะ. (2553). การประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งที่ 30. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สถาบันวิจัยวัฒนธรรมและศิลปะ. (2554). การประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งที่ 31. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมคิด เกื้อนสุข. (สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2557).

- สายพิน พุทธิสาร. (2543). การศึกษาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนที่ได้รับรางวัลการประกวดวงดนตรีไทยด้วยพระราชทาน
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สาโรช บัวศรี. (2522). จริยธรรมไทยในปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สิริลักษณ์ แสงชูโต. (2551). รายงานวิจัยเรื่อง การออกแบบห้องเรียนต้นแบบสำหรับเด็กออทิสติก ระดับ
ประถมศึกษา. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุกรี เจริญสุข. (2551). การศึกษาดนตรีไทยในประเทศไทย Retrieved 2 กุมภาพันธ์ 2555, from [http
// prathom.swu.ac.th/485204/06_journal.htm](http://prathom.swu.ac.th/485204/06_journal.htm)
- สุพจน์ จุกลิ้น. (สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2557).
- สุรพล สุวรรณ. (2551). ดนตรีไทยในวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สุรพล สุวรรณ และคณะ. (2554). บ้านพาทย์โกศลแหล่งถ่ายทอดวัฒนธรรมด้านดนตรีไทย.
กรุงเทพมหานคร: แผงไทย.
- สุวรรณ วังโสภณ. (2547). การศึกษาวัฒนธรรมการถ่ายทอดดนตรีประจำชาติไทยและญี่ปุ่น
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสาวภาคย์ อุดมวิชัยรัตน์. (สัมภาษณ์, 24 มีนาคม 2557).
- โสจิรัตน์ บุญเรือง. (สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2557).
- เหมราช เหมหงษา. (2541). วิวัฒนาการการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้: การศึกษาเชิงประวัติศาสตร์.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อดิศักดิ์ คงประเสริฐ. (สัมภาษณ์, 7 สิงหาคม 2556).
- อรวรรณ สันติกุล. (สัมภาษณ์, 24 มีนาคม 2557).
- อัญชลี ปานแจ่ม. (2541). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2539
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง.
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). หลักการสอน. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- อำไพ ตรีณสาร. (2547). เอกสารประกอบการสอนวิชาศิลปะในโรงเรียนประถมศึกษา: สาขาวิชา
ศิลปศึกษาภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทัย ศาสตรา. (2553). การศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงระนาดเอกของครูประสิทธิ์ ถาวร
ศิลปินแห่งชาติ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ
ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์

- ผู้เชี่ยวชาญดนตรีไทย ทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติดนตรี
- อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ผู้ช่วยคณบดี ฝ่ายงานวิจัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประสบการณ์ในการเป็นครุดนตรีมากกว่า 10 ปี

2. อาจารย์ ดร. อาพันธ์นิต เจนจิต

- หัวหน้าภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- อาจารย์ผู้สอนวิชานาฏศิลป์ สาขาวิชา การสอนดุริยางคศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พงษ์ลดา ธรรมพิทักษ์กุล

- อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 สำหรับผู้ถ่ายทอดในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2 สำหรับผู้รับการถ่ายทอดในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย

แบบสังเกตเพื่อเก็บข้อมูลการถ่ายทอดในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย

แบบสอบถามสำหรับผู้รับการถ่ายทอดในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เครื่องมือในการวิจัย

เรื่อง การศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์
2. แบบสังเกต
3. แบบสอบถาม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

คณาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

อาจารย์ ดร.ดเนินญา อุทัยสุข

ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร. ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

รองศาสตราจารย์ อรรวรรณ บรรจงศิลป์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
แบบสัมภาษณ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

เรื่อง การศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย

ผู้วิจัย

นายนิพนธ์ กล้ากล่อมจิตร

538 33465 27

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร.ณรุทธ์ สุธงจิตต์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

สำหรับ

สัมภาษณ์ผู้ถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย
(อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิลและผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต)

เรื่อง

การศึกษาวีธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย

ผู้วิจัย: นายนิพนธ์ กล้ากล่อมจิตร

โทรศัพท์ : (086) 3822548

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: รองศาสตราจารย์ดร. ณรุทธิ์ สุทธจิตต์

ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เครื่องมือในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

สำหรับ

ใช้สัมภาษณ์ผู้ถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน และบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต

เรื่อง การศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน และ บ้านดนตรีไทย

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน และบ้านดนตรีไทย: กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพาและ บ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต และเพื่อเสนอแนวทางการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย ผู้วิจัยขอความกรุณา ขอสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ในการนำไปวิเคราะห์ผลการวิจัยต่อไป

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ แนวทางการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา และบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 (ผู้ถ่ายทอดในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย)

สัมภาษณ์อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิลและผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต

แบบสัมภาษณ์นี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด โดยการแบ่งคำถามออกเป็น 5 ตอน ประกอบไปด้วย 1.วิธีการถ่ายทอด 2.สื่อการสอน 3.สถานที่ 4.การวัดและการประเมิน 5.การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม

ชื่อ-นามสกุล (ผู้ให้สัมภาษณ์)

โรงเรียน/หน่วยงาน.....สังกัด.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

วัน/เดือน/ปี ที่ให้สัมภาษณ์.....เวลา

1.วิธีการถ่ายทอด

1.1 อาจารย์มีวัตถุประสงค์อย่างไรในการถ่ายทอดดนตรีไทยทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ

.....
.....

1.2 อาจารย์มีรูปแบบ (บรรยาย สาธิต ทดลอง ฯ) วิธีการถ่ายทอดด้านทฤษฎีดนตรีไทยอย่างไร

.....
.....

1.3 อาจารย์มีรูปแบบ (บรรยาย สาธิต ทดลอง ฯ) วิธีการถ่ายทอดด้านปฏิบัติดนตรีไทยอย่างไร

.....
.....

1.4 อาจารย์มีขั้นตอนวิธีการถ่ายทอดด้านทฤษฎีดนตรีไทยอย่างไร

.....
.....

1.5 อาจารย์มีขั้นตอนวิธีการถ่ายทอดด้านปฏิบัติดนตรีไทยอย่างไร

.....
.....

1.6 อาจารย์มีเทคนิค (ทำให้การสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น) การถ่ายทอดเป็นพิเศษอย่างไรบ้าง

.....
.....

1.7 อาจารย์มีความคิดเห็นอย่างไรต่อการถ่ายทอดดนตรีไทยของครูในปัจจุบัน
(ทั้งในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย)

.....

.....

2. สื่อการสอน

2.1 อาจารย์ใช้อะไรบ้างมาเป็นสื่อในการถ่ายทอดเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้

.....

.....

2.2 อาจารย์มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาและคัดเลือกสื่อเพื่อนำมาถ่ายทอดดนตรีไทยอย่างไร

.....

.....

2.3 อาจารย์มีรูปแบบวิธีการ และขั้นตอน การนำสื่อมาใช้ในการถ่ายทอดอย่างไร

.....

.....

2.4 อาจารย์มีสื่อลักษณะพิเศษ (เฉพาะตัวผู้ถ่ายทอด) ที่ใช้ในการถ่ายทอดด้านทฤษฎีหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

2.5 อาจารย์มีสื่อลักษณะพิเศษ (เฉพาะตัวผู้ถ่ายทอด) ที่ใช้ในการถ่ายทอดด้านปฏิบัติหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

2.6 อาจารย์มีความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอย่างไรต่อการนำสื่อการสอนมาใช้ในการถ่ายทอดดนตรีไทย

.....

.....

3. สถานที่

3.1 อาจารย์ใช้พื้นที่หรือสถานที่ใดบ้างในการถ่ายทอดดนตรีไทย

.....

.....

3.2 อาจารย์มีหลักเกณฑ์พิจารณาคัดเลือกสถานที่หรือแนะนำคัดเลือกสถานที่อย่างไรในการถ่ายทอด

.....

.....

3.3 อาจารย์มีรูปแบบการจัดห้องเรียนในด้านการถ่ายทอดทฤษฎีอย่างไร

.....

.....

3.4 อาจารย์มีรูปแบบการจัดห้องเรียนในด้านการถ่ายทอดปฏิบัติอย่างไร

.....

.....

3.5 อาจารย์ได้กำหนดหรือสร้างสภาพแวดล้อมทั่วไปของสถานที่ที่ใช้ถ่ายทอดอย่างไร

.....

.....

3.6 อาจารย์มีความคิดเห็นหรือแนะนำด้านสถานที่ในการถ่ายทอดดนตรีไทยอย่างไร

.....

.....

4. การวัดและการประเมิน

4.1 อาจารย์มีรูปแบบการวัดผลและการประเมินผลในการจัดการเรียนการสอนอย่างไร

.....

.....

4.2 อาจารย์มีหลักการวัดและประเมินผลด้านใดบ้าง (ด้านความรู้ ความเข้าใจ นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ ทักษะ เนื้อหา ทักษะคิด) และอย่างไร

.....

.....

4.3 อาจารย์มีขั้นตอนอย่างไรในการวัดและประเมินผลทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติจากการถ่ายทอดดนตรีไทย

.....

.....

5. การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม

5.1 ในการถ่ายทอดอาจารย์ได้สอดแทรกในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ผู้เรียนบ้างหรือไม่ และสอดแทรกอย่างไร

.....

.....

5.2 อาจารย์ใช้หลักธรรมใดในการปฏิบัติเพื่อเป็นแบบอย่างให้แก่ผู้เรียน

.....

.....

5.3 อาจารย์ได้ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ด้านใดบ้างให้แก่ผู้เรียน (กิริยามารยาท ระเบียบวินัย ฯ)

.....

.....

5.4 อาจารย์มีความคิดเห็นอย่างไรต่อการปฏิบัติตนของครูผู้สอนทางด้านดนตรีไทยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมและจริยธรรม

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2

(สัมภาษณ์ ผู้รับการถ่ายทอดในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย)

แบบสัมภาษณ์นี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด โดยการแบ่งคำถามออกเป็น 5 ตอน ประกอบไปด้วย 1.วิธีการถ่ายทอด 2.สื่อการสอน 3.สถานที่ 4.การวัดและการประเมิน 5.การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม

ชื่อ-นามสกุล (ผู้ให้สัมภาษณ์)

โรงเรียน/หน่วยงาน.....สังกัด.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

วัน/เดือน/ปี ที่ให้สัมภาษณ์.....เวลา

1.วิธีการถ่ายทอด

1.1 ผู้เรียนคิดว่าการถ่ายทอดของผู้สอนมีวัตถุประสงค์อย่างไรในการถ่ายทอดดนตรีไทยทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ

.....

1.2 รูปแบบ (บรรยาย สาธิต ทดลอง ฯ) วิธีการถ่ายทอดด้านทฤษฎีดนตรีไทยของผู้สอนเป็นอย่างไร

.....

1.3 รูปแบบ (บรรยาย สาธิต ทดลอง ฯ) วิธีการถ่ายทอดด้านปฏิบัติดนตรีไทยของผู้สอนเป็นอย่างไร

.....

1.4 ผู้สอนมีขั้นตอน (แยกเป็นลำดับ) วิธีการถ่ายทอดด้านทฤษฎีดนตรีไทยอย่างไร

.....

1.5 ผู้สอนมีขั้นตอน (แยกเป็นลำดับ) วิธีการถ่ายทอดด้านปฏิบัติดนตรีไทยอย่างไร

.....

1.6 ผู้เรียนได้เรียนรู้เทคนิค (ทำให้การสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น) การถ่ายทอดเป็นพิเศษอย่างไรบ้าง

.....

1.7 ผู้เรียนมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการถ่ายทอดดนตรีไทยของครูผู้สอนทั้งต่อรายบุคคลและภาพรวม (ผู้สอนและครูทั่วไป)

.....

.....

2.สื่อการสอน

2.1 ผู้เรียนใช้อะไรบ้างมาเป็นสื่อช่วยในการเรียนรู้ด้านดนตรีเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้

.....

.....

2.2 ผู้เรียนมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาและคัดเลือกสื่อเพื่อนำมาเรียนรู้ดนตรีไทยอย่างไร

.....

.....

2.3 รูปแบบวิธีการ และขั้นตอน การนำสื่อมาใช้ในการถ่ายทอดของผู้สอนเป็นอย่างไร

.....

.....

2.4 ผู้สอนมีสื่อลักษณะพิเศษ (เฉพาะตัวผู้ถ่ายทอด) ที่ใช้ในการถ่ายทอดด้านทฤษฎีหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

2.5 ผู้สอนมีสื่อลักษณะพิเศษ (เฉพาะตัวผู้ถ่ายทอด) ที่ใช้ในการถ่ายทอดด้านปฏิบัติหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

2.6 ผู้เรียนมีความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอย่างไรต่อการนำสื่อการสอนมาใช้ในการถ่ายทอดดนตรีไทย

.....

.....

3.สถานที่

3.1 ผู้เรียนใช้พื้นที่หรือสถานที่ใดบ้างในการถ่ายทอดดนตรีไทยและมีความคิดเห็นอย่างไร

.....

.....

3.2 ผู้เรียนคิดว่าอาจารย์มีหลักเกณฑ์พิจารณาคัดเลือกสถานที่หรืออย่างไรในการถ่ายทอด

.....

.....

3.3 รูปแบบการจัดห้องเรียนในด้านการถ่ายทอดทฤษฎีเป็นอย่างไร

.....

.....

3.4 รูปแบบการจัดห้องเรียนในด้านการถ่ายทอดปฏิบัติเป็นอย่างไร

.....

.....

3.5 ผู้สอนได้กำหนดหรือสร้างสภาพแวดล้อมทั่วไปของสถานที่ที่ใช้ถ่ายทอดอย่างไร

.....

.....

3.6 ผู้เรียนมีความคิดเห็นหรือแนะนำด้านสถานที่ในการเรียนรู้ดนตรีไทยอย่างไร

.....

.....

4.การวัดและการประเมิน

4.1 ผู้เรียนได้รับการวัดผลและการประเมินผล (การสอบ แสดงให้ดู ฯ) ในการจัดการเรียนการสอนอย่างไร

.....

.....

4.2 ผู้เรียนคิดว่าผู้สอนมีหลักการวัดและประเมินผลด้านใดบ้าง (ด้านความรู้ ความเข้าใจ นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ ทักษะ เนื้อหา ทักษะคิด) และอย่างไร

.....

.....

4.3 ผู้สอนมีขั้นตอนอย่างไรในการวัดและประเมินผลทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติจากการถ่ายทอดดนตรีไทย

.....

.....

5. การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม

5.1 ในการถ่ายทอดผู้สอนได้สอดแทรกในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ผู้เรียนบ้างหรือไม่และสอดแทรกอย่างไร

.....

.....

5.2 ผู้เรียนคิดว่าผู้สอนปฏิบัติตนเพื่อเป็นแบบอย่างให้แก่ผู้เรียนในด้านใดบ้าง

.....

.....

5.3 ผู้สอนได้ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ด้านใดบ้างให้แก่ผู้เรียน (กิริยามารยาท ระเบียบวินัย ฯ)

.....

.....

5.4 ผู้เรียนมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการปฏิบัติตนของครูผู้สอนทางด้านคุณธรรมจริยธรรมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมและจริยธรรม (ต่อผู้สอนที่ได้ศึกษาและผู้สอนทั่วไป)

.....

.....

แบบสังเกต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เครื่องมือในการวิจัย

สำหรับ

ผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางในการสังเกตวิธีการถ่ายทอดของผู้สอนและผู้รับการถ่ายทอดดนตรีไทย

เรื่อง

การศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย

ผู้วิจัย: นายนิพนธ์ กล้ากลุ่มจิตร

โทรศัพท์ : (086) 3822548

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: รองศาสตราจารย์ดร. ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์

ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสังเกตเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทย ในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย: กรณีศึกษา

โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา และบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต

1. ผู้เรียนมีหลักการ และเทคนิคที่ได้รับจากการถ่ายทอดดนตรีไทยของผู้ถ่ายทอดอย่างไร

.....

.....

2. ผู้เรียนได้รับความรู้จากการถ่ายทอดดนตรีไทยด้านทักษะและทฤษฎีอย่างไร

.....

.....

3. คุณธรรม จริยธรรมที่ผู้เรียนได้รับจากการถ่ายทอดดนตรีไทยของผู้ถ่ายทอดได้มาอย่างไร

.....

.....

4. ผู้เรียนได้รับการวัดและการประเมินผลทางการถ่ายทอดดนตรีไทยอย่างไร

.....

.....

5. ขั้นตอนการเรียนรู้ กระบวนการ ขั้นตอนในการศึกษา เป็นอย่างไร

.....

.....

แบบสอบถาม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เครื่องมือในการวิจัย

สำหรับ

ผู้รับการถ่ายทอดดนตรีไทย

ในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพาและบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต

เรื่อง

การศึกษาวีธีการถ่ายทอดดนตรีไทย ในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย

ผู้วิจัย: นายนิพนธ์ กล้ากลุ่มจิตร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โทรศัพท์ : (086) 3822548

CHULALONGKORN UNIVERSITY

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: รองศาสตราจารย์ดร. ณรุทธ์ สุทธจิตต์

ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

สำหรับ

ผู้รับการถ่ายทอดดนตรีไทย

ในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพาและบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต
เรื่อง การศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทย ในโรงเรียน และ บ้านดนตรีไทย:

กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพาและ บ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน และบ้าน
ดนตรีไทย: กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพาและ บ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่
ถาวร แสงจิตและเพื่อเสนอแนวทางการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย ผู้วิจัยขอ
ความกรุณาในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ให้ครบทุกข้อคำถาม เพื่อความสมบูรณ์ในการวิเคราะห์
ผลการวิจัยต่อไป

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากกรอบแนวคิดในการวิจัย ในส่วนของการถ่ายทอด ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ผู้สอน
ผู้เรียน หลักสูตร กระบวนการ (Steiner, 1988) ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของ
ผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนของผู้เรียน ที่ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับ ภูมิหลัง ความรู้ทางทฤษฎีและ
ทักษะ บุคลิกภาพ

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการแนวทางการถ่ายทอดดนตรีไทย
ในระบบโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย

จากกรอบแนวคิดในการวิจัย ในส่วนของการถ่ายทอด ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร กระบวนการ (Steiner, 1988) ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการแนวทางการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนและ บ้านดนตรีไทย โดยศึกษาในส่วนของผู้เรียน หลักสูตร และกระบวนการ โดยผู้วิจัยมุ่งศึกษาดังนี้

- 1.ด้านผู้เรียน ประกอบไปด้วย ภูมิหลัง ความรู้ทางทฤษฎีและทักษะ บุคลิกภาพ ทักษะ
 - 2.ด้านหลักสูตร ประกอบไปด้วย เนื้อหาสาระ เอกสารประกอบการสอน
 - 3.ด้านกระบวนการ ประกอบไปด้วย วิธีการ สื่อการสอน สถานที่ การวัดและการประเมินผล
- การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่อง () ให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

ชื่อ-สกุล..... อายุ.....
โรงเรียน/ที่ทำงาน/วุฒิการศึกษา.....
ที่อยู่(ปัจจุบัน)..... หมู่ที่..... ตำบล..... อำเภอ.....
จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการถ่ายทอดดนตรีไทยดนตรีไทยในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา และบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่อาว แสงจิต

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้แล้วแสดงความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการถ่ายทอดดนตรีไทย ในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพาและบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่อาว แสงจิต โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องตัวเลขขวามือตามลำดับความคิดเห็นของท่าน

1.ด้านวิธีการ กระบวนการ การถ่ายทอด

ข้อ ที่	ด้านวิธีการ กระบวนการ การถ่ายทอด	ระดับความคิดเห็น		
		น้อย	ปาน กลาง	มาก
1.	ผู้เรียนมีความประทับใจ ต่อ วิธีการ การถ่ายทอดในด้านดนตรี			
2.	การถ่ายทอดดนตรีไทยมีระบบและลำดับขั้นตอนในการถ่ายทอดดนตรีไทย			
3.	การถ่ายทอดดนตรีไทยมีวิธีการถ่ายทอดอย่างหลากหลายและน่าสนใจ			
4.	การถ่ายทอดดนตรีไทยมีความสอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในด้านดนตรีไทยหรือสาระการเรียนรู้ศิลปะ			
5.	มีการผสมผสานความรู้ทางด้านทฤษฎีและทักษะในด้านดนตรีไทย			
6.	ผลการจัดการเรียนรู้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้			
7.	ผู้สอนมีความตระหนักร้อยในเรื่องของขั้นตอนและวิธีการถ่ายทอดทางด้านดนตรีไทย			
8.	ทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนทักษะทางด้านดนตรีไทย			
9.	ทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนทฤษฎีทางด้านดนตรีไทย			
10.	ทำให้ผู้เรียนมีความรักและเกิดความขยันในการเรียนรู้และฝึกซ้อม			

2.ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์

ข้อ ที่	ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์	ระดับความคิดเห็น		
		น้อย	ปาน กลาง	มาก
1.	ผู้สอนมีสื่อวัสดุอุปกรณ์ในการถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีไทย			
2.	สื่อการสอนมีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมตามเนื้อหาการเรียนรู้			
3.	มีการนำสาธิต การปฏิบัติ จริง ในการถ่ายทอดทางด้านดนตรีไทย			
4.	มีสื่อการสอนที่เหมาะสม ในกระบวนการการถ่ายทอดดนตรีไทย			
5.	สื่อการถ่ายทอดดนตรีไทยมีความทันสมัย ใช้ได้ในระดับสากล			
6.	สื่อการถ่ายทอดนำไปสู่ผลการจัดการเรียนรู้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้			
7.	สื่อการถ่ายทอดทำให้ผู้สอนเป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการการถ่ายทอดทางด้านดนตรีไทย			
8.	สื่อการถ่ายทอดดนตรีไทยทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนทักษะทางด้านดนตรีไทย			
9.	สื่อการถ่ายทอดดนตรีไทยทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนทฤษฎีทางด้านดนตรีไทย			
10.	สื่อการถ่ายทอดดนตรีไทยทำให้ผู้เรียนมีความรักและเกิดความขยันในการเรียนรู้และฝึกซ้อม			

3.ด้านสถานที่ในการถ่ายทอด

ข้อ ที่	ด้านสถานที่ในการถ่ายทอด	ระดับความคิดเห็น		
		น้อย	ปาน กลาง	มาก
1.	ผู้ถ่ายทอดและผู้เรียนมีการร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพื่อคัดเลือกสถานที่ในการถ่ายทอดทางด้านดนตรีไทย			
2.	สถานที่ที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาสาระในการถ่ายทอด			
3.	มีการปรับเปลี่ยนยืดหยุ่นสถานที่ในการถ่ายทอด			
4.	สถานที่ในการถ่ายทอดนำไปสู่ผลการจัดการเรียนรู้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้			
5.	สถานที่ในการถ่ายทอดดนตรีไทยมีความทันสมัย ใช้ในการถ่ายทอดได้อย่างหลากหลายรูปแบบการถ่ายทอด			
6.	สถานที่ในการถ่ายทอดทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนทักษะและทฤษฎี			
7.	สถานที่ในการถ่ายทอดทำให้ผู้เรียนมีความรักและเกิดความขยันในการเรียนรู้และฝึกซ้อม			
8.	สถานที่ในการถ่ายทอดเหมาะสมกับผู้เรียน			

4.ด้านการวัดผลและการประเมินผล

ข้อ ที่	ด้านการวัดและการประเมินผล	ระดับความคิดเห็น		
		น้อย	ปาน กลาง	มาก
1.	ผู้ถ่ายทอดมีการวัดผลและประเมินผลด้านเนื้อหา/และทฤษฎีหรือไม่ อย่างไร			
2.	ผู้ถ่ายทอดมีการวัดผลและประเมินผลด้านทักษะ หรือไม่ อย่างไร			
3.	ผู้ถ่ายทอดแนะนำแนวทางการพัฒนาด้านเนื้อหาทฤษฎี/ทักษะ อย่างไร			
4.	ผู้ถ่ายทอดมีการวัดผลและการประเมินผลไปตามวัตถุประสงค์			
5.	มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนทัศนคติการเรียนระหว่างผู้ถ่ายทอดและผู้เรียน			
6.	มีการทดสอบผลการถ่ายทอดทั้งทางทักษะและทฤษฎี			
7.	มีการวัดผลและการประเมินผลจากการสังเกตความสนใจ ความร่วมมือในการเรียนการสอน			
8.	มีการทำแบบทดสอบ ก่อนเรียนและหลังเรียน			
9.	วัดความเข้าใจโดยการวิพากษ์วิจารณ์ในเนื้อหาสาระการเรียนรู้			
10.	มีการประเมินตนเองของผู้เรียน และเพื่อนร่วมชั้นเรียนกับผู้ถ่ายทอด			

5.ด้านคุณธรรม จริยธรรม

ข้อที่	ด้านคุณธรรม จริยธรรม	ระดับความคิดเห็น		
		น้อย	ปานกลาง	มาก
1.	ปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรม ความมีกิริยา มารยาท เรียบร้อย			
2.	ปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรมความมีระเบียบวินัย			
3.	ปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรมความซื่อสัตย์			
4.	ได้ปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรมความตรงต่อเวลา			
5.	ได้ปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรมความขยันหมั่นเพียร			
6.	ปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรมความเสียสละ			
7.	ปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรมความอดทน			
8.	ได้ปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรมรู้จักหน้าที่			
9.	ปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรมการรักษาเกียรติของความเป็นนักดนตรี			
10.	ปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรมความมีน้ำใจ			

ภาคผนวก ค

ผลการสัมภาษณ์การถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย

ผลการสัมภาษณ์การถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย

ผู้ถ่ายทอดในโรงเรียน (อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล)

ผู้ถ่ายทอดในบ้านดนตรีไทย (ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต)

ผลการสัมภาษณ์ผู้รับการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียน

นายณัฐวุฒิ การะกิจ

นางสาวจิตลดา สุทธิเรือง

นางสาวธัญพร ทับมี

นางสาวโสจิริตัน บุญเรือน

นายเมืองปาย งามแสงรัตน์

นางสาวธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์

นายสุพจน์ จุกลิน

นางสาวเสาวภาคย์ อุดมวิชัยวัฒน์

นางสาวอรวรรณ สันติกุล

นางสาวณัฐวรรณ สุภาชีพ

นายกิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์

นายณภัทร วงศ์วุฒติ

นายณัฐธรณ นกยูงทอง

นางสาวธนพร พิทักษ์กุล

นายวรรณ พงษ์สีชมพู

ผลการสัมภาษณ์ผู้รับการถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทย

อาจารย์บุญนภา เจริญสีบทอง

นายทิวา แสงจิต

นายอดิศักดิ์ คงประเสริฐ

นางกัลยา เกลือนสุข

นายสมคิด เกลือนสุข

ประวัติผู้ถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย

อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล

ผู้ใหญ่อาวร แสงจิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เทปสัมภาษณ์

อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ผู้ให้สัมภาษณ์ นายนิพนธ์ กล้ากลุ่มจิตร ผู้สัมภาษณ์ (ผู้วิจัย)

วันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2556 เวลา 10.30 น.

.....
ผู้วิจัย : อาจารย์ได้ศึกษาดนตรีมาอย่างไรบ้างครับ ในเรื่องของวิชาการและปฏิบัติครับ

ประดิษฐ์ อินทนิล : ผมก็เรียน 2 ระบบ อย่างแรกภายนอก คือ เรียนที่บ้านกับคุณพ่อเป็นผู้สอน ฝึกปีพาทย์ฝึกการเล่นดนตรีใช้วิธีจับมือต่อครั้งแรก พอหลัง ๆ ก็ออกเสียงนอย ๆ ต่อห้องช่วงแรก ๆ

ผู้วิจัย : ได้ต่อเสียงเป็นโน้ตหรือเปล่าครับ

ประดิษฐ์ อินทนิล : ไม่มี ๆ ก็ชาวบ้านเรื่องโน้ตเขาไม่เข้าใจ เขาก็บอกเป็นหน่วยหมด ครั้งแรกผมก็อ่านโน้ตไม่ออก ส่วนการเรียนในระบบสมัยนั้นก็ไม่มีวิชาเอกวิชาดนตรีในโรงเรียนก็เป็นเพียงกิจกรรมสมัยที่ไปเรียนระดับปริญญาตรีที่วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ก็ไปเจอคุณหญิงขึ้น ท่านเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาชมรมดนตรี ก็มีโอกาสได้เข้าไปเล่นในวงดนตรีตั้งแต่ ปี 1 จนถึงปี 4 อาจารย์ท่านก็ถ่ายทอดโดยใช้โน้ต ซึ่งเป็นโน้ตของคุณพ่อคุณหญิง คือ หลวงประดิษฐ์ไพเราะ ศร ศิลปบรรเลง มาเผยแพร่ ท่านก็ไม่ได้ใช้โน้ตครับ ซึ่งใช้โน้ต ตัวเลข 9 ตัว คือผมก็ไม่ได้ใส่ใจเท่าใดเพราะว่าเรามันเป็นไปแล้วคล้าย ๆ ว่าเล่นดนตรีได้อยู่แล้ว เวลาอาจารย์ต่อให้คนอื่นที่ไร้อินเสียงก็ตีได้อย่างเพลงโหมโรง กระแตไต่ไม้ คนอื่นเขาเล่นกันอยู่ ผมก็เป็นเด็กปี 1 นะ รุ่นที่เขาก็เล่นกันอยู่ พอเล่นหลาย ๆ เทียวก็คุ้น ในที่สุดก็ไปเล่นกับเขาได้เลย เพราะว่ามันจำได้เลยก็ไปได้เร็ว เพราะว่าเรามีพื้นฐานอยู่แล้ว ก็ได้เห็นวิธีการถ่ายทอดของอาจารย์ก็จดจำมา เมื่อต้องมาเป็นครูวิชาเอกสังคม วิชาโทภาษาอังกฤษ ต่อมาที่โรงเรียนก็อยากให้มีการตั้งวงดนตรีคือ ผมจบปริญญาตรี สาขาภูมิศาสตร์ ที่วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ในสมัยนั้น ปัจจุบัน คือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ส่วนปริญญาโท คือ หลักสูตรและการสอนการมัธยมศึกษาของประสานมิตรเหมือนกัน

ผู้วิจัย : สรุปคือการเรียนดนตรี อาจารย์มีโอกาสได้เรียนกับครอบครัวที่บ้านและก็มีโอกาสได้เรียนกับคุณหญิงขึ้น ศิลปบรรเลง

ประดิษฐ์ อินทนิล : ก็ได้เห็นวิธีการถ่ายทอด ได้เห็นอาจารย์สอนน้อง ๆ ต่อเพลงต่าง ๆ คือ ใช้โน้ต เพราะเรียนเป็นกลุ่มไม่สามารถมาต่ออะไรได้ อย่างผมเรียนระนาด อาจารย์เขาไม่ถนัด ท่านก็พาผมไปหาพี่ชายท่าน คืออาจารย์ประสิทธิ์ ศิลปบรรเลง บางเพลงมีเดี่ยว เช่น เขมรภูมิประสาธ ซึ่งมีช่องหนึ่งที่ระนาดต้องเดี่ยว ท่านก็บอกจังหวะอย่างนี้ ทำอย่างนี้ ทำให้ดูนิด ๆ แล้วก็เดี่ยวฉันก็จะหาไปหาพี่ชาย

ผู้วิจัย : สมัยก่อนที่อาจารย์สอนอยู่ที่โรงเรียนสาธิต มีนักเรียนมาเรียนเยอะไหมครับ

ประดิษฐ์ อินทนิล : ตอนแรก ๆ ก็ยังไม่ได้สอนเป็นรายวิชา ตอนใหม่ ๆ ยังไม่มี คือ ขึ้นอยู่กับหลักสูตรด้วย ซึ่งมาเริ่มเห็นชัดเมื่อหลักสูตร 2518 นะ เป็นหลักสูตรที่มีบรรจุดนตรีไทยลงไป สมัยก่อนก็เป็นวิชาเพิ่มเติม ก่อนหน้าใช้หลักสูตร 2503 อยู่นานมาก พอผมมาสอนเขาก็มีหลักสูตรขึ้นมา ผู้บริหารก็

ชอบดนตรี เป็นคนรุ่นเก่าก็อยากให้มีการเรียนการสอนดนตรีในชั้น ซึ่งตามหลักสูตรมีขึ้นมาเป็นวิชาเลือก ซึ่งยังไม่เป็นพื้นฐานในตอนแรก เป็นแผนให้เลือก ตอนนั้นผมสอนมัธยมศึกษา ตอนปลาย ผมว่าหลักสูตรนั้นดีนะ หลักสูตร 2518 ซึ่งทำให้รู้ว่าเมื่อใครสนใจไปทางไหนก็เน้นไปทางนั้นไปเลย ส่วนมากจะเน้นไปเพื่อเข้าต่อมหาวิทยาลัยได้ ซึ่งสายวิทย์ก็เรียนวิทย์เสริมขึ้นมา แผนศิลป์ก็มีดนตรี ผมว่าหลักสูตรนั้นดีเหมือนว่าผู้บริหารกระทรวงต้องการให้คนที่มีความถนัด ความสนใจทางไหนในระดับมัธยมสามารถนำไปต่อยอดเข้าเรียนมหาวิทยาลัยได้

ผู้วิจัย : แล้วอาจารย์มีวิธีการเลือกผู้เรียนไหมครับ

ประดิษฐ์ อินทนิล : มันไม่ต้องเลือกเพราะเป็นชั้นซึ่งบังคับไปเลยว่าห้องนี้ก็เรียนไปเลย

ผู้วิจัย : อาจารย์มีวัตถุประสงค์อย่างไรในการถ่ายทอดดนตรีไทยทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ

ประดิษฐ์ อินทนิล : อยากให้นักเรียนมีความรู้ ช่วยกันรักษาวัฒนธรรมทางด้านดนตรีไทย ปฏิบัติให้รู้ให้เป็นดนตรีไทย

ผู้วิจัย : รูปแบบการสอนดนตรีของอาจารย์ทำอย่างไรครับ แบบบรรยาย สาธิต อย่างไรครับ

ประดิษฐ์ อินทนิล : ก็เล่นให้ดู ให้ฟัง แต่ก็ต้องอธิบายก่อน คือ บรรยายก่อน แล้วก็ค่อย ๆ สาธิต เล่นให้นักเรียนดูเป็นแบบอย่าง

ผู้วิจัย : แล้วในกรณีที่ว่าไม่ได้สอนในห้องเรียนปกติ สอนกิจกรรมชุมนุม เป็นอย่างไรครับ

ประดิษฐ์ อินทนิล : อันนี้ก็เป็นที่เลือกด้วยเหมือนกัน ก็เปิดโอกาสให้เด็กที่ถนัดมีความสนใจมาเลือก

ผู้วิจัย : อาจารย์ใช้โน้ตเป็นหลักแล้วก็อาจจะมีส่วนของการส่งรายงานให้ไปทำมาส่วนนั้นก็เป็นการสอนอีกอย่างหนึ่ง แล้วอาจารย์มีช่วงเวลาที่ต้องเปิดเทปฟัง

ประดิษฐ์ อินทนิล : มีบ้าง สมัยก่อนมีเทป มีอะไรให้ฟังเพลง ผมก็เคยสนเรื่องการฟัง เวลาบางทีสอนทฤษฎีอะไร กิจกรรมเน้นการฟัง ผมก็ใช้เทปซึ่งสมัยนั้นพวกสื่ออื่น ๆ ไม่มี วิดีโอก็ไปซื้อมาบ้างจากศึกษาภัณฑ์ เราจะซื้อเครื่องดนตรีไทยซึ่งเราก็โชคดีเพราะอุปกรณ์พร้อม

ผู้วิจัย : อาจารย์เลือกใช้เครื่องดนตรีอย่างใดมาเป็นอุปกรณ์ และเลือกสื่อต่าง ๆ มาประกอบการถ่ายทอดดนตรี

ประดิษฐ์ อินทนิล : เครื่องดนตรีต้องมีคุณภาพ เสียงดี มีจำนวนมากสำหรับนักเรียน ของเราดี เลือกก็ไป ดู ๆ ไปทดลองเล่น แต่ก็รู้ว่าที่ไหนมีเครื่องดนตรีดี ก็สั่งของเขา อื่น ๆ เมื่อก่อนก็ใช้เทป เปิดให้นักเรียนฟัง เลือกเพลง เลือกวงดนตรีที่เกี่ยวกับเนื้อหาที่สอน ผมก็เขียนโน้ตเพลงไว้ใช้เป็น เอกสารประกอบการสอนไว้นะ โน้ตระนาด ขิม ซอด้วง ก็มีอยู่ ใช้อันนี้สอนด้วย

ผู้วิจัย : มีข้อเสนอแนะการใช้สื่ออย่างไรประกอบการถ่ายทอดดนตรีไทยครับ

ประดิษฐ์ อินทนิล : ก็มีเครื่องดนตรีไทยที่ดี เพราะนักเรียนต้องใช้เรียน ต้องบรรเลงให้ไพเราะ ดนตรีก็ต้องมีเสียงที่ไพเราะ

ผู้วิจัย : ก่อนอาจารย์จะสอนได้มีการสาธิตอย่างไรให้นักเรียนบ้างช่วยอธิบายเพิ่มเติมครับ

ประดิษฐ์ อินทนิล : สาธิตให้ดูก่อนในช่วงแรก แนะนำการเรียนการสอนว่าจะต้องทำอะไรบ้าง เรียนเน้นอะไร พอจะเริ่มลงมือปฏิบัติผมจะให้เขาสำรวจผมก็จะสาธิตให้ดูทีละชิ้น แต่ละประเภทว่า ทำอย่างไร เล่นแบบนี้จะเสียงเป็นแบบนี้ ให้เขาตัดสินใจเลือกก่อนจะเข้ากลุ่มว่าสนใจเครื่องดนตรีชนิดใดก็ให้เขาดูก่อน หลังจากนั้นก็เริ่มสอนขั้นตอนการจับ การนั่ง แล้วก็ให้ทดลองเสียง การบรรเลงเคาะอย่างไร ตีอย่างไร ขอใช้วิธีอย่างไรทำให้เกิดเสียง สีอย่างไร จะเข้ตีได้อย่างไร ต้องทำให้ได้ หลังจากนั้นก็ให้โน้ต อ่านโน้ต แล้วก็เริ่มเพลงง่าย ๆ มาปฏิบัติทีละวรรคทีละตอนไป

ผู้วิจัย : ส่วนทฤษฎีก็จะสอนควบคู่ไปกับการปฏิบัติด้วยใช่ไหมครับ

ประดิษฐ์ อินทนิล : ใช่ ถ้าวางสิ่งนี้ นักเรียนสามารถหาได้ อ่านได้ แต่เราก็กำหนดให้ทำรายงานด้วยนะ รายงานเรื่องดนตรีไทยเรื่องเครื่องดนตรีไทย เขียนมาให้ดูไปอ่านแล้วบันทึกย่อมา เช่น วงดนตรีไทย เพลงไทย

ผู้วิจัย : อาจารย์มีเทคนิคการถ่ายทอดเป็นพิเศษอย่างไร

ประดิษฐ์ อินทนิล : ก็ให้เรียนปกติ คนมีฝีมือหน่อยก็จะให้บรรเลงในทางที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของนักเรียน เน้นการบรรเลงให้ชัดเจน ถูกต้องตามหลักการทางดนตรีไทย

ผู้วิจัย : อาจารย์มีความคิดเห็นอย่างไรต่อการถ่ายทอดดนตรีไทยของครูปัจจุบันครับ

ประดิษฐ์ อินทนิล : ครูก็เก่ง มีที่เรียน จบดนตรีมาโดยตรงทำให้สอนได้ แต่บางคนก็ไม่ได้เรียนมาก็สอนได้ คือใจรัก แต่ครูที่สำคัญ คือคุณธรรมจริยธรรมที่ดี เหมาะกับการเป็นครู

ผู้วิจัย : ส่วนสถานที่ในการถ่ายทอดดนตรีไทยได้มีโอกาสคุยกับนักเรียนหรือไหมครับ ว่า วันนี้เราไปเรียนที่นี้กันไหม วันนี้ไปเรียนตรงนี้ตรงนั้น

ประดิษฐ์ อินทนิล : ก็พอดีโชคดีที่โรงเรียนสาธิตเขามีห้องเรียน คือ ศาลาไทย เรือนรักษ์ศิลป์ เป็นห้องเรียนเฉพาะอยู่แล้ว นักเรียนต้องมาเรียนที่นี่ เพราะเครื่องดนตรีทุกชิ้นอะไรต่าง ๆ อยู่ตรงนี้แล้วก็เหมาะ เป็นเอกเทศ ไม่เป็นไปอยู่ในชั้น เสียงก็ไม่รบกวนการเรียนการสอนวิชาอื่น

ผู้วิจัย : แล้วผู้เรียนมีความสุขหรือไม่ครับเวลาที่มาเรียนครับ

ประดิษฐ์ อินทนิล : มีความสุข มีทัศนคติที่ดี ผมเข้าใจว่าอย่างนั้นนะ เพราะว่าถึงเวลาเขาก็เดิน ๆ ไป ผมจำนักเรียนที่เรียนไปแล้วเขาอาจจะชอบนะ บางทีกลางวันก็มาซ้อมมาเล่น คือว่าชอบ เพราะเราเปิดตลอดเวลา ไม่ใช่ทำเหมือนห้องสมุดปิดอย่างนั้น ห้องดนตรีเราเปิดตลอดเวลา

ผู้วิจัย : สถานที่ใดบ้างที่อาจารย์ใช้ถ่ายทอดดนตรีไทยครับ

ประดิษฐ์ อินทนิล : ถ้าในเวลาเรียนก็ใช้เรือนรักษ์ศิลป์ บางทีก็ใช้ที่บ้านบ้างเวลาวันหยุด

ผู้วิจัย : มีรูปแบบการจัดห้องอย่างไรบ้างครับ

ประดิษฐ์ อินทนิล : ก็เครื่องดนตรีมีเยอะ เครื่องเป่าพาทย์ก็เอาไว้กลางห้อง ซิมก็อยู่หน้าห้อง ส่วนซอก็เก็บใส่ตู้เอาไว้ เมื่อถึงคาบเรียนต่างคนก็ต่าง หาเครื่องดนตรีของตัวเอง

ผู้วิจัย : แสดงว่าสถานที่ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนใช่ไหมครับ

ประดิษฐ์ อินทนิล : ใช่ มีที่ถ่ายทอดดีอยู่แล้ว แต่ต้องคอยระวัง ค่อยดูแล เน้นและสอนเรื่องการบำรุงรักษาอะไรต้องเน้นด้วยเหมือนกัน ก็ต้องอธิบายสอนเขาว่า เครื่องดนตรี ถ้าเราใช้แรง ๆ หรือไม่บำรุงรักษา สายมันขาดหรือลูกระนาด ลูกถ่วงหลุด อะไรแบบนี้ มันก็จะเพี้ยน เวลามาลเล่น มันก็ เป็นอุปสรรคของตัวเอง ก็ได้ผลนะ มันก็มีบ้าง คนที่ไม่สนใจ คนที่เกเร ก็ไม่มาเขาก็ไปสนใจกีฬา แต่คนที่สนใจก็ดีนะ เสียงดนตรีก็ไม่ขาด ก็ได้ผลนะ

ผู้วิจัย : อาจารย์มีวิธีการประเมินผลอย่างไรบ้างครับ แยกเป็นทฤษฎีก่อน หรือไปควบคู่กันเลยครับ

ประดิษฐ์ อินทนิล : ทฤษฎีก็แล้วแต่ว่า อาจจะมีวัดจากข้อสอบบ้าง หรือบางที่ใช้วิธีสัมภาษณ์ถามเลย แล้วก็ให้คะแนนเลย พอสอบปฏิบัติเสร็จก็ถามความรู้ ถามทฤษฎีในเรื่องการปฏิบัติ

ผู้วิจัย : ในเรื่องการปฏิบัติก็คือให้เขาเล่นให้ดูเลยหรือเปล่าครับ

ประดิษฐ์ อินทนิล : ใช่ คือมีเกณฑ์ไว้ว่าทำได้แค่ไหน ระดับนี้อะไรอย่างนี้ จะได้คะแนนเท่าไร แล้วก็รวมคะแนนเก็บ ตามกับระเบียบของโรงเรียนว่าให้เก็บคะแนนเท่าไร มีจิตพิสัยด้วย แล้วก็ต้องตรวจสอบดูเขาทำหรือไม่ บันทึกลงหรือไม่ แล้วก็ดูเวลาที่มาเรียนว่าตั้งใจไหม บางคนนี่วิ่งมาวิ่งเข้าไปเลย ก็แสดงว่าความสนใจมาก เพราะบางทีเครื่องดนตรีมีไม่พอ

ผู้วิจัย : แล้วหลังจากที่ประเมินนักเรียนแล้ว เคยมีกรณีที่เด็กขอดูคะแนนแล้วเด็กบอกว่าหนูอยากได้คะแนนเท่านี้ ขอคะแนนอาจารย์หรือมีการต่อรองคะแนนอาจารย์บ้างไหมครับ

ประดิษฐ์ อินทนิล : ก็มี เป็นธรรมดา แต่เราก็ต้องอธิบายหลักเกณฑ์ อธิบายเหตุผลให้เค้าฟัง ว่าเขาทำได้เท่านี้เปรียบเทียบกับคนอื่น แล้วรับฟังเขาแต่ก็ไม่เคยมีปัญหา

ผู้วิจัย : การถ่ายทอดมีการแทรกคุณธรรมจริยธรรมอย่างไรบ้างครับ

ประดิษฐ์ อินทนิล : ครูก็ปฏิบัติให้เป็นแบบอย่าง การรับผิดชอบในหน้าที่ของตัวเอง การตรงต่อเวลานัดซ้อมก็ควรมาให้ตรงตามนัด มีน้ำใจให้กันช่วยกันฝึกซ้อม ก็บอก ๆ ครับ

ผู้วิจัย : หลักธรรมที่ใช้ในการเป็นแบบอย่างให้กับนักเรียนอย่างไรบ้างครับ

ประดิษฐ์ อินทนิล : ปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่าง ใช้ศีล 5 เป็นหลักในการปฏิบัติ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ซื่อสัตย์ มีความจริงใจในการถ่ายทอดด้วยความเต็มใจ

ผู้วิจัย : อาจารย์ได้ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมอย่างไรบ้างให้กับผู้เรียน

ประดิษฐ์ อินทนิล : ก็สอนให้นักเรียนปฏิบัติ มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลาในการฝึกซ้อม ในการนัดหมายในโอกาสงาน ต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนได้จัดขึ้น เช่น งานวันพ่อ วันแม่ วันสถาปนาโรงเรียน

ผู้วิจัย : เรื่องคุณธรรมและจริยธรรมที่ครูทั่วไปควรจะต้องมี อาจารย์คิดเห็นอย่างไรบ้างครับ

ประดิษฐ์ อินทนิล : จรรยาบรรณครู เป็นสิ่งที่ครูต้องมี การเอาใจใส่นักเรียนเป็นสิ่งสำคัญ ไม่ทิ้งนักเรียนในเวลาสอน เป็นคนดีและเป็นแบบอย่างที่ดีของครูที่ให้นักเรียนเป็นตัวอย่าง

เทปสัมภาษณ์

อาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ผู้ให้สัมภาษณ์ นายนิพนธ์ กล้ากลุ่มจิตร ผู้สัมภาษณ์ (ผู้วิจัย)

วันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2557 เวลา 10.30 น.

.....
ผู้วิจัย : เหตุใดอาจารย์ถึงชอบเล่นดนตรี ถึงรักดนตรี

ประดิษฐ์ อินทนิล : ผมมีพ่อพื้นฐาน ที่บ้านก็มียวงดนตรี เป็นอาชีพรอง เมื่อออกงานอะไรต่างๆ แล้วก็เล่นดนตรีมีความสุข คนดูชอบ ก็เป็นแรงส่งเสริม ไปที่ไหนก็มีแต่คนรู้จัก ก็เลยชอบ ติดตัวมา พันธกรรมด้วยผมว่า พ่อเป็นครูดนตรี ดนตรีเป็นตัวเสริมตัวผมมาตลอด ไปเล่นดนตรี ไปเรียนที่ไหน มากิจกรรม คนก็รู้จัก เราก็รู้สึกว่าคุณครูเสริมเรา

ผู้วิจัย : เหตุใดอาจารย์ถึงเลือกมาเป็นครูดนตรี

ประดิษฐ์ อินทนิล : เรามีความสามารถทางนี้ สมัยก่อนผมก็วิชาเอกดนตรีสมัยเรียนปริญญาตรี เป็นครูก็เรียนวิชาเอกอันอื่นมา ภูมิศาสตร์ สังคม ภาษาอังกฤษ สอนมาหมด พอมาทำงานที่โรงเรียนสาธิต ไม่มีครูดนตรี เห็นผมมีความสามารถทางดนตรีไทยก็ให้การสนับสนุน เริ่มตั้งแต่ตั้งวง ตั้งเครื่องดนตรี ก็เลยย้ายไปย้ายมา ไม่มีครูดนตรี จากกลุ่มวิชาสังคมก็เลยไปอยู่กลุ่มวิชาศิลปะ กลายเป็นครูดนตรี เพราะว่าเห็นเราทำได้ สอนดนตรี ตอนหลังวิชาดนตรีก็ชัดเจนขึ้น

ผู้วิจัย : อาจารย์มีความรู้สักอย่างไรตอนที่ได้มีโอกาสสอนดนตรี

ประดิษฐ์ อินทนิล : ชอบ สิ่งที่เราถนัด อะไรเป็นของถนัดที่จริงถ้าเรามีวิชาเอกในปริญญาตรีให้เรียน ผมก็ไปทางนั้นแล้ว เพราะใจเราชอบมาตั้งแต่เด็ก ขนาดวงผมยังท่องโน้ตไปด้วย พุดง่าย ๆ มันเป็นความชอบ ที่นี้เมื่อเรามีโอกาสก็ดีเลย ทำงานที่เราถนัดที่เราชอบ

ผู้วิจัย : ครอบครัวอาจารย์สนับสนุนเรื่องนี้ยังงัยบ้าง

ประดิษฐ์ อินทนิล : สนับสนุน เพราะเราก็ไม่ได้ต้องการออกงานอะไร มันก็ต้องสนับสนุน เวลาเราซ้อมดนตรีพ่อก็ยิ้ม มีความสุข บางทีเรานึกย้อนตอนเข้ามิด เรามาไถ่ระนาด พ่อก็มีความสุข เราก็ปลื้ม

ผู้วิจัย : แล้วครอบครัวปัจจุบันสนับสนุนอย่างไรบ้าง

ประดิษฐ์ อินทนิล : ปัจจุบันเหลือแค่พี่ชายคนโต เขาก็ยังเล่นดนตรีอยู่

ผู้วิจัย : แล้วคุณสมรสของอาจารย์ล่ะครับ อาจารย์ไพพรรณและครอบครัว อาจารย์ให้การสนับสนุนอย่างไร
ประดิษฐ์ อินทนิล : อาจารย์ไพพรรณท่านชอบดนตรี ศิลปะไทย ๆ เขาก็ชอบ ช่าง ๆ บ้านเขาก็สี่สาล่อ้อยใกล้ ๆ คณะละครมีการซ้อมดนตรี ที่บ้านเขาก็ทำละครวิทยุ เขายังเคยเขียนบทความว่าอยากอยู่บ้าน

ผู้วิจัย : แล้วอาจารย์สนับสนุนลูกสองคนอย่างไรบ้าง

ประดิษฐ์ อินทนิล : ผมก็หัดให้เขาทุกคน เขาก็เป็น ผมให้เขาไปสอบดนตรีอยู่เลย อยากให้เขาสืบทอด

เหมือนกัน แต่เป็นเด็กเตรียมเขาก็ไปตามกลุ่มเขา แต่ตอนนี้เขาก็เล่าว่าเสียชีวิต เพราะไม่ได้ทำงานสาย รัฐศาสตร์

ผู้วิจัย : แล้วพี่พรีมล่ะครับ

ประดิษฐ์ อินทนิล : เขาก็เล่นดนตรี ผมก็ให้ไปเรียนนาฏศิลป์ แต่เขาชอบค้าขาย แต่ก็เรียนดนตรีไทย ได้ จะเน้นรำ เน้นนาฏศิลป์

ผู้วิจัย : ตั้งแต่ที่อาจารย์สอนที่สาธิต อาจารย์ทำให้เด็กได้รับรางวัลมากมาย มีรางวัลไหนที่อาจารย์ภูมิใจมากไหมครับ

ประดิษฐ์ อินทนิล : ก็ภาคภูมิใจการแข่งขันภาคตะวันออกชิงถ้วยพระราชทาน การแข่งขันวงดนตรีไทย จะภูมิใจมาก เพราะวงทำยาก มีหลายองค์ประกอบ

ผู้วิจัย : ตามประวัติของอาจารย์ อาจารย์สร้างผลงานเรื่องดนตรีไว้ให้กับชลบุรีมากพอสมควรเลย อาจารย์ภูมิใจในโครงการไหนบ้าง

ประดิษฐ์ อินทนิล : มหกรรมดนตรี ผมภูมิใจ เสียตายทุกวันนี้มันหลากหลาย เป็นคนริเริ่ม เพราะดนตรีอุดมศึกษา เราก็เลยคิดว่า ประถม มัธยม ในชลบุรี ครูดนตรี แต่ละโรงเรียนก็มีวงดนตรี แทนที่จะมาแข่งขันอย่างเดียวก็ให้ออกมาบรรเลงร่วมกัน ตอนหลังคนรุ่นใหม่ไม่ค่อยมองวงก็ไม่ค่อยมีคน รุ่นเก่าเขาก็พยายามจะรักษาความเป็นดนตรีนี้ไว้ แต่ตอนหลังก็น้อยลง มีวงน้อยลง มีแต่เดี่ยว

ผู้วิจัย : เวลาอาจารย์สอนเด็กนักเรียนในคาบเรียนทั่วไป กับสอนในเด็กชุมนุมต่างกันยังไงบ้าง

ประดิษฐ์ อินทนิล : ต่างกันเพราะเป้าหมายต่างกัน จุดประสงค์ต่างกัน สอนเด็กหลาย ๆ อย่าง บางที่ การสอนกลุ่ม เราไม่สามารถส่งเสริมอะไรได้มาก เราก็สอนไปตามหลักสูตร ชอบไม่ชอบก็ต้องสอนให้ได้ ตามเป้าหมายที่เขาต้องการคือ กลุ่มหนึ่งมีความนิยมขึ้นชอบ มีสุนทรีย์ด้านดนตรี รักวัฒนธรรม เป็นเอกลักษณ์ของชาติ เราก็อยากปลูกฝังให้เขามีความรักความชื่นชม รู้จักเข้าใจ ไม่ใช่สนใจแต่ดนตรีสากลอย่างเดียว เวลาสอนเราก็บอกเด็กว่าครูไม่ได้ต้องการให้เธอเป็นศิลปิน แต่ต้องการให้ชื่นชมชื่นชอบ มีทัศนคติที่ดี สอนความเป็นคน สอนอะไรเรื่อย ๆ อย่างเด็กที่ตกวิชาผม ผมเอาจริงนะ ไม่ใช่ว่าเรียนยังไงก็ได้ให้ผ่าน เด็กมาซ่อมกับผม เขาไม่จบไม่ใช่เพราะว่าเราไปแกล้งเขา แต่เขาไม่ทำกระบวนการเรียนให้ครบ ผมไม่ชอบผมไม่ยอม เช่น ไม่ส่งรายงานหรือไม่สอบ ไม่มีคะแนนสอบ ผู้ปกครองมาพบผมก็ชี้แจง ทุกคนก็ต้องยอมรับในความเป็นจริง จะมาวิ่งเต้นขอให้จบไป ผมไม่ได้ ต้องเรียกมาสอบ ให้ผู้ปกครองพามาสอบเลย มาดูรายงานไม่ส่ง ขาดสิ่งไหนที่เขาทำไม่ครบ ผมไม่ยอม เราถือว่ากระบวนการเรียนก็ต้องครบถ้วน ไม่ใช่ว่า ถึงเวลาไม่ทำอะไรเลย นั่งเฉย ๆ คุยกัน ไม่สอบงานไม่ส่ง ไม่ได้

ผู้วิจัย : แล้วนักเรียนที่อยู่ในชุมนุมอาจารย์สอนอย่างไรครับ

ประดิษฐ์ อินทนิล : กลุ่มนี้มีจุดประสงค์ตั้งวงดนตรีของโรงเรียน เวลาที่มีกิจกรรมของโรงเรียนไหว้ครู เราก็มีวงดนตรีไป เอาเด็กที่เราดูที่เราสอน เด็กคนนี้เป็น มีความสามารถ ก็เรียกให้มาเข้าวง ที่เขา

สมัครใจเล่น อีกส่วนเป็นเด็กที่ผมไปสอนที่โรงเรียนอื่น ประถมมัธยม พวกโควตาเป็นกำลัง พวกโควตาก็มาเข้าชุมนุม

ผู้วิจัย : อาจารย์สอนเด็กชุมนุมอย่างไรครับ

ประดิษฐ์ อินทนิล : ก็ในชุมนุม แล้วก็มันัดมาเวลานอก เช่นเข้าก่อนเข้าห้อง ผมก็เรียกมาซ้อม ไม่ต้องไปเข้าแถวก็ขออนุญาตทางโรงเรียน

ผู้วิจัย : แล้ววิธีการล่ะครับ เห็นอาจารย์แจกโน้ต แล้วให้เขาทบทวนแล้วมาปรับ

ประดิษฐ์ อินทนิล : อันนี้ก็แล้วแต่จุดประสงค์ว่าเราใช้ในงานอะไร แต่ก็มีข้อแม้ในการเข้าชุมนุม ผมจะบอกว่าถ้าไม่มีพื้นจริง ๆ เราไม่มีเวลาสอนให้นะ ผมเลยบอกว่าในชั่วโมงให้ตั้งใจเรียน แต่เด็กที่เรียกมาคือเด็กที่เป็นอยู่แล้ว จะเอาไปแข่งขัน เอาไปประกวด มีงานของโรงเรียนเด็กพวกนี้จะซ้อมต่างไปอีกในห้องเราจะสอนเพลงสั้น ๆ เพลงง่าย ๆ พื้นฐาน แต่เด็กชุมนุมก็แล้วแต่งาน ไหว้ครูก็จะเป็นเพลงสองชั้น เพลงพิธีการ ประกวดก็แล้วแต่ว่าเพลงอะไร เราก็แจกโน้ต เด็กทุกคนจะอ่านโน้ตได้ เวลาไปออกงานก็บอกว่าอยากให้ซ้อมให้ได้ ไม่ต้องดูโน้ต โน้ตเป็นเครื่องประกอบในการฝึก แต่เวลาเล่นก็ไม่อยากให้อ่านโน้ต

ผู้วิจัย : อาจารย์เน้นบุคลิกภาพเด็กไหมครับ

ประดิษฐ์ อินทนิล : แน่นอน ก็สอนอบรมกิริยามารยาท ไปออกงานทำตัวยังไงไม่ให้หน้าเกลียด ไม่ให้สังคมดูถูกมาถึงโรงเรียน อย่งไปมหรธรมก็ให้มันเป็นระเบียบ ดูแลรึกษาเครื่องดนตรี ใส่เครื่องแบบให้ถูกระเบียบ ให้ระมัดระวังชื่อเสียงของโรงเรียน เด็กเขาจะต้องรู้ แล้วเด็กก็มีความสามัคคีบางทีก็จัดกิจกรรมอะไรของเขาเอง

ผู้วิจัย : อยากให้อาจารย์เล่าเรื่องตอนที่อาจารย์ได้มีโอกาสเรียนกับคุณหญิงขึ้นให้ฟังครับ

ประดิษฐ์ อินทนิล : ท่านมาเป็นอาจารย์พิเศษตอนผมไปเรียน เขาประกาศว่ามีชมรมดนตรีไทยที่มศว.รับสมัคร ผู้ที่มีความสามารถ โดยอาจารย์คุณหญิงขึ้น ศิลปะบรรเลง ที่แรกผมก็นึกว่าผู้ชาย เพราะแถวบ้านผมคนที่ชื่อขึ้นเป็นผู้ชายเป็นผู้ใหญ่บ้าน แล้วผมก็ได้เห็นท่าน ผมเป็นมาก่อนแล้วก็สบาย สมัยก่อนผมเรียนจากโน้ต เรียนจากความจำ ได้ยินเขาเล่นโหมโรงกระแต หลาย ๆ เทียว ผมไม่เคยได้มาก่อน ผมนั่งฟัง ผมก็ไปตีกับเขาได้ เข้าวงได้

ผู้วิจัย : แล้วคุณหญิงได้แนะนำอะไร

ประดิษฐ์ อินทนิล : ส่วนมากก็ซ้อมเพลงต่อเพลงให้คนอื่น ผมก็ไม่ได้เรียน ผมจำ บางทีผมก็ฟังจากที่คนอื่นเขาเล่น ผมไม่ได้เรียนโน้ตนะ ผมมาเป็นครูถึงจะมาใช้โน้ต ผมทอ้งโน้ตให้อาจารย์ฟังเขาก็หัวเราะเพราะจะเหน่อ ทุกวันนี้ผมก็เคาะจริง ๆ สีซอเสียงจริง ๆ แต่เดี๋ยวนี้อ่านโน้ตขึ้นเพราะสอนมานาน

ผู้วิจัย : คุณหญิงขึ้นเคยสอนอาจารย์โดยเฉพาะเลยไหมครับ

ประดิษฐ์ อินทนิล : คุณหญิงขึ้นท่านเชี่ยวชาญเรื่องเครื่องสาย มีอยู่ครั้งหนึ่ง ท่านจะต่อเพลงเขมรภูมิประสาธ ออกทีวีท่านก็แนะนำผมให้ไปเรียนกับครูประสิทธิ์ ศิลปะบรรเลง

ผู้วิจัย : ได้ทราบว่าตอนที่อาจารย์ประดิษฐ์บวช ท่านมางานด้วยหรือครับ

ประดิษฐ์ อินทนิล : งานบวชงานแต่ง เราผูกพันกับครูอาจารย์ ไปช่วยอาจารย์ล้างหลังคาบ้าน พวกลูกศิษย์ก็นัดไป ก็เลยสนิทกัน สมัยก่อนผมเป็นหัวหน้าวง มันเป็นอาชีพไปแล้ว ตั้งแต่บ่วงกางเกงขาสั้นผมก็บรรเลงได้ได้แล้ว ปิดเทอมผมก็ไปหารายได้ แม้กระทั่งตอนเรียนอยู่ประสานมิตร ปิดเทอมผมก็ไปอยู่กับพี่ชายที่คณะลิเก พอไปเจอสมัยก่อน ดนตรีอุดมศึกษามีอยู่ไม่กี่แห่งเวลาจะรวมวงผมก็เป็นคนระนาดของดนตรีอุดมศึกษา สมัยก่อนคนที่ไปอาชีพแล้วเข้าไปเรียนปริญญาตรีก็มีน้อย ผมเป็นคนแรก ๆ ไปนาง ในวงถ้าไม่มีผมก็ไปไม่ได้ เพราะผมนำอยู่คนเดียว ออกทีวี เทปเดียวผ่าน ผมทำได้ เพราะผมคุมได้หมด ทุกคนก็ตามผม ผมจะไปทางไหนไปหมด ผิดก็ผิดไปหมด

ผู้วิจัย : มีคำสอนอะไรของคุณหญิงขึ้นใหม่ครับ

ประดิษฐ์ อินทนิล : ผมว่าท่านเป็นครูแท้ ๆ เป็นแบบอย่าง อาจารย์สอนไม่ให้อวดดี ไม่ให้อวดเก่งว่าเราเก่ง คนเขาจะรู้ว่าเรามีความสามารถขนาดไหน ให้ถ่อมตัว เมื่อจบมาเขาก็เลยให้ผมมาเป็นอาจารย์ที่โรงเรียนสาธิต สมัยนั้นก็เปิดสอนน้อยมาก อาทิตย์นึงคาบเดียว ก็เลยมาบรรจที่นี่

ผู้วิจัย : แล้วอาจารย์ได้เรียนรู้อะไรบ้างครับ

ประดิษฐ์ อินทนิล : ตอนมาทำงานที่บางแสน เวลาไปเผยแพร่อะไรก็จะต้องตีระนาด งานอุดมศึกษายังต้องไปตีอยู่เลยขนาดเป็นอาจารย์แล้ว ไปเผยแพร่ไปตีประกอบบรำ ก็ต่อเพลง ต่อเดี่ยวหลายเพลง ผมเคยมือเสียตอนไปออกทีวี กรอมาก ละเอียดมาก เกินกำลังเรา ผมจับไม้ระนาดมือขวาไม่ได้เลย แล้วไปนวดก็คืนมาจับได้ มีอยู่ครั้งหนึ่งไปตีที่บ้านเขาก็หัวเราะเราใหญ่เลยเพราะเราจับไม้ไม่ได้ มือไม่มีกำลัง

ผู้วิจัย : ผมได้ข้อมูลจากอาจารย์อานันท์ นาคคง เป็นเพลงเขวตากอง

ประดิษฐ์ อินทนิล : ย้อนกลับไปก็คือ วงดนตรีไทยบางแสน มีฝรั่งมาถามว่าใครเป็นคนแต่งก็บอกว่า ครูบุญยงค์ เกตุคง ครูบุรุษซ์ เกสตันจึงขอเป็นลูกศิษย์เพราะชอบแนว ไปเล่นที่มหาวิทยาลัยในมาเลเซีย ขนาดผมจบมาแล้ว ประสานมิตรยังไม่มีคนตีระนาดก็มาตามผมไปตีระนาดที่อังกฤษ ผมก็เลยได้เพลงเดี่ยวของอาจารย์ชฎิล นักดนตรี ไปบรรเลงเพลงอาหนู แยกมอญ

ผู้วิจัย : ตอนที่อาจารย์ไปทำงานที่มหาสารคามหนึ่งเทอมนั้นทำอะไรบ้างครับ

ประดิษฐ์ อินทนิล : ไปถึงเขามีคนอยู่ ผมไปสอนในภาคฤดูร้อน ไปช่วยสอนเด็กชมรม เพราะอาจารย์ที่นั่นไปต่างประเทศกันหมด

ผู้วิจัย : แล้วตอนที่อาจารย์เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียน อาจารย์ทำอะไรบ้างครับ

ประดิษฐ์ อินทนิล : สมัยนั้นก็ดูแลเรื่องกิจกรรมนักเรียนทั้งหลาย สมัยก่อนทำคนเดียว ไม่มีเลขา งานนี้ต้องร่างจดหมายด้วยตัวเอง ร่างคำสั่ง จบงานนี้กิจกรรมนี้เสร็จงานต่อไปก็ต้องร่างไม่เหมือนปัจจุบัน เมื่อก่อนผมเป็น คุณหญิงขึ้นท่านรักพวกผม ถึงขั้นว่าไปออกทีวี วิทย์ เมื่อก่อนวิทย์ ประเทศ

ไทยอย่างน้อยก็ 10 หรือ 200 เล่นรอบ เล่นเสร็จก็ไปกินที่ตลาดโต้รุ่ง ไปเลี้ยงกัน บางครั้งอาจารย์ก็ไปด้วย มีความผูกพัน อาจารย์เคยบอกว่าผมตีกระดูกกระดูก

ผู้วิจัย : ท่านผู้หญิงขึ้นนารักนะครับ

ประดิษฐ์ อินทนิล : นารัก ผมคนบ้านนอก เอาผมไปฝากไว้บ้านกำนัน แต่งงานบวชผมเป็นที่รำลือ เพราะมีดนตรีประสานมิตร วาดภาพประกอบอาจารย์ แล้วก็มีการแสดง มีโขน เขมรไทยโยค ส่วนตอนนี้ไปก็ไม่ค่อยมีใครรู้จัก งานแต่งอาจารย์ก็ไปเป็นเจ้าภาพฝ่ายชาย ขึ้นเวที

ผู้วิจัย : อาจารย์อยู่ตั้งแต่อาจารย์เป็นนิสิตเลยหรือเปล่าครับ

ประดิษฐ์ อินทนิล : เขาเป็นประธานตอนผมเป็นนิสิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เทปสัมภาษณ์

ผู้ใหญ่อถาวร แสงจิต ผู้ให้สัมภาษณ์ นายนิพนธ์ กล้าก่อกมจิตร ผู้สัมภาษณ์ (ผู้วิจัย)

วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2556 เวลา 13.40 น.

.....
ผู้วิจัย : การเลือกผู้เรียนที่มาเรียนดนตรีกับผู้ใหญ่อถาวร แสงจิต มีทั้งหมด 5 ประเด็น ประเด็นแรกคือ ผู้ใหญ่อถาวร แสงจิต มีหลักการอย่างไรบ้างในการเลือกลูกศิษย์

ผู้ใหญ่อถาวร แสงจิต : ถามเด็กว่าตั้งใจจะมาหัดหรือจะมาสนุกสนาน เพราะคนที่ตั้งใจก็จะเลือกคนที่ตั้งใจมาเรียนจริง ๆ ก็จะหัดกันไป บางคนมีมาเพื่อสนุกสนานก็ไม่เอา

ผู้วิจัย : มีวัตถุประสงค์อย่างไรในการถ่ายทอดดนตรีไทยครับ

ผู้ใหญ่อถาวร แสงจิต : เอาไว้ออกงาน หาเลี้ยงชีพ มีความเป็นศิลปิน

ผู้วิจัย : แล้วเด็กส่วนใหญ่จะมาประเภทไหนครับ

ผู้ใหญ่อถาวร แสงจิต : มีปะปนกัน สนุกสนาน บางทีมาเล่น ๆ ก็มี แต่ไม่ได้รับไว้หรือ

ผู้วิจัย : ส่วนใหญ่เด็กที่มาเรียนต้องการความรู้ขนาดไหน หมายถึงว่า อยากได้เพลงประมาณไหน

ผู้ใหญ่อถาวร แสงจิต : ได้เพลงพื้นฐานเท่านั้นแหละที่มาเรียน ส่วนมากคนโตจะมาต่อเพลงหรือคนที่เข้ามาบ้างแล้วจะมาต่อเพลง ส่วนเด็กที่ยังไม่เป็นก็ฝึกพื้นฐาน พอได้นิดหน่อย แต่ถ้าต่อเพลงไปเล่นบรรเลงกันโดยมาก เป็นผู้ที่เป็นเพลงอยู่แล้ว ก็มาต่อเพลงกัน

ผู้วิจัย : ส่วนเพลงที่เป็นพื้นฐาน เช่น เพลง ประเภทไหน อยากรู้ครับ

ผู้ใหญ่อถาวร แสงจิต : เป็นเพลงเรื่อง เพลงโหมโรง เป็นต้น เริ่มแรกก็หัดเพลงโหมโรง หัดจับไม้จับมือก็จะเป็นเพลงสาธการ ต่อไปก็เป็นเพลงเรื่อง แล้วแต่ว่าจะต่อเพลงเรื่องอะไร ถ้าเพลงเรื่องที่ใหญ่ ๆ หน่อย ก็จะเป็นเพลงเรื่อง สร้อยสน เพลงเรื่อง เต่ากินผักบุง ต่อมาเป็นเพลงเถา

ผู้วิจัย : แล้วจำนวนเพลงเดี่ยวเป็นอย่างไรบ้าง

ผู้ใหญ่อถาวร แสงจิต : เพลงเดี่ยวไม่ค่อยถนัด โดยมากเขาเป็นกันมาแล้ว จะมาขอต่อเดี่ยว ส่วนมากจะมาต่อทุ่ม คือ จะมีบ้าง

ผู้วิจัย : พอจะยกตัวอย่างได้ไหมครับ ระบุทุ่มเดี่ยว เพลงประมาณไหนบ้าง

ผู้ใหญ่อถาวร แสงจิต : เป็นเพลงเขินนอก เดี่ยวนี้นาน ๆ ไปผมก็เลือนรางไปเพราะต่อมาตั้งแต่หนุ่ม ๆ ต่อมาหมดแล้ว กราวไน้ก็ต่อ พญาโคกต่อระนาดเอกมาต่อกับครูไสว แต่เพราะเราไม่ได้ตีระนาด ก็ทำให้เพลงพวกนั้นลืม ส่วนทุ่มเพลงเขินนอกยังพอเหลืออยู่บ้าง

ผู้วิจัย : รูปแบบการถ่ายทอดทำอย่างไรบ้างครับ

ผู้ใหญ่อถาวร แสงจิต : ก็สอนให้เล่นดนตรีเป็น เอาเป็นว่าก็จะตีให้ดู ให้ฟัง หรือหน่อยเสียงให้ เป็นแต่เล่นดนตรีไม่เป็นโน้ต การสอนทฤษฎีไม่รู้ ไม่ได้สอน

ผู้วิจัย : มีขั้นตอนการถ่ายทอดอย่างไรบ้างครับ

ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต : ต้องถามคนเรียนก่อนว่าเป็นมาหรือยัง ก็จะถูก ๆ ว่าสอนได้ไหม มีคนเรียนทั้งเป็นดนตรีอยู่แล้วกับอีกกลุ่มไม่เป็นดนตรีเลย ก็จะสอนต่างกัน ก็ให้คนไม่เป็นมาก่อน ใช้การถามความพร้อมก่อนเข้าเรียน การตีให้ตรงเสียงของเครื่องดนตรี เล่นเพลงสากล โหมโรงเย็นก็มีการนำคนที่เรียนไปแสดงดนตรีในงานต่าง ๆ ที่ คนที่เป็นมาก็ให้เล่นให้ดูก่อน แล้วก็ต่อเพลง พาไปออกงานต่าง ๆ

ผู้วิจัย : มีเทคนิคในการสอนอะไรบ้างครับ

ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต : ให้ตีได้ ออกงานได้ แล้วก็เล่นเพราะ ๆ หาอะไรให้ฟังเป็นตัวอย่าง

ผู้วิจัย : แล้วเด็กส่วนใหญ่ที่เป็นเด็กเล็ก ๆ จะมาหัดเรียนกับ ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต นานไหม

ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต : เด็กเล็ก ๆ ก็นานนะ จะนานหน่อยเพราะเด็กไม่เป็นหัดจับไม้จับมือ ส่วนมากเป็นลูกหลาน

ผู้วิจัย : แล้วรอบหมู่บ้านสำหรับเด็ก ๆ เป็นอย่างไรบ้างครับ

ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต : รอบหมู่บ้านเขาเคยเป็นมาชุดหนึ่ง แล้วก็โตขึ้นเลิกหมด ตั้ง 15 คน ชุดนั้นพอออกงานได้แล้ว โหมโรง ฉันทน์เข้า สวดมนต์เย็น ก็พอเริ่มโตก็เลิกไปเอง เพราะอะไร ดนตรีไทย ตอนนั้น ณะ แวงหมู่บ้าน ความนิยมมีน้อย แล้วเขาไม่ค่อยพอกินกัน ก็ไปทำงานอย่างอื่น ไปทำงานโรงงานหมด ส่วนมากจะเป็นอย่างนั้น

ผู้วิจัย : แล้วกลุ่มที่เป็นผู้ใหญ่จะมาต่อเพลงจะมาอยู่กับเรานานไหม

ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต : ก็อยู่กันที่บ้าน รวมกันอยู่ก็มีแล้วก็ต่างคนต่างอยู่ก็มี อยู่กันเป็นสิบ ๆ ปี ยี่สิบปี

ผู้วิจัย : คือมีอยู่กับเรา คือหมายถึงมาต่อเพลงกับเรา

ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต : มานาน มาอยู่นานเลย ต่อเพลงด้วย มาทำงานร่วมกัน มีงานก็ไปกันทั้งวง เป็นงานบรรเลงปีพาทย์ก็ไปกัน

ผู้วิจัย : แล้วคนกลุ่มนี้เป็นอาจารย์สอนดนตรีหรือเปล่าครับ

ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต : ก็มีอาจารย์หนุ่มไปสอนปี ลูกศิษย์เขามี

ผู้วิจัย : คือที่เรียนกับผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต บางส่วนก็สามารถไปถ่ายทอดได้ แต่ว่าบางที่อาจไม่ได้ถ่ายทอดแบบเป็นระบบ ไม่ได้รับราชการ ไม่ได้เป็นอาจารย์สอนพิเศษ

ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต : ต่อกันแบบคล้าย ๆ ว่ารู้จักกัน ก็ต่อกัน บอกแนะนำกัน

ผู้วิจัย : ก็เป็นลักษณะของอาจารย์พิเศษ

ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต : ใช่ ๆ

ผู้วิจัย : อาจารย์มีสอนทฤษฎี เรื่องหลักการการบรรเลงต่าง ๆ

ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต : ทฤษฎีก็ไม่ค่อยเป็นนะเรา เพราะเรามันหัดมาจากปู่ย่าตายาย หัดแบบความจำ ทฤษฎีก็ไม่ค่อยเป็น ไม่เหมือนเด็กรุ่นใหม่เค้า มีวิธีการสอนดี ส่วนใหญ่เราก็จะเน้นเรื่องทักษะ การปฏิบัติ ใช่ เน้นปฏิบัติส่วนมาก บางทีไปตีกันที่งานก็ต่อเพลงกันที่งานเลย บางทีจะต่อกันให้พร้อม

ทั้งวง คนนู้นไม่อยู่บ้าง คนนี้ไม่อยู่บ้าง มาพร้อมกันที่งานก็ต่อกัน เจียบ ๆ เบา ๆ ต่อเพลงใช้ไม้ฉวม
ไม่ให้ไปหนวกหูเขา ต่อเดี๋ยวนั้นตีเดี๋ยวนั้นเลยก็มี

ผู้วิจัย : อาจารย์คิดว่ามีปัจจัยอะไรที่ทำให้นักดนตรีในละแวกนี้ หรือลูกศิษย์ลูกหาเขามาหาอาจารย์

ผู้ใหญ่อาวรร แสงจิต : บางทีเขาคุ้นมือเรา พอจะเป็น พอจะสอนเขาได้บ้าง เขาก็เลื่อมใสเราบ้าง คือว่า
พอมีฝีมือจัดจ้านทีเดียว พอรู้เขาก็มาศรัทธาเราแบบมาต่อเพลงอะไรกัน แบบรู้จักกันว่าฝีมือ
พอประมาณนะ คนบ้านนอกก็ตีแบบฝีมือบ้านนอกนะ คือเราก็ได้ในระดับหนึ่งถึงจะมีคนมาศรัทธา
ศรัทธาเรามาขอต่อเพลงบ้าง

ผู้วิจัย : อาจารย์คิดว่าคุณสมบัติใดบ้างที่ผู้ถ่ายทอดความเป็นครูนักดนตรีควรมี

ผู้ใหญ่อาวรร แสงจิต : คุณธรรม มีเมตตาธรรมด้วย ผู้ที่มาต่อเพลง บางคนจะมีต่อเพลงโน้न เอาเท่า
โน้นเท่านั้นมีสมัยนั้นคนยากจน ครูดนตรีไทยส่วนมากยากจนนะ ส่วนมากนะส่วนที่เขารวยก็ส่วนน้อย
คนหาเช้ากินค่ำ

ผู้วิจัย : ที่บอกเอาเท่าโน้นที่เท่านี้ ที่หมายถึงอะไรครับ

ผู้ใหญ่อาวรร แสงจิต : คือเพลงนี้ ครูขอเท่าโน้นเท่านี้ คือขอเป็นราคา หรือคิดตั้ง เมื่อก่อนมีบางที่ต่ออย่า
ค่าเขาคิดคนอื่นไป ครูให้นำฬิกาเขาไปเรือนหนึ่งยังจำได้เลยคือครูสมัยนั้นเขาก็มีวิชาดีนะแต่เป็นคนติด
ยาเสพติดซะส่วนมากนะครูสมัยนั้นนะ

ผู้วิจัย : แล้วทำไมถึงเปลี่ยนมาเล่นระนาดทุ้มครับ

ผู้ใหญ่อาวรร แสงจิต : หัดซ้องแล้วตอนตีโหมโรง ลุงเจียนเขาบอกว่าไอ้ถาวรมีตั้งซ้องอย่างไรวะ มันตี
เหมือนทางทุ้ม ก็ไม่รู้ว่ามันไปยังไงเราก็ไม่รู้ตัว ตีซ้องเหวี่ยงไปเป็นลูกทุ้มส่วนมากนะ เขาไม่ได้หัดอย่าง
นั้นหรอก แต่เรามันคิดไปเอง ทุ้มนี้เป็นโดยอัตโนมัตินะ ได้ยินได้ฟังคนโน้นคนนี้ครูก็มาอยู่ก็ได้ยินทาง
ทุ้มเขาอยู่เรื่อยก็ได้ แต่มาต่อเดี๋ยวนี้นี้เป็นทางทุ้มแล้ว เขาก็มาต่อเดี่ยวได้บ้าง แต่ทุ้มเรามีมาก่อนแล้ว
ตีมาตั้งแต่เด็ก ๆ นะ

ผู้วิจัย : มีอะไรเป็นสื่อในการถ่ายทอดบ้างครับ

ผู้ใหญ่อาวรร แสงจิต : ก็มีแค่ เครื่องดนตรีไทย มีเทปเพลงต่าง ๆ อยู่มาก ไว้เปิดให้ฟังทางโน้น ทางนี้
จะได้หลาย ๆ ทาง

ผู้วิจัย : เลือกเอามาใช้อย่างไรครับ

ผู้ใหญ่อาวรร แสงจิต : กังวณี่เพราะ วงนี้ระนาดตีดี ทหารเรือ ก็ชอบ อะไรประมาณนี้ ก็ฟังมานานก็รู้ว่า
จะฟังแบบไหน แบบไหนดี

ผู้วิจัย : ควรนำสื่ออุปกรณ์อะไรบ้างมาใช้ในการสอนครับ

ผู้ใหญ่อาวรร แสงจิต : เครื่องดนตรีต้องดีเลยอันดับแรก เวลาหาซื้อก็ต้องคัด ให้คนเป็นเครื่องไปดู ที่
ไหนดังอันไหนก็ไปดู ไปสั่งเอาที่นั่น

ผู้วิจัย : ผลงาน ได้ทำเพลงอะไรขึ้นมาใหม่บ้างไหมครับ

ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต : ไม่ได้ทำ โดยมากผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ถอดเพลงสั้น ๆ เล็ก ๆ ถอดแล้วก็เอามาตัด ซึ่งตัดจะง่ายกว่าตอนนะ ตัดลบเหลือชิ้นเดียว เคยทำจำปาทองเทพ ตอนนั้นไปตีกันที่วัดอ่าง เขาบอกว่าลงชิ้นเดียวไม่ได้ เราก็ตัดเดี๋ยวนั้น ลองนิดเดียว รอเขานั่งกินข้าวกัน เราลองตัดเป็นชิ้นเดียวเดียวเดียวก็ได้ ก็คิดว่าเพลงที่ตัดเนี่ย มันง่ายกว่าต่อ ต่อจะยากกว่า เราตัดให้มันสั้นลงอย่าง 8 ให้เหลือ 4 อย่างนั้นเลย แต่แต่งเพลงไม่เคยหรือเราห่วยยังห่วยไม่ไปถึงขั้นนั้นนะ เพราะเราไม่เป็นโน้ต คนไม่เป็นโน้ตจะแต่งเพลงยากที่สุด

ผู้วิจัย : ส่วนข้อดีของการไม่เป็นโน้ต เวลาได้ยินเพลง ได้ยินเสียงที่ไหน ก็รู้ว่าต้องตีลูกไหน อันนี้สำคัญมากแต่คนที่ต่อโน้ตส่วนใหญ่จะมีปัญหาว่าต้องลูกนั้นต้องลูกนี้

ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต : เขาถึงบอกว่าไอ้ถาวรนี่มันห่วยดี เขาต่อกันเรานอนอยู่ข้าง ๆ เขา พอตื่นมาเราหลับ ๆ ตื่น ๆ แหละ แต่ตื่นมาแล้วได้เพลง แต่ไม่ยawnักนะเพลงนั้น เราควรจำตอนนั้นสมัยเด็ก ๆ ความจำดีมากนะ แต่เดี๋ยวนี้อันนี้มันก็แยมันแก่แล้ว สมัยนั้นเพลงอย่ายawnัก ก็ฟังเที่ยวสองเที่ยวก็จำได้ เพลงสองชิ้นยิ่งง่ายใหญ่ สามชิ้นก็ยากหน่อย

ผู้วิจัย : อาจารย์ว่า หลักการสำคัญในการถ่ายทอดดนตรีไทยของบ้านอาจารย์หรือของผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต มีหลักการอะไรบ้างที่ถ่ายทอดกับลูกศิษย์ลูกหาที่เป็นจุดเด่นเลยว่า คนที่จบจากบ้านหลังนี้ไปจะต้องได้อะไรบ้าง จะต้องเป็นอย่างไรบ้าง

ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต : อย่างน้อยได้พื้นฐาน ขอให้เพลงแม่นไว้ บางคนตีเก่ง แต่งเพลงไม่แม่น ลำบากบางคนฝีมือระนาดแจ๋วเลย แต่ไม่แม่นเลยซักเพลง อาศัยซึ้ง คือขอให้แม่นเพลงอะไรก็ได้ แต่ขอให้แม่นเพลง พบบางที่อาจจะสู้เขาไม่ได้ก็ขอให้แม่นเพลงไว้ อย่าให้ผิด กลัวอย่างเดียว กลัวผิดเพลงแล้วล้ม คือออกจากบ้านนี้ไปต้องแม่นเพลง เพลงไหนไม่แม่นก็อย่าไปเล่น ไม่ดี มันหลอกเขา คนไม่เยอะที่เขาฟังกันนะ คนเป็นก็มีบ้าง คนที่เขาเชี่ยวชาญบ้างก็มี การสอนตามโรงเรียน ทำให้เขาเป็นครูขึ้นอีกเหมือนสอนตัวเขาให้ดีขึ้นไปเรื่อย ๆ การแนะนำอย่างผู้วิจัยที่สอนอยู่ที่สาธิต ฝึกสมองของเราให้ได้ดีขึ้นไปอีก เพลงสอนถ้าอยู่กับบ้านอย่างนี้ไม่ออกเงยเหมือนคนสอนประจำหรือสอนประจำเพลงก็แม่น อะไรบ้างที่ลูกนี้ดี ๆ ไป อาจเปลี่ยนพลิกแพลงไปเป็นอย่างอื่นได้ สำหรับคนสอนประจำ คนไม่สอนประจำจะไม่ได้เปรียบคนสอนประจำ

ผู้วิจัย : กลุ่มคนที่มาเรียนที่บ้านผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เป็นกลุ่มไหนบ้างครับ

ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต : โดยมากเป็นลูกหลานแล้วก็เด็กในละแวกนี้ นิสิตก็เคยมาต่อเพลงแล้ว และมีกลุ่มนักดนตรีมีอาชีพที่อยู่รอบ ๆ ชลบุรี ต่างจังหวัดมีมาบ้างไหมครับ มีพิษณุโลก มาทำลิเกอยู่แถว ๆ นี้ พอรู้ว่าบ้านเราเป็นดนตรีไทย มันมาขอต่อเพลง คนระนาดนะ ชื่อขจร ตอนฉันทน์ป่วยฉันทน์ยังนอนน้อยเพลงให้มาขอย่ำค่าเหนื่อย จนเมื่อป่วยเพราะลูกไม่ขึ้น ตอนนั้นฉันทน์ป่วยเริ่มแรกตั้ง 27 ปีมาแล้ว มาต่อเพลงหลังบ้าน ก็พยายามต่อข่ำค่าจนจบ เก่งเหมือนกันมาทุกวัน

ผู้วิจัย : ใช้ที่ไหนสอนดนตรีบ้างครับ

ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต : ที่บ้าน นั่นแหละ หรือก็ทำงานที่แสดง ว่าง ๆ ก็เอาเลย ต่อเพลงกันเลย บางทีเพลงที่จะเล่นต้องใช้ก็แอบต่อตอนนั้นเลยก็มี งานนี้ดีไม่คล่องก็เอาไปเล่นงานหน้าก็จะได้ดี

ผู้วิจัย : การจัดที่ใช้ในการสอนมีรูปแบบจัดอย่างไรบ้าง

ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต : ในบ้านเลย สอนกันในบ้านเลยไม่ได้จัดอะไร แต่จะจัดที่เก็บเครื่องดนตรีออกเป็น ส่วน ๆ ขนาดอัดวิดีโอ ผลงานศิลปะดีเด่นประจำจังหวัดก็อัดกลางบ้านเลย เวลาซ่อมช่วงเย็นก็อาจจะซ่อมลานบ้าน ถ้าไม่ร้อนนะ

ผู้วิจัย : เวลาจะประเมินการถ่ายทอดทำอย่างไรบ้างครับ

ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต : ก็ให้เล่นให้ดูจนกว่าจะดีได้ ค่อย ๆ สอนต่อ ให้พัฒนาไปเรื่อย ๆ ทำไปอย่างนี้จนกว่าจะจบเพลง แล้วเล่นได้ก็เอาไปเล่นที่งานเลยบอกกันที่งานเลย เล่นงานนี้ไม่ได้ก็ต้องเล่นงานหน้าได้ เล่น บ่อย ๆ ก็จะได้

ผู้วิจัย : แล้วเนื้อหาทางดนตรีละครับประเมินอย่างไร

ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต : ไม่มี ก็ให้เล่นดนตรีอย่างเดียว เล่นได้จบเพลงออกงานได้ก็เป็นอันว่าใช้ได้

ผู้วิจัย : การสอนโดยการแทรกคุณธรรมและจริยธรรมให้กับคนที่มาเรียนบ้างหรือไม่และอย่างไร

ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต : ก็คอยบอก ไม่ให้กินเหล้า ซี้เมา มางานก็ให้ตรงเวลา คนอื่นก็ได้เงินเท่ากัน ก็มาให้ทันกันบอกทุกคนที่มาเรียนด้วย ให้เก็บเงินเก็บทอง คราวมีก็เก็บไว้ ที่วงก็จะจ่ายกันตรงนั้นทุกวันที่เล่น ทุกคืนที่ไปเล่น ไม่ติดค้าง เพราะเขาก็ต้องใช้เงิน เวลาละ 300 หรือ 500 บ้างก็ ดูเป็นงานอย่างไรงานช่วยก็จะบอกเขาว่างานช่วยนะ

ผู้วิจัย : ใช้หลักธรรมอะไรในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างให้ลูกศิษย์

ผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต : การอยู่ในศีลธรรม ครองตนไม่ให้ผิดศีล 5 ของชาวพุทธที่ควรปฏิบัติ เป็นสิ่งที่ประเสริฐที่สุด เป็นครูอาจารย์ก็ต้องรักษาศีลเป็นแบบอย่างที่ดีให้ลูกศิษย์

เทปสัมภาษณ์

ผู้ใหญ่อาวร แสงจิต ผู้ให้สัมภาษณ์ นายนิพนธ์ กล้ากล่อมจิตร ผู้สัมภาษณ์ (ผู้วิจัย)

วันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2557 เวลา 18.30 น.

.....
 ผู้วิจัย : ครอบครัวคุณตาเล่นดนตรีกันทั้งหมดหรือไม่ครับ

อ้าวร แสงจิต : เคยเล่นกันหมดแต่บางคนก็หยุดเล่นไปแล้ว อย่างเหมี่ยวเคยมาช่วยเล่นพอเป็นแล้วเค้าก็มีอาชีพอย่างอื่น เช่นพี่ Burdock บ้าง โรงเตี้ยมบ้าง ก็เลยไม่ได้มาช่วยอะไรมาก ก็มีภา วิทยา ทิวา ที่ยังเล่นช่วยตาอยู่

ผู้วิจัย : คุณตาเรียนจบประถมศึกษาปีที่ 4 ที่วัดตาลล้อมใช่หรือไม่ครับ ตอนสมัยนั้นเริ่มเล่นดนตรีหรือไม่อย่างไรครับ

อ้าวร แสงจิต : ใช่ เล่นก่อนไปเรียนอีก ตาไปตีฉิ่ง ตีฉาบ ตีกลอง ตั้งแต่ 5 ขวบ สมัยนั้นไม่ใช่ 7 ปีเข้าโรงเรียน แต่เป็น 9 ปี ตาตีกลองเป็นทั้งที่ไม่เคยตีมาก่อน

ผู้วิจัย : แล้วตาเรียนดนตรีครั้งแรกกับใครครับ

อ้าวร แสงจิต : ทั้งพ่อแล้วก็ตาเองน่ะ เค้าก็สอนพี่สาว พี่สาวตากีเล่นเป็น

ผู้วิจัย : แล้วคุณตาได้เรียนกับใครอีกปะครับ

อ้าวร แสงจิต : ก็เรียนกับลุงเจียนที่ตีระนาดบ้าง ครูย้อย ครูไสว นครนายก

ผู้วิจัย : แล้วตอนนี้ลุงเจียนอยู่หรือเปล่าครับ

อ้าวร แสงจิต : เสียชีวิตนานแล้ว เค้าแก่กว่าพ่อตา

ผู้วิจัย : แล้วเค้าเป็นคนที่ไหนครับ

อ้าวร แสงจิต : เป็นคนแปดริ้ว ฉะเชิงเทรา

ผู้วิจัย : แล้วคุณตาจำชื่อจริงของเขาได้หรือไม่ครับ

อ้าวร แสงจิต : จำได้ ชื่อ นายเจียน จำรุ่นสวัสดี

ผู้วิจัย : แล้วเรียนอะไรกับครูเจียนบ้างครับ

อ้าวร แสงจิต : ระนาดเอก

ผู้วิจัย : แล้วครูย้อยละครับ

อ้าวร แสงจิต : ครูย้อยจะต่อเพลงยามคำ ยามเที่ยง เครื่องนอน

ผู้วิจัย : พอจะทราบชื่อจริงครูย้อยบ้างไหมครับ

อ้าวร แสงจิต : น่าจะชื่อทองย้อย ก็เรียกกันแต่ครูย้อย แล้วอีกคนหนึ่ง ครูเรณู เค้ามาอยู่กับตาที่หนองมนตอนเพลงมอญจะออก

ผู้วิจัย : ครูย้อยนี่ต่อเพลงมอญให้คุณตาใช่ไหมครับ

อ้าวร แสงจิต : ใช่

ผู้วิจัย : แล้วครูเลิศต่อเพลงอะไรให้ครับ

ถาวร แสงจิต : เพลงมอญทั่ว ๆ ไป พวกสตริงเค้าจะเรียกกันว่าอาเริญ

ผู้วิจัย : คุณตาเรียนระนาดทุ่มกับใครครับ

ถาวร แสงจิต : ไม่ได้เรียนหรอก แต่มันเป็นเอง คนอื่นก็ตีไม่เป็นนะ แต่เราแหวกแนวมาเอง และก็มาตีให้พ่อฟัง ครูเลิศก็เก่งระนาดทุ่มแต่เราไม่ได้ไปต่อกับเขา เขาตีเก่งมาก อยู่ในเมืองชล แต่เค้าตายที่บางแสน ลูกก็มาทำศพให้แถวบ้าน

ผู้วิจัย : ตอนนี้คุณตายังเป็นผู้ใหญ่บ้านอยู่หรือครับ

ถาวร แสงจิต : ไม่ได้เป็น แต่ให้ลูกสาวเป็นต่อจากตา เขียว เป็นได้ 5 ปีเค้าก็เปื้อ เลยลาออก

ผู้วิจัย : ตาเป็นผู้ใหญ่บ้านตั้งแต่สมัยไหนครับ

ถาวร แสงจิต : ตั้งแต่อายุ 35 เป็นมา 25 ปีแล้ว

ผู้วิจัย : แล้วเริ่มเป็นหัวหน้าวงคณะถาวรนี้ตั้งแต่เมื่อไหร่ครับ

ถาวร แสงจิต : ก็พ่อเค้ามอบให้ พ่อเค้าแก่แล้ว เครื่องดนตรีที่พ่อเค้าดูแลก็ยกให้เราทุกอย่าง ตาก็ซื้อเครื่องมอญ เพิ่มสมัยนั้นพ่อก็ซื้อเครื่องมอญให้เครื่องหนึ่ง ราคาประมาณ 7000 บาท เครื่องแรกของ ตะวันออกอยู่ที่บ้านของลุงอาบ ตอนนี้แกเอามาเก็บที่ลูกแกที่อ่างศิลา สมัยนั้นเลยซื้อมา

ผู้วิจัย : สมัยนั้นที่ทำวงดนตรีใหม่ ๆ แล้วได้รับรางวัลมากมาย คุณตาภูมิใจในรางวัลไหนที่สุดครับ

ถาวร แสงจิต : ก็คงเป็นรางวัลศิลปินดีเด่นของจังหวัดชลบุรี ภูมิใจมาก ในปี 2542

ผู้วิจัย : เวลาอาจารย์สอนดนตรีเด็ก ๆ จะเน้นเรื่องอะไรครับ

ถาวร แสงจิต : การวางเนื้อวางตัว ระเบียบ การอยู่ในวงร่วมกัน เพราะต้องฟังพาท้ายลูกวงของเรา ด้วย เขาช่วยเรา เราช่วยเขา เราจะไม่มิดากัน บอลเล่อกันดี ๆ วงตาเหล่าไม่กิน บางวงเมาแล้วก็ทะเลาะกัน เล่นผิดเล่นถูก

ผู้วิจัย : มีเด็กคนไหนที่อยู่กับตามาตลอดไหมครับ

ถาวร แสงจิต : มี ก็ลูกชาย คนอื่นก็อยู่ไม่ได้นาน ทำวงแล้วก็หายไป มีแต่ลูกที่อยู่ด้วยกันมาตลอด

ผู้วิจัย : แล้วใครตีทุ่มครับ

ถาวร แสงจิต : ชื่อแกะ ก็ตีใช้ได้นะ

ผลการสัมภาษณ์ผู้รับการถ่ายทอดดนตรีไทย
ในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา

นายณัฐวุฒิ	การะกิจ
นางสาวจิตลดา	สุทธิเรือง
นางสาวธันยพร	ทับมี
นางสาวโสจิรัตน์	บุญเรือน
นายเมืองปาย	งามแสงรัตน์
นางสาวธรรมภัสส์	ปัญญาประดิษฐ์
นายสุพจน์	จุกลิ่น
นางสาวเสาวภาคย์	อุดมวิชัยวัฒน์
นางสาวอรวรรณ	สันติกุล
นางสาวณัฐวรรณ	สุภาชีพ
นายกิตติพงษ์	ชุ่มชูจันทร์
นายณภัทร	วงศ์วุฒิ
นายณัฐธรณ	นakyงทอง
นางสาวธนพร	พิทักษ์กุล
นายวรรณม	พงษ์สีชมพู

เทปสัมภาษณ์

นายณัฐวุฒิ การะกิจ ผู้ให้สัมภาษณ์ นายนิพนธ์ กล้ากล่อมจิตร ผู้สัมภาษณ์ (ผู้วิจัย)

วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2556 เวลา 13.30 น.

ผู้วิจัย : ทราบหรือไม่ว่าอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล ท่านมีวัตถุประสงค์อย่างไรในการสอนดนตรี

ณัฐวุฒิ การะกิจ : เพื่อให้เด็กนักเรียน ได้เรียนดนตรี ได้อนุรักษ์เพลงไว้ คือ ถ้าเป็นพวกเด็กที่เรียนในห้องเรียนหลาย ๆ คนก็เป็นเพลงง่าย ๆ ให้รู้พื้นฐานว่าดนตรีไทยเป็นอย่างไร แต่ถ้าเกิดเป็นชุมนุม ก็เรียนเพลงที่ยาก เรียนลึกลงไปอีก

ผู้วิจัย : แสดงว่าสองกลุ่มที่เรียนก็มีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันไป ถ้าเป็นในห้องเรียนก็เรียน ๆ ให้รู้

ณัฐวุฒิ การะกิจ : เรียนให้รู้แล้วก็ไปเป็นวิชาที่คล้ายเคียดวิชาหนึ่งครับ

ผู้วิจัย : แล้วท่านอาจารย์เน้นอะไรมากกว่ากันระหว่างทฤษฎีกับปฏิบัติ

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ส่วนมากจะเน้นที่ปฏิบัติมากกว่าครับ

ผู้วิจัย : เคยได้ยินคำอะไรที่อาจารย์เคยพูดเรื่องของการปฏิบัติใหม่ อย่างครูก็เป็นลูกศิษย์อาจารย์ ครูก็ได้ยินบ่อย ๆ ว่า อาจารย์ประดิษฐ์ชอบพูดแบบว่า ทฤษฎีเด็กไปค้นคว้าไปอ่านตรงไหนก็ได้ แต่ปฏิบัติหาเรียนยาก ผลอ ๆ ถ้าเกิดเด็กไม่ค้นคว้าชวนชวยก็ไม่ได้เรียนหรอก อาจารย์ประดิษฐ์เองก็บอกว่าเน้นปฏิบัติ ให้เด็กปฏิบัติไป ให้เด็กปฏิบัติได้เป็นหลัก

ณัฐวุฒิ การะกิจ : เขาบอกว่าแบบ ทฤษฎีไปทำรายงาน ศึกษาเอา เพราะว่ามีเวลาเรียนน้อยในห้อง ก็เอาปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่มากกว่า เพราะอาทิตย์หนึ่งก็เรียนชั่วโมงเดียว ก็ไม่ค่อยได้อะไรแล้ว

ผู้วิจัย : สรุปก็คือ วัตถุประสงค์ทั่ว ๆ ไป คือเรียน ๆ ให้รู้แบบกว้าง ๆ ไปเน้นเรื่องปฏิบัติ ทฤษฎีก็มีบ้างคือนักเรียนไปค้นคว้าหาข้อมูล

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ใช่ ครับ พื้นฐานแบบไม่ลึกอะไรมากมาย

ผู้วิจัย : แล้วชุมนุมล่ะ

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ชุมนุมนั้นเน้นในการต่อเพลง ซ้อม มากกว่า

ผู้วิจัย : คือเน้นปฏิบัติมากกว่า แล้วทฤษฎีมีพูดบ้างไหม

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ถ้าในชุมนุมไม่มีพูด

ผู้วิจัย : คือวัตถุประสงค์ในชุมนุมคือต่อเพลงเพื่อไปเล่นงานต่าง ๆ ใหม

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ใช่ ครับ เพื่อประกวด เหมือนกับเป็นคนที่มีฝีมือมาเยอะแล้วครับ

ผู้วิจัย : แล้วอาจารย์ท่านต่อเพลงเป็นอย่างไรบ้าง เร็ว ช้า ดีไหม แล้วเพลงแนวไหนบ้าง

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ถ้าต่อเพลง ต่อส่วนมากเป็นเพลงเถา เพลงเถาพวกเครื่องสาย ถ้าประกวดพวกวงเครื่องสาย ท่านก็ให้โน้ตมาก่อน เพราะเด็กทุกคนจะเป็นโน้ต พอดูโน้ตแล้วก็จะรู้เพลง ได้เพลง แล้วก็เปลี่ยนลูกที่หลัง มันจะเร็วขึ้น

ผู้วิจัย : แล้วประเภทเพลงในห้องเรียนกับในชุมนุมแตกต่างกันไหม

ณัฐฉัตร การะกิจ : ต่างครับ ในห้องเรียน คือเป็นเพลงสองชั้น เพลงง่าย ๆ เพื่อให้นักเรียนที่ได้ รู้เพลง

ผู้วิจัย : ยกตัวอย่างเพลงในห้องเรียน

ณัฐฉัตร การะกิจ : ก็อาจจะเป็น ลาวเสียงเทียน แยกประเทศ ขึ้นเดียว ครับ

ผู้วิจัย : แล้วชุมนุมละ

ณัฐฉัตร การะกิจ : ชุมนุมก็เป็นพวกเพลงเถาที่ใช้ประกวด เขมรพวง เป็นต้น

ผู้วิจัย : อาจารย์ท่านต่ออย่างไร

ณัฐฉัตร การะกิจ : ท่านจะให้โน้ตมาก่อน

ผู้วิจัย : คือแจกโน้ตแล้วต่อเลย หรือแจกโน้ตล่วงหน้า

ณัฐฉัตร การะกิจ : ท่านแจกโน้ตล่วงหน้าน่าก่อน แต่ให้ไปดูเอง อีกครั้งก็ให้มาเล่นด้วยกัน ตรงไหนไม่ได้ บางคนอ่านโน้ตแล้วตีไม่ออกว่าเล่นอย่างไร ท่านก็จะบอกอีกครั้ง แล้วพอได้เพลงโน้ตกลางแล้วท่านก็จะใส่ลูกเล่นแต่ละเครื่องลงไปในวงอีกครั้งหนึ่ง

ผู้วิจัย : คือเปลี่ยนทางหรือแปรทางอีกครั้ง ให้ทุกคนได้ทำนองหลักก่อน

ณัฐฉัตร การะกิจ : เพราะว่าในวงก็มีสืบกกว่าคน จะต่อทีละคนมันก็จะช้า

ผู้วิจัย : แล้วรูปแบบการสอน ทฤษฎีในห้องเรียน อาจารย์ท่านมีรูปแบบการสอนอย่างไรบ้าง มีลักษณะเป็นอย่างไร แบบบรรยาย แบบทดลอง แบบสาธิต เป็นต้น

ณัฐฉัตร การะกิจ : ให้นักเรียนไปค้นคว้าหาความรู้มา แล้วก็นำมาเสนอ

ผู้วิจัย : แล้วอาจารย์ท่านทำอย่างไรต่อ

ณัฐฉัตร การะกิจ : ส่วนมากท่านจะไม่พูดเพิ่มเติม แต่ท่านจะบอกประมาณว่า ข้อมูลตรงนี้ขาดอะไร

ผู้วิจัย : แสดงว่าอาจารย์ท่านแนะนำเพิ่มเติมนั้นแหละ อย่างนักเรียนนำเสนอ อาจารย์จะบอกว่า ตรงนี้ขาดนะ ไปดูเพิ่มเติมมาซิ

ณัฐฉัตร การะกิจ : ท่านจะบอกว่าตรงนี้มีขาด ท่านเอาพื้นฐานด้านความรู้

ผู้วิจัย : ตรงนี้มีขาดนะแล้วอาจารย์จะอธิบายเพิ่มไปเพื่อให้ครบความรู้ด้วย ขยายความบ้าง แต่ไม่เชิงลึกมากเพราะว่า รู้อยู่แล้วว่าจุดประสงค์ไม่ได้เอาเนื้อหาเชิงลึก

ณัฐฉัตร การะกิจ : ใช่ ครับ

ผู้วิจัย : สรุปคือ รูปแบบการสอนของทฤษฎี จะเป็นลักษณะของการให้นักเรียนนำเสนองานหน้าชั้นเรียนในการศึกษาค้นคว้า แล้วมีการอภิปรายร่วมกัน

ณัฐฉัตร การะกิจ : ครับ

ผู้วิจัย : แล้วปฏิบัติ รูปแบบเป็นอย่างไร

ณัฐฉัตร การะกิจ : ถ้าเกิดในห้องเรียน อาจารย์จะสาธิตให้ดูว่าเครื่องนี้เล่นอย่างไร ระยะเวลาตีคู่แปด ทุ่ม ตี คู่สี่ คู่หก คู่แปด จะเข้ตีได้อย่างไร ซอสีอย่างไร แล้วเด็กชอบแบบไหนก็ไปลองเล่นเครื่องนั้นดู ถ้าเกิด

เป็นในชุมนุม คนที่เล่นมาอยู่แล้ว มีเครื่องเอกของตัวเองอยู่แล้ว ก็คือจะให้เล่นเลยแล้วก็ต่อเพลงที่ใช้ประกวดที่ว่าครับ

ผู้วิจัย : คือส่วนใหญ่ใช้วิธีการสาธิตให้ดูก่อน สาธิตนูนนี่นั่นเป็นอย่างไร ไม่ว่าจะในห้องเรียนเองหรือชุมนุม ใช้หรือไม่ มีการสาธิตก่อน พอที่จะแยกได้ไหม อย่างการสอนทฤษฎีในคลาส แยกเป็นลำดับขั้นตอนก่อนหน้าจะมีการนำเสนอ อาจารย์ท่านมีขั้นตอนอย่างไร

ณัฐฉิ การะกิจ : ท่านจะแบ่งหัวข้อเรื่อง ประเภทเครื่องดนตรี ประวัติเครื่องดนตรีว่าเกิดในสมัยไหน แล้วก็ประเภทของเพลง จากนั้นก็แบ่งเป็นกลุ่มไปหาข้อมูลมา แล้วก็มานำเสนอ จะเรียงจากประวัติของเครื่องดนตรีก่อน แล้วก็ประเภท แล้วก็เพลง ครับ

ผู้วิจัย : คือ อันแรกคือการกำหนดหัวข้อก่อน ว่าควรมีหัวข้ออะไรบ้าง ซึ่งอาจจะเรียงจากประวัติเครื่องดนตรีอันดับหนึ่ง แล้วก็ประเภทของเครื่องดนตรีอันดับสอง แล้วก็ครูดนตรี เมื่อแยกเป็นหัวข้อได้จึงแบ่งกลุ่มนักเรียน อาจารย์ท่านแบ่งอย่างไร

ณัฐฉิ การะกิจ : อาจารย์กำหนดว่ากลุ่มละกี่คน แล้วก็ให้จับกลุ่มกันเอง

ผู้วิจัย : เสริจแล้วก็มอบหมาย กลุ่มนี้รับผิดชอบเท่านี้ มอบหมายอย่างไร จับฉลากอีกที

ณัฐฉิ การะกิจ : มอบไปเลย คือสมมติจับกลุ่มมา แล้วในกลุ่มจะมีเลขที่ของคนที่น้อยที่สุดมาเรียงอีกครั้งว่าเลขที่หนึ่งได้ข้อนี้ เลขที่ห้าได้ข้อนี้

ผู้วิจัย : แล้วรูปแบบการนำเสนอเป็นอย่างไร

ณัฐฉิ การะกิจ : เวลามาเสนอก็จะให้ส่งเป็นรูปเล่มรายงานไป แล้วนักเรียนก็มายืนพูดหน้าห้องไม่ให้ดูเล่ม

ผู้วิจัย : ส่วนใหญ่เด็กมีรูปแบบการนำเสนออย่างไรบ้าง

ณัฐฉิ การะกิจ : จะมาพูดหน้าห้อง เช่น เครื่องนี้เล่นอย่างไร ยืนพูดแล้วก็บางคนมาตีให้ดูว่าตียังไง แล้วก็มีการพาลักษณะเครื่องดนตรี

ผู้วิจัย : เรื่องของขั้นตอนในการสอนปฏิบัติ ท่านมีกระบวนการอย่างไรบ้าง

ณัฐฉิ การะกิจ : สาธิตก่อน ใครอยากเล่นเครื่องไหนก็เล่นเครื่องนั้น แล้วอาจารย์เห็นว่าคนนี้เล่นเครื่องนี้ได้ดีก็จะสอนเพิ่มจากที่สอนรวมในห้อง

ผู้วิจัย : อาจารย์สอนโดยรวมก่อน แนะนำเครื่อง แล้วก็สาธิตให้ดูว่าสนใจอะไรบ้าง แล้วให้นักเรียนเลือกเครื่องจะเรียนอะไรก็เรียนไป

ณัฐฉิ การะกิจ : บางครั้งเครื่องดนตรีไม่พอก็ให้เรียนขลุ่ยเพราะชื่อเป็นส่วนตัว ราคาถูก

ผู้วิจัย : เลือกตามอิสระ แล้วก็เรียนเพลงง่าย ๆ สองชั้น ชั้นเดียว เช่น แยกบรรทัด ลาวเสียงเทียน แล้วมีปัญหาตรงไหนใหม่ นักเรียนตีไม่ได้ อาจารย์ทำอย่างไร

ณัฐฉิ การะกิจ : ที่ผมเคยเจอคือตีไม่ได้ในลูกที่ยากก็จะปรับให้เป็นลูกที่ง่ายขึ้น

ผู้วิจัย : แล้วนักเรียนเล่นได้หมดไหม

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ได้หมดแต่ไม่พร้อมกัน บางคนก็ได้ช้า บางคนเรียนเดือนเดียวได้สองเพลง บางคนได้เพลงเดียว

ผู้วิจัย : อาจารย์รู้สึกโกรธบ้างหรือไม่ครับ

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ไม่ครับ ท่านบอกให้ขยันซ้อม พักเที่ยงก็ขึ้นมาซ้อมได้ ถ้าไม่ซ้อมมัวแต่ไปนั่งจำโน้ตก็ไม่ได้

ผู้วิจัย : แล้วขั้นตอนการสอนในชุมนุม อาจารย์สอนเหมือนกันไหม

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ไม่เหมือน ในชุมนุมเป็นเรียนรวมวง ปรับวงประกวด ท่านจะดูโดยรวมแล้วก็ดูแต่ละเครื่องอย่างซอลูกนี้ไม่ควรสี ก็จะเปลี่ยนให้

ผู้วิจัย : คือใช้วิธีการแจกโน้ตก่อน ให้ผู้เรียนไปศึกษาก่อนระดับหนึ่ง เสร็จแล้วก็บางคนก็ไปซ้อมนู่นนี่นั่น มาก่อนจากนั้นก็ค่อยปรับแก้ให้ตามเอกลักษณ์ของเครื่องดนตรี

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ใช่ครับ

ผู้วิจัย : เรามีความคิดเห็นอย่างไรบ้างกับการถ่ายทอดของอาจารย์ในลักษณะของรายบุคคล

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ดีครับ อาจารย์ไม่ได้สอนแล้วไปนู่นนี่ อาจารย์เต็มที แต่อาจารย์ท่านไม่ค่อยพูดมากมาย

ผู้วิจัย : คืออาจารย์สอนเลย แล้วคุณก็ต้องจำ แล้วอาจารย์เคยว่าไหม

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ไม่เคยว่า ไม่เคยบ่น

ผู้วิจัย : แล้วภาพรวมเป็นอย่างไรบ้าง

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ถ้ารวม ๆ อาจารย์ก็จะมีความ มีดี เพราะเด็กเยอะ ดื้อ ๆ เล่นเครื่อง เอาขลุ่ยมาควง อาจารย์ก็ตั้งใจจัง

ผู้วิจัย : แล้วเรามีความคิดเห็นอย่างไรกับการสอนดนตรีทั่ว ๆ ไปของครูที่เรามีโอกาสได้ไปเรียน เราคิดว่าแนวทางการสอนดนตรีควรเป็นอย่างไร

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ถ้าเกิดไม่ได้เรียนทางดนตรีโดยตรง ก็น่าจะเรียนแค่ปฏิบัติพอ รู้ทฤษฎีบ้างนิดหน่อย แต่ถ้า เกิดเรียนสายดนตรีก็น่าจะเรียนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ อย่างที่ผมไปเรียนกับครูช่างนอกที่ต่อเพลง เขาก็จะต่อเพลงไป สอนไป ท่านให้ข้อคิด อย่างผมไปเรียนฆ้องวงกับอาจารย์ เขาก็จะบอก เวลาตีฆ้อง ต้องแม่นยำ แม่นตา แม่นมือ แม่นใจ เขาก็จะบอกแนวทาง

ผู้วิจัย : อาจารย์ท่านมีอุปกรณ์เครื่องมือที่ช่วยในการสอนอะไรบ้าง

ณัฐวุฒิ การะกิจ : มีเป็นเครื่องเล่นซีดี จะเปิดให้ฟัง เช่น วงปี่พาทย์เป็นอย่างไร เปิดเพลงให้ฟัง

ผู้วิจัย : แล้วอุปกรณ์สำคัญ คือ เครื่องดนตรีเยอะไหม

ณัฐวุฒิ การะกิจ : เยอะนะครับ

ผู้วิจัย : แล้วคุณภาพเป็นไง

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ดีครับดี

ผู้วิจัย : อาจารย์ท่านแบ่งเครื่องดนตรีหรือไม่ว่าส่วนนี้ใช้ตีทั่วไป ส่วนนี้ห้ามเอาไปเล่นเอาไว้ประกวด
อย่างเดียว

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ไม่ครับ คือท่านจะตามใจนักเรียน

ผู้วิจัย : แล้วออกแสดงในโอกาสต่าง ๆ ละครับ เอาเครื่องดนตรีที่ไหนออกงาน

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ของโรงเรียนครับ

ผู้วิจัย : แล้วประกวดล่ะ

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ของโรงเรียน บางครั้งก็ใช้ผืนระนาดของโรงเรียน แต่ใช้รางของสถาบันวิจัย

ผู้วิจัย : ครูเคยได้ยินว่าอาจารย์ช้อนเครื่องดนตรีเสียงดี ๆ ไว้ในตู้

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ถ้าเป็นซอดี ๆ ท่านจะใส่ในตู้แล้วล็อกไว้ สำหรับนักเรียนใช้ประกวด เพราะว่าถ้า
เกิดเอาซอดี ๆ มาใช้เรียนรวมจะพัง

ผู้วิจัย : เหมือนแยกไว้ 2 ส่วน ส่วนหนึ่งให้นักเรียนทั่วไปเรียน อีกส่วนก็ให้นักเรียนในชุมนุม รู้ใหม่ว่า
อาจารย์ท่านมีเกณฑ์อย่างไรในการเลือกเครื่องมาใช้ เช่นทำไมต้องซื้อระนาดรางนี้มา

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ไม่เคยคุย แต่ส่วนมากใช้ของสมชัย เพราะเครื่องสายหรือเครื่องรวม ๆ จะคุณภาพดี
แต่เครื่องหนังจะไม่ทราบเพราะโรงเรียนจะไม่ซื้อ แล้วก็ลักษณะ รูปร่าง หุ่นเครื่องสวย

ผู้วิจัย : อาจารย์คงเห็นเครื่องของอาจารย์สมชัย สวย หุ่นดี เสียงใช้ได้ แล้วอาจารย์บอกเสียงดีขนาด
ไหน เคยพูดไหม

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ไม่เคย

ผู้วิจัย : แต่เท่าที่ดู ท่านก็มีเครื่องดนตรีสวย ๆ ทั้งนั้นแหละ มีจะเข้ที่ได้จากครูเอื้อตอนครูเอื้อมีชีวิตอยู่

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ที่บ้าน

ผู้วิจัย : อยู่ที่ไหน ที่โรงเรียน

ณัฐวุฒิ การะกิจ : อ้อ สองตัวที่ใช้ประกวด แยกออกหรือตัวไหนของครูเอื้อ

ผู้วิจัย : ก็แล้วแต่ทรง ต้องศึกษาเพิ่มเติม ทรงแต่ละบ้านไม่เหมือนกัน อาจารย์เคยยกให้ครูเอื้อตั้งนม
ด้วยสมัยก่อน รูปแบบวิธีการและขั้นตอนการนำสื่อมาใช้ในการถ่ายทอดของอาจารย์เป็นอย่างไร เช่น
การสอนต่าง ๆ ท่านเอาสื่อไปแทรกอย่างไร อย่างทฤษฎี สื่อของเขาก็มีฟิวเจอร์บอร์ด รูปเล่มรายงาน
เปิดซีดีให้ฟังเพลง

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ครับ

ผู้วิจัย : ได้ยินข่าวว่าอาจารย์ท่านเขียนโน้ตเพลงเป็นหนังสือหลายเล่ม

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ครับก็มีโน้ตระนาด โน้ตซอด้วง ซิม

ผู้วิจัย : แล้วอาจารย์เอามาใช้ในการสอนในห้องเรียนไหมครับ

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ก็ใช้โน้ตซิมกับซอ เพราะเด็กที่มาเรียนยังไม่สามารถแยกออกได้ว่าซิมใช้มือไหนลง
ก่อนลงทีหลัง ซอสีเส้นไหน คันชักเป็นอย่างไร คนเริ่มจะไม่รู้ โน้ตซอจะเป็นบรรทัดสองเส้น จะบอก

ลักษณะว่าสี่เข้าช้กออก สายไหน แล้วก็ขิมจะเป็นโน้ตสามบรรทัด บอกว่าโน้ตตัวนี้ตีมือซ้ายหรือขวา คนที่หัดใหม่ดูก็จะตีได้เลย

ผู้วิจัย: คือเอาโน้ตมาใช้อยู่ แล้วอาจารย์มีสี่อะไรเป็นพิเศษไหม เช่น ไม่ค่อยเอาออกมาใช้สอนเรา เป็นของส่วนตัว

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ไม่มีครับ

ผู้วิจัย : ใช้ของโรงเรียนหมด แล้วซีดีเพลง อาจารย์เขาเปิดเฉพาะใหม่ว่า วงไหน เช่น อันนี้วง กรมศิลป์

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ไม่บอกครับ เขาบอกว่าเป็นวงปีพาทย์ วงเครื่องสาย มโหรี

ผู้วิจัย : แล้วเคยถามใหม่ว่าอาจารย์มีวงไหนเป็นพิเศษ

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ไม่เคยถาม

ผู้วิจัย : คือสี่ลักษณะพิเศษก็ไม่ค่อยมีอะไร อาจารย์ท่านสาธิตเครื่องดนตรีท่านใช้เครื่องที่ไหนบ้าง

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ก็คือเป็นเครื่องที่โรงเรียนหมดเลย

ผู้วิจัย : อะไรก็ได้ที่ท่านหยิบจับ ไม่มีเครื่องดนตรีหลัก ๆ ว่าเครื่องนี้ของครูนะ ห้ามใครมาเล่นนะ

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ไม่มีครับ

ผู้วิจัย : ชุมนุมก็เหมือนกันใช่ไหม

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ใช่ครับ

ผู้วิจัย : คิดว่าการสอนดนตรีควรมีสี่อะไรเพิ่มเติมบ้าง ทั้งทฤษฎีกับปฏิบัติ

ณัฐวุฒิ การะกิจ : น่าจะมีวิดีโอในการบรรเลงของแต่ละเครื่อง เช่น วิดีโอบรรเลงซอวงใหญ่เพลงนี้ ๆ

ให้รู้มือไว้ทวนเพลงได้ เพราะมีแต่เสียงอย่างเดียวอาจจะทวนผิดมือ

ผู้วิจัย : อย่างอื่นล่ะ หนังสือ เครื่องดนตรี เพิ่มเติม

ณัฐวุฒิ การะกิจ : หนังสือของอาจารย์ก็มีพอสมควร

ผู้วิจัย : แล้วส่วนรวมใช้หนังสือที่ไหน เคยไปดูหอสมุดโรงเรียนไหม

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ไม่เคยไปดู แผนกกลุ่มดนตรี

ผู้วิจัย : แล้วในมหาวิทยาลัยบูรพา

ณัฐวุฒิ การะกิจ : มีครับ แต่เป็นทฤษฎีเยอะ

ผู้วิจัย : แล้ว social network ช่วยอะไรได้บ้างไหมครับ

ณัฐวุฒิ การะกิจ : คือ social network มันจะหลายคน หลายทาง แล้วเด็กที่เข้าไปดูก็จะไม่รู้ว่าเป็น

ไหนถูก อันไหนดี

ผู้วิจัย : เราเห็นด้วยในระดับหนึ่ง ว่าถ้ามีเว็บไซต์หรือเว็บบอร์ดที่เกี่ยวข้องกับดนตรีโดยมีอาจารย์หรือ

ผู้รู้เป็นเจ้าของ

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ยุคนี้ทุกอย่างเป็น social หมด ถ้าเป็นเว็บไซต์ที่มีข้อมูล แล้วมีผู้ที่ทำเว็บขึ้นมา เป็น ผู้เชื่อถือได้ มีความรู้จริง ๆ ไม่ใช่ที่แบบว่า ตามผู้รู้ทั่วไปที่หาใน google ผิดบ้างถูกบ้าง มันก็ไม่ดี แล้วถ้าเกิดเป็นเว็บที่แบบมีข้อมูลจริง ๆ ถูกต้อง ผมว่าดี

ผู้วิจัย : แนะนำหนังสือหน่อย ควรเพิ่มเติมทฤษฎีอะไร แนะนำใหม่ ว่าควรซื้อหาหนังสือที่ไหน

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ก็ถ้าเป็นหนังสือทฤษฎี โรงเรียนก็ควรหาทฤษฎีโดยตรง เพราะว่าหนังสือทั่วไปคือ หนังสือสาระการเรียนรู้ศิลปะ ก็จะมีทั้ง ศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์รวมกัน คือมันไม่ละเอียด

ผู้วิจัย : แล้วรู้ไหมว่าอาจารย์ประดิษฐ์ท่านเขียนหนังสือเล่มหนึ่งที่ไม่ใช่โน้ตเพลง รู้สึกจะเป็นหนังสือ สังกัดเกี่ยวกับดนตรีไทย บรรยายว่าเครื่องดนตรีชนิดนี้มีต้นกำเนิดมาจากตรงไหน อยู่ที่หอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา หนังสือเล่มแรกก่อนจะเขียนโน้ตออกมา ตอนนั้นอาจารย์ท่านก็เอามาใช้ในการ สอนของท่าน เหมือนกัน ไปดูเรื่องสถานที่ ส่วนใหญ่ ใช้สถานที่ไหนเรียนดนตรี

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ที่โรงเรียนก็ใช้เรือนรักษ์ศิลป์ เป็นเรือนของดนตรีไทยเฉพาะ

ผู้วิจัย : เรียนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติที่นั่นเลยใช่หรือไม่

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ใช่ ถ้าเกิดมีนำเสนอ ต้องใช้ไมค์ ก็ไปที่ห้องโสต หรือวิดีโอที่มีภาพของนักเรียน ที่หามา เวลามาเสนอ

ผู้วิจัย : เรือนไทยเราคิดว่าดีไหม

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ดีครับ

ผู้วิจัย : เพราะอะไร

ณัฐวุฒิ การะกิจ : เพราะแยกออกมาจากตึกเรียน เวลาซ่อมเราจะได้เต็มที่ เสียงไม่รบกวนการเรียน ของห้องเรียนต่าง ๆ บรรยากาศก็ร่มเย็น อยู่ริมน้ำ มีต้นไม้ น่าเรียนครับ

ผู้วิจัย : แบ่งส่วนต่าง ๆ ของห้องอย่างไรบ้าง

ณัฐวุฒิ การะกิจ : เข้าไปจะเป็นโถงกว้าง ๆ เลย แล้วเป็นเครื่องดนตรีวาง แต่ตรงที่เป็นเครื่องดนตรีจะ ยกพื้นสูงกว่าตรงคนเดิน แล้วก็เป็นที่เก็บเครื่องดนตรี แล้วก็มิชานออกไปสำหรับนักเรียนที่สอบปฏิบัติ อยู่ข้างใน ข้างนอกเขาก็ให้นักเรียนที่ยังไม่สอบซ่อม

ผู้วิจัย : คือ ในโถงอาคาร มีปีกยื่นออกไปสองข้าง ใช้หมดเลยเวลาเด็กจะซ่อมเดี่ยว กลุ่ม สองคน สาม คน เขาก็กระจายไปซ่อม พอถึงเวลามาสอบก็ยกเครื่องเข้ามาสอบข้างใน อาจารย์ท่านใช้หลักการ อย่างไรในการเลือกสถานที่ที่ใช้สอน

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ที่ไหนพร้อมก็สอนที่นั่น

ผู้วิจัย : แต่ที่สอนที่นี่ อาจารย์ท่านไม่ได้เลือก

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ใช่ เพราะว่า โรงเรียน ได้แบ่งที่ไว้เรียบร้อยแล้ว ผมว่าก็ดีนะ

ผู้วิจัย : อาจารย์เคยพูดถึงข้อดีของเรือนรักษ์ศิลป์ไหม

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ไม่เคยพูดถึงครับ เขามีแต่พูดว่าว่างเมื่อไหร่ก็มาซ่อม เพราะมันไม่รบกวนใคร มันไกล

ผู้วิจัย : นั่นก็คือข้อดีใช่ไหม หนึ่งไกลจากผู้คน สองเสียงไม่รบกวนชาวบ้าน แล้วรูปแบบการจัดห้องเรียนละ อาจารย์ท่านจัดอย่างไร

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ตรงโถงที่ยกขึ้นไปจะเป็นพวกเครื่องปีพาทย์ ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ฆ้องวงเล็ก ฆ้องวงใหญ่แต่เครื่องสายจะเก็บใส่ตู้ไว้ ชิมจะปิดฝาใส่กระเป๋าทิ้งไว้ข้างหน้าห้อง

ผู้วิจัย : แยกเป็นส่วน ๆ ไป แต่ปีพาทย์จะไม่ได้เก็บในตู้ วางไว้อยู่ตรงกลาง บนพื้นยกระดับ ส่วนเครื่องสายก็เก็บในตู้หมด

ณัฐวุฒิ การะกิจ : จะเข้ก็ตั้งไว้ตรงปีพาทย์ครับ

ผู้วิจัย : พอถึงเวลาเรียน ต่างคนก็ต่างหยิบของตัวเองไปซ้อม วิธีการสอนปฏิบัติ ย้อนกลับไปใหม่ ก็คือหนึ่งแนะนำเครื่องดนตรี สองให้เด็กเลือกเครื่องดนตรี สามให้เด็กปฏิบัติ อาจารย์ท่านสอนปฏิบัติอย่างไรต่อเพลงอะไร

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ต่อเพลงสองชั้น อาจารย์จะเขียนโน้ตบนกระดานก่อน แล้วให้นักเรียนจดโน้ตเองในสมุด ไม่ถ่ายเอกสารให้ เพื่อให้ฝึกจดเองบ้าง แล้วก็สอนทีละห้อง ท่านก็ตีให้ดูว่า โน้ตแบบนี้ นักเรียนบางคนอ่านไม่ออก อ่านเป็นเสียงเดียวกันท่านก็ตีให้ดูว่าโน้ตตัวนี้ตีแบบนี้ตีไปทีละห้องสองห้อง

ผู้วิจัย : คือต่อไปทีละสองห้อง สีห้อง

ณัฐวุฒิ การะกิจ : แล้วแต่ ถ้าติดกันก็ต่อรวมไปเลย แล้วก็ต่อให้นักเรียนหลาย ๆ คน อย่างระนาดห้าคน ก็มานั่งรวมกัน เสร็จแล้วก็ไปต่อจะเข้ห้าตัว

ผู้วิจัย : ต่อแยกทีละเครื่องมือไป เวลา 1 ชั่วโมงต่อวันหรือ

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ก็สมมติเพลงแขกบรเทศก็ได้ท่อนเดียวทั้งห้อง อีก 1 ชั่วโมงก็มาเอาใหม่

ผู้วิจัย : พอต่อเสร็จก็ให้แยกไปซ้อม แล้วทำคาบมีการบรรเลงรวมวงหรือไม่

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ถ้าได้เพลงครบหมดแล้วก็ให้ทั้งห้องบรรเลงรวมกันในเพลงเดียวกัน

ผู้วิจัย : ทำคาบทุกคาบ

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ไม่ทุกคาบครับ บางครั้งก็ให้จับกลุ่มระนาดอย่างเดียวบรรเลงให้ดู จะเข้อย่างเดียว บางครั้งก็ทั้งหมดเลย

ผู้วิจัย : ถ้านักเรียนไม่ได้อาจารย์ก็ใช้วิธีเปลี่ยนลูกจนวนกว่าเด็กจะได้ใช้ใหม่

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ครับ

ผู้วิจัย : เอาเป็นว่าเรื่องของปฏิบัติเด็กต้องได้ทุกคน ไม่ได้ก็ไม่ผ่าน

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ครับ

ผู้วิจัย : การจัดห้องเรียนก็แยกเป็นกลุ่ม ๆ ไป ส่วนนี้ทำอะไรบ้าง หลัก ๆ ก็คือเก็บเครื่องดนตรีดนตรีตรงกลางก็คือวงปีพาทย์ หน้าห้องก็เป็นพวกชิมเก็บใส่กระเป๋าวางไว้เรียบร้อย พวกซอกก็ใส่ในตู้ กลองแขกใส่ในตู้จะเข้ก็วางอยู่ข้างนอก

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ใช่

ผู้วิจัย : แล้วส่วนงานอาคารสองข้างนี้ก็คือให้เด็กซ่อมแยกกลุ่ม แยกเดี่ยว เวลาสอบก็สอบหน้าห้อง หน้าห้องก็มีกระดานไวท์บอร์ด

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ครับ

ผู้วิจัย : ร้อนไหม

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ไม้ร้อนครับ ต้นไม้เยอะ พัดลมก็เยอะ

ผู้วิจัย : มันได้บรรยากาศ ได้ต้นไม้ใหญ่ ลมก็เข้า

ณัฐวุฒิ การะกิจ : เข้าครับ พัดลมตอนนี้ก็แปดตัว แต่ช่วงนี้อากาศร้อนขึ้น พัดลมก็ไม่ค่อยได้ช่วยอะไรเท่าไร

ผู้วิจัย : ทฤษฎีก็เรียนในห้องด้วยบางครั้ง บางกลุ่มนำเสนอที่ไม่ต้องใช้เครื่องฉายข้ามศีรษะ วิดีโอ ก็นำเสนอที่ เรือนรักศิลป์ กลุ่มไหนใช้ก็นำเสนอที่ห้องโสตแทน

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ครับ

ผู้วิจัย : อาจารย์เคยมีดำหนิใหม่ที่เราต้องปรับเปลี่ยนห้องใหม่ จัดห้องใหม่

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ไม่เคยครับ เคยแต่บอกให้ช่วยดูแลเพราะปลวกมันจะกินไม้

ผู้วิจัย : อาจารย์ท่านไม่ได้ทำอะไรเกี่ยวกับสถานที่ใช้ใหม่ โรงเรียนทำให้หมด แม้กระทั่งสวนหย่อม หน้าอาคารต้นไม้รอบอาคาร

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ผมก็ไม่ทราบว่าอาจารย์สั่งให้ตรงนั้นตรงนี้มาบ้างรีเปล่า

ผู้วิจัย : เราคิดว่าเรือนรักศิลป์เหมาะสมหรือยังในการใช้เป็นที่เรียนดนตรี

ณัฐวุฒิ การะกิจ : เหมาะครับ เพราะ หนึ่งไม่รบกวนผู้อื่น นักเรียนบรรเลงได้เต็มที่ บรรยากาศน่าเรียน อากาศถ่ายเท บรรยากาศไทย ๆ เหมาะกับดนตรีไทย เข้ามาเรียนแล้วรู้ว่านี่คือห้องเรียนดนตรีไทย ต่างจากที่อื่นที่เป็นห้องเรียนธรรมดาแล้วมีเครื่องดนตรีตั้งอยู่ มันก็ไม่ค่อยน่าเรียนเท่าไร

ผู้วิจัย : ด้านการประเมินและวัดผล อาจารย์ท่านมีวิธีการวัดผลอย่างไร มีการสอบไหม สอบอย่างไร

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ก็มีสอบเพลงที่ต่อจบครับ ให้เป็นคะแนน

ผู้วิจัย : แล้วให้คะแนนอย่างไร

ณัฐวุฒิ การะกิจ : สมมติคนที่ได้ไม่ติดขัดเลย ไม่ถึงกับดีดี พอที่ได้ ก็ได้เต็ม ถ้าดีแล้วมีหยุด สะดุดบ้างก็อาจลดคะแนนลงมา

ผู้วิจัย : แล้วทฤษฎีล่ะ

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ทฤษฎีคือเป็นข้อสอบเป็นตัวเลือก

ผู้วิจัย : แล้วอาจารย์เอาที่ไหนมาออกข้อสอบครับ

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ก็เอาจากรายงานที่นักเรียนส่ง ก็ดูว่านักเรียนหาข้อมูลจากส่วนไหนมาบ้าง ก็เอาข้อมูลตรงนั้นมาออกข้อสอบ ไม่ได้เอาตรงอื่นมาออก

ผู้วิจัย : คือมีการวัดผลและประเมินผลทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ ทฤษฎีนักเรียนก็สอบข้อสอบ โดยเอาเนื้อหาจากรายงานมาออกข้อสอบ ส่วนปฏิบัติก็สอบจากเพลงที่สอนไป ประเมินตามสภาพจริง ว่าเด็กได้แค่ไหน ๆ เด็กที่ไม่ผิดเลยก็ได้เต็มไป ถ้าติดขัด ๆ ก็ตามอัตราส่วนลงมา คิดว่าอาจารย์ท่านมีหลักการอย่างไรบ้างในการประเมินด้านความรู้ ก็คือ หนึ่ง ถ้าเป็นทฤษฎีต้องได้คะแนนครึ่งถึงจะผ่าน

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ใช่ครับ

ผู้วิจัย : แล้วถ้าต่ำกว่านี้ล่ะ

ณัฐวุฒิ การะกิจ : สอบทฤษฎี คะแนนอาจจะไม่ผ่าน แต่คะแนนตัดเกรดออกมาถ้าผ่านก็ได้ครับ ถ้าไม่ผ่านก็ต้องซ่อม

ผู้วิจัย : คือรวมคะแนนทฤษฎีกับปฏิบัติรวม ๆ กัน

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ถ้าทฤษฎีเขาจะให้ทำรายงานซ้ำแต่ให้เขียนทั้งหมด

ผู้วิจัย : แล้วก็ได้คะแนนไปครึ่งหนึ่งในส่วนของทฤษฎี คะแนนรวมถึงห้าสิบเปอร์เซ็นต์ก็คือผ่าน แล้วเรื่องของการวัดความเข้าใจ อาจารย์มีวิธีการอย่างไร

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ก็ใช้ข้อสอบ

ผู้วิจัย : มีสัมภาษณ์ไหมครับ

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ไม่มีครับ

ผู้วิจัย : มีการสอบถามไหม ปากเปล่า หรือไม่ อย่างไร

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ไม่มีครับ

ผู้วิจัย : แล้วการนำความรู้ไปใช้ล่ะ นำสิ่งที่ได้เรียนมาไปใช้อย่างไร อาจารย์ให้เรา นำความรู้ไปใช้อย่างไร

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ท่านก็จะพูดในส่วนของแบบว่า คนที่สนใจเรียนดนตรีจริง ๆ ก็ต่อ ยอดเพิ่มไปเรียนต่อ

ผู้วิจัย : แต่ที่ทราบข่าวมา ถ้าเป็นนักเรียนในห้องเรียน การประยุกต์ใช้ก็เป็นลักษณะของข้อสอบ ถ้ามว่างนี้ใช้ทำอะไร โอกาสไหน แต่นักเรียนในชุมนุมจะพาไปออกงาน งานโรงเรียนเยอะหน่อย แล้วการวิเคราะห์ทฤษฎีเนื้อหาเป็นอย่างไร

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ถ้าเป็นวิเคราะห์ก็เป็นข้อสอบข้อเขียน เช่น กำหนดว่ามีงานต่อไปนี้ควรใช้ดนตรีประเภทไหน เพลงประเภทไหน ให้นักเรียนเขียนมา

ผู้วิจัย : เนื้อหาเยอะไหม

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ไม่เยอะครับ

ผู้วิจัย : ใน 1 เทอม นักเรียนจะได้ปฏิบัติเพลงสักกี่เพลง

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ไม่เกินสามเพลง

ผู้วิจัย : ในชุมนุมล่ะ

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ก็ได้เกือบสิบเพลงครับ เพราะว่าเทอมแรกเน้นต่อเพลงมหกรรมดนตรีไทย แล้วก็
เป็นเพลง ชุด มีสิบยี่สิบเพลง

ผู้วิจัย : ทิศนคติระหว่างผู้เรียนกับกระบวนการสอนของอาจารย์ อาจารย์เคยถามใหม่ว่าชอบไหม
อยากให้ สอนอย่างไร

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ไม่เคยครับ

ผู้วิจัย : แล้วนักเรียนส่วนใหญ่คิดว่ามีความสุขกับการสอนของอาจารย์หรือไม่

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ก็มีความสุขมากครับ โดยส่วนตัว อาจารย์ท่านเป็นคนใจดี ตลกบ้าง เล่นมุกบ้าง

ผู้วิจัย : แล้วในห้องเรียนล่ะ

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ในห้องเรียนอาจารย์จะไม่ค่อยตลก จะดู เพราะนักเรียนสี่สิบกว่าคนมันเยอะ คือ

ผู้วิจัย : เคยได้ยินรุ่นพี่ว่า อาจารย์ประดิษฐ์เป็นคนที่ดีมาก จริงไหม

ณัฐวุฒิ การะกิจ : จริง ครับ แต่อาจารย์ตบมือก็เงียบหมด ต้องฟังไม่ต้องบอกว่าเงียบหยุดคุย ไม่ต้อง

ผู้วิจัย : แต่ก็เป็นวิธีการในการสอนเด็ก ลึก ๆ ท่านเป็นคนที่น่ารัก ตลก ขึ้นตอนในการสอบปฏิบัติละ
อาจารย์มีวิธีการอย่างไร

ณัฐวุฒิ การะกิจ : คือกำหนดวันสอบมา ต่อเพลงจบแล้วก็ให้ซ้อมแล้วกำหนดวันสอบ พอถึงวันสอบ
ใครพร้อมก็มาสอบก่อน ไม่เรียงลำดับ

ผู้วิจัย : แล้วถ้าไม่พร้อมทั้งห้อง

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ท่านก็จะเรียกตามรายชื่อเลย

ผู้วิจัย : แล้วมาถึงก็บรรเลงเลยหรอ มีพิธีกรรมไหม

ณัฐวุฒิ การะกิจ : อาจารย์จะให้ไหว้เครื่องดนตรี แล้วก็กราบพระ ในเรือนรักศิลป์จะมีโต๊ะหมู่บูชา

ผู้วิจัย : กราบพระก่อน แล้วก็มาไหว้เครื่องดนตรี แล้วก็บรรเลง

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ใช่ ครับ ก่อนเรียนทุกครั้ง ส่วนมากจะเป็นแบบนี้ แต่ว่าก่อนสอบก็คือ ยกเครื่องขึ้น
มาแล้วก็นั่งให้เรียบร้อย แล้วก็ไหว้ แล้วก็บรรเลง

ผู้วิจัย : บรรเลงจนจบ บรรเลงไม่จบก็ทำอย่างไร

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ถ้านิดหน่อยก็หักคะแนน แต่ถ้าเยอะก็ให้ไปซ้อมมาใหม่ แต่ถ้าเกิดบางปีมีเวลาเรียน
เยอะโรงเรียนให้เรียนสองชั่วโมง กลางภาคก็เป็นสอบเดี่ยว ปลายภาคก็รวมวงสามคน เพื่อให้ฝึก
นักเรียนบรรเลงร่วมกัน

ผู้วิจัย : คือประเมินทั้งเดี่ยวและกลุ่มบางโอกาส ทฤษฎีก็ออกข้อสอบกลางภาคปลายภาค ไม่มีการ
สอบระหว่างคาบเรียนที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี ไปสรุปที่เดียวกลางภาคกับปลายภาค ก็คือการออก
ข้อสอบ ระหว่างอาจารย์ท่านสอนท่านได้พูดถึงคุณธรรมศีลธรรมอะไรไว้บ้างไหม

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ก็พูด อย่างห้ามข้ามเครื่องดนตรี เพราะเป็นของมีค่า

ผู้วิจัย : แล้วครูคืออะไรครับ

ณัฐวุฒิ การะกิจ : เป็นของสูง เปรียบเหมือนเป็นพระพุทธรูป ต้องเคารพเครื่องดนตรี

ผู้วิจัย : แล้วเรื่องการวางตัวการปฏิบัติตัวละ

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ก็พูดว่าเวลาเล่นควรสำรวม เข้ามาในเรือนรักศิลป์ห้ามพูดคำหยาบ

ผู้วิจัย : แล้วอาจารย์ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างให้เราปฏิบัติตามได้บ้าง

ณัฐวุฒิ การะกิจ : อาจารย์ก็เป็นคนที่ดี มีศีลธรรม ทุกอย่างที่อาจารย์ทำก็ทำตามได้หมด เช่น อาจารย์เข้ามาสอน ก็จะเข้ามากราบพระ แล้วก็ไหว้พ่อแม่ แล้วก็ค่อยมาสอนนักเรียน เราเห็นแล้วก็ควรทำตาม

ผู้วิจัย : แล้วเรื่องศีลธรรม จรรยาบรรณะไรต่าง ๆ ศิลห่า พอจะทราบไหม เช่น การดื่มสุรา

ณัฐวุฒิ การะกิจ : อาจารย์ท่านไม่ยุ่งทางด้านนี้อยู่แล้ว

ผู้วิจัย : แล้วพูดโกหกละ

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ก็อาจจะมิโกหกให้นักเรียนกลัว แบบดี ๆ เอาไม่ระนาดมาพันเป็นดาบกันเล่น ก็โกหกว่า เดี่ยวครูเขาหักคอหักแขน

ผู้วิจัย : เอาความเชื่อมาปราม อาจารย์ท่านได้บอกอะไรเฉพาะเจาะจงกับผู้เรียนใหม่ เกี่ยวกับจริยธรรมการปฏิบัติตน ในการเรียนดนตรีไทย

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ก็ไม่ค่อยเท่าไร เพราะส่วนมากจะเรียนรวม จะพูดรวม ๆ มากกว่า เขาบอกว่าทั้งหมดควรทำอย่างไร

ผู้วิจัย : กริยามารยาทบอกใหม่ บอกให้สงบเสงี่ยม เจียมตัว ห้ามพูดคำหยาบ

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ใช่ครับ บอก

ผู้วิจัย : บ่อยไหม

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ส่วนมากเขาจะพูดไว้อยู่แล้วช่วงแรก ๆ พอหลัง ๆ ก็มีคนทำ ก็จะบอกว่าอย่าทำ

ผู้วิจัย : ระเบียบวินัยละ

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ก็เรื่องตรงต่อเวลา อาจารย์มานั่งรอสอน นักเรียนยังไม่มา ท่านก็ตัดคะแนน

ผู้วิจัย : ท่านบ่นไหม

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ก็บ่นว่าทำไมมาสาย เวลาเรียนก็น้อย ต่อเพลงก็ไม่ได้อะไรแล้ว

ผู้วิจัย : แล้วเรามีความคิดเห็นยังไงกับการปฏิบัติตนของอาจารย์ประดิษฐ์

ณัฐวุฒิ การะกิจ : อาจารย์ท่านปฏิบัติตนเป็นที่น่าเคารพอยู่แล้ว

ผู้วิจัย : ชอบอย่างอาจารย์ไหม ที่อาจารย์ปฏิบัติ

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ก็ชอบ อาจารย์ท่านปฏิบัติตนเป็นที่เคารพนับถือ นิสิตหรือลูกศิษย์ก็เคารพ รักอาจารย์ แล้วอาจารย์ก็เป็นคนกว้าง รู้จักศิลปินเอยะ อย่างอาจารย์สุรางค์ ดุริยพันธ์ ก็ชอบมาที่บ้านไปกินข้าวกัน คือเป็นมิตร

ผู้วิจัย : แล้วเรามีความคิดเห็นอย่างไรกับครูสอนดนตรีทั่วไปที่เราเห็น

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ก็แตกต่างบ้างเหมือนบ้าง อย่างอาจารย์ที่ผมเรียนข้างนอก อาจารย์อาวุโสทั่ว ๆ ไป ก็ค่อนข้างคล้ายกัน เช่น เป็นคนเข้าวัด มีศีลธรรม ชอบพูดสอนจริยธรรม รู้จักนักดนตรีเยอะ ใจดี เหมือนกัน บางคนก็ไม่ค่อยมีศีลธรรมก็มี

ผู้วิจัย : เป็นอย่างไรครับ

ณัฐวุฒิ การะกิจ : ก็เช่น เอาเปรียบลูกศิษย์ ไปงานด้วยกัน อาจารย์สบาย ลูกศิษย์ลำบาก ทั้งนักเรียน ไว้ อาจารย์ไปไหนไม่รู้ ทุกครั้งเลย เจ้าภาพให้น้ำใจมา ออกงาน บางครั้งก็แบ่ง บางครั้งก็ไม่แบ่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เทปสัมภาษณ์

นางสาวจิตรลดา สุทธิเรือง ผู้ให้สัมภาษณ์ นายนิพนธ์ กล้ากล่อมจิตร ผู้สัมภาษณ์ (ผู้วิจัย)
วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2556 เวลา 09.30 น.

ผู้วิจัย : สัมภาษณ์ลูกศิษย์อาจารย์ประดิษฐ์ ไม่ทราบว่าเป็นกับอาจารย์นานหรือยังครับ

จิตรลดา สุทธิเรือง : เรียนมานานแล้วค่ะ เรียนตั้งแต่อยู่ ประถมศึกษา จนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ค่ะ

ผู้วิจัย : ไปเรียนที่ไหน และอย่างไรบ้างครับ

จิตรลดา สุทธิเรือง : ก็ไปเรียนพิเศษ วันเสาร์และวันอาทิตย์ค่ะ เรียนที่ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมและที่โรงเรียน

ผู้วิจัย : แล้วที่ไปเรียนเป็นวงประกวด อาจารย์เขาใช้เวลาไหน ซ้อมอย่างไรบ้าง

จิตรลดา สุทธิเรือง : ก็ได้มาเป็นวงเพราะว่าอาจารย์ให้มาเข้าชุมนุม แล้วก็ต้องมาซ้อมตอนกลางวัน แล้วก็ตอนเย็นค่ะ ส่วนใหญ่จะใช้เวลาในช่วงชุมนุมมากกว่า

ผู้วิจัย : ระบบโรงเรียนของอาจารย์ประดิษฐ์ท่านสอนอย่างไร และเป็นอย่างไรบ้าง อาจารย์ประดิษฐ์ท่านมีจุดประสงค์อย่างไรในการสอนในระบบโรงเรียน

จิตรลดา สุทธิเรือง : อาจารย์อยากให้คนเล่นดนตรีเป็นเยอะ ๆ ค่ะ อยากให้ทุกคนหันมาสนใจดนตรีไทย

ผู้วิจัย : แล้วอาจารย์เน้นปฏิบัติหรือทฤษฎี

จิตรลดา สุทธิเรือง : อาจารย์เน้นปฏิบัติมากกว่า อาจารย์ไม่ค่อยเน้นทฤษฎี ชอบต่อเพลงในห้อง แต่ทฤษฎีอาจารย์จะไม่ค่อยพูดถึง พูดถึงน้อย

ผู้วิจัย : แล้วรูปแบบในการสอน ในเรื่องของทฤษฎี อย่างน้อย ๆ ถึงแม้ว่าอาจารย์ไม่ค่อยเน้น แต่ก็ยังมีบ้าง เพราะมีการสอบกลางภาคปลายภาคใช่หรือไม่ครับ

จิตรลดา สุทธิเรือง : ใช่ค่ะ แต่ในห้องส่วนใหญ่ท่านจะต่อเพลงมากกว่า

ผู้วิจัย : แล้วมีให้ทำรายงานไหมครับ

จิตรลดา สุทธิเรือง : มีค่ะ รายงานเครื่องดนตรีไทย เกี่ยวกับเครื่องดนตรีไทย ให้เขียนมาด้วย ห้ามพิมพ์ ให้ทำ เป็นแบบติดสี่ตีแปด

ผู้วิจัย : เครื่องดนตรีแต่ละชิ้นอย่างนี้หรือครับ

จิตรลดา สุทธิเรือง : ใช่ ๆ ค่ะ

ผู้วิจัย : อาจารย์ประดิษฐ์มีรูปแบบการสอน อย่งไรบ้าง

จิตรลดา สุทธิเรือง : ก็เข้ามาในห้อง ทุกคนก็ไปที่เครื่องตัวเอง แล้วอาจารย์ก็จะค่อย ๆ เดินตามแต่ละตัวค่อย ๆ สอนไปที่ละกลุ่ม

ผู้วิจัย : พอจะสามารถแยกเป็นขั้นตอนได้ไหม

จิตรลดา สุทธิเรื่อง : ก็ตอนแรกเข้าไปในห้อง อาจารย์จะพูดเกริ่นก่อนคาบแรก เกี่ยวกับภาพรวม พูด ทฤษฎีบ้างนิดหน่อยมีแบ่ง ให้แต่ละคนไปที่เครื่องดนตรีที่ตนเองสนใจเลย แล้วก็อาจารย์จะค่อย ๆ สอนในคาบ ภายในหนึ่งชั่วโมง อาจารย์ก็จะเดินไปแต่ละกลุ่ม กลุ่มละประมาณห้าคนที่สับนาที่ต่อเพลง ต่อทีละนิดพอเริ่มได้แล้วก็ให้เล่นพร้อมกัน

ผู้วิจัย : เพลงที่ต่อส่วนใหญ่เพลงอะไร

จิตรลดา สุทธิเรื่อง : ก็เพลงเต่ากับงู และเพลงที่เป็นทางเก็บสั้โน้ตสั้น ๆ ติดต่อกันค่ะ

ผู้วิจัย : อาจารย์เคยบอกไหมว่าทำไมต้องต่อเพลงพวกนี้ก่อน

จิตรลดา สุทธิเรื่อง : ก็อาจารย์เค้าต้องให้เริ่มจากง่าย ๆ ไปก่อน ให้อร่อยเพื่อนที่ไม่เป็น

ผู้วิจัย : ส่วนใหญ่ในรูปแบบ ลักษณะการสอนเป็นยังไง บรรยาย สาธิต หรือยังไง

จิตรลดา สุทธิเรื่อง : ก็มีทั้งสองอย่าง แต่อาจารย์เขาจะบรรยายน้อย อาจารย์จะใช้วิธีสาธิต ทำให้ดู แล้วก็ให้เราทำตาม

ผู้วิจัย : ขั้นตอนก็คือมีกระบวนการตั้งแต่แรก ตั้งแต่เข้าไปในชั้นเรียน มีการเกริ่นนำ

จิตรลดา สุทธิเรื่อง : ค่ะ แล้วก็ให้จดโน้ตบนกระดานก่อน ให้ท่องให้ได้ก่อน แล้วก็ค่อย ๆ สอน สอนไปที่ละช่อง ๆ ที่มีโน้ตสี่ตัว

ผู้วิจัย : อาจารย์มีเทคนิคในการสอนอะไรเพิ่มเติมไหม

จิตรลดา สุทธิเรื่อง : มีค่ะ อาจารย์สอนว่า ถ้าโน้ตเป็นอย่างนี้ ให้เล่นอีกแบบหนึ่งจะเพราะกว่า มีลูก อะไรไม่รู้ชื่อเรียกค่ะ แต่เป็นลูกที่เพราะกว่า มีลูกเล่น มีสะบัด อาจารย์ก็สอนหมด แต่ถ้าเป็นเครื่องดนตรี เช่น ระนาด อาจารย์เขาจะเต็มที่ สอนพี ๆ เต็มที่

ผู้วิจัย : สิ่งเหล่านี้อาจารย์ประดิษฐ์ นำมาแนะนำในห้องเรียนหรือป่าวครับ

จิตรลดา สุทธิเรื่อง : แนะนำค่ะ มันเหมือนกัน แต่ตอนที่อยู่ในห้องเรียนมันจะมีคนที่ระดับยังเรียนไม่เก่งมากต้องเรียนให้เก่งขึ้นถึงจะได้อะไรจากอาจารย์เยอะ แล้วก็อยู่ในห้องเวลาก็มีน้อยด้วย ไปเรียนข้างนอกมันก็ได้อะไรเยอะกว่าอยู่แล้ว แต่เริ่มต้นเหมือนกันเลยค่ะ

ผู้วิจัย : คิดว่ารูปแบบที่อาจารย์สอนเป็นอย่างไรบ้าง

จิตรลดา สุทธิเรื่อง : รูปแบบการเรียนการสอนก็ดีค่ะ เพราะเป็นรูปแบบของคนเพิ่งหัดใหม่ เพื่อน ๆ ไม่มีใครบ่นว่าไม่เข้าใจหรือยากเลย ค่อย ๆ เป็นค่อย ๆ ไป ทำให้ทุกคนไม่เครียด เล่นไปเหมือนมาเล่นแบบสนุก ๆ

ผู้วิจัย : แล้วความคิดเห็นเราตอนอาจารย์สอนในคาบชุมนุมเป็นอย่างไร

จิตรลดา สุทธิเรื่อง : มันมีเวลาเยอะกว่า ก็ได้อะไรมากกว่า การสอนของอาจารย์ก็เหมือนกันเลย แต่ว่าพอเล่นไปเยอะ ๆ ขึ้น อาจารย์ก็เริ่มปล่อยของคือ มีคำแนะนำเพิ่มมากขึ้น

ผู้วิจัย : มีเยอะขึ้นเรื่อย ๆ เราก็รู้สึกแปลกใหม่ รู้สึกว่าได้อะไรมากขึ้น แล้วปกติอาจารย์สอนมีสื่ออุปกรณ์อะไรบ้างที่ช่วย

จิตรลดา สุทธิเรื่อง : ที่โรงเรียน จะใช้เป็นโน้ตเพลงน้อย ๆ ให้นักเรียนได้จด จะมีหนังสือเรียนช่วยดี มากเลยมันเป็นหนังสือที่อาจารย์ทำ มันเป็นขั้นเป็นตอน แรก ๆ ก็เริ่มจากง่าย ๆ เราก็เอาไปซ่อมที่บ้านได้ มันมีหลายเพลง หนังสือของอาจารย์เขาดีค่ะ

ผู้วิจัย : เด็กบางคน ถ้าแข็งแรงหน่อยก็หยิบหนังสือมาใช้ แต่ถ้าไม่แข็งแรงก็จะเป็นไปตามกลไกที่ อาจารย์ท่านนอกจากหนังสือแล้วมีอะไรอีกไหม

จิตรลดา สุทธิเรื่อง : นอกจากหนังสือ ก็จะมีเทปเพลงต่าง ๆ แล้วก็ให้ทำรายงาน แบบสบาย ๆ เขียนเอาจดเอาค่ะ

ผู้วิจัย : เราคิดว่าน่าจะแนะนำอะไรให้มีเป็นสื่อเพิ่มเติมไหม

จิตรลดา สุทธิเรื่อง : ถ้าทำสื่อให้ดูทันสมัยมากขึ้น อาจจะมีเด็กมาสนใจมากขึ้นก็ได้ เวลาสอนให้มันดู น่าสนใจ เด็กไม่รู้สึกล่าเล่นดนตรีไทยแล้วมันเซย เครื่องดนตรีอาจทำให้ใหม่ขึ้น ดีขึ้นค่ะ

ผู้วิจัย : สถานที่ที่ใช้เรียนเป็นอย่างไรบ้างครับ

จิตรลดา สุทธิเรื่อง : ที่โรงเรียนก็เรือนรักศิลป์อย่างเดียวเลย แต่เวลาฝนตกมันจะไม่ค่อยดี ไม้จะเหม็น ๆ เครื่องดนตรีเวลาโดนน้ำก็ไม่ค่อยดี แต่ก็ดีที่สุดโรงเรียนแล้ว

ผู้วิจัย : ช่วงเวลาอื่นที่มีการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างไร

จิตรลดา สุทธิเรื่อง : ก็ดีค่ะ มันเย็นดี ดูเป็นเอกลักษณ์ว่าดนตรีไทยก็เรียนเรือนไทย ก็สบายดีค่ะ

ผู้วิจัย : แล้วสถานที่กว้างพอที่จะซ่อมดนตรีเป็นเดี่ยวเป็นวงดนตรีหรือไม่อย่างไร

จิตรลดา สุทธิเรื่อง : ยังไม่ค่อยกว้าง ยิ่งเวลาเด็กมาเรียนทั้งห้อง เต็มไปหมดเลย แล้วก็รุ่นวาย เติงก็ต้องเอี้ยว ๆ เดี่ยวเหยียบของเพื่อน

ผู้วิจัย : แต่ยังคงอยู่หรือไม่ครับ เหมาะที่จะใช้สำหรับเรียนได้หรือไม่อย่างไร

จิตรลดา สุทธิเรื่อง : คงไม่มีที่อื่นดีแล้ว ถ้าในโรงเรียนเรานี้ก็ดีที่สุดแล้วค่ะ

ผู้วิจัย : ที่บ้านอาจารย์เป็นไงบ้าง เคยได้ไปเรียนบ้างไหม

จิตรลดา สุทธิเรื่อง : เคยค่ะที่บ้านก็เล็ก ๆ เรียนไม่กี่คน

ผู้วิจัย : อาจารย์ใช้วิธีการประเมินผลในการเรียนยังงัยบ้างที่โรงเรียน

จิตรลดา สุทธิเรื่อง : พออาจารย์เขาสอนเสร็จแล้ว เล่นเป็นวงได้แล้ว เขาก็จะให้สอบเลย ให้เล่นต่อหน้าเพื่อนไป

ผู้วิจัย : อาจารย์เขาประเมินทุกชั่วโมงหรือไม่

จิตรลดา สุทธิเรื่อง : ไม่นะคะ ไม่ได้ประเมินทุกชั่วโมง จะมีชั่วโมงสอน แล้วก็ชั่วโมงสอบไปเลยค่ะ

ผู้วิจัย : เช่นสอนไปหนึ่งสัปดาห์ สองสัปดาห์ แล้วก็จะนัดว่าสัปดาห์ที่สามจะสอบใช่หรือไม่

จิตรลดา สุทธิเรื่อง : ใช่ค่ะ

ผู้วิจัย : แล้วเวลาประเมิน อาจารย์ประเมินอย่างไรบ้าง

จิตรลดา สุทธิเรือง : ก็ให้เล่นเลย ถ้าใครเล่นไม่ดีเพื่อนก็รู้หมดเลย ให้เล่นต่อหน้าเพื่อนไปเลย เพื่อนก็นั่งอยู่ด้วยแบบทั้งห้องก็เงียบไปเลย แล้วคนนี้ก็เล่น ๆ ไปเลยค่ะ

ผู้วิจัย : มีลักษณะการสอบแบบใดบ้าง

จิตรลดา สุทธิเรือง : มี แบบกลุ่ม ตอนแรกจะเป็นแบบเดี่ยวก่อน แล้วสัปดาห์หลัง ๆ จะเริ่มแบบเพลง เริ่มยากขึ้น ขยับขึ้นมาก็ให้เล่นเป็นวง ให้แบ่งกันเอง ให้แบ่งเพื่อนในวงว่าต้องมีระนาด ชิม ช้องให้จัดกันเอง แล้วก็เล่นเป็นกลุ่มไปเลย

ผู้วิจัย : นี่คือนักเรียนประเมินแบบกลุ่มเรื่องการปฏิบัติ แล้วถ้าเป็นทฤษฎีล่ะ อาจารย์เขาประเมินอย่างไร

จิตรลดา สุทธิเรือง : ไม่ค่อยนะคะ ซึ่งทฤษฎีก็มีสอบปลายภาคอย่างเดียว

ผู้วิจัย : แล้วมีการประเมินในรายงานอย่างไร

จิตรลดา สุทธิเรือง : รายงานก็มีให้ทำ รู้สึกว่าเรียนกับอาจารย์ในหนึ่งปี มีรายงาน 1 เล่ม ให้เขียนเอา

ผู้วิจัย : จากนั้นอาจารย์ทำอะไรต่อไป

จิตรลดา สุทธิเรือง : มีการนำเสนอหน้าชั้นเรียน และตอบคำถาม

ผู้วิจัย : จะมีการประเมินอีกครั้งหรือไม่

จิตรลดา สุทธิเรือง : ใช่ค่ะ

ผู้วิจัย : อาจารย์เขามีวิธีการวัดและประเมินอย่างไรบ้าง

จิตรลดา สุทธิเรือง : ก็ตอนที่อาจารย์เขาไปสอนเขาก็จะลงไปนั่งในกลุ่มของเรา กลุ่มของเรานี้เป็นกลุ่มของจะเข้ เราก็นั่งกันอยู่ห้าคน ท่านก็จะสอนแล้วก็ให้เล่นตรงนั้นเลย และท่านจะนั่งใกล้ ๆ เลย ให้เล่นพร้อมกัน ถ้าไม่ได้ก็สอนเพิ่ม

ผู้วิจัย : แล้วตอนที่เรามีโอกาสได้ใกล้ชิดกับอาจารย์ อาจารย์พูดถึงเรื่องคุณธรรมจริยธรรมอย่างไร

จิตรลดา สุทธิเรือง : พูดนะคะ อาจารย์เขาชอบพูดว่าให้เรารักดนตรีไทยให้มาก ๆ เพราะอาจารย์เขามีทุกสิ่งทุกอย่างนี้ก็ได้มาจากดนตรีทั้งนั้นคะ พยายามให้เราเห็นคุณค่า

ผู้วิจัย : แล้วสอนอะไรบ้างเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรม

จิตรลดา สุทธิเรือง : ก็สอนเกี่ยวกับว่า การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เพื่อนกันอะไรอย่างนี้ ช่วยเหลือกัน พี่ ๆ น้อง ๆ ก็จะรักกันมาก บางทีก็มีจัดกิจกรรมให้เราไปเล่นดนตรีให้คุณยายคุณตาบ้านกำพรว้า อาจารย์ให้เรารู้จักช่วยเหลือคนอื่นให้ช่วยจัดน้ำทำนุบำรุงทำนุทำนุด้วย เล่นดนตรีไทยด้วย เวลาเราเห็นเขามีความสุข เราก็รู้สึกว่ามีคุณค่า เช่นกัน

ผู้วิจัย : เราเคยได้ยินข่าวเกี่ยวกับครูดนตรีทั้งในแง่ลบและบวก เราคิดว่าครูดนตรีควรมีแนวทางปฏิบัติ มีบุคลิกเป็นอย่างไร

จิตรลดา สุทธิเรือง : หนูว่าต้องใจเย็น เพราะดนตรีไทยมันยาก ต้องใจเย็นกับนักเรียนมาก เวลา นักเรียนไม่เข้าใจก็ต้องใจเย็น ๆ ถ้าเป็นผู้ใหญ่ก็เหมือนครูปกติทั่วไป คุณสมบัติเหมือนกับครูปกติ ทั่วไปคือต้องใจเย็น ๆ มากกว่าครูปกติ

ผู้วิจัย : ในฐานะที่เราเป็นลูกศิษย์อาจารย์ประดิษฐ์ เราอยากพูดและขอบคุณอะไรสำหรับอาจารย์

จิตรลดา สุทธิเรือง : ต้องขอบคุณอาจารย์มาก เพราะแบบหนู ถ้าไม่มีอาจารย์คงไม่มีโอกาสนี้ ถ้าไม่มี อาจารย์ หนูก็นั่งเล่นอยู่บ้านคะ แต่พอมีอาจารย์หนูก็ได้ไปรู้จักเล่นดนตรี แล้วมันทำให้รู้สึกว่ามันมีความสุข แล้วก็ไปเจอคนใหม่ ๆ ไปเจอพี่ เจอน้อง มีมิตรภาพ แล้วก็เพราะดนตรี ทำให้หนูได้ไปเที่ยว ปกติหนูไม่เคยได้ไปเที่ยวเลย หนูก็ได้ไปเที่ยวขอนแก่น ได้ไปไหนไกล ๆ หนูมีประสบการณ์ชีวิตขึ้น อีกมากเลยคะ แล้วหนูเมื่อก่อนเป็นคนใจร้อน พอเล่นจะเข้ก็ใจเย็นขึ้นแล้วก็รู้ว่าเราต้องอดทน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เทปสัมภาษณ์

นางสาวฉันทพร ทับมี ผู้ให้สัมภาษณ์ นายนิพนธ์ กล้ากล่อมจิตร ผู้สัมภาษณ์ (ผู้วิจัย)

วันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2556 เวลา 16.00 น.

.....
ผู้วิจัย : วัตถุประสงค์ของอาจารย์

ฉันทพร ทับมี : อาจารย์เป็นผู้มีชื่อเสียง มีความสามารถ ท่านอยากให้เด็กรุ่นต่อไปได้รับการถ่ายทอด ท่านต้องการถ่ายทอดความรู้ให้กับเด็กและเยาวชนรุ่นหลัง

ผู้วิจัย : การสอนในระบบโรงเรียนมีวัตถุประสงค์อย่างไร

ฉันทพร ทับมี : สอนให้เด็กเรียนรู้และเน้นการปฏิบัติ ทฤษฎีก็มีบ้าง

ผู้วิจัย : รูปแบบการสอนของอาจารย์

ฉันทพร ทับมี : ก่อนเล่นอาจารย์จะบอกวิธีการใช้งาน วิธีการเล่น การเก็บรักษา มีการบรรยายและสาธิตให้ดูก่อนในช่วงแรก เช่น การจับไม้ระนาด สบัดมือในการเล่นขิมอย่างไร แล้วก็ให้เด็กลองฝึก

ผู้วิจัย : เรียบเรียงเป็นขั้นตอน

ฉันทพร ทับมี : แนะนำเครื่องดนตรี ใครสนใจก็เล่น จากนั้นเมื่อเห็นคนเล่นไม่เป็นก็จะสอน แล้วก็จะมาดูอีกรอบ

ผู้วิจัย : แล้วส่วนทฤษฎี

ฉันทพร ทับมี : มีบ้าง แต่เน้นปฏิบัติ โดยสอดแทรกไปในการสอน

ผู้วิจัย : อาจารย์มีเทคนิคอะไรเพิ่มเติมเพื่อให้เรามีความรู้ความเข้าใจที่ดีขึ้น

ฉันทพร ทับมี : คนที่เล่นดนตรีก็จะเล่นไปธรรมดา แต่พอเห็นเด็กแมนไนต์ก็จะเสริมลูกเล่น เปลี่ยนโน้ตบ้าง ให้ไพเราะขึ้น ให้สอดคล้องกับเพลงและความสามารถของเด็ก ให้มีลูกล้อลูกขัด

ผู้วิจัย : แล้วเทคนิครายบุคคล

ฉันทพร ทับมี : อย่างหนูจะสีเบา อาจารย์จะบอกให้สีทั้งแขน อย่าสีแค่ข้อมือเวลานั้ตรวมกันให้ สบัดข้อมือแรง ๆ เพื่อให้เสียงเด่น

ผู้วิจัย : อาจารย์ดูไหม

ฉันทพร ทับมี : ไม่ดูค่ะ แต่เวลาเล่นเป็นวง ถ้าเราเล่นผิดคนเดียวเขาจะเน้นเรา เขาเป็นคนจริงจัง ให้งานเรียบร้อย มีคุณภาพ

ผู้วิจัย : อยากให้อาจารย์มีรูปแบบการสอนอย่างไร

ฉันทพร ทับมี : อย่างเด็กที่เล่นดนตรีไม่เป็น เขาก็พยายามเล่น อยากให้อาจารย์ดูแลโดยเฉพาะ เด็กบางคนใจรักจริงแต่ความสามารถยังไม่ถึง ก็อย่าใจร้อน ค่อยๆไป อย่าตวาด ไม่อย่างนั้นเด็กก็จะกลัวแล้ว ก็ไม่อยากเล่น

ผู้วิจัย : อาจารย์ท่านใช้สื่ออะไรบ้าง

อัญพร ทับมี : เขาให้เราเรียนรู้เองโดยการหาข้อมูลมา เช่น ทำรายงาน แล้วก็ใช้เครื่องดนตรีจริง ๆ

ผู้วิจัย : ท่านนำมาใช้อย่างไรบ้าง

อัญพร ทับมี : เขาจะเล่นให้ดู สาธิตให้ดู แล้วก็ชี้ให้ดูส่วนประกอบของเครื่องดนตรี

ผู้วิจัย : อาจารย์มีหลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อเครื่องดนตรีอย่างไรบ้าง

อัญพร ทับมี : ในความคิดเห็นของหนู อย่างซอกก็เลือกที่เสียงกังวาน ระบายก็น่าจะเลือกตัวที่เสียงดังชัดเจน ระดับดีเลย์ทีเดียว

ผู้วิจัย : อาจารย์มีรูปแบบในการนำสื่อมาใช้อย่างไรบ้าง

อัญพร ทับมี : อย่างระนาด ตอนแรกเขาจะลองไล่เสียงให้ฟัง ตีให้ดู แล้วก็สาธิตเดี๋ยวมือจะต้องลงอย่างไร ค่อย ๆ ตีก่อน พอคล่องเขาก็จะมาสอนเทคนิคเพิ่มเติม

ผู้วิจัย : คิดว่าอาจารย์น่าจะมีการนำสื่ออุปกรณ์เพิ่มเติมไหม

อัญพร ทับมี : อยากให้มีสื่อในการสอน เช่น เปิดคลิปให้ดูว่าเล่นอย่างไร ไล่เสียงอย่างไร ให้ฟังว่าเขามีลูกเล่นอย่างไร อยากให้เปิดคลิปให้เด็กดู หรืออาจจะนำหนังสือมาเปิด เช่น โหมโรง หรืออะไรที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทย ให้เด็กรู้สึกอยากรักษาไว้

ผู้วิจัย : ใช้สถานที่ไหนบ้างในการเรียน

อัญพร ทับมี : เรือนรักษ์ศิลป์

ผู้วิจัย : สถานที่เป็นอย่างไบบ้าง

อัญพร ทับมี : ก็ดีค่ะ เป็นเรือนไม้ มีธรรมชาติ ชอบค่ะ ช่างในก็เย็น

ผู้วิจัย : คิดว่าอาจารย์ใช้หลักเกณฑ์ในการเลือกสถานที่อย่างไรบ้าง

อัญพร ทับมี : ตรงนั้นอาจจะเป็นที่สงบ สบายๆ มีหอพระ เวลาเล่นตอนเย็นหรือกลางวัน มีต้นไม้เยอะก็จะทำให้เย็น มีอะไรให้เราดู ไม่ให้เสียงรบกวนผู้อื่น

ผู้วิจัย : รูปแบบในห้องเป็นอย่างไรร

อัญพร ทับมี : คิดว่าพื้นที่เล็กไป เพราะเครื่องดนตรีใหญ่ บวกกับคนที่ไปนั่งเล่น อาจารย์ก็จะเดินสอนลำบาก แต่ชานด้านข้างก็เป็นที่ใช้เรียนเหมือนกัน ให้เด็กแยกไปฝึกซ้อมด้วย

ผู้วิจัย : สภาพแวดล้อมรอบอาคารเป็นอย่างไรร

อัญพร ทับมี : สมมติว่าสระเขียวมีการปรับปรุงก็จะดีขึ้น เพราะมันจะมีกลิ่นขึ้นมาบนเรือน

ผู้วิจัย : ควรแนะนำเรื่องสถานที่จัดการเรียนการสอนอย่างไรบ้าง

อัญพร ทับมี : อยากให้ขยายขนาด แต่โดยรวมก็ดีค่ะ

ผู้วิจัย : ในห้องควรมีอะไรเพิ่มเติม

อัญพร ทับมี : ควรมีตู้ใส่เครื่องดนตรีป้องกัน ไม่อยากให้มีเครื่องปรับอากาศเพราะตรงนั้นก็เย็นแล้ว มันจะไปทำลายธรรมชาติ อยากให้มีคนมาดูแลไม้ของเรือนรักษ์ศิลป์ด้วย

ผู้วิจัย : อาจารย์มีรูปแบบในการตรวจสอบผลงานการสอนของอาจารย์อย่างไร

อ้นยพร ทับมี : ดูจากพัฒนาการของเด็ก โดยหากมีเวลาก็จะให้ลองปฏิบัติเดี่ยว แต่ถ้าไม่มีเวลาก็ปฏิบัติกลุ่ม

ผู้วิจัย : แล้วส่วนทฤษฎีอาจารย์ประเมินอย่างไร

อ้นยพร ทับมี : ถามข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องดนตรี แบบถามตอบ มีการสอบถามภาคและปลายภาค

ผู้วิจัย : อาจารย์เคยเอาผลงานจากการสอนไปออกงาน ไปจัดแสดงไหม

อ้นยพร ทับมี : มีทีมงานของมหาวิทยาลัยและของโรงเรียน เคยไปเล่นที่บ้านพักคนชรา งานในโรงเรียนก็เช่น วันสถาปนา วันไหว้ครู ส่วนมหาลัยเขาจะขอตัวเด็กไปเล่นด้วย

ผู้วิจัย : มีความคิดเห็นอย่างไรกับการประเมินของอาจารย์

อ้นยพร ทับมี : ยุติธรรมค่ะ มีการแนะนำให้ไปแก้บ้าง

ผู้วิจัย : พอใจรูปแบบการสอนของอาจารย์ไหม

อ้นยพร ทับมี : พอใจมากค่ะ

ผู้วิจัย : มีอะไรแนะนำเพิ่มเติมไหม

อ้นยพร ทับมี : ไม่มีค่ะ

ผู้วิจัย : พอจะแบ่งเป็นขั้นตอนการประเมินของอาจารย์ได้ไหม ในทางปฏิบัติ

อ้นยพร ทับมี : ตอนแรก อย่างหนูมีปัญหาในการสะบัดเสียง อาจารย์ก็จะให้ไปฝึก พออีกวันเขาก็จะดู ถ้าเล่นได้แล้วเขาก็ดูจุดอื่น แล้วก็ให้กลับไปฝึก แล้วให้มาเล่นให้ฟังอีก

ผู้วิจัย : คิดว่าอาจารย์ปฏิบัติตัวอย่างไรให้เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเรา

อ้นยพร ทับมี : อาจารย์ชอบอะไรไทยๆ เด็กในวงก็จะรักเขา ก็จะชอบตามเขา วันเกิดเขาเด็กก็เล่นดนตรีให้เขาฟัง เป็นกันเองอาจารย์ปฏิบัติตัวให้เป็นแบบอย่างเรื่องของวัฒนธรรม

ผู้วิจัย : ด้านศีลธรรม

อ้นยพร ทับมี : เขาก็ไม่โกหก จะพูดเรื่องจริง ไม่ได้สอนเด็กผิดๆ มียกคำสอนพุทธศาสนาบ้าง แต่ส่วนมากท่านจะปฏิบัติให้ดูเป็นแบบอย่างที่ดีมาก ไม่ค่อยพูด แต่ถ้าเห็นเด็กทำอะไรไม่ดีก็จะพูดตักเตือน ปฏิบัติตามศีล 5

ผู้วิจัย : อาจารย์พูดถึงเรื่องกริยามารยาทไหม

อ้นยพร ทับมี : เวลาสี่ซอกก็ให้นั่งพับเพียบ เวลาเล่นก็ให้นั่งบุคลิกดี

ผู้วิจัย : ระเบียบวินัย

อ้นยพร ทับมี : การตรงต่อเวลา

ผู้วิจัย : ความขยันหมั่นเพียร

อ้นยพร ทับมี : เยอะมากค่ะ

ผู้วิจัย : การเสียสละเวลา

อ้นยพร ทับมี : มีค่ะ เราจะรู้ตัวเอง

ผู้วิจัย : ความอดทนในการฝึกซ้อม

ฉันทพร ทับมี : พุดค่ะ อยากเล่นให้ชำนาญ ไปประกวดต้องมีความอดทน อย่าท้อ แต่อาจารย์เขาไม่เน้นเรื่องชนะ แต่จะเน้นเรื่องทุกคนเป็นหนึ่งเดียวกันในการเล่น เล่นแล้วสบายในการเล่น

ผู้วิจัย : ให้รู้จักหน้าที่

ฉันทพร ทับมี : เวลาเขาสอนต้องดูเขา ฟังเขา ห้ามคุยห้ามเล่น

ผู้วิจัย : การรักษาเกียรติของนักดนตรี

ฉันทพร ทับมี : ก็พาไปครอบครู ต้องอยู่ในศีลธรรม

ผู้วิจัย : ความมีน้ำใจ

ฉันทพร ทับมี : จะสอนแค่ครั้งเดียวแล้วให้พี่สอนน้อง น้องสอนพี่ วงเดียวกันก็ต้องไปด้วยกัน

ผู้วิจัย : มีด้านอื่นไหม

ฉันทพร ทับมี : ไปแข่ง อาจารย์เขาเป็นหนึ่งในกรรมการ เขาสละเวลาตรงนั้นมาตั้งเสียงให้ แล้วก็แนะนำให้เวลาไปกินข้าวบ้านเขาก็จะเห็นมุมที่ไม่เคยเห็นมาก่อน รู้จักอาจารย์มากขึ้น ก็รู้สึกดีใจที่ได้มาเรียนกับอาจารย์

ผู้วิจัย : อยากฝากครูดนตรีทั่วไป

ฉันทพร ทับมี : สมัยนี้มีสื่อมากมาย ครูบางคนเวลาสอนก็เล่นไป เด็กที่อยากได้ความรู้ก็ไม่กล้าเข้าไปหาเพราะอาจารย์มีโลกส่วนตัว แล้วก็เวลาสอนก็อย่าดูมาก ค่อย ๆ เป็นค่อย ๆ ไป อยากให้พูดประสบการณ์ของผู้สอน ว่ามีความลำบากยังไง เด็กจะได้รู้ว่าการเล่นไม่ได้ง่าย ๆ

เทปสัมภาษณ์

นางสาวโสจรรย์ บัญเรือน ผู้ให้สัมภาษณ์ นายนิพนธ์ กล้ากล่อมจิตร ผู้สัมภาษณ์ (ผู้วิจัย)
วันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2557 เวลา 14.15 น.

ผู้วิจัย : มีโอกาสได้เรียนกับอาจารย์ประดิษฐ์ช่วงไหน

โสจรรย์ บัญเรือน : ช่วงประถมค่ะ แล้วก็เรียนถึงมัธยมเลย

ผู้วิจัย : แล้วได้อยู่ชุมชนไหม

โสจรรย์ บัญเรือน : อยู่ค่ะ

ผู้วิจัย : มีโอกาสไปประกวดอะไรไหม

โสจรรย์ บัญเรือน : ประกวดเดี่ยวบ้าง แล้วก็มิชของระดับโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงใต้ถวายพระราชทาน
เคยเดี่ยวจะเข้าตอนประถม แล้วก็วงเครื่องสายผสม 2 ปีตอนอยู่ ป.6-ม.1

ผู้วิจัย : ในตัวอาจารย์ อะไรที่แสดงออกถึงความเป็นครูบ้าง

โสจรรย์ บัญเรือน : มีครบทุกอย่าง มีความพิเศษคือ อาจารย์เป็นคนที่ไม่ค่อยแสดงออก แต่ดูแลเรา
อยู่ห่าง ๆ ให้เรารู้สึกและสังเกตด้วยตัวเอง เอาใจใส่ เวลาไปงานเขาจะดูแลพวกเราอย่างดี

ผู้วิจัย : อาจารย์มีคุณธรรมจริยธรรมอย่างไรบ้าง

โสจรรย์ บัญเรือน : อาจารย์ไม่เคยประพฤติผิดในทางที่ไม่ดี เป็นแบบอย่างที่ดีให้ตลอด สอนให้มี
เป้าหมายในชีวิต

ผู้วิจัย : อาจารย์แนะนำให้ดูแลน้อง ๆ บ้างไหม

โสจรรย์ บัญเรือน : มีค่ะ ให้ช่วยต่อเพลงให้น้อง

ผู้วิจัย : มีเด็กกลุ่มไหนบ้างเวลาเรียนกับอาจารย์

โสจรรย์ บัญเรือน : มีกลุ่มในชมรมดนตรีไทย แล้วก็กลุ่มตามห้อง

ผู้วิจัย : วิธีการสอนแตกต่างกันไหม

โสจรรย์ บัญเรือน : แตกต่างค่ะ ถ้าเป็นเด็กในห้องพื้นฐานจะไม่เท่ากัน อาจารย์จะสอนพื้นฐานไปก่อน
ส่วนเด็ก ในชุมนุมอาจารย์จะสอนอีกระดับหนึ่งเพราะมีพื้นฐานมาก่อนอยู่แล้ว เขาเน้นเรื่องการต่อวง
กับเทคนิคเลย ไม่เน้นโน้ต

ผู้วิจัย : แล้วทฤษฎีทางดนตรีอาจารย์ได้แนะนำไหม

โสจรรย์ บัญเรือน : น้อยมาก แต่ก็มีเรียนในห้องเรียน มีให้ทำรายงาน ส่วนใหญ่เน้นปฏิบัติ

ผู้วิจัย : เวลาเขาสอน เขาบรรยายอะไรเพิ่มเติมไหม

โสจรรย์ บัญเรือน : มีบ้างค่ะ อาจารย์พาวิทยากรเฉพาะเครื่องนั้น ๆ มาแนะนำเลย

ผู้วิจัย : อาจารย์ได้พูดถึงบุคลิกภาพไหม

โสจรรย์ บัญเรือน : บุคลิกภาพเราถูกฝึกมาตั้งแต่เริ่มเล่นแล้วค่ะ นั่งหลังตรง

ผู้วิจัย : เวลาอาจารย์สอนในห้องพูดถึงเรื่องนี้ใหม่

โสจิรัตน์ บุญเรือน : พูดค่ะ มันเป็นการเริ่มต้นเลย

ผู้วิจัย : มีความรู้สึกอย่างไรต่ออาจารย์

โสจิรัตน์ บุญเรือน : เขาเป็นมากกว่าคุณครู ผูกพันกับอาจารย์ ถึงเขาจะไม่ค่อยพูดแต่เขาก็ดูแลใส่ใจทุกสิ่งแม้ว่าจะถนัดเครื่องดนตรีไม่เหมือนกัน ถ้าจะไปแข่งก็จะติดต่อวิทยากรมาสอน รัก และเคารพอาจารย์มาก เคารพในความเป็นอาจารย์ที่เขาเป็นคนน่ารัก เพราะท่านปฏิบัติตัวได้เหมาะสม

ผู้วิจัย : เรื่องของหลักสูตร เวลาเรียนจะมีเนื้อหาทฤษฎีและปฏิบัติ ทฤษฎีก็ให้ทำรายงาน แล้วด้านปฏิบัติอาจารย์ให้เริ่มด้วยเพลงประเภทไหน

โสจิรัตน์ บุญเรือน : เรื่องเพลงเขาไม่ได้กำหนดว่าต้องทำยังไง เขาก็เอาเพลงหลากหลายมาให้ฝึกคละกันไป เพลงเดี่ยวไว้สุดท้ายก่อนจะออกงานถึงจะซ้อม นอกนั้นเป็นเพลงทั่วไป

ผู้วิจัย : อาจารย์มีเอกสารช่วยในการสอนไหม

โสจิรัตน์ บุญเรือน : มีค่ะ อาจารย์มีหนังสือโน้ตตัวเลขที่อาจารย์เขียนขึ้นมาเอง

ผู้วิจัย : แล้วเครื่องดนตรีอาจารย์ใช้ที่ไหนสอน

โสจิรัตน์ บุญเรือน : เป็นเครื่องดนตรีของโรงเรียน แล้วก็ของส่วนตัวของอาจารย์

ผู้วิจัย : นอกจากโน้ตเพลงที่อาจารย์เขียนเป็นหนังสือแล้วอาจารย์ได้เขียนใส่ไว้ที่ไหนบ้าง

โสจิรัตน์ บุญเรือน : อาจารย์จดใส่กระดาษแล้วถ่ายเอกสารแจกเด็กๆ มีการเขียนกระดานด้วย

ผู้วิจัย : อาจารย์มีขั้นตอนวิธีการสอนอย่างไร ถ้าเป็นเด็กที่ซุ่มนุ้ม

โสจิรัตน์ บุญเรือน : อาจารย์ให้โน้ตมาเลย ให้ลองเล่นดูก่อน แล้วมีการปรับให้เพราะขึ้น

ผู้วิจัย : แล้วเด็กที่ไม่ได้อยู่ในซุ่มนุ้มอาจารย์สอนยังไง

โสจิรัตน์ บุญเรือน : อาจารย์จะสอนพื้นฐานเลย สมมติถ้าสอนเป่าขลุ่ย ทุกคนจะมีขลุ่ยมา หรือเครื่องดนตรีที่มี พื้นฐานบ้าง แล้วก็เริ่มจากเพลงง่าย ๆ ก่อน ค่อย ๆ ไปเรื่อย ๆ

ผู้วิจัย : อาจารย์ให้เลือกเครื่องดนตรีเองหรือเปล่า

โสจิรัตน์ บุญเรือน : ส่วนใหญ่จะเป็นขลุ่ยมากกว่า ถ้าใครเป่าขลุ่ยเป็นแล้วก็อาจจะไปเล่นอย่างอื่น เริ่มแรกอาจารย์จะสาธิตให้ดู แล้วให้เราทำตาม พอสาธิต เราก็ต้องฝึกซ้อมด้วยตนเองจนกว่าเราจะทำได้ แล้วอาจารย์ก็เดินดู แล้วแนะนำต่าง ๆ

ผู้วิจัย : อาจารย์ประเมินผลอย่างไร

โสจิรัตน์ บุญเรือน : มีการสอบเป็นเพลง ให้เล่นเพลงให้ดู

ผู้วิจัย : มีการสอบกลางภาคปลายภาคไหม

โสจิรัตน์ บุญเรือน : มีค่ะ ถ้าเป็นวิชาบังคับก็ต้องสอบทั้งทฤษฎีและปฏิบัติเลย ถ้าเป็นเด็กซุ่มนุ้ม ก็จะเล่นกันสนุก ๆ หรือเล่นไปออกงานเลย

เทปสัมภาษณ์

นายเมืองปาย งามแสงรัตน์ ผู้ให้สัมภาษณ์ นายนิพนธ์ กล้ากล่อมจิตร ผู้สัมภาษณ์ (ผู้วิจัย)
วันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2557 เวลา 18.15 น.

.....
ผู้วิจัย : เรียนกับอาจารย์มานานหรือยังครับ

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : ม.3-ม.6

ผู้วิจัย : เล่นเครื่องดนตรีอะไรครับ

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : เล่นขลุ่ยครับ

ผู้วิจัย : อะไรที่สะท้อนความเป็นครูของอาจารย์ประดิษฐ์ให้เราเห็น

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : อาจารย์เป็นกันเอง แต่ถ้าเรียนตามหลักสูตรก็จะปกติ แต่ถ้าเป็นวงดนตรีไทย เขาก็จะใส่ใจกว่า มีอะไรผิดพลาดเขาก็จะบอก

ผู้วิจัย : แสดงว่าอาจารย์ท่านสอนในวงกับในห้องต่างกัน

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : ครับ

ผู้วิจัย : อะไรบ้างที่เราชอบในตัวอาจารย์

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : ใจดีครับ ท่านไม่ดุ

ผู้วิจัย : อาจารย์สอนเรื่องการตรงต่อเวลาไหม

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : ไม่ได้พูดถึง แต่ทุกคนก็ไม่มาสายอยู่แล้ว

ผู้วิจัย : อาจารย์พูดเก่งไหม

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : ก็ปกติครับ

ผู้วิจัย : อะไรที่อาจารย์ปฏิบัติให้เราเห็นเป็นแบบอย่างบ้าง

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : ตั้งใจสอน ตั้งใจซ้อม ไหว้ก่อนเล่น

ผู้วิจัย : เด็กที่มาเรียนในชุมนุมเป็นอย่างไร

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : ผมว่ารุ่นก่อน ๆ มีระเบียบกว่ารุ่นใหม่ ๆ เพราะไม่รู้จักอาจารย์ดี

ผู้วิจัย : ก่อนมาอยู่ในวงเป็นคนตรีมาก่อนไหม

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : ก็เล่น ๆ เขาก็ชวนมา แต่ไม่ได้รู้อะไรจริง ๆ จัง ๆ เลย

ผู้วิจัย : แล้วมีโอกาสไปประกวดไหม

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : มีครับ ได้รางวัลที่ 2 กับ 3 ซึ่งถ้วยพระเทพฯ เป็นวง

ผู้วิจัย : อาจารย์สอนทฤษฎีไหม

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : ไม่ได้สอนครับ เน้นปฏิบัติ แจกโน้ตแล้วก็สอน ๆ ไป มีอธิบายเพิ่มเติมบ้าง

ผู้วิจัย : เวลาเรียนในห้องอาจารย์สอนทฤษฎีไหม

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : ไม่ได้สอนครับ มีให้ทำรายงาน แต่ว่าไม่มีนำเสนอ สอบปลายภาคเขาก็มี
ทฤษฎีแต่ให้ไปศึกษาเอง ส่วนใหญ่เน้นปฏิบัติ

ผู้วิจัย : เขาให้เล่นกีฬเพลง

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : 2-3 เพลง สอบจริงจึงเพลงหนึ่ง

ผู้วิจัย : อาจารย์สอนดีไหม

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : ดีครับ ผิดตรงไหนท่านก็จะบอก

ผู้วิจัย : อาจารย์เอาใจใส่ไหม

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : บางคนครับ ถ้าคนตั้งใจท่านก็สอนให้

ผู้วิจัย : เรามีทัศนคติต่ออาจารย์อย่างไร

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : เหมือนเป็นญาติผู้ใหญ่คนหนึ่ง ไปบ้านเขามีงานเลี้ยงเขาก็ชวน

ผู้วิจัย : อาจารย์เน้นเรื่องบุคลิกไหม

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : สอนให้ดูสุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน การแต่งกายต้องเรียบร้อย

ผู้วิจัย : อาจารย์ออกข้อสอบ เอาเนื้อหามาจากตรงไหน

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : มาจากรายงานที่สั่งให้นักเรียนทำ

ผู้วิจัย : เรื่องเพลงปฏิบัติ อาจารย์เลือกเพลงอะไรมาให้เล่น

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : เต๋ยโฆง คลื่นกระทบฝั่ง ลาวจ้อย เพลงต่าง ๆ

ผู้วิจัย : เวลาอาจารย์เริ่มสอนอาจารย์ทำอย่างไรก่อน

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : ให้เลือกเครื่องดนตรีตามใจชอบ แล้วก็ให้โน้ตเพลงไป มีการสาธิตก่อน
แล้วก็ไปสอนแต่ละกลุ่ม ๆ

ผู้วิจัย : แล้วเด็กที่เรียนชุมนุมล่ะ

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : จะมีแบ่งที่จะไปแข่งเลย ก็เอาเพลงยาก ๆ แล้วพวกเรียนชุมนุมก็แยกย้าย
ไปตามเครื่องดนตรีที่ชอบ

ผู้วิจัย : อาจารย์มีวิธีการสอนเด็กที่จะไปแข่งอย่างไร

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : ให้โน้ตมา ให้ซ้อม แล้วเขาก็ฟัง ผิดอะไรตรงไหนก็ปรับแต่ละจุด

ผู้วิจัย : อาจารย์มีเอกสารในการใช้สอนไหม

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : มีโน้ตเพลง

ผู้วิจัย : อาจารย์แนะนำหนังสือให้ไปอ่านไหม

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : ไม่เคยครับ

ผู้วิจัย : โน้ตส่วนใหญ่เป็นหนังสือของอาจารย์เลยใช่ไหม

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : ใช่ครับ

ผู้วิจัย : มีโน้ตแยกที่ไม่ได้มาจากหนังสือไหม

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : มีครับ เป็นลายมือเลย

ผู้วิจัย : มีกระดานไหม

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : มีครับ

ผู้วิจัย : อาจารย์ประเมินการเรียนการสอนอย่างไร

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : อาจารย์จะสอบเป็นรายบุคคลเลย

ผู้วิจัย : มีเล่นรวมวงไหม

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : มีครับ

ผู้วิจัย : แล้วเด็กในชุมชน อาจารย์ประเมินยังไง

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : ถ้าเป็นพวกแข่งก็ให้เต็มอยู่แล้ว เพราะต้องมาซ้อมทุกวัน

ผู้วิจัย : เด็ก ๆ เวลาเขาซ้อมเสร็จอาจารย์ชมบ้างไหม

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : ชมครับ เล่นดีก็ชม

ผู้วิจัย : อาจารย์แนะนำอะไรนอกจากเนื้อหาสาระดนตรีบ้าง เช่นการปฏิบัติตัว การสร้างวินัย

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : มีครับ

ผู้วิจัย : อาจารย์ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีไหม

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : ดีครับ อาจารย์เป็นคนมีระเบียบมาก

ผู้วิจัย : อาจารย์เคยบ่นไหม

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : มีบ้าง บ่นคนไหนที่ไม่ค่อยมา

ผู้วิจัย : อาจารย์สอนเรื่องทั่วไป การตรงต่อเวลา การช่วยเหลือกันฝึกซ้อม

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : เขาแต่งตั้ง แล้วเรียกน้องมาซ้อมด้วย

ผู้วิจัย : อาจารย์ทุ่มเทในการสอนไหม

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : ทุ่มเทมากครับ

ผู้วิจัย : อาจารย์เคยโมโหถึงขั้นด่าไหม

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : เคยเห็นโมโหเด็กในห้องที่คุย ชอบทำขลุ่ยตก แล้วบอกว่ามีครู

ผู้วิจัย : อะไรบ้างที่เราจะเอาแบบอย่าง

เมืองปาย งามแสงรัตน์ : เคารพเครื่องดนตรีครับ

เทพสัมพันธ์

นางสาวธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ นายนิพนธ์ กล้ากล้าอมจิตร ผู้สัมภาษณ์ (ผู้วิจัย)
วันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2557 เวลา 19.20 น.

ผู้วิจัย : เรียนกับอาจารย์มานานหรือยังครับ

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : เรียนมาตั้งแต่ก่อนเข้าชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ผู้วิจัย : ได้ไปอยู่ในชมรมที่ไปเล่นงานต่าง ๆ ไหม

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : อยู่ค่ะ

ผู้วิจัย : ตอนมัธยมมีโอกาสเรียนกับอาจารย์ไหม

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : ได้เรียนค่ะ

ผู้วิจัย : อะไรที่เราเห็นว่าอาจารย์มีความเป็นครูในตัวของคุณ

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : อาจารย์จะไม่พูดทุกสิ่ง เขาจะพูดแค่สิ่งที่จำเป็น แล้วค่อย ๆ เสริมเรา

ผู้วิจัย : เวลาเราขอความรู้จากอาจารย์สอนใหม่

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : สอนค่ะ สอนอย่างละเอียด อาจารย์มาเล่นให้ดูเลย

ผู้วิจัย : อาจารย์สอนมารยาทใหม่ การปฏิบัติตน

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : ถ้าเรานั่งไม่ตรงเขาก็จะสอนให้นั่งตรง

ผู้วิจัย : แล้วเรื่องตรงต่อเวลาอาจารย์พูดไหม

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : ไม่ได้พูด บางทีก็มีเตือนบาง แต่เราจะเกรงใจเขามากกว่า

ผู้วิจัย : อาจารย์ใช้หลักธรรมอะไรในการสอนเรา

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : พรหมวิหาร ๔ ค่ะ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

ผู้วิจัย : แล้วนักเรียนที่เรียนในชุมนุมเป็นอย่างไร

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : ในทัศนคติคิดว่าต้องเก่งมาก แต่พอมาอยู่ในชุมนุมจริง ๆ ก็มีตั้งแต่เก่งมากถึงเล่นอะไรไม่เป็นเลย

ผู้วิจัย : แล้วเด็กที่เรียนในห้องปกติเป็นอย่างไร

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : จะเป็นครั้งแรกของเขา เพื่อน ๆ จะไม่ค่อยอิน เครื่องดนตรีก็เยอะ เวลาเล่นก็แย่ ก็เหมือนเล่นไปสนุก ๆ

ผู้วิจัย : อาจารย์สอนทฤษฎีไหม

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : สอนค่ะ พูดตั้งแต่ต้น

ผู้วิจัย : มีการส่งงานให้ไปศึกษาไหม

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : อาจารย์ให้ศึกษาทฤษฎีดนตรี แล้วก็ให้ทำรายงานเกี่ยวกับเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ แล้วก็ให้ฟังเพลง วิเคราะห์เพลงว่าเพลงเป็นอย่างไร

ผู้วิจัย : ในห้องเรียนโดยรวม อาจารย์เริ่มสอนยังไง

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : ที่เคยเรียนตอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อาจารย์ให้นั่งอยู่กับchim ใช้ไม้ตีรัวกรอ ไปเรื่อย ๆ แล้วอาจารย์จะมาดู

ผู้วิจัย : อาจารย์เขาต่อเพลงอย่างไร

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : มีหนังสือ แล้วเขาจะคอยบอกแล้วเล่นให้ดูว่าโน้ตห้องนี้เล่นแบบนี้

ผู้วิจัย : ตอนที่อาจารย์สอน อาจารย์มีเทคนิคพิเศษใหม่ที่แตกต่างกับคนอื่น

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : กรอนิ้ว ที่เอาไม้มาตีกับchim ทำให้เรามีมืออ่อน

ผู้วิจัย : ปกติอาจารย์ใช้อะไรเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : มีโน้ตเป็นกระดาษ

ผู้วิจัย : อาจารย์เคยเปิดวิดีโอให้ฟังไหม

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : ไม่มีค่ะ

ผู้วิจัย : เรื่องของบุคลิกลักษณะท่าทางต่าง ๆ อาจารย์ได้พูดไหม

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : ในห้องเรียน อาจารย์ก็จะดูเพื่อนบางคนนั่งท้อไหล่ แต่ถ้าในวง อาจารย์ก็จะพูดเน้น

ผู้วิจัย : แล้วสถานที่ในการเรียนใช้ที่ไหนบ้าง

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : ใต้หอพักเก่าอาจารย์ แล้วก็ที่เรือนรักรัศศิลป์

ผู้วิจัย : เรือนรักรัศศิลป์ดีไหม

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : ดีค่ะ

ผู้วิจัย : เหมาะกับการเรียนการสอนดนตรีไหม

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : เหมาะมาก

ผู้วิจัย : อาจารย์ประเมินทฤษฎียังไงบ้าง

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : เขาดูจากรายงานที่เราทำ

ผู้วิจัย : มีการสอบไหม

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : มีสอบกลางภาค ปลายภาค

ผู้วิจัย : แล้วสอบปฏิบัติอาจารย์สอบยังไง

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : อาจารย์ให้ทั้งสอบเดี่ยวและกลุ่ม ถ้าใครจะสอบก็ให้นั่งตรงนี้ เขาก็ให้เล่น แล้วก็ดูไปเรื่อย ๆ ถ้าเล่นไม่ได้ก็ให้โอกาสเล่นใหม่

ผู้วิจัย : เล่นจนกว่าจะได้

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : ไม่ขนาดนั้น เพราะคนเยอะ

ผู้วิจัย : รูปแบบการสอนของอาจารย์ดีไหม

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : ชอบ เพราะไม่มีการบังคับอะไร อยากเรียนก็เรียน

ผู้วิจัย : มีความสุขกับการได้เรียนดนตรีใหม่

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : มีความสุขกับการได้ใช้ชีวิตอยู่แถวที่อาจารย์อยู่มากกว่า

ผู้วิจัย : ส่วนใหญ่ที่เรียนเป็นเพลงประเภทไหน

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : เพลง 2 ชั้นค่ะ เพลงแขกประเทศ คลื่นกระทบฝั่ง เต่ากับงู

ผู้วิจัย : เรื่องทฤษฎีอาจารย์สอนเรื่องไหน

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : อาจารย์พูดคร่าว ๆ ว่าดนตรีมีกี่สมัย แต่ละสมัยมีเครื่องอะไรบ้าง

ผู้วิจัย : รูปแบบการสอนในห้องกับชุมนุมแตกต่างกันไหม

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : แตกต่างค่ะ ในห้องจะเข้มงวดกว่า

ผู้วิจัย : แล้วเด็กที่จะไปประกวดล่ะ

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : กัดดันขึ้นมานิดหน่อย ให้ตั้งใจมากกว่าปกติ

ผู้วิจัย : วิธีการของอาจารย์ทำอย่างไร

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : แจกโน้ตแล้วเล่นกันเองค่ะ เพราะเขาคัดมาแล้วว่าคุณเล่นได้ระดับหนึ่ง เพราะฉะนั้นเขาเลยไม่ได้นั่งสอนทีละคน

ผู้วิจัย : เวลาประเมินอย่างวงที่เราเป็นสมาชิก เขาประเมินอย่างไร

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : อาจารย์ให้เล่นพร้อมกัน จังหวะลือ จังหวะนำ ถ้ามีคนเล่นไม่ได้ก็จะให้เล่นใหม่ ถ้ายังเล่นไม่ได้ก็ให้แยกซ้อม

ผู้วิจัย : อาจารย์ใช้สื่อการสอนอะไรบ้าง

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : กระดาน กระดาษโน้ต หนังสือโน้ต ถ้าประกวดจะมีแผ่นซีดีเสียง คนร้องมาให้ฟัง

ผู้วิจัย : อาจารย์ได้สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมไหม

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : ส่วนมากจะสอนเรื่องมารยาท ไปที่ไหนให้ทำตัวยังไง

ผู้วิจัย : คิดว่าอาจารย์ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านไหนบ้าง

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : เป็นครูทั้งในห้อง และเป็นครูที่สอนมารยาท

ผู้วิจัย : พูดถึงการเสียสละอย่างไร

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : อาจารย์ให้ดูแลเครื่องดนตรีของตัวเองด้วย แล้วก็เวลาเพื่อนมาซำก็ให้เพื่อนคนอื่นยกเครื่องไปให้เพื่อน ฝึกให้มั่นใจ

ผู้วิจัย : คิดว่าครูดนตรีไทยควรมีคุณธรรมจริยธรรมอย่างไรบ้าง

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : เป็นเหมือนคนในครอบครัว สอนให้เต็มหน้าที่ อบรมสั่งสอนเด็กให้เป็นคนดี ความรู้ไม่สำคัญเท่าการใช้ชีวิต

ผู้วิจัย : ภูมิใจอะไรบ้างในการสอนของอาจารย์

ธรรมภัสส์ ปัญญาประดิษฐ์ : ภูมิใจหมดเลย ชอบที่อาจารย์ไม่บังคับ

เทปสัมภาษณ์

นายสุพจน์ จุกลิ่น ผู้ให้สัมภาษณ์ นายนิพนธ์ กล้าก่ล้อมจิตร ผู้สัมภาษณ์ (ผู้วิจัย)

วันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2557 เวลา 20.10 น.

ผู้วิจัย : อาจารย์เรียนกับอาจารย์ประดิษฐ์มาตั้งแต่เมื่อไหร่ครับ

สุพจน์ จุกลิ่น : ตั้งแต่ประถม แล้วก็มัธยมตอนมัธยมศึกษาตอนต้น

ผู้วิจัย : สมัยที่อาจารย์เรียนอาจารย์เรียนเครื่องอะไรครับ

สุพจน์ จุกลิ่น : ระบายเอกแล้วก็ขลุ่ยครับ

ผู้วิจัย : อาจารย์มีโอกาสได้ไปประกวดดนตรีไหมครับ

สุพจน์ จุกลิ่น : มีครับ

ผู้วิจัย : อาจารย์อยู่ในชุมนุมไหมครับ

สุพจน์ จุกลิ่น : อยู่ครับ เป็นเด็กโควตา ความสามารถพิเศษ

ผู้วิจัย : อาจารย์มีความประทับใจอะไรในตัวของคุณอาจารย์ประดิษฐ์บ้างครับ

สุพจน์ จุกลิ่น : อย่างแรกคือความหลากหลายด้านความสามารถ อาจารย์มีความสามารถเยอะมาก
อย่างที่สองคือเป็นผู้ที่ไม่เคยหวงวิชาเลย มีอะไรก็ให้หมดเลย เป็นคนใจดีมาก

ผู้วิจัย : อาจารย์เขาสอนปฏิบัติอาจารย์ได้สอนการปฏิบัติตัว คุณธรรมจริยธรรม อะไรบ้างไหมครับ

สุพจน์ จุกลิ่น : สอนครับ ตอนเด็ก ๆ สอนเยอะมาก เป็นเหมือนเด็กในปกครองของอาจารย์เขา
อาจารย์ค่อนข้างอบรมเยอะ เรื่องมารยาทในการซ้อมดนตรี มารยาทในสังคม

ผู้วิจัย : อาจารย์เรียนประถมที่ไหนครับ

สุพจน์ จุกลิ่น : บ้านห้วยกะปิครับ แล้วมาต่อมัธยมที่สาธิต

ผู้วิจัย : แสดงว่าอาจารย์มีความสามารถพิเศษอยู่แล้วในระดับหนึ่ง

สุพจน์ จุกลิ่น : ใช่ครับ คือเริ่มเรียนตั้งแต่ห้วยกะปิเพราะอาจารย์ถูกเชิญมาเป็นวิทยากรพิเศษ พอจบ
ห้วยกะปิก็นับความสามารถพิเศษที่สาธิตเลย

ผู้วิจัย : ตอนสอบเข้ามาสอบเครื่องอะไรครับ

สุพจน์ จุกลิ่น : ระบายเอกกับขิมครับ

ผู้วิจัย : แล้วอาจารย์เขาสอนทฤษฎีบ้างไหมตอนมัธยม

สุพจน์ จุกลิ่น : ไม่ค่อยเน้นเท่าไร ส่วนใหญ่เน้นปฏิบัติ เพราะเด็กด้วยเขาเลยให้เน้นฝึกมากกว่า เรื่อง
ทฤษฎีก็มีโน้ตที่เขาสอน ที่ต่อเพลงพร้อมกับโน้ตเพราะอาจารย์เก่งเรื่องบันทึกลงโน้ต เข้าใจง่ายทุกเครื่อง
ดนตรี คนเครื่องสายก็ดูได้ คนปี่พาทย์ก็ดูได้ เพราะทางเป็นแบบกลาง ๆ

ผู้วิจัย : ปกติอาจารย์จะแจกโน้ตให้ใช้ไหมครับ

สุพจน์ จุกลิ้น : ใช่ บางทีก็เขียนโน้ตให้ตอนนั้นเลย จะต่อเพลงอะไรถ้าเขาไม่เขียนโน้ตมาเขาก็เขียนเดี๋ยวนั้นเลย

ผู้วิจัย : อาจารย์ได้แจ้กล่องหน้าใหม่ว่าจะต่อเพลงอะไร

สุพจน์ จุกลิ้น : อาจารย์จะบอก บอกเสร็จ บางครั้งก็ให้โน้ตเพลงมาศึกษาก่อน แล้วค่อยมาลงรายละเอียด

ผู้วิจัย : อาจารย์เคยเล่นให้ดูบ้างไหม

สุพจน์ จุกลิ้น : บ่อยครับ เวลาต่อเพลง อาจารย์เขาจะชอบเล่นไปด้วย

ผู้วิจัย : ปกติอาจารย์สุพจน์เล่นเครื่องอะไรครับ

สุพจน์ จุกลิ้น : ระนาดเอกกับขลุ่ย

ผู้วิจัย : ได้ดีติดจะเข้าไหมครับ

สุพจน์ จุกลิ้น : ดีครับช่วงประถม แต่อาจารย์ประดิษฐ์ท่านจะสอนระดับมัธยมศึกษาด้วย ตอนอยู่ที่วิทยาลัยนะครับ

ผู้วิจัย : เห็นอาจารย์แล้วว่าอาจารย์ติดจะเข้าเพราะ

สุพจน์ จุกลิ้น : ครับ แต่ว่ามีอยู่ช่วงหนึ่งที่จะไปสอบวิทยาลัยนาฏศิลป์เขาก็จะเน้นจะเข้าให้ผม เหมือนตอนเรียนประถม ผมไประนาดเอกได้ดีกว่า แต่พอเริ่มขึ้นมัธยมศึกษาต้น เราก็ก็น่าจะไปทางเครื่องสายอาจารย์ก็เลยให้ลองเน้นเครื่องสายดู ช่วงปลายมัธยมศึกษาต้นจับจะเข้าจริงจัง แล้วไปสอบวิชาเอกจะเข้าที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ที่จันทบุรี

ผู้วิจัย : แล้วเรื่องบุคลิกภาพอาจารย์สอนยังงัยบ้าง

สุพจน์ จุกลิ้น : การนั่ง ท่านั่งเขาจะสวย มองก็ดูมีเสน่ห์ เราดูก็ประทับใจ เขาก็สอนว่าต้องนั่งห่างจากระนาดขนาดไหนถึงจะดูดี นั่งตรงขนาดไหนถึงจะดูดี

ผู้วิจัย : อาจารย์ว่าอาจารย์ประดิษฐ์ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ไหมครับ

สุพจน์ จุกลิ้น : ผมคิดว่าน่าจะประมาณ 30 เปอร์เซ็นต์ เขาจะเน้นเรื่องทักษะค่อนข้างเยอะกว่า

ผู้วิจัย : อาจารย์มีทัศนคติอย่างไรกับอาจารย์ประดิษฐ์บ้างครับ

สุพจน์ จุกลิ้น : ด้านแรกคือการเป็นครู ทำให้เอาแบบอย่างมาใช้ในชีวิตประจำวันตอนนี้ได้มาก เพราะท่านมีความเป็นครูเยอะ จรรยาบรรณในการให้ของเขาเยอะมาก ทำให้เราสามารถหยิบมาปฏิบัติตามได้ แล้วก็เรื่องที่สองคือนิสัยส่วนตัวเป็นคนใจเย็น สอนเด็กจะใจเย็นมาก ต่างจากบุคลิกของเรา ตอนเรียนเราใจร้อนมาก พอมาเจออาจารย์ที่ใจเย็นเราก็ก็น่าจะปรับบุคลิกของเราได้เยอะ นิสัยท่านจะออกแนวผู้ดี ท่านไม่ค่อยโอหวกเหวกโอวยวาย ไม่เคยเห็นท่านตะโกน

ผู้วิจัย : เรื่องเนื้อหาสาระตอนอาจารย์เรียนส่วนใหญ่อาจารย์จะต่อเพลงประเภทไหนครับ

สุพจน์ จุกลิ้น : ส่วนใหญ่จะต่อเพลงประเภทเพลงเถาเพลงบรรเลง ที่เอาไปใช้ในงานมงคล เพลงเดี่ยวก็จะมีต่อในงานประกวด

ผู้วิจัย : อาจารย์มีรูปแบบในการประเมินการจัดการเรียนการสอนอย่างไรบ้างครับ

สุพจน์ จุกลิ้น : อาจารย์เน้นทดสอบความสามารถเป็นหลัก ส่วนใหญ่ก็ให้บรรเลงต่อหน้า ถ้าผ่านก็ผ่าน ถ้าไม่ผ่านเขาจะย้ำ อาจารย์เขาไม่ค่อยต่อแล้วผ่านเลย แต่ในกรณีที่ถ้าต่อเป็นโน้ตก็อีกเรื่อง แต่ในกรณีต่อเพลงแบบต่อมือ อาจารย์ก็จะอีกรูปแบบหนึ่ง เขาจะไม่ปล่อยผ่านไปง่าย ๆ

ผู้วิจัย : อาจารย์มีสอบกลางภาคปลายภาคไหมครับ

สุพจน์ จุกลิ้น : สอบครับ ตอนเรียนสาธิตมัธยมศึกษาต้น มีวิชาดนตรี ก็ใช้วิธีการสอบปฏิบัติในคาบมีสอบทฤษฎีในตารางสอบ

ผู้วิจัย : ส่วนใหญ่สอบอย่างไร

สุพจน์ จุกลิ้น : ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นฐานดนตรีทั่วไป เพราะเรียนในสายสามัญ ก็ไม่ได้ลงลึก เป็นประเภทการทำความเข้าใจกับวงดนตรี ประเภทดนตรีมากกว่า

ผู้วิจัย : อาจารย์ให้ไปหาข้อมูลก่อนสอบอย่างไร

สุพจน์ จุกลิ้น : มีรายงาน เขาแนะนำพอสมควร แหล่งเรียนรู้ทางการดนตรี เมื่อก่อนมีศูนย์วัฒนธรรมในมหาวิทยาลัยบูรพา อาจารย์ก็แนะนำไปที่นั่นเพราะใกล้สุด แล้วก็แนะนำให้ไปกับนักดนตรีท้องถิ่น

ผู้วิจัย : อาจารย์มีเอกสารประกอบการสอนอะไรบ้าง

สุพจน์ จุกลิ้น : หนังสือโน้ตระนาดเอก ชิม ที่เขาทำ

ผู้วิจัย : อาจารย์ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ไหมครับ

สุพจน์ จุกลิ้น : ไม่ครับ ถ้าเทปเขาไม่ค่อยมีเปิดให้ฟัง เพราะต่อเพลงกับอาจารย์ผ่านมือตลอด แต่ถ้านักร้องเขาจะให้เปิดเพลงก่อน

ผู้วิจัย : รูปแบบการสอนเป็นขั้นตอน

สุพจน์ จุกลิ้น : ผมไม่ได้เริ่มพื้นฐานของอาจารย์ประดิษฐ์ผมจะเริ่มจากตอนที่เป็นอย่างแล้ว อาจารย์เขาวัดทักษะเราก่อนว่าได้ขนาดไหน แล้วเขาก็เริ่มใส่เพลงกรองง่าย ๆ แล้วพัฒนาเป็นเพลงเถา เพลงชั้นเดียว เน้นจังหวะ พอเริ่มเข้ามัยมก็ต่อเพลงเดียว

ผู้วิจัย : เพลงเริ่มต้นเป็นเพลงอะไรครับ

สุพจน์ จุกลิ้น : แป๊ะสามชั้น มู่ล่ง

ผู้วิจัย : แล้วเพลงเดี่ยวครับ

สุพจน์ จุกลิ้น : แขกมอญเครื่องระนาดเอกครับ

ผู้วิจัย : อาจารย์ได้เน้นเรื่องการปฏิบัติตนสำหรับนักเรียนอย่างไรบ้าง

สุพจน์ จุกลิ้น : เขาพูดเสมอว่าเรื่องการตรงเวลาในการซ้อม เรื่องมารยาทในวงดนตรี สิ่งที่ต้องพูดอะไรสมควรพูด อะไรไม่สมควร

ผู้วิจัย : อาจารย์จบจากจุฬาฯ หรือครับ

สุพจน์ จุกลิ้น : ครับ แต่เปลี่ยนสายจากดนตรีเป็นนาฏศิลป์

ผู้วิจัย : ตอนนี้ไปช่วยสอนที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ใหม่ครับ

สุพจน์ จุกลิ้น : สอนในสายนาฏศิลป์ ไม่ใช่ดนตรี กลับไปรับใช้งานดนตรีก็ช่วงไหว้ครู

ผู้วิจัย : ตอนนี้อาจารย์ทำงานอะไรครับ

สุพจน์ จุกลิ้น : เป็นอาจารย์พิเศษมหาลัยสงขลา พะเยาครับ จบใหม่ ๆ ก็ที่ตรัง แล้วก็สอนนาฏศิลป์
อยู่ที่โรงเรียนบ้านกอกโพธิ์ ชลบุรี

ผู้วิจัย : อาจารย์มีโอกาสได้ไปแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมที่ต่างประเทศบ้างไหมครับ

สุพจน์ จุกลิ้น : มีครับ แต่ส่วนใหญ่เป็นนาฏศิลป์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เทปสัมภาษณ์

นางสาวเสาวภาคย์ อุดมวิชัยวัฒน์ ผู้ให้สัมภาษณ์ นายนิพนธ์ กล้ากล่อมจิตร ผู้สัมภาษณ์
(ผู้วิจัย)

วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2557 เวลา 10.20 น.

ผู้วิจัย : เรียนกับอาจารย์มานานหรือยัง

เสาวภาคย์ อุดมวิชัยวัฒน์ : ตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 1 ตอนที่เข้าชุมนุม

ผู้วิจัย : ทำไมถึงเข้ามาอยู่

เสาวภาคย์ อุดมวิชัยวัฒน์ : ตอนแรกเรียนอินเตอร์ แล้วมีชุมนุมรวมกับฝั่งปกติ ก็เลยลองเข้าดู ตอนแรกคนเต็ม วันนั้นปล่อยช้า เพื่อนเลยต้องไปอยู่ชุมนุมที่ไม่อยากเข้า แล้วพอเลยมาคุยให้อาจารย์ ก็รับให้เข้า

ผู้วิจัย : ตอนมาอยู่ชุมนุมเล่นเครื่องอะไรเป็นหลัก

เสาวภาคย์ อุดมวิชัยวัฒน์ : ตอนแรกตั้งใจเข้าхим แต่คนเล่นхимเยอะ แล้ววงขาดขลุ่ยพอดี สมัยก่อนอาจารย์สอนแบบเป็นกลุ่มที่เป็นวง แล้วก็มิซิมต่อส่งประกวด แล้วก็มาเข้าเฉย ๆ ไม่ได้ประกวด ตอนแรกจะเข้าхим เครื่องก็ไม่พอ พอดิววงขาดขลุ่ย เป่าเป็นชนิดหน่วยอาจารย์ก็เลยให้มาเป่าในวง

ผู้วิจัย : มีโอกาสประกวดดนตรีไหม

เสาวภาคย์ อุดมวิชัยวัฒน์ : ประกวดด้วยค่ะ

ผู้วิจัย : ได้รางวัลอะไรไหม

เสาวภาคย์ อุดมวิชัยวัฒน์ : ได้รางวัลเป็นวง แล้วก็มิประกวดที่เมืองพัทธาก็ได้ที่ 1 แล้วก็ได้ระนาดที่ 2 แล้วก็มิของชลบุรีที่เป็นวงก็ได้ที่ 1

ผู้วิจัย : แล้วมีโอกาสประกวดรางวัลพระราชทานไหม ของภาคตะวันออก

เสาวภาคย์ อุดมวิชัยวัฒน์ : เคยประกวด แต่เหมือนจะไม่ติด แต่ประกวดเดี่ยวระนาดได้ที่ 5

ผู้วิจัย : ประทับใจอะไรกับความเป็นครูของอาจารย์ประดิษฐ์

เสาวภาคย์ อุดมวิชัยวัฒน์ : มีอะไรเขาก็พาไปกินข้าว ก็ไม่ได้แค่งบในห้อง อาจารย์ตั้งใจสอน เวลาสอนเขาไม่ได้หวงวิชา มีอะไรก็สอน ถ้าเห็นว่าเริ่มตีได้ก็ต่อเดี่ยวให้

ผู้วิจัย : อาจารย์ได้แทรกคุณธรรมจริยธรรมการปฏิบัติตนไหม

เสาวภาคย์ อุดมวิชัยวัฒน์ : มี วันนั้นต่อเดี่ยวเชิดนอก เขาก็บอกว่าได้มาจากคนนี้ เวลาทำบุญก็อุทิศ ส่วนกุศลให้ครูด้วย เขาก็สอนให้รู้จักความกตัญญู

ผู้วิจัย : ได้มีโอกาสเรียนในห้องบ้างไหม

เสาวภาคย์ อุดมวิชัยวัฒน์ : ไม่มี เพราะห้องเรียน IEP ไม่มีคาบดนตรี มีโอกาสเรียนแค่คาบชุมนุม

ผู้วิจัย : อาจารย์สอนอย่างไรบ้าง

เสาวภาคย์ อุดมวิชัยวัฒน์ : ซ้อมเพลงประกวด

ผู้วิจัย : อาจารย์ใช้วิธีการสอนอย่างไร

เสาวภาคย์ อุดมวิชัยวัฒน์ : แจกโน้ตที่เขาเขียนเอง มันเป็นทางกลาง เขาก็แจกให้ทุกคน แล้วก็มาปรับทางเฉพาะเครื่อง

ผู้วิจัย : ปกติเด็กที่อยู่ชุมนุมคือเด็กที่เก่งมาแล้วใช่ไหม

เสาวภาคย์ อุดมวิชัยวัฒน์ : สมัยก่อนเป็นเด็กพวกที่มาจากที่อาจารย์เขาสอนมาก่อนแล้ว ห้วยกะปิ อนุบาลชลบุรี เหมือนโควตา หลัง ๆ เด็กจากตรงนี้ไปเข้าชลหญิงชลชาย เด็กดนตรีไทยเราก็ไม่ค่อยมี รุ่นหลังเลยกลายเป็นเด็กที่ไม่เป็นเข้ามา

ผู้วิจัย : ตอนสอนในชุมนุมมีทฤษฎีบ้างไหม

เสาวภาคย์ อุดมวิชัยวัฒน์ : ไม่ได้สอนโดยตรง ตรงไหนควรจะรู้จักสอดแทรกกับปฏิบัติ อย่างสุรณาคถ์ต่อเดี่ยวให้เขาก็จะอธิบายควบคู่ไป เพลงนี้มันมีประวัติศาสตร์อย่างไร ใครเป็นคนแต่งตรงไหนที่ไม่เหมือนเพลงอื่น

ผู้วิจัย : อาจารย์เน้นบุคลิกลักษณะไหม

เสาวภาคย์ อุดมวิชัยวัฒน์ : ตีระนาดเขาก็เน้น ทำนอง เขาก็จะบอก เน้นพอสมควร

ผู้วิจัย : ต่อเพลงเดี่ยวอะไรบ้าง

เสาวภาคย์ อุดมวิชัยวัฒน์ : อาหนู เขิดนอก

ผู้วิจัย : มีความรู้สักอย่างไรต่ออาจารย์

เสาวภาคย์ อุดมวิชัยวัฒน์ : รู้สึกว่าสอนพื้นฐานระนาดดี ไปเรียนที่จุฬาก็ไปได้เร็วเข้าไปแล้วดีไม่เสีย

ผู้วิจัย : อาจารย์เคยให้ทัศนคติอะไรกับเรา สอนอะไรเราเป็นพิเศษไหม

เสาวภาคย์ อุดมวิชัยวัฒน์ : นอกจากอาจารย์จะถ่ายทอดความรู้ในเรื่องดนตรีไทยให้ ท่านยังสอนวิธีการนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตค่ะ

เทปสัมภาษณ์

นางสาวอรรวรรณ สันติกุล ผู้ให้สัมภาษณ์ นายนิพนธ์ กล้ากล่อมจิตร ผู้สัมภาษณ์ (ผู้วิจัย)
วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2557 เวลา 13.30 น.

ผู้วิจัย : เรียนดนตรีกับอาจารย์มานานหรือยัง

อรรวรรณ สันติกุล : เรียนตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6

ผู้วิจัย : อยู่ชุมนุมด้วยหรือเปล่า

อรรวรรณ สันติกุล : อยู่ค่ะ

ผู้วิจัย : มีโอกาสได้ไปประกวดแข่งขันไหม

อรรวรรณ สันติกุล : ตอนเข้าไปเรียน มัธยมศึกษาปีที่ 1 ยังไม่ได้ประกวด เริ่มประกวดช่วงมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

ผู้วิจัย : เวทีไหนที่มีโอกาสได้ไปประกวด

อรรวรรณ สันติกุล : ซึ่งด้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพฯ ที่มหาวิทยาลัยบูรพา ทุกปีช่วงเดือนมีนาคม

ผู้วิจัย : เห็นความเป็นครูอะไรบ้างในตัวอาจารย์ประดิษฐ์

อรรวรรณ สันติกุล : ที่ภูมิใจหรือชื่นชอบก็จะเป็นการที่อาจารย์ให้โอกาสคนที่แม้ว่าฝีมือไม่เหมือนคนเก่ง อาจารย์ก็ให้โอกาส ถ้าอาจารย์ไม่ให้โอกาสตรงนั้นก็อาจจะไม่ได้เล่นดนตรีอีกเลยตลอดชีวิต ถ้าจะพูดตามหลักเลยก็คือการให้โอกาส

ผู้วิจัย : ตอนที่เรียนดนตรีเรียนเครื่องอะไร

อรรวรรณ สันติกุล : เรียนซอด้วงกับซออู้เล็กน้อย อาจารย์จะให้เป็นผู้ซอด้วงด้วยแต่ทำไม่ได้

ผู้วิจัย : มีอะไรบ้างที่เป็นแบบอย่างที่ดีของอาจารย์ประดิษฐ์ ความเป็นครูที่เราเห็น

อรรวรรณ สันติกุล : บุคลิกน่าเกรงขาม น่าเชื่อถือ ดูเป็นผู้ทรงความรู้แต่ในขณะเดียวกันก็มีความเป็นกันเองกับลูกศิษย์มาก รักลูกศิษย์มากเวลาพาไปเล่นดนตรีที่ไหนก็ดูแลเป็นอย่างดี ทั้งอาจารย์และครอบครัวดูแลนักเรียนดนตรีที่พาไปเป็นอย่างดี

ผู้วิจัย : การสอนดีไหม

อรรวรรณ สันติกุล : อาจารย์ค่อนข้างทุ่มเทกับการสอนและการต่อเพลงมาก

ผู้วิจัย : อาจารย์เน้นเรื่องอะไรบ้างเวลาสอน

อรรวรรณ สันติกุล : ส่วนใหญ่จะให้เล่นเพลงบรรเลงเพลงทักษะพื้นฐาน ส่วนเทคนิคจะมาเติมทีหลังตอนเล่นคล่องแล้ว

ผู้วิจัย : อาจารย์สอนทฤษฎีไหม

อรรวรรณ สันติกุล : ไม่ได้เรียนเลยค่ะ สอนแต่ตอนที่เป็นวิทยากรกับแต่ในชมรมไม่มี

ผู้วิจัย : อาจารย์ไม่ได้อธิบายเพิ่มเติมหรือครับ

อรวรรณ สันติกุล : ไม่ค่อยมีค่ะ

ผู้วิจัย : คิดว่าอาจารย์ใช้หลักธรรมอะไรทางพระพุทธศาสนาเข้ามาช่วยในการสอน

อรวรรณ สันติกุล : คงจะเป็นความเมตตากรุณาต่อศิษย์ ช่วยเหลือศิษย์เต็มที่ แม้เวลาจะผ่านไปนาน อาจารย์ก็ไม่ลืมว่าเคยมีลูกศิษย์ชื่อนี้

ผู้วิจัย : ส่วนใหญ่ผู้เรียนในชุมนุมเป็นยังไง

อรวรรณ สันติกุล : เก่งอยู่แล้วค่ะ โดยเฉพาะปีแรกที่เข้าไป มีคนเก่งเยอะปีนั้นเป็นปีที่ได้รางวัลพระราชทาน เก่งทั้งวงเลย ส่วนใหญ่เป็นคนที่เรียนดนตรีมาตั้งแต่เล็ก ๆ แล้วที่บ้านก็มีวงดนตรี

ผู้วิจัย : แล้วทำไมถึงรวมอยู่ชุมนุมเดียวกันได้

อรวรรณ สันติกุล : โรงเรียนมีชุมนุมให้เลือก เราก็เลือกไปตามความสามารถของเรา เราเลือกเอง เหมือนมหาวิทยาลัย มีชุมนุมให้เลือก คุณจะเลือกอะไรก็เลือกไป ก็คือเป็นอยู่แล้ว แต่จะเป็นมากน้อยต่างกันไป

ผู้วิจัย : อาจารย์มีวิธีการสอนอย่างไร

อรวรรณ สันติกุล : ถ้าเป็นชุมนุม ก็แจกโน้ตแล้วให้เล่น แล้วเก็บเทคนิคอีกที แล้วก็มาเล่นร่วมกัน บางครั้งอาจารย์ก็ซ้อมด้วย โน้ตนั้นก็คนละทางกันไม่ใช่ทางกลาง ซอด่วงก็ซอด่วง ระนาดก็ระนาด บางเพลงก็เขียนโน้ตกลางให้ ให้มาเล่นพร้อมกันแล้วค่อยเปลี่ยน เปลี่ยนคันทักเป็นแบบนี้ พิเศษตรงซิมกับระนาดที่ต้องไปแข่งเดี่ยว อาจารย์จะต่อให้เยอะหน่อย

ผู้วิจัย : คิดว่าการสอนแบบนี้ดีไหม

อรวรรณ สันติกุล : มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีคือเมื่อเราได้โน้ตเก็บไว้เราคิดจะเล่นเมื่อไหร่ก็เอาโน้ตออกมาดูได้แล้วเราก็จะได้เพลงที่ถูกต้องตามโน้ตที่อาจารย์ต้องการ คือถูกมาก แต่ถ้าการต่อแบบอาจารย์ ผนยศ เราไปจดทีหลังเราอาจจะไม่ได้ตามที่อาจารย์ต่อให้ทีแรก เพราะเราอาจจะจำไม่หมด อาจารย์ต่อเร็วมากเยอะมากเราก็จำไม่หมด

ผู้วิจัย : คิดว่าอาจารย์ประดิษฐ์เน้นทักษะหรือทฤษฎีมากกว่ากัน

อรวรรณ สันติกุล : ทักษะ เพราะว่าอาจารย์ไม่ค่อยสอนทฤษฎี อาจารย์อาจจะคิดว่ามันมีตำราเยอะแยะมากมาย ที่หนูไปสอบที่จุฬาหนูก็สามารถหาดำราในหอสมุดอ่านได้ ก็ทำข้อสอบทฤษฎีได้ก็ผ่าน มันไม่ใช่สิ่งที่จำเป็นมากที่สุดมานั่งสอน อ่านเองได้ แต่ถ้าเป็นทักษะ บางอย่างก็ต้องสอน มันไม่สามารถอ่านแล้วเล่นได้ มีโน้ตอย่างเดียวก็ไม่สามารถเล่นได้ คิดว่าน่าจะสำคัญกว่าแล้วอาจารย์คงเห็นความสำคัญตรงนี้เลยเน้นมากกว่า

ผู้วิจัย : แล้วเรื่องบุคลิกท่าทางการบรรเลง อาจารย์พูดถึงบ่อยไหม

อรวรรณ สันติกุล : พูดถึงไม่บ่อยมาก เพราะเหมือนเท่าที่จำได้อาจารย์บอกว่าจะไม่เปลี่ยนแปลงท่านั่งหรือท่าเล่นที่ติดตัวมาตั้งแต่แรกมากนัก เท่าที่จำได้แต่ก็ไม่แน่ใจ

ผู้วิจัย : คิดว่าเพราะอะไร

อรวรรณ สันติกุล : คงไม่อยากเปลี่ยนแปลงอะไรเรามาก นอกจากสอนเราเพิ่ม

ผู้วิจัย : อาจารย์ได้พูดถึงเครื่องแต่งกายไหม

อรวรรณ สันติกุล : ตอนนั้นไม่ทราบเพราะตอนเล่นก็ใส่ชุดนักเรียน ถ้าออกงานก็จะมีชุดให้ ส่วนมาซัอมเราใส่ชุดอยู่บ้าน ท่านก็จะมอง ๆ บางคนใส่ช่าสั้นก็จะมอง ๆ บางทีก็เอ็ดว่าทำไมแต่งตัวแบบนี้แต่ไม่มากเพราะไม่ค่อยได้เจอกันในชุดอยู่บ้าน

ผู้วิจัย : เวลาอาจารย์สอน เวลาจะขึ้นบรรเลงเขาได้บอกอะไรไหม

อรวรรณ สันติกุล : ให้รักษามารยาท ดูแลตัวเองก่อนประกวด อย่างคนที่เขานั่งร้อง เสียงดีมาก ชอบกินเหล้าก่อนประกวด เข้ามาก็จะเสียงแห้ง อาจารย์ก็จะดู อาจารย์เน้นเรื่องตรงต่อเวลาเรื่องการดูแลรักษาร่างกายก่อนประกวด จะเน้นมาก เพราะแกล้ว

ผู้วิจัย : รู้สึกอย่างไรกับอาจารย์ประดิษฐ์

อรวรรณ สันติกุล : เป็นครูที่ดี ให้โอกาสหลาย ๆ อย่าง บางที่ท่านก็สอนไม่ทั่วถึง เน้นคนที่จะสามารถปั้นต่อไปได้มากกว่า สำหรับคนที่จะปั้นต่อไปได้หรือคนที่รักในสิ่งที่ท่านสอนได้ก็เต็มที่เหมือนกัน

ผู้วิจัย : คิดว่ากระบวนการสอนของอาจารย์ประดิษฐ์เป็นอย่างไร

อรวรรณ สันติกุล : ไม่ได้เรียนกับท่านเต็มที่ แต่ก็รู้สึกดี เป็นขั้นเป็นตอนดี ท่านจะดูรู้ว่าใครควรจะทำต่อเพลงระดับไหน ควรใช้เทคนิคระดับไหนในการเล่น ท่านจะไต่ไปตามลำดับของคนที่รับได้ คนเก่งอยู่แล้วก็จะให้เทคนิคที่สูงหน่อย คนไม่เก่ง ท่านก็ให้เทคนิคที่ต่ำลงมาหน่อย

ผู้วิจัย : เด็กในชุมนุมอาจารย์ต่อเพลงประเภทไหนบ้าง

อรวรรณ สันติกุล : เป็นเพลงที่อาจารย์คิดว่าจะต้องใช้ในขณะนั้น ส่วนใหญ่เป็นเพลงเถาที่จะใช้ในการประกวดกับเพลงประกอบการแสดงที่จะใช้ในการแสดงเวลาท่านพาไปเล่นตามงานหรือตามโรงแรม ส่วนใหญ่เน้นเพลงประกอบการแสดง ระบายต่าง ๆ

ผู้วิจัย : อาจารย์มีเอกสารอะไรบ้างช่วยในการสอน

อรวรรณ สันติกุล : ไม่มีเลย มีแต่ตำราของอาจารย์ โน้ตขอด้วย โน้ตระนาดเอก

ผู้วิจัย : อาจารย์ได้ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนไหม

อรวรรณ สันติกุล : ไม่ได้ใช้ เขียนอย่างเดียวเลย ใช้โน้ตที่เขียนไว้แล้ว แล้วก็ มีโน้ตที่เขียนให้ต่างหาก

ผู้วิจัย : แล้วสื่ออิเล็กทรอนิกส์

อรวรรณ สันติกุล : ตอนนั้นไม่มีเลย

ผู้วิจัย : มีโน้ตที่เขียนบนกระดานไหม

อรวรรณ สันติกุล : กระดานใช้บ้างเล็กน้อย ใช้ตอนวิชาพื้นฐาน

ผู้วิจัย : ใช้เรื่ออนุรักษ์ศิลป์ทีเดียวเลย

อรวรรณ สันติกุล : ใช่

ผู้วิจัย : แสดงว่าเทคโนโลยียังไม่ค่อยมี

อรรวรรณ สันติกุล : ใช่

ผู้วิจัย : อาจารย์ใช้วิธีการประเมินจากการปฏิบัติเราอย่างไร

อรรวรรณ สันติกุล : ถ้าส่วนวิชาที่สอบปฏิบัติและทฤษฎี ในชุมชนก็ดูตอนซ้อมแล้วแนะนำ ซ้อมเสร็จก็แนะนำ ก็แก้ไขไปเลย

ผู้วิจัย : ประเมินตลอดเวลา

อรรวรรณ สันติกุล : ไม่ตลอด แต่ก็มีบ้าง แล้วก็ประกวดเสร็จบางที่อาจารย์ดูอยู่ก็บอกว่าอะไรดีอะไรไม่ดี ส่วนใหญ่จะเน้นไปที่นักเรียนมากกว่าเพราะนักเรียนเป็นตัวชูโรง

ผู้วิจัย : เวลาประเมินก็คือประเมินทุกช่วง ช่วงการซ้อมก็จะประเมินตลอดเวลา ต้องแก้ไขอะไร พอหลังจากได้เพลงเรียบร้อยแล้วมีการไปประกวดหรือแสดงก็มีการประเมินอีกรอบ

อรรวรรณ สันติกุล : ใช่

ผู้วิจัย : ทฤษฎีไม่มีการสอนอยู่แล้วในชุมชน

อรรวรรณ สันติกุล : มีในวิชาดนตรีพื้นฐาน สอนเล็กน้อย สั่งงานให้ทำรายงาน สอนน้อยมาก รายงานก็ต้องเขียนเพื่อให้จำ

ผู้วิจัย : อาจารย์สอนคุณธรรมจริยธรรมไหม

อรรวรรณ สันติกุล : จะว่าเป็นบางคน มีแต่เรื่องไม่ตรงต่อเวลากับไปกินเหล้าก่อนประกวด เพราะว่าเวลาซ้อมตอนนั้นก็น้อย ซ้อมได้แค่ช่วงกลางวัน ท่านไม่ค่อยอยากนัดเสาร์อาทิตย์ มีแค่ตอนกลางวัน ชั่วโมงเดียวก็หมดเวลา บางทีก็ซ้อมเพลินเข้าเรียนสาย

ผู้วิจัย : วิชาอื่นไม่ว่าหรือ

อรรวรรณ สันติกุล : อาจารย์ก็รู้ว่าซ้อมดนตรี มีอยู่ไม่กี่คน ในวงมี 5-6 คน แต่อยู่คนละห้อง

ผู้วิจัย : อาจารย์เอาใจใส่นักเรียนมากไหมหรือ

อรรวรรณ สันติกุล : ใช่ อย่างที่บอกว่าจำลูกศิษย์ได้หมดเลย ทุกวันนี้โทรไปก็ยังจำได้

ผู้วิจัย : อาจารย์เป็นคนเรียบร้อยไหม

อรรวรรณ สันติกุล : เรียบร้อย เหมือนคุณหลวง มีฉายาว่าหลวงประดิษฐ์ แต่ท่านขี้เล่นนะ

ผู้วิจัย : อาจารย์เป็นคนที่ตลกนะ ปล่อยมุขเยอะมาก

อรรวรรณ สันติกุล : ใช่ บางคนคนเป็นแฟนกันก็จะแซว บางมุขก็ฮา บางมุขเด็กก็ง

ผู้วิจัย : อาจารย์ท่านน่ารักนะ

อรรวรรณ สันติกุล : ใช่ แต่ไม่ได้เห็นเท่าไร ไม่ค่อยใกล้ชิด

ผู้วิจัย : ได้ยินข่าวว่าช่วงแรกไปเรียนดนตรีต่ออยู่

อรรวรรณ สันติกุล : ใช่ แต่เรียนไม่ไหวจริง ๆ ไม่เข้าใจโน้ตสากลก็เลยลาไปก่อน

ผู้วิจัย : อาจารย์แนะแนวการปฏิบัติตัวที่ต้ออะไรบ้าง

ณัฐวรรณ สุภาชีพ : อาจารย์บอกว่าให้มีโอกาสให้ไหว้ก่อนเล่นดนตรี แล้วก็หลังเล่น

ผู้วิจัย : แล้วคนที่มาเรียนในชุมนุมส่วนใหญ่เป็นดนตรีมาหรือยัง

ณัฐวรรณ สุภาชีพ : ก็พอมีพื้นฐานบ้าง บางคนไม่มีก็สนใจอยากมาหัดก็มี มาเริ่มเลยก็มี แต่ส่วนใหญ่จะเป็นพวกนักดนตรีที่เป็นวงของโรงเรียน

ผู้วิจัย : อาจารย์เน้นเรื่องการแต่งกายไหม

ณัฐวรรณ สุภาชีพ : ไม่ค่อยเน้น

ผู้วิจัย : การอยู่ชุมนุมดีไหม

ณัฐวรรณ สุภาชีพ : ดีค่ะ รู้สึกว่ามีคนชอบเหมือนกัน ได้รู้จักกัน ได้เล่น ได้แข่ง หาประสบการณ์ พัฒนาฝีมือรู้จักเพื่อน ๆ และพี่ ๆ

ผู้วิจัย : อาจารย์สอนทฤษฎีบ้างไหม

ณัฐวรรณ สุภาชีพ : ส่วนใหญ่เป็นมาอยู่แล้วก่อนเพลง มีพูดอธิบายเพิ่มเติม ปรับให้เป็นทางซอู้ เขาก็จะพูด ตอนแรกเขาก็บอกว่าจะเปลี่ยนโน้ตให้ หนูก็เล่น แล้วอาจารย์ก็มาพูดตอนหลังว่า นี่เป็นทางซอู้นะ อันนั้นทางอื่นเขาเล่นกัน

ผู้วิจัย : บุคลิกลักษณะอาจารย์เขาบอกไหม

ณัฐวรรณ สุภาชีพ : ต้องนั่งหลังตรง ซอู้วิธีการจับไม้เหมือนซอด้วยเขาก็จะให้ประมาณนี้พอเวลาเล่น ถ้าเป็นชิ้นเดียวถ้าเล่นเร็วต้องใช้คันชักสั้น

ผู้วิจัย : อาจารย์ได้พูดถึงบุคลิกอื่น ๆ ไหม

ณัฐวรรณ สุภาชีพ : อาจารย์ก็จะบอกว่าอย่าเดินหลังค่อม ให้เดินหลังตรง

ผู้วิจัย : รู้สึกอย่างไรต่ออาจารย์

ณัฐวรรณ สุภาชีพ : รู้สึกอาจารย์เป็นครูที่ดี เขาไม่ได้สอนเฉพาะให้เราเล่นเป็น แต่อาจารย์สอนให้รักดนตรีไทย

ผู้วิจัย : เพลงที่ต่อเป็นเพลงยังงัยบ้าง

ณัฐวรรณ สุภาชีพ : หนูได้เพลงที่แข่งในปีนั้น แยกไปซ้อมเลย เป็นเพลงประกวด เพลงเถาต่าง ๆ

ผู้วิจัย : เวลาอาจารย์ต่อเพลงทำอย่างไร

ณัฐวรรณ สุภาชีพ : อาจารย์จะให้โน้ตมา แล้วก็มานั่งดูว่าซอู้เปลี่ยนโน้ตเป็นทางนี้ แล้วก็ซ้อมไปเรื่อย ๆ ให้พยายามจำโน้ต เพราะประกวดดูโน้ตไม่ได้ คนอื่นเขาจำได้ หนูจำไม่ได้ อาจารย์เขาจะไม่ว่า แต่เขาจะยืมว่าให้ไปจำโน้ต

ผู้วิจัย : อาจารย์ประเมินอย่างไร

ณัฐวรรณ สุภาชีพ : ท่านบอกว่าเล่นผิดอย่างไร แต่ท่านไม่พูดแบบว่าออกมา ท่านจะมองแล้วยิ้มส่งสายตา แต่เราจะรู้ด้วยตัวเองว่าผิด แต่ท่านก็ไม่ได้ว่า ไม่ขึ้นเสียง บางที่ท่านจะบอกว่าสี่เข้าไปสี่กระชาก ท่านไม่ได้ว่ารุนแรง แค่ว่าพูดเฉย ๆ

ผู้วิจัย : เวลาเล่นเสร็จเราต้องไปแสดงหรือประกวด หลังจากเล่นเสร็จอาจารย์บอกอะไรเพิ่มเติมไหม

ณัฐวรรณ สุภาชีพ : ถ้าทำดีแล้วท่านก็จะบอกว่าดี ถ้ามีผิดพลาดอาจารย์ก็จะพูด อย่างหนูเคยเล่นเพี้ยนนิดหนึ่งอาจารย์ก็จะบอกว่าโน้ตนี้เล่นเพี้ยน แต่ไม่เป็นไรหรอก อาจารย์ก็ให้กำลังใจ

ผู้วิจัย : อาจารย์มีเอกสาร สื่อการสอนอะไรบ้าง

ณัฐวรรณ สุภาชีพ : พวกโน้ตที่ท่านเอาออกมาแจก บางครั้งอาจารย์ต่อให้เลย หนูจำไม่ได้ก็จะใช้โน้ต

ผู้วิจัย : อาจารย์เขียนโน้ตแยกต่างหากไหม

ณัฐวรรณ สุภาชีพ : มีค่ะ แต่เป็นทางขอ อาจารย์ก็เขียนมาให้

ผู้วิจัย : นอกจากโน้ตแล้วมีอะไรอีก

ณัฐวรรณ สุภาชีพ : ไม่มีอะไรเลย มีเขียนขึ้นกระดานบ้าง

ผู้วิจัย : อาจารย์ร้องโน้ตให้ฟังไหม

ณัฐวรรณ สุภาชีพ : อาจารย์จะทำเป็นทำนองเพลง

ผู้วิจัย : ได้อะไรจากการเรียนกับอาจารย์ประดิษฐ์เรื่องการปฏิบัติตน

ณัฐวรรณ สุภาชีพ : ได้เกี่ยวกับบุคลิกในการนั่งเล่นดนตรี มารยาทก่อนเล่นอย่างไหว้เครื่องดนตรีก่อนเล่น ทำทางการจับเครื่องดนตรี ทำทางการนั่งบนเวทีให้บุคลิกดี

ผู้วิจัย : การปฏิบัติตนของอาจารย์ประดิษฐ์มีอะไรบ้างที่เราหยิบมาเป็นแบบอย่างได้

ณัฐวรรณ สุภาชีพ : ได้ในเรื่องไหว้ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ต้องบูชา การกตัญญู การรู้จักหน้าที่ ต้องตรงต่อเวลา

ผู้วิจัย : อาจารย์ดื่มเหล้าไหม

ณัฐวรรณ สุภาชีพ : ไม่ หนูไม่เคยเห็น

ผู้วิจัย : อาจารย์เคยโมโหเราไหม

ณัฐวรรณ สุภาชีพ : ไม่เคยค่ะ

ผู้วิจัย : เคยฆ่าสัตว์ให้เราเห็นไหม

ณัฐวรรณ สุภาชีพ : ไม่เคยเห็น

ผู้วิจัย : ศิล 5 ที่อาจารย์ใช้ อาจารย์ปฏิบัติตนสมบูรณ์ไหม

ณัฐวรรณ สุภาชีพ : บางทีก็คงมีบ้างแต่ไม่เห็น

ผู้วิจัย : แสดงว่าอาจารย์เป็นแบบอย่างที่ดี ไม่ทำในสิ่งที่ไม่ดีให้ลูกศิษย์เห็นใช่ไหม

ณัฐวรรณ สุภาชีพ : ใช่ค่ะ อาจารย์ไม่ทำให้เราเห็น

ผู้วิจัย : เป็นต้นแบบเราได้ไหม

ณัฐวรรณ สุภาชีพ : ได้ค่ะ เรื่องการวางตัวเป็นคุณครู อาจารย์วางตัวดี

เทปสัมภาษณ์

นายกิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ ผู้ให้สัมภาษณ์ นายนิพนธ์ กล้ากลุ่มจิตร ผู้สัมภาษณ์ (ผู้วิจัย)
วันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2557 เวลา 17.00 น.

ผู้วิจัย : มีโอกาสเรียนดนตรีไทยกับอาจารย์ประดิษฐ์เมื่อไหร่

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ผู้วิจัย : อยู่ในชุมชนไหม

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : อยู่ครับ เข้ามาด้วยความสามารถพิเศษดนตรีไทย

ผู้วิจัย : อะไรที่เราเห็นว่าอาจารย์เป็นครู

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : อาจารย์ตั้งใจสอน ให้เด็กได้ดนตรี อาจารย์ทุ่มเท ถ้าเด็กไม่ได้ก็ให้เด็กทำอยู่
อย่างนั้น เด็กไม่เข้าใจอาจารย์ก็ปรับให้

ผู้วิจัย : อาจารย์เป็นคนที่ตรงเวลาไหม

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : ตรงครับ มาตรงเวลา เลิกก็ตรง

ผู้วิจัย : อาจารย์เคยแนะนำไหมเรื่องความประพฤติ

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : น่าจะเคย

ผู้วิจัย : อาจารย์มีคุณธรรมจริยธรรมยังไงบ้าง

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : อาจารย์เป็นคนดี ไม่ทำผิดอะไร

ผู้วิจัย : อะไรที่อาจารย์แสดงออกถึงคุณธรรมจริยธรรมให้เราเห็นบ้าง

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : เป็นคนตรงต่อเวลาเข้ามาอาจารย์ก็นั่งรอแล้ว อาจารย์สอนดี เป็นคนมีเหตุผล
เด็กทำไม่ดีอาจารย์ก็สอนให้ทำให้ดี

ผู้วิจัย : ท่านปฏิบัติตนอะไรให้เราเห็นบ้าง

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : ให้เคารพเครื่องดนตรี ไม่ข้าม

ผู้วิจัย : กลุ่มผู้เรียนให้ชุมชนเป็นประเภทไหน

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : มีทั้งเก่งและไม่เก่ง อาจจะมีพื้นฐานอยู่แล้วหรือรักถึงเข้ามา มีความสนใจดนตรี
แล้วก็มีพื้นฐานพอสมควรแล้วเข้ามาต่อ

ผู้วิจัย : สถานที่ที่ใช้เรียนดีไหม

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : ดี ดูลงดี

ผู้วิจัย : เหมาะสมยังไงบ้าง

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : เหมาะ ตั้งอยู่เดี่ยว ๆ ไม่ถูกรบกวนจากสิ่งแวดล้อม ทำให้เรามีสมาธิ

ผู้วิจัย : อาจารย์สอนทฤษฎีบ้างไหม

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : สอน เครื่องนี้เป็นอย่างไร ประวัติเพลง มีอธิบายก่อน

ผู้วิจัย : แล้วปฏิบัติสอนยังไง

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : บางเพลงถ้าเล่นไม่ได้จริง ๆ อาจารย์จะเล่นให้ดูก่อน ค่อย ๆ ไปทีละท่อน

ผู้วิจัย : เวลาสอนในชุมนุมอาจารย์ใช้วิธีการเริ่มต้นจากไหนไปไหน

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : ก่อนจะขึ้นเพลงใหม่ ทุกคนมีพื้นฐานอยู่แล้ว ต่อเพลงเลย

ผู้วิจัย : อาจารย์ได้อธิบายสาระก่อน ประวัติ เนื้อหา ว่าเพลงนี้เป็นอย่างไรก่อนหรือเปล่า

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : ใช่ครับ

ผู้วิจัย : จากนั้นแจกโน้ตไหม

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : แจกครับ

ผู้วิจัย : แล้วอาจารย์ก็ตีให้ดู

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : ครับ

ผู้วิจัย : มีการทบทวนไหม

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : มี

ผู้วิจัย : เสริจแล้วก็ให้นักเรียนซ้อมเองก่อน

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : ครับ

ผู้วิจัย : แล้วเป็นอย่างไรต่อครับ

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : ได้แล้วก็ให้มาเล่นรวมกัน อาจมีการปรับบ้าง ผิดพลาดตรงไหน ก็จะบอก

ผู้วิจัย : ปรับทุกเครื่องเลยหรือ

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : ก็ต้องดูว่าอันไหนไม่ดี อันไหนแปลกไป ไม่เหมาะสม ไม่เพราะ

ผู้วิจัย : แล้วเพลงที่ใช้ต่อส่วนใหญ่เป็นเพลงประเภทไหน

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : เพลงประกวดเลย

ผู้วิจัย : อาจารย์มีเอกสารสื่อการเรียนการสอนอะไรช่วยบ้างในการสอน

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : มีหนังสือ โน้ตเพลง แล้วโน้ตเพลงก็จะมีประวัติบอกอยู่แล้ว

ผู้วิจัย : แล้วสื่ออย่างอื่นเช่น เทป สไลด์

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : ตอนนั้นในห้องยังไม่มีสไลด์ เขียนกระดาน

ผู้วิจัย : ใช้เครื่องดนตรีไหม

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : ใช่ครับ

ผู้วิจัย : ของที่ไหน

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : ของห้องอยู่แล้ว อาจารย์ก็เล่นให้ดูทุกเครื่องเลยเพราะเป็นทุกอย่าง

ผู้วิจัย : อาจารย์มีวิธีการประเมินยังไงบ้าง ตลอดการสอนไหม

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : ทำยคาบท่านจะดูว่าวันนี้เด็กได้อะไรบ้าง อาจารย์จะดูว่าเข้าใจไหม

ผู้วิจัย : เวลาอาจารย์สอนเสร็จเขาบอกใหม่ว่านี้เล่นผิดเล่นถูก

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : บอ

ผู้วิจัย : แล้วตอนสอนอยู่มีบอกใหม่ว่าผิดตรงไหน

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : มีบ้าง แต่ส่วนใหญ่จะจบก่อนแล้วถึงบอกทีละคนว่าผิดตรงไหน

ผู้วิจัย : หลังจากสอนเสร็จจะมีการบรรเลงรวมวงให้ดูไหม

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : มีครับ แล้วอาจารย์ก็จะโอเค วันนี้ได้แบบนี้ ครั้งหน้าค่อยมาปรับใหม่

ผู้วิจัย : มีโอกาสได้ไปแสดงหรือประกวดอาจารย์ได้คอมเมนต์อะไรไหม

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : ก็มี ดูว่าได้รางวัลไหม

ผู้วิจัย : แล้วเคยมีแบบลงเวทีแล้วอาจารย์เดินมาบอกไหม

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : มีครับ เคยบอกว่าเกร็งไหม ตื่นเวที อะไรแบบนี้

ผู้วิจัย : อาจารย์ได้สอนเราหรือบอกเราเรื่องการตรงต่อเวลาอย่างไรบ้าง

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : มันจะมีคาบเรียน ก็คือต้องมาตรงเวลา เข้าได้ไม่เกิน 5 นาที

ผู้วิจัย : อาจารย์สอนอะไรเกี่ยวกับความอดทนบ้าง

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : มีบ้าง เหมือนเรารู้อยู่แล้ว บางวันเลิกช้า ซ้อมหนัก เพื่อรางวัลเพื่อโรงเรียน

ผู้วิจัย : แล้วความมีมารยาทอาจารย์ได้สอนไหม

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : มีครับ มีการบอกเรื่องไหว้พ่อบุ

ผู้วิจัย : มีวิธีการสอนอย่างไร

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : เข้าห้องเข้าเรียนก็ต้องไหว้ก่อน

ผู้วิจัย : อาจารย์บอกหรือ

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : บอกครั้งแรก ก็คือรู้อยู่แล้วปฏิบัติอยู่แล้ว

ผู้วิจัย : แล้วความสามัคคีในวงอาจารย์สอนไหม

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : เครื่องดนตรีทุกชนิดเป็นวงอยู่แล้วมีบอกให้มาพร้อม ๆ กันเพื่อซ้อมทีเดียว

ผู้วิจัย : อาจารย์มีอารมณ์ขันไหม

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : มีครับ เวลาตีผิด ไปอีกเพลง ก็ซ้ำ

ผู้วิจัย : อาจารย์มีอะไรอีกที่เราเห็น อาจารย์เป็นคนอย่างไร

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : ดูภายนอกดูดี มีความเป็นอาจารย์ ดูขรึม

ผู้วิจัย : เราว่าอาจารย์ดีไหม

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : ดีครับ อาจารย์เป็นคนมีความตั้งใจ

ผู้วิจัย : อยากพูดอะไรกับอาจารย์ประดิษฐ์

กิตติพงษ์ ชุ่มชูจันทร์ : ขอบคุณที่ทำให้เข้าโรงเรียนนี้ได้ ก็เพราะอาจารย์ ที่เป็นดนตรีไทย ที่ไปประกวดก็เพราะอาจารย์อย่างเดียวที่ทำให้อยู่ถึงทุกวันนี้เรื่องความสามารถพิเศษตรงนี้

เทปสัมภาษณ์

นายณภัทร วงศ์วุฒติ ผู้ให้สัมภาษณ์ นายนิพนธ์ กล้ากล่อมจิตร ผู้สัมภาษณ์ (ผู้วิจัย)

วันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2557 เวลา 18.30 น.

ผู้วิจัย : เรียนกับอาจารย์ประดิษฐ์มานานหรือยัง

ณภัทร วงศ์วุฒติ : ที่จำได้คือตอนประมาณชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 แล้วก็เรียนต่อมาถึงมัธยมศึกษาปีที่ 5 แต่ปีต่อมาเตรียมตัวสอบเข้ามหาวิทยาลัยเลยไม่ได้เรียน

ผู้วิจัย : เวลาเรียนกับอาจารย์เรียนในชุมนุมหรือเปล่า

ณภัทร วงศ์วุฒติ : ใช่ครับ

ผู้วิจัย : อาจารย์มีรูปแบบการสอนอย่างไร

ณภัทร วงศ์วุฒติ : ให้นัดมา แล้วให้ลองเล่นดูเลย อาจารย์ก็คอยกำกับอยู่ด้วย มีการตีให้ดู คือให้เล่นก่อน ให้จำเพลง พอสักพักนึงก็มาแยกเครื่องเป็นทางระนาด ทางซอด้วง ทางซออู้ ทางจระเข้ ทางขลุ่ย คือจะมาแยกอีกที

ผู้วิจัย : อาจารย์จะไม่ปรับทางจนกว่าเราจะได้เพลงบางแล้ว

ณภัทร วงศ์วุฒติ : ใช่ คือแม่นแล้วถึงเริ่มเปลี่ยนทาง แยกทาง

ผู้วิจัย : ทำไมถึงเปลี่ยนโน้ตหรือเปลี่ยนทางเพลง

ณภัทร วงศ์วุฒติ : เปลี่ยนไปตามลักษณะ ความเหมาะสมของเพลง ของเครื่องดนตรีนั้น ๆ แล้วก็ผู้เรียนด้วย คือลองดูว่าทำได้ก็ทำเลย ถ้าไม่ได้ก็มาปรับเปลี่ยน

ผู้วิจัย : เพลงส่วนใหญ่ที่ต่อเป็นเพลงประเภทไหน

ณภัทร วงศ์วุฒติ : เพลงเถา

ผู้วิจัย : อาจารย์อยากจะทำเพลงไหนก็ได้ใช่ไหม

ณภัทร วงศ์วุฒติ : อาจารย์จะทำเพลงที่สามารถนำไปใช้ได้ในงาน เช่น งานโรงเรียน งานพิธี ไว้ครูก็จะต่อเพลงไหว้ครูทั้งชุด งานมหรหรรรมดนตรีที่ภาคตะวันออก เพลงประกวดของมหาวิทยาลัย บูรพา ชิงถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพฯ จะดูโอกาส จุดมุ่งหมายเป็นอันดับแรก แล้วก็มีเพลงเสริมอื่น ๆ เป็นเพลงพื้นฐานทั่วไป

ผู้วิจัย : ครอบครัวของอาจารย์ให้การสนับสนุนเรื่องนี้อย่างไรบ้าง

ณภัทร วงศ์วุฒติ : ดีมาก ทั้งครอบครัว คือ อาจารย์กับลูกศิษย์อาจารย์ก็ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน ให้เข้าไปซ้อมที่บ้านก็ได้

ผู้วิจัย : ตอนที่เข้าไปประกวดแข่งขันเล่นเครื่องดนตรีอะไร

ณภัทร วงศ์วุฒติ : ถ้าระดับมัธยมศึกษา ก็จะบรรเลงระนาดเอก

ผู้วิจัย : อะไรบ้างในตัวอาจารย์ประดิษฐ์ที่คิดว่าท่านเป็นครู ท่านเป็นคนอย่างไร

ณภัทร วงศ์วุฒติ : เป็นคนใจเย็น ให้ความสำคัญกับลูกศิษย์ ดูแลดี ใส่ใจ

ผู้วิจัย : ท่านเป็นแบบอย่างที่ดีไหม

ณภัทร วงศ์วุฒติ : ดีครับ เรื่องการเป็นครูที่มีความอดทน ตัวผมเองก็ไม่เก่ง แต่อาจารย์ก็อดทนสอน คือไปซ้ำ

ผู้วิจัย : อาจารย์เน้นย้ำเรื่องอะไรบ้างเวลาสอน

ณภัทร วงศ์วุฒติ : เน้นย้ำเรื่องการซ้อม ให้ซ้อมเยอะ ๆ มาก ๆ แล้วก็มีการตรงต่อเวลา แต่อาจารย์พูดไม่บ่อยมาก เด็กไม่ค่อยสายกัน

ผู้วิจัย : ทำไม่ไม่ค่อยสายกัน

ณภัทร วงศ์วุฒติ : เวลาอยู่ชุมนุมมันก็สนุก อยากมา มาเจอก็มีเพื่อน ๆ พี่ ๆ

ผู้วิจัย : แสดงว่าบรรยากาศน่าเรียนทั้งสภาพแวดล้อม แล้วก็อาจารย์ด้วย

ณภัทร วงศ์วุฒติ : ครับ อาจารย์ไม่ได้เข้มงวดมากจนเกินไป

ผู้วิจัย : อาจารย์ได้แนะนำ ได้สอนอะไรเกี่ยวกับการปฏิบัติตนให้เราปฏิบัติบ้างไหม

ณภัทร วงศ์วุฒติ : เคยครับ เล่นดนตรีเขาบอกว่า ให้เตรียมอุปกรณ์ให้พร้อม ไม้ โน้ต หรือตัวเองเตรียมซ้อมให้พร้อม แล้วก็การไหว้เรื่องดนตรี การไหว้ครู อาจารย์จะทำให้เห็นอยู่บ่อย ๆ

ผู้วิจัย : แล้วเรื่องการปฏิบัติตนเป็นคนที่อยู่ในศีล 5 อาจารย์ปฏิบัติตนได้สมบูรณ์ไหม

ณภัทร วงศ์วุฒติ : ครับ ไม่มีปัญหาอะไร ชีวิตอาจารย์ดูราบเรียบ ดูไม่มีปัญหา

ผู้วิจัย : อาจารย์เคยทำอะไรผิดให้เราเห็นไหม

ณภัทร วงศ์วุฒติ : ไม่มีครับ

ผู้วิจัย : อาจารย์พูดเรื่องการไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น ขยันหมั่นเพียร ช่วยกันซ้อมให้กันและกันไหม

ณภัทร วงศ์วุฒติ : มีบ้าง ประมาณว่าเราเล่นดนตรีกันเป็นวงทุกคนก็ต้องมาซ้อมด้วยกัน ไม่ใช่มาซ้อมคนเดียวหรือไม่ซ้อม ทำให้ภาพรวมวงมันเสีย

ผู้วิจัย : ผู้เรียนส่วนใหญ่ในชุมนุมมีลักษณะอย่างไร

ณภัทร วงศ์วุฒติ : มนุษย์สัมพันธ์ดี สุภาพ ไม่ชอบเรียนหนังสือเท่าไร

ผู้วิจัย : ตอนอยู่ที่ชุมนุมเป็นดนตรีมาก่อนไหม

ณภัทร วงศ์วุฒติ : เป็นมาก่อนครับ เป็นมาด้วยอาจารย์ประดิษฐ์ครับ คือเรียนดนตรีภาคฤดูร้อนที่มหาวิทยาลัยบูรพา ก็เป็นระดับหนึ่ง สุดท้ายก็มาเข้าชุมนุมดนตรีไทยของโรงเรียนสาธิต

ผู้วิจัย : ได้โควตา

ณภัทร วงศ์วุฒติ : ครับ เป็นโควตานักดนตรีมาที่สาธิต

ผู้วิจัย : เวลาอาจารย์สอนอาจารย์สอนเกี่ยวกับทฤษฎีบ้างไหม

ณภัทร วงศ์วุฒติ : สอนครับ สอนโน้ต ที่สอนบ่อย ๆ คือนับจังหวะ

ผู้วิจัย : แสดงว่าอาจารย์จะสอนโน้ตก็สอนปฏิบัติไปด้วย

ณภัทร วงศ์วุฒติ : ครับ สอนพร้อมกับตีไปด้วย ทั้งนับด้วย ตัวเขาเองก็ตีไปด้วย หรือบางทีก็ยื่นให้
จิ้งหะขณะเราตี

ผู้วิจัย : อาจารย์เคยอธิบายไหมว่าเวลาเล่นเพลงลูกนี้ทำไมต้องเล่นแบบนี้

ณภัทร วงศ์วุฒติ : เหมือนต่อก่อน เล่นนิดนึงแล้วบอก ไม่ได้บอกก่อน ประมาณว่าเพลงนี้มาจากไหน
มายังไง ใช้ในงานแบบไหน

ผู้วิจัย : มีทฤษฎีสอดแทรกไปด้วย

ณภัทร วงศ์วุฒติ : ครับ

ผู้วิจัย : ตอนเรียนในห้องเรียนรวม อาจารย์สอนทฤษฎียังไง

ณภัทร วงศ์วุฒติ : มีแค่เรื่องโน้ต ยื่นหน้าห้องแล้วก็พูดเรื่องโน้ตนิดหน่อย ส่วนใหญ่จะให้ปฏิบัติ
มากกว่า

ผู้วิจัย : อาจารย์เคยสั่งงานเกี่ยวกับทฤษฎีไหม

ณภัทร วงศ์วุฒติ : มีครับ เป็นรายงานเรื่องเครื่องดนตรี

ผู้วิจัย : มีการนำเสนอไหม

ณภัทร วงศ์วุฒติ : ไม่ได้นำเสนอครับ

ผู้วิจัย : เวลาสอบอาจารย์เอาอะไรมาสอบนอกจากสอบปฏิบัติ

ณภัทร วงศ์วุฒติ : มีข้อสอบปรนัย

ผู้วิจัย : อาจารย์เอาเนื้อหามาจากไหน

ณภัทร วงศ์วุฒติ : รายงาน

ผู้วิจัย : บุคลิกลักษณะ การแต่งกาย อาจารย์พูดถึงไหม

ณภัทร วงศ์วุฒติ : ให้แต่งตัวให้เรียบร้อยเวลาเล่นดนตรี ถ้าเด็ก ๆ เสื้อออกนอกกางเกง เล็บยาว
บางครั้งจับเครื่องดนตรียาก จะไม่ถนัด

ผู้วิจัย : แล้วบุคลิกลักษณะความเป็นนักดนตรีบนเวทีอาจารย์พูดไหม

ณภัทร วงศ์วุฒติ : พูดครับ ตอนอยู่บนเวทีก็ให้สงบนิ่ง นั่งตัวตรง อยู่ในท่าที่พร้อมเล่นดนตรี

ผู้วิจัย : มีทัศนคติอย่างไรต่ออาจารย์ประติษฐ์

ณภัทร วงศ์วุฒติ : มีแต่ด้านบวก อาจารย์เขาใจเย็นมาก คนไม่เก่งเขาก็ปั้นขึ้นมา อาจารย์ตั้งใจสอน
อาจารย์ใส่ใจ อาจารย์สอนให้เด็กทำได้ ให้กำลังใจ

ผู้วิจัย : คิดว่าดีไหม

ณภัทร วงศ์วุฒติ : ดีครับ ทำให้เราอยากเรียนต่อ อยากเล่นดนตรีไปเรื่อย ๆ

ผู้วิจัย : อาจารย์เป็นไอดอลเลยไหม

ณภัทร วงศ์วุฒติ : ใช่ครับ คนแรกเลย

ผู้วิจัย : ทำไม

ณภัทร วงศ์วุฒติ : ตอนนั้นไปดูที่สาวเรียนดนตรีภาคฤดูร้อน แล้วเห็นอาจารย์ประดิษฐ์ตีระนาดแล้วก็สอนอยู่เลยสนใจ ด้วยตัวอาจารย์ด้วยและเครื่องดนตรีด้วย

ผู้วิจัย : ที่สนใจเพราะเห็นอาจารย์เป็นคนดี มีศีลธรรมมีความสามารถสูง

ณภัทร วงศ์วุฒติ : ใช่ เขาเก่ง ใจเย็น ไม่ดุเด็ก เรามีความสุขเลยอยากเรียน

ผู้วิจัย : ตอนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ไม่คิดไปเรียนสายอื่นเลยหรือ

ณภัทร วงศ์วุฒติ : ที่แรกจะเรียนนิติศาสตร์ธรรมศาสตร์ แล้วเกรดเราเข้าไม่ได้ แล้วไม่ยอมได้มหาลัยอื่น เราเลยมามองว่า เราก้เรียนดนตรีมา เราก้เป็น นิติศาสตร์เราไปเรียนเมื่อไหร่ก็ได้ แต่ดนตรีต้องเรียนเลยเพราะหาเรียนยาก เลยตัดสินใจ สอบจุฬาฯ ไม่ทัน ไปได้สอบตรงมหิดล

ผู้วิจัย : เคยเห็นอาจารย์เอาเอกสารอะไรมาช่วยสอนไหม

ณภัทร วงศ์วุฒติ : มีครับ ล่าสุดอาจารย์เตรียมมาให้เป็นทฤษฎีการฝึกกระนาดเบื้องต้น

ผู้วิจัย : แล้วโน้ตเพลงมีไหม

ณภัทร วงศ์วุฒติ : มีครับ มีสะสมอยู่แล้วตั้งแต่ประถม เยอะมาก

ผู้วิจัย : อาจารย์เป็นคนจำเพลงในนะ อย่างเราต้องเปิดโน้ตดูไหม

ณภัทร วงศ์วุฒติ : ถ้าอาจารย์สอนแล้วก็ไม่ค่อยเปิด

ผู้วิจัย : อุปกรณ์ดนตรีใช้ที่ไหนเรียน

ณภัทร วงศ์วุฒติ : ใช้ของเรือนรักศิลป์ในโรงเรียน

ผู้วิจัย : มีได้มาจากที่อื่นไหม เช่นเอามาเอง

ณภัทร วงศ์วุฒติ : มีครับ เอาระนาดตัวเองมาเล่นงานโรงเรียนเพราะอยากเล่นของตัวเอง เอาของอาจารย์มาซ่อมแซม แล้วฝืนของอาจารย์เสียดีเลยเอามา

ผู้วิจัย : อาจารย์เคยเอาแผ่นซีดีหรือเทปมาเปิดให้ฟังไหม หรือแนะนำเพลง

ณภัทร วงศ์วุฒติ : ไม่มีครับ

ผู้วิจัย : ใช้สไลด์ คอมพิวเตอร์ไหม

ณภัทร วงศ์วุฒติ : ไม่ครับ

ผู้วิจัย : การประเมินเป็นยังไง

ณภัทร วงศ์วุฒติ : เขาดูภาพรวมเป็นวง ไม่ได้เจาะเป็นคน ๆ ก็คือให้วงเล่น ไปเล่นงาน แล้วก่อนไปเล่นก็มีซ้อม อาจารย์ก็ดูแล้วประเมินแต่เราไม่เคยเห็น

ผู้วิจัย : มีบอกให้แก้ไขไหม

ณภัทร วงศ์วุฒติ : มีครับ เวลาผิดหรือไม่ใช้ก็ให้หยุดเล่นใหม่ สอนใหม่ด้วยทุกคน

ผู้วิจัย : พอเล่นงานหรือแข่งเสร็จมีคอมเมนต์ไหม

ณภัทร วงศ์วุฒติ : มีครับ อาจารย์ก็จะคิดว่าเล่นเร็วบ้าง ให้กำลังใจตลอด ไม่มีว่า

ผู้วิจัย : แล้วอาจารย์เคยปลุกฝังเรื่องความอดทนอดกลั้นไหม ความขยันซ้อม

ณภัทร วงศ์วุฒิ : มีครับ เด็กทุกคนซ้อมไม่เต็มที่ ก็บอกให้ขยันซ้อม ให้อัดทน เพื่อให้เก่งขึ้น

ผู้วิจัย : แล้วพวกกรีฑามารยาท ท่านสอนโดยเฉพาะเลยไหม

ณภัทร วงศ์วุฒิ : ไม่ค่อยครับ

ผู้วิจัย : บรรยากาศในการเรียนชุมนุมเป็นอย่างไรบ้าง

ณภัทร วงศ์วุฒิ : สนุกครับ เป็นกันเอง

ผู้วิจัย : อาจารย์ปล่อยมือไหม

ณภัทร วงศ์วุฒิ : มีบ้าง แต่จำไม่ได้ว่าอะไร

ผู้วิจัย : ส่วนตัวคิดว่าอาจารย์ประดิษฐ์เป็นกันเองกับเด็ก ๆ ไหม

ณภัทร วงศ์วุฒิ : เป็นกันเองครับ

ผู้วิจัย : บรรยากาศ บุคลิกของอาจารย์ประดิษฐ์ตอนที่สอนชุมนุมกับในห้องแตกต่างกันไหม

ณภัทร วงศ์วุฒิ : แตกต่าง เพราะในห้องอาจารย์จะดูจริงจังมากกว่า เพราะเด็กในห้อง 90 เปอร์เซ็นต์ไม่เป็นดนตรีแล้วก็เล่นกัน อาจารย์ก็เข้มงวดหน่อย แต่ในชุมนุม ทุกคนต้องเล่นดนตรีอยู่แล้ว ทำอะไรในทิศทางเดียวกันเขาก็ไม่ได้อะไร แล้วก็สอนลึกกว่า

ผู้วิจัย : มีอะไรอยากบอกอาจารย์ประดิษฐ์บ้าง

ณภัทร วงศ์วุฒิ : ขอขอบคุณมากที่ให้โอกาสในหลาย ๆ อย่าง ที่สอนดนตรี ที่ทำให้มีทุกวันนี้ ถ้าไม่มีอาจารย์ก็ไม่มีวันนี้ จะมาแบบนี้ไม่ได้ ทุกอย่างเริ่มมาจากอาจารย์หมดเลย ตั้งแต่เข้าสาธิตได้ เข้ามหิดล ได้เรียนจบมหาวิทยาลัย

ผู้วิจัย : อาจารย์ถือว่าเป็นต้นแบบ

ณภัทร วงศ์วุฒิ : ครับ

ผู้วิจัย : ถ้าไม่ได้เจออาจารย์คิดว่าตัวเองจะเดินทางไปทางไหน

ณภัทร วงศ์วุฒิ : นึกไม่ออกเลย คงไม่เกี่ยวกับดนตรีเลย เพราะมีอะไรอย่างอื่นที่อยากเรียนเต็มไปหมดเลยแต่ว่าอาจารย์เป็นคนหนึ่งที่ทำให้เราประสบความสำเร็จในด้านดนตรีแล้วก็ชีวิต เพราะเป็นฐานของทุกอย่าง เริ่มจากตรงนั้น

เทปสัมภาษณ์

นายณัฐวรรณ นกยูงทอง ผู้ให้สัมภาษณ์ นายนิพนธ์ กล้ากลุ่มจิตร ผู้สัมภาษณ์ (ผู้วิจัย)

วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2557 เวลา 22.30 น.

ผู้วิจัย : เรียนกับอาจารย์ตั้งแต่สมัยไหน

ณัฐวรรณ นกยูงทอง : ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เริ่มต้นเรียน พอมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก็เข้าชุมนุม

ผู้วิจัย : มีโอกาสได้ไปประกวดแข่งขันชิงถ้วยพระราชทานบ้างไหม

ณัฐวรรณ นกยูงทอง : มีครับ ไปแข่งขันชิงถ้วยสมเด็จพระเทพฯ ที่หอประชุมอารังบัวศรี ที่มหาวิทยาลัยบูรพาครับ

ผู้วิจัย : ได้รางวัลบ้างไหม

ณัฐวรรณ นกยูงทอง : ได้รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 ครับถ้าจำไม่ผิด แล้วก็มีการวัลโชนรำมะนาดีเด่น

ผู้วิจัย : เคยเห็นอะไรบ้างที่อาจารย์ประดิษฐ์แสดงออกถึงความเป็นครู

ณัฐวรรณ นกยูงทอง : การแต่งตัวครับ เป็นแบบอย่าง เป็นรูปลักษณะของอาจารย์ดนตรีไทยโดยเฉพาะครับแล้วก็หลักการสอนที่อาจารย์ประดิษฐ์สอนคือมีลูกเล่นที่แตกต่างจากอาจารย์สอนดนตรีไทยทั่วไป เช่น ทักษะปฏิบัติเฉพาะ เน้นทักษะที่มีลูกเล่นแตกต่างจากทั่วไป มีให้ใส่ลูกแปลก ๆ ตอนนั้นผมเรียนก็เห็นแล้วเพราะดีก็เลยเล่นตาม

ผู้วิจัย : อาจารย์เข้าใจใจเกี่ยวกับการสอนมากน้อยขนาดไหน

ณัฐวรรณ นกยูงทอง : ใ้ใจมากครับ แต่ถ้าลูกศิษย์คนไหนที่ไม่ได้สนใจเกี่ยวกับดนตรีไทยเลย ท่านก็ไม่ค่อยใ้ใจกับลูกศิษย์คนนั้นมาก แต่ถ้าลูกศิษย์คนไหนชอบเล่นเรื่อย ๆ ชอบถามว่าเล่นยังไง อาจารย์จะคอยใ้คำแนะนำตลอด

ผู้วิจัย : นอกจากเนื้อหาสาระที่เป็นดนตรีแล้วมีส่วนอื่นอีกไหมที่อาจารย์แนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของความเป็นนักเรียนหรือนักดนตรี

ณัฐวรรณ นกยูงทอง : ส่วนตัวของผม ถ้าความเป็นนักดนตรีในความคิดของผมก็คือต้องมีคุณลักษณะของความเป็นนักดนตรีก่อนครับ คือต้องมีความคิดสร้างสรรค์ในตัวของผู้เล่นเอง ถ้าไม่มีความคิดสร้างสรรค์จะไม่สามารถสร้างสรรค์งานศิลปะหรืองานดนตรีที่เป็นศิลปะอย่างหนึ่งออกมาได้เลย ถ้าสร้างสรรค์จินตนาการ ถ่ายทอดออกมาด้วยความเป็นศิลปะเกี่ยวกับทางด้านดนตรีก็จะอยู่นานเลย

ผู้วิจัย : ตรงนี้เป็นสิ่งที่อาจารย์ประดิษฐ์มีใ้ไหม

ณัฐวรรณ นกยูงทอง : ในตัวของอาจารย์ประดิษฐ์มีความเป็นศิลปินสูงมาก คือตอนที่ผมเล่นอยู่ในวงของอาจารย์ประดิษฐ์ ทุกคนที่อยู่ในชุมนุมไม่ว่าจะเป็นอาจารย์ผู้ฝึกสอนก็จะมีความเป็นศิลปินทั้งหมด อาจารย์ประดิษฐ์ท่านคอยสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นในวง ใ้เกิดความเป็นศิลปินในตัวของผู้เล่น

เอง อาจารย์มีความใส่ใจกับนักดนตรี มากกว่าการที่จะใส่ใจกับองค์ประกอบอื่น ๆ ก็เลยมีความเป็นศิลปิน เกิดความเป็นวงขึ้นมา เล่นด้วยกันอย่างมีความสุข

ผู้วิจัย : ก็คืออาจารย์ท่านมีความเป็นศิลปินอยู่ในตัว และมีความเป็นครูอันสูงส่งมากอยู่ในตัวอยู่แล้ว ความเป็นศิลปินของท่านก็คือ ในฐานะท่านเป็นศิลปินท่านก็ต้องมีความเป็นศิลปินอยู่ในตัว แต่ในขณะที่เดียวกันท่านก็ถ่ายทอดองค์ความรู้ต่าง ๆ ให้กับลูกศิษย์ไปในตัวเหมือนกัน

ณัฐวรรณ นกยูงทอง : ใช่ครับ

ผู้วิจัย : มีอะไรที่ท่านสอนให้เรารู้จักใช้ชีวิตบ้าง

ณัฐวรรณ นกยูงทอง : เปรียบเปรยครับ ในส่วนของการสั่งสอนหรือว่า คือการสอนดนตรีจะมีความเหลื่อมล้ำกันในด้านความสามารถของแต่ละคน แต่ละผู้เล่นก็จะมีการรับรู้ที่แตกต่างกันไป ก็เกิดความเหลื่อมล้ำ อาจารย์ก็จะใช้วิธีการที่ว่า หากความถนัดของแต่ละคน ให้แต่ละคนแสดงออกมาด้วยความถนัดของเขาเองให้โดดเด่นไปเลย ท่านก็จะคอยใส่ความเป็นตัวตนของลูกศิษย์ให้เขาถ่ายทอดเอกลักษณ์ของเขาออกมาก็จะมีสีสันในวงต่าง ๆ กันไป ไม่มีคำว่าคนนี้เก่ง คนนี้ไม่เก่ง อาจารย์จะมีการจัดเรียงลำดับอย่างเป็นระบบ

ผู้วิจัย : อาจารย์ก็จะดูผู้เรียนเป็นหลัก ว่าผู้เรียนได้แค่ไหน ท่านก็จะถ่ายทอดตามความรู้ความสามารถของผู้เรียน

ณัฐวรรณ นกยูงทอง : ครับ

ผู้วิจัย : อาจารย์สอนเรื่องการตรงต่อเวลา การปฏิบัติตนของการเป็นนักดนตรีอยู่บนเวทีควรทำอย่างไร

ณัฐวรรณ นกยูงทอง : สอนครับ เรื่องการตรงต่อเวลาผมโดนเต็ม ๆ เลยครับ เกี่ยวกับการมาซ้อมหรือว่ามาเข้าประกวด ก็ถือว่าเวลาเป็นสิ่งที่คนในวงนับถือเป็นอย่างยิ่ง ถ้ามีคนหนึ่งไม่รักษาเวลาก็อาจทำให้วงสั่นคลอนได้ ก็ต้องอาศัยตรงนี้ ถ้ารู้ตัวว่ามาไม่ตรงเวลา ก็ต้องปรับตัวให้เข้ากับสมาชิกในวงให้ดำรงวงอยู่ได้ แล้วความเป็นศิลปินคือการถ่ายทอดความเป็นศิลปินผ่านตรงนี้ เกิดความรู้สึกสามัคคี ก็เลยพากันสร้างสรรค์งานศิลปะออกมาอย่างเห็นอย่างชัดเจน คือความรู้สึกร่วมของหมู่คณะของวง ไปไหนมาไหนก็ไปด้วยกัน

ผู้วิจัย : อาจารย์ประดิษฐ์ว่ากล่าวตักเตือนอย่างไร

ณัฐวรรณ นกยูงทอง : เคยครับ ตอนนั้นผมไปเอาสิ่งของที่อยู่ในตู้ออกมาเล่น ที่นี้อาจารย์ห้ามเล่น ถ้าเล่นไม่ถูกตามทักชะหรือกระบวนกรก็คือเล่นในทางที่ผิด เสียงไม่ตรงตามที่ควรจะออก เลยไม่เกิดความไพเราะ อาจารย์ก็บ่นว่าเอาออกมาเล่นทำไม ตรงนั้นไม่ได้นะเล่นไม่ได้ ต้องฝึกก่อนโดนดุครับ

ผู้วิจัย : อาจารย์ดุรุนแรงไหม

ณัฐวรรณ นกยูงทอง : ใช้ได้นะครับ อาจารย์คือเหมือนมีความเป็นครูดนตรีไทยในลักษณะของอาจารย์ดนตรีไทยเลย เป็นครูเพลงเลย เวลาดุก็จะดุเสียงดัง

ผู้วิจัย : อาจารย์คุณานไหม

ณัฐรณ นกยูงทอง : ไม่นานครับ ถ้าเราไม่ทำอีกอาจารย์ก็จะไม่ดู อาจารย์ก็จะสอนในสิ่งที่ควรจะเป็น สมมติผมเล่นผิดอาจารย์ก็จะบอกว่าตรงนี้ควรจะเป็นนะ ตรงนี้ดังไป เขาไป แต่ไม่ได้ดูแบบว่าเล่นไม่ได้ ไม่มีครับ มีแค่ว่ากล่าวตักเตือนข้างเล็กน้อย

ผู้วิจัย : ผู้เรียนส่วนใหญ่ในชุมชนมีความรู้อยู่แล้วหรือว่ามีพื้นฐานเลย

ณัฐรณ นกยูงทอง : ผู้เรียนส่วนใหญ่มีพื้นฐานมาบ้าง แต่ในส่วนตัวเองคือเกิดจากการที่ผมไม่มีพื้นฐานเลย เข้ามาเพื่ออยากเรียนรู้ เล่นดนตรี ชอบดนตรี อยากศึกษาดนตรีให้แตกฉาน เข้ามาด้วยความสมัครใจ ไม่มีพื้นฐานอะไรเลย แต่ในส่วนสมาชิกคนอื่นก็มีบ้าง บางคนก็เหมือนผม บางคนเก่งมากก็มี แต่อาจารย์ก็จะจับให้อยู่ในสิ่งที่นักดนตรีนั้นควรจะเป็น อย่างมีรุ่นน้องคนหนึ่งชื่อน้องโพน เล่นระนาดเก่งมาก เห็นแล้วขงลุกเลย คนนี้เป็นคนที่เก่งมาก คิดว่าเก่งที่สุดในวงแล้ว อาจารย์ก็จะรู้ว่ามีคนเก่งที่สุดในวงและก็มีคนที่เพิ่งหัด แต่ด้วยความเป็นวงแล้วอาจารย์พาวงดนตรีไทยวงนี้เข้าสู่การประกวดได้ ผมว่าตรงนี้เป็นเอกลักษณ์ของอาจารย์ประดิษฐ์และอาจารย์ผู้ฝึกสอน

ผู้วิจัย : อาจารย์สอนทฤษฎีไหม

ณัฐรณ นกยูงทอง : มีครับ มีทั้งเอกสารต่าง ๆ ที่ให้ลูกศิษย์ สมาชิกในวงดูว่าต้องเล่นอย่างนั้นะ หัดท่องก่อนว่ามีจังหวะอะไรบ้าง

ผู้วิจัย : เอกสารนี้หมายถึงโน้ตเพลงใช่ไหม

ณัฐรณ นกยูงทอง : ครับ อย่างผมตีโทนรำมะนาจะเป็นเรื่องของจังหวะ ต้องท่องก่อนว่ามีกี่จังหวะ

ผู้วิจัย : เวลาสอนต่อเพลงท่านบรรยายเพิ่มเติมใหม่ว่าลูกนี้ตีแบบนี้ ลูกนี้ไม่ให้ตีแบบนี้

ณัฐรณ นกยูงทอง : มีครับ บางทีนักดนตรีในวงเล่นขาดเล่นเกิน ท่านก็จะบอกว่าตรงนี้ควรเป็นอย่างไร ดีหรือเปล่า เป็นยังไง ท่านจะให้ตัวเลือกใหม่ แล้วให้ทดลองว่าเข้ากันไหม

ผู้วิจัย : ท่านเน้นทักษะ

ณัฐรณ นกยูงทอง : ครับ จะเน้นทักษะว่าตรงนี้ควรเป็นอย่างไรถึงจะสอดคล้องกัน

ผู้วิจัย : แล้วตอนเรียนทักษะกับอาจารย์ประดิษฐ์อาจารย์ได้เน้นเรื่องอะไรบ้าง

ณัฐรณ นกยูงทอง : อาจารย์เน้นเกี่ยวกับเรื่องจังหวะ จะมีบางช่วงที่ผมเร่งมากเกินไป ผมเป็นคนที่รักในดนตรีถ้าเป็นเพลงเร็วผมก็สาดใหญ่เลยครับ มันก็เลยแนวเพลงติดเกินไป คนในวงก็คิดว่าผมเร็วไปหรือเปล่า เพราะผมเป็นคนกำกับจังหวะ ให้จังหวะตามเพลง แต่บางที่ผมเล่นเกิน เอามัน จนเพื่อนในวงเหนื่อยเหมือนกัน

ผู้วิจัย : แล้วอาจารย์สอนเรื่องการปฏิบัติตนบ้างไหม การแต่งการ การนั่งบรรเลง

ณัฐรณ นกยูงทอง : ส่วนใหญ่จะเป็นพับเพียบครับ อาจารย์จะกำชับเลยว่าเป็นท่าที่สุภาพต้องเป็นพับเพียบถึงเหมาะกับการเล่นดนตรีไทย

ผู้วิจัย : เคยเจออาจารย์นอกเวลาหลังอาจารย์สอนบ้างไหม

ณัฐรณ นกยูงทอง : เคยเจอครับ เคยเจอที่ตลาดแห่งหนึ่ง แต่อาจารย์ขึ้นรถไปแล้วผมเลยไม่ได้ทัก

ผู้วิจัย : อาจารย์ทักเรื่องการแต่งกายบ้างไหม

ณัฐรณ นกยูงทอง : เป็นสิ่งที่อาจารย์กำชับด้วยความเป็นนักเรียนก็ต้องแต่งตัวให้เรียบร้อย อาจารย์ก็กำชับอยู่

ผู้วิจัย : รู้สึกอย่างไรกับอาจารย์ประดิษฐ์

ณัฐรณ นกยูงทอง : ผมว่าอาจารย์เป็น ถ้าพูดถึงในชลบุรีผมว่าอาจารย์เป็นปูชนียบุคคลคนหนึ่งที่ตั้งดัง มีชื่อเสียงด้านดนตรีไทย มีการเป็นผู้ก่อตั้ง ฟันฟูนดนตรีไทยในภาคตะวันออก

ผู้วิจัย : คิดว่าอาจารย์ในอะไรกับเราบ้างนอกจากความรู้

ณัฐรณ นกยูงทอง : อาจารย์ให้เกี่ยวกับบุคลิกในการที่จะเป็นนักดนตรีครับ แล้วก็ความสามัคคีในหมู่คณะอาจารย์จะไม่ได้สอนตรง ๆ แต่จะสอนเป็นรูปแบบเหตุการณ์ทำให้เกิดความสามัคคีกันได้

ผู้วิจัย : มีการแนะนำให้พี่ดูแลน้องไหม

ณัฐรณ นกยูงทอง : มีครับ อย่างเป็นไปแข่งดนตรีด้วยกันก็ต้องมีรุ่นพี่ดูแลรุ่นน้องเพราะรุ่นน้องมีความเป็นลำดับขั้นอยู่แล้ว รุ่นพี่ก็ต้องดูแล เช่นพาไปเข้าห้องน้ำก็ต้องดูแล ไปซื้อของ ต้องไปกับเป็นหมู่คณะ ถ้าหายไปคนหนึ่งที่อาจเป็นอันตรายได้เพราะเราไม่รู้ว่าใครเป็นใครในงานประกวดดนตรีครับ

ผู้วิจัย : ตอนที่เรียนในชุมนุมอาจารย์สอนเนื้อหาสาระอะไรบ้าง

ณัฐรณ นกยูงทอง : เกี่ยวกับทักษะด้านดนตรีส่วนใหญ่ ส่วนใหญ่จะให้ฟังแล้วก็แกะ บางทีก็เปิดให้ฟัง บางทีก็แนะนำให้ไปฟัง จะมีให้ไปดูงาน เช่น งานในมหาลัยหรืองานแสดงดนตรีต่าง ๆ ให้ไปดูว่าเขาเล่นยังไง

ผู้วิจัย : อาจารย์มีเอกสารอะไรช่วยประกอบการสอนบ้างนอกเหนือจากโน้ตเพลง

ณัฐรณ นกยูงทอง : มีให้ท่องครับ เป็นโน้ตเพลงที่มีโน้ตของเครื่องประกอบจังหวะปนอยู่ด้วย

ผู้วิจัย : อาจารย์มีโน้ตเพลงที่เป็นเล่ม ๆ ที่อาจารย์เขียนไว้ เด็กชุมนุมใช้โน้ตเหล่านี้เรียนหรือเปล่า หรือเขียนให้ใหม่

ณัฐรณ นกยูงทอง : ผมว่าเอกสารเล่ม ๆ เป็นแบบแผนพื้นฐาน ถึงเวลาเล่นจริงอาจารย์จะใส่ลูกเล่นให้แปลกไป บางทีก็ลืมไปเลยว่าพื้นฐานจริง ๆ มันมีโน้ตอะไรบ้าง ส่วนใหญ่อาจารย์จะสอนให้เป็นนักดนตรีเลย ถ้าถามถึงเด็กที่เล่นดนตรีไทยทั้งหมดก็จะทราบถึงพื้นฐานทางดนตรีไทยดี เวลาจะเล่นจริง ๆ จะใช้โน้ตอีกแผ่นหนึ่ง ซึ่งอาจจะเขียนเองบ้างออกมาดู เอามาเล่นครับ

ผู้วิจัย : อธิบายการสอนเด็กในชุมนุมเป็นขั้น ๆ ที่เราเห็น เริ่มจากตรงไหนก่อน

ณัฐรณ นกยูงทอง : วิธีการที่อาจารย์สอน อาจารย์จะเริ่มจากการที่กำหนดเพลงมาก่อน แต่ละคนก็ต้องไปศึกษาในทางของตน เช่นเครื่องประกอบจังหวะก็ต้องไปศึกษาว่าเพลงนี้ใช้อะไร หลังจากนั้นอาจารย์ก็จะให้เริ่มเล่นเป็นวง เริ่มด้วยโคลงของเพลง อาจารย์จะต่อให้เรื่อย ๆ จะคุมอยู่พักหนึ่งจน

สมาชิกในวงรู้แล้วว่าควรเล่นแบบไหน เหลือแค่รายละเอียดบางท่อนที่อาจารย์ฟังแล้วแปลก ๆ เขาจะถามว่าอย่างนี้ดีหรือ เป็นอย่างอื่นดีไหม อาจารย์จะคอยกำหนดทิศทางของวงว่าจะเป็นยังไง

ผู้วิจัย : ก่อนอาจารย์จะต่อเพลงได้อธิบายก่อนไหมว่าประวัติเพลงนี้เป็นยังไง ทำไมต้องต่อเพลงนี้

ณัฐรณ นกยูงทอง : มีครับ บางทีอาจจะเป็นเพลงที่ใช้ประกวด ท่านก็อธิบายเช่น เพลงที่ใช้ประกวด เป็นเพลงที่ส่วนใหญ่ใช้ในงานอะไร ทำไมจบเพลงนี้ต้องต่อเพลงนี้ ก็จะมีการอธิบายให้สมาชิกในวงได้ศึกษา แล้วอาจารย์คอยให้นักดนตรีถ่ายทอดออกมาในความคิดของเขา ว่างานแบบนี้ เพลงแบบนี้ จะมีความรู้สึกในเพลงที่นักดนตรีจะรู้สึก แล้วอาจารย์จะบอกด้วยว่าความรู้สึกนี้เป็นความรู้สึกอะไร อาจารย์ก็ถ่ายทอด

ผู้วิจัย : อาจารย์บรรเลงให้ฟังก่อนไหม

ณัฐรณ นกยูงทอง : มีบ้างบางช่วง

ผู้วิจัย : ขณะแจกโน้ตอาจารย์ก็จะเล่นให้ฟังถูกไหม

ณัฐรณ นกยูงทอง : ใช่ครับ

ผู้วิจัย : แล้วนักเรียนก็ดูโน้ตตามไปด้วย

ณัฐรณ นกยูงทอง : ครับ ก็จะเห็นลูกเล่นที่บางทีอาจจะไปเลยก็ได้ว่าเพลงมีพื้นฐานจริง ๆ อะไรบ้าง แต่บางเพลงอาจารย์ก็จะไม่ให้ลืมนั้นพื้นฐาน จะเล่นออกมาให้นักดนตรีฟัง ให้คุ้นเคยกับเพลง

ผู้วิจัย : ให้เด็กไปซ้อมตามโน้ตกลางไปก่อน พอถึงเวลาครูก็จะมาปรับทาง มาแยกทาง มาแก้โน้ตให้

ณัฐรณ นกยูงทอง : ใช่ครับ

ผู้วิจัย : อาจารย์มีบอกว่าเล่นผิดตอนซ้อมไหม

ณัฐรณ นกยูงทอง : มีครับ บางทีนักดนตรีก็ลืมนโน้ตลืมนท่อน ก็โดนดุกันบ้าง เล่นแล้วลุ่มก็มี อาจารย์ก็ไม่ว่าอะไร

ผู้วิจัย : ท่านก็ประเมินตลอดเวลาอยู่แล้ว

ณัฐรณ นกยูงทอง : ใช่ครับ

ผู้วิจัย : หลังจากที่มีโอกาสแสดงหรือแข่งขัน อาจารย์คอมเมนต์อะไรบ้าง

ณัฐรณ นกยูงทอง : มีครับ หลังจากประกวดก็มีแต่จะไม่ชัดเจนมาก คืออาจารย์พูดเป็นนัยๆว่าตรงนี้โอเค ไม่มีการต่อว่าหรือดูอะไร นักดนตรีในวงทำสุดความสามารถแล้วอาจารย์เลยไม่ค่อยดู แต่ส่วนใหญ่ที่ประกวดมาทั้งที่อาจารย์พาไปประกวดที่ในงานใหญ่ ๆ ส่วนใหญ่นักดนตรีในวงก็ไม่ค่อยหลุดหลุดน้อยที่สุด

ผู้วิจัย : อาจารย์ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอะไรบ้าง

ณัฐรณ นกยูงทอง : มีครับ ส่วนใหญ่อาจารย์ไม่ค่อยสอนนักเรียนสอนนักดนตรีตรงๆ ส่วนใหญ่จะออกมาด้วยการกระทำ เหมือนอาจารย์จะมีเหตุการณ์จำลอง สร้างสถานการณ์ให้นักดนตรีในวงมีความสามัคคีหรือรู้จักให้อภัยซึ่งกันและกัน บางทีก็อบรมไปในตัวว่าควรมาให้ตรงต่อเวลา อันนี้คือสิ่งที่

อาจารย์เน้นย้ำตลอด อย่างก่อนขึ้นประกวด นักดนตรีก็จะเตรียมพร้อม ใจจดใจจ่อกับการที่จะขึ้นไป
ประกวดบนเวที ก็จะไม่มีการมาสาย มาช้า ขาด

ผู้วิจัย : อยากพูดอะไรกับอาจารย์ประดิษฐ์บ้าง

ณัฐวรรณ นกยูงทอง : อยากให้อาจารย์เป็นอาจารย์ดนตรีไทยที่โรงเรียนสาธิตด้วยหรือว่าที่ในโครงการ
ดนตรีไทยของประเทศไทย อยากให้อาจารย์ถูกบรรจุเป็นคนหนึ่งในศิลปินแห่งชาติ ผมไม่ทราบว่
หลักเกณฑ์เขาเป็นยังไง แต่ในมุมมองคืออาจารย์ผ่านเส้นทางดนตรีไทยมาพอสมควรก็ถือว่าเป็นผู้
ประสบความสำเร็จในดนตรีไทย และมีความเป็นปูชนียบุคคลในวงการดนตรีไทย คือมีลูกศิษย์
มากมาย มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ผมว่าน่าจะมีคล้าย ๆ ตำราของอาจารย์ประดิษฐ์เอง
หลาย ๆ อย่างที่ท่านสร้างผมว่าน่าจะเป็นสิ่งที่ต่อยอดความเป็นศิลปินแห่งชาติของอาจารย์ประดิษฐ์ได้
ผมไม่รู้ว่าหลักเกณฑ์เขาเป็นยังไง แต่ถ้าในความคิดผมคือควรให้รางวัลตรงนี้กับอาจารย์ประดิษฐ์ครับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เทปสัมภาษณ์

นางสาวธนพร พิทักษ์กุล ผู้ให้สัมภาษณ์ นายนิพนธ์ กล้ากล่อมจิตร ผู้สัมภาษณ์ (ผู้วิจัย)

วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2557 เวลา 21.30 น.

.....
 ผู้วิจัย : เรียนกับอาจารย์ประดิษฐ์ตั้งแต่เมื่อไหร่

ธนพร พิทักษ์กุล : ประมาณปี 2549 คือเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แต่ตอนอยู่ประถมก็เคยเจอ
 อาจารย์ประดิษฐ์บ้างแล้ว อาจารย์มาดูวงของโรงเรียนอนุบาลชลบุรีให้ก่อนไปประกวด

ผู้วิจัย : เรียนเครื่องมื่ออะไร

ธนพร พิทักษ์กุล : ขิมกับจะเข้

ผู้วิจัย : มีโอกาสได้ไปประกวดแข่งขันอะไรบ้าง

ธนพร พิทักษ์กุล : ประกวดวงเครื่องสายผสมเล่นจะเข้ แล้วก็ขิมด้วย แข่งเดี่ยวขิม

ผู้วิจัย : การประกวดประเภทไหนที่ได้รับรางวัลมา

ธนพร พิทักษ์กุล : ได้ทั้ง 2 อย่าง วงเครื่องสายผสมได้รางวัลจะเข้ดีเด่น รางวัลเดี่ยวได้อันดับที่ 10
 ของระดับภาค

ผู้วิจัย : สมัยที่เรียนกับอาจารย์ประดิษฐ์ประทับใจอะไรในตัวอาจารย์บ้าง

ธนพร พิทักษ์กุล : อาจารย์เป็นคนที่มีความรู้เยอะมาก คือสามารถให้คำแนะนำที่ถูกต้อง ใส่ใจเรียน
 เอาใจใส่ดูแลดีมาก

ผู้วิจัย : ปัจจุบันเรียนสาขาอะไร

ธนพร พิทักษ์กุล : นักศึกษาศาสตร์แพทย์ ปี 2 มหาวิทยาลัยมหิดล ชั้นปี 3 ค่ะ

ผู้วิจัย : ครอบครัวอาจารย์ทำอะไรบ้างเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม

ธนพร พิทักษ์กุล : ครอบครัวอาจารย์จะร่วมงานประกวดหรืองานอะไรหลายอย่างที่เกี่ยวข้อกับ
 ดนตรีไทยแล้วก็งานอื่นที่เกี่ยวข้อกับศิลปวัฒนธรรมไทยก็เห็นอาจารย์ไปร่วมอยู่ค่อนข้างบ่อย แต่จำ
 ไม่ได้ว่างานอะไรบ้าง

ผู้วิจัย : อาจารย์เป็นคนยังไง

ธนพร พิทักษ์กุล : อาจารย์เป็นคนที่ดูนิ่ง ๆ เหมือนจะดุ แต่ใจดี อาจารย์จะดูแลแต่ตอนเราทำอะไรผิด
 คือดูด้วยความหวังดี แล้วอาจารย์ก็จะแก้ไขให้เราทำถูกต้อง

ผู้วิจัย : อาจารย์วางตัวอย่างไรในการเป็นครูที่ดี

ธนพร พิทักษ์กุล : อาจารย์วางตัวเหมาะสม คือ วางตัวในสถานะที่แบบว่าแค่เห็นเราก็รู้สึกว่าอาจารย์
 เป็นคนที่น่าเคารพ เมื่อได้รู้จักได้เรียนด้วยอาจารย์ก็มีความเป็นกันเองในระดับที่นักเรียนสามารถ
 เข้าถึงได้ แต่ก็ยังมีความเคารพอาจารย์อยู่

ผู้วิจัย : อาจารย์เอาคุณธรรมจริยธรรมอะไรมาสอนเราบ้าง

ธนพร พิทักษ์กุล : อาจารย์จะแทรกอยู่ตลอดเวลา ตอนฝึกซ้อมก่อนไปประกวดก็จะมีแทรกข้อคิดต่าง ๆ อาจารย์ไม่ได้สอนแค่ดนตรี อาจารย์สอนเรื่องการดำเนินชีวิตด้วย

ผู้วิจัย : อาจารย์พูดเรื่องการตรงต่อเวลาไหม

ธนพร พิทักษ์กุล : อาจารย์ไม่เคยพูดออกมาตรง ๆ แต่เวลามีนัดกับอาจารย์ ถ้าใครไม่ตรงต่อเวลา อาจารย์ก็จะค่อนข้างซีเรียส นักเรียนจะสามารถรู้ได้เองว่าอาจารย์ค่อนข้างซีเรียส โดยที่อาจารย์ไม่ต้องพูดออกมา ทุกคนก็ไม่กล้าที่จะมาช้า

ผู้วิจัย : นักเรียนส่วนใหญ่ที่เรียนชุมนุมมีลักษณะยังไง

ธนพร พิทักษ์กุล : เป็นกันเอง เข้าถึงได้ง่าย คุยกันได้ทุกคนในชมรม ค่อนข้างสนิทกันมาก เพราะต้องซ้อมดนตรีและออกงานด้วยกันบ่อย เป็นคนที่ผลการเรียนไม่มีใครผลการเรียนตกต่ำ ส่วนใหญ่อยู่ที่ปานกลางถึงดี

ผู้วิจัย : แล้วทักษะความสามารถเป็นอย่างไร

ธนพร พิทักษ์กุล : เห็นมีตั้งแต่ บางคนเข้ามาตั้งแต่เล่นนิตเดียว อย่างหวานตอนแรกที่เข้ามาคือเล่นซิมเป็น แต่เล่นจะเข้ไม่เป็น พอเข้ามาขาดคนจะเข้ที่เล่นให้วง พอดีที่บ้านมีเครื่องดนตรีก็เลยอยากฝึกก็ได้เรียนกับอาจารย์ประดิษฐ์ มีเพื่อนสอนให้บ้าง ก็ซ้อมมาเรื่อย ๆ จนเข้าแข่งได้ ในวงก็จะมีคนที่เล่นเก่งมาก เล่นเป็นอยู่แล้ว บางคนก็เล่นไม่ค่อยเป็นเลยหรือมีพื้นฐานน้อย แต่ก็มีความสุขในดนตรี ในวงก็มีฝีมือหลายระดับ

ผู้วิจัย : อาจารย์สอนทฤษฎีดนตรีไหม

ธนพร พิทักษ์กุล : อาจารย์ไม่ได้สอนเป็นวิชาการมาก ส่วนใหญ่เขาจะสอนเน้นปฏิบัติมากกว่า เช่น การตั้งเสียงของซิม อาจารย์ไม่ได้มานั่งบอกว่าหลักทฤษฎีในการตั้งเป็นอย่างไร แต่อาจารย์ให้ลงมือทำเลย เขาก็ให้เปิดเครื่องแล้วตั้งไปพร้อม ๆ กับที่อาจารย์ตั้งอยู่ด้วย ณ ตอนนั้น อาจารย์ก็จะสอน เราก็จะเรียนรู้เอง ไม่ได้ถึงขั้นขึ้นกระดาน

ผู้วิจัย : อาจารย์ได้พูดถึงบุคลิกภาพบ้างไหม

ธนพร พิทักษ์กุล : พูดค่ะ เวลาเล่นดนตรีก็ไม่ให้นั่งหลังค่อม ให้นั่งหลังตรง ให้ดูมีบุคลิกภาพที่ดี บางคนนั่งเล่นดนตรีไป อาจเป็นเพราะเมื่อยหรืออะไรไม่ทราบ แล้วก็นั่งหลังค่อมโดยไม่รู้ตัว อาจารย์ก็จะช่วยเตือนให้ หรือว่าเล่นซิมแล้วข้อศอกกางออกจากตัวมากเกินไป อาจารย์จะปรับให้หุบเข้ามาให้ดูดี

ผู้วิจัย : แล้วการแต่งกายล่ะ

ธนพร พิทักษ์กุล : ส่วนใหญ่ที่ไปเล่นดนตรีไทยก็ใส่ชุดนักเรียนอยู่แล้วค่ะ อาจารย์แค่นั่งให้ใส่ชุดให้ถูกระเบียบเรียบร้อย

ผู้วิจัย : เรามีความรู้สึกอย่างไรต่อตัวอาจารย์

ธนพร พิทักษ์กุล : รู้สึกเคารพแล้วก็รัก ชื่นชมอาจารย์ อาจารย์เป็นครูดนตรี บางทีพูดออกเป็นคำพูดไม่ถูก แต่รู้สึกได้ว่าเราฟังอาจารย์ได้ถ้าเรามีปัญหาอะไร ถ้าเราไปปรึกษาอาจารย์จะได้คำตอบที่ดี ๆ

กลับมา แล้วก็ถ้าซ้อมกับอาจารย์สามารถแน่ใจได้เลยว่าทางเพลงนี้มันถูกต้อง สบัตแบบนี้ เทคนิคนี้ ถูกต้องแล้ว มันใจได้เลยว่าถูกต้อง

ผู้วิจัย : เรามีความรู้สึกอย่างไรต่อวิธีการสอนของอาจารย์

ธนพร พิทักษ์กุล : ชอบค่ะ อาจารย์เน้นให้เราปฏิบัติ ให้เรารู้จากการลงมือทำ สุดท้ายยังใคร่คนที่ ได้รับการสั่งสอนมาได้เรารู้แน่นอนเพราะเราได้ลงมือทำจริง ถ้าเราทำไม่ถูกอาจารย์ก็แก้ให้ทันที เรารู้ได้จากการปฏิบัติของเราเองโดยมีอาจารย์เป็นคนแนะนำสั่งสอนให้อีกที

ผู้วิจัย : แล้วด้านเนื้อหาหรือทฤษฎีต่าง ๆ อาจารย์หยิบยกส่วนไหนมาสอนบ้าง

ธนพร พิทักษ์กุล : อาจารย์จะอธิบายแทรกไป

ผู้วิจัย : เพลงที่ต่อเป็นไง

ธนพร พิทักษ์กุล : เวลาต่อ บางทีก็ไม่บอกมาเป็นโน้ต แต่บอกมาเป็นทำนองให้เราแกะเอาเอง แล้วก็ ต่อเป็นทาง ซึ่งเวลาต่อทาง สมมติต่อทางเดียวก็อาจารย์ต่อไป เราก็เล่นแล้วจำไปด้วย ไม่มีโน้ตให้ ต่อ ปากเปล่า บางทีก็เป็นทางที่อาจารย์ บางทีครั้งแรกกับครั้งที่สองก็ไม่เหมือนกัน อาจารย์จะปรับไปเรื่อย ๆ ตามแต่ละช่วงเวลานั้น เราก็ต้องคอยจดจำที่อาจารย์ต่อทางให้ว่าเป็นแบบนี้แล้วก็ซ้อมบ่อย ๆ เพื่อที่จะจำได้ เพราะอาจารย์ไม่มีโน้ตให้ ให้จำเอาเอง

ผู้วิจัย : เพลงที่ต่อส่วนใหญ่เป็นเพลงประเภทไหน

ธนพร พิทักษ์กุล : ถ้าไม่ใช่ประกวด ส่วนใหญ่ใช้โอกาสงานมงคล งานวันแม่ วันพ่อ เพลงที่ใช้รับพระ เพลงที่เล่นตอนพระฉันอยู่หรืออาจเป็นเพลงที่เล่นในโอกาสของมหกรรมดนตรี อีกส่วนก็เป็นเพลงที่ใช้ ในการประกวด

ผู้วิจัย : อาจารย์มีเอกสารอะไรช่วยในการสอนไหม

ธนพร พิทักษ์กุล : เป็นโน้ตดนตรีไทย อาจารย์อาจจะมาให้ชุดหนึ่งแล้วซีร็อกแล้วแจกกันเอา แล้วก็ เอาโน้ตมาวางแล้วเล่นไปพร้อมกัน คือพวกที่ไม่ใช่ทางเดียว

ผู้วิจัย : ที่เราเรียนทั้งในห้องและชุมนุมเคยเห็นอาจารย์ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ไหม

ธนพร พิทักษ์กุล : ไม่มีค่ะ

ผู้วิจัย : มีการนำเสนอรายงานไหม

ธนพร พิทักษ์กุล : มีให้ทำรายงานประวัติครูดนตรีไทย แล้วก็เครื่องดนตรี ประเภทเครื่องดนตรี อาจารย์จะให้เขียนใส่กระดาษรายงานแล้วเย็บเล่มส่ง ไม่จำกัดความยาว

ผู้วิจัย : แล้วพวกใบความรู้นอกเหนือจากโน้ตเพลง

ธนพร พิทักษ์กุล : ส่วนใหญ่ไม่ค่อยมี

ผู้วิจัย : อาจารย์แนะนำหนังสือไหม

ธนพร พิทักษ์กุล : มีบ้าง อาจารย์แนะนำให้หาหนังสือได้ที่หอสมุดมหาวิทยาลัย

ผู้วิจัย : อธิบายการสอนของเด็กในชุมนุม

ธนพร พิทักษ์กุล : สมมติจะมีประกวด อันดับแรกจะแจกโน้ต ตั้งวง ตั้งเสียง แล้วก็เริ่มเล่นเลย โดยที่ตอนแรกให้ดูโน้ตก่อนแล้วเล่นไปพร้อมกันทั้งวง แล้วก็ซ้อมไปซักพักจนเริ่มอยู่ตัว เริ่มจำเนื้อเพลงได้ อาจารย์ก็จะเปลี่ยนทางแต่ละเครื่อง อาจารย์จะฟัง ถ้าไม่ได้ก็เปลี่ยน ถ้าไม่ดีก็ปรับ

ผู้วิจัย : ตอนอาจารย์แจกโน้ตให้ได้อธิบายเพิ่มเติมไหม

ธนพร พิทักษ์กุล : มีค่ะ อธิบายบ่อย อาจารย์อธิบายประวัติให้ฟัง บางทีอาจารย์ก็เล่าให้ฟัง ว่าเพลงนี้พูดถึงอะไร ใครแต่ง

ผู้วิจัย : เวลาอาจารย์สอนอาจารย์บรรเลงให้ดูเป็นตัวอย่างไร

ธนพร พิทักษ์กุล : บรรเลงค่ะ บางทีอย่างระนาดก็จับหันหน้าชนกัน สอนแล้วอาจารย์ก็ตีให้ดูไปด้วย พอจบเพลงก็ให้ซ้อมจนกว่าจะคล่อง แล้วค่อยมาแก้ อาจารย์จะให้เราเล่นโน้ตหลักได้ก่อนแล้วค่อยปรับทางอีกที

ผู้วิจัย : ใช้สถานที่ที่ไหน

ธนพร พิทักษ์กุล : เรือนรักรักษ์ศิลป์ค่ะ มีบางทีมีอาจารย์ฝึกสอนมาอยากเปิดวิดีโอให้ดูก็ไปที่ห้องโสต

ผู้วิจัย : คิดว่าเรือนรักรักษ์ศิลป์เป็นอย่างไร ดีหรือไม่

ธนพร พิทักษ์กุล : ที่หนูไปประทับใจมาก เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เดินขึ้นบันไดไปต้องไหว้พระทางซ้ายมือไหว้พ่อแก่ทางขวามือ แล้วก็ถอดรองเท้าเข้าไป เอาเครื่องดนตรีออกมาเล่น เป็นเรือนไม้ที่โปร่งสบายเหมาะกับการเรียนการสอนดนตรีไทยมีระเบียบด้านข้างเผื่อใครอยากออกไปเล่นส่วนตัว ปกติเวลาที่จะต่อเพลงกับอาจารย์โดยตรงหรือว่าซ้อมเป็นกลุ่มจะมาเล่นด้านใน ส่วนใหญ่เล่นทางด้านข้างที่ไม่ใช่พื้นที่ยกขึ้นมาตรงกลาง ค่อนข้างน้อยที่จะเล่นตรงพื้นที่จะเล่นตรงพื้นที่ยกมา อาจารย์อาจจะนั่งดูที่เก้าอี้หรือตรงกลาง

ผู้วิจัย : อาจารย์ดูเราบรรเลงตลอดเวลาใช่ไหม

ธนพร พิทักษ์กุล : ถ้าอาจารย์จะมาต่อให้อาจารย์จะดูตลอด แต่ช่วงที่เราซ้อมเองอาจารย์อาจจะไปดูตรงอื่น ๆ

ผู้วิจัย : เคยซ้อมอยู่ดี ๆ แล้วบอกว่าเล่นผิดไหม

ธนพร พิทักษ์กุล : มี ตอนแรกคิดว่าซ้อมไม่คิดว่าอาจารย์ฟังอยู่ ส่วนใหญ่อาจารย์จะปรับให้สะบัดลูกใหม่มันไม่ชัด หรือที่เล่นขยี้ลูกเมื่อกี้ใหม่ อาจารย์จะให้เล่นใหม่ให้ฟัง

ผู้วิจัย : อาจารย์ได้สอนในแง่ของคุณธรรมความดีแทรกไหม

ธนพร พิทักษ์กุล : หวานว่ามีแต่หวานจำไม่ได้

ผู้วิจัย : เห็นเพื่อนๆโดนไหม

ธนพร พิทักษ์กุล : เรื่องตรงต่อเวลา รุนหวานไม่ค่อยมี จำไม่ค่อยได้ จำได้ว่าอาจารย์ต่อทางซิมให้ เป็นลูกที่ขี้ อาจารย์ก็เปรียบเทียบให้ลองนึกว่าเราดีเหมือนเราวิ่งบนผิวน้ำ ให้อะไรเหาะ ๆ ไป หวานชอบมาก

ผู้วิจัย : ประทับใจอาจารย์ไหม

ธนพร พิทักษ์กุล : ประทับใจมาก อาจารย์ดูเป็นผู้ใหญ่น่านับถือ อาจารย์ผู้ใหญ่นิเวศเดียวกับอาจารย์คนอื่น ๆ ไม่ค่อย แต่กับอาจารย์ประดิษฐ์รู้สึกอยากเข้าไปหาอาจารย์ อยากให้อาจารย์ช่วยดูช่วยสอนให้ออยากฟังเกร็ดความรู้ดนตรีไทยที่อาจารย์เล่า มันสนุกดี อาจารย์ใจดี แต่มีขอบเขตในวงของอาจารย์เขา ซึ่งขอบเขตก็ไม่ได้เข้มงวดเกินไปที่เราจะทำ ก็คือสามารถทำตามสบายได้ในระดับหนึ่ง ก็รู้สึกว่าคุณอาจารย์คนนี้เข้าถึงได้

ผู้วิจัย : อยากฝากอะไรถึงอาจารย์ประดิษฐ์บ้าง

ธนพร พิทักษ์กุล : อยากขอบคุณอาจารย์ประดิษฐ์ที่สอนทุกอย่าง ไม่ได้สอนแค่ดนตรีไทยอย่างเดียว สอนหลายอย่างมาก แล้วก็ให้คำแนะนำดี ๆ มาตลอด ขอขอบคุณที่อาจารย์ให้โอกาส ให้มีโอกาสดนตรี ได้เข้าประกวด ได้เจอเพื่อนๆ ในชมรมดนตรีไทยที่มีแต่คนดี ๆ อยากฝากให้ท่านดูแลสุขภาพตัวเองด้วย อากาศมันไม่แน่นอน อยากให้อาจารย์ดูแลสุขภาพของตัวเองด้วยค่ะ

เทปสัมภาษณ์

นายวรรณ พงษ์สีชมพู ผู้ให้สัมภาษณ์ นายนิพนธ์ กล้ากลุ่มจิตร ผู้สัมภาษณ์ (ผู้วิจัย)

วันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2557 เวลา 18.30 น.

ผู้วิจัย : สมัยที่อาจารย์เรียนกับอาจารย์ประดิษฐ์อาจารย์เรียนตั้งแต่ตอนไหน

วรรณ พงษ์สีชมพู : ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 เลย

ผู้วิจัย : อยู่ในชุมชนอะไร

วรรณ พงษ์สีชมพู : วงของโรงเรียน

ผู้วิจัย : ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประมาณ พ.ศ. อะไร

วรรณ พงษ์สีชมพู : 2535

ผู้วิจัย : ตอนที่อาจารย์อยู่ในวงรับตำแหน่งอะไร

วรรณ พงษ์สีชมพู : ระนาดเอก เคยเล่นซอบ้างแต่ไม่ได้ชยันขนาดนั้น

ผู้วิจัย : ตอนนี้อยู่ที่ไหนครับ

วรรณ พงษ์สีชมพู : ดีได้แต่เพลงง่าย ๆ พอเพลงยาก ๆ ไม่ค่อยได้เล่นแล้ว เพราะเราไปในทางอีกเส้นทางไม่ได้เรียนเอกดนตรีด้วย ผมมาสายนิเทศอย่างเดียวเลย ออกไปทางครูบ้าง

ผู้วิจัย : ถ้าเกิดมีระนาดหรือไปดูวงดนตรีเล่นก็พอจำได้ใช่ไหม

วรรณ พงษ์สีชมพู : เพลงที่อยู่ในใจยังมี เช่นเพลง ลาวเสียงเทียน แยกบรเทศ เพลงพื้น ๆ จะพอได้ เพลงแรกดีเพลงแป๊ะ โหมโรงจอมสุรางค์ แยกต๋อยหม้อ เขมรไทรโยก มันจะอยู่ในความจำ เพลงพวกนี้ จะเล่นบ่อย อาจารย์ท่านต่อเพลงใหม่เรื่อย ๆ พวกนี้ก็จะจำเพลงใหม่ ๆ ได้ เพลงเก่า ๆ ไม่เล่น ก็ลืม

ผู้วิจัย : ส่วนใหญ่เพลงที่อาจารย์ต่อ ต่อเพื่ออะไร

วรรณ พงษ์สีชมพู : อาจารย์เขาต่อเหมือนกับบอยวงอยู่แล้ว ต่อเพื่อเล่นงาน ไม่ค่อยได้แข่ง เป็นงาน มหกรรมดนตรีไทย จัดที่นั่นที่นี่ อายุเกินแล้ว วงของโรงเรียนเขาผสมกัน ประถม มัธยม รวมอยู่ มหกรรมดนตรีไทยเป็นมหกรรมของประถมาก็เอาเด็กมัธยมศึกษาตอนต้นมาเล่นด้วย จนมัธยมศึกษาตอนปลายเริ่มรู้สึกไม่ค่อยไหว มันโตเกินไปแล้ว มีอยู่ปีหนึ่งสาธิตเป็นเจ้าของวงสาธิตสามัคคี เราก็เล่นด้วย เราเล่นกีฬาด้วย หลายอย่าง

ผู้วิจัย : ได้ยินข่าวว่าอาจารย์เป็นนักร้องด้วย

วรรณ พงษ์สีชมพู : แต่เดิมไม่ได้ร้องไทยเดิม ร้องเพื่อชีวิตบ้าง ร้องสตริงบ้าง ลูกทุ่งบ้าง สากลนิดหน่อย พอมาถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จริง ๆ ดนตรีไทยที่แข่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีแรกจัดมาก็รู้สึกจะประกวดร้องด้วยแต่ยังไม่ได้รางวัล ยังจับทางไม่ได้ เพราะว่าเราร้องแต่สตริงเราใช้พลังเสียง แต่ไทยเดิมไม่ได้ร้องแบบนั้น อาจารย์ก็จับมานั่งฟังเพียบเริ่มใหม่เลย ก็คลำทางอยู่นาน ไปประกวดที่แหลมทองศรีราชาไป ร้องไม่ถูกหลัก มาร้องจริง ๆ ก่อนจบ

ผู้วิจัย : แล้วในช่วงที่อาจารย์อยู่ เขาเริ่มมีการประกวดแล้วใช้ไหมครับของภาคตะวันออก ซึ่งถ้วยสมเด็จพระเทพ ฯ

วราธรรม พงษ์สีชมพู : มีครับ แต่เป็นวง ไม่ส่งระนาด มีปี่พาทย์ เครื่องสายผสม ไม้ฉวม ตัวน้องที่ดีด้วยกันก็ไม่ส่งสุดท้ายเลยเอาร้องเข้าไปแทน มัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีที่ 6 เรามีเวลาซ้อมน้อย เราเตรียมเอานทรานซ์อาจารย์เขาก็เข้าใจ เขาขออีกปี เอารางวัลนักเรียนดีเด่นมาให้ได้ ปกติเขาให้ 3 รางวัล โชคดีได้ 1 ใน 3 สมความตั้งใจอาจารย์ อาจารย์ก็รู้ว่าเรามีเวลาซ้อมน้อย ให้เวลากับวงน้อย

ผู้วิจัย : แล้วตอนที่อาจารย์อยู่ได้เห็นลูกชายลูกสาวอาจารย์เล่นดนตรีไหม

วราธรรม พงษ์สีชมพู : แพน เห็น เขาเป็นรุ่นน้อง ตั้งแต่ที่อนุบาลชลบุรีแล้ว เคยคุยกันบ้าง ลูกชายเค้าเป็นเด็กอาจารย์เขาเอามาด้วย ชนมาก อาจารย์นั่งสีซอ มั่นกิติ เขาก็ขำกันใหญ่ เขาก็รักพ่อเขา พอมาเห็นอีกที่รับปริญญาโท เมื่อปีที่แล้ว

ผู้วิจัย : ความเป็นครูของอาจารย์ประดิษฐ์ที่อาจารย์เห็นตั้งแต่ที่เรียนมาเป็นอย่างไรบ้าง

วราธรรม พงษ์สีชมพู : ความเป็นครู อาจารย์เป็นคนมีความเป็นครูสูง พูดถึงเรื่องความเป็นครู เมื่อก่อนผมยังไม่เข้าใจเลยว่าครูกับอาจารย์ต่างกันอย่างไร มาเข้าใจตอนอายุมาก คนที่จะเรียกว่าครูได้นี้ต้องเป็นยอดคนเลย คือมีจิตวิญญาณตรงนั้นจริง ๆ การเป็นผู้ให้มีความเทียบเท่าศิลปินแห่งชาติเลยไม่อย่างนั้นเขาไม่เรียกว่าครูเพลง อาจารย์เป็นคนมีความเป็นครูสูง เล่นดนตรี เวลาเขาเห็นเด็กเริ่มไม่ค่อยดี กลางวันไม่ค่อยซ้อม ตะบอล อาจารย์ดูเลย ดีเลย ผิดก็บอกเลยว่าผิด อาจารย์มีความถ่อมตน อาจารย์รู้วิธี รอมหอม เหมือนวงสมัยก่อนที่มีความขัดแย้งบ้าง แล้วในวงก็ออกกันเยอะ อาจารย์ก็คุยกับผมไม่น่าเลย คล้ายว่าความขัดแย้งทำให้เด็กออกจากวง ดูอาจารย์ขีริม ๆ แต่อาจารย์เข้าใจสถานการณ์พลาดไป เด็กออกจากวงเยอะเลย มีช่วงหนึ่ง เพื่อนผมอาจจะไม่เก่งมาก อาจารย์ก็รับสมัครอยากให้วงใหญ่ขึ้น ค่อย ๆ ปั่น คนที่ว่าเพิ่งมาเรียน มัธยมศึกษาปลาย ออกไปเยอะเลย เพราะไม่พอใจคำพูดของอาจารย์บางท่าน แต่อาจารย์จะเข้าใจว่าพูดไม่ได้ พูดอย่างนี้เด็กออกเลย เหมือนใจยังไม่รักมาก อาจารย์เขามีแต่ให้ อาจารย์เขาวันนี้มาเล่นดี เห็นแววพอได้ก็ให้ลูกใหม่แล้ว เขาจะคอยดูแลเอาใจใส่ ดูเป็นรายบุคคล

ผู้วิจัย : อาจารย์สอนคุณธรรมจริยธรรมไหม

วราธรรม พงษ์สีชมพู : สอดแทรกไปในการเล่นดนตรี อย่างเล่นระนาดเอก อาจารย์จะคอยบอกตลอดดนตรีไทยเล่นต้องเร็วขึ้น จังหวะเร็วขึ้น ไม่ใช่ช้าลง เราเป็นคนนำวง สอนภาวะผู้นำให้ คนนำวงต้องอย่างนี้ คือสิ่งที่ผมสัมผัสได้ เขาพยายามสร้างภาวะผู้นำในตัวเรา เขาจะคอยบอกตลอด อาจารย์เป็นคนมองสังคม มองโลก เข้าใจ ตอนประถม ผมจะไปแข่งที่ฟอรัมผมอยากไปมาก กำลังคะนอง ออกไปโซว อยากไปแข่ง พอตีติดสอบเข้าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่กรุงเทพ ไปไม่ได้ จริงๆอยากไปเล่นดนตรีมากกว่า แต่ที่บ้านไม่โอเค ผมอยากบอกอาจารย์ว่าอยากไปมาก อาจารย์ก็เข้าใจว่าเรื่องเรียนสำคัญกว่า คุณต้องไปเรื่องเรียน ทำให้ผมประทับใจว่าอาจารย์เข้าใจ ชอบคุณที่อาจารย์เข้าใจ

ผู้วิจัย : ผู้เรียนในสมัยนั้นมีความสามารถขนาดไหน

วรรธรม พงษ์สีชมพู : เก่งนะ เท่าที่ผมจำได้ ตอนมัธยมเขาจะรับเข้ามาเป็นโควตาพิเศษคล้ายซื้อตัวมา ผมจำได้ว่าเด็กคนนั้นเล่นอยู่โรงเรียนนั้น แสดงว่าต้องรับโควตาพิเศษแน่ พวกนี้คือต้องซ้อมตลอด แต่ความสัมพันธ์ในวงกลับน้อยไม่เหมือนกับประถม ในวงมัธยมมันมีทั้งมัธยมประถมมารวมกัน ไม่ค่อยได้คุยกัน เราก็รู้จักแค่ผู้ชาย จะถึงกันหน่อย ความสามารถตัวโรงเรียนก็เฉียบอยู่แล้ว ถ้าไม่เห็นแววไม่เอามาหรอก เพียงแต่ว่าผมกลับไม่ค่อยเห็นบรรยากาศของการเพิ่มลูกเล่นเท่าสมัยประถม ประถมผมรู้สึกอาจารย์ถึงกับนักเรียนมากกว่า ด้วยความที่เด็กกว่าเริงกว่าใหม่ไม่รู้ ที่นี้ผมไม่ค่อยสัมผัส เขาอนุกรอบหรือเปล่าไม่แน่ใจ

ผู้วิจัย : ที่เรียนในห้อง อาจารย์สอนดนตรีไทยไหม

วรรธรม พงษ์สีชมพู : นักเรียนในห้องไม่เต็มที จบมาเรียน ไม่มีพื้นเลย ผมเป็นคนสอนระนาด ผู้ชายต่อขลุ่ยเยอะ ซอบ้างนิดหน่อย ผู้หญิงเห็นตีระนาดง่ายก็ให้ผมสอน บรรยากาศการเรียนในห้องเรียนแน่นอนความเข้มข้นไม่เท่ากับวงอยู่แล้ว อาจารย์ก็บอกเวลาให้เกรดมันคิดมาก เพราะว่าเด็กเล่นใหม่กับเด็กวงต้องได้เกรดดีกว่าอยู่แล้ว มันต่างกัน

ผู้วิจัย : สอนทฤษฎียังไง

วรรธรม พงษ์สีชมพู : ในช่วงมัธยมนี้ก็ไม่ออกเลย ในชุมนุมก็ไม่มี ต่อก็ต่อเลย ดีเลย ยิ่งถ้าเป็นตอนมัธยมลูกที่จะต่อก็ไม่ค่อยเยอะเท่าไร หรือผมนี่ก็ไม่ออก

ผู้วิจัย : อาจารย์เน้นบุคลิกไหม

วรรธรม พงษ์สีชมพู : สอนครับ การแต่งกายไม่มี เพราะที่นู่นเล่นก็ใส่ชุดนักเรียน แต่ที่ประถมมี เวลาจะออกงานตัดชุดเลย เป็นเสื้อราชปะแตน จงกระเบน การนั่งเขาก็จะคอยบอกให้ผมนั่งตรง ๆ ทำนั่งการคว่ำมือยังไง ก็จะสอนตีก่อน ไล่ไป จะย่ำหน่อย แล้วก็แจกโน้ต โด เร มี ฟา มี แฟ้มให้ใส่ สอดในซองใส ตอนแรกผมก็ไม่รู้ว่าลายมือใคร สวย จนวันหนึ่งโน้ตมีการแก้อาจารย์ต้องเขียน อ้าว ลายมืออาจารย์หรือสวยอ่านง่ายไม่คิดว่าเป็นลายมืออาจารย์ มีคนละเล่นหนาเปื่อยสุดท้ายของผมหายที่ศาลา

ผู้วิจัย : เอกสารที่อาจารย์ช่วยในการสอนมีโน้ตใช้ไหมครับ มีหนังสือไหม

วรรธรม พงษ์สีชมพู : มีโน้ตที่อาจารย์เขียน ไม่มีหนังสือเลย ถ้าถามผมคือสิ่งที่แก้ไขมาคือสิ่งที่แก้กลับกรองแล้วจัดเก็บ คั่นกว่า หหมดแล้ว แก่ส่งสมมาเยอะมาก เขาก็มีเป่าวันนี้จะให้เล่นทางนี้

ผู้วิจัย : กระบวนการการสอนตั้งแต่เริ่มต้นยังไงบ้าง

วรรธรม พงษ์สีชมพู : ส่วนใหญ่เป็นมาแล้ว เขาต่อให้เลย อันดับแรกก็แจกโน้ตไปเล่น ไม่ได้ก็เอาใหม่

ผู้วิจัย : อาจารย์เล่นให้ดูไหม

วรรธรม พงษ์สีชมพู : ถ้าถึงจุดที่ยังเล่นไม่ได้เขาจะหยิบมาเล่น

ผู้วิจัย : อาจารย์ต่อไปเป็นวรรคใหม่ครับ

วรรณกรรม พงษ์สี่ชมพู : ไซ่ เล่นที่ละท่อน พอนานๆ เข้าก็เป็นที่รู้จักก็ซุ่มทั้งเพลงแหละ ไม่มีวันละท่อน
วันนี้ท่อนหนึ่งต้องได้ หมดนี่ คนตรีไทยสมัยนั้นซุ่มทุกวันเสาร์ อาทิตย์ ตรงเนิร์สซารี สนามบอลเป็นที่
ซุ่ม ตั้งแต่ผมเรียนยังให้ผมซุ่มเตอร์ไซค์ไปซื่ออย่างสน พบอาจารย์มา 8 ปี

ผู้วิจัย : วิธีการสอนในห้องอาจารย์ทำอย่างไรบ้าง

วรรณกรรม พงษ์สี่ชมพู : เขามานั่งไล่ สอนวิธีการไล่ ปิดรูยังไง ปล่อยลมยังไง สอนเป็นกลุ่มย่อย ๆ
ค่อย ๆ ไล่ไป

ผู้วิจัย : อาจารย์แนะนำภาพรวมไหม

วรรณกรรม พงษ์สี่ชมพู : มีครับ อธิบายดนตรีแต่ละชิ้นก่อน พอถึงระนาดเอกให้ผมโชว์ อาจารย์เขาให้
เกรดเยอะระนาดเอกแถมไม่ดูเลย ผมดูให้เพื่อนด้วย เขาไปดูอย่างอื่นดีกว่า สอนผมกินเวลาเยอะ เพื่อน
ในวงที่อยู่ในห้องนั้นอาจารย์ก็ให้ช่วยสอน

ผู้วิจัย : อาจารย์มีวิธีการประเมินอย่างไร

วรรณกรรม พงษ์สี่ชมพู : มี ครั้งหน้าสอบ เขาก็ให้คะแนน สอบเป็นรายบุคคล ไม่แนใจ

ผู้วิจัย : อาจารย์สอบทฤษฎีไหม

วรรณกรรม พงษ์สี่ชมพู : นึกไม่ออกแล้ว นานมาก สมัยก่อนวิชาดนตรีไม่มีข้อเขียน สอบปฏิบัติแล้วให้
คะแนนเลยอาจารย์ไม่เคยสอบที่ห้องเรียน เจอที่ห้องดนตรีเลย ไม่มีสอบในห้องเรียน นึกภาพไม่ออก

ผู้วิจัย : รูปแบบการสอนของอาจารย์ประดิษฐ์ อาจารย์มีทัศนคติอย่างไร

วรรณกรรม พงษ์สี่ชมพู : ที่สาธิตผมเฉย ๆ แล้ว เพราะผมสัมผัสที่ประหม่เยอะกว่า เพราะติดอยู่ในใจ
มาถึงปั๊บมีห้องดนตรี ที่อนุบาลชล ห้องไม่ได้กว้างมาก เด็กนั่งล้อมอาจารย์ อาจารย์จะเดินดูบ้างให้ลูก
มาหาเขาบ้าง จะถึงกับนักเรียน อาจารย์ใจดี ใจเย็น เขาสอนไม่ใช่พูดอย่างเดียวปฏิบัติให้ดูด้วย ก็จะ
เห็นภาพ ความเอาใจใส่เขาจะคอยดู ใครมั่ว มีมุขตลกบ้างยิ้มแยม อาจารย์เป็นที่เคารพของครูใน
โรงเรียนประถมทั้งนั้น

ผู้วิจัย : คิดว่าวิธีการสอนในชุมนุม มีความคิดเห็นอย่างไรครับ

วรรณกรรม พงษ์สี่ชมพู : เหมือน ๆ กันนะ อาจารย์สบาย ๆ แต่งตัวสบาย ๆ แกจะถือซอตัวหนึ่งบรรเลง
ไปด้วย หรือตีกลองกับเด็กอีกคนไม่ให้เครื่องว่าง วันนี้อะไรให้ลูกเล่นระนาดทุ้ม ดีคู่ 8 ธรรมดาแต่พอ
ใส่ลูกเล่นอาจเอาลูกเล่นระนาดทุ้มมาใส่บ้าง ระนาดทุ้มกับฆ้องวงจะคล้ายกัน มีอธิบายบ้าง สอดแทรก
เกร็ดความรู้ ไม่ได้บรรยายบรรยายกาศสบาย ๆ ซุ่มเสร็จ พอพักก็ไปซื่ออะไรกิน ไม่เครียด ในห้อง
เครียดกว่าเพราะเขาสอนคนที่ไม่เป็นให้เป็น เขาจะเหนื่อย วงนี้อยู่คล้ายๆ บ้าน อาจารย์ใจดี ไม่เคย
เห็นอาจารย์เสียดั่ง มีบ้างแต่น้อย

ผู้วิจัย : อาจารย์ใช้ที่เรือนรักษาศิลป์เรียนใช่ไหมครับ

วรรณกรรม พงษ์สี่ชมพู : ยังครับ ช่วงแรกใช้ตรงปฐมวัย ใช้เรือนรักษาศิลป์ ตอนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผู้วิจัย : เหมาะสมไหมครับ

วรรณกรรม พงษ์สีชมพู : ดี บรรยากาศดี กลางน้ำ กว้างขวาง ปลอดภัย ชลิ่งดี

ผู้วิจัย : อาจารย์ว่าอาจารย์ประดิษฐ์ให้อะไรกับอาจารย์บ้าง

วรรณกรรม พงษ์สีชมพู : ให้เยอะ อาจารย์เป็นผู้ให้ เขาไม่หวงความรู้ เคยไปออกทีวี เล่นลูกนิ่ง พอผ่านไป ผมไปดูในทีวี มีเด็กสาธิตไป เล่นลูกเดียวกับผมเลย อาจารย์ไม่กัก จระเข้มีลูกสะบัดก็คอยสอนมีหลาย อย่างที่ผมสัมผัสได้ อาจารย์ให้จริง ๆ สอนเป็นสอน ให้เต็มที่ ผมชอบที่อาจารย์เป็นคนไม่เกรี้ยวกราด เขาไม่พอใจบ้างก็ตบนิคหนึ่งให้รู้ เราก็อธิบายไม่ได้นะ อาจารย์จะไม่พูดซ้ำซาก สอนแบบผู้ใหญ่ ให้เด็กมี จิตสำนึก ไม่ต้องย่ำมาก อาจารย์เข้าใจโลกธรรมชาติของเด็ก อาจารย์เข้าใจ ม.6 เป็นภาวะไม่ยอมมา ซ้อมแล้ว เตรียมเอนทรานซ์เขาเข้าใจ เขาพูดเลย ครูขอครั้งเดียว ไปประกวดร้องเพลงครั้งนี้ให้ได้ รางวัลมา พอกลับมาเขารักค่าพูด อาจารย์พอใจแล้ว บางทีคนอายุมากก็ไม่เข้าใจเราแต่อาจารย์ เข้าใจเรา สมัยก่อนตอนผมเข้าวงใหม่ ๆ มีน้องคนหนึ่งตักก่อนอยู่แล้ว ผมก็เข้าไปร่วมด้วย สุดท้าย น้องถอยกลายเป็นผมตีคนเดียว อาจารย์ก็โอเค เขาจะดูว่าใครรักจริง เวลาเขาเห็นเราเล่นได้ มีความ มั่นใจ เขาจะต่อลูกใหม่ให้เลย เรารู้สึกสนุกในการเล่นดนตรี อาจารย์ทุ่มเทเวลาให้กับเรา ไม่มีการ ค่อย ๆ ไป ได้ปั๊บต่อเลย คือสอนเป็นขั้นตอน อัดให้เลย ที่อนุบาลเวลาน้อยเขาก็ต้องให้เยอะ ๆ เขาใส่ ใจในรายละเอียดนะ ถ้าเพี้ยนก็จะบอก ทำให้เห็นว่าเขาไม่ได้นั่งฟังเฉย ๆ เขานั่งพิจารณารายละเอียด ร้องเพลง ระดับเสียง บังคับเสียงอย่างนั้นยากเหมือนกัน เขาพยายามโน้ภาพให้เราเห็น ร้องต้อง กรู่มกริมหน่อย สีหน้าแวตาดานิดหนึ่ง ตัวต้องนั่งตรง เราก็เข้าใจเรื่องราวไปด้วย ได้ความรู้เพิ่มด้วยสนุก ด้วย ปีนั้นแหละที่ได้รางวัล เพราะเราเข้าใจหลักการเปล่งเสียง วิธีการร้อง อาจารย์เห็นหน้าผมจนเบื่อ เพราะอยู่ด้วยกันนานมาก เวลาสอนแกจริงจัง อยากให้เด็กได้ดี เป็นยอดคนเลยนะ เก่งมาก เวลาเขา ไม่ชมตรง ๆ นะ ไม่อย่างนั้นจะเหลิง ผมมองอาจารย์เท่มาก ด้วยความที่แกเป็นครูดนตรีไทย ทำให้คน ในบ้านเป็นคนอ่อนหวาน พูดจาเรียบร้อยมาก

ผลการสัมภาษณ์ผู้รับการถ่ายทอดดนตรีไทย
ในบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต

อาจารย์บุญนภา เจริญสีบทอง

นายทิวา แสงจิต

นายอดิศักดิ์ คงประเสริฐ

นางกัลยา เกื้อนสุข

นายสมคิด เกื้อนสุข

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เทปสัมภาษณ์

อาจารย์บุญญา เจริญสีบทอง ผู้ให้สัมภาษณ์ นายนิพนธ์ กล้ากล่อมจิตร ผู้สัมภาษณ์ (ผู้วิจัย)
วันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2556 เวลา 17.00 น.

ผู้วิจัย : สวัสดีครับอาจารย์ ขออนุญาตสัมภาษณ์อาจารย์นะคะ

บุญญา เจริญสีบทอง : ยินดีค่ะ แต่ไม่รู้จะได้เรื่องหรือเปล่า คุยกั้นแบบไม่ต้องเป็นวิชาการมากนะคะ

ผู้วิจัย : วัตถุประสงค์ในการสอนของคุณตา มีวัตถุประสงค์ในหลักก็คืออยากให้มีทีมลูกวง มีอาชีพ เพราะในสมัย อดีต เรื่องทำมาหากินเป็นเรื่องใหญ่ ก็เลยให้เข้ามาฝึกกันเป็นรุ่นต่อรุ่น เพราะส่วนมาก จะหาคนยาก รุ่นหลัง ๆ ก็จะมี ตายกันไปบ้าง แล้วก็คนที่ไม่มีฝีมืออยู่ ที่รุ่นคุณตาที่ แก่ ๆ กันแล้วคุณตา ก็อยากจะได้เด็กรุ่นหลังได้ความรู้ไป แต่มีปัญหาตรงที่เด็ก ๆ เนี่ย มันไม่เหมือนชั้นเรียนไง ความตั้งใจ เวลามาเรียนเสร็จ บางคนพอเรียนใช้เวลานาน เรียนเสร็จเค้าก็ไปกันแล้ว กลับมาอีกทีก็ลืมไปอีกแล้ว มันต้องย้อนต้นย้อนอะไรกันแบบแผนของเราเปิดยากมาก แต่ก็อยากให้ครูบาอาจารย์ที่รุ่นเดียวกันถ้า อยู่ที่ 100 กว่าปีแล้ว ในรุ่นที่สมัยอาจารย์เล็ก ๆ คุณพ่อก็อยากถ่ายทอดให้รุ่นหลานเก็บเอาไว้ โดย ส่วนมากจะสอนเป็นเพลงต่อเพลง การสอนอย่างไรบ้างครับ

บุญญา เจริญสีบทอง : ถ้าพูดกันตามเรื่องจริง ๆ ได้มีวัตถุประสงค์ว่า เป็นการเผยแพร่ที่จะ ให้ ลูกหลานเล่นเป็นก็เป็นส่วนหนึ่ง แต่จุดประสงค์ เวลาที่ฝึกจะฝึกกันในเวลาที่มืงาน เพื่อได้ปฏิบัติจริง แต่ว่าซ้อมหรือว่าต่อก็เป็นธรรมดาของบ้านทั่วไปนั่นแหละ จะตีกันไปแต่เวลาฝึกจริง ๆ ไปบอกลูกบอก ผิดกันในงาน จะเป็นลักษณะแบบนั้น แล้วก็ต่อเป็นเพลงต่อให้จบก็ต้องต่อตัวต่อตัว

ผู้วิจัย : แล้วการสอนของคุณตา แยกไหมครับว่า สอนทฤษฎีหรือปฏิบัติ

บุญญา เจริญสีบทอง : ส่วนมากจะเป็นเรื่องปฏิบัติ แล้วก็สอนพูดไปด้วยเลย ทฤษฎีคุณตาจะไม่เก่ง ในเรื่องทฤษฎี เค้าก็เลยกลัวเวลาที่ชมรมจะให้มาบรรยายความรู้ต่าง ๆ พอใครฟังคุณตาจะบอกว่า ฝีมือดี แต่คุณตาบอกว่า คุณตาไม่มีทฤษฎี เรื่องโน้ตเรื่องอะไรอย่างนี้ เค้าก็จะหน้อยตามปาก และคนที่ได้เรียนเค้าก็จะตีตามเสียงปากได้ คือต่อแบบโบราณจริง ๆ แบบต่อตามเสียงหน้อย หน้อยตามปาก เปลาไป แต่ส่วนมากก็ได้เป็นเพลงหรือได้เป็นอะไรเลย แต่ไม่ได้เรียนเรื่องโน้ต ระบบสากลเค้าค่อนข้าง ยาก แต่ไม่ใช่ว่าไม่ได้เพลงนะ ได้เหมือนกัน

ผู้วิจัย : คือคุณตาก็อาจจะไม่ได้เป็นหลักการสอนด้านทฤษฎี แต่เป็นการสอนปฏิบัติ เน้นปฏิบัติ แต่ใน ขณะเดียวกันก็มีการอธิบายหลักการบ้างใช่ไหมครับ

บุญญา เจริญสีบทอง : ใช่ ๆ มีการอธิบายว่า การประคบมือจะทำอย่างไร เสียงจะเป็นอย่างไร นี่คือ หลักของการบรรเลง แต่เรื่องที่ไม่ได้คือเรื่องโน้ต แต่เรื่องอื่น ๆ ได้เหมือนกันหมด เช่น สะเดาะ

ผู้วิจัย : เรื่องประวัติดนตรี ความเป็นมาอะไรต่าง ๆ ทางดนตรี พูดบ้างไหมครับ

บุญญา เจริญสีบทอง : ไม่ ๆ ไม่มีเลย

ผู้วิจัย : เพลงนี้ได้มาอย่างไรมีการกล่าวถึงบ้างหรือเปล่าครับ

บุญญา เจริญสีบทอง : มีบ้าง เช่น เพลงนั้นเพลงนี้ มันเพราะตรงนี้เพราะอะไร เป็นอย่างไร เพลงนี้มีลูกที่แบบอย่างนั้นอย่างนี้ แต่ที่มาที่ไปจริง ๆ คนไหนแต่ง จะไม่พูดถึงเรื่องนั้น แต่พูดถึงความไพเราะ ความละเอียดอ่อนในเพลงนี้ ลูกลื้อลูกซัดมันมีอะไรบ้าง มีพิเศษอะไรในเพลงนี้ มี ส่วนมากจะพูดว่าเราคืออย่างนี้ แต่ว่าทางอื่นเค้าจะมีอย่างนี้ด้วยนะ เค้าก็จะเปรียบเทียบให้ดู เค้าตีแบบนี้ ลูกเดียวกัน บ้านนี้ตีแบบนี้ แต่อีกที่ตีแบบนี้ไม่เหมือนกันตรงนี้ บอกถึงความเหมือนความแตกต่าง เพราะท่านได้ฟังมา ท่านก็เอามาตี ลูกนี้เค้าก็เพราะนะ

ผู้วิจัย : ปกติเวลา คุณตา ท่านสอนท่านมีรูปแบบการสอนอย่างไรบ้างครับ บรรยายไปเรื่อย ๆ หรือว่ามีการสาธิตให้ดูด้วยครับ

บุญญา เจริญสีบทอง : หน่อยเป็นเพลงเลย เวลาสอนนะ ลงมือปฏิบัติเลย

ผู้วิจัย : ก็คือคุณตาเค้านั่งตีให้ดูเลยหรือครับ

บุญญา เจริญสีบทอง : ใช่ ตอนแรกก็ตี ตีก่อน พอเสร็จก็หน่อยปาก แล้วก็หันหน้าชนกัน แล้วก็ตี ส่วนมากจะต่างคนต่างตี

ผู้วิจัย : เวลาคุณตาต่อเพลง เขาต่อ 2 คน หรือ 3 คน 4 คน ครับ

บุญญา เจริญสีบทอง : มีทุกอย่าง 2 คนก็ได้ บางทีก็ 3 คน หรือคนเดียวแล้วแต่สถานการณ์ อย่างลูกชายเค้ารขนาดเอกก็คนเดียว ต่อคนเดียว

ผู้วิจัย : แล้วเพลงส่วนใหญ่ที่คุณตาต่อให้ลูกศิษย์ ต่อเพลงประเภทไหนครับ

บุญญา เจริญสีบทอง : ก็เป็นเพลง ครูจำไม่ได้อะ โต้แย้งตัวอย่างหน่อย เช่นอะไร

ผู้วิจัย : เพลงมอญ เพลงเถา หรือว่าเพลง 2 ชั้น

บุญญา เจริญสีบทอง : ให้เล่มือ โหมโรงก่อน บางคนก็มาเอา เช่น อยากรู้เพลงนี้ละ ก็แล้วแต่บุคคล

ผู้วิจัย : เท่าที่อาจารย์สังเกตเห็น การถ่ายทอดของคุณตาตั้งแต่เล็ก ๆ อยากรู้ให้อาจารย์ไล่ลำดับขั้นตอนเท่าที่อาจารย์ได้เห็นครับ มีกลไก หรือมีวิธีการอย่างไรในการสอนตั้งแต่แรกเริ่มเดิมที ไปถึงขั้นที่จะต้องต่อเพลงครับ

บุญญา เจริญสีบทอง : คนที่จะเข้ามาอย่างแรกก็เลือกคนที่มีความรัก อยากรู้จะเรียน ท่านก็เต็มใจที่จะถ่ายทอดแล้วก็ลงมือปฏิบัติเลย ไม่ได้มาเลือกผู้เรียนอะไรนักหนา คือลงมือปฏิบัติ แล้วท่านจะดูว่า คนนี้จะพัฒนาได้ไม่ได้ เป็นยังไง ควรเล่นอันนี้ มันน่าจะไปที่ระดับมือจะดีท่านก็จะให้แยกแยะเครื่องมือ แต่ส่วนมากจะเป็นฆ้องมากกว่า น่าจะดีฆ้อง พอเสร็จแล้วก็เรียนโดยเหมือนครูเหมือนกันนะ คือหมายความว่าเหมือนเรียนจะเป็นครูพอทุกคนตีเครื่องนี้แล้วก็ต้องไปตีเครื่องอื่น คือฝึกให้ตีได้หลาย ๆ เครื่อง ปฏิบัติได้หลาย ๆ เครื่อง บางทีก็ไม่ได้เน้นถึงความละเอียดอ่อนลงไปมากนัก คือต้อง ถึงเวลาวงนี้ไปแล้วขาด ก็ต้องตีเครื่องนี้ให้ได้ อะไรอย่างนี้ ไม่ใช่ว่าระนาดจะต้องเก่งเอาไปเลยสิทธิ์เดียว มันไม่ใช่อย่างนั้น ส่วนมากจะไปอิงเรื่องของไปประกอบอาชีพได้

ผู้วิจัย : ขั้นตอนของคุณตาเริ่มต้นเป็นอย่างไรบ้าง ก็คือเลือกคนที่มีความสนใจ รักจริง ๆ

บุญญา เจริญสืบทอง : เค้าจะเข้ามาแล้วก็เข้ามาขอ คนที่ขอ คนที่อยากจะเรียน

ผู้วิจัย : เค้าอยากจะเรียนอะไรก็เข้ามาบอกคุณตาเลยหรือครับ

บุญญา เจริญสืบทอง : บางทีก็มาฟัง บางทีแม่อยากให้ลูก แล้วลูกบางทีมาฟังเองแล้วอยากเรียนจังเลย เค้าก็มาขอต่อเพลงต่ออะไร บางคนเป็นมาแล้วจากที่อื่นก็จะมาขอ คือจะไม่เรื่องมากและปฏิเสธอะไร ก็จะต้องไปตามความสามารถ คนนี้เก่งอะไรมา ได้พื้นฐานมาแค่ไหน ได้เพลงมาบ้างแล้วอยากจะทำอะไร ท่านก็จะดูเอง แต่บางคนที่ไม่ได้ก็ต้องเริ่มเคาะไปก่อน คนที่มีความพยายามกับความอดทนมากก็คือคนที่ไม่เป็นเลย ต้องอดทนกับพวกนี้เยอะกว่าที่จะเป็น แล้วพอเป็นแล้วไปทิ้งครึ่ง ๆ กลาง ๆ เราจะท้อแล้ว ความอดทนต้องมีเยอะมาก บางคนถึงจบ บางคนไปไม่จบ ไปได้แค่ครึ่งหนึ่ง ไปเข้าโรงงานไปทำอะไรกันบ้าง บางคนก็ฝึกกันหากินจนถึงทุกวันนี้ อยู่รวมวงมาถึงทุกวันนี้ จนแก่จนเฒ่า

ผู้วิจัย : มีประเภทที่ว่า คุณตาคุณแล้วเด็กคนนี้ไม่ไหวเรื่องนี้เลย แล้วคุณตาแก้ปัญหาอย่างไรบ้างครับ เด็กคนนี้อะไรเล่นระนาด คุณตาก็ให้เล่นระนาด ปรากฏว่าตีไปยังไม่ค่อยได้เท่านี้

บุญญา เจริญสืบทอง : ส่วนมากจะให้เริ่มเป็นที่ซ่องวงก่อน แต่ถ้าอยากเป็นระนาดก็ให้เป็น เค้าก็จะบอกว่าไม่ตีนะ ถ้าตีระนาดจะไม่แข็งแรงเกินไป ครูจะเห็นปฏิภาณไหวพริบของเด็ก ส่วนมากเด็กจะเชื่อ ดนตรีไทยจะตีทุ้มหน้าฟัง ท่านก็จะอธิบายว่าเพราะอะไร ถ้าระนาดเอกมือไม่เท่ากัน ทำทางคนที่ตีระนาดไม่ดีก็จะตีเหมือนตัวเอง มันก็จะไม่เรียบร้อย ต้องนั่งแบบท่าน ใครดี วงไหนดี ใครดีที่ท่านก็จะชมให้ฟัง ท่านชอบอาจารย์เสนาะหลวงสุนทร ตรงที่ตีดี ฝ่าฟัง สงบ แก่แล้วยังตีให้เสียงแน่นอยู่เลย

ผู้วิจัย : เท่าที่อาจารย์สังเกตดู คุณตาเขามีเทคนิคอย่างไรในการบรรเลงให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้นครับบางคนบอกว่าเวลากรอต้องเอามือขวาหลงก่อนนะ แล้วค่อย ๆ ซ้ำเร็ว ละเอียด เช่นของอาจารย์สหรัฐ จะบอกว่าจะดีดจะเข้ให้เพราะต้องมีช้อยกนิดหนึ่ง แต่อาจารย์หลาย ๆ ท่านห้ามช้อยกเลย อาจเป็นเทคนิคของแต่ละคน อยากทราบว่าของคุณตามีเทคนิคตรงไหนบ้างเท่าที่อาจารย์ได้เห็น

บุญญา เจริญสืบทอง : เค้าสอนทั่วไป แต่ท่านเน้นในเรื่องของเสียง มือขวามือซ้ายท่านจะไม่ค่อยเน้นเน้นท่านจะตีให้ฟังว่าให้เสียงเป็นแบบนี้ ให้เน้นในเรื่องของเสียงให้ชัดเจน แต่ว่าบางคนเหมือนขับเสภาต้องเอามือซ้ายจับมือขวาไอนั้นไอนี้ ท่านจะไม่ได้อสอนในเรื่องเทคนิคตรงนั้น จะให้ฟังในเรื่องของเสียง เสียงที่ดีจะเป็นแบบนี้ ทำอย่างไรแล้วก็ให้ไปฝึก เสียงที่สว่าง เสียงที่ทึบ เสียงที่ฟังแล้วเพราะไม่เพราะมันต่างกัน ถ้าตีนี้มันเป็นอย่างนี้ แล้วก็ให้ไปปฏิบัติ อาจจะบอกพื้นฐานว่าเวลาลง ลงมือนี่ก่อนเน้นเรื่องสุนทรียะทางการฟังตรงนี้มากกว่า

ผู้วิจัย : ในส่วนตัวอาจารย์ มีความคิดเห็นกับการถ่ายทอดแนวการสอนในอดีตที่คุณตาเคยสอนในบางเรื่องบางราว อย่างอาจารย์อาจเคยได้ต่อดนตรีจากคุณตามา อาจารย์คิดว่าการถ่ายทอดเป็นลักษณะอย่างไรครับ

บุญญา เจริญสีบทอง : เน้นในเรื่องความเข้าใจก่อน ทฤษฎีน้อย แต่การลงมือปฏิบัติจริง ความเข้าใจในเพลงความเข้าใจในความต่างระหว่างเพราะไม่เพราะ ที่ท่านสอนนะ แล้วก็หลักการต่อเพลงการจำของแต่ละคนก็ไม่เหมือนกันอยู่นะ บางคนเร็ว บางคนช้า แต่ซึ่งบางคนจะรอกันมากก็ไม่ได้ บางคนก็ต้องตีรวมวงแล้ว คนนี้มันยังไม่ได้ก็ต้องได้ตาม ซ้อมกันอยู่เรื่อย ๆ ลูกที่ไม่ได้ก็ต้องได้ บางทีมีก็ไม่ตรงเหมือนกันนะ เดียวเรามาฝึกมือกันทีหลังพอได้แล้ว บางคนไม่ได้รวมวงก็เบื่อกันแล้ว แต่พอได้รวมวงมันก็มีแรงใจอยากทำให้เหมือนคนนี้ได้ ดั้งนั้นเวลาที่พวกนี้หุจะดี จะฟังหน่อยเสียงนี้มาแล้วจะอยู่ลูกตรงไหนจะรู้เลยนะ แคเรียนไม่ได้นาน โน้ตนี้ไม่มีตีไม่ได้นะ ที่นี้พอได้ฟังเสียง มันอยู่ลูกตรงนี้ได้ ฟังแค่เสียงก็รู้แล้วว่ามืออยู่บนอยู่ล่าง ไม่ได้เน้นเรื่องตัวโน้ต

ผู้วิจัย : คุณตาใช้อะไรที่เป็นอุปกรณ์ในการถ่ายทอดบ้างครับ

บุญญา เจริญสีบทอง : เครื่องดนตรีส่วนมากใช้หุ้ม ฆ้องนี้ไม่ค่อยเห็น ฆ้องจะมีกังกริม บางทีก็เอาฆ้องกับระนาดตีไปด้วยกันทั้งสองอัน อันนี้ตีฆ้อง คุณตาตีระนาด สมัยที่ท่านยังไม่ป่วยท่านก็จะตีอย่างนี้ แต่ก็ต้องฟังเสียงระนาดด้วยเข้าใจไหม ว่ากรอระนาดเค้าไปถึงไหนคุณฟังฆ้องแล้วฆ้องไปตามนั้นอยู่แล้ว แต่คุณต้องฟังเสียงระนาดด้วยว่าลูกนี้มันจะลงแล้วนะ ดั้งนั้นพวกนี้เวลาฟังจะรู้

ผู้วิจัย : นอกจากเครื่องดนตรีแล้วคุณตาใช้อะไรอีกไหมครับ พวกซีดี แผ่นเสียงเปิดให้ฟัง

บุญญา เจริญสีบทอง : ประจำเลย จะให้ฟัง ท่านจะมีเทปเยอะมาก เป็นคลัง พ่อหนูอยากได้เพลงนี้ จังเลยไปสี่ไปคัน คันมามี บางทีเพลงหนึ่งมีถึงสิบตลับ แผ่นละทางเยอะแยะไปหมดเลย อันนี้ มีร้องอันนี้ไม่มี อัดเอง ชอบฟังวิทยุศึกษา ท่านจะอัดเก็บ จะต้องซื้อคาสเซ็ทไว้เยอะมาก ตีเองก็อัดไว้ วงต่างวงมา ก็อัดไว้ ท่านก็จะเขียน ทหารเรือ ใครตีระนาด หลัก ๆ แล้วก็เอามาเปิดฟังกัน ให้ลูกวงฟังด้วยว่าตีลูกแบบนี้ ตรงนี้มันเพราะนะ ใช้เทปเยอะมาก สมัยนั้นไม่มีซีดี มีแต่เทปคาสเซ็ท เดียวนี้ท่านก็ยังติดอย่าน้อย ไม่เก่งเรื่องวิดีโอ เก่งเรื่องคาสเซ็ท มันสามารถรอกลับไปฟังได้

ผู้วิจัย : คุณตาเลือกเพลงอย่างไรบ้างครับ เป็นต้นแบบ

บุญญา เจริญสีบทอง : ท่านเอาตัวท่านที่ได้ถ่ายทอดจากคุณปู่มาก่อน แล้วก็ความเพราะถ้าฟังจากวงอื่น ไม่ได้เน้นว่าเป็นทหารเรือหรืออะไร เพราะว่าท่านฟังออกว่าอันไหนที่แปลก ๆ หรืออันไหนดี โดยใช้ตัวเองเป็นศูนย์กลางในการตัดสิน ไม่ได้มีมาตรฐาน แต่ท่านก็ชื่นชม เช่น อาจารย์เสนาะ ว่าเป็นคนที่ตีระนาดแบบเค้าชอบ

ผู้วิจัย : คือคุณตาก็มีความชอบในส่วนของท่านว่า ทางนี้เป็นอย่างไรชอบนะ แต่ในขณะที่เดียวกันท่านก็มีพื้นฐานความรู้เก่ามาแล้วจากคุณพ่อว่าทางนี้น่าจะเพราะและถูกต้อง

บุญญา เจริญสีบทอง : ท่านชอบทางนี้ ทางนี้ฟังดูป่า ๆ แต่พวกทหารเรือเรียบร้อยหมดปรับทางปรับอะไร มาตี ส่วนมากฟังพวกนี้จะไม่ค่อยผิดหวัง

ผู้วิจัย : ส่วนใหญ่ที่เอามาใช้ คุณตาเอามาใช้ตอนไหน พวกเพลงที่เอามาเปิดให้ลูกวงฟัง

บุญญา เจริญสืบทอง : ก็เวลาที่ซุ่มกัน หรือคนที่มาตี ก็จะทำให้ฟังว่าเพลงนี้ที่เราต่ออันนี้ของเรา บางทีไปงานก็จะติดเทปไป ส่วนมากจะตีให้ฟังเอง

ผู้วิจัย : ก็คือจะให้ฟังเช่นตอนต่อเพลงไปบ้างแล้ว อยากให้ฟังว่าทางเป็นนี่นะนู่นนี่นั่น ขยายความเพิ่มเติมอย่างนี้หรือครับ

บุญญา เจริญสืบทอง : ความต่างความเหมือน ความเพราะอะไรอย่างนี้ ต้องฟังเพลงเป็น ต้องรู้จักก่อน ท่านจะไม่ค่อยพูดว่าอันนี้ดีอันนี้ไม่ดีนะ แต่ที่เพราะก็จะเอามาก่อน ถ้าไม่ถูกใจก็ไม่อัด ถ้าอัดต้องดีนะ ท่านก็จะเอาสิ่งที่ดี ๆ มาให้ฟังว่าลูกนี้มันแปลก ลูกนี้มันดี

ผู้วิจัย : เครื่องดนตรี คุณตาไปเลือกซื้อที่ไหนมา

บุญญา เจริญสืบทอง : สมัยนั้น อย่างซ้อง เค้าจะไปเอาที่แหล่งดนตรีเลย ซ้องมอญที่หน้าแปลก ๆ มาจากวัดยาง ลพบุรี แล้วก็ซื้อต่อ อย่างบางวงไม่เอา มาขาย เป็นของเก่า ของเพื่อนเค้ามั่ง ซ้องก็ต้องที่บางกอกน้อย

ผู้วิจัย : คุณตาใช้หลักการเลือกยังไงครับ นอกจากมีชื่อเสียง แล้วครับ

บุญญา เจริญสืบทอง : ส่วนมากคุณตาจะสั่งทำนะ ไม่สักอย่างนี้ ซ้องก็ต้องซื้อมาจากที่หนึ่ง ไม่ใช่เบ็ดเสร็จสั่งชุดตัวนี้ ไม่สัก หน้าแบบนี้ เค้าจะรู้เลย หน้าพิมพ์ จะออกมาหน้าเดียว หน้าวัดยาง ที่เป็นกลม ๆ ป้อม ๆ นวล ๆ เดียวนี้หน้าพิมพ์นี้จะแหลม ๆ เป็นรูปไข่ แล้วก็ซื้อลูกซ้อง ซ้อมที่ไหนก็มาใส่ ไม่ได้เบ็ดเสร็จเลย

ผู้วิจัย : อย่างลูกซ้องก็เลือกเสียง

บุญญา เจริญสืบทอง : ตรงนี้ครูจะไม่ค่อยได้รู้อย่างไร แต่ท่านก็จะมีคนไปดูให้นะ อย่างน้ำมันเค้าจะเก่งในเรื่องการเทียบเสียง เค้าจะดู

ผู้วิจัย : ก็เอาคนที่มีความชำนาญในแต่ละเครื่องมือไปด้วยเวลาไปเลือก

บุญญา เจริญสืบทอง : ใช้คนที่ถนัดในเครื่องแต่ละเครื่อง อย่างแรกต้องมีชื่อเสียงก่อน แล้วก็ไปเลือก

ผู้วิจัย : คุณตามีเครื่องดนตรีพิเศษประจำของคุณตาไหม อย่างคุณตาไปเล่นดนตรีงานนี้ หรือจะต้องสอนใครสักคน คุณตาจะใช้เครื่องชิ้นนี้

บุญญา เจริญสืบทอง : เค้าก็จะมีอย่างผืนระนาดผืนที่เค้าชอบ ผืนนี้ดีแล้วเขาถูกใจ แต่เวลาซ้อมก็ใช้อันไหนก็ได้ในบ้าน เค้าจับได้หมด แต่ก็จะมีผืนที่ถูกใจ แต่มันผืนตรงที่ว่า ผืนที่ถูกใจมักไม่ค่อยดี เพราะหวง ผืนที่ถูกใจมักจะไม่ถูกเอาออกมาใช้

ผู้วิจัย : ได้มาจากไหนพอจะทราบไหม

บุญญา เจริญสืบทอง : น่าจะเป็นของคุณปู่เนาะ ใช้ผืนนั้นป่าว ครูก็ไม่รู้เหมือนกัน เป็นของรักของหวงของเค้าหรือไปซื้อมาจากไหนอีก ครูไม่รู้

ผู้วิจัย : อาจจะได้สืบทอดมาเป็นมรดกมาประการหนึ่ง

บุญญา เจริญสืบทอง : มักจะไม่ค่อยเอาออกมาใช้เพราะกลัวจะสึก

ผู้วิจัย : หรือว่าอาจจะได้จากของดีมา มีความหมายมามาก

บุญญา เจริญสีบทอง : ไม่เคยถาม อาจจะเป็นที่เสียงด้วย แต่เน้นในเรื่องผืนระนาด บางคนตีแล้วแป๊ก ตีแล้วเหนียวเหมือนคนร้องเพลง เครื่องเสียงมันไม่ดี ไปแล้วเอาผืนของเราไปเอง ตีผืนของเรา มันจะไอนี้มากกว่า ถ้าเกิดไปแล้วขอใช้เครื่องมือของตัวเอง รางระนาด ส่วนมากจะเอาใส่ของตัวเองไปเลย ไม้ของตัวเอง จะไม่ค่อยไปจับไอนี้เลย เวลาที่มีงานถ้าไม่ใช่พวกวิเก ไม้ใส่ใจ แต่นี่ต้องโชว์ต้องเอาของตัวเองไป ต้องติดไป แล้วก็ถือว่าอะไรที่เราคุ้นเคยจะทำให้เรามั่นใจ แล้วปฏิบัติได้ดี ไม่ใช่จับอันไหนก็ได้

ผู้วิจัย : อาจารย์คิดว่าวงคุณตาน่าจะมีสื่อ วัสดุอุปกรณ์อะไรต่าง ๆ เพิ่มไหมที่จะช่วยในการสอน นอกจากเทพที่คุณตาใช้

บุญญา เจริญสีบทอง : น่าจะเป็นพวกซีดี พวกวีดิทัศน์การสมัยใหม่ ซึ่งครูเป็นคนทีรุ่นกลาง ๆ ครูยังไม่รับวัฒนธรรมสมัยใหม่ ครูก็รู้ครูเป็นคนทีโลไฮเทคมากเลย ไม่ได้ ไม้รู้เรื่อง คือติดคุณตาเหมือนกัน แต่คุณตายังเก่งในเรื่อง ท่านเคยทำเป็นคนเครื่องไฟ เค้จะรู้ว่าเครื่องไฟ เป็นอย่างนี้ ถึงพวกนี้ก็สำคัญกับการได้ออกไปดูข้างนอกมา ส่วนมากวงอาชีพ นี้เราพูดกันเองนะ วงอาชีพเสียงดังต้องตั้งค้มา ถูกใหม่ แต่ว่าจะไปโชว์ ไม่ค่อยได้ทำอย่างนี้ถ้าไปคือต้องได้ตั้งค้ถึงจะไปเป็นเรื่องเป็นราว แต่พอจะแบบตรงนี้หรือที่จริง ๆ แล้วน่าจะดี แต่พอเสร็จแล้วเดี๋ยวนะเราไปดูตรงที่เขามีประชัน ตรงนี้เราขาด

ผู้วิจัย : น่าจะพากันไปดูเวทีจริงด้วย

บุญญา เจริญสีบทอง : รุ่นใหม่ที่เค้มา

ผู้วิจัย : จะได้ไปเห็นความแตกต่าง

บุญญา เจริญสีบทอง : ใช่ ของสังคสมัยใหม่ ก็ได้ไปเหมือนกันเช่นวันไหว้ครูของแต่ละที นั่นก็ได้ไป แต่เขาเชิญมาได้ไปเอง คือจำเป็นต้องไป พอไม่ยอมไปแต่จำเป็นต้องไปฟัง

ผู้วิจัย : แล้วสถานที่ในการสอนของคุณตาเป็นยังงั๊บบ้างครับ

อาจารย์บุญญา : สมัยก่อน เราเป็นบ้านเรือนแถวต่อ มันจะมีซั้วออกไปเป็นเหมือนกับกระหน่ำที่เป็นจากยื่นออกไปแล้วก็ต่อเป็นไม้ใหญ่ ๆ จะต่อกันตรงนั้นเลย พอมาสมัยนี้ ในบ้านตึกคุณตาไม่ค่อยได้ต่อแล้ว ส่วนมากจะรับคนที่เป็นแล้วที่เก่งแล้ว แล้วก็อยากได้เพลงแค่นั้นเอง แต่จะเริ่มตั้งแต่ ก ไก่ นี่หายากแล้ว คนที่สนใจในเรื่องดนตรีก็น้อยลง

ผู้วิจัย : ก็คือสถานที่ก็จะใช้อยู่ที่บ้าน ลานบ้านเห็นเขาต่อโรงต่อออกมา เป็นที่เก็บของ เครื่องดนตรี

บุญญา เจริญสีบทอง : แต่เวลาตีข้างในเพราะร้อน ตีต้องเปิดเครื่องปรับอากาศ

ผู้วิจัย : แล้วลานหน้าบ้านตรงนี้มีโอกาสได้ใช้เรียนบ้างไหมครับ

บุญญา เจริญสีบทอง : สมัยก่อนก็เคยเล่นเหมือนกันนะ เคยคิดว่าคุณพ่อจะมีความสุข แต่เราไม่ได้ทำให้ท่านถ้าเกิดมีดนตรี มีโต๊ะ แล้วก็มาเล่นกันตรงนั้น มีอะไรทาน ทำอะไรกันตรงนั้น แต่เอาเถอะคนที่ เป็นนักดนตรีพอได้เห็นได้ฟังก็มีความสุข แต่ว่าจะให้ท่านลุกขึ้นมาตรงนั้นตรงนี้ท่านไม่ทำ แต่เราเป็น

ลูกเราน่าจะทำ เชิญมา แต่เวลาเชิญ ขึ้นตอน ต้องอาหารต้องวุ่นวายหลายเรื่อง แต่จริง ๆ ถ้าเราตั้งใจจริง ครูว่าท่านมีความสุข สมัยก่อนจำได้เรามีกลองยักษ์ ท่านยังเคยไปนั่งกลองแล้วตี ท่านก็อยากที่ นั่งเล่นกลองยักษ์ ตีกลองมีดนตรีสากลมา ท่านร้างไปตอนช่วง ที่บ้านดนตรีซบเซา ช่วงที่ท่านป่วยเป็นปี ๆ แทบจะไม่ได้ยินเสียงดนตรีเลย

ผู้วิจัย : ทำไมคุณมาถึงคิดที่จะต่อบ้านออกไป

บุญญา เจริญสืบทอง : ไว้เก็บเครื่องดนตรี เก็บเป็นเรื่องเป็นราว มีที่สำหรับดนตรี เอาไว้สักที่ เวลาใครมา หางาน มืงาน ก็จะไปตรงช่วงนั้น เอาไว้ให้ครูด้วย

ผู้วิจัย : มีการใช้สถานที่อื่นในการสอนบ้างไหมครับ

บุญญา เจริญสืบทอง : ในงานแต่ละที่แต่ละงาน เอาเวลานี้ไป ว่าง ๆ ก็มาต่อ ก็ต่อกันในนั้นเหมือนกัน เพราะตรงนั้นจะครบเครื่องเลย ทั้งจิ้งหะทั้งอะไร บางทีก็เพลงนั้นะ จะได้ซ้อมไปด้วย

ผู้วิจัย : แล้วอย่างที่บ้านมีการจัดรูปแบบการวางไหมครับ

บุญญา เจริญสืบทอง : ก็จะมีการเก็บคือ เครื่องฆ้องจะอยู่ยังไง ไม้ตีจะต้องอยู่ในกล่อง เวลาหยิบจะรู้ อะไรหาย เพราะฆ้องอยู่ตรงนี้ เครื่องหนังอยู่ยังไง พวกเครื่องดนตรีสากลเครื่องที่เป่า

ผู้วิจัย : มีเครื่องดนตรีสากลด้วยหรือ

บุญญา เจริญสืบทอง : ก็งานศพก็ต้องแห่แห่ ทุกคนก็ต้องเป็น เก็บตรงไหน ฉาบฉิ่ง

ผู้วิจัย : ก็คือแบ่งโซนเลย โซนนี้บล็อกนี้ของเครื่องนี้ บล็อกนี้เครื่องนี้ บล็อกนี้เครื่องนี้ กลุ่มนี้

บุญญา เจริญสืบทอง : แล้วตรงกลางก็จะเป็นเศียรของครู พระ พ่อแก่ ก็จะอยู่กับเครื่องตรงห้องนั้น

ผู้วิจัย : พอถึงเวลาก็ยกออกมาซ้อม เสร็จแล้วก็เก็บเข้าที่

บุญญา เจริญสืบทอง : เค้าจะรู้กันว่าอะไรอยู่ตรงไหน ไม่ต้องบอก

ผู้วิจัย : อาจารย์คิดว่าสถานที่มีความเหมาะสมหรือยังครับ ที่ใช้เรียน ที่ใช้เก็บของ

บุญญา เจริญสืบทอง : ที่ใช้เก็บของก็โอเคแล้ว เรียนเนี่ย จริง ๆ เรียนนี้ครูว่า เป็นตัวต่อตัวตรงนั้นก็พอ พอที่จะทำ บางทีก็ในบ้าน บางทีตอนที่มาอัดซีดีสมัยที่ต้องส่งซีดีว่าท่านมีผลงานอย่างไรบ้าง ของศิลปินของชลบุรี ก็อัดกันในบ้าน ถ่ายวิดีโอกันอยู่ในบ้าน เก็บซิด สถานที่ไม่น่ามีปัญหา

ผู้วิจัย : ก็ดีในระบบบ้านอยู่แล้วใช่ไหมครับ

บุญญา เจริญสืบทอง : ใช่เป็นบ้าน มันไม่ได้โอ้อวด แต่ถ้าถามว่าเหมือนกับบ้านอื่นที่เป็นเรื่องเป็นราว อย่างนี้คงยังไม่ใช่

ผู้วิจัย : ในอดีตมีลูกศิษย์ลูกหามากินอยู่ที่บ้าน เหมือนกับเกือบจะเป็นเครือญาติ

บุญญา เจริญสืบทอง : มีเหมือนกัน อยู่กันเป็นเดือน ๆ ปี ๆ นี้มี

ผู้วิจัย : ก็ถือว่าอยู่ในระบบบ้าน เหมือนกินอยู่เป็นครอบครัว แต่พอถึงเวลาที่ต้องกลับบ้านบ้าง ปกติการต่อเพลงการสอนของคุณตา มีวิธีการประเมินหรือวัดผลยังไงครับ

บุญญา เจริญสีบทอง : แคเล่นได้ไม่ได้ ผิดถูก หมายถึงเวลาที่ออกมาเข้าวงได้ ที่เราพูด คือไปดูผิดถูก ได้ไม่ได้กันในงาน บางคนตีได้ พอเข้าเครื่องรวม ไปไม่ถูก ตีตรงนี้เก่งมากเลย พอไปเจอหลาย ๆ เครื่อง งง ไปไม่ถูก ตีไม่ได้ คุณตาก็จะบอกว่าเข้าตรงนี้ พอหลุดอีกก็จะบอกกันอยู่เรื่อย ๆ เพราะต่อเองมันไม่เหมือนกัน

ผู้วิจัย : คุณตาประเมินผลในด้านไหนบ้างครับ ความรู้ ความเข้าใจ หรือเปล่าครับ

บุญญา เจริญสีบทอง : การบรรเลงที่บรรเลงรวมวงได้

ผู้วิจัย : เรื่องของการปฏิบัติ แสดงว่าประเมินเรื่องของความเข้าใจก่อนใช่ไหมครับ

บุญญา เจริญสีบทอง : เน้นในการรวมวง เล่นกับคนอื่นได้ไม่ใช่เล่นคนเดียว ตีคนเดียวได้ ก็ต้องรวมวงเล่นกับคนอื่นได้ด้วย

ผู้วิจัย : การที่ตีได้แสดงว่าก็ต้องมีความรู้ใช่ไหมครับ

บุญญา เจริญสีบทอง : ใช่ ก็ต้องได้ แต่การได้ความรู้ก็ลงมือทำเอง ปฏิบัติเอง บางคนมีความรู้ แต่ว่าปฏิบัติจริงไม่ได้

ผู้วิจัย : ก็คือประเมินโดยการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ด้วย บางทีมีแอบเปลี่ยนมือครูไหม

บุญญา เจริญสีบทอง : ก็ต้องตีให้ได้ลูก ให้ได้เสียงก่อน แล้วค่อยมาแต่งตัวกันทีหลัง

ผู้วิจัย : ก็คือเหมือนที่การออกงานส่วนใหญ่ ถ้าเกิดตีผิดก็ตะโกนออกมาว่า ลูกนี้ไม่ใช่

บุญญา เจริญสีบทอง : ไปต่อให้ถูก บางทีบอกล่วงหน้าได้ด้วยนะ ตีตรงนี้ เดี่ยวตรงนี้จะหายลูกนี้ไปเลยนะ จะต่อกันไป น้อย ๆ รอบแรกไม่ได้ เดี่ยวพอสัก 2-3 งาน คำก็ได้เอง

ผู้วิจัย : คุณตาได้แบ่งเป็นขั้นตอนในการประเมินไหมครับ

บุญญา เจริญสีบทอง : ตัวเองต้องได้เพลงก่อน

ผู้วิจัย : คือประเมินที่บ้านก่อนในระดับหนึ่ง

บุญญา เจริญสีบทอง : ต้องได้เพลง ตีได้แล้ว แล้วไปตีทันเขาใหม่ เป็นยังไง ไปรวมกันได้ไหม

ผู้วิจัย : แล้วก็ไปออกงาน

บุญญา เจริญสีบทอง : ใช่ ออกงาน

ผู้วิจัย : พอออกงานก็ประเมินอีกรอบหนึ่ง

บุญญา เจริญสีบทอง : รวมวงเสร็จแล้วก็ออกงาน

ผู้วิจัย : ถ้าไม่ได้ก็มีการบอกกัน

บุญญา เจริญสีบทอง : ฝึกให้ได้ตรงนั้นเลย เพราะเขาเล่นกันบ่อย เดี่ยวพอไปอีกงาน สมัยนั้นมีงานบ่อยก็ต้องฝึก ก็ต้องได้

ผู้วิจัย : ก็คือมีการประเมินในทุกครั้ง ๆ ที่ต่อ ไม่ใช่ประเมินงานเดียว ไปประเมินหลาย ๆ งาน

บุญญา เจริญสีบทอง : ใช่ เพราะแต่ละงานมันได้ไม่เท่ากัน งานนี้ เราเล่นครั้งแรกแย่มาก ครั้งที่สองเริ่มฟังได้ครั้งที่สามเริ่มดี ครั้งที่สี่นี้แจ่มเลย

ผู้วิจัย : แสดงว่าครูใช้วิธีการประเมินไปหลาย ๆ งาน พอเสร็จงานนี้ครูก็จะวิจารณ์

บุญญา เจริญสีบทอง : เคื่อก็คงบอก นั้นยังใช้ไม่ได้ เนี่ยหลุดไม่รู้ก็ลูก ตามก็ตามไม่ถูก ไล่เสียง ไม่ต้องไปห่วงไอ้ที่ผิดไปแล้ว ไปข้างหน้า ข้างหน้ามันคืออะไร ตรงไหนได้ก็ไป ๆ อย่าให้มันหลุด พอเสร็จถ้าไม่ได้ก็ให้ลองหน่อยปากว่าเสียงไหน

ผู้วิจัย : เวลาครูเขาถ่ายทอดดนตรี ท่านเคยบอกกับลูกศิษย์เรื่องของการปฏิบัติตัว เรื่องคุณธรรม จริยธรรมไหม

บุญญา เจริญสีบทอง : แน่نون ท่านเป็นแบบอย่างที่ดี เหมือนกับที่บอกว่าคำสอนเป็นพันคำ ก็สู้การปฏิบัติตัวให้เห็นในครั้งเดียวไม่ได้ ท่านก็จะยกตัวอย่างนี้ อดีตมิ่งไปรับงาน แล้วแย่งเค้า ในงาน เขาพาไป ปรากฏว่าไปแจกบัตรของตัวเองให้เขา ทั้งที่งานนี้เขาพาตัวเองไปถือว่าใช้ไม่ได้ ท่านจะพูดเลย ท่านจะสอนอยู่ประจำบางที่บางอย่างเราก็ต้องยอมเสีย เพื่อความถูกต้อง คนอยากได้ทุกคน แต่เหมาะสมแค่ไหน เราได้มาทำพันกับการที่เราเสียชื่อ มันคุ้มกันไหม เพราะวงการดนตรีมันแคบ ลองไปถามวงการดนตรีคุณตาไม่เคยมีชื่อเสียงเลย มีชื่อเสียงในเรื่องความดีมาก

ผู้วิจัย : คุณตาได้ทำอะไรที่เป็นแบบอย่างให้อาจารย์บ้างครับ

บุญญา เจริญสีบทอง : ท่านเป็นคนที่รักษาศีล 5 ได้บริสุทธิ์ทุกข้อเลย แม้แต่หมดท่านยังไม่ฆ่าเลยเป็นแบบอย่างที่ง่าย ๆ นะ บางคนทั้งยาทั้งบุหรี ทั้งผิดลูกผิดเมีย ที่ครูดู นักดนตรีส่วนมากจะเหล้ายามาก่อน ถ้าอยู่ในสังคมพวกนี้ท่านไม่เลย แล้วก็รักลูกรักครอบครัวแล้วก็เป็นผู้ให้ที่ประเสริฐ ครูว่าคุณพ่อครูเป็นแบบอย่างที่ยอดเยี่ยมมาก ๆ ดีมากเลยรักลูก ไม่ใช่ให้แค่ลูกนะ คนอื่นที่ตกทุกข์ได้ยากมา อะไรที่ช่วยเหลือได้ท่านช่วยเหลือตลอดเวลา แล้วก็หลาย ๆ เรื่อง เช่น เจอคนที่เดิน ท่านมานั่งกินก๋วยเตี๋ยว เจอตั้งแต่ตรงนั้นแล้ว เอ๊ะ ยังเดินอยู่ เด็กก็เริ่มร้องไห้ ก็ให้สตางค์คาร์ถกลับไปเพชรบุรี บอกมาหาญาติแล้วหาไม่เจอ คุณตาย้อนรถกลับไปมาดู ทำไม่ละ แล้วร้องให้ผมมาแล้วตั้งค์ก็หมด คุณตาเอาไปส่ง คุณตาให้ไปหาร้อย กลับมาคุณพ่ออย่างว่า น่าจะให้ไปพันหนึ่ง รู้ว่าหาร้อยไปถึง แล้วไปถึงแล้วไม่มีงาน มันน่าจะอยู่ได้อีกวันหนึ่ง พอน่าจะให้ไปพันหนึ่ง พ่อให้ไปหาร้อยเอง ตัวมันไม่เป็นอะไร แต่ตัวเด็กมันเล็กมากเลย ไปถึงมันก็ต้องมีเงินรองลงถูกไหม แล้วก็พูดถึงเรื่องของคำพูด พูดคำไหนต้องทำให้ได้ แม้แต่เสียเงิน เสียเงินเพราะพูดไปแล้ว ท่านยังทำเลย สมัยที่เรื่องที่บ้านปึกรู้ ท่านชายที่สมัยนั้นมีคนให้ สมมตมันต่างกันประมาณสองแสน ท่านไม่ขายเพราะท่านพูดกับเพื่อนไว้แล้วว่าจะให้เพื่อนขายเพื่อนจะได้ค่านายหน้า อีกคนมาให้มากกว่าท่านยังไม่เอาเลยพูดไว้แล้ว แล้วมันก็ได้คุ้มมาก สัจจะความซื่อสัตย์ คนที่มีศีลห้า เราบางที่ยังไม่ครบเลย ฆ่าสัตว์เนี่ยไม่เลย ชีวิตเขาชีวิตเรา ถือเป็นเรื่องยิ่งใหญ่ แล้วก็ทุกข้อ คนถ้ามีศีลห้าครบอะไรมันก็ดีหมด แล้วก็ป็นอะไรที่ภูมิใจไม่มีอะไรต่างพร้อย นอกจากเป็นคนที่ไม่โง่งาย โกรธง่ายหายเร็ว ไม่ชอบคนไม่ดี จะเป็นอะไรที่ค่อนข้างรุนแรง

ผู้วิจัย : อาจารย์มีความคิดเห็นอย่างไรบ้างครับต่อการปฏิบัติตนของครูสอนดนตรีไทยทั่ว ๆ ไปนี้ครับ ที่เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม

บุญญา เจริญสืบทอง : ครูว่าอย่างน้อยนะ ถ้ายิ่งสังคมใหม่ ๆ ถ้าเป็นครูรุ่นเก่า แล้วก็เก็บมาก็ได้อยู่นะ ถึงจะอะไรไปบ้าง แต่ว่าก็ยังเป็นระเบียบแบบแผน ก็ยังใช้คำว่าครูได้ แต่พอมาอย่างนี้ ยิ่งคนใกล้ตัวเรายังแยะ เราเห็นมันเป็นเชิงธุรกิจเยอะมากเลย จนแทบจะฆ่ากันได้ เรื่องวงการดนตรี สมัยก่อนจะให้เกียรติซึ่งกันและกัน เต็มที่มันน้อยเกินไป เป็นเพราะเราปลูกฝังเรื่องนี้กันน้อย ต่อมาก็ไปคนละทิศคนละทาง สมัยก่อนไปไหนมาไหนยังต้องกลับมาหาครู

ผู้วิจัย : คือให้แต่ความรู้

บุญญา เจริญสืบทอง : ไม่เป็นตัวอย่างที่ดีเลย ให้แต่ความรู้ แต่ครูที่ดี ๆ ก็มี แต่ที่เราเห็นได้สัมผัสมันจะเป็นลักษณะแบบนั้นกันเยอะ ที่เขาบอกว่าดนตรีจะตาย ตายเพราะคนที่อยู่กับคนดนตรีที่ปฏิบัติไม่ดี

ผู้วิจัย : อาจารย์ว่าครูดนตรีควรจะเป็นยังไงในทัศนะของอาจารย์ครับ ทำยังไงให้ดีขึ้น

บุญญา เจริญสืบทอง : อย่างน้อยคุณต้องมีความศรัทธาในวิชาชีพคุณก่อน ในเมื่อคุณศรัทธาแล้ว คุณก็จะปฏิบัติได้ดีขึ้น อีกอย่างหนึ่งก็คือต้องเป็นคนดี ตรงนี้มันสร้างกันยากไหมในจิตสำนึกต้องเป็นคนดี แยกแยะดีชั่วให้ออก ฝีมือก็เป็นเรื่องหนึ่งที่ต้องมี แต่ยิ่งกว่าฝีมือคือจิตใจที่ดีงาม เพราะจิตใจที่ดีงาม เราสามารถให้อะไรที่ดีๆ กับลูกศิษย์ได้ตั้งเยอะ เขาบอกว่าครูที่ไม่ใช่คนเก่งสามารถสอนให้ลูกศิษย์เก่งได้มีตั้งเยอะแยะไป แต่ว่าครูที่เก่งแต่ฝีมือแต่ไม่มีความภูมิใจ ไม่มีอะไรให้ลูกศิษย์เลย ซึ่งเดี๋ยวนี้เป็นอย่างนั้นนะ ครูอยากให้เขาเป็นครูที่แบบ พอเห็นแล้วอยากเข้ามาไหว้เอง อยากเข้ามากราบ จริงๆไม่ใช่คนที่ฝีมืออะไรเลย เพียงแต่ว่ารู้เรื่องเกี่ยวกับตรงนี้ แต่เป็นแบบอย่างไง ตรงนี้ครูว่าสำคัญแล้วก็มี ความเรียกว่าอะไร บอกโด้ง โด้งก็เป็นคนดีอยู่แล้ว ฝีมือก็ดี ครูว่าเป็นเรื่องของจิตใจสำคัญ

เทปสัมภาษณ์

นายทิวา แสงจิต ผู้ให้สัมภาษณ์ นายนิพนธ์ กล้ากล่อมจิตร ผู้สัมภาษณ์ (ผู้วิจัย)

วันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2556 เวลา 11.20 น.

ผู้วิจัย : ปัจจุบันทำงานอะไรครับ

ทิวา แสงจิต : ทำเครื่องดนตรีไทย รับงานต่าง ๆ เช่นงานลิเก

ผู้วิจัย : ปกติรับหน้าที่เครื่องไหน

ทิวา แสงจิต : ระนาดเอก ต้องคอยรับหน้าเลย

ผู้วิจัย : เรียนจากใครครับ

ทิวา แสงจิต : ผู้ใหญ่ ถาวร แสงจิต

ผู้วิจัย : เรียนมานานยังครับ

ทิวา แสงจิต : ประมาณ 6-7 ขวบ สมัยนั้นชอบนั่งรถพอกี่พาไปนั่งฟังนั่งตี สัมผัสอยู่เรื่อย ๆ ก็เลยรับมา

ผู้วิจัย : อาจารย์สอนให้ลักษณะอย่างไรบ้างครับ

ทิวา แสงจิต : โหมโรงเย็น โหมโรงเช้า เข้ามัธยมแล้ว

ผู้วิจัย : เวลาอาจารย์ต่อเพลงทราบไหมครับว่าเพื่ออะไร

ทิวา แสงจิต : เพื่อใช้งานจริง ๆ อย่างโหมโรงเย็น สาธุการอะไรพวกนี้ต่อแล้วต้องคล่องมันเป็นเพลงอะไรผมก็ไม่รู้ ทราบแต่ว่าเป็นเพลงเบื้องต้น ต้องได้ไว้ มีอะไรคล่อง

ผู้วิจัย : อาจารย์สอนทฤษฎีบ้างไหมครับ วิธีการบรรเลง ประวัติครูดนตรี

ทิวา แสงจิต : สอนนะแต่ไม่เน้นทฤษฎีขนาดก็อย่างระนาดมีก็ลูก ทุ่มมีก็ลูก มีอะไรพวกนี้ แล้วก็ทฤษฎีของการผูกเชือกกระนาดให้เป็น การกระตุกเชือก ซ้องตีครั้งหนึ่ง ระนาดตีสองครั้ง

ผู้วิจัย : แล้วอาจารย์เขาต่อระนาดได้พูดเปรียบเทียบกลอนเพลงให้ฟังบ้างไหมครับ

ทิวา แสงจิต : เรื่องกลอนเรื่องตัวโน้ตผมไม่เป็น คนตีก็ดำบรรพ์ไม่ค่อยเป็นตัวโน้ต

ผู้วิจัย : อาจารย์ใช้วิธีการบรรเลงเป็นแบบอย่างแล้วก็ติดตาม

ทิวา แสงจิต : ครับ เราก็อิมซาบมาทุกวัน เหมือนเพลงสากล เพลงที่เขาร้อง ๆ กัน เราไม่ได้เนื้อแต่ได้ทำนองเพราะมันฟังอยู่ตลอดการต่อมันก็เลยเร็ว

ผู้วิจัย : กลวิธีของคุณตาสอนคืออยากให้เราฟังดนตรีเรื่อย ๆ

ทิวา แสงจิต : ใช่ พวกนี้จะต่อได้เร็ว ฟังก่อน แต่คนไม่เข้าใจทำนองจะงง เหมือนเพลงสากลเราก็อิม ๆ ไปได้เนื้อเราก็ร้องได้เลย ง่ายต่อการต่อ ผมว่ามันสำคัญ

ผู้วิจัย : เท่าที่สังเกตอาจารย์สอน อาจารย์มีขั้นตอนอย่างไร

ทิวา แสงจิต : ครั้งแรกเลย อาจารย์ไม่คัดเลือกผู้เรียน ใครโรงก็หลายรอบหน่อย ใครฉลาดก็รอบเดียว ยัด ๆ ไปหลาย ๆ รอบ คนสอนต้องใจเย็นด้วยนะ สมัยก่อนใช้ไม้ระนาดเขกที่ซ้อ ไม่มีการทำโทษ

พ่อผมใคร ๆ ก็ชอบ เพราะใจเย็น จิตวิทยาเขาอย่างให้เด็กต่อครั้งเดียวแล้วกระโดดโหมละ สมัยนี้ มีงานทำเดือน 8-9 พัน ไม่มามองหรือครบปีพาทย์ เทคโนโลยี เงิน งานปีพาทย์ก็น้อยลง

ผู้วิจัย : ตอนอาจารย์สอนตีระนาด เริ่มแรกมีอะไรบ้างครับ

ทิวา แสงจิต : เริ่มแรก จับไม้ระนาดให้ดูตัวอย่าง จับปากนกแก้วเป็นอย่างไร จับปากจระเข้เป็นอย่างไร ต้องจับให้ได้ 5 นิ้วนะ ส่งแรงไปทางไหน มือไหนบังคับ แรก ๆ ตีเสียงเดียวให้เสียงเสมอ เพราะถ้าไม่สอนพวกจับไม้หรือให้เป็นเสียงก็จะตีไม่ดี พื้นฐานคือเสียงต้องเท่ากัน ตีฉาก เมื่อพื้นฐานแน่นก็จะตีเป็นเสียงไป

ผู้วิจัย : ตีพื้นฐานได้ก็ต่อเพลง

ทิวา แสงจิต : ครับ โหมโรงเย็น โหมโรงเช้า ใช้ทั้งงานบวช พิธีต่าง ๆ

ผู้วิจัย : คือเน้นเพลงที่ต้องใช้ ซึ่งมีหลักอยู่แล้วต้องคุมเรื่องมือไม้

ทิวา แสงจิต : เพลงพวกนี้จะแตกแขนงไปอีกว่าใช้ใน นาคจะออกจากบ้าน จากวัด ก็อยู่ในโหมโรง พอภาคกลับมาจากโบสถ์มาฉับเพลง เราก็จะตีปฐมยันเข้าไป ก็เหมือนว่าต่อแล้วก็เหมือนใช้ได้หลายรูปแบบแต่รูปแบบจริง ๆ โหมโรงต้องต่อเป็นเพลงมาตรฐาน

ผู้วิจัย : พอ อาจารย์ต่อโหมโรงเย็น โหมโรงเช้าแล้วท่านต่ออะไรต่อไปครับ

ทิวา แสงจิต : ก็พวกเพลงทำมาหากิน เพลงงานมงคล อวมงคล แล้วแต่

ผู้วิจัย : ส่วนใหญ่เพลงที่ต่อก็คือเพลงที่ใช้ออกงาน มีเพลงอื่นๆไหม

ทิวา แสงจิต : เพลงเดี่ยวก็มีมู่่ง

ผู้วิจัย : ปกติอยู่กับ อาจารย์ท่านจะพูดเรื่องดนตรีบ่อย ๆ ไหมครับ

ทิวา แสงจิต : ครับ บ่อย ทุกวันนี้ผมยังพูดกับแกอยู่เลย จรรโลงใจแก หน้าตาแจ่มใส สบายใจ เจอหน้าท่านก็คุยเรื่องเพลงเลย

ผู้วิจัย : เรื่องการปฏิบัติมีเทคนิคอะไรพิเศษที่ต่างจากที่อื่น

ทิวา แสงจิต : รัวระนาด ถ้ารัวด้านขวาให้ทิ้งน้ำหนักเข้าไว้ด้านขวา ทางซ้ายก็ทิ้งน้ำหนักไว้ด้านซ้าย พยายามจับให้ได้ 5 นิ้ว ไม่เช่นนั้นเสียงจะไม่เต็ม

ผู้วิจัย : กลอนเพลงมีลักษณะเฉพาะอย่างไร

ทิวา แสงจิต : กลอนเพลงถ้าต่อกันอยู่ที่โหมโรงกลอนเพลงก็อยู่ในโหมโรง

ผู้วิจัย : แล้วมีทางเฉพาะไหมครับ

ทิวา แสงจิต : พ่อผมไม่ใช่สำนัก เขาก็ไม่เข้าใจว่าลูกที่เขาคิดมามีคนตีโหม ก็ไม่กล้าขีดเส้น

ผู้วิจัย : มีการแลกเปลี่ยนทัศนคติระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนไหมครับ

ทิวา แสงจิต : ไม่ครับ กลัวเขาเสียใจ มีการตีให้เขาฟังว่าตีโหม ลูกนี้ไม่ได้ ลูกป่า เปลี่ยนดีกว่า แลกเปลี่ยนกันตรงนั้นมากกว่า

ผู้วิจัย : แสดงว่าอาจารย์มีทัศนคติที่ดีในการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้เรียน

ทิวา แสงจิต : ใจครับ

ผู้วิจัย : เคยไปสังเกตวิธีการสอนดนตรีของอาจารย์ท่านอื่นนอกเหนือจากคุณตาบ้างไหมครับ

ทิวา แสงจิต : ผมก็ไปต่อกับอาจารย์ชวน ลูกศิษย์เยอะ อยู่หาดวอนครับ มีหลายรุ่นแล้ว แกสามารถยึดเพลง แต่งเพลงได้ ใจดีมาก ไม่ทำโทษ

ผู้วิจัย : สมมติว่ามีโอกาสได้เป็นครูสอน อยากเปลี่ยนวิธีการสอนอย่างไร

ทิวา แสงจิต : การสอนด้วยอารมณ์ ถ้าบังคับเขามาก ใช้อารมณ์สมัยเก่า ผมว่าควรใช้ความรู้สึกเอ็นดู ลูกศิษย์ ผมว่าจะไปได้เร็วเลย แล้วก็จะมีคนมาหาดนตรีเยอะ เด็กกลัวครู ก็ได้ไม่จบเพลง ผมโชคดีว่าเจอพ่อ พ่อใจดี

ผู้วิจัย : อาจารย์ใช้อุปกรณ์อะไรบ้างในการช่วยสอน

ทิวา แสงจิต : ถ้าเรียนระนาดก็ระนาดรางต่อราง ทุ้มก็ทุ้มต่อราง

ผู้วิจัย : อาจารย์ซื้อเครื่องดนตรีที่ไหนครับ

ทิวา แสงจิต : เครื่องของพ่อผมเป็น 100 ปี วงอื่นมีเงินซื้อกันใหม่ ๆ แต่พ่อผมได้เก่า ๆ บางทีซ้องหมดเสียงเลยสมัยนี้ก็รุ่นใหม่ ๆ ก็ไปซื้อนครนายก ตอนนี้นี่นี้มีลูก สวย ๆ ก็วัดญาณแพ่ง มันอยู่ที่ไม้ ไม้สัก แต่คนไม่ค่อยคำนึง เขาไม่รู้

ผู้วิจัย : เวลาไปซื้อ อาจารย์ไปซื้อเอง

ทิวา แสงจิต : ครับ

ผู้วิจัย : อาจารย์ถนัดระนาดทุ้ม เวลาท่านไปซื้อกลองท่านเอาคนเครื่องหนังไปไหม

ทิวา แสงจิต : ไม่ครับ ท่านเป็นเครื่องหนังตั้งแต่แรก ๆ แต่รุ่นใหม่ ๆ นี้ข้ามไปเลย สมัยก่อนต้องเป็นกลองก่อนแล้วค่อยมาเป็นเครื่อง

ผู้วิจัย : เคยไปกับอาจารย์ไหมครับ

ทิวา แสงจิต : ไป

ผู้วิจัย : เลือกอย่างไรบ้างครับ

ทิวา แสงจิต : คุยกันไว้เบื้องต้นก่อนว่าจะไปซื้อที่ไหน บางทีก็ถามวงอื่น แต่ก็แยกแยะ ไม่ได้เอามาทั้งวง จะได้ดี

ผู้วิจัย : มีอุปกรณ์อย่างอื่นไหมครับที่ช่วยสอน

ทิวา แสงจิต : ซอเล็กเขียนตัวลูก ตัว 1 2 3 แต่เด็กรุ่นใหม่เขียนโน้ต แต่คุณตาเขียนเลข เพราะคนสมัยนั้นไม่เป็น

ผู้วิจัย : เวลาอาจารย์ต่อเพลง เคยเปิดต้นฉบับให้ฟังไหม

ทิวา แสงจิต : ไม่เคย สมัยนั้นไม่มีเทป เขาต่อมาจากหัว เขาจำได้ โดยการนั่งผิวปากทวนเพลง

ผู้วิจัย : แล้วตอนนี้ ได้ข่าวว่ามีเทป อยู่เยอะครับ

ทิวา แสงจิต : เดียวนี้ตัวเองอัดเอง แต่ผมก็บอกท่านสมัยนี้จะเอาเพลงอะไร อินเทอร์เน็ตเปิดได้เลย

ผู้วิจัย : ถ้าพี่มีโอกาสสอนดนตรีต่อจากอาจารย์ คิดว่าจะใช้สื่ออะไรเพื่อให้ได้คุณภาพ นอกจากเครื่องดนตรี

ทิวา แสงจิต : ผมต้องดูความพร้อมของเด็ก ถ้าเด็กมีคอมพิวเตอร์ก็บอกให้ไปฟังมา ก็จะต่อได้เร็ว

ผู้วิจัย : อาจารย์มีหนังสือไหมครับ

ทิวา แสงจิต : มีครับ ใครอยากอ่านก็ยกออกมา

ผู้วิจัย : เยอะไหมครับ

ทิวา แสงจิต : ก็มีแต่กระจัดกระจายไป พ่อผมก็นึกว่าอีกรุ่นจะเก็บไว้

ผู้วิจัย : ปกติอาจารย์ใช้สถานที่ตรงไหนสอนดนตรี

ทิวา แสงจิต : ที่บ้านเลย แบ่งโซนไว้ ให้เด็กเข้ามาแล้วเหมือนหลัง เกิดคำถาม อยากรู้อยากเห็น

ผู้วิจัย : แล้วมีโอกาสได้สอนที่วัดไหม

ทิวา แสงจิต : ก็สอนแคในวง ตอนมีงาน เอาเพลงมาคุยกัน อย่างสอนโศด ๆ ก็มี

ผู้วิจัย : แล้วเขาแบ่งโซนในการจัดห้องเรียนไหม

ทิวา แสงจิต : ไม่ สมัยก่อนใครอยากเรียนก็ยกออกมารอ

ผู้วิจัย : แล้วอาจารย์เขาจัดห้องยังไง

ทิวา แสงจิต : เครื่องไทยอยู่ด้านหนึ่ง เครื่องมอญด้านหนึ่ง เป็นชุด ๆ ไป จะได้หาง่าย

ผู้วิจัย : คิดว่าสถานที่ ที่ใช้เรียนปัจจุบันดีไหมครับ

ทิวา แสงจิต : ผมว่าถ้ารับเด็กเยอะ ๆ ก็ไม่พอ แต่สมัยนี้มันน้อย เหลือเพื่อ พอแล้ว

ผู้วิจัย : สมัยนี้มีคนไปต่อเพลงที่บ้านไหม

ทิวา แสงจิต : ผมลืมเพลงก็ไปต่อบ้านเขา มีเด็กชลชายเดินมาหามาคุย ปัจจุบันยังใช้เด็กคนนี้อยู่เลย

ชื่อนายเพลิน เป็นปีพาทย์ ก็มาขอต่อเพลงกับเพื่อน

ผู้วิจัย : เวลาเขาต่อเพลง เขามีวิธีการประเมินอย่างไร

ทิวา แสงจิต : ก็ดีไม่ผิด เนาะเสียงเนาะอะไรไป

ผู้วิจัย : ประเมินที่ไหน

ทิวา แสงจิต : ที่บ้านเลย เราดีได้เท่าไรก็ประเมินไปเลย ถ้าเล่นจบค่อยประเมินเดี๋ยวจะเคย

ผู้วิจัย : แล้วนำไปออกงานไหมครับ

ทิวา แสงจิต : มีครับแต่ต้องมีคนโตไปด้วย คนโตก็จะแนะนำให้เราได้ประสบการณ์

ผู้วิจัย : ถ้าดีพลาด

ทิวา แสงจิต : ถ้าระนาดก็ต้องยืนกันไปหรือให้เด็กตกลงกัน ถ้าหุ้มหยุดได้ ระนาดก็ดีไป พ่อก็จะบอกข้างหูก็จะจับได้ แต่ถ้าระนาดผิดขึ้นมา อย่างสาธการผิด สอนไม่ถูกห้ามหยุด ตั้งตรงกลางใหม่ไปเลย พวกนั้นต้องตามมัน เด็กก็ไม่เกร็ง กล้าดี

ผู้วิจัย : อาจารย์ท่านมีหลักการในการประเมินความรู้ความเข้าใจอย่างไร

ทิวา แสงจิต : ผมว่าท่านก็เป็นครูคนได้แล้ว เป็นอาจารย์แล้ว

ผู้วิจัย : ปกติพอต่อเพลงเสร็จก็เอาเด็กไปออกงาน เล่นได้ก็โอเค ขึ้นชม แต่ก็พาเด็กไปออกงานเรื่อย ๆ จนเด็กแข็งแรง

ทิวา แสงจิต : ใช่ เขาจะไปวงไหนแล้วแต่ เวลาเรามีงานแล้วขาดคนก็จะติดต่อเขาอยู่เรื่อย ๆ

ผู้วิจัย : เด็ก ๆ มีความสุขไหม

ทิวา แสงจิต : ก็มีความสุขนะ ผมพอใจเลย อาจารย์ที่เรียนมาคืออาจารย์ชวนและอาจารย์ถาวร ผมพอใจเลยจิตวิทยา โอบอ้อมอารี

ผู้วิจัย : ทั้งหมดเกี่ยวกับการประเมินรูปแบบการสอนของอาจารย์ที่พอสรุปเป็นขั้นตอนได้ไหม

ทิวา แสงจิต : สมควรตีเพลงไหน แรก ๆ ต้องเพลงอะไร

ผู้วิจัย : แล้วก็ประเมินหลังสอนเสร็จจะครับ หนึ่งในประเมินในระยะเวลาที่สอน แล้วก็ตีให้จบเพลง คุณได้คุณผ่าน แล้วก็พาเด็กไปออกงาน ถ้าพลาดก็จะตี ถ้าผิดก็ให้ไปทวนเพลง ลักษณะนี้หลาย ๆ ครั้ง จนกว่าชำนาญ

ทิวา แสงจิต : ครับ ชำนาญแล้วไม่มีจุดบกพร่องที่เคยตี ก็คือจบ ทีนี้ จะเอาตีหรือใหม่ตีก็อีกเรื่องหนึ่ง

ผู้วิจัย : ปกติอาจารย์สอนท่านได้สอนเรื่องคุณงามความดี จริยธรรมไหม

ทิวา แสงจิต : อย่างไม่ใช่ไปอวดดี มีดีมาอวด

ผู้วิจัย : พูดอย่างนี้เรื่อย ๆ เพื่อนเตือนสติ

ทิวา แสงจิต : ใช่ ๆ

ผู้วิจัย : คิดว่าอาจารย์ใช้หลักธรรมอย่างไรบ้างในการปฏิบัติตัวให้เป็นแบบอย่างแก่ลูกศิษย์

ทิวา แสงจิต : ไม่เอาไรเอาเปรียบ โอบอ้อมอารี ช่วยอะไรได้ช่วยเลย ตามคุณยุพินิจ อยู่ในหลักธรรมศีล 5 ครบ ไม่งั้นจะได้คนตีศรีบ้านปีกหรือ

ผู้วิจัย : อาจารย์ได้พูดถึงการปฏิบัติตัว มารยาทของนักดนตรีไหมครับ

ทิวา แสงจิต : ซ้ำของ ไม่ได้ ห้ามส่งของข้ามเลย

ผู้วิจัย : แล้วเรื่องการตรงต่อเวลาละครับ

ทิวา แสงจิต : ก็ต้องตรงเวลา ใครไม่ตรงเวลาก็จะสอน

ผู้วิจัย : เรื่องของความเชื่อความศรัทธาเกี่ยวกับดนตรี ให้เรามีอาชีพ

ทิวา แสงจิต : เชื่อครูบาอาจารย์ กตัญญู ทำดีได้ดี ไม่ดูถูกคน ไม่ใช่ดนตรีในทางที่ผิดทำให้มีทุกวันนี้

ผู้วิจัย : พี่ว่าครูดนตรีปัจจุบันนี้กับศีลธรรมเป็นอย่างไร

ทิวา แสงจิต : ครูดนตรีก็ ผมมองแล้วมีเรื่องผลประโยชน์ ต้องเป็นผู้มีคุณธรรมให้มากถึงจะดี

เทปสัมภาษณ์

นายอดิศักดิ์ คงประเสริฐ ผู้ให้สัมภาษณ์ นายนิพนธ์ กล้ากลุ่มจิตร ผู้สัมภาษณ์ (ผู้วิจัย)
วันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2556 เวลา 12.20 น.

ผู้วิจัย : ขออนุญาตถามเกี่ยวกับเรื่องของการสอนดนตรีทั่ว ๆ ไปของผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต นะครับ
อดิศักดิ์ คงประเสริฐ : โดยส่วนตัวผมกับผู้ใหญ่ถาวร ท่านเหมือนญาติผู้ใหญ่คนหนึ่งที่ผมเคารพนับถือ
มากส่วนเรื่องการสอน โดยส่วนตัวผม การสอนส่วนมากสอนกันในงาน ว่าว่างไหม วันนี้ไปงานผมก็
ต้องไปต่อเพลงที่ผมไม่แม่น การที่ผมตีระนาด ส่วนมากสายลิเกผมจะทำน้อยกว่าเขาโดยมักไปงาน
จำพวกงานบวช งานมงคล งานศพ งานอะไรก็แล้วแต่ ปัญหาของผมก็คือ เวลาไปเจอหมอขวัญที่เขา
ส่งเพลงมา ผมไม่ได้ ผมก็ดันไปจนจบ ก็รู้ว่าขึ้นแบบนี้ ลงแบบนี้ ตรงกลางนี้ก็ไปไม่ถูกแล้ว จบตรงนั้น
ผมก็จะไปถามเขาว่าเพลงที่ผมไม่ได้เมื่อก็ชื่อเพลงอะไร ผมไปงานก็ไปเจอผู้ใหญ่ถาวร บอกว่าผมโดน
เพลงนี้มา ก็ต่อให้ในงานเลย ส่วนที่ต่อจริง ๆ จัง ๆ กับผู้ใหญ่ถาวรเลย ในใจมีเพลงเถาเพลงหนึ่งที่แม่น
ต่อแล้วจำได้ นั่นคือ เพลงเทพธิดาจวน คือรู้ตัวเองว่าเพลงนี้ เราไปตีวงไหน ๆ เขาตีกันแต่เราไม่แม่น
เมื่อมีโอกาสก็ไปต่อ เนื่องจากผมไปหาท่านที่บ้านเพื่อน ผมกับทิวาเนี่ย สนทนกันมาก เขาก็บอกให้ไป
ต่อกับพ่อเลย ผมก็ไปต่อกับพ่อเขา

ผู้วิจัย : แล้วอาจารย์ท่านมีวิธีการสอนอย่างไรบ้างครับ

อดิศักดิ์ คงประเสริฐ : ใช้น้อย ด้วยปาก ภาษาดนตรีไทยมันจะไม่ท่องโน้ต โด เร มี ฟา ซอล แต่เขา
จะน้อยไปเลย พอฟังแล้วเราก็ตีตามที่เขาท่องออกมาจนจบ แต่ไม่ได้หมายความว่าต่อรวดเดียวจบ ถึง
ตรงนี้แล้วก็ พอก่อน ๆ ก็จะบอกว่าจบท่อน 1 แล้วนะ ต้องย้อนตรงนี้เปลี่ยนตรงนั้น นี่คือวิธีการต่อ
ของคนโบราณ

ผู้วิจัย : แล้วอาจารย์ท่านตีให้ดูบ้างไหมครับ นอกจาก การน้อย

อดิศักดิ์ คงประเสริฐ : ก็ส่วนมากจะเป็นตามงานครับ ที่ผมไปที่บ้านท่านจะกำลังพักผ่อนอยู่ ถ้าเข้าไป
บ้านจะใช้วิธี การน้อย แต่ถ้าเป็นเพลงสั้น ๆ ก็ต่อกันด้วยปาก เขาท่องมา ผมท่อง เขาท่องจนท่องได้

ผู้วิจัย : อาจารย์ได้พูดถึงทฤษฎีบ้างไหมครับ ทฤษฎีทั่วไป ครูอาจารย์ทางเพลง

อดิศักดิ์ คงประเสริฐ : ถ้าพูดถึงผู้ใหญ่ถาวร เรื่องทฤษฎีทางเพลง สำหรับผมจะไม่ค่อยได้กล่าวถึงครู
บาอาจารย์รุ่นก่อน ๆ สักเท่าไร เพราะผมจะเอาเพลง ท่านก็ให้เพลงมา

ผู้วิจัย : แล้วเวลาไปเอาเพลงท่านได้อธิบายเพิ่มเติมไหมครับว่าเพลงนี้มาจากไหน ทางนี้เป็นทางใคร
ทำไมต้องใช้ลูกนี้

อดิศักดิ์ คงประเสริฐ ; มีบ้างเล็กน้อยครับ ไม่เยอะ เช่นบางทีเขาจะบอกมา ว่าลูกนี้เป็นของทางนี้ อัน
นี้มาจากทางบ้านนี้ เขาก็จะบอกเหมือนกัน แต่ก็ไม่ได้ละเอียดอะไรมากเพราะว่าผมเองไม่ได้สนใจใน
เรื่องที่มา ผมจะเอาเพลง พอเราได้แล้วเพลงหนึ่ง เราก็เอาไปทำมาหากินของเรา

ผู้วิจัย : ขั้นตอนในการต่อเพลงของอาจารย์ ท่านต่อเพลงให้พี่อย่างไรบ้าง

อดิศักดิ์ คงประเสริฐ : เริ่มแรกเลยที่ผมไปต่อกับอาจารย์ถาวร ผมมีพื้นฐานอยู่แล้วเนื่องจากพ่อผมก็มีเครื่องแล้วผมฝึกพื้นฐานมาจากพ่อ เหมือนอย่างแกะเขาต่อโหมโรงจากพ่อเขา ผมก็ต่อโหมโรงจากพ่อผม 2 บ้านนี้ก็นับถือกันตั้งแต่รุ่นพ่อ แต่บังเอิญเป็นศิษย์ลุงชวน ศิษย์ครูเดียวกัน ก็เลยมีความสนิทกันอยู่ 3-4 คนในกลุ่ม พอลุงชวนเสียชีวิต พ่อผมเสียชีวิต เลยไปต่อกับผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต ซึ่งใช้วิธีต่อด้วยปากบ้าง ตีให้ดูบ้าง

ผู้วิจัย : แล้วอาจารย์ท่านบอกเทคนิคอะไรเป็นพิเศษไหมครับ

อดิศักดิ์ คงประเสริฐ : ไม่ค่อยมีเทคนิคอะไรพิเศษครับ ส่วนมากผมจะลักจำเอาจากที่ท่านตี เนื่องจากผมเองเป็นคนที่ชอบฟังระนาดทุ้ม แล้วอาจารย์ถาวรเป็นคนตีระนาดทุ้มได้ดีมาก ๆ คนหนึ่งในยุคนี้ผมเองก็สนใจเรื่องนี้ เรื่องถามท่านผมก็ถาม บอกว่าอาจารย์ผมอยากได้เดี่ยววันหนึ่งเดี๋ยวนี้ เขาก็จะบอกว่าอาจารย์ไม่ได้ต่อหรือ อาจารย์ตี เหมือนทางของเขาแตกเขาต่อมาเยอะ สะสมมาเยอะ พื้นฐานเขาแน่น เขาจะทำอะไรเนี่ย ปฏิภาณของเขาเนี่ย ทำได้ดี เพราะฉะนั้นผมก็ได้ลูกนี้ลูกนั้นมาหน่อย แต่ไม่ได้บอกท่าน จำของท่านมา ถือว่าท่านเป็นแบบอย่างในตอนนี้อย่างไร เพราะว่าคนอายุขนาดนี้ตีได้แบบนี้ตอนนี้ไม่มี

ผู้วิจัย : เวลาที่ไปต่อเพลงกับอาจารย์ท่าน นอกจากท่านจะใช้เครื่องดนตรีระนาดแล้ว ท่านยังใช้อะไรเป็นสื่ออีกในการสอน เคยเปิดเทปให้ฟังไหม เคยเอาหนังสือมาให้ดูไหม

อดิศักดิ์ คงประเสริฐ : เคยครับ เคยเปิดเทป อย่างเช่น ท่านจะบอกว่า เนี่ยอาจารย์อัดไว้ จากรายการนี้ ๆ เขาก็จะพูดให้ฟัง บางทีผมไปหาท่านขณะที่เขากำลังฟังเพลงอยู่พอดีโดยบังเอิญ คืออาจารย์เองท่านก็จะเป็นคนตีทบทวนบทเพลงของท่านโดยการฟังเทปบ่อย ๆ แล้วท่านเป็นคนที่ได้แล้วแม่น ไม่ค่อยลืม

ผู้วิจัย : แล้วอาจารย์ท่านเลือกที่จะอัดวงอะไรเป็นพิเศษ พอจะทราบไหมครับ

อดิศักดิ์ คงประเสริฐ : ท่านฟังจากสถานีวิทยุครับ แล้วแต่ว่าวันนี้จะเจองวงอะไร แต่ผมก็ไม่เคยถามว่าชอบวงอะไรเป็นพิเศษไหม แต่ท่านจะบอกว่า เพลงนี้ทำไมกรมศิลป์เขาตีอย่างนี้ ของเขาตีที่เกี่ยวนี้เกี่ยวเดียวแล้วก็ย้อน อะไรอย่างนี้ ท่านก็จะมีข้อสงสัยของท่าน

ผู้วิจัย : แสดงว่าอาจารย์ท่านฟังมาหลายแนว หลายวงเหมือนกัน แล้วก็สรุปเอาเองว่า ทางนี้ดี ทางนี้ไม่ดีแล้วก็มาต่อให้ลูกศิษย์

อดิศักดิ์ คงประเสริฐ : ส่วนมากถ้าผมไปต่อกับน้ำผมจะต่อเพลงเรื่อง เรื่องหนทางระนาด ทางทุ้มทางซ็องเล็กผมไม่ได้ไปต่อ ผมจะต่อเนื้อเพลง เพราะฉะนั้นส่วนที่ผมได้มาก็คือเนื้อเพลง

ผู้วิจัย : แล้วที่คิดว่า ที่อาจารย์สอนดนตรี ควรจะมีอะไรเพิ่มเติมไหมครับ พวกสื่อการเรียนการสอนที่น่าจะนำมาใช้ เพื่อให้คนที่มาเรียนมีความรู้มากยิ่งขึ้น

อดิศักดิ์ คงประเสริฐ : ในส่วนของผม ผมคิดว่า สิ่งที่ท่านมีอยู่ที่พอดีแล้ว ผมว่าท่านมีพรหมวิหาร 4 ตรงนั้นใครอยากมาต่อเพลงท่านก็มีเครื่องมือให้ สื่อการสอนของท่านก็คือเครื่องมือและความรู้ที่ท่านมี เรื่องจะสอนเป็นตัวโน้ต ผมว่าสมัยนี้มีแต่ในโรงเรียน ถ้าเป็นชาวบ้านจะไม่มี

ผู้วิจัย : ปัจจุบันนี้อาจารย์ก็ไม่ได้ใช้โน้ตเหมือนเดิม แต่ใช้วิธีการสอนแบบดีให้ดู

อดิศักดิ์ คงประเสริฐ : ครับ โบราณเป็นอย่างนั้น แต่ผมก็พอรู้โน้ตอยู่บ้าง

ผู้วิจัย : แล้วพวกสถานที่เรียนล่ะครับ

อดิศักดิ์ คงประเสริฐ : ที่บ้านอาจารย์ท่านครับ แต่ผมก็อาศัยต่อที่งานมากกว่า ผมไม่ค่อยได้มีโอกาสไปไหนมีอยู่ช่วงหนึ่งแกะเขาไฟแรงหน่อย เขาก็จะมาหาผมที่บ้าน ดึก ๆ มาซ้อมเพลงกัน ผมว่างผมก็ไปหาเขา ในช่วงนั้นได้เยอะ

ผู้วิจัย : แล้วเวลาต่อที่วัด ต่อที่งาน ต่ออย่างไรครับ

อดิศักดิ์ คงประเสริฐ : คือการบรรเลงดนตรีไทยตามงาน มันไม่ได้เป็นการตีตลอด ตีไปเรื่อยเปื่อย แต่จะตีเป็นเพลงแล้วก็หยุดประมาณ 5-10 นาที ช่วงนั้นเราก็จะมีการสนทนากัน คุยกัน แล้วก็ต่อไปนิดหนึ่ง พอต่อไปพักหนึ่ง ยังไม่จบ ก็เอาไว้ก่อน เราตีกันก่อนดีกว่า คือเราทำงานตามปกติ พอจบตรงนั้นเราก็มาร่วมกันต่อ เป็นช่วง ๆ แล้วแต่ที่เราไหวแค่นั้น หรือว่าความเหมาะสมมันทำได้แค่นั้น เช่น ช่วงนี้ไม่มีแขกมางานเลย เจียบ มีแต่คน 2-3 คนเจ้าภาพไปอาบน้ำหมดแล้ว เราก็สามารถต่อเพลงกันได้

ผู้วิจัย : ส่วนใหญ่ไปเล่นงานอย่างไรครับ ที่ไปกับอาจารย์

อดิศักดิ์ คงประเสริฐ : งานที่ผมเจอผู้ใหญ่ถาวรบ่อย ๆ ก็คืองานเครื่องมอญ ปีพาทย์มอญนี่บ่อยมาก เพราะช่วงงานบวชผมไม่ค่อยได้ไป ผมก็มีวงของผมเอง แล้วก็แยกกันไป

ผู้วิจัย : พี่คิดว่าเหมาะสมไหมที่ไปเรียนและต่อกันที่งาน

อดิศักดิ์ คงประเสริฐ : ความจริงไม่เหมาะสม ถ้าในแง่ของผม ควรจะเป็นเรื่องเป็นราว จะไปนั่งต่อ แต่เนื่องจาก ด้วยวัย ด้วยความรับผิดชอบ ด้วยงานการที่เราทำอยู่ ทำให้เราไม่มีเวลาและอีกอย่างมัน ก็ไม่ได้เป็นสำนักอะไรที่มีคนเรียนเยอะ ๆ มีเวลาเรียนเป็นเรื่องเป็นราวชั่วโมงนี้จะมีคนนี้มา มันไม่ใช่คือสะดวกตอนไหนก็ไปได้เลย ใช้ได้นะอยู่บ้านไหม เดี่ยวผมจะไปหานะ ก็สามารถต่อได้ตอนนั้น แต่โอกาสอย่างนั้นมันไม่ค่อยมี แต่การต่อเพลงไม่ใช่ที่งานเราจะเล่นกันดั่งนั้น ไม่ใช่ จะตีกันแบบเคาะเบา ๆ ให้รู้สึก ให้ได้เพลง

ผู้วิจัย : แล้วหลังจากที่อาจารย์สอนแล้ว จะติดตามผลอย่างไรได้บ้างครับ

อดิศักดิ์ คงประเสริฐ : สิ่งที่ผมชอบอยู่เรื่องหนึ่ง คือ บางเพลงต่อแล้ว เพลงนี้สามารถออกนางหงส์ได้ เช่น หงส์ทอง อยู่ ๆ แกก็บอกให้ตีนางหงส์เลย แล้วก็ออก นี่เป็นการซ้อมเพลงให้เราฝึกถูกก็ต่อให้จบไป เพราะคนที่ตีแม่นก็คือคนที่ต่อให้เรา ยังไงก็ไม่ล้มอยู่แล้ว แล้วเราก็ไม่ใช่คนระนาด เพราะฉะนั้นปัญหานี้ไม่เกิดกับผม

ผู้วิจัย : แต่ว่าวิธีติดตามผลของอาจารย์คือพอต่อเสร็จก็ให้เราบรรเลงไปตามงานนั้นเลย

อดิศักดิ์ คงประเสริฐ : วิธีการประเมินมันจะมีเรื่องติดตลกอยู่นิดหนึ่ง ตรงที่ต่อเรื่องพระฉันให้ผมที่บ้านผมต้องไปบรรเลงหน้าพาทย์งานไหว้ครูที่พนัสนิคม ก็จะมีนักดนตรีอาวุโสทั้งนั้นเลย ผมเป็นคนตีฆ้องเล็ก ผมรู้เลยว่าเดี๋ยววันนี้คนระนาดจะต้องตีเรื่องพระฉัน ผมก็ไปต่อ พอต่อจบเขาก็บอก จบแล้วคือต่อที่บ้าน ผมบอกว่าเดี๋ยวผมไปซ้อม ท่านก็บอกว่าไม่ต้องซ้อม แค่นี้แหละ ตีตามเขาได้แล้ว แกก็ไม่ได้หมายความว่า ต้องแม่นนะ คือท่านเป็นคนใจดี ถ้าอยากแม่นก็ไปซ้อมเขาก็แล้วกัน อย่างถ้าเวลามันเหลือน้อย เก็บได้แค่วันก็ไปเถอะไม่เป็นไร ได้แล้วแหละ แต่ถ้าเป็นครูคนอื่นคงว่าไม่ได้นะ ยังไม่แม่น ตีตามเขาไม่ได้ เขาก็จะว่า แต่ท่านไม่มีเลย ผมโชคดีที่เจอครูที่ใจดี

ผู้วิจัย : แล้วอาจารย์พูดถึงเรื่องคุณธรรมจริยธรรมอะไรบ้างไหมครับ การประพฤติตนในการเป็นนักดนตรีที่ดีอะไรอย่างนี้ แล้วมีบ่นบ้างไหมครับ

อดิศักดิ์ คงประเสริฐ : เรื่องนี้บ่น ผมก็มีบ้างผมเป็นคนทำงานหนัก เล่นดนตรีทั้งกลางวันกลางคืน ก็จะต้องข้างตี้นลำบากนิดหนึ่ง ท่านก็จะบอกว่า เอามาหรือยัง ถึงไหนแล้วลูก แกก็จะใช้คำพูดที่ไม่ได้ดูว่ากล่าวอะไร แต่โดยสำนึกของเราก็จะรู้ว่าโดนตำหนิแล้ว

ผู้วิจัย : แล้วเคยเห็นอาจารย์ท่านพูดเรื่องทั่วไปไหมครับ ตีแม่เหล้า สูบบุหรี่ อะไรอย่างนี้ มีบ่นบ้างไหม

อดิศักดิ์ คงประเสริฐ : เรื่องเหล่านี้ก็มีบ่น ๆ นะครับ ว่ามาแล้วทำงานได้ไม่เต็มที่ ท่านจะพูดลักษณะว่า เพลงก็ไม่แม่นอยู่แล้ว เมาเข้าไปด้วย ผิดก็พากันไปไหนใหญ่โต อันนี้คือคนระนาดที่เป็นลูกศิษย์กันกุฎิ ท่าน เป็นคนสนิทที่ทำมากันมาตั้งแต่สมัยเขาหนุ่ม ๆ เป็นคนชอบตีระนาดแต่ไม่เป็นคนแม่นเพลง ก็จะโดนบ่นไปเรื่อย

ผู้วิจัย : แล้วพวกกิริยามารยาทในการเป็นนักดนตรีของลูกวงส่วนใหญ่เป็นอย่างไรบ้างครับ

อดิศักดิ์ คงประเสริฐ : ผมมองว่าก็ไม่มีปัญหาอะไร เป็นคนที่รู้จักเด็กรู้จักผู้ใหญ่ แต่มารยาทก็มีบ้าง อย่างที่ผมบอกว่าผู้ใหญ่ถาวรเป็นคนใจดี ไม่เข้มงวดอะไร เขาจะมีคำพูดคำหนึ่งที่ชอบพูดจนติดปาก “พระขึ้นธรรมาสน์ปีพาทย์นอน” คือพระขึ้นธรรมาสน์เมื่อไหร่ก็เอนละ เอียงละประมาณนี้ ถ้ามว่าเขาบ่นใหม่ เขาก็จะบ่น แต่ก็บ่นด้วยความเมตตา นอนก็ให้มันหลับ ๆ แอบ ๆ หน่อยอะไรอย่างนี้ แต่จริง ๆ แล้วมันก็ไม่สมควร ถ้าบางงานหนัก ๆ เข้า ก็จะมีคำอีกคำหนึ่งที่ผมชอบมากๆ นั่นก็คือ “เขาหามาเป็นเกียรตินะ ไม่ใช่เป็นเสนียด”

อดิศักดิ์ คงประเสริฐ : คือว่า ให้ทำกันให้ดี เป็นเกียรติ ไม่ใช่เสนียด ท่านชอบพูด

ผู้วิจัย : ก็จะพูดคำพูดกระทบ ๆ อะไรอย่างนี้

อดิศักดิ์ คงประเสริฐ : ใช่ แต่จริง ๆ แล้วก็ใจดี ไม่มีอะไรหรอก

ผู้วิจัย : แล้วเราคิดว่า อาจารย์ท่านปฏิบัติตัวท่านเองที่เป็นแบบอย่างของเราอย่างไรบ้าง

อดิศักดิ์ คงประเสริฐ : ที่ท่านปฏิบัติเป็นแบบอย่าง จริง ๆ แล้วท่านเป็นคนที่มีความพรหมวิหาร 4 มีความเมตตากรุณา ตีกับลูกศิษย์ลูกหา แล้วก็ก็เป็นแบบอย่างที่ดีในแง่ของการวางตัว ท่านไม่กินเหล้า ไม่ดู

บุหรี เป็นคนที่มีคุณธรรมเยอะพอสมควร ผมจึงนับถือมาก เหมือนญาติคนหนึ่งเลย เพราะว่าผมสนิทกับท่านมาตั้งแต่เด็ก ๆ ให้ความนับถือท่านมาตั้งแต่เด็ก ๆ

ผู้วิจัย : แล้วที่คิดว่า ครูที่สอนดนตรีในปัจจุบันนี้ขาดสิ่งนี้ไปไหม คุณธรรมจริยธรรม

อดิศักดิ์ คงประเสริฐ : ขาดครับ ขาดมาก ๆ คือผมมองด้วยอาชีพของครู ไม่ว่าจะเป็นครูดนตรีไทยหรือครูสอนหนังสือ หรือครูสอนอะไรก็แล้วแต่ คำว่าครู ก็คือหนึ่งในบุพการี ผมว่านอกจากจะสอนวิชาความรู้แล้ว ควรจะสอนจริยธรรมให้เด็กด้วย เด็กคนนี้เก่ง เด็กคนนี้ไม่เก่งเด็กคนนี้ด้อย เด็กคนนั้นดี ทำอย่างไรให้เขาเป็นคนดีมากกว่า ผมมองว่า ไม่ใช่ว่าเก่งแล้วเอาวิชาไปทำร้ายคนอื่น เก่งแล้วไม่กลัวใคร แล้วก็มองว่า ไ้คนนี้ด้อยกว่าเรา ผมว่าเขาไม่สอนเรื่องจริยธรรมและสัมมาคารวะ คนเก่งแต่อายุน้อย มักจะชมคนที่เขาเป็นมาก่อนอายุมากกว่า ผมมองว่าตรงนี้มันไม่ใช่ ครูบาอาจารย์สมัยก่อนเขาไม่สอนกันแบบนี้ อย่างผมไปเจอคนคนหนึ่งซึ่งเขาพอทำได้ ไม่ได้เก่งอะไรเลยแต่อายุมาก ผมยกมือไหว้แล้วเพราะเขาเป็นรุ่นพี่ ถึงเขาจะเป็นใครเราก็รู้จัก บางที่ผมไปทำงานในวงใครก็ไม่รู้ อย่างเพื่อนผมหาผมไป ผมไม่รู้จักใครเลยในวง ผมยกมือไหว้ได้หมด แต่เด็กสมัยนี้ไม่น้อย ผมมองว่าตรงนี้เขาน่าจะปลูกฝังเด็ก มันเป็นเรื่องดีกับตัวเอง เด็กคนนี้ถึงจะไม่เก่งแต่มารยาทดี คนก็ยังชื่นชม ว่าเด็กคนนี้เรียบร้อยนะ เด็กคนนี้ถึงจะเก่งแต่มารยาทไม่ดี มันก็เสียถึงครูบาอาจารย์เหมือนกัน ว่าเป็นลูกศิษย์ใครแล้วยิ่งครูบาอาจารย์ที่ไม่ดีด้วยแล้วยิ่งไปกันใหญ่ นั่นคือการทำร้ายเด็ก ผมไม่ได้มองเรื่องใครเก่งไม่เก่ง ผมว่าคนมันเก่งเหมือนกัน แต่เก่งคนละอย่างกันเท่านั้นเอง

ผู้วิจัย : ความเป็นจารีตที่เราสะสมมาตั้งนานแล้วมันก็ยังคงใช้ได้อยู่นะ

อดิศักดิ์ คงประเสริฐ : ใช่แล้วครับ รุ่นปู่ย่าตายายเขาสอนกันมาแบบนี้ แต่ทำไมรุ่นนี้ไม่มี แผลก คนระนาดนี้ คือพระเอกตลอด มันไม่ใช่ ความจริงแล้วมันคือทีมเดียวกัน มันต้องทำให้ดีเท่ากันแล้วก็เรื่องมารยาท ผมว่าเวลาวงนี้ไปไหน แคไปบรรเลง เสียงปรบมือก็บอกแล้วว่าเขาได้รับความชื่นชม ไม่ได้หมายถึงเก่ง อาจจะเป็น เออ เด็กคนนี้นั้นดีก็ได้ บางทีเก่ง ก็ดีดี แต่ไม่ชอบ มันก็มี ก็เป็นอย่างนี้ ผมเลยคิดว่าน่าจะสอนเรื่องจริยธรรมเยอะ ๆ

ผู้วิจัย : แล้วคุณตาผู้ใหญ่ถาวรสอนพวกนี้ด้วยใช่ไหม ดีไหม

อดิศักดิ์ คงประเสริฐ : ท่านสอนอยู่แล้วครับโดยการปฏิบัติตัวของท่าน ท่านอายุขนาดนี้ถ้าท่านเจอใครที่แก่กว่าท่านก็ยกมือไหว้ตลอด ไม่ว่าคนคนนั้นจะเก่งกว่าท่านหรือเปล่า อย่างเช่น เวลาท่านไปไหนมาไหนเจอคนที่แก่กว่าแม้ว่าจะไม่เกี่ยวกับเรื่องดนตรีท่านก็ยกมือไหว้ ท่านก็ทำตัวให้เราเห็น ว่าแบบนี้ถูกต้อง เราก็มองว่าควรจะทำอย่างนี้ เราก็ทำกันมา

เทปสัมภาษณ์

นางกัลยา เกลื่อนสุข ผู้ให้สัมภาษณ์ นายนิพนธ์ กล้ากล่อมจิตร ผู้สัมภาษณ์ (ผู้วิจัย)

วันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2557 เวลา 20.30 น.

ผู้วิจัย : อาจารย์ได้มาอยู่คลุกคลีกับผู้ใหญ่กี่ปีแล้วครับ

กัลยา เกลื่อนสุข : หลายปี หลายสิบปี ตั้งแต่รุ่น ๆ อายุสาว ๆ คลุกคลีตั้งแต่พ่อ จนมาถึงเขา

ผู้วิจัย : แสดงว่าไม่มีโอกาสไปต่อเพลงที่บ้านใช่ไหมครับ

กัลยา เกลื่อนสุข : ต่อกันเรื่อย ๆ เพราะว่าผู้ใหญ่ถาวรเขาเป็นคนขยัน ขยันต่อเพลง แกะเพลง ฟังวิทยุ ฟังอะไรของเขาไปเรื่อย ๆ ได้มาเขาก็ต่อ

ผู้วิจัย : แล้วอาจารย์ผู้ใหญ่ถาวร เป็นอย่างไรบ้างครับ

กัลยา เกลื่อนสุข : เขาเป็นคนดีมากเลย ให้ความช่วยเหลือ ไม่ง่ายจะเป็นเรื่องอะไร ให้ความช่วยเหลือดีมาก เป็นคนใจดี

ผู้วิจัย : แล้วอาจารย์สอนลูกวงอย่างไรบ้างครับ

กัลยา เกลื่อนสุข : ก็ไม่ได้สอนเลย ก็แค่แนะแนวไป แนะนำแนวทางกันไป

ผู้วิจัย : ท่านพูดถึงทางเพลงบ้างไหมครับ ว่าแต่ละเพลงมีวิธีการเล่นอย่างไร

กัลยา เกลื่อนสุข : แนะนำแนวทางเพลงบ้างเป็นบางเพลง

ผู้วิจัย : แล้วครอบครัวของอาจารย์เป็นอย่างไรบ้างครับ สนับสนุนเรื่องดนตรีไทยอย่างไรบ้าง

กัลยา เกลื่อนสุข : ครอบครัวของอาจารย์ชอบและสามารถเล่นดนตรีไทยได้

ผู้วิจัย : ผู้ใหญ่ถาวร มีวิธีการสอนอย่างไรบ้างครับ

กัลยา เกลื่อนสุข : ใช้วิธีต่อเพลงกันตัวต่อตัว ตามทางที่กำหนด อาจจะเป็นทางที่ได้ยินจากการฟังวิทยุแล้วนำมาต่อให้

ผู้วิจัย : แล้วอาจารย์เคยใช้อุปกรณ์เสริมอื่น ๆ ในการสอนบ้างไหมครับ

กัลยา เกลื่อนสุข : ท่านก็ไม่ได้ใช้อะไร ใช้วิธีสอนผ่านเครื่องดนตรีปกติ

ผู้วิจัย : ท่านเคยใช้วิธีเปิดเทป หรืออื่น ๆ ให้ฟังบ้างไหมครับ

กัลยา เกลื่อนสุข : ก็มีบ้าง ท่านเปิดฟังของท่าน แล้วก็บอกเราอีกที ท่านจะไม่ฟังเพลงอื่นเลย ฟังดนตรีไทยตลอด นอนฟังทั้งวัน เปิดทั้งวัน

ผู้วิจัย : เมื่ออาจารย์ท่านมาสอนได้บอกเรื่องการแต่งกายไหมครับ

กัลยา เกลื่อนสุข : ก็แต่งตัวธรรมดาเนี่ยแหละ

ผู้วิจัย : ท่านตำหนิเด็ก ๆ บ้างไหมครับ

กัลยา เกลื่อนสุข : ไม่มี เพราะ ท่านแต่งกายเรียบร้อยอยู่แล้ว

ผู้วิจัย : แล้วในวงดนตรี มีการตีมสุรากันไหมครับ

กัลยา เกลื่อนสุข : ไม่มีเลย ท่านไม่อนุญาตให้ตี๋ม แต่ถ้าเลิกเล่นแล้วก็สามารถตี๋มที่อื่นได้

ผู้วิจัย : ท่านบอกเลยใช่ไหมครับ

กัลยา เกลื่อนสุข : ใช่ บอกแล้ว ส่วนบุหรืที่ท่านก็ไม่ให้สูบ

ผู้วิจัย : แล้วท่านใช้สถานที่ไหนในการต่อเพลงครับ

กัลยา เกลื่อนสุข : ที่บ้าน

ผู้วิจัย : ถ้ายังตี๋ไม่คล่องละครับ ท่านจะมีวิธีสอนอย่างไร

กัลยา เกลื่อนสุข : ท่านจะตี๋ด้วย

ผู้วิจัย : ถ้าต่อเพลงเสร็จแล้ว ท่านจะให้ไปออกงานเลยไหมครับ

กัลยา เกลื่อนสุข : ก็สามารถออกงานได้เลย เพราะมีงานค่อนข้างมาก

ผู้วิจัย : ถ้าเกิดตี๋ผิด ท่านจะตำหนิไหมครับ

กัลยา เกลื่อนสุข : ท่านไม่ตำหนิ ท่านแค่แนะนำวิธีการให้ เป็นคนใจดี

ผู้วิจัย : ประทับใจอะไร ในตัวผู้ใหญ่ถาวรบ้างครับ

กัลยา เกลื่อนสุข : ทุกอย่างเลย เพราะอยู่ด้วยกันมานาน

ผู้วิจัย : ประมาณกี่ปีแล้วครับ

กัลยา เกลื่อนสุข : 20 ปีกว่า อยู่กันมานาน ตั้งแต่สมัยพ่ออุ้ง ท่านเป็นคนใจดี

ผู้วิจัย : วงดนตรีสมัยก่อน ของรุ่นคุณตาอุ้งเป็นอย่างไรบ้าง

กัลยา เกลื่อนสุข : ก็เหมือนกันคะ

ผู้วิจัย : มีลูกศิษย์มาต่อเพลงกับคุณตาอุ้งหรือไม่ อย่างไร

กัลยา เกลื่อนสุข : คุณครูอุ้งท่านไม่ค่อยต่อเพลง แต่ท่านจะหาคนมาบรรเลงในวงเพื่อออกงาน แยกออกเป็น 3-4 วง บางทีที่มานอนที่บ้านเป็นสิบคน

ผู้วิจัย : แล้วสมัยตอนคุณตาถาวรยังหนุ่ม มีแบบนี้บ้างหรือไม่

กัลยา เกลื่อนสุข : ก็มี มีคนมาต่อเพลงกันหลายรุ่น

ผู้วิจัย : แล้วคุณตาถาวร ใช้วิธีการต่อเพลงอย่างไร

กัลยา เกลื่อนสุข : คุณตาใช้วิธีการต่อแบบตัวต่อตัว ไปคนละท่อนเรื่อย ๆ จนสามารถบรรเลงได้

ผู้วิจัย : แล้วมีคนที่ไม่มีความรู้มาเรียนกับคุณตาถาวรหรือไม่ อย่างไร

กัลยา เกลื่อนสุข : ก็มีเหมือนกัน โดยมีมาเป็นรุ่น ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นลูกหลาน ลูกชาวบ้าน ที่อยู่ใกล้บริเวณบ้านคุณตา บางคนก็มาเรียนได้สักพัก แล้วก็ไม่มีมาอีกเลย บางคน ก็มาเรียนจนนำไปประกอบอาชีพ

ผู้วิจัย : คนที่เป็นแล้ว คุณตาจะทำอย่างไรต่อกับคนเหล่านั้น

กัลยา เกลื่อนสุข : คุณตาก็จะให้ไปเล่นงานแสดงต่าง ๆ ที่คุณตาจับไว้ แล้วจ่ายค่าตัว ให้กับคนเหล่านั้น เพราะเป็นอาชีพของเขา

ผู้วิจัย : แล้วคนที่เป็นอย่างนี้แล้วส่วนใหญ่จะมาต่อเพลงอย่างไร

กัลยา เกลื่อนสุข : ก็มาต่อพวกเพลงเรื่อง เพลงเถา เพลงมอญ เป็นการต่อยอด หากเก่งมากแล้วก็จะต่อเพลงหน้าพาทย์ เพื่อใช้ในพิธีไหว้ครู

ผู้วิจัย : ปกติอาจารย์กัลยาถนัดเครื่องดนตรีชนิดใดมาก และได้ศึกษากับใคร

กัลยา เกลื่อนสุข : ตีฆ้อง เรียนฆ้องวงใหญ่ ฆ้องไทย มาก่อน แล้วก็มาตีฆ้องมอญในวงคุณตา โดยคุณตาเป็นคนสอน

ผู้วิจัย : ในขณะที่คุณตาถาวรสอน ได้สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม อย่างไรไว้บ้าง

กัลยา เกลื่อนสุข : ผู้ใหญ่ก็จะพูดเรื่องการตรงต่อเวลาเป็นอย่างมาก และการปฏิบัติตัวในการบรรเลง เช่น ไม่ให้นอนในวง คนอื่นเห็นจะไม่ดี ให้ไปนอนที่อื่น มีการแต่งตัวให้เรียบร้อย ให้เหมาะกับงาน ผู้ใหญ่ถาวรจะแต่งตัวสุภาพเป็นที่เรียบร้อยให้เป็นตัวอย่าง ผู้ใหญ่ชอบใส่เสื้อสีขาว ไม่ ชอบใส่เสื้อสีดำ

ผู้วิจัย : แล้วผู้ใหญ่มีชุดอะไรเป็นพิเศษหรือไม่

กัลยา เกลื่อนสุข : บางทีไปงานบวช ผู้ใหญ่ก็จะใส่เสื้อลายดอก ถ้าเป็นงานใหญ่ ๆ ก็จะเข้มงวด ในการแต่งตัวให้ใส่ชุดซาฟารีให้เรียบร้อย เป็นต้น

ผู้วิจัย : โกลที่สุดที่อาจารย์เคยไปแสดงดนตรี ที่ไหนครับ

กัลยา เกลื่อนสุข : เมื่อก่อนนี้ไปไกลมาก แต่ก็ไม่เกินสัปดาห์

ผู้วิจัย : แล้วเวลาเดินทางไปอย่างไร

กัลยา เกลื่อนสุข : ผู้ใหญ่ถาวรจะเอารถไป แล้วลูกวงก็ไปรถคันเดียวกัน หรือบางที เจ้าภาพ ก็มารับ แต่ผู้ใหญ่ถาวร มักจะเอารถไปเอง เพราะเมื่อเสร็จงาน จะได้รับกลับ

ผู้วิจัย : ผู้ใหญ่ถาวร ให้ค่าตอบแทนอย่างไร

กัลยา เกลื่อนสุข : ก็ให้มากกว่าเจ้าอื่น ๆ ค่ะ คุ้มนะ ได้วันละแปดร้อย เวลาละสี่ร้อยบาท ถ้าลูกวงเอารถมาเอง ก็จะเพิ่มให้ ถือว่าซื้อใจลูกน้อง

ผู้วิจัย : ผู้ใหญ่ถาวร เป็นคนอย่างไร

กัลยา เกลื่อนสุข : ผู้ใหญ่ถาวร เป็นคนใจดี เอาใจใส่ลูกน้อง อยากให้ลูกน้องมีงานทำ ใครมายืมเงินก็ให้หมด ทั้งครอบครัวของผู้ใหญ่ เป็นคนใจดี ชอบทำบุญที่วัด ไปเจอสุนัขที่ที่ไหน ตกน้ำตกท่ามา ก็เก็บมาเลี้ยง ไปกรุงเทพเห็นหมาข้างทาง สงสารก็เอากลับมา ใคร ๆ ก็อยากมาอยู่ที่นี่ กับ ผู้ใหญ่ถาวร ท่านให้ทั้งความรู้ และความเมตตา ทั้งต่อคนและสัตว์อย่างทั่วถึง

เทพสัมภาษณ์

นายสมคิด เกลื่อนสุข ผู้ให้สัมภาษณ์ นายนิพนธ์ กล้ากล่อมจิตร ผู้สัมภาษณ์ (ผู้วิจัย)

วันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2557 เวลา 20.30 น.

ผู้วิจัย : ตาอยู่กับครุมานานหรือยังครับ

สมคิด เกลื่อนสุข : ก็ตั้งแต่เด็ก ๆ เลย ตั้งแต่ไว้ผมจุกเลย อายุก่อน 17 ตั้งแต่อยู่ ป.4

ผู้วิจัย : แล้วตอนนี้อายุเท่าไรแล้วครับ

สมคิด เกลื่อนสุข : ตอนนี้ 61

ผู้วิจัย : อย่างน้อยก็อยู่กับคุณตา 30 กว่าปีแล้ว

สมคิด เกลื่อนสุข : 30 กว่าปีแล้วครับ เรามาเรียนกับครูตั้งแต่สมัยเด็ก ๆ

ผู้วิจัย : ตอนนี้ตาได้อยู่กับครุมีการต่อเพลงอย่างไรบ้างครับ

สมคิด เกลื่อนสุข : ต่อเยอะ บ้างที่ก็ต่อเป็นเพลงไทยเดิมบ้างหลายเพลง เหมือนกันต่อเพลงมอญ

ผู้วิจัย : ครูต่อเพลงใช้วิธีอย่างไรบ้างครับ

สมคิด เกลื่อนสุข : ต่อทีละคน ตัวต่อตัว

ผู้วิจัย : ครูตีให้ดูแล้วเราก็ตีตามหรือครับ

สมคิด เกลื่อนสุข : ใช่ ครับ ครูจะตีให้ดูเป็นตัวอย่าง

ผู้วิจัย : ครูใช้เอกสารสื่อการสอนอะไรอย่างนี้ช่วยในการสอนบ้างหรือไม่ครับ

สมคิด เกลื่อนสุข : ไม่มี ๆ สอนด้วยคำพูด แล้วมือก็ตีไป แล้วเราก็ตีตามเค้าไป

ผู้วิจัย : แล้วมีหรือไม่ครับที่ครูใช้การเปิดเทป เปิดให้ฟังบ้างหรือไม่ครับ

สมคิด เกลื่อนสุข : ไม่มีเลย

ผู้วิจัย : แล้วพอมายุคหลัง ๆ มีบ้างหรือไม่ครับ

สมคิด เกลื่อนสุข : มี ๆ เริ่มมีเปิดให้ฟัง แก่เปิดฟังเองบ้าง

ผู้วิจัย : ครูเคยบ่นหรือว่าอะไรให้กับลูกศิษย์บ้างหรือไม่

สมคิด เกลื่อนสุข : ไม่เคยเลย

ผู้วิจัย : ตาว่าครุท่านเป็นคนอย่างไรครับ

สมคิด เกลื่อนสุข : ในที่ขณะคติ เหนอ

ผู้วิจัย : ครับ ในความรู้สึก คิดว่าครุเป็นคนอย่างไรบ้าง เป็นคนอย่างไร

สมคิด เกลื่อนสุข : คนที่เรียนที่บ้านมีหลายอย่างบ้างที่ก็ใจร้อน ก็มี แล้วแต่อารมณ์ เด็ก ๆ แต่ครูจะใช้

แบบ อารมณ์ธรรมดา กับลูกกับเต้า

ผู้วิจัย : แล้วคุณตาผู้ใหญ่ว่าเป็นคนอย่างไรอีกครับ

สมคิด เกลื้อนสุข : ครูเป็นคนใจบุญ พอสร้างฐานะแต่ละคนได้ บ้างที่ครูบอกอะไร ครูจะบอกให้รู้ว่าใช้ได้ หรือไม่ได้ อะไรอย่างนี้ ถ้าไม่ได้ครูก็บอกให้ใหม่ ดีให้ดู แล้วก็ติดตามครูไป

ผู้วิจัย : แล้วมีสอนเรื่องการปฏิบัติอย่างนี้บ้างหรือไม่ครับ

สมคิด เกลื้อนสุข : ใช่ ๆ ต้องมีความเรียบร้อย เป็นนักดนตรีต้องมีความเรียบร้อย

ผู้วิจัย : ดื่มสุรบ้างหรือไม่ครับ

สมคิด เกลื้อนสุข : ตากก็มีเหมือนกัน สมัยก่อนก็กิน เดียวนี้ก็กินบ้างเหมือนกัน แต่ก็ไม่ได้ร้ายแรงอะไร จนถึงกระทั่งตีเพลงไม่ได้

ผู้วิจัย : แล้วที่อยู่ในวงนี้มีดื่มกันบ้างหรือเปล่าครับ

สมคิด เกลื้อนสุข : ไม่ดื่ม แต่ถ้าคุณตาไปวงอื่นก็มีกินบ้าง

ผู้วิจัย : แล้วผู้ใหญ่ถวาระครับ

สมคิด เกลื้อนสุข : ไม่ดื่ม ตั้งแต่เราเป็นเด็กเลยเขาไม่กิน การพนันไม่เล่น เหล้าไม่ดื่ม

ผู้วิจัย : ครูเคยสอนอะไรให้ลูกวงบ้างครับ

สมคิด เกลื้อนสุข : สอน ๆ ว่าอย่าเป็นคนเห็นแก่ตัว อย่าเป็นคนโลกมาก

ผู้วิจัย : พูดอย่างนี้เรื่อยเลยหรือครับ

สมคิด เกลื้อนสุข : ใช่ ๆ พูดแบบรวม ๆ คือ อย่าเป็นคนเห็นแก่ตัว

ผู้วิจัย : ลูกวงที่นี้ส่วนใหญ่ เป็นดนตรีมาอยู่แล้วใช่หรือไม่ครับ

สมคิด เกลื้อนสุข : ก็เป็นคนตรีมาอยู่แล้วบ้าง ตระกูลของตาจะมีแต่เป็นเรื่องละคร คุณย่าก็เล่นละครที่สาวเล่นลิเก แม่เป็นคนเครื่องหนัง ตีตะโพน ตีฉิ่ง ก็ตีตั้งแต่ค่าตัว 5 บาท

ผู้วิจัย : แล้วมีคนที่ไม่เป็นคนตรีเลยมาอยู่ในวงบ้างหรือไม่ครับ

สมคิด เกลื้อนสุข : ก็อยากจะมีแต่เค้าคงไม่มีโอกาส เค้าไม่ได้มาอยู่หมกหมุ่นอะไรอย่างนี้ คือฟัง ๆ แล้วเค้าก็ไป

ผู้วิจัย : แล้วครูดูเรื่องการแต่งกายบ้างหรือไม่ครับ

สมคิด เกลื้อนสุข : มี ๆ ของเขาต้องใส่สีขาวตลอด

ผู้วิจัย : ก็จะบอกลูกวงตลอดเลยว่างานต้องใส่สีขาว

สมคิด เกลื้อนสุข : วงอื่นเค้าจะใส่อะไรช่างเค้า แต่วงเราต้องใส่สีขาว

ผู้วิจัย : แล้วมีงานนอกหรือเปล่าครับ เช่นงานมงคล แล้วใส่ชุดยังไง

สมคิด เกลื้อนสุข : ชุดชาวบ้านทั่วไป ใส่ได้ นอกจากงานศพ งานสังคายนา เค้าจะใส่สีขาว งานมงคลยังไงก็ได้

ผู้วิจัย : คุณตา ว่าลูกวงนี้ให้ความเคารพผู้ใหญ่ถวาระมากแค่ไหน

สมคิด เกลื้อนสุข : ก็เหมือนเรียกคุณตา คุณพ่อ ก็เรียกได้ คุณตา คุณพ่อ ครู ท่านครู แต่ส่วนมากจะเรียกคุณตา

ผู้วิจัย : คุณตามีความรู้สึกอย่างไรกับผู้ใหญ่ถาวร

สมคิด เกลื้อนสุข : แกเป็นคนใจบุญ สมัยนี้แกก็คิดเพลงของตัวเองบ้าง มาตีเล่นให้เด็ก ๆ มันฟังบ้าง แล้วก็ชอบเลี้ยงสัตว์

ผู้วิจัย : แกเป็นคนดีไหม

สมคิด เกลื้อนสุข : ดี

ผู้วิจัย : ต้องดีใช่ไหมครับ

สมคิด เกลื้อนสุข : ก็เขาเป็นผู้ใหญ่ ก็ต้องมีลักษณะของคนที่ดี ไม่งั้นจะเป็นผู้ใหญ่ไม่ได้

ผู้วิจัย : แล้วเวลาส่วนใหญ่ต่อพวกเพลงมอญหรือครับ

สมคิด เกลื้อนสุข : ใช่ ๆ เพลงมอญ เพราะว่าสมัยก่อนแกได้เพลงมอญเยอะ แกเป็นคนระนาดตีทุ้ม สมัยลูกก็ไปตีเครื่องหนังให้ผู้ใหญ่ถาวรไปกันสองคน ตีฉิ่งก่อน ตีฉาบก่อน พวกอา ๆ เค้าก็จะตีข้างหลัง มาก่อน แล้วอากก็สอนไปทำลิเกกัน สอนตีตะโพน ทำลิเก ตีง่างง ตีให้ได้ตามขั้นตอน

ผู้วิจัย : แล้วเขาจะเริ่มตั้งแต่เพลงสาธการก่อนไหมครับ

สมคิด เกลื้อนสุข : ใช่ อะไรก็แล้วแต่ โหมโรงลิเก ก็ต้องใช้สาธการก่อน ที่ไหนก็ต้องสาธการก่อน จะตีอย่างอื่นไม่ได้

ผู้วิจัย : แล้วพวกเพลงเรื่องละครับ

สมคิด เกลื้อนสุข : เพลงเรื่องผู้ใหญสมัยก่อนก็ดี เพลงพวกตะนาว จะต้องไล่หน้าทับด้วย จะต้องได้หน้าทับด้วย

ผู้วิจัย : เอกสารการสอนไม่มีใช่ไหมครับ

สมคิด เกลื้อนสุข : ไม่มี ครับ

ผู้วิจัย : แต่ครูก็ใช้แบบบ้าง

สมคิด เกลื้อนสุข : ใช้บ้างเปิดฟังเอาเองบ้าง ใช้สมองจำ โน้ตนี้ไม่เขียนเลย

ผู้วิจัย : เด็กนักเรียนที่มาหาผู้ใหญถาวร ก็เคยเห็นเค้าถามใหม่ว่าเป็นดนตรีมาหรือยัง

สมคิด เกลื้อนสุข : ถามพื้นฐานว่าเป็นมาบ้างหรือเปล่า

ผู้วิจัย : ทำไมต้องถามครับ

สมคิด เกลื้อนสุข : ต้องถามเพราะเป็นมาบ้างหรือเปล่านั้นจะฝึกลำบาก การฝึกพื้นฐานมันลำบาก ถ้ามีพื้นฐานมันฝึกง่าย จังหวะจะรู้ ไอ้ที่ไม่มีพื้นฐานเลย เราสอนยังไงมันก็อยู่อย่างนั้นแหละ

ผู้วิจัย : อ้อ ก็เข้าใจ ถ้าเด็กมันเป็นมาบ้างก็จะสะดวก แล้วเวลาอาจารย์เค้าต่อเพลง มีการประเมินคนอย่างไรบ้าง

สมคิด เกลื้อนสุข : ก็ต้องมาทวนว่าต่อเพลงอะไรไปแล้วจำได้ไหม พู้งนี้เหมือนเดิมไหม จะเอาให้จำให้ได้ก่อน ถึงจะมาต่อได้

ผู้วิจัย : แล้วเอาไปออกงานไหมครับ

สมคิด เกลื่อนสุข : ออก ๆ

ผู้วิจัย : มีแบบต่อวันนี้แล้วไปออกงานพรุ่งนี้ไหมครับ

สมคิด เกลื่อนสุข : คิดว่าที่เราติดกันอยู่ทุกวันนี้ เด็ก ๆ หัวดี ๆ จะมีวงคุมได้ เพราะว่าครูเค้ากำกับอยู่ อันนี้ผิด ต้องดูเลย อันไหนผิดไม่ผิด

ผู้วิจัย : ในสมัยก่อนคุณตาผู้ใหญ่ถาวร เค้าใช้สถานที่ต่อเพลงที่ไหนล่ะครับ

สมคิด เกลื่อนสุข : ก็ส่วนมากจะเป็นที่บ้านมากกว่า แล้วก็ติดกันในวงบ้าง ๆ

ผู้วิจัย : ที่งานหรือครับ

สมคิด เกลื่อนสุข : ใช่ งานบ้าง ที่บ้านบ้าง

ผู้วิจัย : บ้านคุณตาผู้ใหญ่ถาวรเป็นยังงัยบ้างครับ ที่ไปต่อเพลง

สมคิด เกลื่อนสุข : ก็เป็นตึก

ผู้วิจัย : ตึกไหมครับ

สมคิด เกลื่อนสุข : ก็ดี เจียบ ไม่มีใครรบกวน

ผู้วิจัย : เค้าแบ่งโซน แบ่งกลุ่ม ส่วนที่จะต้องเรียนดนตรีไหมครับ

สมคิด เกลื่อนสุข : ไม่มี สอนอยู่ในบ้านเลย ใครอยากได้ก็ไปถามเค้า ใครอยากเป็นก็ไปถามเลย จะให้ครูเค้าไปเดินบอกก็ใช่ควร สมัยก่อนเค้าถือ ถ้าอยากได้เพลงก็ต้องขยันไปต่อ ถ้าไม่ขยันก็ไม่ต้อง แล้วก็ไม่ได้ติดกันเขาไม่ได้ สมัยก่อนเค้าไม่ได้ทำอะไร เค้าต่อเพลงอย่างเดียว ต่อเพลงตีสี่ตีห้า เอาแล้ว แล้วก็พี่สาวของตาก็เป็นมือระนาด คนซ้องก็มีพี่สาว แล้วก็พี่สาวร้องส่ง เป็นลิเกกันเกือบทุกคน มีพี่สาวคนโตที่เสียไปแล้ว ตีระนาดไหว ลิเกเล่น สามารถกลับตาตีระนาดได้เลย สมัยก่อนตีผืนไม้ไผ่

ผู้วิจัย : แล้วผู้ใหญ่ถาวร เคยบ่นเด็ก ว่าอย่าอวดดี มีไหมครับ

สมคิด เกลื่อนสุข : ไม่มี ไม่มี

ผู้วิจัย : แต่แบบอย่าไปโชว์

สมคิด เกลื่อนสุข : อย่างนี้ มี ว่ามึงเก่งแล้ว อย่าไปอวดเขาเลย อยู่เฉยๆ แค่นี้ก็พอแล้ว เดียวก็รู้เอง

ผู้วิจัย : ตลอดเวลาที่ผ่านมา สามสิบกว่าปี มีลูกวงหรือเด็กๆ มีอยู่กับผู้ใหญ่ถาวร เยอะไหมครับ

สมคิด เกลื่อนสุข : สมัยนี้ไม่มี

ผู้วิจัย : ถ้าสามสิบลงมา มีไหมครับ

สมคิด เกลื่อนสุข : มี ๆ บางคนก็เป่าแก๊บบ้าง ปี่พาทย์มีสมัยบ้านเก่า สมัยอยู่นองมน สมัยพ่อเค้าอยู่ ปู่ย่าตายาย ก็ซ้อมเพลงกันอยู่เรื่อย

ผู้วิจัย : บางทีก็มีทยอยมาบ้างใช้ไหมครับ แล้วก็กลับ

สมคิด เกลื่อนสุข : เพราะบ้านเค้าไม่ค่อยอยู่นั่น เค้าต้องทำงาน

ประวัติผู้ถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

**ประวัติผู้ถ่ายทอดในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา
ประวัติอาจารย์ประดิษฐ์ อินทนิล**

นายประดิษฐ์ อินทนิล เกิดวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2493

บิดาชื่อ นายเปื้อง อินทนิล มารดาชื่อ นางทิ่ง อินทนิล

มีพี่น้อง 6 คน นายประดิษฐ์ อินทนิล เป็นบุตรคนที่ 5

สมรสกับรองศาสตราจารย์ไพพรรณ อินทนิล

(อดีตผู้รักษาการสถาบันวิจัยวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยบูรพา)

มีบุตร 2 คน คือ นางสาวปรียาพรพรช อินทนิล และ นายประดิพัทธ์ อินทนิล

ที่อยู่ 21 ซอย 1 ถนนลงหาดบางแสน ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี 20130

1. ด้านการศึกษา

จบการศึกษาศึกษาในระบบ (วิชาสามัญ) ชั้นประถมศึกษา 1-7 โรงเรียนวัดหลวงพรหมาวาส จังหวัดชลบุรี

ระดับชั้นมัธยมศึกษา 1-3 โรงเรียนพนัสพิทยาคาร จังหวัดชลบุรี

ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ป.กศ.ต้น) วิทยาลัยครู จังหวัดฉะเชิงเทรา

ปริญญาตรี สาขาภูมิศาสตร์ (กศ.บ.) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ปริญญาโท สาขาการอุดมศึกษา (กศ.ม.) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

2. ด้านการศึกษาดนตรีไทย

ได้ศึกษาดนตรีไทยนอกระบบ (ด้านดนตรีไทย) กับ คุณพ่อเปื้อง อินทนิล เป็นคนแรก และมีโอกาสเป็นศิษย์ของคุณหญิงชิ้น ศิลปบรรเลง ครูประสิทธิ์ ศิลปบรรเลง และครูขวัญชัย (เถ) ศิลปะบรรเลง เมื่อเป็นนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และได้ศึกษาความรู้เพิ่มจากอาจารย์ชฎิล นักดนตรี เมื่อเข้ามารับราชการในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ”

3. ด้านการทำงาน

พ.ศ. 2517-2518 สังกัด โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ”

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ตำแหน่ง อาจารย์

พ.ศ. 2518

ดำรงตำแหน่ง รักษาการหัวหน้าภาควิชาดุริยางคศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม

พ.ศ. 2520-2531 สังกัด โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ”

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ตำแหน่ง อาจารย์

พ.ศ. 2532-2534 ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียน โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ”

มหาวิทยาลัยบูรพา

พ.ศ. 2540-2553 หัวหน้าหมวดศิลปศึกษาโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา

พ.ศ. 2532-2553 กรรมการโครงการสถาบันศิลปะและวัฒนธรรม

พ.ศ. 2532-2553 สังกัด โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ตำแหน่ง อาจารย์

4. ด้านผลงาน

- เป็นนักดนตรีไทยมีฝีมือการบรรเลงระนาดเอกได้เป็นอย่างดี และมีความชำนาญ เครื่องดนตรีประเภท ขิม
- ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ชั้น ท.ช. เหรียญจักรพรรดิมาลา
- ได้รับโล่เกียรตินิยม ศิลปินดีเด่น สาขาดนตรีไทย ประจำปี 2544 จากศูนย์ศิลปวัฒนธรรม จังหวัดชลบุรี
- ได้รับรางวัลรัตนบูรพา สาขาการทำงานบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ประจำปี 2545 จากมหาวิทยาลัยบูรพา
- ได้รับรางวัลครูผู้สอนดีเด่น ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ประจำปี 2552 จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 1
- ได้รับจัดทำหนังสือวิชาการเพื่อเผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับดนตรีไทย เช่น โน้ตขิม โน้ตระนาดเอก โน้ตซอด้วง และหนังสือชื่อดนตรีไทยและนาฏศิลป์
- เป็นผู้ริเริ่มจัดโครงการมหกรรมดนตรีไทยประถมศึกษา จังหวัดชลบุรี
- ผู้ริเริ่ม 1 ใน 4 ผู้จัดการประกวดดนตรีไทย ระดับนักเรียนภาคตะวันออกเฉียง
- เป็นวิทยากรอบรมดนตรีไทยให้อาจารย์ผู้สอนดนตรีไทยจัดโดยสถาบันวิจัยวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยบูรพา หน่วยงานพิเศษ กรมสามัญศึกษา ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดชลบุรี และสำนักงานคณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติ
- จัดทำรายการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับดนตรีไทยทางสถานีวิทยุ สทท. 5 พัทยา
- รองประธานชมรมอนุรักษ์เพลงไทย ดนตรีไทย และนาฏศิลป์ไทย
- ประธานชมรมครูสอนดนตรีไทยประถมศึกษา จังหวัดชลบุรี
- ผู้ประพันธ์เพลงโหมโรงพิบูลบำเพ็ญ ให้แก่โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา
- เป็นกรรมการตัดสินการประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนภาคตะวันออกเฉียง ชิงถ้วยพระราชทาน
- ผู้ฝึกสอนนักเรียนโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” ประเภทวงเครื่องสายผสม รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 การประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนภาคตะวันออกเฉียง ชิงถ้วยพระราชทาน ครั้งที่ 16 วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2539
- ผู้ฝึกสอนนักเรียนโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” ประเภท การบรรเลง ระนาดเอกเดี่ยว รางวัล ชนะเลิศ การประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนภาคตะวันออกเฉียง ชิงถ้วยพระราชทาน ครั้งที่ 17 วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2540

- ผู้ฝึกสอนนักเรียนโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” ประเภทการบรรเลง ระนาดเอกเดี่ยวรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 การประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งถวายพระราชทาน ครั้งที่ 29 วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2552
- ผู้ฝึกสอนนักเรียนโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” ประเภทวงเครื่องสายผสมรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 การประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งถวายพระราชทาน ครั้งที่ 30 วันที่ 22-24 มกราคม 2553
- ผู้ฝึกสอนนักเรียนโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” ประเภท การบรรเลง ขิมเดี่ยว รางวัลชนะเลิศ การประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งถวายพระราชทาน ครั้งที่ 30 วันที่ 22-24 มกราคม 2553
- ผู้ฝึกสอนนักเรียนโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” ประเภทการบรรเลง ระนาดเอกเดี่ยว รางวัลชนะเลิศ การประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งถวายพระราชทาน ครั้งที่ 30 วันที่ 22-24 มกราคม 2553

ประวัติผู้ถ่ายทอดในบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต

ประวัติของผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต

นายถาวร แสงจิต เกิดวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2483

บิดาชื่อ นายอ่องน แสงจิต

มารดาชื่อ นางเสตียง แสงจิต

สมรสกับ นางพะเยีย แสงจิต

มีบุตร 4 คน คือ นางบุญญา เจริญสืบทอง นางสาวราตรี แสงจิต นายทิวา แสงจิต และนายวิทยา แสงจิต

ที่อยู่ 39/2 หมู่ที่ 3 ตำบลบ้านปึก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี 20130

1. ด้านการศึกษา

จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดตาลล้อม จังหวัดชลบุรี

2. ด้านการศึกษาดนตรีไทย

เริ่มศึกษาดนตรีไทยจากบิดา คือครูอ่องน แสงจิต เป็นครูคนแรก ศึกษาขนาดเอก จากครูเจียน จำรูญสวัสดิ์

และศึกษาเพลงมอญจากครูย่อย (ไม่ทราบชื่อจริง)

3. ด้านการทำงาน

ดำรงตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน ตำบลบ้านปึก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ปี พ.ศ. 2518-2543 รวม 25 ปี ปัจจุบันเป็นหัวหน้าวงดนตรีไทยผู้ใหญ่ ถาวร แสงจิต ถ่ายทอดดนตรีไทยให้แก่ผู้ที่สนใจทั่วไป

4. ด้านผลงาน

- ได้รับโล่เกียรตินิยม ศิลปินดีเด่น สาขาดนตรีไทย ประจำปี 2542 จากศูนย์ศิลปวัฒนธรรม จังหวัดชลบุรี
- วงดนตรีบรรเลงประกอบบลิเก ครูบุญเลิศ นางพินิจ ศิลปินแห่งชาติ
- ส่งต่อผู้เรียนศึกษาดนตรีกับ อาจารย์เจริญใจ สุนทรวาทีน ศิลปินแห่งชาติ
- วงดนตรีบรรเลงประกอบพิธีกรรม ต่าง ๆ ในเขตจังหวัดชลบุรีและจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันออก
- วิทยากรท้องถิ่นอบรมดนตรีไทยสำหรับเยาวชน ในจังหวัดชลบุรีและจังหวัดใกล้เคียง
- เป็นนักดนตรีไทยที่มีฝีมือการบรรเลงขนาดทุ้มได้เป็นอย่างดี และมีความชำนาญเครื่องดนตรีประเภท ปี่พาทย์ไทยและปี่พาทย์มอญ
- เป็นคนดีมีคุณธรรมประจำตำบล จากวัฒนธรรมจังหวัด ตำบลบ้านปึก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

- พ่อดีเด่น ประจำตำบลบ้านปึก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
- ได้รับการแต่งตั้งจากมหาวิทยาลัยบูรพาให้เป็นรองประธานชมรมดนตรีไทย แห่งภาคตะวันออก
- เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านดนตรีไทย กรรมการตัดสินรอบชิงชนะเลิศ การแข่งขันดนตรีไทย เฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา จากโรงเรียนดาราสมุทร อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี
- ถ่ายทอดความรู้ด้านการแสดงดนตรีไทยแก่ประชาชนทั่วไป และเยาวชนที่สนใจ เผยแพร่ วัฒนธรรมอันเป็นมรดกของชาติ
- ช่วยเหลือสังคม โดยการจัดแสดงดนตรีไทยปีพาทย์ตามงานชุมชนที่จัดขึ้น เช่น งานบวช งานประเพณี งานสังสรรค์ชมรมดนตรีไทย และ อื่น ๆ
- ได้รับเชิญเป็นกรรมการการประกวดดนตรีไทย จกหน่วยงานของรัฐ เอกชน องค์กร และสถาบันต่าง ๆ จำนวนมาก
- เป็นผู้ใหญ่นบ้านหมู่ที่ 3 ตำบลบ้านปึก ให้ความช่วยเหลือลูกบ้าน และอำนวยความสะดวก ในด้านต่าง ๆ สม่าเสมอ

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายนิพนธ์ กล้ากล่อมจิตร เกิดเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

บิดาชื่อ นายอำพนธ์ กล้ากล่อมจิตร มารดาชื่อ นางคำใบ กล้ากล่อมจิตร

ภูมิลำเนา อยู่บ้านเลขที่ 140 หมู่ 15 ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 77110

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านพักบุคลากรมหาวิทยาลัยบูรพา 73

โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา

ถนนหาดวอนนภา ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี 20131

ประวัติทางการศึกษา

พ.ศ. 2541 สำเร็จการศึกษา ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดดอกไม้

จังหวัด กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2547 สำเร็จการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย

โรงเรียนหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

พ.ศ. 2552 สำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการสอนครูฝึกศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

พ.ศ. 2556 สำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาโท สาขาวิชาดนตรีศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติด้านผลงาน

- วิทยากร อบรมการอ่านทำนองเสนาะ สำหรับครูจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- วิทยากร อบรมการอ่านทำนองเสนาะสู่การขับร้องเพลงไทยเดิมชั้นสูง
นิสิตสาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- วิทยากร อบรมเชิงปฏิบัติการด้านดนตรีไทยสำหรับนักเรียนภาคตะวันออกเฉียง
- วิทยากร เผยแพร่ดนตรีไทยในต่างประเทศประกอบไปด้วย ประเทศสาธารณรัฐ
ประชาชนจีน ประเทศมาเลเซีย และประเทศสหรัฐอเมริกา
- วิทยากรพิเศษสอนดนตรีไทย มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี
- วิทยากรพิเศษสอนดนตรีไทยเทศบาลตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา

จังหวัดชลบุรี

- วิทยากรพิเศษสอนดนตรีไทย ทักษสถานหญิง จังหวัดชลบุรี
- ตำแหน่งอาจารย์ที่ปรึกษาชมรมดนตรีไทย มหาวิทยาลัยบูรพา
- ตำแหน่งอาจารย์กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ”
มหาวิทยาลัยบูรพา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY